

ព្រះ
ប្រែសម្រាប់ប្រជាជន
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
សំយក្កនិកាយ និងនាគវគ្គ
ធម្មបទ

៣១

បោះពុម្ពលើកទី ២

សុទ្ធសាសនាបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

គ.ស ២៥០៦.គ.ស.១៩៦៧

សុត្តន្តបិដក

សិយុត្តនិកាយ វិណាយក

ភតិយភក

៣១

គ.ស. ២៥៖៦

គ.ស. ១៧៦៣

សុត្តន្តបិដក

សំយត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

តតិយោ ភាគោ

និទានេ កស្ស កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

អភិសមយសំយត្តំ

ពុទ្ធវគ្គោ

[១] ឯវប្បេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កកវំ សា-

វត្ថុយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថចិណ្ឌិកស្ស អាណមេ ។

កម្រ ទេ កកវំ កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុវេតិ ។ កនន្តេតិ

តេ កិក្ខុ កកវតោ បទូស្សន្តសុំ ។ កកវំ ឯតនវេច

បដិទូសមុប្បាទំ វេ កិក្ខុវេ ទេសិស្សាមិ តំ សុណាថ

សុត្តន្តបិដក

សំយត្តនិកាយ និទានវគ្គ

តតិយភាគ

សូមឧបស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ

ជាអាហារ ឲ្យសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ។

អភិសមយសំយត្ត

ពុទ្ធវគ្គ

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់អង្គនៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថចិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុង
សាវត្ថី ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ អង្គនៅក្នុងវត្តនោះ បានត្រាស់ហៅ
ភិក្ខុទាំងឡាយថា ខ្មោលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះ
ពុទ្ធវគ្គនៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ខ្មោលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាអតីតសំដែងខ្លួន
បដិទូសមុប្បាទធម៌ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រុងស្តាប់ធម៌នោះ

សាទុកំ មនសិករោជំ កាសិស្សាមិទិ ។ ឯវំ កន្តេតិ
ទោ តេ កិក្ខុ កកវតោ បទ្ធិស្សោសុំ ។

(៦) កកវំ ឯកនរោជំ កាតមោ ច កិក្ខុវេ ប-
ដិទ្ធិសមុប្បាទោ អវិជ្ជាបទ្ធិយោ កិក្ខុវេ សង្ការ សង្កា-
រឃ្យទ្ធិយា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណឃ្យទ្ធិយោ ធាមរូបំ ធាម-
រូបឃ្យទ្ធិយោ សន្យាយកំ សន្យាយកធម្មទ្ធិយោ ជស្សា
ជស្សឃ្យទ្ធិយោ វេទនា វេទនាបទ្ធិយោ កណ្ណា កណ្ណា-
បទ្ធិយា ឧបាទានំ ឧបាទានឃ្យទ្ធិយោ ករវំ កវឃ្យទ្ធិ-
យា ជាតិ ជាតិឃ្យទ្ធិយោ ជនមវណំ សោកមវិទេវ-
ទុក្ខាឆ្មោមនស្សតាយាសា សក្កវន្តំ ។ ឯវមេតស្ស កេ-
វលស្ស ទុក្ខក្កុទ្ធិស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អយំ
វុទ្ធិតិ កិក្ខុវេ បដិទ្ធិសមុប្បាទោ ។

ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ គឺជាគន្លងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំង-
នោះ ទទួលបានព្រះដីកានៃព្រះមានព្រះភាគជា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(៦) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ខ្យល់ ចុះបដិទ្ធិសមុប្បាទដំ កើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យល់ សង្ការ
ទាំងខ្យល់កើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះ
សង្ការជាបច្ច័យ ធាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ កាយននៈ៦
កើតមាន ព្រោះធាមរូបជាបច្ច័យ ជស្សកើតមាន ព្រោះកាយននៈ៦ ជា
បច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះជស្សជាបច្ច័យ កណ្ណាកើតមាន ព្រោះ
វេទនាជាបច្ច័យ ឧបាទានកើតមាន ព្រោះកណ្ណាជាបច្ច័យ កតាកើតមាន
ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះកតាជាបច្ច័យ ជនមវណៈ
សេចក្តីសោកស្តាយ សេចក្តីទ្រុឌទ្រួល សេចក្តីលំបាកកាយលំបាកចិត្ត
និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏កើតមានក្រុម ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។
ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ មែនមានយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងខ្យល់ នេះហៅថា បដិទ្ធិសមុប្បាទដំ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធានុ បដិច្ចសមុប្បាទេ

(៣) អវិជ្ជាយ ត្រូវ អសេសវិភក្តិក្នុងរោគា សង្ខារ-

រាជិរោគា សង្ខារាជិរោគា វិញ្ញាណាជិរោគា វិញ្ញាណាជិ-

រោគា នាមរូបជិរោគា នាមរូបិជិរោគា សន្យាយកនជិ-

រោគា សន្យាយកនជិរោគា ផស្សជិរោគា ផស្សជិរោគា

វេទនាជិរោគា វេទនាជិរោគា តណ្ហាជិរោគា តណ្ហាជិ-

រោគា ទុក្ខនាជិរោគា ទុក្ខនាជិរោគា ភវិជិរោគា

ភវិជិរោគា ជាតិជិរោគា ជាតិជិរោគា ជរាមរណំ

សោកមរិទេវទុក្ខនោមនស្សតាយាសា និរុជ្ឈន្តំ ។ ឯវ-

មេតស្ស កាវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ជិរោគា ហោតីតិ ។

ភ័ន្តមភោច ភកវា អត្តមនា តេ និក្ខំ ភកវតោ ភាសិតំ

អភិទន្ធន្តំ ។ បឋមំ ។

អភិសមយសំយុត្ត សុទ្ធានុ បដិច្ចសមុប្បាទេ

(៣) ការលេក្ខនៃសង្ខារ ព្រោះការវិភាសនិងការលេក្ខនៃសេស

សល់នៃអវិជ្ជា ការលេក្ខនៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលេក្ខនៃសង្ខារ ការ

លេក្ខនៃនាមរូប ព្រោះការលេក្ខនៃវិញ្ញាណ ការលេក្ខនៃកាយកនៈ ៦

ព្រោះការលេក្ខនៃនាមរូប ការលេក្ខនៃផស្សៈ ព្រោះការលេក្ខនៃក-

ាយកនៈ ៦ ការលេក្ខនៃវេទនា ព្រោះការលេក្ខនៃផស្សៈ ការលេក្ខនៃ

តណ្ហា ព្រោះការលេក្ខនៃវេទនា ការលេក្ខនៃទុក្ខនា ព្រោះការលេក្ខ

នៃតណ្ហា ការលេក្ខនៃភក ព្រោះការលេក្ខនៃទុក្ខនា ការលេក្ខនៃ

ជាតិ ព្រោះការលេក្ខនៃភក ជរាមរណៈ សេចក្តីសោកស្តាយ សេចក្តី

ទ្រឹកទ្រួល សេចក្តីលំបាកកាយលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត

ក៏វែងលេក្ខនៃវេទនា ព្រោះការលេក្ខនៃជាតិ ។ ការលេក្ខនៃកន្លងទុក្ខនា

អសន្តរ វែងនៃមាតិកានេះ ។ លុះព្រះមោក្ខព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះ

ហើយ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តព្រេកអររីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់

ព្រះមោក្ខព្រះភាគ ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានបិដក

[២] សាត្តិយំ វិហារតិ... បដិច្ចសមុប្បាទំ កេ
ភិក្ខុវេ វេទសិស្សាមិ វិកតិស្សាមិ តិ សុណាម សាទុកំ
មនសិករោម កាសិស្សាមិ ។ ឯវិ កន្តេតិ ទោ តេ
ភិក្ខុ កតវតោ បទ្ធស្សេនសុំ ។

[២] ភកក ឯវិកតិកោ កតមោ ច ភិក្ខុវេ
បដិច្ចសមុប្បាទោ អវិជ្ជាបទ្ធយា ភិក្ខុវេ សង្ការ សង្កា-
រម្បទ្ធយា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាម្បទ្ធយា ធាមរូបំ ធាម-
រូបម្បទ្ធយា សន្យាយកំ សន្យាយកម្បទ្ធយា ជស្សោ
ជស្សម្បទ្ធយា វេទនា វេទនាបទ្ធយា តណ្ហា តណ្ហា-
បទ្ធយា ឧបាទានំ ឧបាទានម្បទ្ធយា ករោ ក-
រម្បទ្ធយា ជាតិ ជាតិម្បទ្ធយា ជរាមរណំ សោកមវិទេវ-
ទុក្ខំ ទោមនស្សចាយាសា សម្ពុទ្ធិំ ។ ឯវិ មេតស្ស កេវ-
លស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានបិដក

[២] ទ្រង់គង់នៅជិតគ្រូសាវត្ថី... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
កថាភ ទិវសំវេន ទិវិញ្ញក ទូបដិវ្វសមុប្បាទមិ ផលំអ្នកទាំង-
ឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រុងស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុក្ខក្ខន្ធចំគ្នាដោយ
ប្រៃលទ្ធា កថាភទិវសំវេនប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលរកបព្រះពុទ្ធ
ដីកានៃព្រះមោទព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[២] ព្រះមោទព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ចុះបដិវ្វសមុប្បាទមិ តើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ការ
ទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះ
សង្ការជាបច្ច័យ នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ អាយតនៈ៦
កើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះអាយតនៈ៦
ជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន
ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ទុក្ខទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភព
កើតមាន ព្រោះទុក្ខទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ
ជរាមរណៈ សេចក្តីសោកស្តាយ សេចក្តីទ្រៀមទ្រល សេចក្តីលំបាក
កាយលំបាកចិត្ត ទិវសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កិរតិកមានព្រម ព្រោះ
ជាតិជាបច្ច័យ ។ ការកើតឡើងព្រមនៃទុក្ខទាំងអស់នេះ វេទនា
យ៉ាងនេះ ។

[៦] កកមញ្ច កិក្ខុវេ ជនមរណំ ។ យា តេសំ តេសំ សត្តានំ គម្ពំ គម្ពំ សត្តនិកាយេ ជន ជីវណតា ទស្សំច្ចំ ចាសិច្ចំ វលិក្ខតតា អាយុថោ សំហានិ ឥន្ទ្រិយោនំ បរិចារកា អយំ វុទ្ធតិ ជន ។ កកមញ្ច កិក្ខុវេ មរណំ យា តេសំ តេសំ សត្តានំ គម្ពំ គម្ពំ សត្តនិកាយា ចុតិ ជវនតា គោនា អន្តរនានំ មច្ចុ មរណំ កាលករិយា ទន្ធនំ គោនោ កាឡុវរិស្ស ធិក្ខោថោ ជីវិត្រ្និយស្ស ឧបច្ឆោនោ ឥនំ វុទ្ធតិ មរណំ ។ ឥតិ អយញ្ច ជន ឥនំ ច មរណំ ឥនំ វុទ្ធតិ កិក្ខុវេ ជន- មរណំ ។

[៧] កកមា ច កិក្ខុវេ ជាតិ ។ យា តេសំ តេសំ សត្តានំ គម្ពំ គម្ពំ សត្តនិកាយេ ជាតិ សញ្ញាតិ ក្កន្តិ ធិព្វតិ អភិធិព្វតិ ទន្ធនំ ចាតុការោ អាយត- ចានំ បដិណាកា អយំ វុទ្ធតិ កិក្ខុវេ ជាតិ ។

[៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះជននិមរណៈ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីត្រាំត្រា ភាពត្រាំត្រា ធ្មេញបាក់ សត់ស្លុះ ស្បែកជ្រួញថ្លើរ ដំណើរថយន្តកាយ ដំណើរចាស់ខ្លាំងនៃជ្រួញទាំងឡាយ ណា របស់ សត្វទាំងឡាយនោះ ។ ក្នុងសត្តនិកាយនោះ ។ នេះ ហៅថាជន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះមរណៈ តើដូចម្តេច ចុតិ កុរុយ្យាន កា បែកគ្នាយ កាបោកទៅ សេចក្តីស្លាប់ ដំណើរដាច់ ការធ្វើមរណកាល ការបែកគ្នាយនៃទង្គទាំងឡាយ ការដាក់ចុះទូរស្រាតសត ការដាច់នៃ ជីវិត្រ្និយ ណា របស់សត្វទាំងឡាយនោះ ។ ចាកសត្តនិកាយនោះ ។ នេះ ហៅថាមរណៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រាមហេតុនោះ ជននេះ ជន មរណៈនេះជន នេះ ហៅថាជននិមរណៈ ។

[៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះជាតិ តើដូចម្តេច ។ កិរិយា កើតជាដំបូង កិរិយាកើតក្រុម កិរិយាចុះចាប់វដ្ត កិរិយាកើត កិរិយា វិលត្រឡប់មកកើត កិរិយាកើតប្រាកដនៃទង្គទាំងឡាយ កិរិយាចុះទូរ កាយនោះ ណា របស់សត្វទាំងឡាយនោះ ។ ក្នុងសត្តនិកាយនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ ហៅថា ជាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស វិទានវគ្គ

[៨] កតមោ ច កិច្ចាវ ករេ ។ ធម្មោមេ កិច្ចាវ ករេ កាមករេ រូបករេ អរូបករេ អយំ វុទ្ធិកិ កិច្ចាវ ករេ ។

[៩] កតមញ្ច កិច្ចាវ ឧបាសាមិ ។ ចក្កាវមាមិ កិច្ចាវ ឧបាសាមាមិ កាមុបាសាមិ ជិដ្ឋតាសាមិ សិសេន្តកុ បាសាមិ អន្តរុបាសាមិ វជំ វុទ្ធិកិ កិច្ចាវ ឧបាសាមិ ។

[១០] កតមោ ច កិច្ចាវ ភណ្ណា ។ ធម្មោមេ កិច្ចាវ ភណ្ណា កាយា រូបភណ្ណា សន្តភណ្ណា កន្ធភណ្ណា រសភណ្ណា ជាដ្ឋភណ្ណា ធម្មភណ្ណា អយំ វុទ្ធិកិ កិច្ចាវ ភណ្ណា ។

[១១] កតមោ ច កិច្ចាវ វេទនា ។ ធម្មោមេ កិច្ចាវ វេទនាកាយា ចក្កសម្មស្សជា វេទនា វេសា ភសម្មស្សជា វេទនា យាមសម្មស្សជា វេទនា ជិក្ខុ សម្មស្សជា វេទនា កាយសម្មស្សជា វេទនា មោលា សម្មស្សជា វេទនា អយំ វុទ្ធិកិ កិច្ចាវ វេទនា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិទានវគ្គ

[៨] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ចុះរកត កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ចាំនិទ្យាយ ភព^(១)នេះ មាន ៣ គឺ កម្មភព ១ រូបភព ១ អរូបភព ១ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ នេះហៅថា ភព ។

[៩] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ចុះវេទនា កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ វេទនានេះ មាន ៤ គឺ កម្មវេទនា ១ ជិដ្ឋវេទនា ១ សិសេន្តវេទនា ១ អន្តរវេទនា ១ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ នេះហៅថា វេទនា ។

[១០] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ចុះភណ្ណា កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ភណ្ណានេះមាន ៦ គឺ រូបភណ្ណា ១ សន្តភណ្ណា ១ កន្ធភណ្ណា ១ រសភណ្ណា ១ ជាដ្ឋភណ្ណា ១ ធម្មភណ្ណា ១ ម្ចាស់ភិក្ខុ ចាំនិទ្យាយ នេះហៅថា ភណ្ណា ។

[១១] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ចុះវេទនា កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ វេទនានេះមាន ៦ គឺ វេទនាកើតអំពីចក្កសម្មស្ស ១ វេទនាកើតអំពីវេសាសម្មស្ស ១ វេទនាកើតអំពីយាមសម្មស្ស ១ វេទនា កើតអំពីជិក្ខុសម្មស្ស ១ វេទនាកើតអំពីកាយសម្មស្ស ១ វេទនាកើតអំពី មោលាសម្មស្ស ១ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ នេះហៅថា វេទនា ។

១ សំដៅទៅលើពាក្យនេះ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធានុ វិញ្ញាណំ

[១២] កាកមោ ច កិក្ខុវេ ជស្សោ ។ ធម៌ខេ
កិក្ខុវេ ជស្សកាយា ចក្កុសម្មុស្សោ លោកសម្មុស្សោ
យោទសម្មុស្សោ ជីវ្ហសម្មុស្សោ កាយសម្មុស្សោ មនោ-
សម្មុស្សោ អយំ វុទ្ធានុ កិក្ខុវេ ជស្សោ ។

[១៣] កាកមញ្ច កិក្ខុវេ សន្យាយតនំ ។ ចត្តា-
យតនំ លោកាយតនំ យោតាយតនំ ជីវ្ហាយតនំ កា-
យាយតនំ មតាយតនំ ឥទ្ធិ វុទ្ធានុ កិក្ខុវេ សន្យាយ-
តនំ ។

[១៤] កាកមញ្ច កិក្ខុវេ តាមរូបំ ។ វេទនា
សញ្ញា ចេតនា ជស្សោ មនសិការោ ឥទ្ធិ វុទ្ធានុ
តាមំ ។ ចត្តារោ ច មហាក្កតា ចក្កុទ្ធានុ មហាក្កតា
ឧបាតាយរូបំ ឥទ្ធិ វុទ្ធានុ រូបំ ។ ឥតំ ឥន្ទតុ យាមំ
ឥន្ទតុ រូបំ ឥទ្ធិ វុទ្ធានុ កិក្ខុវេ តាមរូបំ ។

[១៥] កាកមញ្ច កិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ ។ ធម៌ខេ
កិក្ខុវេ វិញ្ញាណកាយា ចក្កុវិញ្ញាណំ លោកវិញ្ញាណំ
យោវិញ្ញាណំ ជីវ្ហវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណំ មនោ-
វិញ្ញាណំ ឥទ្ធិ វុទ្ធានុ កិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ ។

អភិសមយសំយុត្ត សុទ្ធិវិញ្ញាណ

[១៦] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ពុទ្ធជស្សៈ ភិដ្ឋុចម្ពុច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ចាំនិទ្ធាយ ពុទ្ធជស្សៈខេ មាន ៦ គឺ ចក្កុសម្មុស្ស ១ លោកសម្មុស្ស ១
យោទសម្មុស្ស ១ ជីវ្ហសម្មុស្ស ១ កាយសម្មុស្ស ១ មនោសម្មុស្ស ១
ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ នេះហៅថា ជស្សៈ ។

[១៧] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ចុះកាយភនៈ ៦ ភិដ្ឋុចម្ពុច ។
ចកាយភនៈ ១ លោកាយភនៈ ១ យោតាយភនៈ ១ ជីវ្ហាយភនៈ ១ កាយា-
យភនៈ ១ មនោយភនៈ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ នេះហៅថា កាយភនៈ ៦ ។

[១៨] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ចុះនាមរូប ភិដ្ឋុចម្ពុច ។ វេទ-
នា ១ សញ្ញា ១ ចេតនា ១ ជស្សៈ ១ មនសិការៈ ១ នេះហៅថា
នាម ។ មហាក្កតុរូប ៤ និង ឧបាតាយរូប របស់មហាក្កតុរូប ៤ នេះ
ហៅថា រូប ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ នាមនេះផង រូបនេះផង នេះ
ហៅថា នាមរូប ហើយប្រកាសដូច្នោះ ។

[១៩] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ចុះវិញ្ញាណ ភិដ្ឋុចម្ពុច ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ពួកវិញ្ញាណនេះ មាន ៦ គឺ ចក្កុវិញ្ញាណ ១ លោក-
វិញ្ញាណ ១ យោវិញ្ញាណ ១ ជីវ្ហវិញ្ញាណ ១ កាយវិញ្ញាណ ១
មនោវិញ្ញាណ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ នេះហៅថា វិញ្ញាណ ។

[១៦] កាតមេ ច ភិក្ខុវេ សង្កាត ។ គយោមេ
ភិក្ខុវេ សង្កាត កាយសង្កាតេ វចិសង្កាតេ ចិក្ខុសង្កា-
តោ ឥមេ វុច្ឆិ ភិក្ខុវេ សង្កាត ។

[១៧] កាតមា ច ភិក្ខុវេ អវិជ្ជា ។ យំ ទោ ភិក្ខុវេ
ទុក្ខេ អញ្ញាណំ ទុក្ខសមុទយេ អញ្ញាណំ ទុក្ខនិរោទេ
អញ្ញាណំ ទុក្ខនិរោទតាមិធិយា បដិបទាយ អញ្ញាណំ
អយំ វុច្ឆិ ភិក្ខុវេ អវិជ្ជា ។ ឥតិ ទោ ភិក្ខុវេ
អវិជ្ជាបទយា សង្កាត សង្ការប្បទយា វិញ្ញាណំ ។ មេ ។
ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ
ហោតិ ។

[១៨] អវិជ្ជាយ ត្រូវ អសេសវិភគនិរោទា សង្កា-
តនិរោទា សង្ការនិរោទា វិញ្ញាណនិរោទា ។ មេ ។
ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោទា
ហោតិ ។ ទុតិយំ ។

[១៦] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ចុះសង្ការ កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ សង្ការនេះ មាន ៣ គឺ កាយសង្ការ ១ វចិសង្ការ ១
ចិក្ខុសង្ការ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ នេះហៅថា សង្ការ ។

[១៧] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ចុះអវិជ្ជា កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ចាំនិទ្យាយ សេចក្តីមិនដឹងក្នុងទុក្ខ ១ សេចក្តីមិនដឹងក្នុងហេតុជាចំកើត
ទុក្ខ ១ សេចក្តីមិនដឹងក្នុងទីលេក់ទុក្ខ ១ សេចក្តីមិនដឹងក្នុងដីបទជា
ដំណើរទៅកាន់ទីលេក់ទុក្ខ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ នេះហៅថាអវិជ្ជា ។
ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ សង្ការចាំនិទ្យាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ
វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ការជាបច្ច័យ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ មេ ។
ការកើតឡើងព្រមទាំងក្នុងទុក្ខចាំនិទ្យាយនេះ វែងមានយ៉ាងនេះ ។

[១៨] ការលក់នៃសង្ការ ព្រោះការវិនាសនិងការលក់ដក
មានសេសសល់នៃអវិជ្ជា ការលក់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលក់នៃ
សង្ការ ។ មេ ។ ការលក់នៃក្នុងទុក្ខចាំនិទ្យាយនេះ វែងមានយ៉ាងនេះ ។
ចប់ស្តុក ទី ៦ ។

[១៧] សាវត្ថិយំ វិហារតិ... មិច្ឆាបដិបទក្ខំ កេ

កិក្ខុវេ ទេសិស្សាមិ សម្មាសម្ពុទ្ធក្ខំ តំ សុណាថ
សាទុកំ មនសិករោជ កាសិស្សាមិកំ ។ ឃី កន្តេតិ
ទោ ភេ កិក្ខុ កកវិភោ បទុស្សាសុំ ។

[២០] កកវំ ឯតទរោជ កកមា ច កិក្ខុវេ

មិច្ឆាបដិបទា អវិជ្ជាបទុយា កិក្ខុវេ សង្ខារា សង្ខា-
រម្បទុយា វិញ្ញាណំ ។ មេ ។ ឃី មេតស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អយំ វុទ្ធិតិ កិក្ខុវេ
មិច្ឆាបដិបទា ។

[២១] កកមា ច កិក្ខុវេ សម្មាសម្ពុទ្ធក្ខំ អវិជ្ជាយ

ក្រេវ អសេសវិភក្ខិវិភេតា សង្ខារវិភេតា សង្ខារវិភេតា
វិញ្ញាណវិភេតា ។ មេ ។ ឃី មេតស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខក្ខន្ធស្ស វិភេតា ហោតិ ។ អយំ វុទ្ធិតិ កិក្ខុវេ
សម្មាសម្ពុទ្ធក្ខំ ។ តតិយំ ។

[១៧] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ

កថាគតនឹងសំដែងទូរមិច្ឆាបដិបទានឹងសម្មាសម្ពុទ្ធក្ខំ ដល់អ្នកចាំឱ្យយ
ចូរអ្នកចាំឱ្យយ ប្រុងស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយច្រកចុះ
កថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុចាំនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីការនៃព្រះ
មានព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[២០] ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រូសំដូរចូរថា ម្ចាស់ភិក្ខុ

ចាំឱ្យយ ចុះមិច្ឆាបដិបទា តើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ សង្ខារ
ចាំឱ្យយកើតមាន ព្រោះកេរ្តិ៍ជាប់ច្រើន វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះ
សង្ខារជាប់ច្រើន ។ មេ ។ ការកើតឡើងនៃកតិក្ខុចាំឱ្យយសំដូរ វែមនឹង
មានយំនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ នេះហៅថា មិច្ឆាបដិបទា ។

[២១] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ ចុះសម្មាសម្ពុទ្ធក្ខំ តើដូចម្តេច ការ

លក់នៃសង្ខារ ព្រោះការវិវាសននឹងការលក់ដកមានសេសសល់នៃអវិជ្ជា
ការលក់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលក់នៃសង្ខារ ។ មេ ។ ការលក់
នៃកតិក្ខុចាំឱ្យយសំដូរ វែមនឹងមានយំនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឱ្យយ
នេះហៅថា សម្មាសម្ពុទ្ធក្ខំ ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

(២២) សាវត្ថុយំ វិហាតិ... វិបស្សិស្សុ ភិក្ខុវេ កកវេ.

តោ អវហោតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ចុទ្ទេ សម្ពោធា
អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ ឯតនហោសិ
កំម្ហំ វតាយំ លោកោ អាមច្ឆោ ជាយតិ ច ជិយ្យតិ
ច មិយ្យតិ ច ចវតិ ច ឧបបដ្ឋតិ ច អថ ច បដិមស្ស
ទុក្ខស្ស ចិស្សវណំ ធម្មជាតាតិ ជរាមរណាស្ស
កុធស្ស ធាម ឥមស្ស ទុក្ខស្ស ចិស្សវណំ មញ្ញា-
យំស្សតិ ជរាមរណាស្សាតិ ។

(២៣) អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្សុ ពោធិសត្តស្ស

ឯតនហោសិ កំម្ហំ ទុ ទោ សតិ ជរាមរណំ ហោតិ
កំបទ្ធាយា ជរាមរណាត្ថំ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្សុ
ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកាកា អហុ មញ្ញាយ
អភិសមយោ ជាតិយោ ទោ សតិ ជរាមរណំ
ហោតិ ជាតិប្បទ្ធាយា ជរាមរណាត្ថំ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ

(២២) ប្រជីននំនៅជិតត្រៃសាវត្ថិ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ

ព្រះវិបស្សិមានព្រះភាគ ជាអហោត្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ កាលនៅជាពោធិសត្វ
មិនទាន់បានគ្រាន់ដីនំនៅឡើយ ក្នុងកាលមុនអំពីការគ្រាន់ដីនំ ទ្រង់
មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះ ឡើយ សត្វលោកទេ ដល់ខ្ញុំសេចក្តីលំបាក
ណាស់ តែងកើត ចាស់ ថ្លាប់ ច្យុត មិនចាប់បដិសម្មិ ថែមទាំង
មិនដឹងច្បាស់ ខ្ញុំការណេសំចោលសេចក្តីខ្ពុក គឺជរាមរណៈនេះ
ទៀតផង កាលណាទៅហ្ន៎ ទើបការណេសំចោលសេចក្តីខ្ពុក គឺជរាមរណៈ
មរណៈនេះ មិនប្រាកដឡើយទេ ។

(២៣) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ត្រាតោះ ព្រះវិបស្សិពោធិសត្វ មាន

សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះ កាលក្តីហ្ន៎កើតមាន ទើបជរាមរណៈកើតមាន
ជរាមរណៈកើតមាន ព្រោះក្តីជាប់ច្រើន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ លំដាប់
តោះ ព្រះវិបស្សិពោធិសត្វ បានគ្រាន់ដីនំដោយប្រាជ្ញាព្រោះយោនិសា-
មនសំការៈថា កាលបើជាតិកើតមាន ជរាមរណៈកើតមាន ជរាមរណៈ
មរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាប់ច្រើន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ត្រាតោះ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធវិទ្ធ ឧបទ្វេសមុទយោ

វិបស្សន្ឋិយំ ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ កំម្ហិ ទុ
 ទោ សតិ ជាតិ ហោតិ កំបទ្វយោ ជាតិ ។ អថទោ
 កិក្ខុវេ វិបស្សន្ឋិយំ ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកា
 អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ កវេ ទោ សតិ ជាតិ ហោ
 តិ កវប្បទ្វយោ ជាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សន្ឋិយំ
 ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ កំម្ហិ ទុ ទោ សតិ ករោ
 ហោតិ កំបទ្វយោ ករោតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សន្ឋិយំ
 ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកា អហុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ ឧបាទានេ ទោ សតិ ករោ ហោតិ
 ឧបាទានប្បទ្វយោ ករោតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សន្ឋិយំ
 ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ កំម្ហិ ទុ ទោ សតិ
 ឧបាទានំ ហោតិ កំបទ្វយោ ឧបាទានន្តំ ។ អថទោ
 កិក្ខុវេ វិបស្សន្ឋិយំ ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកា
 អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ កណ្ណាយ ទោ សតិ
 ឧបាទានំ ហោតិ កណ្ណាបទ្វយោ ឧបាទានន្តំ ។ អថទោ
 កិក្ខុវេ វិបស្សន្ឋិយំ ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ កំម្ហិ
 ទុ ទោ សតិ កណ្ណា ហោតិ កំបទ្វយោ កណ្ណាតិ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធវិទ្ធ ការកើតកើតឧត្ត

ព្រវិបស្សន្ឋិយំ ពោធិសត្ត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន
 ទើបជាតិកើតមាន ជាតិកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ខ្យង លំដាប់នោះ ព្រវិបស្សន្ឋិយំ ពោធិសត្ត បានគ្រាសំដឹងដោយប្រាជ្ញា
 ព្រោះយោធិសោមនសិការៈថា កាលបើភពកើតមាន ជាតិកើតមាន
 ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យង គ្រានោះ
 ព្រវិបស្សន្ឋិយំ ពោធិសត្ត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន
 ទើបភពកើតមាន ភពកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ខ្យង លំដាប់នោះ ព្រវិបស្សន្ឋិយំ ពោធិសត្ត បានគ្រាសំដឹងដោយប្រាជ្ញា
 ព្រោះយោធិសោមនសិការៈថា កាលបើទុក្ខបានកើតមាន ភពកើតមាន
 ភពកើតមាន ព្រោះទុក្ខបានជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យង គ្រានោះ
 ព្រវិបស្សន្ឋិយំ ពោធិសត្ត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន
 ទើបទុក្ខបានកើតមាន ទុក្ខបានកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងខ្យង លំដាប់នោះ ព្រវិបស្សន្ឋិយំ ពោធិសត្ត បានគ្រាសំដឹងដោយ
 ប្រាជ្ញាព្រោះយោធិសោមនសិការៈថា កាលបើកណ្ណាកើតមាន ទុក្ខបាន
 កើតមាន ទុក្ខបានកើតមាន ព្រោះកណ្ណាជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ខ្យង គ្រានោះ ព្រវិបស្សន្ឋិយំ ពោធិសត្ត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាល
 អ្វីហ្ន៎កើតមាន ទើបកណ្ណាកើតមាន កណ្ណាកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស ទំព័រ

អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោម-
 ទសិកាកា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ វេទនាយ
 ទោ សតិ តណ្ហា ហោតិ វេទនាបច្ចយា តណ្ហាតិ ។
 អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទយោសិ
 កម្ពី ទុ ទោ សតិ វេទនា ហោតិ កម្ពច្ចយា វេទ-
 នាតិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស
 យោធិសោមទសិកាកា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 ជស្ស ទោ សតិ វេទនា ហោតិ ជស្សប្បច្ចយា
 វេទនាតិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស
 ឯតទយោសិ កម្ពី ទុ ទោ សតិ ជស្ស ហោតិ
 កម្ពច្ចយា ជស្សាតិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោ-
 ធិសត្តស្ស យោធិសោមទសិកាកា អហុ បញ្ញាយ អភិ-
 សមយោ សន្យាយតទេ ទោ សតិ ជស្ស ហោតិ
 សន្យាយតទប្បច្ចយា ជស្សាតិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វិប-
 ស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតទយោសិ កម្ពី ទុ ទោ សតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ទំព័រ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សិពោធិសត្ត បានគ្រាស់ដីធ្លី
 ដោយព្រាង ព្រោះយោធិសោមទសិកាការថា កាលបើវេទនាកើតមាន
 តណ្ហាតំកើតមាន តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សិពោធិសត្ត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា
 កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន ទើបវេទនាកើតមាន វេទនាកើតមាន ព្រោះអ្វីជា
 បច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សិពោធិសត្ត បាន
 គ្រាស់ដីធ្លីដោយព្រាង ព្រោះយោធិសោមទសិកាការថា កាលបើវេទនា
 កើតមាន វេទនាតំកើតមាន វេទនាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សិពោធិសត្ត មានសេចក្តីត្រិះ-
 រិះដូច្នោះថា កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន ទើបវេទនាកើតមាន វេទនាកើតមាន
 ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សិ-
 ពោធិសត្ត បានគ្រាស់ដីធ្លីដោយព្រាង ព្រោះយោធិសោមទសិកាកា-
 រថា កាលបើសឡាយនេះកើតមាន វេទនាកើតមាន វេទនាកើត
 មាន ព្រោះសឡាយនេះជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ
 ព្រះវិបស្សិពោធិសត្ត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន

សន្យាយតន្តិ ហោតិ កើបត្តយោ សន្យាយតន្តិ ។
 អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោម-
 ទសិកាភ អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ ចាមរូប
 ទោ សតិ សន្យាយតន្តិ ហោតិ ចាមរូបឃ្មុត្តយោ
 សន្យាយតន្តិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ កិម្ពិ ទុ ទោ សតិ
 ចាមរូបិ ហោតិ កើបត្តយោ ចាមរូបន្តិ ។ អថទោ
 ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោម-
 ទសិកាភ អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ វិញ្ញាណ
 ទោ សតិ ចាមរូបិ ហោតិ វិញ្ញាណឃ្មុត្តយោ ចាម-
 រូបន្តិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស
 ឯតនហោសិ កិម្ពិ ទុ ទោ សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ
 កើបត្តយោ វិញ្ញាណន្តិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមទសិកាភ អហុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ សង្ការេសុ(១) ទោ សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ
 សង្ការឃ្មុត្តយោ វិញ្ញាណន្តិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ កិម្ពិ ទុ ទោ សតិ

១ តន្តិ ពោរពេ សង្ការេសុត្តិ ។

ទើបសន្យាយតន្តិកើតមាន សន្យាយតន្តិកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រមវិបស្សិពោធិសត្ត បានព្រាស់ដឹង
 ដោយប្រាថ្នា ព្រោះយោធិសោមទសិកាភ ជា កាលបើនាមរូបកើតមាន
 សន្យាយតន្តិ ក៏កើតមាន សន្យាយតន្តិកើតមាន ព្រោះនាមរូបជា
 បច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រមវិបស្សិពោធិសត្ត មាន
 សេចក្តីគ្រិះវិវដ្តិច្នោះ កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន ទើបនាមរូបកើតមាន នាមរូប
 កើតមានព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រម-
 វិបស្សិពោធិសត្ត បានព្រាស់ដឹងដោយប្រាថ្នាព្រោះយោធិសោមទសិកាភ
 ជា កាលបើវិញ្ញាណកើតមាន នាមរូបក៏កើតមាន នាមរូបកើតមាន ព្រោះ
 វិញ្ញាណជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រមវិបស្សិពោធិសត្ត
 មានសេចក្តីគ្រិះវិវដ្តិច្នោះ កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន ទើបវិញ្ញាណកើតមាន
 វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់
 នោះ ព្រមវិបស្សិពោធិសត្ត បានព្រាស់ដឹងដោយប្រាថ្នាព្រោះយោធិសោ-
 មទសិកាភ ជា កាលបើសង្ការទាំងឡាយកើតមាន វិញ្ញាណក៏កើតមាន
 វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ការជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រា-
 នោះ ព្រមវិបស្សិពោធិសត្តមានសេចក្តីគ្រិះវិវដ្តិច្នោះ កាលអ្វីហ្ន៎កើតមាន

សុត្តន្តបិដក សំយុទ្ធនិកាយស្ស និទានវគ្គ

សង្កាត ហោត្តិ កឹបព្វយា សង្កាតតិ ។ អថទោ
 កិក្ការេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសំ តាក
 អនុ បញ្ញាយ អភិសមយោ អវិជ្ជាយ ទោ សតិ សង្កាត
 ហោត្តិ អវិជ្ជាបព្វយា សង្កាតតិ ។ ឥតិ ហិធិ អវិជ្ជាបព្វយា
 សង្កាត សង្ការម្សទ្ធយោ វិញ្ញាណំ ។ មេវ ឋវមេតស្ស
 កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ សមុ
 ទយោ សមុទយោតិ ទោ កិក្ការេ វិបស្សិស្ស ពោធិ
 សត្តស្ស បុរេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទទាទិ
 ញ្ញាណំ ឧទទាទិ បញ្ញា ឧទទាទិ វិជ្ជា ឧទទាទិ
 អិណ្ឌោកោ ឧទទាទិ ។

(២២) អថទោ កិក្ការេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស
 ឋវមេតស្ស កត្ត ទោ អសតិ ជកមរណំ ទ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុទ្ធនិកាយ និទានវគ្គ

ទើបសង្ការចំនឿយកើតមាន សង្ការចំនឿយកើតមាន ព្រោះអ្វីជា
 ចម្លើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនឿយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សិពោធិសត្ត បាន
 ក្រសំដីនិដោយព្រះព្រះយោនិសោមនសិការេថា កាលបើអវិជ្ជាកើត
 មាន សង្ការចំនឿយកើតមាន សង្ការចំនឿយកើតមាន ព្រោះ
 អវិជ្ជាជាចម្លើយ ។ ព្រោះហេតុដូច្នោះ សង្ការចំនឿយកើតមាន ព្រោះ
 អវិជ្ជាជាចម្លើយ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ការជាចម្លើយ ។ មេ ។
 ការកើតឡើងក្រៅនៃកងទុក្ខចំនឿយអស្សុះ វែងមានយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុចំនឿយ ព្រះវិបស្សិពោធិសត្ត បានចក្កកើតហើយ មានញាណ
 កើតហើយ បានបញ្ញាកើតហើយ មានវិជ្ជាកើតហើយ មានភិក្ខុកើត
 ហើយ ក្នុងធម៌ចំនឿយ ដែលព្រះអង្គមិនប្តាប់ស្តាប់ ក្នុងកាលមុនថា
 ការកើតឡើងក្រែម ការកើតឡើងក្រែម ដូច្នោះ ។

(២២) ម្ចាស់ភិក្ខុចំនឿយ គ្រានោះ ព្រះវិបស្សិពោធិសត្ត បាន
 សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាលអ្វីហ្នឹងមាន ទើបដកទំនិញហោរមិនមាន

អភិសមយសំយុត្តស្ស កុរុវិទ្ធេ ឧប្បទ្ធនំរោតោ

កិស្សុ ធិរោតោ ជនមរណធិរោតោតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ
 វិបស្សិស្សុ ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកាក អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ ជាតិយោ ទោ អសតិ ជន-
 មរណំ ធិ យោតិ ជាតិធិរោតោ ជនមរណធិរោ-
 តោតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្សុ ពោធិសត្តស្ស
 ឯតទយោសិ កំម្ពំ ទុ ទោ អសតិ ជាតិ ធិ យោតិ
 កិស្សុ ធិរោតោ ជាតិធិរោតោតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ
 វិបស្សិស្សុ ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកាក អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ កវេ ទោ អសតិ ជាតិ ធិ
 យោតិ កវេធិរោតោ ជាតិធិរោតោតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ
 វិបស្សិស្សុ ពោធិសត្តស្ស ឯតទយោសិ កំម្ពំ ទុ
 ទោ អសតិ កវេ ធិ យោតិ កិស្សុ ធិរោតោ កវេ
 ធិរោតោតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្សុ ពោធិសត្តស្ស
 យោធិសោមនសិកាក អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 ឧបាធានេ ទោ អសតិ កវេ ធិ យោតិ ឧបាធានធិ-
 រោតោ កវេធិរោតោតិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សិស្សុ
 ពោធិសត្តស្ស ឯតទយោសិ កំម្ពំ ទុ ទោ អសតិ

អភិសមយសំយុត្ត សុវិទ្ធេ ការលនំរោតោវុ

ការលនំរោតោធិមរណេ ព្រោះការលនំរោតោវុ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ
 លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សិពោធិសត្វ បានគ្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះ
 យោធិសោមនសិការៈថា កាលបើជាតិមិនមាន ជនធិមរណេ ក៏មិន
 មាន ការលនំរោតោធិមរណេ ព្រោះការលនំរោតោវុ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ចាំឱ្យយ ព្រោះនោះ ព្រះវិបស្សិពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះ
 ថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន ទើបជាតិមិនមាន ការលនំរោតោវុ ព្រោះការ
 លនំរោតោវុ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សិពោធិសត្វ
 បានគ្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោធិសោមនសិការៈថា កាលបើ
 កតមិនមាន ជាតិក៏មិនមាន ការលនំរោតោវុ ព្រោះការលនំរោតោវុ
 ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ ព្រោះនោះ ព្រះវិបស្សិពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះ-
 រិះដូច្នោះថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន ទើបកតមិនមាន ការលនំរោតោ
 ព្រោះការលនំរោតោវុ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សិ-
 ពោធិសត្វ បានគ្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោធិសោមនសិ-
 ការៈថា កាលបើទុក្ខមានមិនមាន កតក៏មិនមាន ការលនំរោតោ
 ព្រោះការលនំ រោតោវុ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ ព្រោះនោះ
 ព្រះវិបស្សិពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានិក្ខេ

ទុច្ចាតានំ ទ ហោតិ កំស្ស ទិរេតា ទុច្ចាតានំទិរេ-
 តោតិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ភោជិសត្តស្ស
 យោជិសោមនសិកាវា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 តណ្ហាយ ទោ អសតិ ទុច្ចាតានំ ទ ហោតិ តណ្ហាទិ-
 រេតា ទុច្ចាតានំទិរេតោតិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស
 ភោជិសត្តស្ស ឯតទហោសិ កក្កិម្ហំ ទុ ទោ អសតិ
 តណ្ហា ទ ហោតិ កំស្ស ទិរេតា តណ្ហាទិរេតោតិ ។
 អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ភោជិសត្តស្ស យោជិសោ-
 មនសិកាវា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ វេទនាយ
 ទោ អសតិ តណ្ហា ទ ហោតិ វេទនាទិរេតា តណ្ហា-
 ទិរេតោតិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វិបស្សីស្ស ភោជិសត្តស្ស
 ឯតទហោសិ កក្កិម្ហំ ទុ ទោ អសតិ វេទនា ទ ហោតិ
 កំស្ស ទិរេតា វេទនាទិរេតោតិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានិក្ខេ

ទើបទុច្ចាតានមិទមាន ការលេខ១ទុច្ចាតាន ព្រោះការលេខ១អ្វី ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីភោជិសត្ត បានគ្រាស់
 ជំងឺដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោជិសោមនសិការថា កាលបើតណ្ហាមិទមាន
 ទុច្ចាតានក៏វិនាស ការលេខ២ទុច្ចាតាន ព្រោះការលេខ២តណ្ហា ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រាតោះ ព្រះវិបស្សីភោជិសត្ត មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ដូច្នោះថា កាលអ្វីហ្ន៎មិទមាន ទើបតណ្ហាមិទមាន ការលេខ៣តណ្ហា
 ព្រោះការលេខ១អ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សី-
 ភោជិសត្ត បានគ្រាស់ជំងឺដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោជិសោមនសិការថា
 កាលបើវេទនាមិទមាន តណ្ហាមិទមាន ការលេខ៤តណ្ហា ព្រោះការ
 លេខ១វេទនា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រាតោះ ព្រះវិបស្សីភោជិសត្ត
 មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាលអ្វីហ្ន៎មិទមាន ទើបវេទនាមិទមាន ការ
 លេខ៥វេទនា ព្រោះការលេខ១អ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ

វិបស្សន្តិយ ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកាវា អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ ជស្ស ទោ អសតិ វេទនា ន
 ហោតិ ជស្សនិរោធិ វេទនាធិរោធិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ
 វិបស្សន្តិយ ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ កិម្ហិ ទុ ទោ
 អសតិ ជស្ស ន ហោតិ កិស្ស និរោធិ ជស្សនិរោ-
 ធាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សន្តិយ ពោធិសត្តស្ស
 យោធិសោមនសិកាវា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 សន្យាយកន ទោ អសតិ ជស្ស ន ហោតិ សន្យា-
 យកននិរោធិ ជស្សនិរោធាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ
 វិបស្សន្តិយ ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ កិម្ហិ ទុ
 ទោ អសតិ សន្យាយកន ន ហោតិ កិស្ស និរោធិ
 សន្យាយកននិរោធាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សន្តិយ
 ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកាវា អហុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ ធាម្បមេ ទោ អសតិ សន្យាយកន
 ន ហោតិ ធាម្បមនិរោធិ សន្យាយកននិរោធាតិ ។
 អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សន្តិយ ពោធិសត្តស្ស ឯតទ-
 ហោសិ កិម្ហិ ទុ ទោ អសតិ ធាម្បមេ ន ហោតិ

ប្រាវិបស្សន្តិយ ពោធិសត្តស្ស ពោធិសោមនសិកាវា អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ ជស្ស ទោ អសតិ វេទនា ន
 ហោតិ ជស្សនិរោធិ វេទនាធិរោធិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ
 វិបស្សន្តិយ ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ កិម្ហិ ទុ ទោ
 អសតិ ជស្ស ន ហោតិ កិស្ស និរោធិ ជស្សនិរោ-
 ធាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សន្តិយ ពោធិសត្តស្ស
 យោធិសោមនសិកាវា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 សន្យាយកន ទោ អសតិ ជស្ស ន ហោតិ សន្យា-
 យកននិរោធិ ជស្សនិរោធាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ
 វិបស្សន្តិយ ពោធិសត្តស្ស ឯតទហោសិ កិម្ហិ ទុ
 ទោ អសតិ សន្យាយកន ន ហោតិ កិស្ស និរោធិ
 សន្យាយកននិរោធាតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សន្តិយ
 ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកាវា អហុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ ធាម្បមេ ទោ អសតិ សន្យាយកន
 ន ហោតិ ធាម្បមនិរោធិ សន្យាយកននិរោធាតិ ។
 អថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សន្តិយ ពោធិសត្តស្ស ឯតទ-
 ហោសិ កិម្ហិ ទុ ទោ អសតិ ធាម្បមេ ន ហោតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គ

កំស្សុ ធិរោតា ធាម្បរធិរោតោតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ
 វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកាក អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ វិញ្ញាលោ ទោ អសតិ ធាម្បរធិ
 ធិ ហោតិ វិញ្ញាលាធិរោតា ធាម្បរធិរោតោតិ ។ អថ-
 ទោ កិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ
 កិម្ពិ ទុ ទោ អសតិ វិញ្ញាលំ ធិ ហោតិ កំស្សុ
 ធិរោតា វិញ្ញាលាធិរោតោតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិប-
 ស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកាក អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ សង្ការ ទោ អសតិ វិញ្ញាលំ
 ធិ ហោតិ សង្ការធិរោតា វិញ្ញាលាធិរោតោតិ ។ អ-
 ថទោ កិក្ខុវេ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស ឯតនហោសិ
 កិម្ពិ ទុ ទោ អសតិ សង្ការ ធិ ហោតិ កំស្សុ
 ធិរោតា សង្ការធិរោតោតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ វិប-
 ស្សិស្ស ពោធិសត្តស្ស យោធិសោមនសិកាក អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ អវិជ្ជាយ ទោ អសតិ សង្ការ-
 ក ធិ ហោតិ អវិជ្ជាធិរោតា សង្ការធិរោតោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ការលតិវននាមរូ ព្រោះការលតិវនិ ។ ម្ចាស់កំពុងខ្សោយ
 លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានគ្រាស់ដីដីដោយប្រាជ្ញាព្រោះ
 យោធិសោមនសិការៈថា កាលបើវិញ្ញាលាធិមិនមាន នាមរូបក៏មិនមាន
 ការលតិវននាមរូ ព្រោះការលតិវនិវិញ្ញាលា ។ ម្ចាស់កំពុងខ្សោយ
 ព្រោះនោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា
 កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន ទើបវិញ្ញាលាធិមិនមាន ការលតិវនិវិញ្ញាលា ព្រោះ
 ការលតិវនិ ។ ម្ចាស់កំពុងខ្សោយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិ-
 សត្វ បានគ្រាស់ដីដីដោយប្រាជ្ញាព្រោះយោធិសោមនសិការៈថា កាល
 បើសត្វាមិនមាន វិញ្ញាលាធិមិនមាន ការលតិវនិវិញ្ញាលា ព្រោះការ
 លតិវនិសត្វា ។ ម្ចាស់កំពុងខ្សោយ ព្រោះនោះ ព្រះវិបស្សីពោធិ-
 សត្វ បានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន ទើបសត្វាទាំង-
 ខ្សោយមិនមាន ការលតិវនិសត្វា ព្រោះការលតិវនិ ។ ម្ចាស់កំពុង
 ខ្សោយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បានគ្រាស់ដីដីដោយ
 ប្រាជ្ញាព្រោះយោធិសោមនសិការៈថា កាលបើអវិជ្ជាមិនមាន សត្វា
 ទាំងខ្សោយក៏មិនមាន ការលតិវនិសត្វា ព្រោះការលតិវនិអវិជ្ជា ។

ភតិ ហំទំ អវិជ្ជាទិកោតា សង្ការទិកោតា សង្ការទិកោតា
 វិញ្ញាណទិកោតា ។ មេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខកុទ្ធស្ស ទិកោតា ហោតិ ។ ទិកោតា ទិកោតោតិ
 ទោ ភិក្ខុវេ វិវេស្សិស្ស ពោទិស័ក្ខស្ស មុទ្ធ អន-
 ទុស្សតេសុ ទាម្មសុ ទក្ខំ ទុទចាទិ ញាណំ ទុទចាទិ
 បញ្ញា ទុទចាទិ វិជ្ជា ទុទចាទិ អាណោតោ ទុទចា-
 ទិទិ ។ ចក្កត្ថំ ។

(២៤) សត្តន្តិមិ ពុទ្ធាទំ ឯវិ វិជ្ជាវេតញោ ។ សិ-
 ទិស្ស ភិក្ខុវេ កកវតោ អវហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស...
 វេស្សកុស្ស ភិក្ខុវេ កកវតោ អវហតោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធស្ស...តក្កសុទ្ធស្ស ភិក្ខុវេ កកវតោ អវហតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស កោតាតមនស្ស ភិក្ខុវេ កកវតោ
 អវហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស... តស្សបស្ស ភិក្ខុវេ កក-
 វតោ អវហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស... ។

ព្រោះហេតុដូច្នោះ ការលក្ខន្តិកា ព្រោះការលក្ខន្តិកា ការ
 លក្ខន្តិកានោះ ព្រោះការលក្ខន្តិកា ។ មេ ។ ការលក្ខ-
 ន្តិកាទុក្ខទាំងអស់នេះ មែនមានយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ប្រាស្សិកោទិសកុ មានចក្កកើតហើយ មានញាណកើតហើយ មាន
 បញ្ញាកើតហើយ មានវិជ្ជាកើតហើយ មានភិក្ខុកើតហើយ ក្នុងធម៌
 ទាំងឡាយ ដែលព្រះអង្គនឹងចាប់ស្តាប់ ក្នុងកាលមុនថា ការលក្ខ-
 ន្តិកា ដូច្នោះ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(២៥) សូម្បីការព្រាស់ដីនៃបេសព្រះពុទ្ធទាំង ៧ ព្រះអង្គ ក៏បណ្តឹង
 អប្សិសំដែងឲ្យពិស្តារតាមទំនងយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
 សិទ្ធិមានព្រះភាគ ជាអហោន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
 វេស្សកុមានព្រះភាគ ជាអហោន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រះកុស្តមានព្រះភាគ ជាអហោន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ព្រះកោនាធម៌មានព្រះភាគ ជាអហោន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ... ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតស្សបមានព្រះភាគ ជាអហោន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ... ។

[៦៦] បុព្វេ មេ ភិក្ខុវេ សម្ពោធិ អនភិ-
 សម្ពុទ្ធស្ស ភោជិសត្តស្សេវ សតោ ឯកនិយោសិ កំច្ចំ
 ភោយំ ណោភោ អាមន្តោ ជាយតិ ច ជិយ្យតិ ច
 មិយ្យតិ ច កវតិ ច ឧបមជ្ជតិ ច អថ ច មនិមស្ស
 ទុក្ខស្ស ចិស្សរណំ ធម្មជាតាតិ ជកមរណស្ស ក្ក-
 ណស្ស ធាម ឥមស្ស ទុក្ខស្ស ចិស្សរណំ ចត្តា-
 យស្សតិ ជកមរណស្សតិ ។ ភស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ
 ឯកនិយោសិ កំច្ចំ ទុ ទោ សតិ ជកមរណំ ហោតិ
 កីមទ្ធកយ ជកមរណាន្តំ ។ ភស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ យោ-
 ឯសោមនសិកាវ អហុ បព្ពាយ អភិសមយោ ជា-
 តិយោ ទោ សតិ ជកមរណំ ហោតិ ជាតិប្បទ្ធកយ
 ជកមរណាន្តំ ។ ភស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯកនិយោសិ កំច្ចំ
 ទុ ទោ សតិ ជាតិ ហោតិ ។ មេ ។ ករោ ... ទុចាតា-
 នំ... ភណ្ណា... វេទនា... ជស្សោ... សន្យាយកនំ... ចាម្ប-
 បំ... វិញ្ញាណំ... សង្ខារ ហោន្តំ កីមទ្ធកយ សង្ខារតិ ។

[៦៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលគង្គានៅជាពោធិសត្វ មិន
 បានប្រាសដីនិទៅឡើយ ក្នុងកាលមុន អំពីការប្រាសដីនិ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ឧហ្មំ សត្វលេ.កខេ ផលខ្ញុំសេចក្តីលំបាកលាស់
 តែងកើត ចាស់ ស្លាប់ ច្យុត ទំនិចាប់បដិសន្ធិ ថែមទាំងមិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំ
 ការលាស់ចោលសេចក្តីខ្ញុំ គឺជកនិមរណៈនេះទៀតផង កាលណាទៅ
 ហ្មំ ទើបការលាស់ចោលសេចក្តីខ្ញុំ គឺជកនិមរណៈនេះ ទំនិប្រាកដ
 ឡើងបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្គានៅមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះ
 ថា កាលអ្វីហ្មំកើតមាន ទើបជកនិមរណៈកើតមាន ជកនិមរណៈកើត
 មាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្គានៅបានប្រាស
 ដីនិដោយប្រាថ្នា ព្រោះយោងនិសាមនសិការៈថា កាលបើកើតមាន
 ជកនិមរណៈកើតមាន ជកនិមរណៈកើតមាន ព្រោះដាក់ជាបច្ច័យ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្គានៅមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាលអ្វីហ្មំ
 កើតមាន ទើបជាតិកើតមាន ។ មេ ។ ភព ... ទុបាចម ... ភណ្ណា ...
 វេទនា... ជស្សៈ... សន្យាយកនៈ... ចាម្បេ... វិញ្ញាណ ... ទើបសង្ខារ
 ទាំងឡាយកើតមាន សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យ ។

អភិសមយស័យុត្តស្ស ពុទ្ធវិទ្ធ ឧប្បទានំហោ

តស្ស មឃ្ហំ កិក្ខុវេ យោនិសោមនសិការា អហ្ម
 មញ្ញាយ អភិសមយោ អវិជ្ជាយ ទោ សតិ សង្ខារ
 ហោន្តំ អវិជ្ជាបទ្ធយា សង្ខារតិ ។ នតិ ហំនំ អវិជ្ជា
 បទ្ធយា សង្ខារ សង្ខារប្បទ្ធយា វិញ្ញាណំ ។ យេ ។ ឃ
 យេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខត្ថុក្ខស្ស សមុទយោ ហោតិ ។
 សមុទយោ សមុទយោតិ ទោ មេ កិក្ខុវេ មុត្ត អន
 ទុស្សតេសុ ធម្មសុ ចក្កំ ឧទទានំ ញាណំ ឧទទានំ
 មញ្ញា ឧទទានំ វិជ្ជា ឧទទានំ អាណាភោ ឧទទានំ ។

(២៧) តស្ស មឃ្ហំ កិក្ខុវេ ឃតនហោសំ កិម្ហ
 មុ ទោ អសតិ ជរាមរណំ ន ហោតិ កិស្ស
 ចិរេវា ជរាមរណំហោតិ ។ តស្ស មឃ្ហំ កិក្ខុវេ
 យោនិសោមនសិការា អហ្ម មញ្ញាយ អភិសមយោ
 ជាតិយា ទោ អសតិ ជរាមរណំ ន ហោតិ
 ជាតិចិរេវា ជរាមរណំហោតិ ។ តស្ស មឃ្ហំ
 កិក្ខុវេ ឃតនហោសំ កិម្ហ មុ ទោ អសតិ ជាតិ
 ន ហោតិ ។ យេ ។ ករំ... ឧចាតានំ... តណ្ហា...
 វេទនា... ធម្មស្ស... សន្យាយតនំ... ធាមរមំ... វិញ្ញាណំ...

អភិសមយស័យុត្តស្ស ពុទ្ធវិទ្ធ ការលកិខៃកខុ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាននោះ ក៏បានក្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញាព្រោះ
 យោនិសោមនសិការៈថា កាលបើអវិជ្ជាភ័យមាន សង្ខារទាំងឡាយក៏
 ភ័យមាន សង្ខារទាំងឡាយភ័យមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។ ព្រោះ
 ហេតុដូច្នោះ សង្ខារទាំងឡាយភ័យមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណ
 នេះភ័យមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ យេ ។ ការភ័យឡើងព្រមខែកង
 ទុក្ខទាំងអស់នេះ វែងមានយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាន
 មានចក្ខុភីតហើយ មានញាណភីតហើយ មានបញ្ញាភីតហើយ មាន
 វិជ្ជាភីតហើយ មានភិក្ខុភីតហើយ ក្នុងនរណាទាំងឡាយ ដែលមិនប្រាប់បាន
 ស្តាប់ក្នុងកាលមុនថា ការភ័យឡើងព្រម ការភ័យឡើងព្រម ដូច្នោះ ។

(២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាននោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះ
 ថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន ទើបជរាមរណៈមិនមាន ការលកិខៃជរាមរណៈ
 មរណៈ ព្រោះការលកិខៃអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាននោះក៏បាន
 ក្រាស់ដឹងដោយប្រាជ្ញា ព្រោះយោនិសោមនសិការៈថា កាលបើអវិជ្ជា
 មិនមាន ជរាមរណៈក៏មិនមាន ការលកិខៃជរាមរណៈ ព្រោះការ
 លកិខៃជាតិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាននោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ដូច្នោះថា កាលអ្វីហ្ន៎មិនមាន ទើបជាតិមិនមាន ។ យេ ។ ភព... ។ ចុបាន...
 ភព្តា ... វេទនា... ធម្មស្ស... សន្យាយតនៈ... ធាមរមំ... វិញ្ញាណ...

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សិខានវគ្គ

សង្ការ ១ ហោត្តំ កំស្ស ធិរោតា សង្ការធិរោតោតិ ។
 កស្ស មយ្ហំ កំត្តារេ យោធិសោមនសិការា អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ អវិជ្ជាយ ទោ អសតិ សង្ការ
 ១ ហោត្តំ អវិជ្ជាធិរោតា សង្ការធិរោតោតិ ។ ឥតិ
 ហំនំ អវិជ្ជាធិរោតា សង្ការធិរោតោ សង្ការធិរោតា
 វិញ្ញាណធិរោតោ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ធិរោតោ រោតតិ ។ ធិរោតោ ធិរោតោតិ
 ទោ មេ កំត្តារេ បុត្រេ អននុស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ
 ទុទោធិ ញាណំ ទុទោធិ បញ្ញា ទុទោធិ វិជ្ជា
 ទុទោធិ អាណាគោ ទុទោធិតិ ។ ទសមិ ។

ពុទ្ធវគ្គោ បរិមោ ។

ធម្មសូត្រ ទុទានំ វារិទិ

ទេសនាវិកន្តំ បដិមទក្ខ
 វិចស្សំ សិទិ ១ វេស្សក្ខ
 កកុស្តោ កោតាគមយោ ១ កស្សុយោ
 មហាសក្សមុនំ ១ កោតមោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សិខានវគ្គ

រើចសង្ការតាំងខ្យងមិនមាន ការលេតិវិសង្ការ ព្រោះការលេតិវិ
 អី ។ ម្ចាស់កិក្ខុតាំងខ្យង គេវាគន្លោះ កិក្ខុព្រាស់ដើរដោយប្រាជ្ញា
 ព្រោះយោធិសោមនសិការា ជា កាលបើអវិជ្ជាមិនមាន សង្ការតាំងខ្យង
 ក៏មិនមាន ការលេតិវិសង្ការ ព្រោះការលេតិវិអវិជ្ជា ។ ព្រោះហេតុ
 ដូច្នេះ ការលេតិវិសង្ការ ព្រោះការលេតិវិអវិជ្ជា ការលេតិវិញ្ញាណ
 ព្រោះការលេតិវិសង្ការ ។ បេ ។ ការលេតិវិគន្លងក្នុងសង្ការ វេទន
 មានយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុតាំងខ្យង គេវាគន្លោះ មានចក្ខុកើតហើយ
 មានញាណកើតហើយ មានបញ្ញាកើតហើយ មានវិជ្ជាកើតហើយ
 មានកម្មកើតហើយ ក្នុងធម៌តាំងខ្យង ដែលមិនភ្ជាប់បានស្តាប់ក្នុង
 កាលមុនថា ការលេតិវិ ការលេតិវិ ដូច្នេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ១១ ។

ចប់ ពុទ្ធវគ្គ ១ ។

បញ្ជីនៃធម្មសូត្រនោះគឺ

- ទេសនាវិកន្តំ ១ បដិមទក ១ ព្រះវិចស្សំ ១ ព្រះសិទិ ១
- ព្រះវេស្សក្ខ ១ ព្រះកកុស្តៈ ១ ព្រះកោតាគមនៈ ១ ព្រះ
- កស្សុយោ ១ ព្រះមហាសក្សមុនំគោតម ១ ។

អាហារវិញ្ញា

(២៨) ឯវម្មេ សុត្តិ ។ ឯកំ សមយំ កតកំ សា-

វត្តិយំ វិហារតិ ជេតវិទេ អនាថបិណ្ឌិកាស្ស រណមេ ។

ចត្តារមេ កិក្កុវេ អាហារា ភូតានំ កំ សត្តានំ មិគិយា

សម្ពុវេសីនំ កំ អនុត្តហាយ ។ កតមេ ចត្តារេ ។ កា-

ជ្ឈិការេ អាហារេ ឱឡារិកោ កំ សុខុមោ កំ ធម្មស្ស

នុតិយោ មហេសញ្ជេតនា ភតិយា វិញ្ញាណំ ចត្តុត្តំ ។

នមេ ទោ កិក្កុវេ ចត្តារេ អាហារា ភូតានំ កំ សត្តា-

នំ មិគិយា សម្ពុវេសីនំ កំ អនុត្តហាយ ។

អាហារវិញ្ញា

(២៨) ឱត្តានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះនាម

ព្រះនាម ច្រើននឹងទៅក្នុងក្រុងកន របស់អនាថបិណ្ឌិកាសម្ព័ ជិតក្រុង

សាគី ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុចំនុយ អាហារនេះមាន ៤

ភេទប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការតាំងនៅបាននៃពួកក្នុងសក្តង ដើម្បីអនុគ្រោះ

ដល់ពួកសម្ពុវេសីសក្តង(១) ។ អាហារចំនួន ៤ គឺដូចម្តេច ។ កវិទ្យ-

ភាហារ ជីព្រាតព្រាតក្តី ល្អិតក្តី (ជាទី ១) ធម្មហារ ជាទី ២

មរាសញ្ជេតនាហារ ជាទី ៣ វិញ្ញាណហារ ជាទី ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ

ចំនុយ អាហារចំនួន ៤ នេះឯង ភេទប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការតាំងនៅ

បាននៃពួកក្នុងសក្តង ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ពួកសម្ពុវេសីសក្តង ។

• សព្វកំពុងស្វែងរកទូរសម្ពុតិកំណើត ហៅថាសម្ពុវេសី ក្នុងកំណើតចំនួន ៤ នោះ ពួកសព្វ ដែលជាអណ្តូងកំណើត និងនិលាម្ពុជកំណើត ដែលចំនុចច្រាស់ចេញមកនិងមិនទាន់កើត ចេញមកនៅឡើយ ហៅថា សម្ពុវេសី លុះច្រាស់ចេញ កើតចេញហើយ ហៅថា ភូត ។ បីណែកសំសេទនៈកំណើត និងមចចាតិកកំណើត ដែលកើតក្នុងទណៈបិណ្ឌិកាបរិម ហៅថា សម្ពុវេសី តាំងអំពីទណៈនាគម្រប់ពីរទៅ ហៅថាភូត ឬថាកើតដោយនិយាមដល់ណា ចើមិន ទាន់ផ្លាស់និយាមចំនោះទេ ហៅថាសម្ពុវេសីដែរ លុះផ្លាស់និយាមចំនោះទៅហើយ ហៅថា ភូតដែរ ។ មួយវិញទៀត សព្វដែលកើតហើយ មិនកើតទៅទៀត ហៅថាភូត បានដល់ ព្រះវិណ្ណស្រាត សព្វដែលមិនទាន់លះចំណែកសំយោននេះបាន នៅស្វែងរកសព្វពុកទៅទៀត ហៅថាសម្ពុវេសីដែរ បានដល់សេចក្តីចូល និងចុះចំនួន (អន្តិកា) ។

[២៧] ឥមេ ក ភិក្ខុវេ ចត្តារោ អាហារក កិ-
 ធិនាថា កីសមុទយោ កីជាតិកា កីបកវំ ។ ឥមេ
 ចត្តារោ អាហារក តណ្ហាធិនាថា តណ្ហាសមុទយោ
 តណ្ហាជាតិកា តណ្ហាបកវំ ។ តណ្ហា ឆាយំ ភិក្ខុវេ
 កីធិនាថា កីសមុទយោ កីជាតិកា កីបកវំ ។
 តណ្ហា វេននាធិនាថា វេននាសមុទយោ វេននាជាតិកា
 វេននាបកវំ ។ វេននា ឆាយំ ភិក្ខុវេ កីធិនាថា
 កីសមុទយោ កីជាតិកា កីបកវំ ។ វេននា វេស្សនិ-
 នាថា វេស្សសមុទយោ វេស្សជាតិកា វេស្សបកវំ ។
 វេស្សា ឆាយំ ភិក្ខុវេ កីធិនាថា កីសមុទ-
 យោ កីជាតិកា កីបកវំ ។ វេស្សា សន្យាយ-
 កធិនាថា សន្យាយកធិសមុទយោ សន្យាយកធិ-
 ជាតិកា សន្យាយកធិបកវំ ។ សន្យាយកធិក្នុង
 ភិក្ខុវេ កីធិនាធិ កីសមុទយំ កីជាតិកំ កីបកវំ ។
 សន្យាយកធិ ធាម្បបធិនាធិ ធាម្បបសមុទយំ ធាម្បប-
 ជាតិកំ ធាម្បបបកវំ ។ ធាម្បបក្នុង ភិក្ខុវេ កីធិនាធិ

[២៧] ម្ចាស់ភិក្ខុចំនុយ ចុះគាហារចំនុ ២ នេះ មានអ្វីជា
 ហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ គាហារ
 ចំនុ ២ នេះ មានកណ្តាជាហេតុ មានកណ្តានាំឱ្យកើត មានកណ្តា
 ជាកំណើត មានកណ្តាជាប្រភព ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនុយ ចុះកណ្តានេះ
 មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។
 កណ្តា មានវេទនាជាហេតុ មានវេទនានាំឱ្យកើត មានវេទនាជាកំណើត
 មានវេទនាជាប្រភព ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនុយ ចុះវេទនានេះ មានអ្វី
 ជាហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។
 វេទនា មានវេស្សជាហេតុ មានវេស្សនាំឱ្យកើត មានវេស្សជា
 កំណើត មានវេស្សជាប្រភព ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនុយ ចុះវេស្សនេះ
 មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។
 វេស្ស មានសច្ចុយកនៈជាហេតុ មានសច្ចុយកនៈនាំឱ្យកើត មាន
 សច្ចុយកនៈជាកំណើត មានសច្ចុយកនៈជាប្រភព ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចំនុយ ចុះសច្ចុយកនៈនេះ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យកើត
 មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ សច្ចុយកនៈនេះ មាននាមប្រេ
 ជាហេតុ មាននាមប្រេនាំឱ្យកើត មាននាមប្រេជាកំណើត មាននាមប្រេ
 ជាប្រភព ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនុយ ចុះនាមប្រេនេះ មានអ្វីជាហេតុ

ភិសមុទយំ ភិជាតិភិ ភិមកវំ ។ តាម្បមំ វិញ្ញា-
 ណាធិនាធំ វិញ្ញាណសមុទយំ វិញ្ញាណជាតិភិ វិញ្ញា-
 ណាម្បកវំ ។ វិញ្ញាណាញំ ភិក្កុវេ ភិធិនាធំ ភិសមុទយំ
 ភិជាតិភិ ភិមកវំ ។ វិញ្ញាណំ សង្ការធិនាធំ សង្កា-
 រសមុទយំ សង្ការជាតិភិ សង្ការម្បកវំ ។ សង្ការ ចិមេ
 ភិក្កុវេ ភិធិនាធំ ភិសមុទយា ភិជាតិភា ភិមកវំ ។
 សង្ការ អវិជ្ជាធិនាធំ អវិជ្ជាសមុទយា អវិជ្ជាជាតិភា
 អវិជ្ជាមកវំ ។ ភតិ មោ ភិក្កុវេ អវិជ្ជាធិនាធំ សង្ការ
 សង្ការម្បកវំ វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេកស្ស កោវលស្ស
 ទុក្ខក្កុទ្ធុស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

(៣០) អវិជ្ជាយ ត្រូវ អសេសវិភកធិរោជា សង្កា-
 រធិរោជា សង្ការធិរោជា វិញ្ញាណធិរោជា ។ បេ ។
 ឯវមេកស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្កុទ្ធុស្ស ធិរោជា
 ហោតិ ។ បវេមំ ។

មានអ្វីជាឱ្យភិក មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ តាមរូប
 មានវិញ្ញាណជាហេតុ មានវិញ្ញាណជាឱ្យភិក មានវិញ្ញាណជាកំណើត
 មានវិញ្ញាណជាប្រភព ។ ម្នាលភិក្ខុវេនោ ចុះវិញ្ញាណនេះ មានអ្វី
 ជាហេតុ មានអ្វីជាឱ្យភិក មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។
 វិញ្ញាណ មានសង្ការជាហេតុ មានសង្ការជាឱ្យភិក មានសង្ការជា
 កំណើត មានសង្ការជាប្រភព ។ ម្នាលភិក្ខុវេនោ ចុះសង្ការជាហេតុ
 មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាឱ្យភិក មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជា
 ប្រភព ។ សង្ការជាហេតុ មានអវិជ្ជាជាហេតុ មានអវិជ្ជាជាឱ្យភិក
 មានអវិជ្ជាជាកំណើត មានអវិជ្ជាជាប្រភព ។ ម្នាលភិក្ខុវេនោ
 ហេតុដូច្នោះ សង្ការជាហេតុមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណ
 កើតមាន ព្រោះសង្ការជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងគ្រប់នៃកងទុក្ខ
 តាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

(៣០) ការលក់នៃសង្ការ ព្រោះការវិចារនិងការលក់វេទនា
 សេសសល់ នៃអវិជ្ជា ការលក់ នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលក់នៃសង្ការ
 ។ បេ ។ ការលក់ នៃកងទុក្ខតាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។
 ចប់សូត្រ ទី ១ ។

(៣១) សារត្ថយំ វិហាតិ... ចត្តារោម ភិក្ខុវេ
 អាហារា ភូតានំ វា សត្តានំ បិតិយា សម្ពុវេសិនំ វា
 អនុក្កហាយ ។ កាតមេ ចត្តារោ ។ កាវឿការោ អា-
 ហារោ ឱឡារិកោ វា សុខុរោ វា ជស្សោ ធុតិយោ
 មនោសញ្ចេតថា ភតិយា វិញ្ញាណំ ចតុត្ថំ ។ វាម
 ទោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ អាហារា ភូតានំ វា សត្តានំ
 បិតិយា សម្ពុវេសិនំ វា អនុក្កហាយាតិ ។

(៣២) ឯវិ វុត្ត អាយស្មា មោលិយដុក្កាថា
 កកវន្តំ ឯវតទរោច កោ ទុ ទោ ករុន្ត វិញ្ញាណាហារិ
 អាហារេតីតិ ។ ថោ កាលោ បញ្ញោតិ កកវ អរោច
 អាហារេតីតិ អហំ ទ វនាមិ អាហារេតីតិ ចាហំ វធម្យំ
 តត្រស្ស កាលោ បញ្ញោ កោ ទុ ទោ ករុន្ត អាហារេតីតិ
 ឯវញ្ញាហំ ទ វនាមិ ឯវិ មិ អវនន្តំ យោ ឯវិ មុច្ឆេយ្យ

(៣១) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គន្លងទេវតិក្រុងសាវត្ថី វិ. ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អាហារមេរោទ ៤ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការពារ
 នៅបារមីនៃក្នុងសត្វផង ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ពួកសម្ពុវេសិត្តផង ។
 អាហារទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ កវឿកាហារ ជំគ្រោតគ្រោត្តិ
 ស្និត្តិ (ជាទី ១) ជស្សហារ ជាទី ២ មនោសញ្ចេតហារ ជាទី ៣
 វិញ្ញាណហារ ជាទី ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាហារទាំង ៤
 នេះឯង តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការពារនៅបារមីនៃក្នុងក្នុងសត្វផង ដើម្បី
 អនុគ្រោះដល់ពួកសម្ពុវេសិត្តផង ។

(៣២) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះមោលិយដុក្កនមានកាយ បានក្រាបបង្គំទូលសួរ ទូរព្រះចៅព្រះភាគ
 ដូច្នេះថា បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎ តែងទំពាស៊ីវិញ្ញាណ-
 ហារ ។ ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់តបថា ប្រស្នារនេះ មិនត្រូវទេ ដូច្នេះ
 ហើយទើបគ្រាស់ថា កថាគមមិទេពាលថា នរណាហ្ន៎ តែងទំពាស៊ីដូច្នេះ
 ឡើយ ប្រសិនបើកថាគមពាលថា នរណាហ្ន៎ តែងទំពាស៊ី ដូច្នេះ ប្រស្នា
 ថា បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎ តែងទំពាស៊ី ដូច្នេះ នោះត្រូវគ្នាខឹង
 ពាក្យកថាគមហើយ តែថា កថាគមមិទេពាលយ៉ាងនេះទេ កាលបើយ៉ាង
 នេះ បុគ្គលណាសួរ ចំពោះកថាគមដែលមិនពាលសោះ យ៉ាងនេះថា

អវិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវេទ្ធ អាហារវ្យាណា

តំស្ស ទុ ទោ ករុន្ត វិញ្ញាណា បរាភេតិ វិស កាលោ
បញ្ញា តត្រ កល្យ វេយ្យាករណំ វិញ្ញាណា មារា
អាយតិ មុនត្តវាភិទិព្វត្តយា(១) តស្ស ក្កេត សតិ ស-
ន្យាយតនំ សន្យាយតនប្បត្តយា ជស្សាតិ ។

[៣៣] កោ ទុ ទោ ករុន្ត មុសតិទិ ។ ទោ
កាលោ បញ្ញាតិ កតវា អរាភិទ មុសតិទិ អហំ ទ វនា-
មិ មុសតិទិ ទាហំ វេយ្យា តត្រស្ស កាលោ បញ្ញា
កោ ទុ ទោ ករុន្ត មុសតិទិ វិវត្តាហំ ទ វនាមិ វិវ-
មិ អវនត្តិ យោ វិវ មុន្តយ្យ កមិបទ្ធយា ទុ ទោ ករុន្ត
ជស្សាតិ វិស កាលោ បញ្ញា តត្រ កល្យ វេយ្យាករណំ
សន្យាយតនប្បត្តយា ជស្សា ជស្សប្បត្តយា វេននាតិ ។

១ ឧ. ឧ. ធម្មន្តរ បទុយោតិ ពាលោ វិស្សតិ ។

អវិសមយសំយុត្ត អាហារវេទ្ធ កាលោកស្សវេទ្ធគោហោ

បតិគ្រុព្រះអង្គជីវម្រើម វិញ្ញាណាហារ (ជាបច្ច័យ) ខែនមិដូចម្តេច
ហ្នំ ដូច្នេះ ប្រសាខុះរបស់បុគ្គលនោះទើបគ្រូ ទាំងគ្រូព្យាគណ៍ចំ-
ពោះប្រសាខានោះ វិញ្ញាណាហារ គឺបដិសន្ធិចិត្ត (ជាបច្ច័យ) ខែ
ភិរិយាកើត ក្នុងភពថ្មីទៀត គឺនាមរូបភព, កាលបើការកើតក្នុងភព
ថ្មីទៀត គឺនាមរូបនោះ កើតមានហើយ, សទ្ធាយកខ្លះក៏កើតមាន
ជស្សៈកើតមាន ព្រោះសទ្ធាយកខ្លះជាបច្ច័យ ។

[៣៣] បតិគ្រុព្រះអង្គជីវម្រើម នរណាហ្នំ តែងតាល់គ្រូ ។
ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់គបថា ប្រសាខានមិនគ្រូទេ ដូច្នេះហើយ ទើប
គ្រាស់ថា គឺជាគតមិនពោលថា នរណាហ្នំតែងតាល់គ្រូដូច្នេះទេ ប្រសិន
បើគឺជាគតពោលថា នរណាហ្នំតែងតាល់គ្រូដូច្នេះ ប្រសាថា បតិគ្រុ
ព្រះអង្គជីវម្រើម នរណាហ្នំ តែងតាល់គ្រូដូច្នេះ នោះគ្រូគ្នាទាំងពាក្យ
គឺជាគតហើយ តែជា គឺជាគតមិនពោលយ៉ាងនេះទេ កាលបើយ៉ាងនេះ
បុគ្គលណាស្អូ ចំពោះគឺជាគតដែលមិនពោលសោះ យ៉ាងនេះថា បតិគ្រុ
ព្រះអង្គជីវម្រើម ជស្សៈកើតមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យហ្នំ ដូច្នេះ ប្រសា
ខុះ របស់បុគ្គលនោះទើបគ្រូ ទាំងគ្រូព្យាគណ៍ចំពោះប្រសាខានោះថា
ជស្សៈ កើតមានព្រោះសទ្ធាយកខ្លះជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះ
ជស្សៈជាបច្ច័យ ។

[៣២] កោ ទុ ទោ កន្ត វេទយតីតិ ។ ទោ
 កល្យោ បញ្ញាតិ ភកវា អភេច វេទយតីតិ អហំ ន វនា-
 មិ វេទយតីតិ ទាហំ វេទយ្យំ តត្រស្ស កល្យោ បញ្ញា
 កោ ទុ ទោ កន្ត វេទយតីតិ ឯវត្តាហំ ន វនាមិ ឯវិ
 មំ អវន្តំ យោ ឯវិ មុច្ឆេយ្យ កំបត្វយា ទុ ទោ កន្ត
 វេទយតិ ឯស កល្យោ បញ្ញា តត្រ កល្យំ វេយ្យក-
 វណំ ធម្មវ្យាប្បត្វយា វេទនា វេទនាមត្វយា តត្តារាតិ ។

[៣៣] កោ ទុ ទោ កន្ត តត្តាយតីតិ^(១) ។ ទោ
 កល្យោ បញ្ញាតិ ភកវា អភេច តត្តាយតីតិ អហំ ន
 វនាមិ តត្តាយតីតិ ទាហំ វេទយ្យំ តត្រស្ស កល្យោ
 បញ្ញា កោ ទុ ទោ កន្ត តត្តាយតីតិ ឯវត្តាហំ
 ន វនាមិ ឯវិ មំ អវន្តំ យោ ឯវិ មុច្ឆេយ្យ

១ ឧ.ម. ពសតីតិ ។

[៣២] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎តែងទទួលយក ។
 ព្រះធានព្រះភាគត្រាស់គបថា ប្រស្នានេមិចត្រូវទេ ដូច្នោះហើយ ទើប
 ត្រាស់ថា គថាគកមិទេពាលថា នរណាហ្ន៎តែងទទួលយក ដូច្នោះទេ
 ប្រសិនបើគថាគកពាលថា នរណាហ្ន៎តែងទទួលយកដូច្នោះ ប្រស្នាថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎ តែងទទួលយកដូច្នោះ នោះត្រូវគ្នា
 នឹងពាក្យគថាគកហើយ តែថា គថាគកមិទេពាលយ៉ាងនេះទេ កាលបើ
 យ៉ាងនេះ បុគ្គលណាស្មោះចំពោះគថាគកដែលមិទេពាលសោះ យ៉ាងនេះ
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វេទនាភិក្ខុមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យហ្ន៎ ដូច្នោះ
 ប្រស្នានុរំរបស់បុគ្គលនោះទើបត្រូវ ទាំងត្រូវត្រូវករណីចំពោះប្រស្នានោះ
 ថា វេទនាភិក្ខុមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ កល្យាណភិក្ខុមាន ព្រោះ
 វេទនាជាបច្ច័យ ។

[៣៣] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎ តែងគត់ស្អុត ។
 ព្រះធានព្រះភាគត្រាស់ថា ប្រស្នានេមិចត្រូវទេ ដូច្នោះហើយ ទើប
 ត្រាស់ថា គថាគកមិទេពាលថា នរណាហ្ន៎តែងគត់ស្អុតដូច្នោះទេ ប្រសិន
 បើគថាគកពាលថា នរណាហ្ន៎តែងគត់ស្អុតដូច្នោះ ប្រស្នាថា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន នរណាហ្ន៎តែងគត់ស្អុតដូច្នោះ នោះត្រូវគ្នានឹងពាក្យគថាគក
 ហើយ តែថាគថាគកមិទេពាលយ៉ាងនេះទេ កាលបើយ៉ាងនេះ បុគ្គល
 ណាស្មោះចំពោះគថាគកដែលមិទេពាលសោះ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គ

ក៏បច្ចុយា ទុ ទោ កន្លេ កណ្ណាតិ វស កាលោ

បញ្ញា គត្រ កស្មី វេយ្យាសវណំ វេទនាបច្ចុយា

កណ្ណា កណ្ណា បច្ចុយា ទុចាណទុត្តិ ។

[៣៦] កោ ទុ ទោ កន្លេ ទុចាណទុត្តិ ។

ទោ កាលោ បញ្ញាតិ កកុវា អរោច ទុចាណទុត្តិ

អហំ ឧ វតាមិ ទុចាណទុត្តិ ពាហំ វេទយ្យំ គត្រស្ស

កាលោ បញ្ញា កោ ទុ ទោ កន្លេ ទុចាណទុត្តិ

វិវត្តាហំ ឧ វតាមិ វិវិ មិ អវន្តិ យោ វិវិ មុន្ទយ្យ

ជីវប្រិទ្ធ កណ្ណាភិកមាន ព្រោះអ្វីជាបច្ច័យហ្ន៎ ដូច្នោះ ប្រស្នាទុររបស់

បុគ្គលនោះទើបត្រូវ ចាំស្រ្តីព្យាកាលំ ចំពោះប្រស្នានោះជា កណ្ណ

ភិកមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ទុចាណភិកមាន ព្រោះកណ្ណាជា

បច្ច័យ ។

[៣៦] បតិគ្រព្រះអង្គជីវប្រិទ្ធ ខណោហ្ន៎ តែងប្រកាន់ម៉ាំ ។ ព្រា

មានព្រះភាគគ្រាស់ជា ប្រស្នានេះមិនត្រូវទេ ដូច្នោះហើយ ទើបគ្រាស់ជា

ភជាគមមិទោលជា ខណោហ្ន៎តែងប្រកាន់ម៉ាំដូច្នោះទេ ប្រស្នាជា បតិគ្រ

ព្រះអង្គជីវប្រិទ្ធ ខណោហ្ន៎ តែងប្រកាន់ម៉ាំដូច្នោះ នោះត្រូវគ្នាទ័និពាក្យ

ភជាគមហើយ តែជា ភជាគមមិទោលយ៉ាងនេះទេ កាលបើយ៉ាងនេះ

បុគ្គលណា ស្នូចំពោះភជាគមដែលមិនពោលសោះ យ៉ាងនេះជា

កំមត្តយា ទុ ទោ កាឡ ទុចាណាទន្តិ ឋស កាលោ
មញ្ញា ភក្រុ កាល្យំ វេយ្យាករណំ ភណ្ណាមត្តយា ទុ-
ចាណាទិ ទុចាណាទម្បត្តយា ករោតិ ។ មេ ។ ឯវមេកស្ស
កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[៣៧] ចន្ទំ ត្រូវ ឧក្កុច ឧស្សាយតនាទិ អសេ-
សវិកតិរោតា ឧស្សចិរោតា ឧស្សចិរោតា វេទតា-
និរោតា វេទតានិរោតា ភណ្ណានិរោតា ភណ្ណានិរោតា
ទុចាណាទនិរោតា ទុចាណាទនិរោតា កវិនិរោតា កវិនិ-
រោតា ជាតិនិរោតា ជាតិនិរោតា ជរាមរណំ សោ-
កមវិទេវទុក្ខោមមស្សតាយាសា និរុដ្ឋានិ ។ ឯវមេ-
កស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោតោ ហោតិ ។
ទុតិយំ ។

បតិក្រុត្រូវវន្តិវិបម្រឹទ ។ ទុចាណាភិក្ខាទ ក្រោវេវិវាច្ឆិយេហិ ដូច្នេះ
ច្រស្តានុរោសវុត្តសោរោវិបក្រុ ទំតិក្រុវាទ្យករណំចំការច្រស្តានុរោ
ថា ។ ទុចាណាភិក្ខាទៈ ក្រោវេវិវាច្ឆិយេ ករោតិ ។ ក្រោវេ
។ ទុចាណាភិក្ខាទៈ ។ មេ ។ ការកើតឡើងក្រុមវិទកន្តុក្ខទំតិកស្តិទ្នៈ
វិមលីមាទយ៉ាងនេះ ។

(៣៨) មាសវដ្ឋាន ឯការលេខនៃឧស្សៈ ក្រោវេវិវាច្ឆិយេ
មាសវសសលំនៃឧស្សយន្តនេះទំតិ ៦ ការលេខនៃវេទតា ក្រោវេវិវាច្ឆិយេ
លេខនៃឧស្សៈ ការលេខនៃភណ្ណា ក្រោវេវិវាច្ឆិយេ ការលេខ
នៃទុចាណា ក្រោវេវិវាច្ឆិយេ ការលេខនៃភណ្ណា ការលេខនៃភណ្ណ ក្រោវេវិវាច្ឆិយេ
នៃទុចាណា ការលេខនៃជាតិ ក្រោវេវិវាច្ឆិយេ ជរាមរណៈ
សេចក្តីសោក ទ្រឹកទ្រូល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត នឹងសេចក្តីចង្អៀត
ចង្អុលចិត្ត កិរមេតិលេខទៅ ក្រោវេវិវាច្ឆិយេ ។ ការលេខទៅ
នៃកន្តុក្ខទំតិកស្តិទ្នៈ វិមលីមាទយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវត្ថុ ជកមរណាទ្បចដានំ

[៣៨] សាវត្ថិយំ វិហារតិ... យេ ហិ កោចំ កិក្ខុវេ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ជកមរណំ ឧប្បជាទន្តិ
 ជកមរណាសមុធយំ ឧប្បជាទន្តិ ជកមរណាធិរោជំ ឧប្ប-
 ជាទន្តិ ជកមរណាធិរោជកាមិធិបដិបទំ ឧប្បជាទន្តិ ។
 ជាតិ ។ មេ ។ ករំ... ឧបាទានំ... តណ្ហំ... វេទនំ... ជស្សំ...
 សន្យាយតទំ... ធាម្រចំ... វិញ្ញាណំ... សង្ខារេ ឧប្បជាទន្តិ
 សង្ខារសមុធយំ ឧប្បជាទន្តិ សង្ខារធិរោជំ ឧប្បជាទន្តិ
 សង្ខារធិរោជកាមិធិបដិបទំ ឧប្បជាទន្តិ ។ ន មេ តេ
 កិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ វា
 សមណសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ វា ព្រាហ្មណសម្មតា ន
 ច បទំ តេ អាយស្មត្តោ សាមញ្ញត្ថំ វា ព្រហ្មញ្ញត្ថំ វា
 ធិដ្ឋេ ធិដ្ឋេ សយំ អភិញ្ញា សន្តិកត្តា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារន្តិ ។

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវត្ថុ ការមិនីធិច្បាស់នូវជកមរណៈជាដើម

[៣៨] ទ្រង់គន្លឹះទៀបក្រុងសាវត្ថិ... ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្បយ
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ណាមួយ មិនដឹងច្បាស់នូវជកមរណៈ មិនដឹង
 ច្បាស់ នូវហេតុជាទីកើតនៃជកមរណៈ មិនដឹងច្បាស់ នូវទីរលក់នៃ
 ជកមរណៈ មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលក់នៃ
 ជកមរណៈ ។ នូវជាតិ ។ មេ ។ នូវករណ៍... នូវឧបាទាន... នូវ
 តណ្ហា... នូវវេទនា... នូវជស្សៈ... នូវសន្យាយករ... នូវធាម-
 រេ... នូវវិញ្ញាណ... មិនដឹងច្បាស់នូវសង្ខារចាំនិទ្បយ មិនដឹងច្បាស់
 នូវហេតុជាទីកើតនៃសង្ខារ មិនដឹងច្បាស់នូវទីរលក់នៃសង្ខារ មិនដឹង
 ច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលក់នៃសង្ខារ ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិ
 ទ្បយ សមណព្រាហ្មណ៍ចាំនិទ្បារ គឺជាគតិមិនរាប់ថាសមណៈក្នុងពួក
 សមណៈផង មិនរាប់ថាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង ព្រោះសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍មានកាយចាំនិទ្បារ មិនធ្វើទ្បជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវសាមញ្ញ-
 ផល ឬព្រហ្មញ្ញផល ដោយបញ្ជាដ៏ទុក្ខរមេសំខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 ឡើយ ។

[៣៧] យេ ក ទោ កោចំ កិច្ចារ សមណា ក
 ប្រាប្បណា ក ជកមរណំ បដានន្តិ ជកមរណសមុទយំ
 បដានន្តិ ជកមរណានិរោធំ បដានន្តិ ជកមរណានិរោ-
 ធកាមិមិបដិបទំ បដានន្តិ ។ ជាតិ ។ មេ ។ កវិ...
 ឧបាទានំ... កណ្តិ... វេទនំ... ជស្សំ... សន្យាយកំ...
 ធាម្មបំ... វិញ្ញាណំ... សង្ខារេ បដានន្តិ សង្ខារសមុទយំ
 បដានន្តិ សង្ខារនិរោធំ បដានន្តិ សង្ខារនិរោធកាមិមិ-
 បដិបទំ បដានន្តិ ។ តេ ទោ មេ កិច្ចារ សមណា ក
 ប្រាប្បណា ក សមណោសុ ទេវ សមណសម្មតា ប្រា-
 ប្បណោសុ ច ប្រាប្បណសម្មតា តេ ច មនាយស្មន្តោ
 សាមញ្ញត្ថក្ខ ប្រាប្បញ្ញត្ថក្ខ ជិដ្ឋេ ធម្មេ សយំ អ-
 ភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តិកិ ។ តតិយំ ។

[៣៧] ម្ចាស់កិក្ខុតាំងឡាយ មួយៗ] ក ពួកសមណប្រាប្បណ៍
 ណាមួយ ដឹងច្បាស់នូវជកមរណៈ ដឹងច្បាស់ នូវហេតុជាទីកើតនៃ
 ជកមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវទីលេកនៃជកមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជា
 ដំណើរទៅកាន់ទីលេកនៃជកមរណៈ ។ នូវជាតិ ។ មេ ។ នូវកត ...
 នូវឧបាទាន ... នូវកណ្តា ... នូវវេទនា ... នូវជស្សៈ ... នូវសន្យា-
 យកនៈ ... នូវធាម្មប ... នូវវិញ្ញាណ ... ដឹងច្បាស់នូវសង្ខារតាំង-
 ឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃសង្ខារ ដឹងច្បាស់នូវទីលេកនៃ
 សង្ខារ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីលេកនៃសង្ខារ ។ ម្ចាស់
 កិក្ខុតាំងឡាយ សមណប្រាប្បណ៍តាំងនោះ រើបតបត រាប់ថាសម-
 ណៈក្នុងពួកសមណៈផង រាប់ថាប្រាប្បណ៍ក្នុងពួកប្រាប្បណ៍ផង ព្រោះថា
 សមណប្រាប្បណ៍នាមកាយុតាំងនោះ វេទនៈធ្វើឱ្យកំចាត់ច្បាស់ សម្រេច
 នូវសាមញ្ញផលផង នូវប្រាប្បញ្ញផលផង ដោយចក្ខុដ៏ឧត្តមរបស់ខ្លួនឯង
 ក្នុងចក្ខុខ្លួន ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវន្ត ជនមរណាភិក្ខុជាតិ

[៤០] សភវត្ថុយំ វិហារតិ... យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ
 សមណា វា ប្រាហ្មណា វា ឥមេ ធម្មេ ធម្មជាទន្តិ
 ឥមេសំ ធម្មានំ សមុទយំ ធម្មជាទន្តិ ឥមេសំ ធម្មានំ
 ជិរោចំ ធម្មជាទន្តិ ឥមេសំ ធម្មានំ ជិរោចកាមិជិ-
 បដិបទំ ធម្មជាទន្តិ ។ កាតមេ ធម្មេ ធម្មជាទន្តិ កា-
 តមេសំ ធម្មានំ សមុទយំ ធម្មជាទន្តិ កាតមេសំ
 ធម្មានំ ជិរោចំ ធម្មជាទន្តិ កាតមេសំ ធម្មានំ ជិរោច-
 កាមិជិបដិបទំ ធម្មជាទន្តិ ។ ជនមរណំ ធម្មជាទន្តិ
 ជនមរណសមុទយំ ធម្មជាទន្តិ ជនមរណាជិរោចំ ធម្ម-
 ជាទន្តិ ជនមរណាជិរោចកាមិជិបដិបទំ ធម្មជាទន្តិ ។
 ជាតិ ។ មេ ។ ភវំ... ឧបាសានំ... ឥណ្ឌំ... វេទនំ...
 ឥស្សំ... សន្យាយតទិ... ធាម្បមំ... វិញ្ញាណំ... សង្ខារេ
 ធម្មជាទន្តិ សង្ខារសមុទយំ ធម្មជាទន្តិ សង្ខារជិ-
 រោចំ ធម្មជាទន្តិ សង្ខារជិរោចកាមិជិបដិបទំ ធម្មជា-
 ទន្តិ ។ ឥមេ ធម្មេ ធម្មជាទន្តិ ឥមេសំ ធម្មានំ សមុ-
 ទយំ ធម្មជាទន្តិ ឥមេសំ ធម្មានំ ជិរោចំ ធម្មជាទន្តិ

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវន្ត ការមិនដឹងច្បាស់នូវជនមរណៈជាដើម

[៤០] ច្រើននឹងទៅទៀបក្រុងសាវត្ថី ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទិញយ
 ភ្នកសមណាប្រាហ្មណ៍ណាមួយ មិនដឹងច្បាស់នូវធម៌ចាំទិញនេះ មិនដឹង
 ច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃធម៌ចាំទិញនេះ មិនដឹងច្បាស់នូវចំរើនលក់នៃធម៌ចាំទិញ
 នេះ មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ចំរើនលក់នៃធម៌ចាំទិញនេះ ។
 សមណាប្រាហ្មណ៍ចាំទិញនោះ មិនដឹងច្បាស់នូវធម៌អ្វី មិនដឹងច្បាស់នូវ
 ហេតុជាទីកើតនៃធម៌អ្វី មិនដឹងច្បាស់នូវចំរើនលក់នៃធម៌អ្វី មិនដឹងច្បាស់
 នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ចំរើនលក់នៃធម៌អ្វី ។ គឺ មិនដឹងច្បាស់នូវជន-
 មរណៈ មិនដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃជនមរណៈ មិនដឹងច្បាស់
 នូវចំរើនលក់នៃជនមរណៈ មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ចំ-
 រើនលក់នៃជនមរណៈ ។ នូវជាតិ ។ មេ ។ នូវកត ... នូវទុក្ខទាន ...
 នូវកណ្តា ... នូវវេទនា ... នូវវេស្សៈ ... នូវសច្ចុយក្ខនៈ ... នូវ
 ធាម្បេ ... នូវវិញ្ញាណ ... មិនដឹងច្បាស់នូវសង្ខារចាំទិញយ មិនដឹង
 ច្បាស់ នូវហេតុជាទីកើតនៃសង្ខារ មិនដឹងច្បាស់នូវចំរើនលក់នៃសង្ខារ
 មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ចំរើនលក់នៃសង្ខារ ។ សមណា-
 ប្រាហ្មណ៍ចាំទិញនោះ មិនដឹងច្បាស់នូវធម៌ចាំទិញនេះ មិនដឹងច្បាស់នូវ
 ហេតុជាទីកើតនៃធម៌ចាំទិញនេះ មិនដឹងច្បាស់ នូវចំរើនលក់នៃធម៌ចាំទិញនេះ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិហារវិញ្ញាណ

ឥមេសំ ធម្មានំ វិរោធតកមិច័មដិបទំ ធម្មជាទន្តិ ។
ធមេតេ ភិក្ខុវេ សមណា ភិ ក្រាហ្មណា ភិ សមណោសុ
ភិ សមណសម្មតា ក្រាហ្មណោសុ ភិ ក្រាហ្មណសម្មតា
ធម ធម បទ តេ អាយស្មុត្តា សាមញ្ញត្ថំ ភិ ក្រាហ្មញ្ញត្ថំ
ភិ ធិដ្ឋេ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
វិហារន្តិ ។

(៤៦) យេ ច ទោ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា ភិ
ក្រាហ្មណា ភិ ឥមេ ធម្មេ បជាទន្តិ ឥមេសំ ធម្មានំ ស-
មុធយំ បជាទន្តិ ឥមេសំ ធម្មានំ វិរោធិ បជាទន្តិ ឥ-
មេសំ ធម្មានំ វិរោធតកមិច័មដិបទំ បជាទន្តិ ។ កត-
មេ ធម្មេ បជាទន្តិ កតមេសំ ធម្មានំ សមុធយំ បជា-
ទន្តិ កតមេសំ ធម្មានំ វិរោធិ បជាទន្តិ កតមេសំ
ធម្មានំ វិរោធតកមិច័មដិបទំ បជាទន្តិ ។ ជរាមរណំ
បជាទន្តិ ជរាមរណសមុធយំ បជាទន្តិ ជរាមរណវិរោ-
ធិ បជាទន្តិ ជរាមរណវិរោធតកមិច័មដិបទំ បជាទន្តិ ។
ជាតិ ។ មេ ។ កវី... ឧបាសានំ... តណ្ហា... វេទនំ... ធម្មស្សី...
សឡាយតនំ... ធាម្បបំ... វិញ្ញាណំ... សង្ខារេ បជាទន្តិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិហារវិញ្ញាណ

មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំបដិបត ជាដំណើរទៅកាន់ទិវលភវន្តមិច័មដិបទំ ខ្ញុំយ ។
ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ សមណក្រាហ្មណំនោះ គឺជាគត មិនកប់ជាស-
មណៈកុណិក្ខុកសមណៈផង មិនកប់ជាគ្រាហ្មណំ កុណិក្ខុក្រាហ្មណំផង
គ្រោចៅ សមណក្រាហ្មណំនោះអាយុចាំនិទ្យាយ វេទនមិនធ្វើឲ្យជាតិ
ច្បាស់ មិនសម្រេចខ្ញុំសាមញ្ញផល ឬក្រាហ្មញ្ញផល ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម
របស់ខ្លួនឯង កុណិក្ខុក្រាហ្មណំ

(៤៧) ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ចំណែកកតិក្ខុកសមណក្រាហ្មណំ
ណាមួយ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវេទនមិច័មដិបទំ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវេទនមិច័មដិបទំ
ចាំនិទ្យាយ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំទិវលភវន្តមិច័មដិបទំ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំបដិបត ជា
ដំណើរទៅកាន់ទិវលភវន្តមិច័មដិបទំ ។ សមណក្រាហ្មណំចាំនិទ្យាយ
ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវេទនមិច័មដិបទំ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវេទនមិច័មដិបទំ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំទិ-
វលភវន្តមិច័មដិបទំ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំបដិបត ជាដំណើរទៅកាន់ទិវលភវន្តមិច័មដិបទំ ។
ធិ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំជរាមរណៈ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំវេទនមិច័មដិបទំជរាមរណៈ
ដឹងច្បាស់ខ្ញុំទិវលភវន្តមិច័មដិបទំជរាមរណៈ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំបដិបត ជាដំណើរទៅ
កាន់ទិវលភវន្តមិច័មដិបទំ ។ ខ្ញុំជាតិ ។ មេ ។ ខ្ញុំតណ ... ខ្ញុំ
។ ធានា ... ខ្ញុំតណ ... ខ្ញុំវេទនា ... ខ្ញុំផស្សៈ ... ខ្ញុំសឡាយ-
កនៈ ... ខ្ញុំធាមបេ ... ខ្ញុំវិញ្ញាណ ... ដឹងច្បាស់ខ្ញុំសង្ខារចាំនិទ្យាយ

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវេទ្ធ សម្មាទិដ្ឋិប្បញ្ញ

សង្ខារសមុទយំ បដាទន្តំ សង្ខារវិភោជំ បដាទន្តំ
សង្ខារវិភោជកាមិទិបដិបទំ បដាទន្តំ ។ ឥមេ ធម្ម
បដាទន្តំ ឥមេសំ ធម្មាទំ សមុទយំ បដាទន្តំ ឥមេសំ
ធម្មាទំ វិភោជំ បដាទន្តំ ឥមេសំ ធម្មាទំ វិភោជកាមិទិ-
បដិបទំ បដាទន្តំ ។ ភេ ទោ មេ កិក្ការេ សមណា
វា ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ ទេវេ សមណសម្មតា
ព្រាហ្មណោសុ ច ព្រាហ្មណសម្មតា ភេ ច បនាយស្មត្តោ
សាមញ្ញកុញ្ច ព្រហ្មញ្ញកុញ្ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
អភិញ្ញា សន្និកក្ខា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តីតំ ។ ចតុត្ថំ ។

(៤២) សាវត្ថយំ វិហារតំ អថទោ អាយស្មា
កត្វានតោត្តោ(*) យេន កកវា ភេទុបសន្តមិ ឧប-
សន្តមិក្ខា កកវន្តំ អភិវាទេក្ខា វិកាមន្តំ ទិសិទិ ។
វិកាមន្តំ ទិសិទ្ធា ទោ អាយស្មា កត្វានតោត្តោ
កកវន្តំ វិកាទរោច សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាទិដ្ឋិតិ កន្តេ វុទ្ធតិ
កត្តាវតា ទុ ទោ កន្តេ សម្មាទិដ្ឋិ ហោតីតិ ។

* ១. ព្រាយនតោត្តោ ។

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវេទ្ធ ករណេកស្សអភិសម្មាទិដ្ឋិ

ដីនិច្ចាសំខ្លុះហេតុជាទិកេតវៃសង្ខារ ដីនិច្ចាសំខ្លុះទិលវៃសង្ខារ ដីនិ
ច្ចាសំខ្លុះដិបថា ជាដីលើរទៅកាន់ទិលវៃសង្ខារ ។ សមណ-
ព្រាហ្មណំទាំងនោះ ដីនិច្ចាសំខ្លុះទិលវៃនេះ ដីនិច្ចាសំខ្លុះហេតុជាទិ
កេតវៃនៃទិលវៃនេះ ដីនិច្ចាសំខ្លុះទិលវៃនៃទិលវៃនេះ ដីនិច្ចាសំ
ខ្លុះដិបថា ជាដីលើរទៅកាន់ទិលវៃនៃទិលវៃនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ខ្លះយ សមណព្រាហ្មណំទាំងនោះ ទើបគេជាគេ រាប់ថាជាសមណៈ
ក្នុងក្នុងសមណៈផង រាប់ថាជាព្រាហ្មណំក្នុងក្នុងព្រាហ្មណំផង ព្រោះថា
សមណព្រាហ្មណំមានកាយទាំងនោះ រើមន្តិធ្វើទ្វារកំច្ចាសំ សម្រេច
ខ្លុះសាមញ្ញផលផង ខ្លុះព្រហ្មញ្ញផលផង ដោយព្រាហ្មដីទុក្ខរបស់
ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(៤២) ទ្រង់គង់នៅទៀងក្រុងសាវត្ថិ... គ្រាខាង ព្រះកេច្ចាខ-
តោគ្រមានកាយ ចូលទៅកាលព្រះមានព្រះកោត លុះចូលទៅដល់
ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំបង្គំព្រះមានព្រះកោត រួចក្នុងយក្ខន្តិសមម្ភ ។
លុះព្រះកេច្ចាខតោគ្រមានកាយ ក្នុងយក្ខន្តិសមម្ភហើយ ក៏ចូលសួរព្រះ
មានព្រះកោតដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គតែងត្រាស់ថា
សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាទិដ្ឋិ ដូច្នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះសម្មាទិដ្ឋិ តើ
កើតមាន ដោយហេតុអ្វីខ្លាំងយ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គ

[៤៣] ឆ្ងាយនិស្ស័តោ ទោយំ កក្កាទ លោកោ
 យេកុយ្យេន អត្តិកត្តោ ទត្តិកត្ត ។ លោកសម្មនយំ
 ទ ទោ កក្កាទ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ
 យា លោកោ ទត្តិកា សា ទ ហោតិ ។ លោកនិរោធំ
 ទោ កក្កាទ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ យា
 លោកោ អត្តិកា សា ទ ហោតិ ។ ឧចាយុចាណាណិ-
 និវេសវិចិត្តោ ឆ្ងាយំ កក្កាទ លោកោ យេកុយ្យេន
 កក្កាយំ ឧចាយុចាណំ ចេតសោ អនិដ្ឋានំ អភិណិ-
 វេសាទុសយំ ទ ឧបេតិ ទ ឧចានិយតំ ធានិដ្ឋាតិ អត្តា-
 មេតិ ។ ឧត្តាមេវ ឧប្បជ្ឈានំ ឧប្បជ្ឈតិ ឧត្តំ និវុដ្ឋ-
 មាទំ និវុដ្ឋតិភំ ទ កក្កុតិ ទ វិចិត្តិច្ឆតិ ។ អបរម្បច្ចុ-
 យា ញាណមេវស្ស ឯត្ត ហោតិ ។ ឯត្តាវតា ទោ
 កក្កាទ សម្មានិដ្ឋិ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

[៤៣] ម្ចាស់កក្កាទៈ សក្កាលោកនេះ ច្រើនតែអាស្រ័យខ្លួន
 ចំណែកភិយោនិទំ អត្តិកាភព (សស្សតទំដ្ឋិ) ទ ទត្តិកាភព (ទេច្ឆទទំដ្ឋិ) ទ ។
 ម្ចាស់កក្កាទៈ អត្តិកាភពក្នុងលោក រមែងមិនមាន ផលបុគ្គលវេល
 ឃើញខ្លះហេតុដទៃកើតឡើងលោក ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រៀបកម្រិតឡើយ ។
 ម្ចាស់កក្កាទៈ អត្តិកាភពក្នុងលោក រមែងមិនមានផលបុគ្គលវេលឃើញ
 ខ្លះលើលក់ឡើយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រៀបកម្រិតឡើយ ។ ម្ចាស់
 កក្កាទៈ សក្កាលោកនេះ ច្រើនតែជាប់ចំពាក់ដោយទុក្ខ ។ ទុក្ខនា
 និវេសចក្កិប្រកាន់ ចំណែកភពអិយេសាវិកានេះ រមែងមិនចូលទៅ
 ផល មិនប្រកៀកប្រកាន់ មិនអធិដ្ឋាន ខ្លះទុក្ខនិងទុក្ខនា ខ្លះការ
 កាំងទុក្ខនិងទុក្ខ ខ្លះសេចក្តីប្រកាន់ចំពាក់និងអនុសយក្តីលេសនោះ ។ ថា ខ្លួន
 បេសកក្ខាអញដូច្នោះឡើយ ។ ទុក្ខនាខ្លួនខ្លួន កាលកើត កំរិត
 ឡើង ទុក្ខនាខ្លួនខ្លួន កាលលេត់ កំរិតទៅ ព្រោះហេតុនោះ រើប
 កាំងយេសាវិកាមិនសន្សំយ មិននឿនឆ្ងល់ឡើយ ។ ញាណបេសកាំងយេ-
 សាវិកានោះ រមែងមានក្នុងទុក្ខនាខ្លួនខ្លួន ដោយមិនចាប់អើពាក្យ
 បុគ្គលដទៃឡើយ ។ ម្ចាស់កក្កាទៈ សម្មានិដ្ឋិ កើតមានដោយ
 ហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។

[២២] សត្វមន្តិកំ ទោ កក្កាន អយមេកោ អន្តោ
 សត្វំ ធម្មតិ អយំ ទុតិយោ អន្តោ ។ ឯត តេ
 កក្កាន ទោ អន្តោ អនុបកម្ម មជ្ឈេន តថាគតោ ធម្មំ
 ទេសេតិ អវិជ្ជាបទ្ធកាយា សង្ខារា សង្ខារប្បទ្ធកាយា វិញ្ញាណំ
 ។ មេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្កុទ្ធស្ស
 សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ តេវ អសេសវិភក្តិរោជា
 សង្ខារវិរោជា សង្ខារវិរោជា វិញ្ញាណវិរោជា ។ មេ ។
 ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្កុទ្ធស្ស វិរោជា ហោតិ
 ។ មេ ។ មេ ។

[២៣] សាវត្ថិយំ វិហារតិ... អថទោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ
 យេន កក្កា តេនុបសន្តិមិ ទុបសន្តិមិក្ខា កក្កវន្តំ អភិ
 រោជា ឯកមន្តំ ទិសិទិ ។ ឯកមន្តំ ទិសិទ្ធា ទោ
 សោ ភិក្ខុ កក្កវន្តំ ឯកទរោច ធម្មកថិកោ ធម្មកថិ
 កោតិ កន្តេ វុទ្ធតិ កិក្ខាវតា ទុ ទោ កន្តេ ធម្មក
 ថិកោ ហោតិ ។

[២២] ហាលកថានៈ ទីបំផុតទី ១ នេះ ថា វត្ថុទាំងឡាយមាន ទី
 បំផុត ទី ២ នេះ ថា វត្ថុទាំងឡាយមាន ។ ហាលកថានៈ គឺជាអកថា
 កាស្រីយន្តទីបំផុតទាំងពីរខ្លះទៅ តែងសំដែងនូវធម៌ដោយបទកណ្តាលថា
 សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះ
 សង្ខារជាបច្ច័យ ។ មេ ។ ការកើតឡើងគ្រប់ខែកន្លះក្នុងអស់ខ្លះ មែន
 មានយ៉ាងនេះ ។ ឯការលេងខ្លះសង្ខារ ព្រោះការវិចារសន្តិការលេង
 អតមានសសសលំខែអវិជ្ជា ការលេងខ្លះវិញ្ញាណ ព្រោះការលេងខ្លះ
 សង្ខារ ។ មេ ។ ការលេងខ្លះកន្លះក្នុងអស់ខ្លះ មែនមានយ៉ាងនេះ ។
 ចប់សូត ទី ៨ ។

[២៣] ទ្រង់គន្លឹះទៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ... គ្រោះថាៈ ភិក្ខុ ទម្រ
 ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះកោត លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយ
 បង្គំព្រះមានព្រះកោត ប្រអង្គយក្នុងទិសមគ្គ ។ លុះភិក្ខុនោះ អង្គុយ
 ក្នុងទិសមគ្គហើយ ក៏ចូលសួរព្រះមានព្រះកោត ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គតែងត្រាស់ថា ធម្មកថិក ធម្មកថិក (អ្នកសំដែងធម៌
 អ្នកសំដែងធម៌) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុជាធម្មកថិក មានដោយ
 ហេតុដូច្នោះយ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស ទី៣១៧

(៤៦) ជនមរណស្ស ទេ ភិក្ខុ ធិត្តិធាយ វិក-
 កាយ ធិរោតាយ ធម្មំ ទោសតិ ធម្មកដំតោ ភិក្ខុតិ
 អលំ វេទាយ ។ ជនមរណស្ស ទេ ភិក្ខុ ធិត្តិធាយ
 វិកកាយ ធិរោតាយ បដិបន្នោ ហោតិ ធម្មាទុធម្មប្បដិ-
 បន្នោ ភិក្ខុតិ អលំ វេទាយ ។ ជនមរណស្ស ទេ
 ភិក្ខុ ធិត្តិធា វិកកាយ ធិរោតាយ អនុបាតា វិធម្ពត្តោ ហោតិ
 ធិដ្ឋធម្មចិញ្ចា ធម្មត្តោ ភិក្ខុតិ អលំ វេទាយ ។ ជាតិយា
 ទេ ភិក្ខុ ។ បេ ។ កវស្ស ទេ ភិក្ខុ ទុចាណាទស្ស ទេ
 ភិក្ខុ កណ្ណាយ ទេ ភិក្ខុ វេទនាយ ទេ ភិក្ខុ ... ជស្ស-
 ស្ស ទេ ភិក្ខុ... សន្យាយកទស្ស ទេ ភិក្ខុ... នាមវបស្ស
 ទេ ភិក្ខុ... វិញ្ញាណស្ស ទេ ភិក្ខុ... សង្ការទតោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ទី៣១៧

(៤៦) ព្រះអង្គត្រាស់ថា បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការរឿយ
 ណាយ ដើម្បីការវិនាស ដើម្បីការលេត់ ខែជនមរណៈ ទើប
 គួរហៅថា ភិក្ខុជាធម្មកថិកបាទ ។ បើភិក្ខុប្រតិបត្តិដើម្បីការរឿយ
 ណាយ ដើម្បីការវិនាស ដើម្បីការលេត់ ខែជនមរណៈ ទើប
 គួរហៅថា ភិក្ខុអ្នកប្រតិបត្តិទូទៅនិសមន្តរដល់ធម៌ ។ បើភិក្ខុមានចិត្តរួច
 ស្រឡាញ់ ព្រោះការរឿយណាយ ព្រោះការវិនាស ព្រោះ
 ការលេត់ ខែជនមរណៈ ព្រោះការមិនប្រកាន់ចាំ ទើបគួរហៅថា
 ភិក្ខុអ្នកដល់ ទូទ្រព្វនិព្វានក្នុងរូប្យន្ត ។ បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បី
 ការលេត់ខែជាតិ ។ បេ ។ បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការលេត់ខែ
 ភព ... បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការលេត់ខែទុក្ខបាទ ... បើភិក្ខុ
 សំដែងធម៌ ដើម្បីការលេត់ខែកណ្តា ... បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការ
 លេត់ខែវេទនា ... បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការលេត់ខែជស្សៈ ... បើ
 ភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការលេត់ខែសទ្ធាយន្តៈ ... បើភិក្ខុសំដែង
 ធម៌ ដើម្បីការលេត់ខែនាមរូប ... បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការលេត់
 ខែវិញ្ញាណ ... បើភិក្ខុសំដែងធម៌ ដើម្បីការលេត់ខែសង្ការ ...

អភិសមយបំប្បន្តស្ស អាហារវេទ្ធ កាវេទ្ធសង្កមំ

កិក្កុ ... អវិជ្ជាយ ទេ កិក្កុ ចិច្ចិធាយ វិកាយ
 ចិកោយ ទង្គិ ទេសេតិ ទង្គិកដិកោ កិក្កុតិ អលំ
 វទោយ ។ អវិជ្ជាយ ទេ កិក្កុ ចិច្ចិធាយ វិកាយ
 ចិកោយ បដំបន្នោ ហោតិ ទង្គិទុទង្គិប្បដិច្ចា
 កិក្កុតិ អលំ វទោយ ។ អវិជ្ជាយ ទេ កិក្កុ ចិច្ចិធា
 វិកាយ ចិកោយ អទុចាធា វិធម្ភោ ហោតិ ទង្គិទង្គិច្ចា
 ទង្គិ កិក្កុតិ អលំ វទោយាតិ ។ ទង្គិ ។

(៤៧) ឯវិទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវំ
 កជកហេ វិហារតិ វេទ្ធពិទ កាលទុកចិកំបេ ។ អដិទា
 កកវំ ចុត្តន្តសមយំ ចិកំសេតា បក្កុចិវមាធាយ
 កជកហេ ចិណ្ឌាយ ចាវិសិ ។ អនុសា ទោ អាចលោ
 កស្សចោ កកវំន្ត ទុកោ វ អាគន្ធន្តំ ទិស្វាទ យេទ
 កកវំ ទេទុចសន្តមិ ទុចសន្តមិក្វា កកវំតា សន្តិ
 សម្មោធិ សម្មោទនិយំ កជំ សាកណិយំ វិគិសារេត្វា
 ឯកមន្តំ អដ្ឋាសំ ។

អភិសមយបំប្បន្ត សហវេទ្ធ អាចលកស្សចចូលទៅក្រុងមានព្រះភោគ

បើកិក្កុសំដង្កិមិ ដើម្បីការទៀងណាយ ដើម្បីការវិទាស ដើម្បីការ
 លេតំ ខៃអវិជ្ជា ទើបន្តហៅថា កិក្កុមកចិត ។ បើកិក្កុប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីការទៀងណាយ ដើម្បីការវិទាស ដើម្បីការលេតំ ខៃអវិជ្ជា
 ទើបន្តហៅថា កិក្កុមកប្រតិបត្តិទូរណិបមមន្តដល់ធម៌ ។ បើកិក្កុមាន
 ចិក្កុច្រស្រឡូរហើយ ព្រោះការទៀងណាយ ព្រោះការវិទាស ព្រោះ
 ការលេតំ ខៃអវិជ្ជា ព្រោះការមិនប្រកាន់ចំ ទើបន្តហៅថា កិក្កុមក
 ដល់ទូរព្រះចិក្កុកក្នុងចចូរន្ត ។ ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

(៤៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
 ភោគ ទ្រង់នឹងក្នុងវេទ្ធពិទ្ធិ ជាកលទុកចិកំបេ បាន ជិតក្រុងកជក្រិះ ។
 ព្រះមានព្រះភោគទ្រង់ស្ងប់ប្រជាចំចុក្រិះចិចិវិ ក្នុងវេលា
 ចុត្តន្តសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅក្នុងក្រុងកជក្រិះ ដើម្បីចិណ្ឌុបាត ។
 អាចលកស្សច បានឃើញព្រះមានព្រះភោគ យាងមកកំចិច្ចាយលើម ។
 លុះឃើញហើយ ក៏ដើរចូលទៅក្រុងព្រះមានព្រះភោគ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភោគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ
 ដែលត្រូវរីករាយ និងពាក្យដែលត្រូវរីករាយ ក៏បិទទៅក្នុងទិសមន្ត ។

សុខត្ថបដ្ឋកថា សំយោគកាយស្ស និកាយិកា

(២៨) ឯកមន្តំ វិភោ ទោ អនោលោ កាស្ស-
 ចោ ភកវន្តំ ឯតនភោច បុច្ឆយ្យាម មយំ ភវន្តំ
 កោតមំ កក្កិទេវ ទេសំ សពេ ចោ ភវំ កោតមោ
 ទុកាសំ កកេតិ បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណាយាតិ ។
 អកាលោ ទោ ភាវ កាស្សប បញ្ញាស្ស អន្តរយវំ
 បរិដ្ឋមាតិ ។ ទុតិយំបិ ទោ អនោលោ កាស្សចោ
 ភកវន្តំ ឯតនភោច បុច្ឆយ្យាម មយំ ភវន្តំ កោតមំ
 កក្កិទេវ ទេសំ សពេ ចោ ភវំ កោតមោ ទុកាសំ
 កកេតិ បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណាយាតិ ។ អកាលោ
 ទោ ភាវ កាស្សប បញ្ញាស្ស អន្តរយវំ បរិដ្ឋមាតិ ។
 តតិយំបិ ទោ ។ បេ ។ បរិដ្ឋមាតិ ។

(២៩) ឯវំ វុត្តោ អនោលោ កាស្សចោ ភកវន្តំ
 ឯតនភោច ទ ទោ បទ មយំ ភវន្តំ កោតមំ កក្កិទេវ
 បុច្ឆុតុកាខាតិ ។ បុច្ឆ កាស្សប យនាកុស្តសិកិ ។ កិ
 ទុ ទោ កោ កោតម មយំកតំ ទុកុត្តំ ។ មា ហេវំ
 កាស្សចាតិ ភកវំ អភោច ។ កិ បទ កោ កោតម

សុខត្ថបដ្ឋកថា សំយោគកាយស្ស និកាយិកា

(២៨) លុះអនោលោកស្សប បិកោក្កិទិសមន្តរហើយ ទើបក្រាប
 បង្គំទូលសូត្រោតោតោត ដូច្នោះថា យើងខ្ញុំនឹងសូត្រោតោតោត
 ចំពោះព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើពុទ្ធភាសនាដ៏ឡើង
 ដោះស្រាយប្រស្នារបស់យើងខ្ញុំ ។ ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់រាប់ថា កុំកាល
 សិន កស្សប កាលនេះកាលមិនគួរដល់ប្រស្នារទេ ព្រោះយើងកំពុងទូល
 មកកាន់ចន្ទាដូរ ។ អនោលោកស្សប ក្រាបបង្គំ លុះព្រះមានព្រះភាគ
 គម្រប់ពីដេងថា យើងខ្ញុំនឹងសូត្រោតោតោតចំពោះព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 បើព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើពុទ្ធភាសនាដ៏ឡើងដោះស្រាយប្រស្នារបស់
 យើងខ្ញុំ ។ កុំកាលសិន កស្សប កាលនេះកាលមិនគួរដល់ប្រស្នារទេ
 ព្រោះយើងកំពុងទូលមកកាន់ចន្ទាដូរ ។ អនោលោកស្សប ក្រាបបង្គំ
 សូត្រោតោតគម្រប់ពីដេង ។ បេ ។ ព្រោះយើងកំពុងទូលមកកាន់ចន្ទាដូរ ។

(២៩) លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់យ៉ាងនេះហើយ អនោល-
 កស្សប ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា យើងខ្ញុំមិនមានចំណង
 ដើម្បីសូត្រោតោតចំពោះព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ច្រើនរឿងទេ ។ ច្បាលកស្សប អ្នក
 ត្រាថ្នានឹងសូត្រោតោត ចូរសូត្រោត ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 សេចក្តីទុក គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងឬអ្វី ។ ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ថា កុំ
 កាលយ៉ាងនេះឡើយ កស្សប ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ

បរកាតំ ទុក្ខាទ្គំ ។ មា ហេវំ កាស្សចាតំ កកា
 អរោច ។ កំ ទុ ទោ កោ តោតម សយំកាតញ្ច
 បរកាតញ្ច ទុក្ខាទ្គំ ។ មា ហេវំ កាស្សចាតំ កកា
 អរោច ។ កំ បទ កោ តោតម អសយំការំ អបរការំ
 អនិទូសបុប្ផំ ទុក្ខាទ្គំ ។ មា ហេវំ កាស្សចាតំ
 កកា អរោច ។ កំ ទុ ទោ កោ តោតម ទត្តំ
 ទុក្ខាទ្គំ ។ ទ ទោ កាស្សប ទត្តំ ទុក្ខំ អត្តំ ទោ
 កាស្សប ទុក្ខាទ្គំ ។ តេធលំ កំ តោតមោ ទុក្ខំ
 ទ ជាតាតំ ទ បស្សតិតំ ។ ទ ទ្វាហំ កាស្សប ទុក្ខំ
 ទ ជាតាមំ ទ បស្សាមំ ជាតាមំ ទ្វាហំ កាស្សប
 ទុក្ខំ បស្សាមំ ទ្វាហំ កាស្សប ទុក្ខាទ្គំ ។ កំ
 ទុ ទោ កោ តោតម សយំកាតំ ទុក្ខាទ្គំ ឥតិ
 បុត្តា សមាចោ មា ហេវំ កាស្សចាតំ វទេសិ

សេចក្តីទុក្ខ ឥបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យយូរ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា
 កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ កស្សប ។ បតិក្រព្រះភាគមដិច្ចប្រើ
 សេចក្តីទុក្ខ ឥបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងធន បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យធន ឬអ្វី ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ កស្សប ។
 បតិក្រព្រះភាគមដិច្ចប្រើ បើដូច្នោះ សេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជាអំពើ
 របស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់អ្នកដទៃទេ គឺកើតឡើងដោយឥត
 ហេតុ ឬអ្វី ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ
 កស្សប ។ បតិក្រព្រះភាគមដិច្ចប្រើ សេចក្តីទុក្ខ មិនមានទេ ។
 ម្នាលកស្សប សេចក្តីទុក្ខមិនមែនជាមិនមានទេ ម្នាលកស្សប សេចក្តី
 ទុក្ខមានដោយពិត ។ បើដូច្នោះ មានតែព្រះភាគមដិច្ចប្រើ មិនស្គាល់
 មិនឃើញសេចក្តីទុក្ខទេ ។ ម្នាលកស្សប គឺជាគត មិនមែនជាមិន
 ស្គាល់មិនឃើញសេចក្តីទុក្ខទេ ម្នាលកស្សប គឺជាគតស្គាល់សេចក្តីទុក្ខ
 ដោយពិត ម្នាលកស្សប គឺជាគតឃើញសេចក្តីទុក្ខដោយពិត ។ ចុះ
 កាលដែលខ្ញុំសួរថា បតិក្រព្រះភាគមដិច្ចប្រើ សេចក្តីទុក្ខ ឥបុគ្គលធ្វើ
 ដោយខ្លួនឯងឬអ្វី ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ កស្សប

សុត្តន្តបិដក សំយោគបិដក វិចារវិញ្ញា

កំ បទ កោ កោតម បរកាតំ ទុក្ខន្ធិ ឥតិ បុត្តោ
 សមាទោ មា ហេវំ កាស្យាតាតិ វទេសិ កំ ទុ
 ទោ កោ កោតម សយំកតត្យ បរកតត្យ ទុក្ខន្ធិ
 ឥតិ បុត្តោ សមាទោ មា ហេវំ កាស្យាតាតិ វទេសិ
 កំ បទ កោ កោតម អសយំកាវំ អបរកាវំ
 អនិទុសមុប្បន្នំ ទុក្ខន្ធិ ឥតិ បុត្តោ សមាទោ មា ហេវំ
 កាស្យាតាតិ វទេសិ កំ ទុ ទោ កោ កោតម ទត្ថិ
 ទុក្ខន្ធិ ឥតិ បុត្តោ សមាទោ ទ ទោ កាស្យប ទត្ថិ
 ទុក្ខំ អត្ថិ ទោ កាស្យប ទុក្ខន្ធិ វទេសិ តេទាវិ កំ
 កោតមា ទុក្ខំ ទ ជាតាតិ ទ បស្សតីតិ ឥតិ បុត្តោ
 សមាទោ ទ ទ្វាហំ កាស្យប ទុក្ខំ ទ ជាតាមិ ទ
 បស្សមិ ជាតាមិ ទ្វាហំ កាស្យប ទុក្ខំ បស្សមិ
 ទ្វាហំ កាស្យប ទុក្ខន្ធិ វទេសិ អាទិក្ខតុ ទ មេ កន្ត
 កតវំ ទុក្ខំ ទេសេតុ ទ មេ កន្ត កតវំ ទុក្ខន្ធិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយោគបិដក វិចារវិញ្ញា

កាលវេលាខ្ញុំស្នូរោ បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមោ បើដូច្នោះ សេចក្តីទុក្ខ
 គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ កស្យប
 កាលវេលាខ្ញុំស្នូរោ បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមោ សេចក្តីទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើ
 ដោយខ្លួនឯង បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពោល
 យ៉ាងនេះឡើយ កស្យប កាលវេលាខ្ញុំស្នូរោ បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមោ
 បើដូច្នោះ សេចក្តីទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់
 បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយឥតហេតុ ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពោល
 យ៉ាងនេះឡើយ កស្យប កាលវេលាខ្ញុំស្នូរោ បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមោ
 សេចក្តីទុក្ខ មិនមានទេ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់កស្យប សេចក្តីទុក្ខ
 មិនមែនជាមិនមានទេ ម្ចាស់កស្យប សេចក្តីទុក្ខមានដោយពិត កាល
 វេលាខ្ញុំស្នូរោ បើដូច្នោះ មានតែព្រះភាគមជ្ឈិមោ មិនស្គាល់មិន
 ឃើញសេចក្តីទុក្ខ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់កស្យប គឺជាគមមិនមែន
 ជាមិនស្គាល់ មិនឃើញសេចក្តីទុក្ខទេ ម្ចាស់កស្យប គឺជាគមស្គាល់
 សេចក្តីទុក្ខដោយពិត ម្ចាស់កស្យប គឺជាគមឃើញសេចក្តីទុក្ខដោយពិត
 បពិត្រព្រះអង្គមជ្ឈិមោ សូមព្រះមានព្រះភាគ ប្រាប់សេចក្តីទុក្ខដល់
 ខ្ញុំផង បពិត្រព្រះអង្គមជ្ឈិមោ សូមព្រះមានព្រះភាគសំដែងសេចក្តីទុក្ខ
 ដល់ខ្ញុំផង ។

(៥០) ។ ណ ករោតិ ។ ណ បដិសំវេទយតិ ។ ទោ

កស្សប អាទិ តោ សតោ សយំកតិ ទុក្ខក្កិ ឥតិ

វទំ សស្សតំ ឯតំ បរេតិ ។ អញ្ញោ ករោតិ អញ្ញោ

បដិសំវេទយតិ ។ ទោ កស្សប វេទនាភិក្កុទ្ធស្ស សតោ

បរកតិ ទុក្ខក្កិ ឥតិ វទំ ទុក្ខក្កិ ឯតំ បរេតិ ។ ឯតេ

តេ កស្សប ទុកោ អន្ត អនុបគម្ម មជ្ឈេន ភជាគតោ

ធម្មំ ទេសេតិ អវិជ្ជាបទ្ធយា សង្ការ សង្ការឃ្យទ្ធយា

វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្កុទ្ធស្ស

សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ ត្រូវ អសេសវិភក្ខិកោ

តា សង្ការនិរោតោ សង្ការនិរោតា វិញ្ញាណនិរោតោ

។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្កុទ្ធស្ស និរោតោ

ហោតិ ។

(៥០) ម្ចាស់កស្សប កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញភាវិដើម

ថា គេធ្វើ អើក៏ទទួលផល ដូច្នោះ លទ្ធិថា សេចក្តីទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើ

ដោយខ្លួនឯង ក៏នឹងមាន បុគ្គលកាលពោលយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាប្រកាន់

ខ្លួនសស្សតទ្ធិដ្ឋិន្ទ ។ ម្ចាស់កស្សប កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញ

ភាវិដើមថា អ្នកដទៃធ្វើ អ្នកឯទៀតទទួលផល ដូច្នោះ បុគ្គលដែល

ត្រូវវេទនាប្រសន្តិក ក៏នឹងមានលទ្ធិថា សេចក្តីទុក្ខ គឺបុគ្គលដទៃធ្វើ

បុគ្គលកាលពោលយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាប្រកាន់ខ្លួនខ្លួនដ្ឋិន្ទ ។ ម្ចាស់

កស្សប ភជាគត មិនប្រកាន់ខ្លួនខ្លួនដ្ឋិន្ទទុក្ខទ្រុយ កែសំដែង

ធម៌ដោយបទកណ្តាលថា សង្ការទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជា

ជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ការជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើត

ឡើងព្រមទាំងទុក្ខទាំងអស់ខ្លះ វែមនិមានយ៉ាងនេះ ។ ការលក់ខែ

សង្ការ ព្រោះការវិនាសនិងការលក់ឥតសេសសល់ ខែអវិជ្ជា ការ

លក់ខែវិញ្ញាណ ព្រោះការលក់ខែសង្ការ ។ បេ ។ ការលក់ខែកង

ទុក្ខទាំងអស់ខ្លះ វែមនិមានយ៉ាងនេះ ។

(៥១) ឃី កុត្ត អ ទេសា កាស្យបោ កកវន្តិ
 ឯតទេវតា អភិក្កន្តិ កន្ត អភិក្កន្តិ កន្ត សេយ្យ-
 ជាមិ កន្ត ឯក្កន្តិកិ វ ទក្កន្តេយ្យ ។ បេ ។ ទក្ក-
 មន្តោ រូបាធិ ឯក្កន្តិកិ ឃីវេវ កកវតា អទេសាឃី-
 យាយេន ទេវោ មកាសិកោ ឯសាហិ កន្ត កកវន្តិ
 សវណំ កត្តាមិ ធម្មត្វា កិក្កុសធម្មត្វា លកេយ្យាហិ
 កន្ត កកវតោ សន្តិកោ មទ្ធជ្ជិ លកេយ្យិ ឧបសម្ប-
 ន្តិ ។ យេ ។ ទោ កាស្យប អញ្ញកិក្កិយមុត្តោ ឥមស្មិ
 ធម្មវិទយេ អាតក្កុតិ មទ្ធជ្ជិ អាតក្កុតិ ឧបសម្បន្តិ
 សោ ទត្តារោ មាសេ មវិវសតិ ទក្កន្តិ មាសាធិ
 អទ្ធយេន មវិវុទ្ធមវិវាសំ អាទ្ធជ្ជិត្តា កិក្កុ អាតក្កុ-
 មាតា មទ្ធរទ្ធជ្ជិ ឧបសម្បន្តិ កិក្កុកាវាយ

(៥១) សុត្តិមោទត្រេភោត ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ អច-
 លកស្សប ក៏ក្រាបចង្អុលទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បត់ត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ក្នុងក្បាសំណាស់ បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងក្បាសំណាស់ បត់ត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រៀបដូចបុគ្គលផ្សេងៗទៀត ទូរត្រាស់លាស់ ។ បេ ។
 ដោយគិតថា ពួកបុគ្គលមានក្នុងភូមិ ទាំងឡាយប្រធាន យ៉ាងណាមិញ
 ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភោគ ទ្រង់សំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ
 ក៏យ៉ាងនោះឯង បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមផល់ទូរព្រះ
 មានព្រះភាគឯង ព្រះធម៌ឯង ព្រះកិក្កុសធម៌ឯង ជាទិវរោគ បត់ត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមទូរច្បាញ សូមទូរឧបសម្បទាក្នុងសំណាក់
 ខៃព្រះមានព្រះភោគ ។ ព្រះមានព្រះភោគត្រាស់ថា ម្ចាស់កស្សប បុគ្គល
 ណាភ្ជាប់ជាគន្ធិត្រិយ ប្រាថ្នាខ្ញុំបក្សជា ប្រាថ្នាខ្ញុំឧបសម្បទាក្នុងធម៌-
 វិន័យនេះ បុគ្គលនោះគេនិទេសបិវាស អស់ ៤ ខែសិន សុបុគ្គលនោះ
 បានទេសបិវាសកន្លង ៤ ខែហើយ ពួកកិក្កុសធម៌មានវិគ្គុក្រុសប្រាណ
 កាលបើប្រាថ្នា ទើបបំបួស ទើបទ្យឧបសម្បទា ដើម្បីកិក្កុភាពបាន

អភិសមយសំយុត្តស្ស អហារវន្ត អលេកស្សបស្ស ឧបសម្បវាលនំ

អបិច មយា បុគ្គលវេមត្តតា វិនិគាតិ ។ សពេ កន្ត
អញ្ញតិក្ក័យបុត្តា ឥមស្មី ធម្មវិទយេ អាកត្តន្តា បទ្ធន្និ
អាកត្តន្តា ឧបសម្បទំ ធន្តារោ មាសេ បរិសន្និ កត្តន្និ
មាសទំ អន្តយេន បរិវុត្តបរិវាសំ អារទ្ធនិក្កា ភិក្ខុ
អាកត្តភាតា បញ្ចាជេន្និ ឧបសម្បទេន្និ ភិក្ខុកាយ
អហំ ធន្តារិ វស្សានិ បរិសំស្សាមិ ធន្និ វស្សានំ
អន្តយេន បរិវុត្តបរិវាសំ អារទ្ធនិក្កា ភិក្ខុ បញ្ចាជេន្និ
ឧបសម្បទេន្និ ភិក្ខុកាយានិ ។

[៥៦] អលត្ត ចោ អលេលោ កស្សចោ
កកវតា សន្និកេ បទ្ធន្និ អលត្ត ឧបសម្បទំ ។
អន្តរុបសម្បន្តោ ច បទាយស្នា កស្សចោ ឯកោ
រូបកាដ្ឋា អប្បមត្តោ អាតមិ បរិកត្តោ វិហារន្តោ
និវេស្សវ យស្សត្តាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ អតារស្នា
អនការិយំ បទ្ធន្និ តនទុត្តិ ព្រហ្មចរិយបរិយោ.

អភិសមយសំយុត្ត អហារវន្ត អលេកស្សបស្ស ឧបសម្បវាលនំ

ម្យកំវិទ្យេត ភថាគបានដឹងច្បាស់ខ្ញុំការផ្សេង វៃបុគ្គលដែលគួរតែបរិ-
ពសនិងមិនគួរតែបរិពស ។ អលេកស្សបទូលថា បតិក្រព្រះអង្គនិ
ចម្រើន បើបុគ្គលទាំងឡាយចាប់ជាអន្យតិយេ ប្រាថ្នាខ្ញុំបញ្ចង្គ ប្រាថ្នា
ខ្ញុំឧបសម្បត ក្នុងធម្មវិទយេនេះ តែងតែបរិពសអស់ ៤ ខែសិន លុះ
បុគ្គលនោះបានតែបរិពសក្នុង ៤ ខែហើយ ពួកគេក៏ក្នុងលមានចិត្តប្រោស
ប្រាណ កាលបើប្រាថ្នា ទើបបំបួស ទើបឲ្យឧបសម្បត ដើម្បីកុ-
ភាពបាន ឯខ្ញុំព្រះអង្គនិងហិរានុតេបរិពសអស់ ៤ ឆ្នាំ លុះខ្ញុំព្រះអង្គបាន
តែបរិពសក្នុង ៤ ឆ្នាំហើយ សូមពួកគេក៏ក្នុងលមានចិត្តប្រោសប្រាណ
បំបួស ឲ្យឧបសម្បត ដើម្បីកុភាពឲ្យបាន ។

[៥៦] អលេកស្ស គឺបានបញ្ចង្គ បានឧបសម្បត ក្នុង
សំណាត់ខែព្រះរោងព្រះកាត ។ លុះកស្សបមានភាយ បានឧបសម្បត
ហើយ មិនយូរប៉ុន្មាន គឺចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកមិនប្រមាទ
មានព្យាយាមជ្រៀមកំដៅខ្ញុំកិលេស មានចិត្តស្ងួត (ទៅកាន់ព្រះ
និព្វាន) កុលបុគ្គទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ
ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន លោកក៏បានធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ សម្រេចខ្ញុំអនុត្តរធម៌ ដែលជាចំបង្កកខែព្រហ្មចរិយធម៌នោះ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយសូ ធិតាវគ្គ

សាធំ ធិតាវគ្គ ធាតុ សាយំ អភិញ្ញា សន្តិកត្តា

ឧបសម្បជ្ជ វិហារិសិ ចំណា តានិ វុសំតំ ត្រាហ្មធារិយំ

កាតំ កាណិយំ ចាបរំ ឥន្ទត្តាយាតំ អន្តញ្ញាសិ ។

អញ្ញករោ ច បចាយស្នា កស្សុចោ អរហតំ អ-

ហោសិទិ ។ សត្តមំ ។

(៥៣) សាវត្ថិយំ វិហារិទិ ... អដចោ តំម្ហុក្កោ

បរិព្វាជិតោ យេន កតវំ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា

កកវតា សន្តិ សម្មោទិ សម្មោទនិយំ កាចំ សារាណិ-

យំ វិតិសារត្តា ឯកមន្តំ ចំសំទិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ធិតាវគ្គ

ដោយប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខមរដោយខ្លួនឯង ក្នុងបុព្វបុរ ហើយក៏បានដឹងច្បាស់ថា

ជាតិ (របស់ពន្ធុញ) របស់ហើយ មន្តត្រហ្មធារិយៈ អាត្មាញ្ញបាទនៅ

ចូរហើយ សោត្រសតិច្ច អាត្មាញ្ញបាទធ្វើស្រេចហើយ មន្តកាតាតិច្ច

ជទ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោត្រសតិច្ចទេរទៀត មិនមានរឿយ ។

ចណ្ណព្រះអរហន្តចំនួនៗ ព្រះកស្សបមានអាយុ កំរប់ជាព្រះ

អរហន្តមួយអន្លើដែរ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

(៥៣) ច្រន់អន្លើនៅទៀបត្រង់សាវត្ថិ ... ត្រាតោះ បរិព្វាជក

រោហ្មៈកិម្ហុក្ក ចូលទៅក្រែងមានព្រះភាគ សុរាចូលទៅដល់ហើយ ក៏

ធ្វើសចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ សុរាបញ្ចប់ពាក្យដែលសួរ

រីករាយ និងពាក្យដែលសួររកហើយ ក៏អន្តិយក្នុងទីសមគួរ ។

អភិសមធម៌បុគ្គល អាហារវេទ វេទប្បញ្ញា

(៥៤) ឯកមន្តំ វិស្វាត្ថា វេទ វិស្វាត្ថា ម

វិស្វាត្ថាតោ កតវន្តំ ឯកទណ្ឌេ កិ ទុ ទោ វោ កោតម

សយំកតំ សុទន្តក្ខន្តំ ។ មា ហេវំ វិស្វាត្ថាតំ កតវ

អណ្តេ ។ កិ បទ វោ កោតម មកតំ សុទន្តក្ខន្តំ ។

មា ហេវំ វិស្វាត្ថាតំ កតវ អណ្តេ ។ កិ ទុ ទោ

វោ កោតម សយំកតត្ថា មកតត្ថា សុទន្តក្ខន្តំ ។

មា ហេវំ វិស្វាត្ថាតំ កតវ អណ្តេ ។ កិ បទ

វោ កោតម អសយំកាវ អមកាវ អនិទុសម្មប្បន្តំ

សុទន្តក្ខន្តំ ។ មា ហេវំ វិស្វាត្ថាតំ កតវ អណ្តេ ។

កិ ទុ ទោ វោ កោតម ទតិ សុទន្តក្ខន្តំ ។ ទ ទោ

វិស្វាត្ថា ទតិ សុទន្តក្ខំ អតិ ទោ វិស្វាត្ថា សុទន្តក្ខន្តំ ។

អភិសមធម៌បុគ្គ អាហារវេទ ការណសុរាសេចក្តីវេទ

(៥៤) សុតិក្ខុក អនិទុកវិសមន្តរោហិយ កិក្រាបបន្តិស្វា

ព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះ បតិក្រព្រះភាគដ៏ចម្រើន សេចក្តីសុខ

និងទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង ឬអ្វី ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់

តបថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ភិម្ពក្ក ។ បតិក្រព្រះភាគដ៏ចម្រើន

បើដូច្នោះ សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ គឺបុគ្គលវិវាច្ឆិទ្ធិឬ ។ ព្រះមានព្រះ

ភាគទ្រង់ត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ភិម្ពក្ក ។ បតិក្រព្រះ

ភាគដ៏ចម្រើន សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងផង ឬគ្មាន

ដទៃធ្វើឲ្យផង ឬអ្វី ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះ

ឡើយ ភិម្ពក្ក ។ បតិក្រព្រះភាគដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ សេចក្តីសុខ

និងទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ

គឺកើតឡើងដោយអាក្រក់ ឬអ្វី ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា កុំ

ពោលយ៉ាងនេះឡើយ ភិម្ពក្ក ។ បតិក្រព្រះភាគដ៏ចម្រើន សេចក្តី

សុខនិងទុក្ខ មិនមានទេ ។ ម្ចាស់ភិម្ពក្ក សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ មិនមែន

ជាមិនមានទេ ម្ចាស់ភិម្ពក្ក សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ មានដោយពិត ។

គេធម៌ ករី គោតមោ សុទ្ធដក្ខន្ធំ ធន ជាតាភិ ធន
 បស្សតីតិ ។ ធន ទ្វាហំ តិម្ហាត្តា សុទ្ធដក្ខន្ធំ ធន
 ជាតាមិ ធន បស្សមិ ជាតាមិ ទ្វាហំ តិម្ហាត្តា សុទ្ធដក្ខន្ធំ
 បស្សមិ ទ្វាហំ តិម្ហាត្តា សុទ្ធដក្ខន្ធំ ។ តី ធន ទោ
 ភោ គោតម សយំកតំ សុទ្ធដក្ខន្ធំ ឥតិ បុដ្ឋា
 សមាទោ មា ហោរំ តិម្ហាត្តាតិ វរទេសិ តី បទ ភោ
 គោតម បរកតំ សុទ្ធដក្ខន្ធំ ឥតិ បុដ្ឋា សមាទោ ក
 ហោរំ តិម្ហាត្តាតិ វរទេសិ តី ធន ទោ ភោ គោតម
 សយំកតត្វ បរកតត្វ សុទ្ធដក្ខន្ធំ ឥតិ បុដ្ឋា
 សមាទោ មា ហោរំ តិម្ហាត្តាតិ វរទេសិ តី បទ
 ភោ គោតម អសយំកាវិ អបរកាវិ អនិច្ចសមុប្បន្នំ
 សុទ្ធដក្ខន្ធំ ឥតិ បុដ្ឋា សមាទោ មា ហោរំ តិម្ហាត្តាតិ
 វរទេសិ តី ធន ទោ ភោ គោតម ធនំ សុទ្ធដក្ខន្ធំ
 ឥតិ បុដ្ឋា សមាទោ ធន ទោ តិម្ហាត្តា ធនំ
 សុទ្ធដក្ខន្ធំ អតិ ទោ តិម្ហាត្តា សុទ្ធដក្ខន្ធំ វរទេសិ

បើដូច្នោះ មានគ្រូព្រះភាគដ៏ចម្រើន មិនហ្មត់ មិនឃើញសេចក្តីសុខ
 នឹងខ្លួន ។ ម្នាលភិក្ខុ គឺជាគម្លាតមិនមែនស្គាល់មិនឃើញសេច-
 ក្តីសុខនឹងខ្លួន ម្នាលភិក្ខុ គឺជាគម្លាតស្គាល់សេចក្តីសុខនឹងខ្លួនដោយ
 ពិត ម្នាលភិក្ខុ គឺជាគម្លាតឃើញសេចក្តីសុខនឹងខ្លួនដោយពិត ។ ចុះ
 កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះភាគដ៏ចម្រើន សេចក្តីសុខនឹងខ្លួន គឺ
 បុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងឬអ្វី ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ
 ភិក្ខុ កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះភាគដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ សេច-
 ក្តីសុខនឹងខ្លួន គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យឬ ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះ
 ឡើយ ភិក្ខុ កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះភាគដ៏ចម្រើន សេចក្តី
 សុខនឹងខ្លួន គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង ឬបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យឯង ឬអ្វី ព្រះ
 អង្គត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ភិក្ខុ កាលដែលខ្ញុំសួរថា
 បពិត្រព្រះភាគដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ សេចក្តីសុខនឹងខ្លួន មិនមែនជា
 អំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺពិតឡើងដោយ
 ឥតហេតុទេឬអ្វី ព្រះអង្គត្រាស់ថា កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ភិក្ខុ
 កាលដែលខ្ញុំសួរថា បពិត្រព្រះភាគដ៏ចម្រើន សេចក្តីសុខនឹងខ្លួន មិន
 មានឈ្មោះ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីសុខនឹងខ្លួន មិន
 មែនជាមិនមានទេ ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីសុខនឹងខ្លួន មានដោយពិត

តេជោ ករំ កោតមោ សុខទុក្ខំ ទ ជាតនំ ទ
 វស្សតិវិ វតិ បុត្តា សមាមោ ទ ទ្វាហំ តិម្ហាត្ត
 សុខទុក្ខំ ទ ជាតមិ ទ វស្សមំ ជាតនំ ទ្វាហំ
 តិម្ហាត្ត សុខទុក្ខំ វស្សមំ ទ្វាហំ តិម្ហាត្ត សុខ-
 ទុក្ខន្តំ វេទសិ វេទក្កុត្ត ច មេ ករំ កោតមោ
 សុខទុក្ខំ ទេសេតុ ច មេ ករំ កោតមោ សុខទុក្ខន្តំ ។

[៥៥] សា វេទនា សោ វេទយតិវិ ទោ តិម្ហាត្ត
 វេទនា សោ សយំកាតំ សុខទុក្ខន្តំ វេទនាហំ ទ
 វេទមិ ។ អញ្ញា វេទនា អញ្ញា វេទយតិវិ ទោ តិម្ហាត្ត
 វេទនាភិក្ខុស្ស សោ បាតាតំ សុខទុក្ខន្តំ វេទនាហំ
 ទ វេទមិ ។ វេទ តេ តិម្ហាត្ត ទោ អន្ត អនុបកម្ម
 មជ្ឈេ ភពាភោ ធម្មំ ទេសេតិ អវិជ្ជាបទ្ធយា
 សង្ខារ សង្ខារប្បន្ថយោ វិញ្ញាណំ ។ មេ ។ វេទមេតស្ស
 ក្រៅលស្ស ទុក្ខត្តទស្ស សមុទយោ យោតិ ។
 អវិជ្ជាយ ត្រូវ អសេសវិភក្តិវេទនា សង្ខារវិភក្តិ

កាលដែលខ្ញុំស្រឡា បើដូច្នោះ បានត្រូវតាមដឹងប្រើប្រាស់
 មិនឃើញសេចក្តីសុខនិងទុក្ខទេ ព្រោះអង្គក្រសើរ ម្ចាស់ភិម្ហក្ខ ភពាភ
 មិនមែនជាមិនស្គាល់មិនឃើញសេចក្តីសុខនិងទុក្ខទេ ម្ចាស់ភិម្ហក្ខ ភពា-
 ភក្ខស្គាល់សេចក្តីសុខនិងទុក្ខដោយភិក ម្ចាស់ភិម្ហក្ខ ភពាភឃើញ
 សេចក្តីសុខនិងទុក្ខដោយភិក សូមប្រារព្ធតាមដឹងប្រើប្រាស់សេចក្តី
 សុខនិងទុក្ខផលខ្ញុំប្រារព្ធដឹង សូមប្រារព្ធតាមដឹងប្រើប្រាស់សេចក្តី
 សុខនិងទុក្ខផលខ្ញុំប្រារព្ធដឹង ។

[៥៥] ម្ចាស់ភិម្ហក្ខ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញខាងដើមថា
 វេទនាភា កំតិម្ហាត្តាទទួល ដូច្នោះ លទ្ធិថា សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ គឺ
 បុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង ក៏នឹងមាន ឯភពាភមិនពោលយ៉ាងនេះទេ ។
 ម្ចាស់ភិម្ហក្ខ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញខាងដើមថា វេទនាដទៃ
 អ្នកដទៃទទួល ដូច្នោះ បុគ្គលដែលត្រូវវេទនាគ្របសង្កត់ ក៏នឹងមានលទ្ធិថា
 សេចក្តីសុខនិងទុក្ខ គឺអ្នកដទៃធ្វើឲ្យ ឯភពាភមិនពោលយ៉ាងនេះទេ ។
 ម្ចាស់ភិម្ហក្ខ ភពាភមិនប្រកាន់ខ្ជាប់ជំនុំព្រះភិក្ខុ តែសំដែងធម៌
 ដោយបទពណ្ណកាលថា សង្ខារព័ន្ធភាយភិក្ខុមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ
 វិញ្ញាណកើតមានព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ មេ ។ កាលកើតឡើងព្រមខែកង
 ទុក្ខព័ន្ធអស្មុំខ្លះ វេទនាមាយ៉ាងនេះ ។ កាលលក់ខែសង្ខារ ព្រោះការវិភាស

សត្វាវចិរោតា វិញ្ញាណាវចិរោតោ ។ មេ ។ វិវមេតស្ស

កោវលស្ស ទុក្ខក្កុទ្ធស្ស វិរោតោ ហោតិទិ ។

[៨៦] វិវ វុត្តេ តិម្ហុត្តោ វិវិញ្ញាជិកោ កកវន្តិ

វិវតនភេទ អភិក្កន្តិ កោ កោតម អភិក្កន្តិ កោ

កោតម ។ មេ ។ វិសាហំ កន្តេ កវន្តិ កោតមី សវណំ

កត្តាមិ ធម្មត្ថុ កិក្ខុសង្ឃត្ថុ ទុច្ចាសកំ មិ កវ

កោតមោ ធារតុ អដ្ឋតក្កេ ចាណុបេតំ សវណាត្ថុកត្តិ ។

អដ្ឋមំ ។

[៨៧] សាវត្ថុយំ វិហារតំ... អវិជ្ជាជីវណស្ស កិក្ខុវេ

កាលស្ស តណ្ហាយ សំយុត្តស្ស វិវមយំ កាយោ

សមុត្តាតកោ ភតិ អយត្តោ កាយោ តហិត្វា ធម

ចាមរូបំ ភក្កេតំ ទ្ធយំ ទ្ធយំ មជ្ជិទ្ធិ ដស្សោ

សធម្មវាយតតាចិ យេហិ ទុក្ខោ កាលោ សុទ្ធទុក្ខំ

និទិការលេតំវគសេសសលំវិទអវិជ្ជា ការលេតំវិញ្ញាណ ព្រោះការ

លេតំវិទសង្ខារ ។ មេ ។ ការលេតំវិទកន្តុក្កំកំអសំនុះ វេមនិមាន

យ៉ាងនេះ ។

[៨៦] លុះព្រះមានព្រះភាគប្រសិទ្ធិស្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ភិម្ហុក្ក

វិវិញ្ញាជក កំក្រាបបន្តិទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បតិក្រព្រះភោតម

ដំបូម្រឹម ភិវិញ្ញាសំណាស់ បតិក្រព្រះភោតមដំបូម្រឹម ភិវិញ្ញាសំណាស់

។ មេ ។ បតិក្រព្រះភោតមដំបូម្រឹម ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមផលនូវព្រះ

ភោតមដំបូម្រឹមផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹង សូមព្រះ

ភោតមដំបូម្រឹម ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជាទុក្ខារក ផលនូវសវណាធម៌

ស្មើដោយដំរិះ កំនិអភិវិជ្ជាខ្ញុំនេះរៀនទៅ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

[៨៧] ទ្រង់នឹងទៅទៀបក្រុងសារត្ថិ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងទ្រាយ បុគ្គល

ពាល ដែលមានអវិជ្ជាជាគ្រឿងកំរិត ដែលប្រកបដោយភល្លា វេមនិ

មានកាយធម៌សន្ធិនេះ កើតឡើងយ៉ាងនេះឯង^(១) ឲ្យរក ផស្សៈ វេមនិ

កើតឡើងព្រោះកាស្រ័យនូវធម៌ជាត្វៗ ទំនិញខ្ញុំ យ៉ាងនេះ គឺកាយនេះ

ផង^(២) នាមរូបភារក្រាវផង^(៣) បុគ្គលពាលដែលផស្សៈយកនេះ^(៤) ទាំង ៦

១ អន្តិកថាធារ លោកពន្យល់ថា កាយកើតឡើងដោយសារអវិជ្ជានិងធន្តកា ។ ២ បានខាង កាយមានវិញ្ញាណរបស់ខ្លួនឯង ។ ៣ បានខាងកាយមានវិញ្ញាណរបស់អ្នកដទៃ ។ ៤ សំដៅ យកអាយតនៈ ៦ ទាំងទាំងក្នុងទាំងទាំងក្រៅ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អហារវន្ត ពាលបណ្ឌិតនាម

បដិសំវេទយតិ ឋិតេសំ វា អត្ថាភវេន ។ អវិជ្ជាវិវាទំ

វណស្ស កិក្ខុវេ បណ្ឌិតស្ស ធន្តាយ សំយុត្តស្ស

វិវមយំ កាយោ សមុតាភតា ឥតិ អយតោវ កាយោ

កហិត្តា ច ពាមវបំ ឥត្តេតំ ទ្ធិយំ ទ្ធិយំ បដិច្ច

ធម្មស្ស វសន្តេវាយតនាមិ យេហំ ធុដ្ឋោ បណ្ឌិតោ

សុទទុក្កំ បដិសំវេទយតិ ឋិតេសំ វា អត្ថាភវេន ។

(៨៨) តត្រ កិក្ខុវេ កោ វិសេសោ កោ អដិប្បាយ-

សោ កិក្ខុវេ កោ វិសេសោ កោ អដិប្បាយ-

សកា តោ កន្ត ធម្មា កកវំធម្មិកា កកវំបដិសវណា

សាទុ វត មេ កន្ត កកវំធម្មិកា បដិកាតុ ឋិតស្ស

កាសិតស្ស អត្តោ កកវំតោ សុត្តា កិក្ខុ ពារស្សធីតិ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អហារវន្ត សេច្ចុវ្យោ ឧត្តនៃពាលនិបណ្ឌិត

ឬកិ បណ្ឌិតស្សយន្តនៈតាំងនោះ ណាមួយ ពាលត្រូវហើយ វេមនិ

ទទួលខុសត្រូវខ្លួនខ្លួន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ បុគ្គលជាបណ្ឌិត ដែល

មានអវិជ្ជាជាគ្រឿងកំរិត ដែលប្រកបដោយគណ្ណ វេមនិមានកាយនេះ

កើតឡើងយំ ឥន្ទ្រេន គ្រូត ធម្មស្សវេមនិកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ

ខ្លួនជាដូច្នោះ ខ្លួនខ្លួន យំនេះ កាយនេះផង នាមបូជានិក្រោមនិ

បុគ្គលជាបណ្ឌិត ដែលធម្មស្សយន្តនៈតាំង ៦ ឬកិ បណ្ឌិតស្សយន្តនៈ

តាំងចុះ ណាមួយ ពាលត្រូវហើយ វេមនិទទួលខុសត្រូវខ្លួនខ្លួន ។

(៨៨) ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ក្នុងវិសេសនោះ បណ្ឌិតនិប

ពាល កើតមានសេចក្តីវិសេសដូចម្តេច មានសេចក្តីអធិប្បាយដូចម្តេច

មានសេចក្តីផ្សេងគ្នាដូចម្តេច ។ ភិក្ខុតាំងនោះ គ្រាបដិប្បាយរកថា

បតិក្រព្រះអង្គនិបម្រើន ធម៌តាំងឡាយ (១២១) មានព្រះមានព្រះភាគជា

បុសវលំ មានព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកវិណាមាំ មានព្រះមានព្រះ

ភាគជាច្រើន របស់យើងខ្ញុំ បតិក្រព្រះអង្គនិបម្រើន យើងខ្ញុំសូមអង្វរ

សូមព្រះមានព្រះភាគ បំភ្លឺឱ្យសេចក្តីនៃភាសិតនេះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឱ្យបាន

ភិក្ខុតាំងឡាយ បានស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចងចាំខ្លួន ។

តេធម៌ កិក្ខុវេ សុណាថ អនុកំ មនសិករោថ
កាមិស្សាមិភិ ។ ឃិ កន្ថេតំ ទោ តេ កិក្ខុ ភក្កវតោ
បទ្ធាស្សាសុំ ។

(២៧) កកក ឯតទរោច យាយ ច កិក្ខុវេ
អវិជ្ជាយ ធិតុស្ស ពាលស្ស យាយ ច តណ្ហាយ
សំយុត្តស្ស អយំ កាយោ សមុទាគតោ សា ទេវ
អវិជ្ជា ពាលស្ស អប្បហិទា សា ច តណ្ហា អបរិក្ខិ-
ណា ភំ ភិស្ស ហេតុ ធម៌ កិក្ខុវេ ពាលោ អថវិ
ត្រហ្មធរិយំ សន្នា ទុក្ខត្វាយាយ តស្នា ពាលោ កា-
យស្ស កេតា កាយុបតោ ហោតំ សោ កាយុបតោ
សមាទា ឧ បរិមុទុតិ ជាតិយា ជកយ មរណា-
ឧ សោកេហិ បរិទេវហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ
ទុទាយសេហិ ឧ បរិមុទុតិ ទុក្ខស្នាតិ វនាមិ ។
យាយ ច កិក្ខុវេ អវិជ្ជាយ ធិតុស្ស បណ្ឌិតស្ស
យាយ ច តណ្ហាយ សំយុត្តស្ស អយំ កាយោ
សមុទាគតោ សា ទេវ អវិជ្ជា បណ្ឌិតស្ស បហិទា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើដូច្នោះ ចូររកទាំងឡាយប្រុងចាំស្តាប់ ចូរធ្វើទុក
ក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ ភព៌ភកនិច្ចសំវែងក្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួល
ព្រះពុទ្ធដីកព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(២៧) ព្រះមានព្រះភាគប្រុងត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលពាល ដែលអវិជ្ជាណាបិទ បំណងទុកផង ដែលតណ្ហាណាប្រកបទុក
ផង ទើបកាយនេះកើតឡើង បុគ្គលពាលមិនបានលះលង់អវិជ្ជាខាង
បំណងអស់តណ្ហាខាងផង ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា បុគ្គលពាល មិនបានប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយៈ
ដើម្បីការអស់ខែទុក្ខដោយប្រពៃទេ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលពាល លុះ
បែកគ្នាយកនិកាយទៅហើយ កិច្ចលទៅចាប់បដិសន្ធិកាយ (ផ្សេងទៀត)
កាលបុគ្គលពាលនោះ ចូលទៅចាប់បដិសន្ធិកាយ (ផ្សេងទៀត) វែង
មិនរួចស្រឡះ ចាកជាតិ ជក មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រៀកទ្រួល
សេចក្តីលំបាកកាយលំបាកចិត្ត សេចក្តីចង្អៀកចង្អៀកចិត្ត ភព៌ភកពាល
ថាបុគ្គលពាលនោះ មិនរួចស្រឡះចាកវដ្តទុក្ខឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលជាបណ្ឌិត ដែលអវិជ្ជាណាបិទ បំណងទុកផង ដែលតណ្ហាណាប្រកប
ទុកផង ទើបកាយនេះកើតឡើង តែបុគ្គលជាបណ្ឌិត បានលះលង់អវិជ្ជាខាង

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវិទ្ធ បដិច្ចសមុប្បាទោ

សា ច ខន្ត្តោ បរិស្ថិតោ តិ កិស្ស យេតុ អចរិ
 កិក្កុវេ បណ្ឌិតោ ត្រហ្មចរិយំ សន្នា ទុក្ខតុយាយ
 តណ្ហ បណ្ឌិតោ កាយស្ស កេតា ច កាយមកោ
 យោតិ សោ អកាយមកោ សមាទោ បរិមុត្តិ
 ជាតិយា ជកយ មរណោ ច សោកេហិ បរិទេវេហិ
 ទុក្ខេហិ ទោមទស្សេហិ ទោយាសេហិ បរិមុត្តិ
 ទុក្ខស្មាតិ វនាមិ ។ អយំ ទោ កិក្កុវេ វិសេសោ
 អយំ អដិច្ចាយសោ(១) ឥន្ទ្រនាទរណំ បណ្ឌិតស្ស
 ពារសទ យទិទំ ត្រហ្មចរិយវសោតិ ។ ទរមំ ។

[៦០] សាវត្ថិយំ វិហារតិ... បដិច្ចសមុប្បាទក្ស រក
 កិក្កុវេ ទេសេស្សាមិ បដិច្ចសមុប្បាទ្ធ ច ទាម្ម កំ
 សុណាម សាទុកំ មទសំការោម កាសិស្សាមិទិ ។
 បរិ កន្តតិ ទោ តេ កិក្កុ កតវតោ បច្ចស្សេស្សំ ។

១ ទ.ម. អដិច្ចាយោ ។

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវិទ្ធ បដិច្ចសមុប្បាទោ

ទេញជន ធ្វើវិទ្ធអភិសមយុត្តនោះផង ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះ បណ្ឌិតបានប្រព្រឹត្តិមន្តត្រហ្មចរិយៈ ដើម្បី
 ការអស់នៃទុក្ខដោយប្រកែក ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិត លុបបំបាត់
 កងកាយទៅហើយ មិនចូលទៅជាប់បដិសន្ធិកាយទៀតឡើយ កាល
 បណ្ឌិតនោះ មិនបានចូលទៅជាប់បដិសន្ធិកាយទៀត ដល់វិទ្ធស្រឡះ
 ចាកជាតិ ជក មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រាំទ្រ ល្អ ល្អ ល្អ
 កាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កថាអន្តរកាលថា
 បណ្ឌិតនោះ វេទន្តស្រឡះចាកផ្តុំទុក្ខទាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ការប្រព្រឹត្តិមន្តត្រហ្មចរិយៈណា ទេរងងឹ ជាសេចក្តីសេស ទេរងងឹ ជា
 សេចក្តីអដិច្ចាយ សេចក្តីផ្សេងគ្នា នៃបណ្ឌិតនិងកាល ។
 ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[៦០] ប្រជីគនីវោទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កថាអន្តរកាលសំដែងនូវបដិច្ចសមុប្បាទធម៌ផង(១) នូវបដិច្ចសមុប្បាទធម៌(២)
 ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រឹងស្តាប់នូវសេចក្តីនោះ ចូរ
 យកចិត្តទុកដាក់ដោយប្រកែកចុះ កថាអន្តរកាលសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំង
 នោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

១ ការតើតឡើងនៃហេតុព្រោះអាស្រ័យគ្នា ក្នុងទីនេះសំដៅយោបល់យោងអវិជ្ជាជាដើម ។
 ២ សភាវិនិច្ឆ័យនៃតើតឡើងហើយ ព្រោះអាស្រ័យចរ្មយ ។

[៦១] កកក ឯតទលោក កកកោ ច កិក្ខុវេ

មជ្ជិកូសសុប្បាណ ជាតិប្បទូយោ កិក្ខុវេ ជរាមរណំ ឧប្បា-

ណ វ កកកកាចំ អនុប្បាណ វ កកកកាចំ បិតា វ

សា ធាតុ ធម្មដ្ឋិតតា ធម្មចំយាមតា ឥនប្បទូយតា កិ

កកកកោ អភិសម្មុជ្ឈតិ អភិសមេតិ អភិសម្មុជ្ឈិតា

អភិសមេតា អចិត្តតិ ទោសតិ បញ្ញាមេតិ បដ្ឋមេតិ

វិវេតិ វិកជតិ ឧត្តាចំកកកោតិ បស្សជាតិ ចាហ ។

ជាតិប្បទូយោ កិក្ខុវេ ជរាមរណំ ។ បេ ។ កវប្បទូយោ

កិក្ខុវេ ជាតិ ... ឧទាណាធប្បទូយោ កិក្ខុវេ កកកោ...

កណ្តាបទូយោ កិក្ខុវេ ឧទាណាចំ ... វេទនាបទូយោ

កិក្ខុវេ កណ្តា ... ឥស្សប្បទូយោ កិក្ខុវេ វេទនា ...

[៦១] ព្រះមានប្រាសាទព្រះត្រាស់ ដូច្នោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-

ខ្យោយ ចុះអង្គុសមុប្បាទធម៌ កើតដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យោយ ជរា-

មរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ព្រះគម្ភាគតៈកិកៈឡើងក្តី ព្រះ

កថាគម្ភិមចំកើតឡើងក្តី ធាតុ^(១)នោះ ធម្មដ្ឋិតិ^(២)នោះ ធម្មចំយាម^(៣)

នោះ ឥនប្បទូយ^(៤)នោះ តែងបិកៈនៅជាធម្មតា កថាគត ក្រាស្ត្រដីនី

យល់ច្បាស់ដូច្នោះនោះ លុះក្រាស្ត្រដីនី យល់ច្បាស់ហើយ រើបច្រាប់

សំដីនី កន្សប់ តែងកាំង បើកឆ្កិញ ចែកវែក ធ្វើច្បាស់

ហើយប្រាប់ថែមថា អ្នកទាំងខ្យោយ ចុះមើលចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យោយ

ជរាមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យោយ

ជាតិកើតមាន ព្រោះកកកជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យោយ កកកកើតមាន

ព្រោះឧទាណាជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យោយ ឧទាណាកើតមាន

ព្រោះកណ្តាជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យោយ កណ្តាកើតមាន ព្រោះ

វេទនាជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យោយ វេទនាកើតមាន ព្រោះឥស្សៈ

១ សភាពនៃធម៌ដែលជាបច្ច័យ ហៅថា ធាតុ ។ ២ ធម៌កើតឡើងអំពីបច្ច័យ អាស្រ័យ គ្នាហើយបិទនៅ ហៅថា ធម្មដ្ឋិតិ ។ ៣ បច្ច័យដែលកំណត់ដូច្នោះ ហៅថា ធម្មចំយាម ។ ៤ បច្ច័យនៃធម៌មានជរាមរណៈ ជាដើមនេះ ហៅថា ឥនប្បទូយ ។

អភិសមយសំបុត្តន្ត អាហារវិទូ បដិច្ចសមុប្បារោ

សន្យាយេនធម្មច្ចយោ ភិក្ខុវេ ធម្មេណ ... តាម្បយម្បច្ច-
 យា ភិក្ខុវេ សន្យាយេនធម្ម ... វិញ្ញាណម្បច្ចយោ ភិក្ខុវេ
 តាម្បយេ ... សន្យាយម្បច្ចយោ ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ ... អវិជ្ជា-
 បច្ចយោ ភិក្ខុវេ សន្យាវា ឧបាទា វា ឥជាតុតាមិ
 អនុបាទា វា ឥជាតុតាមិ មិតា វ សា បាតុ
 ធម្មដ្ឋិតតា ធម្មនិយាយតា ឥន្ទប្បច្ចយតា តំ ឥជាតតា
 អភិសមុដ្ឋិតិ អភិសមេតិ អភិសមុដ្ឋិតា អភិសមេតា
 អាចិត្តតិ ទេសេតិ បញ្ញាមេតិ បដ្ឋមេតិ វិវេតិ វិកដតិ
 ឧត្តាចិត្តតេតិ បស្សថាតិ បាហ ។ អវិជ្ជាបច្ចយោ
 ភិក្ខុវេ សន្យាវា ។ ឥតិ ទោ ភិក្ខុវេ យោ តត្រ
 តថតា អវិតថតា អនត្តាថតា ឥន្ទប្បច្ចយតា អយំ
 វុត្តតិ ភិក្ខុវេ បដិច្ចសមុប្បារោ ។

អភិសមយសំបុត្តន្ត អាហារវិទូ បដិច្ចសមុប្បារោ

ជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥស្សរកើតមាន ព្រោះសេចក្តីយកនៈ
 ជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីយកនៈកើតមាន ព្រោះតាម
 ប្រជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តាមប្រទេសកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណ
 ជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសន្យា
 ជាបច្ច័យ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សន្យាទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះ
 អវិជ្ជាជាបច្ច័យ ព្រោះភាគកកើតឡើងក្តី ព្រោះភាគមិនទាន់កើតឡើង
 ក្តី ធាតុនោះ ធម្មដ្ឋិតនោះ ធម្មនិយាយនោះ ឥន្ទប្បច្ច័យនោះ តែងបិក
 ទៅជាធម្មតា ភាគគត ក្រាស់ដីន យល់ច្បាស់ ទ្តបច្ច័យនោះ លុះ
 ក្រាស់ដីន យល់ច្បាស់ហើយ ទើបប្រាប់ សំដែង ពន្យល់ តែងតាំង
 បើកចម្លើញ បែកវិលក ធ្វើឲ្យរាក់ ហើយប្រាប់ថែមថា អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរមើលចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សន្យាទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះ
 អវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតិណា ជាបេសកិក
 ឡើងទាក់ មិនប្រែប្រួល មានសភាវៈនេះជាបច្ច័យ ក្នុងធម៌នោះ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាបដិច្ចសមុប្បារោធម៌ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

[៦៦] កាតមេ ច កិក្ខុវេ បដិទូសមុប្បន្នា ធម្មា
 ជនមរណំ កិក្ខុវេ អនិទ្ធី សន្តតំ បដិទូសមុប្បន្នំ ឧយ-
 ធម្មំ វយធម្មំ វិកកធម្មំ ចិរេនធម្មំ ។ ជាតិ កិក្ខុវេ
 អនិទ្ធា សន្តតា បដិទូសមុប្បន្នា ឧយធម្មា វយធម្មា
 វិកកធម្មា ចិរេនធម្មា ។ ករោ កិក្ខុវេ អនិទ្ធា
 សន្តតា បដិទូសមុប្បន្នា ឧយធម្មា វយធម្មា វិកក-
 ធម្មា ចិរេនធម្មា ។ ឧតាធានំ កិក្ខុវេ ។ បេ ។ តណ្ហា
 កិក្ខុវេ... វេនតា កិក្ខុវេ... ជស្សា កិក្ខុវេ... សន្យាយ-
 តំ កិក្ខុវេ... បាម្របំ កិក្ខុវេ... វិញ្ញាណំ កិក្ខុវេ...
 សង្ការ កិក្ខុវេ... អវិជ្ជា កិក្ខុវេ អនិទ្ធា សន្តតា បដិ-
 ទូសមុប្បន្នា ឧយធម្មា វយធម្មា វិកកធម្មា ចិរេន-
 ធម្មា ។ កថេ វុទ្ធី កិក្ខុវេ បដិទូសមុប្បន្នា ធម្មា ។

[៦៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបដិទូសមុប្បន្នធម៌ទាំងឡាយ
 កើតដូចអ្នក ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជនមរណៈ មិនទៀង ជាធម្មជាតិដែល
 ច្រើនប្រជុំគ្នាតែង កើតព្រោះកាស្រ័យបច្ច័យ ជាធម្មជាតិតែងអស់ជា
 ធម្មតា សូន្យជាធម្មតា វិនាសជាធម្មតា លេក់ជាធម្មតា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ជាតិ មិនទៀង ជាធម្មជាតិដែលច្រើនប្រជុំគ្នាតែង កើត
 ព្រោះកាស្រ័យបច្ច័យ ជាធម្មជាតិតែងអស់ជាធម្មតា សូន្យជាធម្មតា
 វិនាសជាធម្មតា លេក់ជាធម្មតា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កត មិនទៀង
 ជាសភាវៈដែលច្រើនប្រជុំគ្នាតែង កើតព្រោះកាស្រ័យបច្ច័យ ជាសភាវៈ
 តែងអស់ជាធម្មតា សូន្យជាធម្មតា វិនាសជាធម្មតា លេក់ជាធម្មតា ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខទាន ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហា ...
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនា ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជស្សៈ ...
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សន្យាយកនៈ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បាម-
 ្រប ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 សង្ការទាំងឡាយ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អវិជ្ជា មិនទៀង ជាធម្មជាតិ
 ដែលច្រើនប្រជុំគ្នាតែង កើតព្រោះកាស្រ័យបច្ច័យ ជាធម្មជាតិ
 អស់ជាធម្មតា សូន្យជាធម្មតា វិនាសជាធម្មតា លេក់ជាធម្មតា ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយហៅថា បដិទូសមុប្បន្នធម៌ ។

(b) យោ ទោ ភិក្ខុវេ អវិយស្សវកស្ស អយញ្ច
 បដិទ្ធសមុប្បាទោ ភមេ ច បដិទ្ធសមុប្បាទោ ធម្មា
 យថាភ្នតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទ្ធិដ្ឋា ហោន្តិ សោ វ បុព្វន្តិ
 វ ឧបដាវិស្សតំ^(១) អហោសី ទុ ទ្វាហំ អត្ថតមទ្ធានំ
 នទុ ទោ អហោសី អត្ថតមទ្ធានំ កី ទុ ទោ អហោសី
 អត្ថតមទ្ធានំ កថំ ទុ ទោ អហោសី អត្ថតមទ្ធានំ
 កី ហុត្វា កី អហោសី ទុ ទ្វាហំ អត្ថតមទ្ធា-
 នន្តិ អបរន្តិ វ ឧបដាវិស្សតំ កវិស្សមិ ទុ ទ្វាហំ
 អនាគតមទ្ធានំ នទុ ទោ កវិស្សមិ អនាគតមទ្ធានំ
 កី ទុ ទោ កវិស្សមិ អនាគតមទ្ធានំ កថំ ទុ ទោ
 កវិស្សមិ អនាគតមទ្ធានំ កី ហុត្វា កី កវិស្សមិ ទុ
 ទ្វាហំ អនាគតមទ្ធានន្តិ ឯតវហំ វ បទុប្បន្តិ អទ្ធានំ
 អជ្ឈត្តំ កថំកថំ កវិស្សតំ អហំ ទុ ទោស្មិ ទោ ទុ
 ទោស្មិ កី ទុ ទោស្មិ កថំ ទុ ទោស្មិ អយំ ទុ
 ទោ សត្តោ កុតោ អាកតោ សោ កុហំ កថំ
 កវិស្សតំតិ ទេតំ ហំនំ វិជ្ជតិ តំ កិស្ស ហេតុ

១ ឧ.ប. បដិវិស្សតិ ។

(៦៦) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កាលណា អវិយសាវកបានឃើញ
 ខ្លួនបដិទ្ធសមុប្បាទនិមិទេផង ខ្លួនបដិទ្ធសមុប្បាទនិមិទេផង ដោយប្រក
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខតាមពិត អវិយសាវកនោះ នឹងចិលាលោកខ្លួនផុត
 ខាងដើម គឺខ្លួនក្នុងអតីតកាលថា អាត្មាអញបានកើតហើយក្នុងអតីតកាល
 ដែរឬហ្ន៎ អាត្មាអញមិនបានកើតក្នុងអតីតកាលទេឬហ្ន៎ អាត្មាអញបាន
 កើតហើយក្នុងអតីតកាល ដូចម្តេចហ្ន៎ អាត្មាអញបានកើតហើយក្នុង
 អតីតកាល ដោយប្រការដូចម្តេចហ្ន៎ អាត្មាអញកើតជាអ្វី ហើយបានកើត
 ជាអ្វី ក្នុងអតីតកាលហ្ន៎ ដូច្នេះគឺ ចិលាលោកខ្លួនផុតខាងចុង គឺខ្លួន
 ក្នុងអនាគតកាលថា អាត្មាអញនឹងកើតក្នុងអនាគតកាលដែរឬហ្ន៎ អាត្មា
 អញនឹងមិនកើតក្នុងអនាគតកាលទេឬហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងកើតក្នុងអនាគត-
 កាលដូចម្តេចហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងកើតក្នុងអនាគតកាល ដោយប្រការដូច
 ម្តេចហ្ន៎ អាត្មាអញនឹងកើតជាអ្វី ហើយកើតជាអ្វី ទៅក្នុងអនាគតកាល
 ហ្ន៎ ដូច្នេះគឺ នឹងមានសេចក្តីនឿនឆ្ងល់ ចំពោះខ្លួនខាងក្នុង (ខ្លួនបេស
 ខ្លួន) ក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលដូច្នោះនេះថា អាត្មាអញមានដែរឬហ្ន៎ អាត្មាអញ
 មិនមានទេឬហ្ន៎ អាត្មាអញមានដូចម្តេចហ្ន៎ អាត្មាអញមានដោយប្រការ
 ដូចម្តេចទៅហ្ន៎ សត្វនេះមកពីណាហ្ន៎ សត្វនោះនឹងទៅកើតក្នុងទីណា
 ហ្ន៎ ដូច្នេះគឺ ហេតុនេះដែលនឹងមានឡើយ ដំណើរនោះ កើតប្រារហេតុ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស ខិតិយវិទ្យា

គឺជា ហិ កិក្ការេ អរិយស្សាវតស្ស អយេត្ត បដិទ្ធ-
សមុប្បនោ ឥមេ ច បដិទ្ធសមុប្បន្តា ធម្មា យថាក្ខតិ
សមុប្បញ្ញាយ សុខិដ្ឋានំ ។ នសមំ ។

អាហារវិទ្យា ទុតិយោ ។

ធស្ស ទុតានំ

អាហារនក្កនេត្តារ

ទ្រេ ច សមណាប្រាហ្មណា

កត្តាននោត្តំ ធម្មកថិតំ

អចេលំ តិម្ហុកេត្តេ ច

ពាលបណ្ឌិតេត្តារ^(១)

នសមោ បច្ចុយេន ចាតិ ។

• ១.២. ពាលេន បណ្ឌិតោ ថេវ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខិតិយវិទ្យា

ដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុជាតិខ្សោយ ព្រោះថា ព្រះអរិយសាវ័កទានឃើញ
ខ្ញុំបដិទ្ធសមុប្បនោធមិនេផនំ ខ្ញុំបដិទ្ធសមុប្បន្តនិទិនេផនំ ដោយប្រៀក
ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខតាមពិត ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ អាហារវិទ្យា ទី ២ ។

បញ្ជីនៃអាហារវិទ្យាគោះ គី

និយាយអំពីអាហារ ១ អំពីមោលិយដន្តន ១ អំពីសមណៈ

និងប្រាហ្មណ៍ ២ រលឹក អំពីកត្តាននោត្ត ១ អំពីធម្មថិត ១

អំពីអចេលកស្សប ១ អំពីតិម្ហុកេត្តេបន្ទាផត ១ អំពីពាល

និងបណ្ឌិត ១ អំពីបច្ចុយេ ១ ត្រូវជា ១០ ។

ទសពលវគ្គ

[២៤] សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... ទសពលសមញ្ញកោ
 កិក្ខុវេ តថាគតោ ចត្វាហិ ច វេសារជ្ជេហិ សមញ្ញក-
 ោ អាសកណ្ណំ បដិជាបាតិ បុរិសាសុ សីហនាធំ
 ធនតិ ព្រហ្មចក្កំ បរវត្ថុតំ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស
 សមុទយោ ឥតិ រូបស្ស អនុត្តរោ ឥតិ វេទនា
 ឥតិ វេទនាយ សមុទយោ ឥតិ វេទនាយ អនុត្តរោ
 ឥតិ សញ្ញា ឥតិ សញ្ញាយ សមុទយោ ឥតិ សញ្ញាយ
 អនុត្តរោ ឥតិ សង្ខារ ឥតិ សង្ខារំ សមុទយោ
 ឥតិ សង្ខារំ អនុត្តរោ ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញា-
 ណស្ស សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អនុត្តរោ
 ឥតិ ឥមស្មី សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្សប្បណា ឥណំ
 ឧប្បជ្ជតិ ឥមស្មី អសតិ ឥទំ ច ហោតិ ឥមស្ស
 ឱរោជា ឥទំ ឱរជ្ជតិ យទិទំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារ

ទសពលវគ្គ

[២៥] ព្រះមានព្រះភាគ ច្រើននឹងនាជិតក្រុងសាវត្ថុ ...
 ម្នាលភិក្ខុចាំទ្បាយ ព្រះភាគប្រកបដោយកម្លាំង ១០ ធន ប្រកប
 ដោយវេសារជ្ជេមិ(១) ៤ ធន វេទនិប្បដ្ឋានុវាទនៈជីប្រសើរ បន្តិច
 សីហនាទុក្ខនិព្វកចរិសិទ្ធ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រឱ្យប្រព្រឹត្តទៅថា ប្រដូច្នោះ
 ហេតុជាទីកើតឡើងនៃប្រដូច្នោះ សេចក្តីលក់នៃប្រដូច្នោះ វេទនាដូច្នោះ
 ហេតុជាទីកើតឡើងនៃវេទនាដូច្នោះ សេចក្តីលក់នៃវេទនាដូច្នោះ សញ្ញា
 ដូច្នោះ ហេតុជាទីកើតឡើងនៃសញ្ញាដូច្នោះ សេចក្តីលក់នៃសញ្ញាដូច្នោះ
 សង្ខារចាំទ្បាយដូច្នោះ ហេតុជាទីកើតឡើង នៃសង្ខារចាំទ្បាយដូច្នោះ
 សេចក្តីលក់នៃសង្ខារចាំទ្បាយដូច្នោះ វិញ្ញាណដូច្នោះ ហេតុជាទី
 កើតឡើងនៃវិញ្ញាណដូច្នោះ សេចក្តីលក់នៃវិញ្ញាណដូច្នោះ កាលបើ
 ធម្មជាតិមាន ធម្មជាតិមានដែរ ព្រោះការកើតឡើងនៃធម្មជាតិ
 នេះ ទើបធម្មជាតិមានកើតឡើងដែរ កាលបើធម្មជាតិមានមិនមាន ធម្ម-
 ជាតិមានក៏មិនមានដែរ ព្រោះការលក់ទៅនៃធម្មជាតិ ទើបធម្មជាតិ
 នេះលក់ទៅដែរ គឺជាសង្ខារចាំទ្បាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ

* សេចក្តីញើវិញ ។

សង្ខារបរិច្ចាយា វិញ្ញាណំ ។ មេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ ត្រេវ អសេសវិភក្ខនិកោតា សង្ខារនិកោតា សង្ខារនិកោតា វិញ្ញាណនិកោតា ។ មេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និកោតា ហោតិ ។ មេ ។ មេ ។

(៦៨) សាវគ្គិយំ វិហាតិ ... ទសនលសមញ្ញាគតោ កិក្ខុវេ តតាគតោ ចត្វាធិ ទ វេសារដ្ឋេហិ សមញ្ញាគតោ អាសកណ្ណានំ មជ្ជិមាបាតិ បរិសាស្ស សីហនានំ ទទតិ ព្រហ្មចក្កំ បរិក្ខតិ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ ឥតិ រូបស្ស អត្តន្តមោ ឥតិ វេទនា ឥតិ វេទនាយ សមុទយោ ឥតិ វេទនាយ អត្តន្តមោ ឥតិ សញ្ញា ឥតិ សញ្ញាយ សមុទយោ ឥតិ សញ្ញាយ អត្តន្តមោ ឥតិ សង្ខារ ឥតិ សង្ខារំ សមុទយោ ឥតិ សង្ខារំ អត្តន្តមោ ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អត្តន្តមោ ឥតិ ឥមស្មី សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្សប្បាទា ឥទំ ទុច្ឆរន្តិ

វិញ្ញាណភិក្ខោន ព្រោះសង្ខារជាបង្ខំយ ។ មេ ។ ការកើតឡើងក្រែម ខែនតិរុក្ខុវាងអសន្តិះ វេទនាមានយ៉ាងនេះ ។ ការលេតិខៃសង្ខារព្រោះ ការវិភាសនិងការលេតិខៃសេសសល់ ខែអវិជ្ជា ការលេតិខៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលេតិខៃសង្ខារ ។ មេ ។ ការលេតិខៃនក្ខន្ធចក្ខុវាងអសន្តិះ វេទនាមានយ៉ាងនេះ ។ មេសូត្រ ទី ១ ។

(៦៨) ត្រង់គង់ទោជិតក្រុងសាវគ្គិ ... ម្ចាស់កិក្ខុវាងខ្យាយ ព្រះតថាគតប្រកបដោយកម្លាំង ១០ ជន ប្រកចដោយវេសារដ្ឋេហិ ៤ ជន វេទនិយ្តេដ្ឋេហិខៃប្រសិរ បន្តិទ្ធុសីហនានទុក្ខក្ខន្ធបរិសេទ ញ៉ាំង ព្រហ្មចក្រ្យប្រត្រិត្តេតេជា រូបដូច្នោះ ហេតុជាទីកើតឡើងខៃរូបដូច្នោះ សេចក្តីលេតិខៃរូបដូច្នោះ វេទនាដូច្នោះ ហេតុជាទីកើតឡើងខៃវេទនាដូច្នោះ សេចក្តីលេតិខៃវេទនាដូច្នោះ សញ្ញាដូច្នោះ ហេតុជាទីកើតឡើងខៃសញ្ញាដូច្នោះ សេចក្តីលេតិខៃសញ្ញាដូច្នោះ សង្ខារចាំងខ្យាយដូច្នោះ ហេតុជា ទីកើតឡើងខៃសង្ខារចាំងខ្យាយដូច្នោះ សេចក្តីលេតិខៃសង្ខារចាំងខ្យាយ ដូច្នោះ វិញ្ញាណដូច្នោះ ហេតុជាទីកើតឡើងខៃវិញ្ញាណដូច្នោះ សេចក្តី លេតិខៃវិញ្ញាណដូច្នោះ កាលបើធម្មជាតិមាន ធម្មជាតិមានកំរិត ដែរ ព្រោះការកើតឡើងខៃធម្មជាតិមាន រឿបធម្មជាតិមានកំរិតឡើងដែរ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសនសវន្តេ សុទ្ធក្ការោ

ឥមស្សិ អសតំ ឥទំ ទ យោតិ ឥមស្សិ ជិរោតា ឥទំ
ធិរុជ្ឈតិ យទិទំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា សង្ខារម្យច្ចយា
វិញ្ញាណំ ។ មេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្កន្ធស្ស
សមុទយោ ហោតំ ។ អវិជ្ជាយ តេវ អវិសសវិរាគជិរោតា
សង្ខារជិរោតា សង្ខារជិរោតា វិញ្ញាណជិរោតា ។ មេ ។
ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្កន្ធស្ស ជិរោតា ហោតំ ។

(៦៦) ឯវិ ស្វាគ្វារោ កិក្ការេ មយោ ធម្មោ
ទុក្ខារោ វិវដ្តោ មកាសិកោ ចិន្ទបិលោតិកោ ។
ឯវិ ស្វាគ្វារោ ទោ កិក្ការេ មយោ ធម្មោ ទុក្ខារោ
វិវដ្តោ មកាសិកោ ចិន្ទបិលោតិកោ អលមេវ សង្ខារមច្ច-
ជិតេន កុលមុក្កេន វិរិយំ អារភិទំ កាមិ តទោ
ច ទហារុ ច អដ្ឋិ ច អវសំស្សតុ សរិវេ ឧប-
សុស្សតុ មិសលោហិតំ យទ្ធិ បុរិសត្តាមេន បុរិសវិ-
យេន បុរិសបរក្កាមេន បត្តត្ថំ ទ តំ អនាមុណិកា

អភិសមយសំយុត្ត ទសនសវន្តេ កាលនេសេច្ចិប្បេនិទេ

កាលបើចម្បងនេះមិនមាន ចម្បងនេះគឺវិនិច្ឆ័យ ព្រោះការលេត់
នៃចម្បងនេះ រើបចម្បងនេះលេត់ដែរ គឺជាសង្ខារចាំនិទ្យាយកើត
មាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណក៏មាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ
។ មេ ។ កាលកើតឡើងព្រម នៃកងទុក្ខចាំនិទ្យាយ មេនិទានយ៉ាង
នេះ ។ កាលលក់នៃសង្ខារ ព្រោះការវិនិច្ឆ័យការលេត់និទ្យាយ
សល់នៃអវិជ្ជា កាលលក់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលក់នៃសង្ខារ ។ មេ ។
កាលលក់នៃកងទុក្ខចាំនិទ្យាយ មេនិទានយ៉ាងនេះ ។

(៦៦) មូលកិក្កុចាំនិទ្យាយ ធម៌ដែលគេកត់សំដែងហើយដោយ
ប្រពៃ គេកត់ បានបើក បានប្រកាស ឱ្យដឹង ដូចជាកំណត់សំគាល់
ដែលគេកត់ហើយ យ៉ាងនេះ ។ មូលកិក្កុចាំនិទ្យាយ កាលបើធម៌ដែល
គេកត់សំដែងហើយដោយប្រពៃ គេកត់ បានបើក បានប្រកាស ឱ្យ
ដឹង ដូចជាកំណត់សំគាល់ដែលគេកត់ហើយ យ៉ាងនេះ កុលបុគ្គដែល
បួសហើយព្រោះសត្វ គួរតែប្រាថ្នា ទូរសេចក្តីព្យាយាម (ប្រកច-
ដោយអង្គ ២) ជា ស្ស្រក ១ សរិវេ ១ ផ្នែក ១ ចូលសេចក្តីចុះ ឯសាច់
ឈាមក្នុងសរិវេ ចូរិកិស្តុតទៅចុះ កុណាជាគណា ដែលបុគ្គល
គឺច្បាប់ដល់ដោយកម្លាំងរបស់បុរស ដោយសេចក្តីព្យាយាម របស់បុរស
ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែងរបស់បុរស បើមិនទាន់ដល់ទូរកុណាជាគណានោះទេ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គ

បុរិសស្ស រិយស្ស សណ្ឋានិ កិប្បត្តិ ។ ធុត្តា
 កិក្ខវេ កុសិនោ វិហារតិ វេកិណ្ណោ ខាមកេហិ
 អកុសលេហិ ធម្មេហិ មហន្តក្ខ ធម្មត្ថំ បរិហា-
 មេតិ ។ អាទុរិយោ ច ទោ កិក្ខវេ សុទំ វិហារតិ
 បរិក្ខោ ខាមកេហិ អកុសលេហិ ធម្មេហិ មហន្តក្ខ
 សធុត្ថំ បរិបូរេតិ ។ ច កិក្ខវេ ហិណេន អកុស្ស បត្តិ
 ហោតិ អក្កេន ច ទោ^(១) អកុស្ស បត្តិ ហោតិ ។ មណ្ឌ-
 បេយ្យមិទំ កិក្ខវេ ព្រហ្មចរិយំ សត្តា សមុទ័ក្ខតោ ។

១ ម. ម. អធ្មេន ច ទោ កិក្ខវេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

និទមិទបញ្ចប់នូវសេចក្តីព្យាយាមរបស់បុរសខ្សោយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលខ្លួនច្រកូស រមែងច្រឡកច្រឡំដោយអកុសលធម៌
 ដ៏លាមក ទៅជាខ្ពុត ថែមទាំងញ៉ាំងប្រយោជន៍ខ្លួនដ៏ធំឲ្យរលាយស្ងួត
 ទៅ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកបុគ្គលដែលមានព្យាយាមតំរឹង
 រមែងស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ទៅជាសុខ ថែមទាំងញ៉ាំង
 ប្រយោជន៍ខ្លួនដ៏ធំឲ្យរីកចម្រើន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការផល់ឲ្យ
 គុណវិសេសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់^(១) ដោយផ្ត្រៃយដ៏ជោគចាច^(២) រមែងមិនមាន
 ទេ ការផល់ឲ្យគុណវិសេសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយផ្ត្រៃយដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ទើប
 មាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រហូចរិយៈទេន ជាធម្មជាកម្រដៅ
 គួរក្រេបជីក ក្រោរក្រៅសោស្តាមាននៅចំពោះមុខ ។

១ សំដៅឃកព្រះអរហន្តផល ។ ២ សំដៅឃកផ្ត្រៃយទាំង ៥ មានសត្វគារិដើម ។

អភិសមយសំបុណ្ណប្បុ ទសតសវន្ត វិយកាវេ

[៦៧] តស្មាភិហា ភិក្ខុវេ វិយិ អាភេជ អប្បន្តស្ស
 បត្តិយា អនិច្ចតស្ស អនិច្ចតាយ អសច្ចិកតស្ស
 សច្ចិកវិយាយ ឯវិ តោ អយំ អម្ពានំ ចព្វដ្ឋា អវិភតា
 អវត្តា កវិស្សតិ សដលា សទ្រយា យេសំ^(១) មយំ
 បរិកុញ្ញម ចិវបិណ្ណចាតសេនាសនកិលានប្បច្ចយកេ-
 សជ្ជបរិក្ការំ តេសំ តេ តាកា អម្ពេសុ មហាប្បលា កវិ-
 ស្សន្តិ មហានិសិសាតិ ឯវិ ហិ វេ ភិក្ខុវេ សិក្ខុតត្ថំ ។
 អត្តត្ថំ វ ហិ ភិក្ខុវេ សម្បស្សនាទេន អលមេវ អប្ប-
 នាទេន សម្បទេតុំ ។ បរត្ថំ វ ហិ ភិក្ខុវេ សម្បស្ស-
 នាទេន អលមេវ អប្បនាទេន សម្បទេតុំ ។ ឧកយត្ថំ
 វ ហិ ភិក្ខុវេ សម្បស្សនាទេន អលមេវ អប្បនាទេន
 សម្បទេតុំ ។ ទុតិយំ ។

១ វ. ឧ. យេសញ្ចំ ។

ភកិសមយសំបុណ្ណ ទសតសវន្ត កាតវេសេចក្តិក្យាយាម

[៦៧] ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងខ្យោយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកតាំងខ្យោយ
 ចូរព្រារួនរូបបេតក្តិក្យាយាម ដើម្បីការផល់ខ្ញុំគុណធម៌ដែលមិនទាន់បាន
 ផល ដើម្បីការក្រាស់ដីនៃខ្ញុំគុណធម៌ដែលមិនទាន់បានក្រាស់ដីនឹង ដើម្បី
 ការធ្វើឱ្យដាក់វត្ថុផល់ខ្ញុំគុណធម៌ ដែលមិនទាន់បានធ្វើឱ្យដាក់វត្ថុផល់ ក្នុង
 សាសនានេះ ដោយគិតយ៉ាងនេះថា បច្ចុប្បន្នរបស់យើងតាំងខ្យោយនេះ
 មិនមែនរៀង មិនមែនដកជម្រះទេ វាមិនប្រកបដោយផល ប្រកបដោយ
 សេចក្តីចម្រើន ព្រោះថា យើងតាំងខ្យោយ បរិភោគ ខ្ញុំចិវិវ បិណ្ណបាត
 សេនាសនៈ និងកិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ការ របស់ដទៃតាំងខ្យោយណា
 កាលបើដទៃនោះ ចំពោះយើងតាំងខ្យោយ របស់ដទៃនោះ នឹងមាន
 ផលច្រើន មានកាន់សិទ្ធិច្រើន ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងខ្យោយ ព្រោះហេតុនោះ
 អ្នកតាំងខ្យោយអប្បសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងខ្យោយ បុគ្គល
 កាលឃើញច្បាស់ខ្ញុំប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ក្នុងកញ្ញានិក្ខុតាំងតូចឱ្យបរិ-
 បូណ៌ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងខ្យោយ បុគ្គលកាល
 ឃើញច្បាស់ ខ្ញុំប្រយោជន៍របស់បុគ្គលដទៃ ក្នុងកញ្ញានិក្ខុតាំងតូចឱ្យបរិបូណ៌
 ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងខ្យោយ បុគ្គល
 កាលឃើញច្បាស់ខ្ញុំប្រយោជន៍ទាំងពីរ ក្នុងកញ្ញានិក្ខុតាំងតូចឱ្យបរិបូណ៌
 ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

សុត្តន្តបិដក សំបុត្រទី៣ វិទាសិក្ខា

(៦៨) សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... ជាងតោហំ កិក្ការេ

មស្សតោ អាសវាធំ ខយំ វិហារិ ចោ អជាងតោ ចោ

អមស្សតោ ។ កិក្ការេ កិក្ការេ ជាងតោ កិ មស្សតោ

អាសវាធំ ខយោ ហោតិ ។ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស ស

មុធយោ ឥតិ រូបស្ស អន្តង្គមោ ។ មេ ។ ឥតិ វេទនា

។ មេ ។ ឥតិ សញ្ញា ។ មេ ។ ឥតិ សង្ខារ ។ មេ ។

ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស សមុធយោ ឥតិ វិញ្ញា

ណស្ស អន្តង្គមោតិ ។ ឯវិ ចោ កិក្ការេ ជាងតោ ឯវិ

មស្សតោ អាសវាធំ ខយោ ហោតិ ។

(៦៩) យម្បិ តំ កិក្ការេ ខយស្មិ ខយេ ញាណំ

កម្បិ សឧបទិសំ វិហារិ ចោ អឧបទិសំ ។

កា ច កិក្ការេ ខយេ ញាណស្ស ឧបទិសា ។

សុត្តន្តបិដក សំបុត្រទី៣ វិទាសិក្ខា

(៦៨) ត្រង់ក្នុងទៅដីក្រូចសាវត្ថី ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

កថាភកោលថា កិរិយាអស់ទៅនៃអាសវៈ ចំពោះវេទបុគ្គល ដែលដឹង

ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ មិនពោល ចំពោះបុគ្គល ដែលមិនដឹងច្បាស់

មិនឃើញច្បាស់ទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលកាលដឹងអ្វី កាល

ឃើញអ្វី ទើបមានការអស់ទៅនៃអាសវៈ ។ បុគ្គលដឹងឃើញថា រូប

ដូច្នោះ ហេតុជាទីកើតឡើងនៃរូបដូច្នោះ សេចក្តីលេតិវិធីរូបដូច្នោះ ។ មេ ។

វេទនាដូច្នោះ ។ មេ ។ សញ្ញាដូច្នោះ ។ មេ ។ សង្ខារទាំងឡាយដូច្នោះ

។ មេ ។ វិញ្ញាណដូច្នោះ ហេតុជាទីកើតឡើងនៃវិញ្ញាណដូច្នោះ សេចក្តី

លេតិវិធីវិញ្ញាណដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹងយ៉ាងនេះ

កាលឃើញយ៉ាងនេះឯង ទើបមានការអស់ទៅនៃអាសវៈ ។

(៦៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលធម៌^(១)ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃ

អាសវៈកើតឡើងហើយ ខយញ្ញាណ^(២)ណា កើតឡើងដែរ កថាភក

កោលថា ខយញ្ញាណនោះ ប្រកបដោយហេតុ មិនពោលថា មិនមាន

ហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃខយញ្ញាណ កើតដូចម្តេច ។

១ ធម៌នៃសំអោត្តនិល ។ ២ សេចក្តីដឹងក្នុងធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃអាសវៈ ធម៌នៃសំ ធម៌ដ៏ដ្ឋាន ។

វិមុត្តិភិស្ស វចនីយំ ។ វិមុត្តិម្យាហំ^(១) កិក្ខុវេ សឧបទិសំ
 វនាមិ លោ អនុបទិសំ ។ កា ច កិក្ខុវេ វិមុត្តិយា ឧបទិ-
 សា ។ វិកោតិស្ស វចនីយំ ។ វិកម្យាហំ កិក្ខុវេ សឧ-
 បទិសំ វនាមិ លោ អនុបទិសំ ។ កា ច កិក្ខុវេ វិកម្យា
 ឧបទិសា ។ វិគ្គិណភិស្ស វចនីយំ ។ វិគ្គិណម្យាហំ កិក្ខុវេ
 សឧបទិសំ វនាមិ លោ អនុបទិសំ ។ កា ច កិក្ខុវេ
 វិគ្គិណយ ឧបទិសា ។ យថាភូតញ្ញាណទស្សន្តិស្ស
 វចនីយំ ។ យថាភូតញ្ញាណទស្សនម្យាហំ កិក្ខុវេ សឧ-
 បទិសំ វនាមិ លោ អនុបទិសំ ។ កា ច កិក្ខុវេ យ-
 ថាភូតញ្ញាណទស្សនស្ស ឧបទិសា ។ សមាទិភិស្ស
 វចនីយំ ។ សមាទិម្យាហំ កិក្ខុវេ សឧបទិសំ វនាមិ

១ វ.ឧ. វិមុត្តិម្យាហំ ។

ឧប្បវ្វេយថា វិមុត្តិភិស្សាហ្មត្តនល ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភជា-
 ភកោលថា វិមុត្តិប្រកបដោយហេតុ មិនកោលថា មិនមានហេតុទេ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុវៃវិមុត្តិ កើដូចម្តេច ។ ឧប្បវ្វេយថា វិកម្មៈ
 និមត្ត ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភជាភកោលថា វិកម្មៈប្រកប
 ដោយហេតុ មិនកោលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះហេតុវៃវិកម្មៈ កើដូចម្តេច ។ ឧប្បវ្វេយថា វិគ្គិណញ្ញាណនិកលវិប-
 ស្សនា^(១)ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភជាភកោលថា វិគ្គិណ-
 ញ្ញាណប្រកបដោយហេតុ មិនកោលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុវៃវិគ្គិណញ្ញាណ កើដូចម្តេច ។ ឧប្បវ្វេយថា
 យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈនិករណវិបស្សនា^(២) ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភជាភកោលថា យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ ប្រកបដោយហេតុ
 មិនកោលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុវៃយថា-
 ភូតញ្ញាណទស្សនៈ កើដូចម្តេច ។ ឧប្បវ្វេយថា សមាទិ ជាហេតុ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភជាភកោលថា សមាទិប្រកបដោយហេតុ

• ពនេនិលញ្ញាណទាំង ៤ គឺ ភយទូចន្ទានញ្ញាណ • អនិច្ចេនិបស្សនញ្ញាណ • មុត្តិ-
 កុម្មតញ្ញាណ • សង្ខារបញ្ញាណ • ។ ២ ពនេនិលញ្ញាណទាំង ៤ គឺ សង្ខារបញ្ញា-
 នញ្ញាណ • កង្ខារវិកោលញ្ញាណ • សម្មសញ្ញាណ • មត្តមេត្តញ្ញាណ • (អន្តរាថា) ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស វិចារវិញ្ញា

លោ អនុបទិសំ ។ កា ច កិក្ការេ សមាទិស្ស
 ឧបទិសា ។ សុខន្តិស្ស វចនិយំ ។ សុខម្យហំ
 កិក្ការេ សឧបទិសំ វនាមិ លោ អនុបទិសំ ។ កា ច
 កិក្ការេ សុខស្ស ឧបទិសា ។ មស្សន្តិកិស្ស វចនិ-
 យំ ។ មស្សន្តិម្យហំ កិក្ការេ សឧបទិសំ វនាមិ លោ
 អនុបទិសំ ។ កា ច កិក្ការេ មស្សន្តិយា ឧបទិសា ។
 មីតិកិស្ស វចនិយំ ។ មីតិម្យហំ កិក្ការេ សឧបទិសំ
 វនាមិ លោ អនុបទិសំ ។ កា ច កិក្ការេ មីតិយា
 ឧបទិសា ។ ចាមុជ្ជន្តិស្ស វចនិយំ ។ ចាមុជ្ជម្យហំ
 កិក្ការេ សឧបទិសំ វនាមិ លោ អនុបទិសំ ។ កា
 ច កិក្ការេ ចាមុជ្ជស្ស ឧបទិសា ។ សទ្ធាតិស្ស
 វចនិយំ ។ សទ្ធាម្យហំ កិក្ការេ សឧបទិសំ វនាមិ លោ
 អនុបទិសំ ។ កា ច កិក្ការេ សទ្ធាយ ឧបទិសា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិចារវិញ្ញា

មិនោភាលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃ
 សមាទិ តើដូចម្តេច ។ ឆប្បិទ្ធវេយថា សុខៈ ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គង់គរោភាលថា សុខៈប្រកបដោយហេតុ មិនោភាលថា
 មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃសុខៈ តើដូចម្តេច ។
 ឆប្បិទ្ធវេយថា មស្សន្តិ ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គង់គរោភាល
 ថា មស្សន្តិប្រកបដោយហេតុ មិនោភាលថា មិនមានហេតុទេ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃមស្សន្តិ តើដូចម្តេច ។ ឆប្បិទ្ធវេយថា
 បិកិ ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គង់គរោភាលថា បិកិប្រកប
 ដោយហេតុ មិនោភាលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះហេតុនៃបិកិ តើដូចម្តេច ។ ឆប្បិទ្ធវេយថា បាមុជ្ជៈ ជាហេតុ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ គង់គរោភាលថា បាមុជ្ជៈប្រកបដោយហេតុ មិន
 ោភាលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃបាមុជ្ជៈ
 តើដូចម្តេច ។ ឆប្បិទ្ធវេយថា សទ្ធា ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 គង់គរោភាលថា សទ្ធាប្រកបដោយហេតុ មិនោភាលថា មិនមាន
 ហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃសទ្ធា តើដូចម្តេច ។

ទុក្ខន្តិស្ស វចនំយំ ។ ទុក្ខម្យាហំ ភិក្ខុវេ សឧបទិសំ
 វនាមិ ។ នោ អនុបទិសំ ។ កា ច ភិក្ខុវេ ទុក្ខស្ស
 ឧបទិសា ។ ជាតិភិស្ស វចនំយំ ។ ជាតិម្យាហំ ភិក្ខុវេ
 សឧបទិសំ វនាមិ ។ នោ អនុបទិសំ ។ កា ច
 ភិក្ខុវេ ជាតិយា ឧបទិសា ។ ករោភិស្ស វចនំយំ ។
 កវម្យាហំ ភិក្ខុវេ សឧបទិសំ វនាមិ ។ នោ អនុបទិសំ ។
 កា ច ភិក្ខុវេ កវស្ស ឧបទិសា ។ ទុច្ចាធានន្តិស្ស
 វចនំយំ ។ ទុច្ចាធានម្យាហំ ភិក្ខុវេ សឧបទិសំ វនាមិ
 ។ នោ អនុបទិសំ ។ កា ច ភិក្ខុវេ ទុច្ចាធានស្ស
 ឧបទិសា ។ តណ្ហាភិស្ស វចនំយំ ។ តណ្ហាម្យាហំ
 ភិក្ខុវេ សឧបទិសំ វនាមិ ។ នោ អនុបទិសំ ។ កា ច
 ភិក្ខុវេ តណ្ហាយ ឧបទិសា ។ វេទនាភិស្ស វចនំយំ
 ។ បេ ។ វេស្សាភិស្ស វចនំយំ ... សឡាយភន្តិស្ស វច-
 នំយំ ... ធាមរុបន្តិស្ស វចនំយំ ... វិញ្ញាណន្តិស្ស វចនំយំ ...

ធម្មិទ្ធិយថា ទុក្ខ ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគគរោលថា
 ទុក្ខប្រកបដោយហេតុ មិនរោលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ចុះហេតុនៃទុក្ខ តើដូចម្តេច ។ ធម្មិទ្ធិយថា ជាតិ ជាហេតុ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគគរោលថា ជាតិប្រកបដោយហេតុ មិន
 រោលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃជាតិ
 តើដូចម្តេច ។ ធម្មិទ្ធិយថា ភព ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភថាគគរោលថា ភពប្រកបដោយហេតុ មិនរោលថា មិនមានហេតុ
 ទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនៃភព តើដូចម្តេច ។ ធម្មិទ្ធិយថា
 ទុច្ចាធាន ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគគរោលថា ទុច្ចាធាន
 ប្រកបដោយហេតុ មិនរោលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ចុះហេតុនៃទុច្ចាធាន តើដូចម្តេច ។ ធម្មិទ្ធិយថា តណ្ហា ជា
 ហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគគរោលថា តណ្ហាប្រកបដោយ
 ហេតុ មិនរោលថា មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុ
 នៃតណ្ហា តើដូចម្តេច ។ ធម្មិទ្ធិយថា វេទនា ជាហេតុ ។ បេ ។ ធម្មិ
 ទ្ធិយថា វេស្សៈ ជាហេតុ ... ធម្មិទ្ធិយថា សឡាយភនៈ ជាហេតុ ...
 ធម្មិទ្ធិយថា ធាមរុប ជាហេតុ ... ធម្មិទ្ធិយថា វិញ្ញាណ ជាហេតុ ...

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គ

សង្ខារតិស្ស វចនីយំ ។ សង្ខារេមហំ ភិក្ខុវេ ស-
 ឧបនិសេ វនាមិ ខោ អនុបនិសេ ។ កា ច ភិក្ខុវេ
 សង្ខារនំ ឧបនិសា ។ អវិជ្ជាតិស្ស វចនីយំ ។ វតិ
 ខោ ភិក្ខុវេ អវិជ្ជាបនិសា សង្ខារ សង្ខារូបនិសំ វិញ្ញា-
 ណំ វិញ្ញាណូបនិសំ ធាម្បមំ ធាម្បម្លូបនិសំ សុណ្ណ-
 យតនំ សុណ្ណយតទ្ធិបនិសា ផស្សា ផស្សូបនិសា
 វេទនា វេទនូបនិសា កណ្ណា កណ្ណូបនិសំ ឧបាធានំ
 ឧបាធានូបនិសា ករេ ករូបនិសា ជាតិ ជាកូបនិសំ
 ទុក្ខំ ទុក្ខូបនិសា សទ្ធា សទ្ធិបនិសំ ចាម្បជ្ជំ ចា-
 ម្បជ្ជូបនិសា បិតិ បិតូបនិសា បស្សន្តិ បស្សន្តូបនិសំ
 សុទំ សុទ្ធិបនិសា សមាទំ សមាទូបនិសំ យ-
 ថាភូតញ្ញាណទស្សនំ យថាភូតញ្ញាណទស្សនូបនិសា
 និព្វិនា និព្វិនូបនិសា វិរាគោ វិរាគូបនិសា វិមុត្តិ-
 វិមុត្តូបនិសំ ទយេ ញ្ញាណំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ធម្មវិធិយថា សង្ខារតំនិទ្យាយ ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតំនិទ្យាយ
 ភវៈភវកាលថា សង្ខារតំនិទ្យាយប្រកបរដាយហេតុ មិនកាលថា
 មិនមានហេតុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតំនិទ្យាយ ចុះហេតុនៃសង្ខារតំនិទ្យាយ
 កើតឬម្តេច ។ ធម្មវិធិយថា អវិជ្ជា ជាហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតំនិទ្យាយ
 សេចក្តីប្រែម្តងៗ សង្ខារតំនិទ្យាយមានអវិជ្ជាជាហេតុ វិញ្ញាណមាន
 សង្ខារជាហេតុ ធាម្បប្រធានវិញ្ញាណជាហេតុ សទ្ធិយតនៈមានធាម្ប
 ជាហេតុ ផស្សៈមានសទ្ធិយតនៈជាហេតុ វេទនាមានផស្សៈជាហេតុ
 កណ្ណាមានវេទនាជាហេតុ ឧបាធានមានកណ្ណាជាហេតុ ភពមានឧបា-
 ធានជាហេតុ ជាតិមានភពជាហេតុ ទុក្ខមានជាតិជាហេតុ សទ្ធិមាន
 ទុក្ខជាហេតុ ចាម្បជ្ជៈមានសទ្ធិជាហេតុ បិតិមានចាម្បជ្ជៈជាហេតុ បស្សន្តិ
 មានបិតិជាហេតុ សុទៈមានបស្សន្តិជាហេតុ សមាទំមានសុទៈជាហេតុ
 យថាភូតញ្ញាណទស្សនៈមានសមាទំជាហេតុ និព្វិនាញ្ញាណមានយថាភូត-
 ញ្ញាណទស្សនៈជាហេតុ វិរាគៈមាននិព្វិនាញ្ញាណជាហេតុ វិមុត្តិមាន
 វិរាគៈជាហេតុ ទយញ្ញាណ មានវិមុត្តិជាហេតុ ។

(៧០) សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ ឧបរិ បត្តតេ ដុស្តដុ-
 សិតតេ ធមេវ វស្សន្តេ តិ ឧទកំ យថាទិដ្ឋំ បវត្តមាទិ
 បត្តតកក្កន្តាបទសាទា បរិម្ពវេតិ បត្តតកក្កន្តាបទសាទា
 បរិម្ពវេ កុស្សន្តេ បរិម្ពវេន្តិ កុស្សន្តា បរិម្ពវេ មហា-
 សោន្តេ បរិម្ពវេន្តិ មហាសោន្តា បរិម្ពវេ កុទ្ធនិយោ
 បរិម្ពវេន្តិ កុទ្ធនិយោ បរិម្ពវេ មហានិយោ បរិម្ពវេន្តិ
 មហានិយោ បរិម្ពវេ មហាសមុទ្ធនិ(១) បរិម្ពវេន្តិ វេ-
 មេវ វេ ភិក្ខុវេ អវិជ្ជបទិសា សង្ការ វេ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណុបទិសំ ចាម្បមិ ចាម្បម្បមទិសំ សន្តរ-
 យតទំ សន្តរយតទ្ធបទិសោ ជស្សេ ជស្សេបទិសា
 វេទនា វេទន្ធបទិសា តណ្ហា តណ្ហាបទិសំ ឧចានាទិ
 ឧចានាទ្ធបទិសោ ករេ ករ្បបទិសា ជាតិ ជាត្បបទិសំ
 ទុក្ខំ ទុក្ខបទិសា សទ្ធា សទ្ធបទិសំ ចាម្បដ្ឋំ ចាម្បដ្ឋ-
 បទិសា មិគិ មិគ្បបទិសា បស្សន្តិ បស្សន្តបទិសំ សុទ្ធំ
 សុទ្ធបទិសោ សមាទិ សមាទ្ធបទិសំ យថាភ្នកញ្ញា-
 ណានស្សន្តិ យថាភ្នកញ្ញាណានស្សន្តបទិសា ទិព្វំតា

១ ឧ.ឧ. សាដំ ។

(៧១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចទឹកត្រូវបានគ្រាប់ដីថ្លាស
 បង្កើតរូបសិក្ខុ កាលទឹកនោះហូរទៅកាន់ទីតាម វែងញ៉ាំងគ្រោះភ្នំ ក្រ-
 ហែនទិសប្រឡាយទឹកឲ្យពេញ កាលបើគ្រោះភ្នំ ក្រហែន ទិសប្រឡាយ
 ទឹកពេញហើយ វែងញ៉ាំងគ្រោះភ្នំឲ្យពេញ កាលបើគ្រោះភ្នំឲ្យ
 ពេញហើយ វែងញ៉ាំងបឹងឲ្យពេញ កាលបើបឹងពេញហើយ វែង
 ញ៉ាំងស្ទឹងឲ្យពេញ កាលបើស្ទឹងពេញហើយ វែងញ៉ាំងទន្លេឲ្យពេញ
 កាលបើទន្លេពេញហើយ វែងញ៉ាំងមហាសមុទ្រឲ្យពេញ យ៉ាងណា
 ទិដ្ឋ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយមានដើម្បីជាហេតុ វិញ្ញាណ
 មានសង្ខារជាហេតុ ចាម្បមិមានវិញ្ញាណជាហេតុ សទ្ធាយកនេះមានចាម-
 បទិសាជាហេតុ ជស្សៈមានសទ្ធាយកនេះជាហេតុ វេទនាមានជស្សៈជាហេតុ
 តណ្ហាមានវេទនាជាហេតុ កុស្តមានតណ្ហាជាហេតុ កតមានកុស្ត-
 មានជាហេតុ ជាតិមានកតជាហេតុ ទុក្ខមានជាតិជាហេតុ សទ្ធាមាន
 ទុក្ខជាហេតុ ចាម្បដ្ឋៈមានសទ្ធាជាហេតុ មិគិមានចាម្បដ្ឋៈជាហេតុ បស្សន្តិ
 មានមិគិជាហេតុ សុទ្ធាមានបស្សន្តិជាហេតុ សមាទិមានសុទ្ធាជាហេតុ
 យថាភ្នកញ្ញាណានស្សន្តមានសមាទិជាហេតុ ទិព្វំតាញាណមានយថា-

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គ

និព្វិន្ទបដិសោ វិភកោ វិភក្ខបដិសោ វិមុត្តិ វិមុត្តបដិស
ខយ ញាណន្តំ ។ គតិយំ ។

[៧១] រាជគមេ វិហរតិ វេជ្ជវេទ ... អថោ
អាយស្មា សារីបុត្តោ បុត្តស្នាសមយំ និកសេត្តា
បត្តចិវេនាយ រាជគមំ បិណ្ណាយ ចារិសំ ។ អថោ
អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស ឯកទហោសិ អតិប្បតោ
ចោ តាវ រាជគមេ បិណ្ណាយ ចារិកំ យទ្ធាហំ យេន
អញ្ញតិកុយាធំ បរិញ្ញាជកាធំ អារាមោ តេនុបសន្តមិ
មេយ្យន្តំ ។ អថោ អាយស្មា សារីបុត្តោ យេន
អញ្ញតិកុយាធំ បរិញ្ញាជកាធំ អារាមោ តេនុបសន្តមិ
ឧបសន្តមិត្តា តេហំ អញ្ញតិកុយេហំ បរិញ្ញាជកេហំ
សន្តិ សមោទិ សមោទនិយំ កធំ សារាណិយំ
វិគិសារេត្តា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ក្នុងកាលទស្សនៈជាហេតុ វិភកៈមាននិព្វិន្ទាញាណជាហេតុ វិមុត្តិមាន
វិភកៈជាហេតុ ទេយញាណមានវិមុត្តិជាហេតុ ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

[៧១] ច្រើនគឺនៅក្នុងវិទ្យុវិទ្យុនៃ និកក្រុងកងត្រៃ... ត្រាចោះ
ត្រាសារីបុត្តមានកាយ ល្បីកស្សន៍ប្រដាប់បាត្រនិងវិវា ក្នុងបុព្វលា-
សម័យ ចូលទៅកាន់ក្រុងកងត្រៃ ដើម្បីបិណ្ណបាត ។ លំដាប់នោះ
ត្រាសារីបុត្តមានកាយ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ការគ្រាប់ទៅដើម្បី
បិណ្ណបាត ក្នុងក្រុងកងត្រៃ ទៅព្រំករោគណាស់ បើដូច្នោះ អ្នកតា-
ក្កាអញចូលទៅកាន់អាករនៃពួកអន្សក្តិយបរិញ្ញាជក^(១) សិន ។ លំដាប់
នោះ ត្រាសារីបុត្តមានកាយ ចូលទៅកាន់អាករនៃពួកអន្សក្តិយបរិញ្ញា-
ជក លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ផ្ទុះសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងអន្សក្តិយ
បរិញ្ញាជកទាំងនោះ លុះចេញបំពាក្យដែលអ្នករីករាយនឹងពាក្យដែលអ្នករោក
ហើយ ក៏អង្គុយទីសមគួរ ។

១ អ្នកចូលមានលទ្ធិជទ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសតលវិទ្ធ បរិព្វាជនវចនំ

(៧២) ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធិំ ខេ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ
 ខេ អញ្ញតិវុបា បរិព្វាជនា ឯកនេវេតុំ សញ្ញា
 សោ សារីបុត្ត ឯកេ សមណាត្រាហ្មណា កម្មវតា
 សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ ។ សន្តិ បទាវសោ សារីបុត្ត
 ឯកេ សមណាត្រាហ្មណា កម្មវតា បរកតំ ទុក្ខំ
 បញ្ញាបេន្តំ ។ សន្តិវសោ សារីបុត្ត ឯកេ សមណ-
 ត្រាហ្មណា កម្មវតា សយំកតត្វ បរកតត្វ ទុក្ខំ
 បញ្ញាបេន្តំ ។ សន្តិ បទាវសោ សារីបុត្ត ឯកេ ស-
 មណាត្រាហ្មណា កម្មវតា អសយំការំ អបរការំ
 អធិទុសមុប្បន្តំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ ។ ឥធិ បទាវសោ
 សារីបុត្ត សមណោ កោតមោ កីវធិ កិមត្តាយំ ក-
 ធិ ក្យាករមាតា ធិ មយំ វុត្តវធិតោ ទេវ សមណស្ស
 កោតមស្ស អស្សាម ធិ ធិ សមណំ កោតមំ អក្ខតេធិ
 អញ្ញតិក្ខេយ្យម ធិស្ស តានុធិ ក្យាករយ្យម
 ធិ ធិ កោតិ សមណធិកោ វតានុតោតេ(១) កាយ្ហំ
 មាធិ អាតទ្ធក្រយ្យតិ ។

• ធិ. វិទ្យវតោ ។

អភិសមយសំយុត្ត ទសតលវិទ្ធ ពាក្យបរិព្វាជន

[៧២] លុះព្រះសារីបុត្តមានកាយ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ
 អន្សតិយបរិព្វាជនតាំងទោ ក៏ពោលពាក្យដូច្នោះថា ម្ចាស់សារីបុត្តមាន
 កាយ មានសមណត្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាតម្រូវទ បញ្ញាភពំ ទុក្ខ គឺបុគ្គល
 ធ្វើដោយខ្លួនឯង ។ ម្ចាស់សារីបុត្តមានកាយ មានសមណត្រាហ្មណ៍
 ពួកមួយ ជាតម្រូវទ បញ្ញាភពំ ទុក្ខ គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ ។ ម្ចាស់សារី-
 បុត្តមានកាយ មានសមណត្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាតម្រូវទ បញ្ញាភពំ
 ទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងផង បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង ។ ម្ចាស់សារី-
 បុត្តមានកាយ មានសមណត្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាតម្រូវទ បញ្ញាភពំ
 ទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើត
 ឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ។ ម្ចាស់សារីបុត្តមានកាយ បណ្តាហេតុ
 តាំង ៤ ទេ ព្រះសមណគោតមពុទ្ធពោលដូចម្តេច បានប្រាប់ដូចម្តេច
 ចុះពោលយើងតាំងឡាយ ក្យាករម្តេចម្តេច ទើបយោងថាជាអ្នកពោល
 ភាគពាក្យដែលព្រះសមណគោតមពោលហើយផង ឈ្មោះថាមិនពោល
 ចង្អុលព្រះសមណគោតមដោយពាក្យមិនតិចផង ឈ្មោះថាក្យាករម្តេចមិ
 ធិសមគួរដល់ធម៌ផង តាំងលំអានពាក្យចង្អុលចង្អុលដែលប្រកថាដោយធម៌
 ហើយ ក៏មិនមកកាន់វាទៈដែលបណ្តិតគួរកិរវៀលផង ។

[៧៧] បដិទ្ធិសមុប្បន្នំ ទោ អារុសោ ទុក្ខំ ក្រំ

កកវតា កំ បដិទ្ធិ ផស្សំ បដិទ្ធិ ភតិ វតិ វុត្តកំ ទេវ

កកវតោ អស្ស ទ ច កកវតំ អក្ខតេន អញ្ញាចិក្ខាយ្យ

នម្មស្ស បាទុនម្មំ ព្យាគារយ្យ ទ ច កោចិ សហ-

នម្មិកោ វិបាទុបាតោ ការយ្យំ ហំនំ អាកច្ឆយ្យ ។

តត្រាវុសោ យេ តេ សមណព្រាហ្មណា កម្មវិទា

សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្នំ តនមិ ផស្សប្បទូយោ ។

យេចិ តេ ។ បេ ។ យេចិ តេ ។ បេ ។ យេចិ

តេ សមណព្រាហ្មណា កម្មវិទា អសយំការិ

អបរការិ អដិទ្ធិសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្នំ តនមិ

ផស្សប្បទូយោ ។ តត្រាវុសោ យេ តេ សមណ-

ព្រាហ្មណា កម្មវិទា សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្នំ

[៧៧] ព្រាសាប្បុត្តុភោសោ មាសចក្កិទុក្ខ ព្រា

នាព្រាភាគបុនៈពាលហើយថា កើតឡើងព្រោះកាស្រីយេហេតុ កើ

កាស្រីយេហេតុដូចម្តេច គឺកាស្រីចេផស្សៈ កាលបើបុគ្គលពាលដូច្នោះ

ឈ្មោះថា ពាលគមភាគ្យដែលព្រានាព្រាភាគបុនៈពាលហើយផង

មិនពាលបង្កប់ព្រានាព្រាភាគដោយពាក្យមិនពិតផង ព្យាគារឡើយមិន

សមគួរដល់និមិត្ត ទាំងសំអាទពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកចដោយធម៌

ហើយ គឺមិនមកកាន់ហានដែលបណ្ឌិតគួរតែជឿលផង ។ មាលកាវុសោ

បណ្ឌិតទៈទាំង ៤ នោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាម្នាក់ៗ បញ្ញា

ថា ទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង តែសេចក្តីទុក្ខនោះកើតឡើង ព្រោះ

ផស្សៈជាចម្លើយ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណ-

ព្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាម្នាក់ៗ បញ្ញា

ថា ទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺ

កើតឡើងដោយមិនកាស្រីយេហេតុ តែសេចក្តីទុក្ខនោះកើតឡើង ព្រោះ

ផស្សៈជាចម្លើយ ។ មាលកាវុសោ បណ្ឌិតទៈទាំង ៤ នោះ ពួកសម-

ណព្រាហ្មណ៍ណា ជាម្នាក់ៗ បញ្ញាថា ទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង

អភិសមយសំបុត្តស្ស ទសកលវិន្ទ ភគវិន្ទបស្កិមនំ

តេ វត អញ្ញត្រ ធម្មា បដិសំវេទយន្តិកំ ទេតំ ហំនំ
 វិន្ទតំ ។ យេបិ តេ សមណាប្រាហ្មណា កម្មវាទា
 បរកាតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ តេ វត អញ្ញត្រ ធម្មា
 បដិសំវេទយន្តិកំ ទេតំ ហំនំ វិន្ទតំ ។ យេបិ តេ
 សមណាប្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកាតត្យ បរកាតត្យ
 ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ តេ វត អញ្ញត្រ ធម្មា បដិសំ-
 វេទយន្តិកំ ទេតំ ហំនំ វិន្ទតំ ។ យេបិ តេ ស-
 មណាប្រាហ្មណា កម្មវាទា អសយំកាតំ អបរកាតំ
 អទិច្ចសមុប្បន្តំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ តេ វត អញ្ញត្រ
 ធម្មា បដិសំវេទយន្តិកំ ទេតំ ហំនំ វិន្ទតិកំ ។

(៧២) អស្សោសិ ទោ អាយស្មា អាទន្ទោ អា-
 យស្មកោ សារីបុត្តស្ស តេហិ អញ្ញតិក្កិយេហិ បរិព្វាជ-
 តេហិ សន្តិ ឥមំ កាថាសល្លាបំ ។ អថទោ អាយស្មា
 អាទន្ទោ ភជគហេ បិណ្ណាយ ចរិទ្ធា បញ្ញាកត្តិ
 បិណ្ណាតាតប្បដិក្កន្តោ យេន កតវា តេទុបសន្តិមិ

អភិសមយសំបុត្ត សមណវិន្ទ ព្រះភានន្តចូលទៅវាលព្រះមេ ឧប្បន្ទកត

សមណាប្រាហ្មណំ ចំនិទោធលង្គ ទទ្គលទុក្ខក្រៅអំតិដស្សៈ ភាគ្យដ្ឋច្ឆរេន
 មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួកសមណាប្រាហ្មណំ ណា ជាតម្រូវ បញ្ញា
 ថា ទុក្ខ គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ សមណាប្រាហ្មណំ ចំនិទោធលង្គ ទទ្គលទុក្ខ
 ក្រៅអំតិដស្សៈ ភាគ្យដ្ឋច្ឆរេន មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួកសមណ-
 ប្រាហ្មណំ ណា ជាតម្រូវ បញ្ញាថា ទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង
 ផង បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង សមណាប្រាហ្មណំ ចំនិទោធលង្គ ទទ្គលទុក្ខ
 ក្រៅអំតិដស្សៈ ភាគ្យដ្ឋច្ឆរេន មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួកសមណ-
 ប្រាហ្មណំ ណា ជាតម្រូវ បញ្ញាថា ទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន
 មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ
 សមណាប្រាហ្មណំ ចំនិទោធលង្គ ទទ្គលទុក្ខក្រៅអំតិដស្សៈ ភាគ្យដ្ឋច្ឆរ-
 េន មិនសមហេតុឡើយ ។

(៧២) ព្រះភានន្តមានភាយ បាទឲ្យឲ្យការចរចា ដោយពាក្យ
 នេះ របស់ព្រះសារីបុត្តមានភាយ ជាមួយនឹងអន្សតិក្កិយេហិ បរិព្វាជក ចំនិទោ-
 ហើយ ។ ទើបព្រះភានន្តមានភាយ ក្រាច់ទៅបិណ្ណបាតក្នុងក្រុងក្រុង-
 គ្រឹះ លុះត្រឡប់មកអំពីបិណ្ណបាត ក្នុងបញ្ចកក្កកាល ចូលទៅគាល់ព្រះ

សុត្តនិបាត សំយុត្តនិកាយស្ស វិហារវគ្គោ

ឧបសង្កម្ពិញ្ចា កកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ឯសិទិ ។
ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធា ទោ អាយស្មា អាទន្តោ យាវតកោ
អាយស្មិតា សារីបុត្តស្ស ភេហិ អញ្ញាតិគុយេយេ បរិញ្ញា-
ជាកេហិ សន្តិ អហោសិ កតាសស្មា តោ ភំ សទ្ធិ
កកវតោ អាហរេសិ ។

[៧៥] សាទុ សាទុ អាទន្ត យថាភំ សារីបុត្តោ
ច សម្មា ព្យាករមា តោ ព្យាករេយ្យ ។ បដិទ្ធស-
មុប្បន្តំ ទោ អាទន្ត ទុក្ខំ វុត្តំ មយា កំ បដិទ្ធុ
ជស្សំ បដិទ្ធុ ភតិ វទំ វុត្តវទិ ទេវ មេ អស្ស ទ
ច មំ អក្កកេន អញ្ញាចិកេយ្យ ធម្មស្ស ចាទុធម្មំ
ព្យាករេយ្យ ទ ច កោចិ សហធម្មិកោ វាទាទុចារោ
កាយ្ហំ ហំចំ អាគទ្រេយ្យ ។ តត្រានន្ត យេ គេ ស-
មណាត្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ
កធមិ ជស្សប្បទ្ធាយា ។ យេមិ គេ ។ បេ ។ យេមិ គេ
។ បេ ។ យេមិ គេ សមណាត្រាហ្មណា កម្មវាទា

សុត្តនិបាត សំយុត្តនិកាយ វិហារវគ្គោ

ពានព្រោកោត លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្កោលបង្គំព្រះមានព្រះ
កោត រួចគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមានខ្លួនបានកាយ គង់ក្នុងទីសម
គួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំខ្លួនលើការចេញដោយពាក្យចាំអស់នោះ របស់
ព្រះសារីបុត្តបានកាយ ជាមួយនឹងអន្យតិវិយបរិព្វាជកចាំនោះ នោះ
ព្រះមានព្រោកោត ។

[៧៥] ព្រះមានព្រោកោតត្រស់ថ្លា ខ្លួនមានខ្លួន ប្រពៃហើយ
ប្រពៃហើយ កាលដែលសារីបុត្តព្យាករហើយនោះ ឈ្លោះថាព្យាករដោយ
ប្រពៃ ។ ខ្លួនមានខ្លួន សេចក្តីទុក្ខ ដែលកថាគតទុក្ខពោលហើយថា
កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ កើតអាស្រ័យហេតុដូចម្តេច ក៏អាស្រ័យ
ជស្សៈ កាលបើចុក្កលពោលដូច្នោះ ឈ្លោះថា ពោលកាមពាក្យដែល
កថាគតពោលហើយផង មិនពោលបង្កិច្ចកថាគតដោយពាក្យមិនគិតផង
ព្យាករឡើយមិនសមគួរដល់គមិផង ចាំនឹងកាមពាក្យបង្កិច្ចបង្កួចដែលប្រ-
កថាដោយគមិហើយ ក៏មិនមកកាន់ឋានៈដែលបណ្ឌិតគួរកិរដៀលផង ។
ខ្លួនមានខ្លួន បណ្តាវាទៈចាំនឹង ៤ នោះ ពួកសមណាត្រាហ្មណ៍ណា ជា
កម្មវាទ បញ្ញាភូមិ ពួក ធម្មស្សត្រូវដោយខ្លួននឹង តែទុក្ខនោះកើតឡើង
ព្រោះជស្សៈជាបង្កើត ។ ពួកសមណាត្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួក
សមណាត្រាហ្មណ៍ណា ។ បេ ។ ពួកសមណាត្រាហ្មណ៍ណា ជាភម្មវាទ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសកលវន្ត ភនពោ វេនំ

អសយំការិ អបរការិ អនិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ មញ្ញមេន្និ
តទមំ ផស្សប្បច្ចយោ ។ តត្រានន្ត យេមិ តេ សម-
ណាត្រាហ្មណា កម្មវាណា សយំកតំ ទុក្ខំ មញ្ញមេន្និ
តេ វត អញ្ញត្រ ផស្ស មនិសំវេនយន្តិកំ ទេតិ ហិណំ
វិជ្ជតិ ។ យេមិ តេ ។ មេ ។ យេមិ តេ ។ មេ ។ យេមិ តេ
សមណាត្រាហ្មណា កម្មវាណា អសយំការិ អបរការិ
អនិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ មញ្ញមេន្និ តេ វត អញ្ញត្រ ផស្ស
មនិសំវេនយន្តិកំ ទេតិ ហិណំ វិជ្ជតិ ។

(៧៦) ឯកមិណាហំ អាណន្ត សមយំ វិទេវ ក-
ជកហោ វិហារមិ វេន្យវេន កលន្តកតិវាមេ ។ អនិច្ចាហំ
អាណន្ត មុច្ចត្តាសមយំ ទិវាសេត្វា មត្តទិវាណាយ
វាជកហំ មិណ្ហាយ ទាវិសំ ។ តស្ស មញ្ញំ អាណន្ត

អភិសមយសំយុត្ត ទសកលវន្ត ព្រះពុទ្ធវិញ្ញាណាមាណស្រោត

បញ្ញាតថា ទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គល
ដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនគាស្រ័យហេតុ តែទុក្ខនោះកើតឡើង ព្រោះ
ផស្សជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់អាខន្ធ បណ្តាក៏ទះចំនី ២ នោះ ពួកសមណ-
ត្រាហ្មណ៍ណា ជាតម្រក់ទ បញ្ញាតថា ទុក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង
សមណត្រាហ្មណ៍ចំនីនោះឯង ទទួលទុក្ខក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នោះនេះ
មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ណា ។ មេ ។ ពួក
សមណត្រាហ្មណ៍ណា ។ មេ ។ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ណា ជាតម្រក់ទ
បញ្ញាតថា ទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គល
ដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនគាស្រ័យហេតុ សមណត្រាហ្មណ៍ចំនីនោះ
ឯង ទទួលទុក្ខក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

(៧៦) ម្ចាស់អាខន្ធ សម័យមួយ គេជាគតនៅក្នុងវត្តវេន្យវេន
កលន្តកតិវាស្ថាន ជីកក្រសិកជ្រៃនោះឯង ។ ម្ចាស់អាខន្ធ ត្រាតោះ
គេជាគតស្យុកស្សន៍ច្រដាប់បាតនិងចីវរ ក្នុងបុព្វល្លាសម័យ ចូលទៅ
កាន់ក្រសិកជ្រៃ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ម្ចាស់អាខន្ធ គេជាគតនោះ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ទំព័រ ៧៦

ឯកទេហោសិ អតិប្បកោ ទោ ភាវ វាជកោ បិ-
 ណាយ វេទិកំ យទ្ធាហំ យេន អញ្ញតិភ្នំយោនំ បរិ-
 ញាជកានំ អារាមោ ភេទុបសន្តមេយ្យន្តិ ។ អដទ្ធាហំ
 អាទទុ យេន អញ្ញតិភ្នំយោនំ បរិញាជកានំ អារាមោ
 ភេទុបសន្តមី ឧបសន្តមិត្តោ ភេហំ អញ្ញតិភ្នំយេហំ ប-
 រិញាជកោហំ សន្តិ សម្មាទិ សម្មាទិយំ កាជំ សា-
 វាណិយំ វិនិសាវេត្តោ ឯកមន្តំ វិសិទ្ធិ ។ ឯកមន្តំ
 វិសិទ្ធិ ទោ មំ អាទទុ ភេ អញ្ញតិភ្នំយោ បរិញាជកា
 ឯកទេវេទុំ សន្តាវុសោ កោតម ឯកោ សមណ-
 ប្រាហ្មណ កម្មវាទា សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តិ
 សន្តិ បទាវុសោ កោតម ឯកោ សមណប្រាហ្មណ
 កម្មវាទា បរកតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តិ សន្តាវុសោ
 កោតម ឯកោ សមណប្រាហ្មណ កម្មវាទា សយំ-
 កតត្ថ បទកតត្ថ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តិ សន្តិ បទា-
 វុសោ កោតម ឯកោ សមណប្រាហ្មណ កម្មវាទា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ទំព័រ ៧៦

មានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នោះថា ការគ្រោះថ្នាក់ដ៏ធំបំផុត ក្នុងក្រុងក្រុងគ្រិះ
 ទៅត្រឹមតែពលករសំ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ្ញាលទៅកាន់អាណាខែ
 ពួកអន្យតិយបរិញាជកសិទ្ធ ។ ម្ចាស់អាទទុ លំដាប់នោះ គេថាគេចូល
 ទៅកាន់អាណាខែពួកអន្យតិយបរិញាជក លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើ
 សេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងអន្យតិយបរិញាជកទាំងនោះ លុះបញ្ចប់
 ពាក្យដែលម្ចាស់រីករាយ នឹងពាក្យគួររឭកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
 ម្ចាស់អាទទុ លុះគេថាគេអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ អន្យតិយបរិញា-
 ជកទាំងនោះ ក៏ពោលពាក្យដូច្នោះថា បតិគ្រប្រះភោគមមានអាយុ
 មានសមណប្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាមួយទៀត បញ្ញាថា ទុក្ខំ គឺបុគ្គល
 ធ្វើដោយខ្លួនឯង បតិគ្រប្រះភោគមមានអាយុ មានសមណប្រាហ្មណ៍
 ពួកមួយ ជាមួយទៀត បញ្ញាថា ទុក្ខំ គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ បតិគ្រប្រះ
 ភោគមមានអាយុ មានសមណប្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាមួយទៀត បញ្ញា
 ថា ទុក្ខំ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងផង បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង បតិគ្រ
 ប្រះភោគមមានអាយុ មានសមណប្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាមួយទៀត

អសយំការិ អមរការិ អនិទ្ធាសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ច-
 បេន្តំ ។ ឥន វេនា អាយស្មា កោតមោ ភិកំដិ
 តិមត្តាយំ កនំ ព្យាករមាតា ច មយំ វុត្តកំដិ ចេ
 វេវ អាយស្មតោ កោតមស្ស អស្សរម ទ ច អាយស្មន្តំ
 កោតមំ អក្ខតេន អញ្ញាចិត្តេយ្យម ធម្មស្ស ចានុទម្មិ
 ព្យាករយ្យម ទ ច កោចិ សហនម្មិតោ វាតាទុ-
 ចាតោ ការយ្ហំ ហំនំ អាគទ្រេយ្យតិ ។ វិវំ វុត្តហំ
 អាទន្ត តេ អញ្ញតិគ្គិយេ បរិវាជតោ វតនភោចិ
 បដិទ្ធាសមុប្បន្នំ ចោ អាវុសោ ទុក្ខំ វុត្តំ មយា កិ
 បដិទ្ធា ធស្សំ បដិទ្ធា ឥតិ វេទំ វុត្តកំដិ វេវ មេ
 អស្ស ទ ច មំ អក្ខតេន អញ្ញាចិត្តេយ្យ ធម្មស្ស
 ចានុទម្មិ ព្យាករយ្យ ទ ច កោចិ សហនម្មិ-
 តោ វាតាទុចាតោ ការយ្ហំ ហំនំ អាគទ្រេយ្យ ។

បញ្ញាភូជា ទុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គល
 ដទៃ ក៏កើតឡើងដោយមិនគ្រប់យេហេតុ ។ ចុះព្រះភាគមមានកាយ
 ពោលដូចម្តេច ប្រាប់ដូចម្តេច ដល់យើងទាំងឡាយ ក្នុងហេតុទាំង ២
 នេះ យើងទាំងឡាយកាលព្យាករដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថាពោលភាម
 ពាក្យដែលព្រះភាគមមានកាយពោលហើយផង ឈ្មោះថាមិនពោល
 បង្កិច់ព្រះភាគមមានកាយដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាព្យាករទ្រូ
 ធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង ទាំងលំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកបដោយ
 ធម៌ហើយ ក៏មិនមកកាន់វាទះដែលបណ្ឌិតគួរកិរដៀលផង ។ ម្ចាស់
 កាន់ខ្លួន កាលចើអន្យតិយបរិព្វាជកទាំងនោះ ពោលយ៉ាងនេះហើយ
 គឺជាគត ក៏ពោលគបទៅនឹងអន្យតិយបរិព្វាជកទាំងនោះដូច្នោះថា ម្ចាស់
 កាវុសោទាំងឡាយ រសចក្តីទុក្ខដែលគឺជាគតពុទ្ធពោលហើយថា កើត
 ឡើងព្រោះគ្រោះគ្រាស្រ័យហេតុ កើតស្រ័យហេតុដូចម្តេច គឺគ្រោះស្រ័យស្សៈ
 កាលចើបុគ្គលពោលដូច្នោះ ទើបឈ្មោះថា ពោលភាមពាក្យដែលគឺជា-
 គតពុទ្ធពោលហើយផង មិនពោលបង្កិច់គឺជាគតដោយពាក្យមិនពិតផង
 ព្យាករទ្រូធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង ទាំងលំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកប
 ដោយធម៌ហើយ ក៏មិនមកកាន់វាទះដែលបណ្ឌិតគួរកិរដៀលផង ។

សុត្តនិកាយ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានបិដក

តត្រាវុសោ យេ តេ សមណត្រាហ្មណា កម្មវាទា
 សយំកាតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ តទមំ ធម្មប្បច្ចយា ។
 យេមិ តេ ។ មេ ។ យេមិ តេ ។ មេ ។ យេមិ តេ
 សមណត្រាហ្មណា កម្មវាទា អសយំការំ អបរការំ
 អនិទុសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ តទមំ ធម្មប្បច្ចយា ។
 តត្រាវុសោ យេ តេ សមណត្រាហ្មណា កម្មវាទា
 សយំកាតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ តេ វត អញ្ញាត្រ ធម្មា
 បដិសំវេទយន្តិកំ ទេតិ ហំនំ វិជ្ជតិ ។ យេមិ តេ
 ។ មេ ។ យេមិ តេ ។ មេ ។ យេមិ តេ សមណ.
 ត្រាហ្មណា កម្មវាទា អសយំការំ អបរការំ អនិទុ.
 សមុប្បន្នំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តំ តេ វត អញ្ញាត្រ ធម្មា
 បដិសំវេទយន្តិកំ ទេតិ ហំនំ វិជ្ជតិ ។

សុត្តនិកាយ សំយុត្តនិកាយ និទានបិដក

ម្នាលភាវុសោទាំងឡាយ បណ្តាវាទៈទាំង ៤ នោះ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍
 ណា ជាគម្ពវាទ បញ្ញាតថា ទុក្ខំ ធម្មប្បច្ចយា ជាយន្តិកំ តែទុក្ខនោះ
 កើតឡើង ព្រោះធម្មប្បច្ចយា ។ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ណា
 ។ មេ ។ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ណា ។ មេ ។ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍
 ណា ជាគម្ពវាទ បញ្ញាតថា ទុក្ខំ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែន
 ជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ តែទុក្ខ
 នោះកើតឡើង ព្រោះធម្មប្បច្ចយា ។ ម្នាលភាវុសោទាំងឡាយ
 បណ្តាវាទៈទាំង ៤ នោះ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ណា ជាគម្ពវាទ បញ្ញា
 តថា ទុក្ខំ ធម្មប្បច្ចយា ជាយន្តិកំ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង
 ទទួលទុក្ខក្រៅអំពីធម្មប្បច្ចយា ពាក្យផ្ទះច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួក
 សមណត្រាហ្មណ៍ណា ។ មេ ។ ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ណា ។ មេ ។
 ពួកសមណត្រាហ្មណ៍ណា ជាគម្ពវាទ បញ្ញាតថា ទុក្ខំ មិនមែនជា
 អំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិន
 អាស្រ័យហេតុ សមណត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង ទទួលទុក្ខក្រៅអំពី
 ធម្មប្បច្ចយា ពាក្យផ្ទះច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

អភិសម្បត្តិយុទ្ធសាស្ត្រ ទស្សនវិទ្យា អាទិដ្ឋាន

[៧៧] អន្តរិយំ កន្តេ អន្តរិយំ កន្តេ យក្រ ហិ
នាម ឯកោ បរោ ឯកោ អន្តោ វុត្តោ ករិស្សតិ
សិយា ទុ ទោ កន្តេ ឯសេវត្តោ វុត្តោ វុត្តោ វុត្តោ
កម្ពុកេ ទេវ អស្ស កម្ពុកេ កាលា ទាតិ ។ គេនហានទុ
តញ្ញវេត្ត បដិភាតុតិ ។

[៧៨] សទេ មំ កន្តេ ឯវិ បុត្តយ្យំ ជរាមរណំ
អាវុសោ អាទទុ កំនិទានំ កំសមុទយំ កំជាតិកំ
កំបកវត្តិ ។ ឯវិ បុត្តោ អហំ កន្តេ ឯវិ ព្យាករយ្យំ
ជរាមរណំ ទោ អាវុសោ ជាតិទានំ ជាតិសមុទយំ
ជាតិជាតិកំ ជាតិប្បកវត្តិ ។ ឯវិ បុត្តោ អហំ កន្តេ
ឯវិ ព្យាករយ្យំ ។ សទេ មំ កន្តេ ឯវិ បុត្តយ្យំ ជាតិ
បទាវុសោ អាទទុ កំនិទានំ កំសមុទយំ កំជាតិកា
កំបកវត្តិ ។ ឯវិ បុត្តោ អហំ កន្តេ ឯវិ ព្យាករយ្យំ

អភិសម្បត្តិយុទ្ធសាស្ត្រ ទស្សនវិទ្យា ពាក្យព្រះអាទុ

[៧៧] ព្រះអាទុក្របទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អស្សាវ
ណាសំ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំរុករោគណាសំ ព្រោះថា សេចក្តី
ទាំងពួង ព្រះអាទុក្រព្រះអាទុទ្រង់កាលនោះដោយបទមួយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន ឯសេចក្តីទុំ ប្រសិនបើព្រះអង្គកាលដោយពិស្តារិញ ប្រហែល
ជាប្រាសច្រៅ ទាំងទានុកាសប្រាសច្រៅណាសំ ។ ម្ចាស់អាទុ បើ
ដូច្នោះ ចូរអ្នកបំភ្លឺសេចក្តីនោះ ក្នុងវាចាទាំង ៤ នេះមកមើល ។

[៧៨] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើទទាំងពួង សួរខ្ញុំ
ព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាទុមានអាយុ ជកនិមរណៈ មានអ្វីជាហេតុ
មានអ្វីទាំងពួក មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន កាលបើអស្សយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គឥឡូវនេះស្រាយយ៉ាង
នេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងពួង ជកនិមរណៈ មានជាតិជាហេតុ មាន
ជាតិទាំងពួក មានជាតិជាកំណើត មានជាតិជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចម្រើន កាលបើអស្សយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គឥឡូវនេះស្រាយយ៉ាង
នេះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើទទាំងពួង សួរខ្ញុំព្រះ
អង្គយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាទុមានអាយុ ចុះជាតិ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វី
ទាំងពួក មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
កាលបើអស្សយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ ឥឡូវនេះស្រាយយ៉ាងនេះថា

ជាតិ ទោ អាវុសោ កវិនិទាតោ កវសមុទយោ កវជា-
 តិកោ កវប្បកវតិ ។ ឃីវំ បុដ្ឋោ អហំ កន្តុ ឃីវំ
 ព្យាករេយ ។ សវេ មំ កន្តុ ឃីវំ បុច្ឆយ្យំ កវេ
 បទាវុសោ ទទ្ធកំវិនិទាតោ កវសមុទយោ កវជា-
 តិកោ កវបកវេតិ ។ ឃីវំ បុដ្ឋោ អហំ កន្តុ ឃីវំ
 ព្យាករេយ្យំ កវេ ទោ អាវុសោ ទោតានទំវិនិទាតោ
 ទោតានទសមុទយោ ទោតានទជាតិកោ ទោតានទប្ប-
 កវេតិ ។ ឃីវំ បុដ្ឋោ អហំ កន្តុ ឃីវំ ព្យាករេយ្យំ ។
 សវេ មំ កន្តុ ឃីវំ បុច្ឆយ្យំ ទោតានទំ បទាវុសោ
 ។ បេ ។ តណ្ហា បទាវុសោ ។ បេ ។ វេទនា បទាវុ-
 សោ ។ បេ ។ សវេ មំ កន្តុ ឃីវំ បុច្ឆយ្យំ
 ដស្សន្ត បទាវុសោ កន្តុ កំវិនិទាតោ កវសមុទយោ

ម្នាលកវុសាទាំងឡាយ ជាតិ មានករជាហេតុ មានករតាំងឱ្យកើត
 មានករជាកំលើក មានករជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
 បើគេស្នេហ៍នឹងខេ ឱ្យព្រះអង្គឃ្លីដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរឱ្យព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា
 ម្នាលកានន្តមានកាយ ចុះករ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីតាំងឱ្យកើត មាន
 អ្វីជាកំលើក មានអ្វីជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើ
 គេស្នេហ៍នឹងខេហើយ ឱ្យព្រះអង្គឃ្លីដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្នាល
 កវុសាទាំងឡាយ ករ មានទុក្ខមានជាហេតុ មានទុក្ខមានតាំងឱ្យកើត
 មានទុក្ខមានជាកំលើក មានទុក្ខមានជាប្រភព ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន កាលបើគេស្នេហ៍នឹងខេ ឱ្យព្រះអង្គឃ្លីដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរឱ្យព្រះអង្គយ៉ាងនេះ
 ថា ម្នាលកានន្តមានកាយ ចុះទុក្ខមាន ។ បេ ។ ម្នាលកានន្តមាន
 កាយ ចុះតណ្ហា ។ បេ ។ ម្នាលកានន្តមានកាយ ចុះវេទនា ។ បេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរឱ្យព្រះអង្គយ៉ាងនេះ
 ថា ម្នាលកានន្តមានកាយ ចុះដប្បុរៈ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីតាំងឱ្យកើត

អភិសមយស័យុត្តស្ស ទសតយវេត្ត ចនិច្ចសមុប្បន្តាសិវំ

ពិជាតិកោ ភិវកកោតិ ។ ឃី បុដ្ឋា អហំ កន្ត ឃី
 ក្បាករយ្យំ ធម្មស្វា ទោ អកុសោ សន្យាយនិទំនា-
 ទោ សន្យាយនិទសមុទយោ សន្យាយនិទជាតិកោ
 សន្យាយនិទប្បករោ ទន្ទំ ទ្រូវ អកុសោ ធម្មស្វាយន-
 ចាមំ អសេសវិកកិកោតា ធម្មស្វាទិកោតា ធម្មស្វា-
 កោតា វេទនាទិកោតា វេទនាទិកោតា កណ្ណាទិកោតា
 កណ្ណាទិកោតា ឧតានាទិកោតា ឧតានាទិកោតា
 កវិទិកោតា កវិទិកោតា ជាតិទិកោតា ជាតិទិកោតា
 ដកមរណំ សោកមរណេវទុក្ខោនាមនស្សតាយោសា និ-
 រុដ្ឋន្តិ ។ ឃីមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 ទិកោតា ហោតិ ។ ឃី បុដ្ឋា អហំ កន្ត ឃី
 ក្បាករយ្យន្តិ ។ ចកុត្តិ ។

អភិសមយស័យុត្ត ទសតយវេត្ត ការោស្សវេទិច្ចសមុប្បន្តនិមំ

មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ។ ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
 បើគេស្នូយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គប្បិដោះស្រាយយ៉ាងនេះជា ម្ចាស់
 អកុសោទាំងឡាយ ផស្សៈ មានសច្ចុយកខ្លះជាហេតុ មានសច្ចុ-
 យកខ្លះជាឱប្បកើត មានសច្ចុយកខ្លះជាកំណើត មានសច្ចុយកខ្លះជា
 ប្រភព ម្ចាស់អកុសោទាំងឡាយ ការលក់វៃផស្សៈ ព្រោះការវិនាស
 និងការលក់វិទិសេសសល់វៃផស្សៈកខ្លះទាំង ៦ ការលក់វៃវេទនា
 ព្រោះការលក់វៃផស្សៈ ការលក់វៃកណ្ណា ព្រោះការលក់វៃវេទនា
 ការលក់វៃទុក្ខខាង ព្រោះការលក់វៃកណ្ណា ការលក់វៃកត ព្រោះ
 ការលក់វៃទុក្ខខាង ការលក់វៃជាតិ ព្រោះការលក់វៃកត ជកនិច
 មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រុឌទ្រួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេច-
 ក្តីលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទាំងឡាយ ក៏តែងលេក់ទៅ
 ព្រោះការលក់វៃជាតិ ។ ការលក់វៃកតទុក្ខទាំងអស់នេះ វែមនិមាន
 យ៉ាងនេះ ។ ចរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេស្នូយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះ
 អង្គប្បិដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។ ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

(៧៧) សារគ្គិយំ វិហារនិ... អថ ។ អាយស្មា ក្នុងដោ
 សាយស្គាសមយំ មជិសល្លាតា វុដ្ឋិតា យេនាយស្មា
 សារីបុត្តា កេតុមសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា អាយស្មតា
 សារីបុត្តោ សន្តិ សម្មាទិ សម្មាទិធីយំ កថំ សារា-
 ណីយំ វិតិសារត្វា ឯកេចន្តំ ធិសីទិ ។ ឯកេចន្តំ
 ធិសីទិ ។ អាយស្មា ក្នុងដោ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ
 ឯកេតុមសន្តមិ សន្តាវុសោ សារីបុត្ត ឯកេ សមណាត្រាហ្មណ
 កម្មវាទា សយំកតំ សុទទុក្ខំ មញ្ញមេន្តិ សន្តិ
 មនាវុសោ សារីបុត្ត ឯកេ សមណាត្រាហ្មណ កម្មវាទា
 មកតំ សុទទុក្ខំ មញ្ញមេន្តិ សន្តាវុសោ សារីបុត្ត ឯកេ
 សមណាត្រាហ្មណ កម្មវាទា សយំកតត្វា មកតត្វា
 សុទទុក្ខំ មញ្ញមេន្តិ សន្តិ មនាវុសោ សារីបុត្ត
 ឯកេ សមណាត្រាហ្មណ កម្មវាទា អសយំការិ
 អមរការិ អធិទុសមុប្បន្តំ សុទទុក្ខំ មញ្ញមេន្តិ ។

(៧៧) ប្រតិភន្តិជនក្រសិសាភិ... ក្រាតោ ព្រះភូមិដៈ
 មានអាយុ ចេញអំពីចំស្លាត់ ក្នុងសាយស្គាសម័យ ចូលទៅក្រព្រះ
 សារីបុត្តមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយ
 នឹងព្រះសារីបុត្តមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលនូវរីករាយ នឹងពាក្យ
 ដែលនូវរីករាយ ក៏អង្គុយក្នុងសមត្ថ ។ លុះព្រះភូមិដៈមានអាយុ
 អង្គុយក្នុងសមត្ថហើយ ក៏ពោលនឹងព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ដូច្នោះថា
 ម្ចាស់សារីបុត្តមានអាយុ មានសមណាត្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ជាកម្មវាទ
 បញ្ជូនថា សុខនឹងទុក ឱ្យបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង ម្ចាស់សារីបុត្តមានអាយុ
 មានសមណាត្រាហ្មណ៍ពួកមួយទៀត ជាកម្មវាទ បញ្ជូនថា សុខនឹងទុក
 ឱ្យបុគ្គលដទៃធ្វើឱ្យ ម្ចាស់សារីបុត្តមានអាយុ មានសមណាត្រាហ្មណ៍ពួក
 មួយ ជាកម្មវាទ បញ្ជូនថា សុខនឹងទុក ឱ្យបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងផង
 បុគ្គលដទៃធ្វើឱ្យផង ម្ចាស់សារីបុត្តមានអាយុ មានសមណាត្រាហ្មណ៍ពួក
 មួយទៀត ជាកម្មវាទ បញ្ជូនថា សុខនឹងទុក មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន
 មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ។

អំពីសម័យសិវ្យុស្ស ទស្សនវិទ្យា បដិច្ចសមុប្បន្នកាសិទ្ធ

៧៨ ទេ អាវុសោ សារិបុត្តំ កកវា កំវិទិ កំមត្តាយិ
កដំ ព្យាករមាជា ច មយំ វុត្តវាទិទេ ទេវ កកវតោ
អស្សាម ទ ច កកវន្តំ អក្ខ កទ អត្តាចិក្ខេយ្យាម ធម្ម-
ស្ស ចាទុធម្មំ ព្យាករយ្យាម ទ ច កោចិ សហ-
ធម្មិកោ វាទាទុទាតោ ការយ្ហំ ហំទំ អាត្មេយ្យាតិ ។

(៧៨) បដិច្ចសមុប្បន្នំ ទោ អាវុសោ សុទ្ធីត្ថំ
វុត្តំ កកវតោ កំ បដិច្ច ផស្សំ បដិច្ច កំវិ វិទិ វុត្ត-
វាទិ ទេវ កកវតោ អស្ស ទ ច កកវន្តំ អក្ខកេទ
អត្តាចិក្ខេយ្យ ធម្មស្ស ចាទុធម្មំ ព្យាករយ្យ ទ ច
កោចិ សហធម្មិកោ វាទាទុទាតោ ការយ្ហំ ហំទំ អា-
ត្មេយ្យ ។ តត្រាវុសោ យេ តេ សមណាប្រាហ្មណា
កម្មវាទា សយំកតំ សុទ្ធីត្ថំ បញ្ចាបេន្តំ កទចិ

អំពីសម័យសិវ្យុស្ស ទស្សនវិទ្យា ការពោលនូវបដិច្ចសមុប្បន្នធម៌

ម្ចាស់សារិបុត្តមានកាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពោលដូចម្តេច ទ្រង់
ប្រាប់ដូចម្តេច ដល់យើងទាំងឡាយ ក្នុងហេតុទាំង ២ នោះ ចុះកាល
យើងទាំងឡាយព្យាករដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថាពោលតាមពាក្យដែលព្រះ
មានព្រះភាគពោលហើយផង ឈ្មោះថាទិវិទ្យាពោលចង្អុលព្រះមានព្រះ
ភាគដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាព្យាករនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង
ទាំងលំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកបដោយធម៌ហើយ ក៏មិនមកកាន់
ហ៊ានដែលបណ្ឌិតឃ្លីក៏ដៀលផង ។

[៧៩] ព្រះសារិបុត្តក៏បដិ ម្ចាស់តាវុសោ សុទ្ធីត្ថំ ព្រះ
មានព្រះភាគពោលហើយថា កើតឡើងព្រះអាស្រ័យហេតុ កើ
អាស្រ័យហេតុដូចម្តេច គឺអាស្រ័យផស្សៈ កាលបើបុគ្គលពោលដូច្នោះ
ឈ្មោះថា ពោលតាមពាក្យដែលព្រះមានព្រះភាគពោលហើយផង មិន
ពោលចង្អុលព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យមិនពិតផង ព្យាករនូវធម៌ដ៏សម
គួរដល់ធម៌ផង ទាំងលំអានពាក្យបន្តិចបន្តួចដែលប្រកបដោយធម៌ហើយ
ក៏មិនមកកាន់ហ៊ាន ដែលបណ្ឌិតឃ្លីក៏ដៀលផង ។ ម្ចាស់តាវុសោ
បណ្តាវាទៈទាំង ២ នោះ ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ណា ជាតម្រូវ ចញ្ញក្តា
សុទ្ធីត្ថំ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង តែសុទ្ធីត្ថំនោះឯង កើតឡើង

ឧស្សប្បទ្វយា ។ យេមិ តេ ។ មេ ។ យេមិ តេ
 ។ មេ ។ យេមិ តេ សមណាត្រាហ្មណា កម្មវាទា
 អសយំការិ អមរការិ អនិទ្ធុសមុប្បន្នំ សុខទុក្ខំ
 បញ្ចមេន្តំ ភទេមិ ឧស្សប្បទ្វយា ។ តក្រាវុសោ យេ
 តេ សមណាត្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកតំ សុខទុក្ខំ
 បញ្ចមេន្តំ តេ វត អញ្ញត្រ ឧស្ស មជិសំវេនយន្តិកំ
 ឆេតំ ហំនំ វិជ្ជតិ ។ យេមិ តេ ។ មេ ។ យេមិ តេ
 ។ មេ ។ យេមិ តេ សមណាត្រាហ្មណា កម្មវាទា
 អសយំការិ អមរការិ អនិទ្ធុសមុប្បន្នំ សុខទុក្ខំ
 បញ្ចមេន្តំ តេ វត អញ្ញត្រ ឧស្ស មជិសំវេនយន្តិកំ
 ឆេតំ ហំនំ វិជ្ជតិ ។

ព្រោជេស្សៈជាបច្ច័យ ។ ត្ថូសមណាត្រាហ្មណំណា ។ មេ ។ ត្ថូ
 សមណាត្រាហ្មណំណា ។ មេ ។ ត្ថូសមណាត្រាហ្មណំណា ជាតម្រូវ
 បញ្ចក្កថា សុខនិទ្ធុក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់
 បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ តែសុខនិទ្ធុក្ខនោះឯង
 កើតឡើង ព្រោជេស្សៈជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ចណ្តាវៈចាំង ៤
 នោះ ត្ថូសមណាត្រាហ្មណំណា ជាតម្រូវ បញ្ចក្កថា សុខនិទ្ធុក្ខ គឺ
 បុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង សមណាត្រាហ្មណំចាំងនោះឯង ទទួលសុខនិទ្ធុ
 ទុក្ខក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យផ្សំច្នៃនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ត្ថូសម-
 ណាត្រាហ្មណំណា ។ មេ ។ ត្ថូសមណាត្រាហ្មណំណា ។ មេ ។ ត្ថូ
 សមណាត្រាហ្មណំណា ជាតម្រូវ បញ្ចក្កថា សុខនិទ្ធុក្ខ មិនមែនជា
 អំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិន
 អាស្រ័យហេតុ សមណាត្រាហ្មណំចាំងនោះឯង ទទួលសុខនិទ្ធុក្ខក្រៅ
 អំពីផស្សៈ ពាក្យផ្សំច្នៃនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

អភិសរយសំលុត្តស្ស ទសតសវត្ថេ បដិទូសម្បជ្ឈកាសិណំ.

(៨១) អស្សោសិ ទោ អាយស្មា អាណត្តោ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស អាយស្មតា ភូមិជេន សន្តិ ភមិ កតាសល្លាមំ ។ អថទោ អាយស្មា អាណត្តោ យេន កកា តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា កកាទំ អភិវាទេត្តា ឯកមន្តំ ចិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ចិសីទោ ទោ អាយស្មា អាណត្តោ យាវតតោ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស អាយស្មតា ភូមិជេន សន្តិ អយោសិ កតាសល្លាទោ តំ សទ្ធិ កកាតោ អាណេចេសិ ។

(៨២) សាទុ សាទុ អាណន្ទ យថាភិ សារីបុត្តោ ច សម្មា ព្យាការមាទោ ព្យាការយេយ្យ ។ បដិទូសម្បជ្ឈន្តំ ទោ អាណន្ទ សុទ្ធនុក្ខំ វត្តំ មយា កំ បដិទូ ជស្សំ បដិទូ ភតិ វទំ វត្តភទំ ទេវ មេ អស្ស ម ច បំ អក្ខតេន អញ្ញាចិក្ខេយ្យ ធម្មស្ស ចានុធម្មិ ព្យាការយេយ្យ ធន តោចិ សហធម្មិកោ វាណាទុចារោ

អភិសរយសំលុត្ត ទសតសវត្ថេ កាតោល្យវរិទិវបុប្ផនមំ

[៨១] ព្រះអាណន្ទមានកាយ បានស្តាប់ការចរចារខ្លះ របស់ ព្រះសារីបុត្តមានកាយ ជាមួយនឹងព្រះភូមិជេនមានកាយហើយ ។ ទើប ព្រះអាណន្ទមានកាយ ចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអាណន្ទមានកាយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលការ ចរចាទាំងអស់ទៅ របស់ព្រះសារីបុត្តមានកាយ ជាមួយនឹងព្រះភូមិជេន មានកាយ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។

(៨២) ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់អាណន្ទ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ ត្រង់ពាក្យដែលសារីបុត្តព្យាករ ឈ្លោះថាព្យាករដោយប្រពៃ ។ ម្ចាស់អាណន្ទ សុខនឹងទុក្ខ គង់គកពុទ្ធកាលហើយថា កើតឡើងព្រោះ ការស្រីយហេតុ កើតការស្រីយហេតុដូចម្តេច គឺការស្រីយវស្សៈ កាលបើ បុគ្គលកាលដូច្នោះ ឈ្លោះថា កាលតាមពាក្យដែលគង់គកពុទ្ធកាលហើយ ផង មិនកាលបង្កិច់គង់គកដោយពាក្យមិនពិតផង ព្យាករទូរដ៏មជ្ឈម គួរដល់ធម៌ផង ទាំងសីការពាក្យបង្កិច់បង្កួចដែលប្រកបដោយធម៌ហើយ

ការយំ ហ៊ានំ រកកន្ទុយ្យ ។ តក្រាទទ្ធ យេ តេ
 សមណាត្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកតំ សុទ្ធកុំ
 បញ្ញាបេន្តំ ឥធម៌ ជស្សប្បទូយា ។ យេបិ តេ ។ បេ ។
 យេបិ តេ ។ បេ ។ យេបិ តេ សមណាត្រាហ្មណា
 កម្មវាទា អសយំការំ អបរការំ អធិត្ថសមុប្បន្នំ
 សុទ្ធកុំ បញ្ញាបេន្តំ ឥធម៌ ជស្សប្បទូយា ។ តក្រាទទ្ធ
 យេ តេ សមណាត្រាហ្មណា កម្មវាទា សយំកតំ
 សុទ្ធកុំ បញ្ញាបេន្តំ តេ វត អញ្ញាត្រ ជស្សា បដិ-
 សំវេទយន្តិកំ ទេតិ ហ៊ានំ វិជ្ជតិ ។ យេបិ តេ ។ បេ ។
 យេបិ តេ ។ បេ ។ យេបិ តេ សមណាត្រាហ្មណា
 កម្មវាទា អសយំការំ អបរការំ អធិត្ថសមុប្បន្នំ
 សុទ្ធកុំ បញ្ញាបេន្តំ តេ វត អញ្ញាត្រ ជស្សា
 បដិសំវេទយន្តិកំ ទេតិ ហ៊ានំ វិជ្ជតិ ។

កិមិទុមកកាន់ហ៊ានំ ដែលបណ្ឌិតប្បវិចារៀលផង ។ ម្ចាស់អាទន្ទ បណ្ឌិត
 វាទៈតាំង ២ ខោរ ពួកសមណាត្រាហ្មណំណា ជាតម្កល់ បញ្ញាត្តា
 សុខនិទ្ទក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង តែសុខនិទ្ទក្ខខោរឯង កើត
 ឡើង ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ពួកសមណាត្រាហ្មណំណា ។ បេ ។
 ពួកសមណាត្រាហ្មណំណា ។ បេ ។ ពួកសមណាត្រាហ្មណំណា ជា
 តម្កល់ បញ្ញាត្តា សុខនិទ្ទក្ខ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជា
 អំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ តែសុខនិទ្ទ
 ក្ខខោរឯង កើតឡើងព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ បណ្ឌិត
 វាទៈតាំង ២ ខោរ ពួកសមណាត្រាហ្មណំណាជាតម្កល់ បញ្ញាត្តា សុខ
 និទ្ទក្ខ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯង សមណាត្រាហ្មណំតាំងខោរ ទទួល
 សុខនិទ្ទក្ខក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ពួក
 សមណាត្រាហ្មណំណា ។ បេ ។ ពួកសមណាត្រាហ្មណំណា ។ បេ ។
 ពួកសមណាត្រាហ្មណំណា ជាតម្កល់ បញ្ញាត្តា សុខនិទ្ទក្ខ មិនមែន
 ជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយ
 មិនអាស្រ័យហេតុ សមណាត្រាហ្មណំតាំងខោរឯង ទទួលសុខនិទ្ទក្ខ
 ក្រៅអំពីផស្សៈ ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

អភិសមយសំបុត្រ ទេសកាលវង្ស កាយវិចិត្រសាស្ត្រ

[៨៣] កាយេ វ ហានន្ត ភស្តិ កាយសញ្ចេ-
 តនាហេតុ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ សុទទុក្ខំ វាយំ វ
 ហានន្ត ភស្តិ វចិសញ្ចេតនាហេតុ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ
 សុទទុក្ខំ មនេ វ ហានន្ត ភស្តិ មនោសញ្ចេតនា-
 ហេតុ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ សុទទុក្ខំ ។ អវិជ្ជាបត្តយា
 វ សាមំ វ តំ អាណន្ត កាយសង្ការំ អភិសង្ការេតិ
 យំបត្តយាយតំ^(១) ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ សុទទុក្ខំ ។
 មរ វាយតំ^(២) អាណន្ត កាយសង្ការំ អភិសង្ការេ-
 តិ យំបត្តយាយតំ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ សុទទុក្ខំ ។
 សម្មជាតោ វ តំ អាណន្ត កាយសង្ការំ អភិសង្ការេតិ
 យំបត្តយាយតំ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ សុទទុក្ខំ ។ អ-
 សម្មជាតោ វ តំ អាណន្ត កាយសង្ការំ អភិសង្ការេតិ
 យំបត្តយាយតំ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ សុទទុក្ខំ ។ សាមំ
 វ តំ អាណន្ត វចិសង្ការំ អភិសង្ការេតិ យំបត្តយាយតំ
 ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ សុទទុក្ខំ ។ មរ វាយតំ អាណន្ត

១ ឧ. យំ ចច្ចយស្ស ភន្តិ ទិស្សតិ ។ ម. បច្ចយាយំ ភន្តិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. មរ វាយស្ស ភន្តិ
 ទិស្ស ។ ម. វាយន្តិ ទិស្សតិ ។

អភិសមយសំបុត្រ ទេសកាលវង្ស កាយវិចិត្រសាស្ត្រ

[៨៣] ម្ចាស់អាទន្ត កាលបើកាយមាន សុខនិទុក្ខភាវក្នុង
 វេទនកើតឡើង ព្រោះកាយសញ្ចេតនា^(១) ជាហេតុ ម្ចាស់អាទន្ត កាល
 បើកថាមាន សុខនិទុក្ខភាវក្នុង វេទនកើតឡើង ព្រោះវិចិត្រសញ្ចេតនាជា
 ហេតុ ម្ចាស់អាទន្ត កាលបើមនោមាន សុខនិទុក្ខភាវក្នុង វេទនកើត
 ឡើង ព្រោះមនោសញ្ចេតនាជាហេតុ កំពាន ។ ម្ចាស់អាទន្ត សុខនិទុក្ខ
 ភាវក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យនិកាយសង្ការ^(២) ណា បុគ្គល
 តែងធ្វើកាយសង្ការទោះដោយខ្លួនឯង ព្រោះដើម្បីជាបច្ច័យ កំពាន ។
 ម្ចាស់អាទន្ត សុខនិទុក្ខភាវក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យ និកាយ
 សង្ការណា បុគ្គលចាំវិញ្ញយដិទេ តែងធ្វើកាយសង្ការទោះ កំពាន ។
 ម្ចាស់អាទន្ត សុខនិទុក្ខភាវក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យនិកាយ
 សង្ការណា បុគ្គលកាលដឹងវិញ្ញសំ តែងធ្វើកាយសង្ការទោះ កំពាន ។
 ម្ចាស់អាទន្ត សុខនិទុក្ខភាវក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យនិកាយ
 សង្ការណា បុគ្គលមិនដឹងវិញ្ញសំ តែងធ្វើកាយសង្ការទោះ កំពាន ។
 ម្ចាស់អាទន្ត សុខនិទុក្ខភាវក្នុង កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យវិចិត្រសង្ការ
 ណា បុគ្គលតែងធ្វើវិចិត្រសង្ការទោះដោយខ្លួនឯង កំពាន ។ ម្ចាស់អាទន្ត

១ ចេតនាដែលកើតឡើងក្នុងកាយទូទៅ ។ ២ កាយកម្ម ។

សុត្តនិបាត សំយុត្តនិកាយស្ស ភិកាយោ

វិចីសង្ការំ អភិសង្ការោ យំបច្ចយាយតំ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ
 សុទ្ធទុក្ខំ ។ សម្បជានោ វា តំ អាទទុ ។ បេ ។
 អសម្បជានោ វា តំ អាទទុ វិចីសង្ការំ អភិសង្ការោ
 យំបច្ចយាយតំ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ សុទ្ធទុក្ខំ ។ សាមិ
 វា តំ អាទទុ មនោសង្ការំ អភិសង្ការោ យំបច្ចយាយតំ
 ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ សុទ្ធទុក្ខំ ។ មេ ។ វាយតំ អាទទុ
 មនោសង្ការំ អភិសង្ការោ យំបច្ចយាយតំ ឧប្បជ្ជតិ
 អជ្ឈតិ សុទ្ធទុក្ខំ ។ សម្បជានោ វា តំ អាទទុ
 ។ បេ ។ អសម្បជានោ វា តំ អាទទុ មនោសង្ការំ អភិ-
 សង្ការោ យំបច្ចយាយតំ ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ សុទ្ធទុក្ខំ ។
 ឥមេសុ អាទទុ ធម្មេសុ^(១) អវិជ្ជា អនុបតិកា ។

១ ឧ. ឃ. ធស ធម្មេសុតិ វិស្សតិ ។

សុត្តនិបាត សំយុត្តនិកាយ ភិកាយោ

សុខនិទ្ទក្ខន្តិកុភិ កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យនិវេសន្តិកាយោ បុគ្គល
 ចាំឱ្យយដឹង តែងធ្វើនិវេសន្តិកាយោ កំពាន ។ ម្នាលអាទទុ បុគ្គល
 ដឹងច្បាស់ ។ បេ ។ ម្នាលអាទទុ សុខនិទ្ទក្ខន្តិកុភិ កើតឡើងជាប់
 ដោយបច្ច័យនិវេសន្តិកាយោ បុគ្គលមិនដឹងច្បាស់ តែងធ្វើនិវេសន្តិកាយោ
 កំពាន ។ ម្នាលអាទទុ សុខនិទ្ទក្ខន្តិកុភិ កើតឡើងជាប់ដោយ
 បច្ច័យនិវេសន្តិកាយោ បុគ្គលតែងធ្វើនិវេសន្តិកាយោដោយខ្លួនឯង កំ
 ពាន ។ ម្នាលអាទទុ សុខនិទ្ទក្ខន្តិកុភិ កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យ
 និវេសន្តិកាយោ បុគ្គលចាំឱ្យយដឹង តែងធ្វើនិវេសន្តិកាយោ កំ
 ពាន ។ ម្នាលអាទទុ បុគ្គលដឹងច្បាស់ ។ បេ ។ ម្នាលអាទទុ សុខ
 និទ្ទក្ខន្តិកុភិ កើតឡើងជាប់ដោយបច្ច័យនិវេសន្តិកាយោ បុគ្គល
 មិនដឹងច្បាស់ តែងធ្វើនិវេសន្តិកាយោ កំពាន ។ ម្នាលអាទទុ អវិជ្ជា
 ប្រាក់ចុះរឿយ ។ ក្នុងនិមិត្តនិទ្ទេសនិ ។

អតិសមយល់ច្បាប់ របស់ស្រី ក្នុងស្ថានភាព

[៨២] អតិសមយល់ គ្រប់ គ្រា ឧបសគ្គ អសេសវិភាគនិរោធា
សោ កាយោ ឧ ហោតិ យំបច្ចុយាយតំ ឧប្បជ្ឈតិ
អជ្ឈតំ សុទ្ធកុតំ ។ សោ ភិច្ចា ឧ ហោតិ យំបច្ចុ-
យាយតំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុទ្ធកុតំ ។ សោ មហោ
ឧ ហោតិ យំបច្ចុយាយតំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុទ្ធកុតំ
ទេតំ ភិ(១) ឧ ហោតិ ។ ភិតំ វា ឧ ហោតិ ។ អាយតនំ
វា ឧ ហោតិ ។ អធិការណំ តំ វា ឧ ហោតិ យំបច្ចុ-
យាយតំ ឧប្បជ្ឈតិ អជ្ឈតំ សុទ្ធកុតំ ។ បញ្ចមី ។

[៨៣] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... អថេតា អាយស្មា
ឧបវាលោ យេន ភគវំ គេតុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វ
ភគវន្តំ អភិវិទេត្វា ឯកមន្តំ ធិសិទិ ។

[៨៤] ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធា ទា អាយស្មា ឧប-
វាលោ ភគវន្តំ ឯកមន្តំ ឧបសន្តមិត្វ បទ(២) កន្ត ឯក
សមណត្រាហ្មណា សយំកតំ ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តិ

• ខ.ម. ច្បាប់ ហេតុ វិសេស ឧ ទិស្សតិ កុតំ បទ ទិស្សតិ ។ ២ សត្វវិសេស សន្តិ
ហិតិ បាបទុយេន កវិទ្ធិ ។

អតិសមយល់ច្បាប់ របស់ស្រី ក្នុងស្ថានភាព

[៨៥] ម្នាសាមនេន ភុទ្ធវិនិទ្ធកុតាភិក្ខុនិ កើត ឡើងជាប់ដោយ
បច្ចុយតិកាយណ កាយោនា មិនោន ព្រោះសេវិនសនិភិកាយសតំ
មិនសេសសល់នៃអតិថា ។ ភុទ្ធវិនិទ្ធកុតាភិក្ខុនិ កើតឡើងជាប់ដោយ
បច្ចុយតិកាយណ កាយោនា មិនោន ។ ភុទ្ធវិនិទ្ធកុតាភិក្ខុនិ កើត
ឡើងជាប់ដោយបច្ចុយតិកាយណ មិនោន មិនោន ទេតុក្កំ មិនោន ។
ភុក្កំ មិនោន ។ អាយតនេក្កំ មិនោន ។ ភុទ្ធវិនិទ្ធកុតាភិក្ខុនិ
កើតឡើងជាប់ដោយបច្ចុយតិកាយណ(១)ណា អធិការណំ ទោក្កំ មិន
ោន ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

[៨៦] ប្រតិទិន្យោធិកត្រ្យសិក្ខិ ... ត្រាភាន ត្រាទបរណា
មានភាយ ចូលទៅក្នុងស្រី ព្រោះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏
ក្រាបច្បាប់បង្គំព្រះមានព្រះភាគ ចេញយកក្នុងទិសមគ្គ ។

[៨៧] លុះព្រះទបរណាមានភាយ ក្នុងយក្ខនិទិសមគ្គហើយ
ក៏ក្រាបច្បាប់បង្គំព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគង្គដ៏ចម្រើន មាន
សមណត្រាហ្មណំ កុកម្មយ បញ្ញាភូតំ ទុក្ខំ គិបុគ្គលច្នៃដោយខ្លួនឯង

• ហេតុ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស ខំតនវគ្គ

សន្តិ បទ កន្ត ឯកេ សមណប្រាហ្មណា មរកតិ
 ទុក្ខំ មញ្ញមេន្តិ សន្តិ បទ កន្ត ឯកេ សមណ-
 ប្រាហ្មណា សយំកតត្យ មរកតត្យ ទុក្ខំ មញ្ញមេន្តិ
 សន្តិ បទ កន្ត ឯកេ សមណប្រាហ្មណា អសយំការិ
 អមរការិ អនិច្ចសមុប្បន្នំ ទុក្ខំ មញ្ញមេន្តិ ។ ឥធមោ
 កន្ត កកវា កំវាធិ កំមត្តាយំ កជំ ព្យាគារមាថា ច
 មយំ វុត្តវាធិថោ ថេវ កកវតោ អស្សាម ទ ច កកវន្តំ
 អក្កតេន អញ្ញាចិក្ខេយ្យាម ធម្មស្ស ចាទុធម្មំ ព្យា-
 គារេយ្យាម ទ ច កោចិ សហធម្មិកោ វាធាទុចា-
 តោ ការយ្ហំ មាចំ អាគរ្ខេយ្យាតិ ។

(៨៧) បដិច្ចសមុប្បន្នំ ទោ ឧបវាណ ទុក្ខំ វុត្តិ
 មយា កំ បដិច្ច ផស្សំ បដិច្ច ឥតិ វធំ វុត្តវាធិ
 ថេវ មេ អស្សំ ទ ច មំ អក្កតេន អញ្ញាចិក្ខេយ្យ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខំតនវគ្គ

បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានសមណប្រាហ្មណ៍ពួកមួយទៀត បញ្ញត្ត
 ថា ខ្ញុំ គឺបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានសមណ-
 ប្រាហ្មណ៍ពួកមួយទៀត បញ្ញត្តថា ខ្ញុំ គឺបុគ្គលធ្វើដោយខ្លួនឯងផង
 បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានសមណប្រាហ្មណ៍
 ពួកមួយទៀត បញ្ញត្តថា ខ្ញុំ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួន មិនមែនជា
 អំពើរបស់បុគ្គលដទៃ គឺកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ ។ បតិគ្រូ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ច្រងំពោលដូចម្តេច ច្រងំប្រាប់
 ដូចម្តេច ផល់យើងចាំឲ្យឃ ក្នុងហេតុវាធិ ៤ នេះ កាលយើងចាំធី-
 ទ្យាយព្យាគរដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថាពោលតាមពាក្យដែលព្រះមានព្រះ
 ភាគច្រងំពោលហើយផង ឈ្មោះថាមិនពោលបង្គាប់ព្រះមានព្រះភាគ
 ដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាព្យាគរទៅធម៌ដ៏សមគួរផល់ធម៌ផង ចាំធី
 លំភានពាក្យបង្គាប់បង្គាប់ដែលប្រកបដោយធម៌ហើយ គឺមិនមកកាន់វាទៈ
 ដែលបណ្តាំគម្បីតិរៀនផង ។

(៨៧) ខ្ញាលទចវណៈ សេចក្តីខ្ញុំ គឺថាគតបានពោលហើយថា
 កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ គឺអាស្រ័យហេតុដូចម្តេច គឺអាស្រ័យ
 ផស្សៈ កាលបើបុគ្គលពោលដូច្នោះ ឈ្មោះថា ពោលតាមពាក្យដែល
 គឺជាគតពោលហើយផង មិនពោលបង្គាប់គតដោយពាក្យមិនពិតផង

ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាការយ្យ ១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០ ១១ ១២ ១៣ ១៤ ១៥ ១៦ ១៧ ១៨ ១៩ ២០ ២១ ២២ ២៣ ២៤ ២៥ ២៦ ២៧ ២៨ ២៩ ៣០ ៣១ ៣២ ៣៣ ៣៤ ៣៥ ៣៦ ៣៧ ៣៨ ៣៩ ៤០ ៤១ ៤២ ៤៣ ៤៤ ៤៥ ៤៦ ៤៧ ៤៨ ៤៩ ៥០ ៥១ ៥២ ៥៣ ៥៤ ៥៥ ៥៦ ៥៧ ៥៨ ៥៩ ៦០ ៦១ ៦២ ៦៣ ៦៤ ៦៥ ៦៦ ៦៧ ៦៨ ៦៩ ៧០ ៧១ ៧២ ៧៣ ៧៤ ៧៥ ៧៦ ៧៧ ៧៨ ៧៩ ៨០ ៨១ ៨២ ៨៣ ៨៤ ៨៥ ៨៦ ៨៧ ៨៨ ៨៩ ៩០ ៩១ ៩២ ៩៣ ៩៤ ៩៥ ៩៦ ៩៧ ៩៨ ៩៩ ១០០ ។

ព្យាគរម្បវេទិក្ខុបុប្ផន្តមំ ១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០ ១១ ១២ ១៣ ១៤ ១៥ ១៦ ១៧ ១៨ ១៩ ២០ ២១ ២២ ២៣ ២៤ ២៥ ២៦ ២៧ ២៨ ២៩ ៣០ ៣១ ៣២ ៣៣ ៣៤ ៣៥ ៣៦ ៣៧ ៣៨ ៣៩ ៤០ ៤១ ៤២ ៤៣ ៤៤ ៤៥ ៤៦ ៤៧ ៤៨ ៤៩ ៥០ ៥១ ៥២ ៥៣ ៥៤ ៥៥ ៥៦ ៥៧ ៥៨ ៥៩ ៦០ ៦១ ៦២ ៦៣ ៦៤ ៦៥ ៦៦ ៦៧ ៦៨ ៦៩ ៧០ ៧១ ៧២ ៧៣ ៧៤ ៧៥ ៧៦ ៧៧ ៧៨ ៧៩ ៨០ ៨១ ៨២ ៨៣ ៨៤ ៨៥ ៨៦ ៨៧ ៨៨ ៨៩ ៩០ ៩១ ៩២ ៩៣ ៩៤ ៩៥ ៩៦ ៩៧ ៩៨ ៩៩ ១០០ ។

[៨៨] សារតិយំ វិហារតិ ... អវិជ្ជាបដ្ឋយា កិក្ខុវេ
សដ្ឋាន សដ្ឋាបដ្ឋយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស
កោវលស្ស ទុក្ខត្តទ្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[៨៩] ភតមញ្ច កិក្ខុវេ ជនមរណំ ។ យោ ភេសិ
ភេសិ សត្តានំ តម្កំ តម្កំ សត្តានិកាយេ ជន ជីវណាតា
ទណ្ឌិទ្ធី ចាលិទ្ធី វលិត្តតោ អាយុចោ សិហានិ
វទ្រិយានំ បរិចារោ អយំ វុទ្ធីនំ ជន ។ យោ ភេសិ
ភេសិ សត្តានំ តម្កំ តម្កំ សត្តានិកាយោ ចុតិ ចវនតា
កេនោ អន្តរាចានំ មទ្ធុ មរណំ កាលករិយា ទន្ធានំ
កេនោ កុឡេវស្ស ចំក្កោចោ ជីវិត្រិយស្ស ឧបច្ឆោតា
នំ វុទ្ធីនំ មរណំ ។ ភតិ អយញ្ច ជន វនតា មរណំ វន
វុទ្ធីនំ កិក្ខុវេ ជនមរណំ ។ ជាតិសមុទយោ ជនមរណា
សមុទយោ ជាតិវិភេទោ ជនមរណានិវេទោ អយមេវ
អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មក្កោ ជនមរណានិវេទតាមិទំ បដិ
បតា សេយ្យនីទំ សម្មានិទ្ធិ សម្មាសង្ក័យ្យា សម្មាវាតា
សម្មាកម្មតោ សម្មាវាជីវេ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ
សម្មាសមាទិ ។ ភតមា ច កិក្ខុវេ ជាតិ ។ បេ ។

[៨៨] ទ្រង់គង់ជិតក្រុងសារតិ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សុត្តិ
កើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបដ្ឋិយ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសុត្តិជាបដ្ឋិយ
។ បេ ។ ការកើតឡើងក្រុមនៃគងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

[៨៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជននិងមរណៈ កើតដូចម្តេច ។
សេចក្តីត្រាត្រា ភាពត្រាត្រា ធ្មេញចាក់ សក់ស្នូ វិស្សកដ្ឋេញថ្លើ
ដំណើរដេយកាយ ដំណើរចោលទំនងទ្រិយទាំងឡាយ ណា របស់សត្វ
ទាំងឡាយនោះ ។ ក្នុងសត្តនិកាយនោះ ។ នេះហៅថា ជន ។ ចុតិ
ការឃោត ការបែកផ្តាច់ ការបាក់បង់ សេចក្តីស្លាប់ ដំណើរកើត ការ
ធ្វើទូរមរណកាល ការបែកផ្តាច់នៃទទ្ធព្រះទាំងឡាយ ការដាក់ចុះទូរសាក
សត ការដាច់នៃជីវិតទ្រិយ ណា របស់សត្វទាំងឡាយនោះ ។ ចាក
សត្តនិកាយនោះ ។ នេះហៅថា មរណៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជន
នេះផង មរណៈនេះផង នេះហៅថា ជននិងមរណៈ ដូច្នោះឯង ។ ការ
កើតឡើងនៃជននិងមរណៈ ព្រោះការកើតឡើងនៃជាតិ ការលេងនៃ
ជននិងមរណៈ ព្រោះការលេងនៃជាតិ មន្តង្គិប្រសើរប្រកបដោយអង្គ ៨
នោះឯង ជាបដិបត ដែលជាដំណើរទៅកាន់ចរលកនៃជននិងមរណៈ គឺ
ប្រាជ្ញាយល់ត្រូវ ។ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ។ ការនិយាយត្រូវ ។ ការធ្វើត្រូវ ។
ការចេះក្តីមជ្ឈិមត្រូវ ។ សេចក្តីព្យាយាមត្រូវ ។ សេចក្តីត្រូវត្រូវ ។ ការ
កម្មល្មើចិត្តត្រូវ ។ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះជាតិ កើតដូចម្តេច ។ បេ ។

កាតមោ ច ភិក្ខុវេ ពរោ ... កាតមញ្ច ភិក្ខុវេ ទតា-
 នាដំ ... កាតមោ ច ភិក្ខុវេ តណ្ហា ... កាតមោ ច
 ភិក្ខុវេ វេទនា ... កាតមោ ច ភិក្ខុវេ ជស្សោ ... កាតមញ្ច
 ភិក្ខុវេ បទ្បាយនដំ ... កាតមញ្ច ភិក្ខុវេ ឆាម្បដំ ...
 កាតមញ្ច ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ ... កាតមោ ច ភិក្ខុវេ
 សង្ការ តាយោមេ ភិក្ខុវេ សង្ការ តាយសង្ការោ
 វចិសង្ការោ ចិក្កសង្ការោ វមេ វុត្តន្តិ ភិក្ខុវេ សង្កា-
 រា ។ អវិជ្ជាសមុទយោ សង្ការសមុទយោ អវិជ្ជាដំរោតា
 សង្ការដំរោតោ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ
 សង្ការនំរោតតាមិដំ បដំបតា សេយ្យដំដំ សម្មាដំដុ
 ។ មេ ។ សម្មាសមាទិ ។

[៧០] យតោ ទោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សារកោ ឯវិ
 បទ្បយំ បជាតាតិ ឯវិ បទ្បយសមុទយំ បជាតាតិ
 ឯវិ បទ្បយនិរោដំ បជាតាតិ ឯវិ បទ្បយនិរោតតាមិដំ
 បដំបតិ បជាតាតិ ។ អយំ វុត្តតិ ភិក្ខុវេ អរិយស្សារកោ

ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ភព តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ទុក្ខទាម
 តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ តណ្ហា តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចាំនិទ្យាយ វេទនា តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ជស្សៈ តើ
 ដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ សទ្យាយននៈ តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់
 ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ឆាម្បេ តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ វិញ្ញាណ
 តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ សង្ការចាំនិទ្យាយ តើដូចម្តេច ...
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ សង្ការចាំនិទ្យាយនេះ មាន ៣ គឺ កាយសង្ការ ១
 វចិសង្ការ ១ ចិក្កសង្ការ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ នេះគេថាគេហៅថា
 សង្ការ ។ កាលើកឡើងនៃសង្ការ ព្រោះកាលើកឡើងនៃអវិជ្ជា កា
 លក៏នៃសង្ការ ព្រោះកាលលក៏នៃអវិជ្ជា មគ្គដំប្រសិប្រកបដោយអង្គ
 ៨ នៃឯង ជាបដិបតា ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទិវលក៏នៃសង្ការ គឺ
 ប្រាជ្ញាយលំយើញត្រូវ ១ ។ មេ ។ កាតម្តលំចិក្កត្រូវ ១ ។

[៧០] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ កាលណាបើអរិយសាវ័កដឹកច្បាស់
 ទូបច្នៃយយ៉ាងនេះ ដឹកច្បាស់ទូកាលើកឡើងនៃបច្នៃយយ៉ាងនេះ ដឹក
 ច្បាស់ទូកាលើកឡើងនៃបច្នៃយយ៉ាងនេះ ដឹកច្បាស់ទូកាលើកឡើងនៃ
 កាន់ទិវលក៏នៃបច្នៃយយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ អរិយសាវ័កនេះ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ទំព័រ ១២១

ទិដ្ឋិសម្បទ្តា ឥតិបំ នស្សនសម្បទ្តា ឥតិបំ អាគារតា
ឥមំ សទ្ធម្មំ ឥតិបំ បស្សតិ ឥមំ សទ្ធម្មំ ឥតិបំ
សេក្ខន ញារណន សមញ្ញតតោ ឥតិបំ សេក្ខាយ
វិជ្ជាយ សមញ្ញតតោ ឥតិបំ ធម្មសោតំ សមាបទ្តោ
ឥតិបំ អរិយោ ចំព្វនិកម្សត្តោ ឥតិបំ អមតញ្ជារិ
អាហត្ថ តិដ្ឋតិ ឥតិបំ តិ ។ សត្តមំ ។

(៧០) សាវត្ថិយំ វិហារតិ... តត្រ ទោ ។ បេ ។ ឥន
កិញ្ចារ កិញ្ចុ ជនមរណំ បដាចាតិ ជនមរណសមុធយំ
បដាចាតិ ជនមរណនិរោធំ បដាចាតិ ជនមរណនិរោធ
តាមិទិ បដិបទិ បដាចាតិ ។ ជាតិ បដាចាតិ ។ បេ ។
កវិ បដាចាតិ... ឧបាទានំ បដាចាតិ... តណ្ហំ ប
ដាចាតិ... វេទនំ បដាចាតិ... ជស្សំ បដាចាតិ... ស
ន្យាយតនំ បដាចាតិ... ធាម្រុបំ បដាចាតិ... វិញ្ញាណំ
បដាចាតិ... សង្ខារ បដាចាតិ សង្ខារសមុធយំ
បដាចាតិ សង្ខារនិរោធំ បដាចាតិ សង្ខារនិរោធតាមិទិ
បដិបទិ បដាចាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ទំព័រ ១២១

ហៅថា បរិបូណិដោយទិដ្ឋិកំបាន ថាបរិបូណិដោយទស្សនៈកំបាន ថា
មតកាន់ព្រះសទ្ធម្មានកំបាន ថាយើញ្ញត្តព្រះសទ្ធម្មានកំបាន ថាប្រកប
ដោយសេក្ខញ្ញាណកំបាន ថាប្រកបដោយសេក្ខវិជ្ជកំបាន ថាដល់ព្រម
ទ្បធម្មស្រាតកំបាន ថាជាអរិយៈអ្នកមានទិព្វនិកម្សត្តកំបាន ថាបែក
កែបរៃបទ្បទ្បារខែអមតៈគិព្រននិព្វានកំបាន ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

(៧១) ទ្រង់អង្វរទៅដឹងក្រុងសាវត្ថិ... ក្នុងទីនោះឯង ។ បេ ។
ម្នាលកិក្ខុចំនិច្ចយ កិក្ខុក្នុងសាសនានោ ដឹងច្បាស់ទ្បជននិមរណៈ
ដឹងច្បាស់ទ្បការកើតឡើងនៃជននិមរណៈ ដឹងច្បាស់ទ្បទីលេកនៃជន
និមរណៈ ដឹងច្បាស់ទ្បបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីលេកនៃជននិមរ
ណៈ ដឹងច្បាស់ទ្បជាតិ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ទ្បភព... ដឹងច្បាស់ទ្ប
ធម្មាន... ដឹងច្បាស់ទ្បតណ្ហា... ដឹងច្បាស់ទ្បវេទនា... ដឹងច្បាស់
ទ្បជស្សៈ... ដឹងច្បាស់ទ្បសទ្ធករ... ដឹងច្បាស់ទ្បតាមរូប...
ដឹងច្បាស់ទ្បវិញ្ញាណ... ដឹងច្បាស់ទ្បសង្ខារចំនិច្ចយ ដឹងច្បាស់ទ្ប
ការកើតឡើងនៃសង្ខារ ដឹងច្បាស់ទ្បទីលេកនៃសង្ខារ ដឹងច្បាស់ទ្បបដិ
បទាជាដំណើរទៅកាន់ទីលេកនៃសង្ខារ ។

អភិសមយសំយុត្ត ទសពលវិទ្ធិ ជនមរណ៍ ៧

(៧៦) កតមត្ត ភិក្ខុវេ ជនមរណ៍ ។ យោ តេសំ
 តេសំ សន្តានំ ឥន្តំ ឥន្តំ សន្តានំ កាយេ ជន ជីវណៈ
 កា ទស្សាភិក្ខុំ ចាសិក្ខុំ វិនិក្ខុចនា អាយុតោ សិកោ
 ធំ វគ្គិយោធំ មរិតាកោ អយំ វុច្ចតិ ជន ។ យោ
 តេសំ តេសំ សន្តានំ ឥន្តំ ឥន្តំ សន្តានំ កាយេ ចុតិ
 ចវណ កោតោ អន្តាចាធំ មច្ច មរណ៍ កាលតិវិយា
 ទទ្ធាធំ កោតោ កុរុយស្ស ធិត្តោតោ ជីវិត្តិយស្ស
 ឧបច្ឆោតោ វធំ វុច្ចតិ មរណ៍ ។ វតិ អយត្ត ជន
 វធំ មរណ៍ វធំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ជនមរណ៍ ។
 ជាតិសមុទយោ ជនមរណសមុទយោ ជាតិវិភេតា ជ
 កមរណាធំកោតោ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ
 ជនមរណាធំកោតោ មជ្ជិមតា សេយ្យវិធំ សម្មាធំដ្ឋ
 ។ មេ ។ សម្មាសមាធំ ។ កតមា ច ភិក្ខុវេ ជាតិ
 ។ មេ ។ កតមា ច ភិក្ខុវេ ករណ ... កតមត្ត
 ភិក្ខុវេ ឧបាទានំ ... កតមា ច ភិក្ខុវេ តណ្ហា ... វេ
 ធិតា ... វេស្សា ... សន្តាយតធំ ... តាមរមំ ... វិញ្ញាណំ ...

អភិសមយសំយុត្ត ទសពលវិទ្ធិ ភាគីទស្សាភិក្ខុវេជនមរណៈជាដើម

(៧៦) ម្ចាស់ភិក្ខុវេចំនិទ្ធាយ ជនមរណៈ តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីគ្រាគ្រា ភាគគ្រាគ្រា ខ្មេញចាក់ សក់ស្នូ វិស្សកម្រិត្តិ
 ដំណើរថយកាយ ដំណើរចាស់ខ្ញុំវិទ្ធិយចំនិទ្ធាយ ណា របស់សត្វ
 ចំនិទ្ធាយនោះ ។ ក្នុងសក្តិកាយនោះ ។ នេះហៅថា ជន ។ ចុតិ
 ការយូក ការបែកប្តាយ ការចាត់ចង់ សេចក្តីស្លាប់ ដំណើរចាប់ ការធ្វើ
 ខ្លួនមរណកាល ការបែកប្តាយខែទខ្លួនចំនិទ្ធាយ ការដាក់ចុះខ្លួនសាសន
 ការដាច់ខែវិទ្ធិយ ណា របស់សត្វចំនិទ្ធាយនោះ ។ ពាកសក្តិ
 កាយនោះ ។ នេះហៅថា មរណៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវេចំនិទ្ធាយ ជននេះផង
 មរណៈនេះផង នេះហៅថាជនមរណៈ ដូច្នោះផង ។ ការកើតឡើង
 ខែជនមរណៈ ព្រោះការកើតឡើងខែជាតិ ការរលកខែជនមរណៈ
 ព្រោះការរលកខែជាតិ មន្តវិទ្ធិស្រីប្រកបដោយអង្គចំនិទ្ធាយ ជា
 មជ្ជិមតា ដែលជាដំណើរទៅកាន់ចំនិទ្ធាយខែជនមរណៈ គឺប្រាជ្ញាដែល
 ឃើញត្រូវ ។ មេ ។ ការកម្ពស់ចំនិទ្ធាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវេចំនិទ្ធាយ ជាតិ
 តើដូចម្តេច ។ មេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវេចំនិទ្ធាយ ភព តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុ
 វេចំនិទ្ធាយ ទុបាទាន តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុវេចំនិទ្ធាយ តណ្ហា តើដូច
 ម្តេច ... វេទនា ... វេស្សៈ ... សន្តាយតនៈ ... តាមរមំ ... វិញ្ញាណ ...

កកមេ ច កិក្ខុវេ សង្ការ កយោមេ កិក្ខុវេ សង្ការ
កាយសង្ការេ វចិសង្ការេ ចិក្ខុសង្ការេ ឥមេ វុច្ឆន្តិ
កិក្ខុវេ សង្ការ ។ អវិជ្ជាសមុទយោ សង្ការសមុទយោ
អវិជ្ជាវិភេទា សង្ការវិភេទោ អយ្ហមេវ អវិយោ អដ្ឋង្គិ
កោ មត្តោ សង្ការវិភេទកាមិចិ បដិបទា សេយ្យមិទិ
សម្មាទិដ្ឋិ ។ មេ ។ សម្មាសមាទិ ។

[៧៣] យតោ ទោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ឃិវិ ជកមវណ្ណ
បជាទាតិ ឃិវិ ជកមវណ្ណសមុទយិ បជាទាតិ ឃិវិ
ជកមវណ្ណវិភេទិ បជាទាតិ ឃិវិ ជកមវណ្ណវិភេទកាមិចិ
បដិបទិ បជាទាតិ ។ ឃិវិ ជាតិ បជាទាតិ ។ មេ ។
កវិ...ឧទាទាធំ...កណ្តិ...វេទធំ...ឥស្សិ...សទ្ធកាយ
កធំ ... ឆាមរូបំ ... វិញ្ញាណិ ... ឃិវិ សង្ការេ បជាទាតិ ឃិវិ
សង្ការសមុទយិ បជាទាតិ ឃិវិ សង្ការវិភេទិ បជា
ទាតិ ឃិវិ សង្ការវិភេទកាមិចិ បដិបទិ បជាទាតិ ។
អយំ វុច្ឆន្តិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ចិដ្ឋិសម្មាញ្ញា ឥតិបិ
ទស្សនសម្មាញ្ញា ឥតិបិ វកកតោ ឥមំ សទ្ធម្មំ ឥតិបិ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ការទាំងឡាយ កើតដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សង្ការទាំងឡាយនេះ មាន ៣ គឺ កាយសង្ការ ១ វចិសង្ការ ១ ចិក្ខុ
សង្ការ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សង្ការ ។ ការកើតឡើង
នៃសង្ការ ព្រោះការកើតឡើងនៃអវិជ្ជា ការលេងនៃសង្ការ ព្រោះការ
លេងនៃអវិជ្ជា មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គទាំង ៨ នេះឯង ជាបដិបទា
ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទិវលាននៃសង្ការ គឺ ប្រាជ្ញាយលំឃើញត្រូវ ១
។ មេ ។ ការកម្មលំចិត្តត្រូវ ១ ។

[៧៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើភិក្ខុ ដឹងច្បាស់នូវជក
និកមវណ្ណយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃជកនិកមវណ្ណយ៉ាងនេះ
ដឹងច្បាស់នូវទិវលាននៃជកនិកមវណ្ណយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជា
ដំណើរទៅកាន់ទិវលាននៃជកនិកមវណ្ណយ៉ាងនេះ ។ ដឹងច្បាស់នូវជាតិ
យ៉ាងនេះ ។ មេ ។ ដឹងច្បាស់នូវភព ... ទុក្ខទាន ... កណ្តា ... វេទនា ...
ឥស្សិ ... សទ្ធកាយនេះ ... ឆាមរូប ... វិញ្ញាណ ... នូវសង្ការទាំង
ឡាយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃសង្ការយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់
នូវទិវលាននៃសង្ការយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទិ
វលាននៃសង្ការយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ ហៅថា
ចរិច្ចណិដោយទិដ្ឋិកិច្ចាន ថាចរិច្ចណិដោយទស្សនកិច្ចាន ថាមកកាន់

អភិសម័យសំបុត្រ ទសពលវិទ្យា ពិសេសសម្រាប់បរិចារ

បស្ស័តិ ភីមី សត្វម្មំ ភីមី សេត្តោ ញាណោ
សម្មាសម្ពាសោ ភីមី សេត្តាយ វិជ្ជាយ សម្មាសម្ពាសោ
ភីមី ធម្មរោតិ សមាសន្តោ ភីមី អរិយោ ធិត្វចិ
កម្មត្រោ ភីមី អមត្តារំ អហត្ថំ ភីមី ភីមីតិ ។
អដ្ឋមំ ។

(៩៤) សាវត្ថុយំ វិហរតិ ... តត្រ ទេ ។ បេ ។
យេ ហំ កេចិ ភីត្តារេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
ជកមរណំ ន បរិជាទន្តិ ជកមរណសមុទយំ ន បរិជា-
ទន្តិ ជកមរណាធិរោតិ ន បរិជាទន្តិ ជកមរណាធិរោត-
កមិទំ បដិបទំ ន បរិជាទន្តិ ។ ជាតិ ន បរិជាទន្តិ
។ បេ ។ ភវំ ... ទុចារាទំ ... តណ្ហំ ... វេទនំ ... ធស្សំ ...
សន្យាយតនំ ... ធម្មរម្មំ ... វិញ្ញាណំ ... សង្ខារេ ន បរិជាទន្តិ
សង្ខារសមុទយំ ន បរិជាទន្តិ សង្ខារធិរោតិ ន បរិ-
ជាទន្តិ សង្ខារធិរោតកមិទំ បដិបទំ ន បរិជាទន្តិ ។ ន
មេតេ ភីត្តារេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ
វា សមណសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ វា ព្រាហ្មណសម្មតា

អភិសម័យសំបុត្រ ទសពលវិទ្យា ពិសេសសម្រាប់បរិចារ

ព្រាសទ្ធម្មទេភីបាន ជាយើងខ្ញុំព្រាសទ្ធម្មទេភីបាន ជាប្រកបដោយ
សេក្ខញ្ញាណភីបាន ជាប្រកបដោយសេក្ខញ្ញាណភីបាន ជាផលព្រមទៅធម្ម-
ស្រោភីបាន ជាជាអាយុអ្នកមានទិព្វចិត្តប្បញ្ញាណភីបាន ជាបរិសុទ្ធបរិសុទ្ធ
ទៅទៅអមត្តារំព្រះខ្ញុំបានភីបាន ។ ចប់សូត្រ មី ៨ ។

(៩៤) ច្រើនគឺនៅជិតត្រង់សាវត្ថុ ... ក្នុងវិះខាងឯង ។ បេ ។
ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ក្នុងសមណៈព្រាហ្មណ៍ព្រាហ្មណ៍ មិនកំណត់ដឹង
ទៅដកទិវិបរណៈ មិនកំណត់ដឹងទៅការកើតឡើងនៃដកទិវិបរណៈ មិន
កំណត់ដឹងទៅទិវលនៃដកទិវិបរណៈ មិនកំណត់ដឹងទៅបដិបទាជាដំណើរ
ទៅកាន់ទិវលនៃដកទិវិបរណៈ ។ មិនកំណត់ដឹងទៅជាតិ ។ បេ ។ មិន
កំណត់ដឹងទៅករណ៍ ... ទុចារាទំ ... តណ្ហា ... វេទនា ... ធស្សៈ ... សន្យា-
យកខៈ ... ធម្មរម្ម ... វិញ្ញាណ ... ទៅសង្ខារចាំនិទ្យាយ មិនកំណត់ដឹងទៅ
ការកើតឡើងនៃសង្ខារ មិនកំណត់ដឹងទៅទិវលនៃសង្ខារ មិនកំណត់
ដឹងទៅបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទិវលនៃសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ
សមណៈព្រាហ្មណ៍ចាំនិទ្ធៈ គឺជាគត មិនបានសន្មតថាជាសមណៈ
ក្នុងក្នុងសមណៈផង មិនបានសន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងក្នុងព្រាហ្មណ៍ផង

សុត្តនិបិទេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានេត្ត

ន ច បទេតេ ភាយស្មុត្តោ សាមញ្ញត្តំ វា ព្រហ្មញ្ញត្តំ
វា និរុទ្ធេ ធម្មេ សយំ អភិក្ខា សច្ចិកត្តា ឧបសម្បជ្ជ
វិហារន្តំ ។

[៧៨] យេ វ ច តោ កេចិ, ភិក្ខុវេ សមណា
វា ព្រាហ្មណា វា ជរាមរណំ បរិជាទន្តិ ជរាមរ-
ណាសមុទយំ បរិជាទន្តិ ជរាមរណាទិរោធំ បរិជាទន្តិ
ជរាមរណាទិរោធតាមិធំ បដិបដំ បរិជាទន្តិ ។ ជាតិ
បរិជាទន្តិ ។ មេ វ ភវិ ... ឧបាទានំ ... ភណ្ណំ ... វេទនំ ...
ជស្សំ ... សឡាយតធំ ... ធាម្រុបំ ... វិញ្ញាណំ ... សង្ខារេ
បរិជាទន្តិ សង្ខារសមុទយំ បរិជាទន្តិ សង្ខារទិរោធំ
បរិជាទន្តិ សង្ខារទិរោធតាមិធំ បដិបដំ បរិជាទន្តិ ។
តេ តោមេ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
សមណោសុ ចេវ សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ ច
ព្រាហ្មណាសម្មតា តេ ច បទេតេ ភាយស្មុត្តោ សាមញ្ញត្តុក្ក
ព្រហ្មញ្ញត្តុក្ក និរុទ្ធេ ធម្មេ សយំ អភិក្ខា សច្ចិកត្តា
ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តិកំ ។ នវមំ ។

សុត្តនិបិទេ សំយុត្តនិកាយ និទានេត្ត

មិនភ័យុណ្ណារ សមណាព្រាហ្មណំ ខានោយុតំ និរុទ្ធិនំ វេមនិមន បាទ
ធ្វើឱ្យកំច្បាស់ មិនសម្រេច ខ្ញុំសាមញ្ញផល ឬព្រាហ្មញ្ញផល ដោយ
ប្រាជ្ញាជំនុំដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[៧៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ណា
មួយ កំណត់ជីវិតខ្ញុំដកខិនិមរណៈ កំណត់ជីវិតខ្ញុំការកើតឡើងវិវាទដកខិនិ
មរណៈ កំណត់ជីវិតខ្ញុំទិរលក្ខន្តិយដកខិនិមរណៈ កំណត់ជីវិតខ្ញុំបដិបទាជា
ដំណើរទៅកាន់ទិរលក្ខន្តិយដកខិនិមរណៈ ។ កំណត់ជីវិតខ្ញុំជាតិ ។ មេ វ
កំណត់ជីវិតខ្ញុំភព ... ។ បាទាន ... ភណ្ណា ... វេទនា ... ជស្សៈ ...
សឡាយតនៈ ... ធាម្រុប ... វិញ្ញាណ ... ខ្ញុំសង្ខារទាំងឡាយ កំ-
ណត់ជីវិតខ្ញុំការកើតឡើងវិវាទសង្ខារ កំណត់ជីវិតខ្ញុំទិរលក្ខន្តិយសង្ខារ កំ-
ណត់ជីវិតខ្ញុំបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទិរលក្ខន្តិយសង្ខារ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ភពភក បាទសន្មតថាជា
សមណៈក្នុងក្នុងសមណៈផង សន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងក្នុងព្រាហ្មណ៍ផង
មិនភ័យុណ្ណារ សមណាព្រាហ្មណំ ខានោយុតំ និរុទ្ធិនំ វេមនិមន បាទ
ធ្វើឱ្យកំច្បាស់ សម្រេច ខ្ញុំសាមញ្ញផលផង ខ្ញុំព្រាហ្មញ្ញផលផង
ដោយបញ្ញាជំនុំដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

(៥៦) សាវត្ថុយី វិហារតិ ... កត្រ ទោ ។ មេ ។ យេ
ហិ កោចិ កិក្ការេ សមណា វា ត្រាហ្មណា វា
ជនមរណី ឈ្មជាទន្តិ ជនមរណាសមុធយី ឈ្មជាទន្តិ
ជនមរណាទិរោធំ ឈ្មជាទន្តិ ជនមរណាទិរោធកាមិទិ
បដិបទំ ឈ្មជាទន្តិ តេ វត ជនមរណី សមតិក្កម្ម
វស្សន្តិកិ ទេតំ ហំទំ វិជ្ជតិ ។ ជាតិ ឈ្មជាទន្តិ ។ បេ ។
កវី...ឧទាធាទំ...តណ្ហា... វេទទំ...ជស្សំ...សន្យាយតទំ...
ជាម្បយំ...វិញ្ញាណំ...សង្ការេ ឈ្មជាទន្តិ សង្ការសមុ-
ធយី ឈ្មជាទន្តិ សង្ការទិរោធំ ឈ្មជាទន្តិ សង្ការទិ-
រោធកាមិទិ បដិបទំ ឈ្មជាទន្តិ តេ វត សង្ការេ
សមតិក្កម្ម វស្សន្តិកិ ទេតំ ហំទំ វិជ្ជតិ ។

(៥៧) យេ ច ទោ កោចិ កិក្ការេ សមណា
វា ត្រាហ្មណា វា ជនមរណី បជាទន្តិ ជនមរ-
ណាសមុធយី បជាទន្តិ ជនមរណាទិរោធំ បជាទន្តិ
ជនមរណាទិរោធកាមិទិ បដិបទំ បជាទន្តិ តេ វត
ជនមរណី សមតិក្កម្ម វស្សន្តិកិ ហំទមេតំ វិជ្ជតិ ។

(៥៦) ច្រើនគន្លឹះទៅជិតក្រុងសាវត្ថុ ... ក្នុងទីនោះឯង ។ បេ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណំ ណាមួយ មិនដឹងច្បាស់
ខ្ញុំជននិមរណៈ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំការកើតឡើងនៃជននិមរណៈ មិន
ដឹងច្បាស់ខ្ញុំទីលេខនៃជននិមរណៈ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំបដិបទាជាដំណើរ
ទៅកាន់ទីលេខនៃជននិមរណៈ សមណាត្រាហ្មណំចាំនិរោធាឯង នឹង
ប្រព្រឹត្តកន្លងខ្ញុំជននិមរណៈបាន ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។
មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំជាអី ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំភក ... ។ បាទាទ ...
តណ្ហា ... វេទនា ... ជស្សៈ ... សន្យាយតនៈ ... ជាម្បយ ...
វិញ្ញាណ ... ខ្ញុំសង្ការចាំទ្បាយ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំការកើតឡើងនៃសង្ការ
មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំទីលេខនៃសង្ការ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំបដិបទាជាដំណើរទៅ
កាន់ទីលេខនៃសង្ការ សមណាត្រាហ្មណំចាំនិរោធាឯង នឹងប្រព្រឹត្តកន្លង
ខ្ញុំសង្ការចាំទ្បាយបាន ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

(៥៧) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណំ ណា
មួយ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំជននិមរណៈ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំការកើតឡើងនៃជននិម
រណៈ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំទីលេខនៃជននិមរណៈ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំបដិបទាជា
ដំណើរទៅកាន់ទីលេខនៃជននិមរណៈ សមណាត្រាហ្មណំចាំនិរោធាឯង
នឹងប្រព្រឹត្តកន្លងខ្ញុំជននិមរណៈបាន ពាក្យដូច្នោះនេះ ទើបសមហេតុ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ជាតិ បដានន្តិ ។ បេ ។ កវំ ... ទុបាទានំ ... កស្តិកំ ...
 វេទនំ ... ជស្សិ ... សន្យាយតនំ ... តាម្បយំ ... វិញ្ញាណំ ...
 សង្ខារេ បដានន្តិ សង្ខារសមុទយំ បដានន្តិ សង្ខារនិ-
 រោជំ បដានន្តិ សង្ខារនិរោធតាមិនំ, បដិបទំ បដានន្តិ
 តេ វត សង្ខារេ សមតិក្កម្ម វស្សន្តិកិ ហិណមតិ
 វិជ្ជតិកិ ។ ទសមំ ។

សមណវគ្គោ តតិយោ ។

តស្ស ទុទានំ

ទ្វេ ទសតណា ទុបទិសា ច
 អញ្ញតិក្ខយក្ខមិដោ
 ទុបវណោ បទ្ធយោ កិក្ខ
 ទ្វេ ច សមណព្រាហ្មណាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គោ

ជីវិត្យសំខ្យុជាតិ ។ បេ ។ ជីវិត្យសំខ្យុភព ... ទុបាទាន ... កស្តិកំ ...
 វេទនា ... ជស្សិ ... សន្យាយកខៈ ... តាម្បេ ... វិញ្ញាណ ...
 ខ្យុសង្ខារទាំងឡាយ ជីវិត្យសំខ្យុការកើតឡើងនៃសង្ខារ ជីវិត្យសំខ្យុ
 ទំលេតនៃសង្ខារ ជីវិត្យសំខ្យុបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទំលេតនៃសង្ខារ
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង នឹងប្រព្រឹត្តកន្លងខ្យុសង្ខារទាំងឡាយបាន
 ពាក្យដូច្នោះទេ ទើបសមយោគុ ។ ចប់សូត្រ ទី ១៦ ។

ចប់ ទសពលវគ្គ ទី ៣ ។

ទុទាននៃទសពលវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះគម្ពីរជាទសពល ២ លើក និយាយអំពី
 ហេតុនៃទយញ្ញាណជាដើម ១ និយាយអំពីភ្នកអន្យក្ខិយ
 បរិញ្ញាជកស្មុប្រេស្នានិទ្រសោវប្បក្ក ១ និយាយអំពីព្រះក្ខមិជ-
 ភិក្ខុស្មុប្រេស្នានិទ្រសោវប្បក្ក ១ និយាយអំពីព្រះទបវណៈ
 មានកាយស្មុប្រេស្នានិទ្រសោវប្បក្ក ១ និយាយអំពី
 ចង្កុយនិកវិជ្ជាជាដើម ១ និយាយអំពីកិក្ខុជីវិត្យសំខ្យុជកមរ-
 ណៈជាដើម ១ និយាយអំពីសមណព្រាហ្មណ៍ ២ លើក ។

កម្ពុជាធិបតី

[៧៨] ឯក សមយំ កកក សារត្ថយំ វិហរតិ...

គត្រ ទោ កកក អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ អាមន្តេសិ
វត្តមិទំ សារីបុត្ត (ចាកយោ អនិគបញ្ញា)

យេ ច សង្កាតតណ្ហាស
យេ ច សេត្តា បុត្ត ឥន
តេសម្មេ ធិបតោ ឥរិយំ
បុត្តោ(១) ច ព្រហ្ម មារិសាតិ

ឥមស្ស ទុ ទោ សារីបុត្ត សង្កេតោ កាសិកស្ស
កងំ វិទ្ធាវេន អត្តោ នដ្ឋព្វោតិ ។

[៧៩] ឯវិ វត្ត អាយស្មា សារីបុត្តោ គុណ្ហិ
អហោសិ ។ ទុតិយម្យំ ទោ កកក អាយស្មន្តំ
សារីបុត្តំ អាមន្តេសិ ។ មេ ។ ទុតិយម្យំ ទោ អាយស្មា
សារីបុត្តោ គុណ្ហិ អហោសិ ។ តតិយម្យំ ទោ កកក

• ១. ទុត្តោ មេ ។

កម្ពុជាធិបតី

[៧៩] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ជិតក្រុងសារី...
ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះសារីបុត្តមានកាយជា

ម្ចាស់សារីបុត្ត អនិគមណាពុទ្ធានុកោលហើយ (ក្នុងអនិគបញ្ញា ពុទ្ធ-
យនវន្ត) នូវពាក្យនេះថា

ពួកបុគ្គលណា មានចម្ងិតចារណា(១)ហើយក្តី ពួកបុគ្គល
ណា ជាសក្កុះដំប្រើនក្តី ក្នុងសាសនានេះ បពិត្រព្រះអង្គ
អ្នកនិទិត្យ ព្រះអង្គជាអ្នកមានចញ្ញា ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមរូបការ
ប្រតិកិរបស់បុគ្គលទាំងនោះ សូមទ្រង់សំដែងទ្យាន

ម្ចាស់សារីបុត្ត កាសិកស្ថេបនេះ អ្នកអញ្ជើញលំយើញសេចក្តី
ដោយពិស្តារ ដោយប្រការផ្តូចផ្តង់ ។

[៨០] កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យំនិរទេហើយ
ព្រះសារីបុត្តមានកាយ ក៏ទៅស្ងៀម ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ត្រាស់នឹងព្រះសារីបុត្តមានកាយ ជាគម្រប់ ២ ដង ។ មេ ។ ព្រះសា-
រីបុត្តមានកាយ ក៏ទៅស្ងៀម ជាគម្រប់ ២ ដង ។ ព្រះមានព្រះភាគ

• អសេច្ចុគ្គល ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ភិកាខវិញ្ញា

អាយស្មន្តិ សារីបុត្តំ អាយទ្តសិ វុត្តមិទំ សារីបុត្ត

(ពាកយទេ អនិគបញ្ញា)

យេ ច សង្កាតទម្មារសេ

យេ ច សេត្តា មុជ្ជំ វិទ

តេសម្មេ ធិបកោ វិវិយំ

មុដ្ឋោ ច ទ្រេហំ ហារិសាតិ

ឥមស្ស ទុកោ សារីបុត្ត សន្និក្ខេន កាសិកស្ស

កាចំ វិញ្ញាទេន អត្តោ ធម្មញ្ញោតិ ។ ឯវំ វុត្តេ(១) តតិយម្បិ

កោ អាយស្មា សារីបុត្តោ តុណ្ហិ អហោសិ ។

១ ឧ.ម. វិវំ វុត្តនំ ពាលំ ឧ វិស្សនំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ភិកាខវិញ្ញា

ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះសារីបុត្តមានកាយ ជានុប្រប់ ព ផងថា ម្ចាស់

សារីបុត្ត អនិគមណពពុទ្ធកោលហើយ (ក្នុងអនិគមណ បុកយទេ

វិញ្ញ) ខ្ញុំពាក្យនេះថា

ពួកបុគ្គលណា មានធម៌ពិចារណាហើយក្តី ពួកបុគ្គលណា

ជានុសុខៈជឺច្រើនក្តី ក្នុងសាសនានេះ បតិក្រព្រះអង្គអ្នក

និមិត្ត ព្រះអង្គជាអ្នកមានបញ្ញា ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមខ្ញុំការ

ប្រព្រឹត្តិរបស់បុគ្គលទាំងនោះ សូមទ្រង់សំដែងឲ្យបាន

ម្ចាស់សារីបុត្ត កាសិកសារីបុត្តនេះ អ្នកឃើញយល់ឃើញសេចក្តី

ដោយពិស្តារ ដោយប្រការដូចម្តេចហ្ន៎ ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ

ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះសារីបុត្តមានកាយ ភិកាខវិញ្ញា ជា

នុប្រប់ ព ផង ។

[១០០] ក្នុងមិទ្ធិ សារីបុត្ត បស្សសីតិ ។ ក្នុងមិ-

ទ្ធិ កន្ត យថាក្នុង សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ ក្នុងមិទ្ធិ

យថាក្នុង សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា ក្នុងស្ស ទិព្វិទាយ

វិភាយ ទិវេទាយ បដិបទ្ធោ ហោតិ តណហារ

សម្ពុទ្ធិ^(១) យថាក្នុង សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ តណហារ

សម្ពុទ្ធិ យថាក្នុង សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា អហារសម្ព-

វស្ស ទិព្វិទាយ វិភាយ ទិវេទាយ បដិបទ្ធោ ហោតិ

តណហារទិវេទាយ យំ ក្នុង តំ ទិវេទទម្មទ្ធិ យថាក្នុង

សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ តណហារទិវេទាយ យំ ក្នុង តំ

ទិវេទទម្មទ្ធិ យថាក្នុង សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា ទិវេ-

ទទម្មស្ស ទិព្វិទាយ វិភាយ ទិវេទាយ បដិបទ្ធោ

ហោតិ ។ ឯវិទោ កន្ត សេស្តោ ហោតិ ។

១ សម្ពុទ្ធិ គឺ យោ ឧត្តោ កថាយ ។

[១០០] ហាលសារីបុត្ត អនុរិយ្យាតំ នេវាក្នុង (ទទ្ធិបញ្ច-

កៈ) ដូច្នេះវិទេយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលឃើញដោយបញ្ញា

ដ៏ប្រៃសណីយ៍ថា នេវាក្នុង លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រៃសណីយ៍ថា

នេវាក្នុង ដូច្នេះហើយ ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីការនឿយណាយ ដើម្បីការ

ចុញច្រាន ដើម្បីការលេត់ វៃក្នុង ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រៃសណីយ៍

ថា គហារវៃក្នុងនោះ វែងកើតមានព្រម លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏

ប្រៃសណីយ៍ថា គហារវៃក្នុងនោះ កើតមានព្រម ដូច្នេះហើយ ក៏

ប្រតិបត្តិ ដើម្បីការនឿយណាយ ដើម្បីការចុញច្រាន ដើម្បីការលេត់

វៃកំណើតគហារ ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រៃសណីយ៍ថា ធម្មជាតិណា

ជាក្នុង ធម្មជាតិនោះ មានកិរិយាលេត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការលេត់

វៃគហារនោះ លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រៃសណីយ៍ថា ធម្មជាតិណា

ជាក្នុង ធម្មជាតិនោះ មានកិរិយាលេត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការលេត់វៃ

គហារនោះហើយ ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីការនឿយណាយ ដើម្បីការចុញ

ច្រាន ដើម្បីការលេត់ វៃក្នុងដែលមានកិរិយាលេត់ទៅជាធម្មតា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេក្ខបុគ្គល យ៉ាងនេះឯង ។

[១០១] កាណ្ណ កន្ត្រៃ សង្កាតនាមា ហោតិ ។

ក្ខតមិទ្ធិ កន្ត្រៃ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ មស្សតិ

ក្ខតមិទ្ធិ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ និស្សា ក្ខតស្ស

ចិទ្ធិនា វិភតា និរោតា អនុចាតា វិមុត្តា ហោតិ

តតាហារា សម្ពុទ្ធិ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ មស្សតិ

តតាហារា សម្ពុទ្ធិ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ និស្សា

អាហារសម្ពុទ្ធិ ចិទ្ធិនា វិភតា និរោតា អនុចាតា

វិមុត្តា ហោតិ តតាហារានិរោតា យំ ក្ខតំ តំ

និរោទទម្ពុទ្ធិ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ មស្សតិ

[១០១] បរិក្រព្រះអង្គជីវម្រើន បុគ្គលវេលេឃ្លោះថា មាន

ធម៌ចំពោះណាហើយ តើដូចម្តេច ។ បរិក្រព្រះអង្គជីវម្រើន បុគ្គល

ឃើញដោយបញ្ញាជីវិតកាមភិកថា នេះជាក្នុង លុះឃើញដោយ

បញ្ញាជីវិតកាមភិកថា នេះជាក្នុង ដូច្នោះហើយ ក៏មានចិត្តរួច

ស្រឡះ ព្រោះការទៀងទាញ ព្រោះការចុញច្រាន ព្រោះការ

លេត់ ព្រោះការមិនប្រកាន់មាំ ឱក្ខត ឃើញដោយបញ្ញាជីវិត

កាមភិកថា អាហារនៃក្នុងនោះ វែងកើតមានព្រម លុះឃើញ

ដោយបញ្ញាជីវិតកាមភិកថា អាហារនៃក្នុងនោះ វែងកើតមាន

ព្រម ដូច្នោះហើយ ក៏មានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះការទៀងទាញ

ព្រោះការចុញច្រាន ព្រោះការលេត់ ព្រោះការមិនប្រកាន់មាំ ឱក្ខ

តំណើតនៃអាហារ ឃើញដោយបញ្ញាជីវិតកាមភិកថា ធម៌ជាគណ

ជាក្នុង ធម៌ជាគណៈ មានកិរិយាលេត់ទៅជាធម៌គា ព្រោះការលេត់

អភិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធសាសនាសម្ពុទ្ធ សង្ខារធម្មកថា

គណនាវិភាគ យំ ក្នុង តំ វិភាគធម្មត្ថំ យជាត្ថំ

សម្មុទ្ធកាយ វិស្វា វិភាគធម្មសម្ម វិភាគ វិភាគ

វិភាគ អនុបាតា វិមុត្តា ហោតិ ។ ឯវិ ទោ កន្ល

សង្ខារធម្មា ហោតិ ។ ឥតិ ទោ កន្ល យំ តំ វត្ថុ

(ចាកយោ អជិតបញ្ញា)

យេ ច សង្ខារធម្មាស

យេ ច សេត្តា បុត្តំ ឥច

តេសម្មេ វិបកោ ឥវិយំ

បុដ្ឋោ ច ច្រូហិ មារិសាតិ

ឥធម្មស្ស ទោហិ កន្ល សង្ខារេន កាសិទ្ធស្ស ឯវិ

ក្ការេន អត្ថំ អាជាបាមិទិ ។

អភិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធសាសនាសម្ពុទ្ធ ការពោលអំពីបុគ្គលមានធម៌ចារណាហើយ

វិភាគហារនា លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រៃសណីយ៍ថា ធម្មជាតិណា

ជាត្ថុ ធម្មជាតិនោះ មានកិរិយាលក់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការលក់នៃ

តាហារនា ដូច្នោះហើយ ក៏មានចក្ខុវិស្វកម្ម ព្រោះការរៀន

ណាយ ព្រោះការធុញដ្រាម ព្រោះការលក់ ព្រោះការមិនប្រកាន់មាំ

នូវត្ថុ ដែលមានកិរិយាលក់ទៅជាធម្មតា ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

បុគ្គលដែលមានធម៌ចារណាហើយ យ៉ាងនេះ ។ បតិក្រព្រះអង្គ

ដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលអជិតមាណពបានពោលហើយ (ក្នុងអជិតបញ្ញា

ចាកយោនៃ) ថា

ពួកបុគ្គលណា មានធម៌ចារណាហើយក្តី ពួកបុគ្គលណា

ជាសេត្តុដ៏ចម្រើនក្តី ក្នុងសាសនានេះ បតិក្រព្រះអង្គអ្នក

និទុក្ខ ព្រះអង្គជាអ្នកមានបញ្ញា ខ្ញុំព្រះអង្គសូមរូករកប្រព្រឹត្តិ

ចេសំបុគ្គលទាំងនោះ សូមទ្រង់សំដែងឲ្យបាន

សិនមានការបេតស្រាយ ដោយច្រកាដូច្នោះឯង

បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាសិទ្ធសន្តបនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេច-

ក្តី ដោយតិស្តា យ៉ាងនេះ ។

(១០៦) សាទុ សាទុ សារីបុត្ត ក្នុងមិន្ទិ សារីបុត្ត
 យថាភូតំ សឌ្ឍប្បញ្ញាយ បស្សតំ ក្នុងមិន្ទិ យថាភូតំ
 សឌ្ឍប្បញ្ញាយ និស្វា ក្នុងស្ស ចិត្តិធាយ វិរាគាយ
 ចំរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ តតាហារា សម្ពុទ្ធំ
 យថាភូតំ សឌ្ឍប្បញ្ញាយ បស្សតំ តតាហារា សម្ពុទ្ធំ
 យថាភូតំ សឌ្ឍប្បញ្ញាយ និស្វា អាហារសម្ពុទ្ធស្ស
 ចិត្តិធាយ វិរាគាយ ចំរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ
 តតាហារាចំរោធា យំ ក្នុតំ តំ ចំរោធនឌ្ឍន្តំ យថាភូតំ
 សឌ្ឍប្បញ្ញាយ បស្សតំ តតាហារាចំរោធា យំ ក្នុតំ តំ
 ចំរោធនឌ្ឍន្តំ យថាភូតំ សឌ្ឍប្បញ្ញាយ និស្វា ចំរោ-
 ធនឌ្ឍស្ស ចិត្តិធាយ វិរាគាយ ចំរោធាយ បដិបន្នោ
 ហោតិ ។ ឯវិ ទោ សារីបុត្ត សេតោ ហោតិ ។

(១០៦) ម្ចាស់សារីបុត្ត ត្រូវហើយ ត្រូវហើយ ម្ចាស់សារីបុត្ត
 បុគ្គល ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា នេះជាកូន លុះឃើញ
 ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា នេះជាកូន ដូច្នោះហើយ ក៏ប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីការទៀយណាយ ដើម្បីការទុក្ខច្រាន់ ដើម្បីការលេត់ ខែកូន
 ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា អាហារខែកូននោះ វែមនិកើត
 មានព្រម លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា អាហារខែកូន
 នោះ វែមនិកើតមានព្រម ដូច្នោះហើយ ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីការ
 ទៀយណាយ ដើម្បីការទុក្ខច្រាន់ ដើម្បីការលេត់ ខែកំរលើតអាហារ
 ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា ធម្មជាតណា ជាកូន ធម្មជាត
 នោះ មានកិរិយាលេត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការលេត់ខែអាហារនោះ លុះ
 ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា ធម្មជាតណា ជាកូន ធម្មជាត
 នោះ មានកិរិយាលេត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការលេត់ខែអាហារនោះ
 ដូច្នោះហើយ ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីការទៀយណាយ ដើម្បីការទុក្ខច្រាន់
 ដើម្បីការលេត់ ខែកូន ដែលមានកិរិយាលេត់ទៅជាធម្មតា ។ ម្ចាស់
 សារីបុត្ត សេក្ខបុគ្គល យ៉ាងនេះឯង ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ក្បាលទ្រង់យវន្ត សង្ខារធម្មតា

(១០៣) កាដក្ខ សារីម្ពុត្ត សង្ខាតនម្មោ ហោតិ ។

ក្នុងមិន្និ សារីម្ពុត្ត យថាក្នុង សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ

ក្នុងមិន្និ យថាក្នុង សម្មប្បញ្ញាយ និស្សា ក្នុងស្ស

និទ្ទិសា វិរាតា និរោតា អនុបាតា វិមុត្តោ ហោតិ តតា-

ហារា សម្ពុត្តិ យថាក្នុង សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ តតា-

ហារា សម្ពុត្តិ យថាក្នុង សម្មប្បញ្ញាយ និស្សា អា-

ហារសម្ពុត្តិ និទ្ទិសា វិរាតា និរោតា អនុបាតា វិមុត្តោ

ហោតិ តតាហារនិរោតា យំ ក្នុងំ តំ និរោតនម្ពុត្តិ

យថាក្នុង សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ តតាហារនិរោតា យំ

ក្នុងំ តំ និរោតនម្ពុត្តិ យថាក្នុង សម្មប្បញ្ញាយ និស្សា

អភិសមយសំយុត្ត ក្បាលទ្រង់យវន្ត ការពោលតំបុត្តសមានធម៌ចារណាហើយ

(១០៣) ម្នាលសារីម្ពុត្ត បុគ្គលដែលរក្សាថាមានធម៌ចារណា

ហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលសារីម្ពុត្ត បុគ្គល ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រៃស

តាមតំគថា នេះជាក្នុង លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រៃសតាមតំគថា នេះជា

ក្នុង ដូច្នោះហើយ ក៏មានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះការរឿយណាយ ព្រោះ

ការបុព្វប្រាម ព្រោះការលេត់ ព្រោះការមិនប្រកាន់ចំ ខ្លួនក្នុង ឃើញ

ដោយបញ្ញាដ៏ប្រៃសតាមតំគថា អាហារនៃក្នុងនោះ រមែងកើតមានព្រម

លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រៃសតាមតំគថា អាហារនៃក្នុងនោះ រមែងកើត

មានព្រម ដូច្នោះហើយ ក៏មានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះការរឿយណាយ

ព្រោះការបុព្វប្រាម ព្រោះការលេត់ ព្រោះការមិនប្រកាន់ចំ ខ្លួនក្នុង

នៃអាហារ ឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រៃសតាមតំគថា ធម្មជាតិណា ជាក្នុង

ធម្មជាតិនោះ មានកិរិយាលេត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការលេត់នៃអាហារនោះ

លុះឃើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រៃសតាមតំគថា ធម្មជាតិណា ជាក្នុង ធម្មជាតិ

នោះ មានកិរិយាលេត់ទៅជាធម្មតា ព្រោះការលេត់នៃអាហារនោះហើយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គ

និរោធនម្មស្ស និព្វិទា វិហិតា និរោធា អនុបាធា វិមុត្តោ
ហោតិ ។ ឯវំ ទោ សារីបុត្ត សង្កាតនម្មោ ហោតិ ។
នតិ ទោ សារីបុត្ត យំ តំ វុត្តំ (ចារាយោ អជិតបញ្ញា)

យេ ច សង្កាតនម្មោសេ

យេ ច សេត្តា ឬដ្ឋ និទ

តេសម្មេ និបតោ វិវិយំ

ឬដ្ឋា ច ត្រហិ មារិសាតិ

នមស្ស ទោ សារីបុត្ត សង្កិត្តន កាសិកស្ស ឯវំ
វិគ្គារោ អន្តោ ធម្មញ្ញោតិ ។ បឋមំ ។

(១០៦) សារីបុត្ត វិហិតិ... អថ ទោ កណ្ណាទត្តិយោ

កិក្កុយេនាយស្នា សារីបុត្តោ តេនុបសង្កមិ ធម្មសង្កមិ-
ត្វា អយស្មតា សារីបុត្តេន សង្កិ សម្មោនិ សម្មោនិ-
យំ កថំ សារាណិយំ វិភិសារេត្វា ឯកាធម្មំ និសីទិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

កំមានិក្កុវស្រឡះ ព្រោះការខ្សោយណាមួយ ព្រោះការចុញច្រាន
ព្រោះការលេង ព្រោះការមិនប្រកាន់មាំ ខ្លួនក្នុងផលមានកិរិយាលេង
ទៅជាធម្មតា ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត បុគ្គលដែលឈ្មោះថា មានធម៌ចារ-
ណារហើយ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត ពាក្យដែលអជិតចា-
ណាពុទ្ធភោលហើយ (ក្នុងអជិតបញ្ញា ពុកយន្ត) ថា

ពួកបុគ្គលណា មានធម៌ចារណារហើយក្តី ពួកបុគ្គលណា
ជាសក្កុះដ៏ច្រើនក្តី ក្នុងសាសនានេះ បតិក្រព្រះអង្គអ្នកនិទុក្ខ
ត្រូវអង្គជាអ្នកមានបញ្ញា ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមទូលការប្រព្រឹត្តិរបស់
បុគ្គលទាំងនោះ សូមទ្រង់សំដែងឲ្យបាន

សិនមានការបកស្រាយ ដោយប្រការដូច្នោះឯង

ម្ចាស់សារីបុត្ត កាសិកស្សនេះ អ្នកឃើញយល់ឃើញសេចក្តី
ដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

(១០៦) ទ្រង់អង្គនៅជិតក្រុងសាវត្ថិ... ព្រះនាម កិក្កុយេនាយ
កណ្ណាទត្តិយះ ចូលទៅក្រព្រះសារីបុត្តមានភាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះសារីបុត្តមានភាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យ
ដែលអ្នករីករាយ នឹងពាក្យដែលអ្នកខ្សោយហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

អភិសមធម៌សិយុត្តស្ស កឡានុត្តិយវិទូ កតវុបសង្កមំ

ឯកមន្តំ វិសិដ្ឋោ ចោ កឡានុត្តិយោ ភិក្ខុ អ-
យស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯកទេវេន មោលិយដក្កុចោ អកុសោ
សារីបុត្តំ ភិក្ខុ សិក្ខុំ បទុក្ខាយ ឃីតយោវត្តោតិ
នហ ទ្ធន សោ អយស្មា ឥមស្មី ធម្មវិទយេ អស្សា-
សមលត្តោតិ តេនហាយស្មា សារីបុត្តោ ឥមស្មី
ធម្មវិទយេ អស្សាសម្បត្តោតិ ។ ន ទ្វាហំ អកុសោ
កត្តាមីតិ ។ អយតិ បទុក្ខោតិ ។ ន ទ្វាហំ អកុ-
សោ វិចិត្តិញមីតិ ។

(១០៧) អដិទា កឡានុត្តិយោ ភិក្ខុ ឡា-
យាសទា យេន កកវំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិក្ខា
កកវន្តំ អភិវទេត្វា ឯកមន្តំ វិសិដ្ឋំ ។ ឯកមន្តំ
វិសិដ្ឋោ ចោ កឡានុត្តិយោ ភិក្ខុ កកវន្តំ ឯកទ-
េវេន អយស្មតា កន្តេ សារីបុត្តេន អញ្ញា ព្យាកតា
ទិណា ជាតិ វុសិតិ ព្រហ្មចរិយំ កតំ កាណិយំ ពាបកំ

អភិសមធម៌សិយុត្ត កឡានុត្តិយវិទូ កឡានុត្តិយភិក្ខុចូលទៅកាលព្រះមានព្រះកោត

លុះកឡានុត្តិយភិក្ខុ អន្តិយក្នុងទិសមន្តរហើយ ក៏ពោលនឹងព្រះសារីបុត្ត
មានកាយដូច្នោះថា ម្ចាស់សារីបុត្តមានកាយ ភិក្ខុរយ្យរមាលិយដក្កុន
បានលាសិក្ខា ត្រឡប់ទៅកាន់ហ៊ុនគេហើយ ព្រះមោលិយដក្កុនមាន
កាយនោះ មិនបានខ្ញុំទំពឹងក្នុងធម្មវិទយេដោយពិភទ បើដូច្នោះ មាន
តែព្រះសារីបុត្តមានកាយ បានដល់ខ្ញុំទំពឹងក្នុងធម្មវិទយេនេះហើយ ។
ព្រះសារីបុត្តពោលថា ម្ចាស់អកុសោ ខ្ញុំមិនសន្សើយទេ ។ ព្រះកឡានុ-
ត្តិយពោលថា ម្ចាស់អកុសោ ចុះបដិសន្ធិក្នុងធម្មវិទយេទៀត ។ ម្ចាស់
អកុសោ ខ្ញុំមិននឿនធូលីទេ ។

(១០៨) ត្រាខោះ កឡានុត្តិយភិក្ខុ ក្រោកអំពីអាសនៈចូលទៅ
កាលព្រះមានព្រះកោត លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំបង្គំព្រះមាន
ព្រះកោត រួចអន្តិយក្នុងទិសមន្តរ ។ លុះកឡានុត្តិយភិក្ខុអន្តិយក្នុងទិសម-
ន្តរហើយ ក៏ក្រាបចូលព្រះមានព្រះកោតដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ព្រះសារីបុត្តមានកាយ ពោលអ្នកព្រះអរហន្តដល់ថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា
ជាតិ(របស់ពាក្យអញ)អស់ហើយ មន្តព្រហ្មចរិយៈពាក្យអញបាននៅរួច
ហើយ សោឡុសកិច្ចពាក្យអញបានធ្វើស្រេចហើយ មន្តការវាចាចូដរិទ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស ឧទានបិដក

ឥត្តកាយាតិ បដាបាមិទិ ។ អដទោ កកវា អញ្ញាតិ
 កំកុំ អាមន្តេសិ វិហិ ភិក្ខុ មម វេណេន សារីបុត្តំ
 អាមន្តេហិ សត្តា ភំ អាវុសោ សារីបុត្ត អាមន្តេតិ ។
 វិ កន្តេតិ ទោ សោ ភិក្ខុ កកវាតោ បដិស្សត្តា
 យេនាយស្មា សារីបុត្តោ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិក្ខា
 អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯតនភោច សត្តា ភំ អាវុសោ
 សារីបុត្ត អាមន្តេតិ ។ វិហវុសោតិ ទោ អាយស្មា
 សារីបុត្តោ តស្ស ភិក្ខុទោ បដិស្សត្តា យេន កកវា
 តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិក្ខា កកវន្តំ អភិវនេតា វិ
 កមន្តំ ធិសិទិ ។

(១០៦) ឯកមន្តំ ធិសិទិ ទោ អាយស្មន្តំ សារី
 បុត្តំ កកវា ឯតនភោច សន្តំ កិវ តយា សារីបុត្ត
 អញ្ញា ព្យាកតា ទំណា ជាតិ វុសិទិ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ បាបំ ឥត្តកាយាតិ បដាបាមិទិ ។
 ន ទោ កន្តេ ឯតេហិ បនេហិ ឯតេហិ ព្យក្ខំនេ
 ហិ អត្តោ ច វុត្តោតិ ។ យេន កេនចិមិ សារីបុត្ត

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ឧទានបិដក

ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ សំដាប់
 ទោះ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់ហៅភិក្ខុមួយរូបមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូរ
 មក ចូរហៅសារីបុត្តតាមពាក្យដូចគ្នាមកថា បតិក្រព្រះសារីបុត្តមាន
 កាយ ព្រះសាស្តាគ្រាស់ហៅលោកម្ចាស់ ។ ភិក្ខុនោះ ទទួលព្រះកុទ្ធ
 ដីកាព្រះមានព្រះភាគ ដោយព័ក្យថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ហើយក៏
 ចូលទៅក្រព្រះសារីបុត្តមានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពាលនឹង
 ព្រះសារីបុត្តមានកាយដូច្នោះថា បតិក្រព្រះសារីបុត្តមានកាយ ព្រះសាស្តា
 គ្រាស់ហៅលោកម្ចាស់ ។ ព្រះសារីបុត្តមានកាយ ទទួលពាក្យភិក្ខុ
 នោះថា អើអាវុសោ ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល
 ទៅដល់ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមសួរ ។

(១០៦) លុះព្រះសារីបុត្តមានកាយអង្គុយក្នុងទីសមសួរហើយ ព្រះ
 មានព្រះភាគគ្រាស់សួរដូច្នោះថា ម្ចាស់សារីបុត្ត ឮថា អ្នកពាលអ្នកអរ
 បាត្តដល់ថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ជាភិ(របស់ភាគាអញ)អស់ហើយ មន្តព្រហ្ម
 ចរិយៈភាគាអញបានទៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចភាគាអញបានធ្វើស្រេច
 ហើយ មន្តការវាភិក្ខុដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមាន
 ឡើយ ដូច្នោះភិក្ខុ ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានពាល
 សេចក្តី ដោយបទព័ន្ធនៃ ដោយព្យក្ខន្ធព័ន្ធនៃនេះទេ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត

អភិសមយសំបុត្តស្ស កឡានុទ្ទិយវេន្ទ សារីបុត្តប្បវិក្កា

បរិយាយេន កុលបុត្តោ អញ្ញំ ព្យាករោតិ អជំទោ
 ព្យាកតំ ព្យាកតោ ទដ្ឋត្ថន្តិ ។ ទនុ អហេម្យំ កន្ត
 ឯវំ វទាមិ ទ ទោ កន្ត ឯតេហិ បទេហិ ឯតេហិ
 ព្យក្ខនេហិ អត្តោ ទ វុត្តាតំ ។ សទេ តំ សារីបុត្ត
 ឯវំ បុត្តេយ្យំ កចំ ជាទតា បទ ភយា អាវុសោ
 សារីបុត្ត កចំ បស្សតា អញ្ញា ព្យាកតា ទិណា
 ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ទាបរិ
 ភត្តត្តាយាតិ បជាទាមិតំ ឯវំ បុត្តោ ទំ សារីបុត្ត កន្ត
 ព្យាករេយ្យាសិតំ ។ សទេ មិ កន្ត ឯវំ បុត្តេយ្យំ កចំ
 ជាទតា បទ ភយា អាវុសោ សារីបុត្ត កចំ បស្សតា
 អញ្ញា ព្យាកតា ទិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ

អភិសមយសំបុត្ត កឡានុទ្ទិយវេន្ទ ត្រៃបូរេប្បាវាសោវិបុត្ត

កុលបុត្តោ កាលអ្នកអហេតុវេន សូម្បីដោយបរិយាយណាមួយ ត្រូវតែ
 ឃើញខ្ញុំពាក្យកាលបុត ជាពាក្យកាលអ្នក ដោយភក ។ បតិគ្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្រែងខ្ញុំព្រះអង្គទើបនឹងក្រាបបូលយ៉ាងនេះថា បតិគ្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានកាលសេចក្តី ដោយបទទាំងនេះ
 ដោយព្យក្ខនៈទាំងនេះ ដូច្នោះឬ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត ប្រសិនបើដទៃ
 ទាំងឡាយ សួរអ្នកយ៉ាងនេះថា ខែសារីបុត្តមានអាយុ ចុះរលាកបាន
 ដឹងដូចម្តេច បានឃើញដូចម្តេច បានជាកាលអ្នកអហេតុវេនថា ខ្ញុំ
 ដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់ភាគាអញ) អស់ហើយ មន្តព្រហ្មចរិយៈ
 ភាគាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសតិច្ចភាគាអញបានធ្វើស្រេចហើយ
 មន្តការវាតិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តនៅដើម្បីសោឡសតិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ
 ម្ចាស់សារីបុត្ត កាលបើអស្មយ៉ាងនេះ អ្នកអប្បិដោយស្រោយដូចម្តេច ។
 បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើដទៃទាំងឡាយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាង
 នេះថា ខែសារីបុត្តមានអាយុ ចុះរលាកដឹងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច
 បានជាកាលអ្នកអហេតុវេនថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់ភាគា
 អញ) អស់ហើយ មន្តព្រហ្មចរិយៈភាគាអញបាននៅរួចហើយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គ

កតំ ករណីយំ ធាបរិ ឥត្តត្តាយោតិ បដាចាមិត្តិ
 ឯវិ បុដ្ឋោហំ កន្ត ឯវិ ក្យាករយ្យំ យំនិទានាវុសោ
 ជាតិ តស្ស និទានស្ស សង្កយា ទំណាស្មី ទំណាមិត្តិ
 វិនិក្ខា ទំណា ជាតិ វុសិតិ ព្រហ្មចរិយំ កតំ
 ករណីយំ ធាបរិ ឥត្តត្តាយោតិ បដាចាមិត្តិ ឯវិ
 បុដ្ឋោហំ កន្ត ឯវិ ក្យាករយ្យន្តិ ។

(១០៧) ស.ច បទ តិ សារីបុត្ត ឯវិ បុច្ឆេយ្យំ ជាតិ
 បដាវុសោ សារីបុត្ត កំនិទានា កំសម្មនយា កំជា-
 តិកា កំបកវតិ ឯវិ បុដ្ឋោ តិ សារីបុត្ត កំន្តិ ក្យាក-
 រយ្យាសិតិ ។ ស.ច មំ កន្ត ឯវិ បុច្ឆេយ្យំ ជាតិ បដា-
 វុសោ សារីបុត្ត កំនិទានា កំសម្មនយា កំជាតិកា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

សោទ្យសកិច្ចភាគាអញ្ញបានឡើយស្រេចហើយ មន្តការវាចាភិក្ខុវិទូ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសោទ្យសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ ឥឡូវដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់កុះសាតាំងឡាយ ជាតិមានធម៌ណាជាហេតុ កាលបើបង្កើតខែ
 ជាតិអស់ហើយ ព្រោះការអស់ទៅខែហេតុនោះ យើងក៏ដឹងច្បាស់ថា
 ផលនឹងកំអស់ហើយ ទើបបង្កើត ជាតិ (របស់ភាគាអញ) អស់
 ហើយ មន្តព្រហ្មចរិយៈភាគាអញបានទៅរួចហើយ សោទ្យសកិច្ចភាគា
 អញបានឡើយស្រេចហើយ មន្តការវាចាភិក្ខុវិទូប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោទ្យស-
 កិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរ
 យ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ឥឡូវដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(១០៧) ម្ចាស់សារីបុត្ត ប្រសិនបើជនតាំងឡាយ សួរអ្នក
 យ៉ាងនេះថា ខែសារីបុត្តមានកាយ ចុះជាតិ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វី
 តាំងឡើង មានអ្វីជាតំណើត មានអ្វីជាច្រកត ម្ចាស់សារីបុត្ត កាល
 បើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកឥឡូវដោះស្រាយដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ប្រសិនបើជនតាំងឡាយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ខែសារីបុត្ត
 មានកាយ ចុះជាតិ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីតាំងឡើង មានអ្វីជាតំណើត

អតិសមយសំបុត្តស្ស កឡានុត្តិបវិញ្ញេ ឧបាសនិកាធិវារោ

កំបកភតំ ឯវំ បុដ្ឋាហំ កន្តេ ឯវំ ព្យាការយ្យំ ជាតិ

ទោ អាវុសោ កវិទំនាថា កសិសុដយោ កវិជាតិកា

កវិប្បកភតំ ឯវំ បុដ្ឋាហំ កន្តេ ឯវំ ព្យាការយ្យន្តិ ។

[១០៨] សរេ បទ តំ សាវិបុត្ត ឯវំ បុត្តេយ្យំ

ករោ បទាវុសោ សាវិបុត្ត កវិទំនាថា កសិសុដយោ

កវិជាតិកា កំបកភតំ ឯវំ បុដ្ឋា ត្ថំ សាវិបុត្ត

កន្តិ ព្យាការយ្យសិទិ ។ សរេ មំ កន្តេ ឯវំ បុត្តេយ្យំ

ករោ បទាវុសោ សាវិបុត្ត កវិទំនាថា កសិសុដយោ

កវិជាតិកា កំបកភតំ ឯវំ បុដ្ឋាហំ កន្តេ ឯវំ

ព្យាការយ្យំ ករោ ទោ អាវុសោ ឧបាសនិកាធិវារោ

ឧបាសនិកាធិវារោ ឧបាសនិកាធិវារោ ឧបាសនិកាធិវារោ

ករោ ឯវំ បុដ្ឋាហំ កន្តេ ឯវំ ព្យាការយ្យន្តិ ។

អតិសមយសំបុត្ត ស្ស កឡានុត្តិបវិញ្ញេ ករេ ឧបាសនិកាធិវារោ

មានអ្វីជាប្រភព បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំ

ព្រះអង្គឆ្លើយដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ជាតិ

មានភពជាហេតុ មានភពទាំងឡាយកើត មានភពជាកំណើត មានភពជា

ប្រភព បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ឆ្លើយ

[១០៨] ម្ចាស់សាវិបុត្ត ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរអ្នក

យ៉ាងនេះថា ខែសាវិបុត្តមានកាយ ចុះភព មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីទាំងឡាយ

កើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ម្ចាស់សាវិបុត្ត កាលបើគេ

សួរយ៉ាងនេះ អ្នកឆ្លើយដោះស្រាយដូចម្តេច ។ បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ខែសាវិបុត្តមានកាយ

ចុះភព មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីទាំងឡាយកើត មានអ្វីជាកំណើត មាន

អ្វីជាប្រភព បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ

ឆ្លើយដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ភព មាន

ទុក្ខទានជាហេតុ មានទុក្ខទានទាំងឡាយកើត មានទុក្ខទានជាកំណើត មាន

ទុក្ខទានជាប្រភព បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ឆ្លើយដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(១០៧) ស.ទេ មន តំ សារីបុត្ត ឯវំ បុត្តេយ្យំ

ឧបាសោ បទាវុសោ សារីបុត្ត កំណិទានំ ។ មេ ។

កំបកវត្តំ ឯវំ បុត្តោ ភំ សារីបុត្ត កំណិ ព្យាកា-

រេយ្យាសីតិ ។ ស.ទេ មំ ក.ន្ត ឯវំ បុត្តេយ្យំ ឧបាសោ

បទាវុសោ សារីបុត្ត កំណិទានំ ។ មេ ។ កំបក-

វត្តំ ឯវំ បុត្តោ ភំ ក.ន្ត ឯវំ ព្យាការេយ្យំ ឧបាសោ ។ ចា

វាវុសោ តណ្ហាទិទានំ ។ មេ ។ តណ្ហាបកវត្តំ ឯវំ

បុត្តោ ភំ ក.ន្ត ឯវំ ព្យាការេយ្យន្តំ ។

(១០៨) ស.ទេ មន តំ សារីបុត្ត ឯវំ បុត្តេយ្យំ

តណ្ហា បទាវុសោ សារីបុត្ត កំណិទានំ កំសមុទយា

កំជាតិកា កំបកវត្តំ ឯវំ បុត្តោ ភំ សារីបុត្ត កំណិ

ព្យាការេយ្យាសីតិ ។ ស.ទេ មំ ក.ន្ត ឯវំ បុត្តេយ្យំ

តណ្ហា បទាវុសោ សារីបុត្ត កំណិទានំ កំសមុទ-

យា កំជាតិកា កំបកវត្តំ ឯវំ បុត្តោ ភំ ក.ន្ត

(១០៧) ម្ចាស់សារីបុត្ត ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរអ្នកយ៉ាង

នេះថា ខែសារីបុត្តមានអាយុ ចុះឧបាសោ មានអ្វីជាហេតុ ។ មេ ។

មានអ្វីជាប្រភព ម្ចាស់សារីបុត្ត កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកឆ្លើយ

ដោះស្រាយដូចម្តេច ។ បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំង

ឡាយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ខែសារីបុត្តមានអាយុ ចុះឧបាសោ

មានអ្វីជាហេតុ ។ មេ ។ មានអ្វីជាប្រភព បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល

បើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គឆ្លើយដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់វា-

សោទាំងឡាយ ឧបាសោ មានកណ្តាជាហេតុ ។ មេ ។ មានកណ្តា

ជាប្រភព បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ

ឆ្លើយដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(១០៨) ម្ចាស់សារីបុត្ត ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរអ្នកយ៉ាង

នេះថា ខែសារីបុត្តមានអាយុ ចុះកណ្តា មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យ

កើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព ម្ចាស់សារីបុត្ត កាលបើគេ

សួរយ៉ាងនេះ អ្នកឆ្លើយដោះស្រាយដូចម្តេច ។ បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ខែសារីបុត្តមានអាយុ

ចុះកណ្តា មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឱ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត

មានអ្វីជាប្រភព បតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំ

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡានុទ្ទិយវិទ្ធ ធិស្សនិកថាវវេទនា

ឃី ព្យាករេយ្យំ តត្ថា ទោ អាវុសោ វេទនាធិនាតា
វេទនាសមុទយោ វេទនាជាតិកា វេទនាបកវតិ ឃី
បុដ្ឋាហំ កន្ត ឃី ព្យាករេយ្យន្តំ ។

[១១១] ស.ទេ បទ តិ សារីបុត្ត ឃី បុទ្រេយ្យំ
វេទនា បទាវុសោ សារីបុត្ត កធិនាតា ។ បេ ។ កិ-
បកវតិ ឃី បុដ្ឋា ត្ថំ សារីបុត្ត កន្តំ ព្យាករេយ្យ-
សីតិ ។ ស.ទេ មិ កន្ត ឃី បុទ្រេយ្យំ វេទនា បទាវុសោ
សារីបុត្ត កធិនាតា ។ បេ ។ កិបកវតិ ឃី បុដ្ឋាហំ
កន្ត ឃី ព្យាករេយ្យំ វេទនា ទោ អាវុសោ ធិស្ស-
និនាតា ។ បេ ។ ធិស្សប្បកវតិ ឃី បុដ្ឋាហំ កន្ត
ឃី ព្យាករេយ្យន្តំ ។

អភិសមយសំយុត្ត កឡានុទ្ទិយវិទ្ធ វេទនាមាណស្សៈជាហេតុជាដើម

ព្រះអង្គឥប្បិដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសាទាំងឡាយ គណ្ត
មានវេទនាជាហេតុ មានវេទនាជាឱ្យកើត មានវេទនាជាអំណើត មាន
វេទនាជាប្រភព បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំ
ព្រះអង្គ ឥប្បិដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

[១១១] ម្ចាស់សារីបុត្ត ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរអ្នកយ៉ាង
នេះថា ខែសារីបុត្តមានអាយុ ចុះវេទនា មានអ្វីជាហេតុ ។ បេ ។ មាន
អ្វីជាប្រភព ម្ចាស់សារីបុត្ត កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកឥប្បិដោះ
ស្រាយដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ
សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ខែសារីបុត្តមានអាយុ ចុះវេទនា មានអ្វីជា
ហេតុ ។ បេ ។ មានអ្វីជាប្រភព បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេ
សួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គឥប្បិដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសា
ទាំងឡាយ វេទនា មានផស្សៈជាហេតុ ។ បេ ។ មានផស្សៈជាប្រ-
ភព បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ឥប្បិ
ដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(១១២) ស.ច មន តំ សារីបុត្ត ឯវំ បុត្តេយ្យំ
 កងំ ជាទតោ មន តេ អារុសោ សារីបុត្ត កងំ
 មស្សតោ យា វេទនាសុ ទន្ធិ សា ទ ឧបដ្ឋាសីតំ ឯវំ
 បុត្តោ ភំ សារីបុត្ត តំន្តិ ព្យាគរេយ្យសីតិ ។ ស.ច
 មំ កន្ត ឯវំ បុត្តេយ្យំ កងំ ជាទតោ មន តេ អារុសោ
 សារីបុត្ត កងំ មស្សតោ យា វេទនាសុ ទន្ធិ សា ទ
 ឧបដ្ឋាសីតំ ឯវំ បុត្តោ អហំ កន្ត ឯវំ ព្យាគរេយ្យំ
 តិស្សោ ទោ ភមា អារុសោ វេទនា កតមា តិស្សោ
 សុទា វេទនា ទុក្ខា វេទនា អទុក្ខមសុទា វេទនា
 ភមា ទោ អារុសោ តិស្សោ វេទនា អនិច្ចា យទនិច្ចំ
 តំ ទុក្ខន្តំ វិនិកំ យា វេទនាសុ ទន្ធិ សា ទ ឧបដ្ឋាសីតំ
 ឯវំ បុត្តោ អហំ កន្ត ឯវំ ព្យាគរេយ្យន្តំ ។

(១១២) ម្ចាស់សារីបុត្ត ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សូមអ្នក
 យ៉ាងនេះថា ខែសារីបុត្តមានអាយុ លោកបានជំងឺដូចម្តេច ឃើញដូច
 ម្តេច បានជាសេចក្តីត្រេកអរក្នុងវេទនាទាំងឡាយ មិនកាំងឡើងបាន
 ម្ចាស់សារីបុត្ត កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកឆប្បិះដោះស្រាយដូចម្តេច ។
 បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រសិនបើជនទាំងឡាយ សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាង
 នេះថា ខែសារីបុត្តមានអាយុ លោកបានជំងឺដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច
 បានជាសេចក្តីត្រេកអរក្នុងវេទនាទាំងឡាយ មិនកាំងឡើងបាន បត់ត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គឆប្បិះដោះស្រាយ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ វេទនានេះ មាន ៣ វេទនា
 ទាំង ៣ កើតដូចម្តេច គឺសុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ អទុក្ខមសុខវេទនា ១
 ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ វេទនាទាំង ៣ នេះឯង មិនទៀង ធម្មជាតិ
 ណាមិនទៀង ធម្មជាតិគោរ យើងជំងឺជួរស្រាប់ជាទុក្ខ បានជាសេចក្តី
 ត្រេកអរក្នុងវេទនាទាំងឡាយមិនកាំងឡើងបាន បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គឆប្បិះដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

អភិសមយសំបុត្តស្ស ពន្យោទន្តិយវិទូ សាទុការាទំ

[១១៣] សាទុ សាទុ សាវិបុត្ត អយម្យំ ខេ សា-

វិបុត្ត បរិយាយោ ឯតស្ស្រា អត្តស្ស សន្តិវត្តន វេយ្យា-

ការណាយ យំកិញ្ច វេនយតំ តំ ទុក្ខស្មិនំ សទេ

បទ តំ សាវិបុត្ត ឯវិ បុត្តេយ្យំ កាដំ វិមោក្ខា បទ

តយា អវុសោ សាវិបុត្ត អញ្ញា ព្យាកតា ទំណា

ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ការណីយំ ចាបរិ

សត្តត្តាយាតិ បដាចាមិតំ ឯវិ បុត្តោ ភ្នំ សាវិបុត្ត កំនុំ

ព្យាករេយ្យាសិតំ ។ សទេ មំ កន្តុ ឯវិ បុត្តេយ្យំ កាដំ

វិមោក្ខា បទ តយា អវុសោ សាវិបុត្ត អញ្ញា ព្យាក-

តា ទំណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ការណីយំ

អភិសមយសំបុត្ត សន្តិវត្តន វេយ្យា ពន្យោទន្តិយវិទូ សាទុការាទំ

[១១៣] ម្ចាស់សាវិបុត្ត ត្រូវហើយ ត្រូវហើយ ម្ចាស់សាវិបុត្ត ខេ

៦៥ ជាប់យាយប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការងារស្រោចដូរស្រូវក្លិន ដោយ

សន្តិបថា ការទទួលការម្នាក់ណាមួយ ការទទួលការម្នាក់នោះ ជាទុក្ខ

ម្ចាស់សាវិបុត្ត ចូរប្រសិនបើដទៃទៀតស្រាយស្រូវយ៉ាងនេះថា ខែសាវិបុត្តមាន

អាយុ ព្រោះវិមោក្ខដូចម្តេច លោកទើបគោលអ្នកអហោត្តផល យើងដឹង

ច្បាស់ថា ជាតិ (របស់អាក្ខអញ) អស់ហើយ មន្តព្រហ្មចរិយៈអាក្ខអញ

បាននៅចេះហើយ រសាឡសតិច្ចអាក្ខអញបានធ្វើស្រចេះហើយ មន្តការ-

នាតិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសារសតិច្ចនោះទៀត មិនបានឡើយ ម្ចាស់

សាវិបុត្ត កាលបើអស្រូវយ៉ាងនេះ អ្នកប្តូរវិមោក្ខដូចម្តេច ។ បតិព្រ

ព្រះអង្គដទៃប្រើ ប្រសិនបើដទៃទៀតស្រាយស្រូវព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ខែ

សាវិបុត្តមានអាយុ ព្រោះវិមោក្ខដូចម្តេច លោកទើបគោលអ្នកអហោត្តផល

ថា ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់អាក្ខអញ) អស់ហើយ មន្តព្រហ្មចរិយៈ

អាក្ខអញបាននៅចេះហើយ រសាឡសតិច្ចអាក្ខអញបានធ្វើស្រចេះហើយ

នាមវិ ឥន្ទក្កាយាតិ បដាជាមីតិ ឯវិ បុត្តា អហំ
 កន្ត ឯវិ ព្យាករយ្យំ អដ្ឋន្តវិហោត្តា ទ្វាហំ អាវុសា
 សព្វតាណនក្កយា តថាសតោ វិហារមិ យថាសតិ
 វិហារន្តំ អាសវំ ធានុស្សវន្តំ អត្តានត្ត ចាវជាតាមីតិ
 ឯវិ បុត្តា អហំ កន្ត ឯវិ ព្យាករយ្យន្តំ ។

[១១៤] សាធុ សាធុ សាវិបុត្ត អយម្យំ ទោ សា-
 វិបុត្ត បរិយាយោ ឯតស្ស័វ អត្តស្ស សន្តិក្កន្ធន វេយ្យា-
 ករណាយ យេ អាសវំ សមណោ វុត្តា តេស្វាហំ
 ន កង្កមិ តេ មេ បហំនាតិ ន វិចិត្តិច្ឆាមីតិ ។
 ឥន្ទមារេច កតវំ ឥន្តិ វុត្តាន សុតតោ ទុដ្ឋាយាសនា
 វិហារំ ចាវិសិ ។

មក្កភាវិតាតិទ្ធីវិប្រត្រិត្តទៅដើម្បីសាទ្យសកិក្ខុនេះទៀត មិនបានឡើយ
 បតិក្រព្រះអង្គដឹងច្រើន កាលបើគេស្នេយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ឥឡូវដោះ
 ស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសាចាំនិទ្យាយ ព្រោះតែអដ្ឋន្តវិហោត្តា^(*)
 ទើបអាសវៈចាំនិទ្យាយ មិនជាប់តាមយើងដែលបានបតិយ៉ាងណា យើង
 ក៏មានសកិយ៉ាងនោះ ព្រោះការអស់ទៅនៃទុក្ខានចាំនិទ្យាយ មួយទៀត
 យើងមិនបានមើលឃើញឡើយ បតិក្រព្រះអង្គដឹងច្រើន កាលបើ
 គេស្នេយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គឥឡូវដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

[១១៤] ម្ចាស់សាវិបុត្ត ត្រូវហើយ ត្រូវហើយ ម្ចាស់សាវិបុត្ត
 នេះឯង ជាថវិយាយប្រត្រិត្តទៅដើម្បីការដោះស្រាយសេចក្តីនេះ ដោយ
 សន្តិបថា អាសវៈចាំនិទ្យាយណា ដែលព្រះពុទ្ធជាសមណៈបានតោល
 ហើយ យើងមិនសន្សំយកក្នុងអាសវៈចាំនិទ្យាយទេ អាសវៈចាំនិទ្យាយ យើង
 បានលះហើយ ព្រោះហេតុនោះ យើងមិននឿនឆ្ងល់ឡើយ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ បានគ្រាន់ទូរតាក្យនេះហើយ លុះព្រះសុត្តគ្រាន់ទូរ
 តាក្យនេះចូរហើយ គឺទ្រង់ព្រោកអំពីអាសវៈ ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ ។

* សំដៅយកព្រះអាហារដែលចូលបានសម្រេចតាមការព្រាងរៀបចំស្នេហាភ្នំ ។

[០១៧] តត្រ ទោ អយស្មា សារីរុត្តា អចិ-
 រយ្យក្កន្តស្ស កកវតោ ភិក្ខុ អមន្តេសិ បុត្រ អប្ប-
 ជិសិវិទិតំ មំ អារុសោ កកវ បថមំ បញ្ញំ អប្បជិ-
 តស្ស មេ អនោសិ ទទ្រាយិត្តំ យតោ ០ ទោ មេ
 អារុសោ កកវ បថមំ បញ្ញំ អនុរោទិ តស្ស មយ្ហំ
 អារុសោ ឯតទយោសិ ជិវសក្ខេបំ មំ កកវ ឯតមត្តំ
 បុទ្ធម្យ អញ្ញមញ្ញេហំ បទេហំ អញ្ញមញ្ញេហំ បរិ-
 យាយេហំ ជិវសំបេហំ កកវតោ ឯតមត្តំ ក្យាករេយ្យំ
 អញ្ញមញ្ញេហំ បទេហំ អញ្ញមញ្ញេហំ បរិយាយេហំ វត្តិ-
 ទេបំ មំ កកវ ឯតមត្តំ បុទ្ធម្យ អញ្ញមញ្ញេហំ
 បទេហំ អញ្ញមញ្ញេហំ បរិយាយេហំ វត្តិបេហំ កក-
 វតោ ឯតមត្តំ ក្យាករេយ្យំ អញ្ញមញ្ញេហំ បទេហំ
 អញ្ញមញ្ញេហំ បរិយាយេហំ វត្តិទ្ធិវត្តេបំ មំ កកវ
 ឯតមត្តំ បុទ្ធម្យ អញ្ញមញ្ញេហំ បទេហំ អញ្ញមញ្ញេហំ
 បរិយាយេហំ វត្តិទ្ធិវត្តេហំ កកវតោ ឯតមត្តំ ក្យាករេយ្យំ

[០១៨] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន
 ព្រះហឫក្កមានអាយុ ក៏ហៅភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងទីនោះថា ម្ចាស់កៅសោ
 ទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ បានសូត្រស្នាដ៏ ១ ខឹងខ្លះ ជាស្រដៀង
 ខ្ញុំមិនចាប់ផ្តើមតម្កល់ទេ សេចក្តីយឹងយូរក្នុងការដោះស្រាយ ក៏កើតមាន
 ផលខ្ញុំ ម្ចាស់កៅសោទាំងឡាយ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ បានអនុ-
 មោទនាស្រដៀងគ្នាដូច្នោះហើយ ម្ចាស់កៅសោទាំងឡាយ ខ្ញុំមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគសូរសេចក្តីខ្ពស់ ដោយ
 បទដ៏ ១ ដោយបរិយាយដ៏ ១ ចំពោះអាក្ខអញ្ញ អស់មួយថ្ងៃ អាក្ខ
 អញ្ញអាចទំនិដោះស្រាយសេចក្តីខ្ពស់ ដោយបទដ៏ ១ ដោយបរិយាយ
 ដ៏ ១ ថ្ងៃព្រះមានព្រះភាគ អស់មួយថ្ងៃ ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ
 សូរសេចក្តីខ្ពស់ ដោយបទដ៏ ១ ដោយបរិយាយដ៏ ១ ចំពោះអាក្ខ
 អញ្ញ អស់មួយយប់ អាក្ខអញ្ញអាចទំនិដោះស្រាយសេចក្តីខ្ពស់ ដោយបទ
 ដ៏ ១ ដោយបរិយាយដ៏ ១ ថ្ងៃព្រះមានព្រះភាគ អស់មួយយប់
 ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគសូរសេចក្តីខ្ពស់ ដោយបទដ៏ ១ ដោយបរិ-
 យាយដ៏ ១ ចំពោះអាក្ខអញ្ញ អស់មួយយប់មួយថ្ងៃ អាក្ខអញ្ញអាច
 ទំនិដោះស្រាយសេចក្តីខ្ពស់ ដោយបទដ៏ ១ ដោយបរិយាយដ៏ ១ ។

សុត្តនិបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវិញ

អញ្ញមញ្ញេហិ បទេហិ អញ្ញមញ្ញេហិ បរិយាយេហិ ទ្វេ
 រត្តិទ្ធិវាទិ ទេមិ មំ កកវា ឯតមត្តំ បុទ្ទេយ្យ ។ បេ ។ ទ្វេ
 រត្តិទ្ធិវាទិបហំ កកវតោ ឯតមត្តំ ព្យាការេយ្យំ ។ បេ ។
 តីណិ រត្តិទ្ធិវាទិ ទេមិ មំ កកវា ឯតមត្តំ បុទ្ទេយ្យ ...
 តីណិ រត្តិទ្ធិវាទិបហំ កកវតោ ឯតមត្តំ ព្យាការេយ្យំ ...
 ចត្តារិ រត្តិទ្ធិវាទិ ទេមិ មំ កកវា ឯតមត្តំ បុទ្ទេយ្យ ...
 ចត្តារិ រត្តិទ្ធិវាទិបហំ កកវតោ ឯតមត្តំ ព្យាការេយ្យំ ...
 បញ្ច រត្តិទ្ធិវាទិ ទេមិ មំ កកវា ឯតមត្តំ បុទ្ទេយ្យ ...
 បញ្ច រត្តិទ្ធិវាទិបហំ កកវតោ ឯតមត្តំ ព្យាការេយ្យំ ...
 ឆ រត្តិទ្ធិវាទិ ទេមិ មំ កកវា ឯតមត្តំ បុទ្ទេយ្យ ...
 ឆ រត្តិទ្ធិវាទិបហំ កកវតោ ឯតមត្តំ ព្យាការេយ្យំ ...
 សត្ត រត្តិទ្ធិវាទិ ទេមិ មំ កកវា ឯតមត្តំ បុទ្ទេយ្យ
 អញ្ញមញ្ញេហិ បទេហិ អញ្ញមញ្ញេហិ បរិយាយេហិ
 សត្ត រត្តិទ្ធិវាទិបហំ កកវតោ ឯតមត្តំ ព្យាការេយ្យំ
 អញ្ញមញ្ញេហិ បទេហិ អញ្ញមញ្ញេហិ បរិយាយេហិតិ ។

សុត្តនិបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវិញ

ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ អស់ខ្លះយប់មួយថ្ងៃ ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ
 ស្នូរសេចក្តីខ្លះ ចំពោះភក្ខាអញ អស់ ២ យប់ ២ ថ្ងៃ ។ បេ ។ ភក្ខា
 អញភាគខ្លះដោះស្រាយសេចក្តីខ្លះ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ អស់ ២ យប់
 ២ ថ្ងៃ ។ បេ ។ ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគស្នូរសេចក្តីខ្លះ ចំពោះភក្ខា
 អញ អស់ ៣ យប់ ៣ ថ្ងៃ ... ភក្ខាអញភាគខ្លះដោះស្រាយសេចក្តី
 ខ្លះ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ អស់ ៣ យប់ ៣ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើព្រះ
 មានព្រះភាគស្នូរសេចក្តីខ្លះ ចំពោះភក្ខាអញ អស់ ២ យប់ ២ ថ្ងៃ ...
 ភក្ខាអញភាគខ្លះដោះស្រាយសេចក្តីខ្លះ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ អស់
 ២ យប់ ២ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើ ព្រះមានព្រះភាគស្នូរសេចក្តីខ្លះ ចំពោះ
 ភក្ខាអញ អស់ ៤ យប់ ៤ ថ្ងៃ ... ភក្ខាអញភាគខ្លះដោះស្រាយសេចក្តី
 ខ្លះ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ អស់ ៤ យប់ ៤ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើព្រះ
 មានព្រះភាគស្នូរសេចក្តីខ្លះ ចំពោះភក្ខាអញ អស់ ៦ យប់ ៦ ថ្ងៃ ...
 ភក្ខាអញភាគខ្លះដោះស្រាយសេចក្តីខ្លះ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ អស់
 ៦ យប់ ៦ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ ស្នូរសេចក្តីខ្លះ ដោយ
 បទដ៏ ។ ដោយបរិយាយដ៏ ។ ចំពោះភក្ខាអញ អស់ ៧ យប់ ៧
 ថ្ងៃ ភក្ខាអញភាគខ្លះដោះស្រាយសេចក្តីខ្លះ ដោយបទដ៏ ។ ដោយ
 បរិយាយដ៏ ។ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ ។

អត្ថបទសំខាន់ៗ ក្នុងរឿងរ៉ាវ ព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧

[១០៦] អថតោ កណ្តារទន្តិយោ ពិសុ ទុដ្ឋាយោ-
 សតា យេន កកវ តេជុម បដ្ឋមិ ទមសន្តមិញ កក-
 វន្តំ អគិវ ទតា ឯកជន្តំ ឯសិវិ ។ ឯកជន្តំ ឯសិវោ
 តោ កណ្តារទន្តិយោ ពិសុ កកវន្តំ ឯកជន្តំ អា-
 យស្តតា កន្តុ សារីរុវត្តេ សិហតាតោ ទនិភោ បុត្រ
 អប្បដិសិវិទិតិ មិ កកវសោ កកវ មវមិ បញ្ជំ អប្បន្តិ
 តស្ស មេ អយោសិ ទតាយិកត្តិ យតោ ច តោ
 មេ កកវសោ កកវ មវមិ បញ្ជំ អនុមោទិ តស្ស
 មញ្ជំ កកវសោ ឯកជយោសិ ទិវសព្វេមិ មិ កកវ
 ឯកជន្តំ បុត្រេយ្យ អញ្ញមញ្ញេហិ បទេហិ អញ្ញមញ្ញេហិ
 បរិយាយេហិ ទិវសិបហិ កកវតោ ឯកជន្តំ ព្យាករេយ្យ
 អញ្ញមញ្ញេហិ បទេហិ អញ្ញមញ្ញេហិ បរិយាយេហិ
 រត្តិ ទេមិ ។ មេ ។ រត្តិទិវ ទេមិ មិ កកវ ... ទេ
 រត្តិទិវទិ ទេមិ មិ កកវ ... តិណិ ... ទតារិ ... បញ្ជ ... ទ ...
 សត្ត រត្តិទិវទិ ទេមិ មិ កកវ ឯកជន្តំ បុត្រេយ្យ

អត្ថបទសំខាន់ៗ ក្នុងរឿងរ៉ាវ ព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧

[១១៦] ព្រះបាទ កណ្តារទន្តិយកិក្ខុព្រាតអភិកាសនៈ ចូរទៅ
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំយបង្គំព្រះមាន
 ព្រះភាគ ប្រទអន្តិយក្នុងសមន្ត ។ លុះកណ្តារទន្តិយកិក្ខុអន្តិយក្នុងសម
 ន្តរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រះសារីរុវត្តមានអាយុបដ្ឋសិហតាទង ម្ចាស់ករុណាទាំងឡាយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគបាទសូរប្រសាទ័ទ ទំនិទ្ធិ ជាប្រសាទដែលខ្ញុំមិនច្បាប់ដ៏ធម៌កាល
 មុនទេ សេចក្តីយឹកយូរក្នុងការងារងារស្រាយកំភើតមានផលខ្ញុំ ម្ចាស់ករុណា
 ទាំងឡាយ កាលណារប្រែមានព្រះភាគ បាទអនុមោទាប្រសាទដ៏បូក
 របស់ខ្ញុំហើយ ម្ចាស់ករុណាទាំងឡាយ ខ្ញុំមានសេចក្តីត្រិះរិះវេទនាប្រ-
 សិនបើព្រះមានព្រះភាគសូរសេចក្តីខ្លះ ដោយបទជ័ទ ។ ដោយបរិយាយ
 ជ័ទ ។ ចំពោះអាត្មាអញ អស់ទ័ថ្ង អាត្មាអញមានទំនិះស្រាយសេច-
 ក្តីខ្លះ ដោយបទជ័ទ ។ ដោយបរិយាយជ័ទ ។ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ
 អស់ទ័ថ្ង ប្រសិនបើអស់ទយប់ ។ មេ ។ ប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគសូរ
 សេចក្តីខ្លះ ចំពោះអាត្មាអញ អស់ទ យប់ ទ ថ្ង ... ប្រសិនបើព្រះមាន
 ព្រះភាគសូរសេចក្តីខ្លះ ចំពោះអាត្មាអញ អស់ ២ យប់ ២ ថ្ង ... ៣ យប់
 ៣ ថ្ង ... ៤ យប់ ៤ ថ្ង ... ៥ យប់ ៥ ថ្ង ... ប្រសិនបើ
 ព្រះមានព្រះភាគសូរសេចក្តីខ្លះ ដោយបទជ័ទ ។ ដោយបរិយាយជ័ទ ។

អញ្ញមញ្ញោ បទេហំ អញ្ញមញ្ញោ បរិយាយេហំ
សត្តំ រត្តិទ្ធិវាទិយេហំ កកវាតោ ឯតមត្តំ ព្យាការយ្យំ
អញ្ញមញ្ញោ បទេហំ អញ្ញមញ្ញោ បរិយាយេហំ ភិ ។

[១១៧] សា ហំ ភិក្ខុ សារីបុត្តស្ស ធម្មតាតុ សុប្ប-
ដវិទ្ធា យស្សា ធម្មតាតុយោ សុប្បដវិទ្ធាត្ថា ធិវសញ្ញ-
យេហំ សារីបុត្តំ ឯតមត្តំ បុរោយ្យំ អញ្ញមញ្ញោ បទេហំ
អញ្ញមញ្ញោ បរិយាយេហំ ធិវសម្បំ មេ សារីបុត្តា
ឯតមត្តំ ព្យាការយ្យ អញ្ញមញ្ញោ បទេហំ អញ្ញមញ្ញ-
ោ បរិយាយេហំ រត្តិ ចេបេហំ សារីបុត្តំ ឯតមត្តំ បុរោយ្យំ
អញ្ញមញ្ញោ បទេហំ អញ្ញមញ្ញោ បរិយាយេហំ
រត្តិមំ មេ សារីបុត្តា ឯតមត្តំ ព្យាការយ្យ ។ មេ ។
រត្តិទ្ធិវាតេយេហំ សារីបុត្តំ ឯតមត្តំ បុរោយ្យំ ... រត្តិទ្ធិវាតេ
មេ សារីបុត្តា ឯតមត្តំ ព្យាការយ្យ ... ទ្វេ រត្តិទ្ធិវាទិ
ចេបេហំ សារីបុត្តំ ឯតមត្តំ បុរោយ្យំ ... ទ្វេ រត្តិទ្ធិវា-
ទិមំ មេ សារីបុត្តា ឯតមត្តំ ព្យាការយ្យ ... ភិណិ
រត្តិទ្ធិវាទិ ចេបេហំ សារីបុត្តំ ឯតមត្តំ បុរោយ្យំ ... ភិណិ
រត្តិទ្ធិវាទិមំ មេ សារីបុត្តា ឯតមត្តំ ព្យាការយ្យ ...

ចំពោះភាគអញ្ញ អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ ភាគអញ្ញអាចនឹងដោះស្រាយ
សេចក្តីខ្លះ ដោយបទដ១ ។ ដោយបរិយាយដ១ ។ ថ្វាយព្រះមាតាព្រះ
កាត អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ ។

[១១៧] ម្ចាស់ភិក្ខុ ធម្មបាតា^(១) និសារីបុត្តក្រាស់ដឹងហើយដោយ
ប្រពៃណី ព្រោះគេក្រាស់ដឹងធម្មបាតាដោយប្រពៃ បានជាបើកថាគតស្ស
សេចក្តីខ្លះ ដោយបទដ១ ។ ដោយបរិយាយដ១ ។ ចំពោះសារីបុត្ត
អស់ ១ ថ្ងៃ សារីបុត្តគប្បីដោះស្រាយសេចក្តីខ្លះ ដោយបទដ១ ។
ដោយបរិយាយដ១ ។ ប្រាប់គថាគត អស់ ១ ថ្ងៃបាន ប្រសិនបើគថាគត
ស្សសេចក្តីខ្លះ ដោយបទដ១ ។ ដោយបរិយាយដ១ ។ ចំពោះសារីបុត្ត
អស់ ១ យប់ សារីបុត្តគប្បីដោះស្រាយសេចក្តីខ្លះ ប្រាប់គថាគត
អស់ ១ យប់បាន ។ មេ ។ ប្រសិនបើគថាគតស្សសេចក្តីខ្លះ ចំពោះ
សារីបុត្ត អស់ ១ យប់ ១ ថ្ងៃ ... សារីបុត្តគប្បីដោះស្រាយសេចក្តីខ្លះ
ប្រាប់គថាគត អស់ ១ យប់ ១ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើគថាគតស្សសេចក្តី
ខ្លះ ចំពោះសារីបុត្ត អស់ ២ យប់ ២ ថ្ងៃ ... សារីបុត្ត គប្បីដោះ
ស្រាយសេចក្តីខ្លះ ប្រាប់គថាគត អស់ ២ យប់ ២ ថ្ងៃ ... ប្រសិនបើ
គថាគតស្សសេចក្តីខ្លះ ចំពោះសារីបុត្ត អស់ ៣ យប់ ៣ ថ្ងៃ ... សារីបុត្ត
គប្បីដោះស្រាយសេចក្តីខ្លះ ប្រាប់គថាគត អស់ ៣ យប់ ៣ ថ្ងៃ ...

១ សំដៅយកសារីពន្យាមិញ្ញាណ ។

ចត្តារិ រត្តិវង្សិកំ ធមេហំ សារីបុត្តំ ឯតមន្តំ បុរេធម្មយ្យំ ...
 ចត្តារិ រត្តិវង្សិកំ ធមេហំ សារីបុត្តំ ឯតមន្តំ ព្យាគរេយ្យំ ...
 បញ្ច រត្តិវង្សិកំ ធមេហំ សារីបុត្តំ ឯតមន្តំ បុរេធម្មយ្យំ ...
 បញ្ច រត្តិវង្សិកំ ធមេហំ សារីបុត្តំ ឯតមន្តំ ព្យាគរេយ្យំ ...
 ធមេហំ អញ្ញមញ្ញេហំ បរិយាយេហំ សត្ត រត្តិវង្សិកំ
 ធមេហំ សារីបុត្តំ ឯតមន្តំ ព្យាគរេយ្យំ អញ្ញមញ្ញេហំ
 ធមេហំ អញ្ញមញ្ញេហំ បរិយាយេហំ តិ ។ ទុតិយំ ។

(១១៨) សាវត្ថិយំ វិហរតិ ... ចតុទ្ធត្តាធឿសំ កេ
 កិក្ខុវេ ញាណវត្តំ ធមេសេស្សាមំ តិ សុណាថ សា-
 ទុកំ ធមសិករោថ កាសិស្សាមិកំ ។ ឃិ កន្តេតិ ទោ
 ភេ កិក្ខុ កករតោ បទ្ធស្សោសុំ ។

ប្រសិទ្ធិបិកថាភក ស្សសេចក្តីខ្លះ ចំពោះសារីបុត្ត អស់ ២ យប់ ២
 ថ្ងៃ ... សារីបុត្តកិក្ខុវិជ្ជាស្រាយសេចក្តីខ្លះ ប្រាប់ភកថាភក អស់ ២ យប់
 ២ ថ្ងៃ ... ប្រសិទ្ធិបិកថាភក ស្សសេចក្តីខ្លះ ចំពោះសារីបុត្ត អស់ ៤
 យប់ ៤ ថ្ងៃ ... សារីបុត្តកិក្ខុវិជ្ជាស្រាយសេចក្តីខ្លះ ប្រាប់ភកថាភក
 អស់ ៤ យប់ ៤ ថ្ងៃ ... ប្រសិទ្ធិបិកថាភកស្សសេចក្តីខ្លះ ចំពោះសារីបុត្ត
 អស់ ៦ យប់ ៦ ថ្ងៃ ... សារីបុត្តកិក្ខុវិជ្ជាស្រាយសេចក្តីខ្លះ ប្រាប់ភកថា-
 ភក អស់ ៦ យប់ ៦ ថ្ងៃ ... ប្រសិទ្ធិបិកថាភកស្សសេចក្តីខ្លះ ដោយបទ
 ៨១ ។ ដោយបរិយាយ៨១ ។ ចំពោះសារីបុត្ត អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ
 សារីបុត្តកិក្ខុវិជ្ជាស្រាយសេចក្តីខ្លះ ដោយបទ៨១ ។ ដោយបរិយាយ
 ៨១ ។ ប្រាប់ភកថាភក អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃបាន ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(១១៨) ប្រតិក្ខន្ធិកក្រុនិសាវត្តិ ... ញាណវត្តកថា ភកថា-
 ភក ទិសិសំ វេទនិវត្តញាណវត្ត ២២ ប្រការ ផល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ ចូរយកចិត្តទុកដាក់ ប្រតិស្តាចំពាក្យនោះ ឲ្យប្រពៃចុះ ភកថា-
 ភកទិសិសំ វេទនិវត្ត ។ កិក្ខុវិជ្ជានោះ ទទួលព្រះពុទ្ធសិកាខែព្រះនាម
 ព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[១១៧] កកក ឯកនវិភព កកមាធិ ធិ កិញ្ញាវេ
 ធិត្តក្កត្តាធិសំ ញាណវត្ថុធិ ជនមរណេ ញាណំ ជ-
 នមរណសមុទយេ ញាណំ ជនមរណធិរោធិ ញាណំ
 ជនមរណធិរោធិកមិធិយា បដិបទាយ ញាណំ ជា-
 តិយា ញាណំ ជាតិសមុទយេ ញាណំ ជាតិធិរោធិ
 ញាណំ ជាតិធិរោធិកមិធិយា បដិបទាយ ញាណំ
 កវេ ញាណំ កវេសមុទយេ ញាណំ កវេរោធិ ញាណំ
 កវេរោធិកមិធិយា បដិបទាយ ញាណំ ឧចានរោធិ
 ញាណំ ឧចានរោធិសមុទយេ ញាណំ ឧចានរោធិ
 ធិ ញាណំ ឧចានរោធិកមិធិយា បដិបទាយ
 ញាណំ កល្យាណយ ញាណំ កល្យាណសមុទយេ ញាណំ
 កល្យាណរោធិ ញាណំ កល្យាណរោធិកមិធិយា បដិ-
 បទាយ ញាណំ វេទនាយ ញាណំ វេទនាសមុទ-
 យេ ញាណំ វេទនារោធិ ញាណំ វេទនារោធិ-
 កមិធិយា បដិបទាយ ញាណំ ជេស្ស ញាណំ ...

[១១៧] ព្រះមោទព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុបាទិ-
 ក្សយ ចុះញាណវត្ថុបាទិ ២២ តើដូចម្តេចខ្លះ គឺសេចក្តីដឹងក្នុងជនធិ
 មរណៈ ។ សេចក្តីដឹងក្នុងហេតុជាចំរើតទៀតនៃជនធិមរណៈ ។ សេច-
 ក្តីដឹងក្នុងចំរើតនៃជនធិមរណៈ ។ សេចក្តីដឹងក្នុងដំបូងជាដំណើរ
 ទៅកាន់ចំរើតនៃជនធិមរណៈ ។ សេចក្តីដឹងក្នុងជាតិ ។ សេចក្តី
 ដឹងក្នុងហេតុជាចំរើតទៀតនៃជាតិ ។ សេចក្តីដឹងក្នុងចំរើតនៃជាតិ ។
 សេចក្តីដឹងក្នុងដំបូងជាដំណើរទៅកាន់ចំរើតនៃជាតិ ។ សេចក្តីដឹង
 ក្នុងភព ។ សេចក្តីដឹងក្នុងហេតុជាចំរើតទៀតនៃភព ។ សេចក្តីដឹងក្នុង
 ចំរើតនៃភព ។ សេចក្តីដឹងក្នុងដំបូង ជាដំណើរទៅកាន់ចំរើតនៃ
 ភព ។ សេចក្តីដឹងក្នុងទុបាទ ។ សេចក្តីដឹងក្នុងហេតុជាចំរើតទៀត
 នៃទុបាទ ។ សេចក្តីដឹងក្នុងចំរើតនៃទុបាទ ។ សេចក្តីដឹងក្នុងដំ-
 បូង ជាដំណើរទៅកាន់ចំរើតនៃទុបាទ ។ សេចក្តីដឹងក្នុងកល្យាណ ។
 សេចក្តីដឹងក្នុងហេតុជាចំរើតទៀតនៃកល្យាណ ។ សេចក្តីដឹងក្នុងចំរើតនៃ
 កល្យាណ ។ សេចក្តីដឹងក្នុងដំបូង ជាដំណើរទៅកាន់ចំរើតនៃកល្យាណ
 ។ សេចក្តីដឹងក្នុងវេទនា ។ សេចក្តីដឹងក្នុងហេតុជាចំរើតទៀតនៃវេ-
 ទនា ។ សេចក្តីដឹងក្នុងចំរើតនៃវេទនា ។ សេចក្តីដឹងក្នុងដំបូង ជា
 ដំណើរទៅកាន់ចំរើតនៃវេទនា ។ សេចក្តីដឹងក្នុងជេស្សៈ ។ ...

សឡាយតោ ញាណំ ... ឆាម្រាម ញាណំ ... វិញ្ញាណ
 ញាណំ ... សង្ខារសុ ញាណំ សង្ខារសមុទយេ ញាណំ
 សង្ខារនិរោធ ញាណំ សង្ខារនិរោធកាមិនិយា មជ្ជម-
 ឆាយ ញាណំ ឥមាទំ វុទ្ធិនំ ភិក្ខុវេ ចកុទ្ធក្កធឿសំ
 ញាណាវុទ្ធិនំ ។

[១២០] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ជនមរណំ ។ យា
 ភេសំ ភេសំ សត្តានំ ឥម្ហំ ឥម្ហំ សត្តានិកាយេ ជន
 ជីវណាតា ទស្កំត្ថំ ចាលំត្ថំ វលំត្ថុចតា វាយុតោ សំ-
 ហានិ វុទ្ធិយានំ បរិចារោ អយំ វុទ្ធិនំ ជន ។ យា
 ភេសំ ភេសំ សត្តានំ ឥម្ហំ ឥម្ហំ សត្តានិកាយា ចុកិ
 ចវេតា កេតោ អន្តរាទានំ មុត្តុ មរណំ កាលកំរិយា
 ទទានំ កេតោ ករុន្យវស្ស វិកុតោ ជីវិត្រ្ន្ន-
 យស្ស ឧបាច្ឆោ ឥទំ វុទ្ធិនំ មរណំ ។ ឥតិ
 អយញ្ច ជន ឥទញ្ច មរណំ ឥទំ វុទ្ធិនំ ភិក្ខុវេ
 ជនមរណំ ។ ជាតិសមុទយា ជនមរណសមុទយោ

សេចក្តីដឹងក្នុងសទ្ធា ១ ... សេចក្តីដឹងក្នុងនាមវេ ១ ... សេចក្តី
 ដឹងក្នុងវិញ្ញាណ ១ ... សេចក្តីដឹងក្នុងសង្ខារចំនែកខ្លះ ១ សេចក្តីដឹង
 ក្នុងហេតុចាំបាច់ត្រូវនៃសង្ខារ ១ សេចក្តីដឹងក្នុងចំណែកនៃសង្ខារ ១
 សេចក្តីដឹងក្នុងមិបតា ជាដំណើរទៅកាន់ចំណែកនៃសង្ខារ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចំនែកខ្លះ នេះហៅថា ញាណាវុទ្ធិ ២២ ប្រការ ។

[១២០] ម្ចាស់ភិក្ខុចំនែកខ្លះ ជននិទមរណា តើដូចម្តេច ។
 សេចក្តីត្រាត្រា កាលត្រាត្រា ធ្មេញបាត់ សក់ស្នូរ ស្បែកជ្រុញថ្លើរ
 ដំណើរវេយកាយ ដំណើរចាស់ចុះនៃអង្គុយចំនែកខ្លះ ណា របស់
 សត្វចំនែកខ្លះនោះ ។ ក្នុងសត្វនិកាយនោះ ។ នេះហៅថា ជន ។
 ចុកិ ការឃ្លាត ការបែកបាក់ ការបាត់បង់ សេចក្តីស្លាប់ ដំណើរ
 អាប់ ការធ្លាក់មរណកាល ការបែកបាក់នៃខ្លួនចំនែកខ្លះ ការដាក់
 ចុះទ្រូលសត្វ ការដាក់នៃជីវិតក្រិម្មុយ ណា របស់សត្វចំនែកខ្លះនោះ ។
 ចាកសត្វនិកាយនោះ ។ នេះហៅថា មរណា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនែកខ្លះ
 ជននេះផង មរណានេះផង នេះហៅថា ជននិទមរណា ដោយប្រការ
 ដូច្នោះផង ។ ការកើតឡើងនៃជននិទមរណា ព្រោះការកើតឡើងនៃជាតិ

ជាតិទំរេតា ជនមរណាទំរេតា អយេមេវ អរិយោ
អដ្ឋង្គិកោ មក្កោ ជនមរណាទំរេតាកាមិទិ បដិបតា
សេយ្យដីដំ សម្មាទិដ្ឋិ ។ មេ ។ សម្មាសមាទិ ។

[១២៦] យកោ ទោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកោ ឋវិ
ជនមរណំ បជាតាទិ ឋវិ ជនមរណាសមុទយំ បជាតាទិ
ឋវិ ជនមរណាទំរេតំ បជាតាទិ ឋវិ ជនមរណាទំរេតកា-
មិទិ បដិបទិ បជាតាទិ ឥនមស្ស ធម្ម ញាណំ ។
សោ ឥមំនា ធម្មេន និដ្ឋេន វិទិភេន អកាលិកេន
បក្កេន បរិយោកាន្តេន អតីតាទាតកេន ធម៌ ធនេ យេ
ទោ កេចំ អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ប្រាហ្មណា វា
ជនមរណំ អត្តញ្ញំសុ ជនមរណាសមុទយំ អត្តញ្ញំសុ
ជនមរណាទំរេតំ អត្តញ្ញំសុ ជនមរណាទំរេតាកាមិទិ
បដិបទិ អត្តញ្ញំសុ សទ្ធ កេ ឋវិមេវ អត្តញ្ញំសុ

ការលេតំនៃជនមរណៈ ព្រោះការលេតំនៃជាតិ មគ្គជីវិតសិប្រកប
ដោយអង្គ ៨ ប្រការនេះឯង ជាបដិបតា ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទី
លេតំនៃជនមរណៈ គឺប្រាជ្ញាយលំយ័ញ្ញត្រូវ ១ ។ មេ ។ ការម្តង
ចិត្តត្រូវ ១ ។

[១២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើអរិយសាវ័កដឹងច្បាស់
ខ្ញុំជនមរណៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំហេតុជាទីកើតឡើងនៃជនមរណៈ
យ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំទីលេតំនៃជនមរណៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់
ខ្ញុំបដិបតាជាដំណើរទៅកាន់ទីលេតំនៃជនមរណៈយ៉ាងនេះ នេះ ជា
ធម្មញ្ញណា របស់អរិយសាវ័កនោះ ។ អរិយសាវ័កនោះ តែងនាំទៅខ្ញុំ
នឹង ក្នុងអតីតកាលនិងអនាគតកាល ដោយធម៌នេះ(១) ដែលខ្លួនបាន
ឃើញហើយ ដឹងច្បាស់ហើយ ជាធម៌ឲ្យផលមិនខុសកាល ជាធម៌ដែល
ខ្លួនបានផលហើយ បានជ្រុះជ្រាបហើយ ដោយចក្ខុជា ពួកសមណៈ
ឬប្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអតីតកាល ដឹងច្បាស់ខ្ញុំជនមរណៈ ដឹង
ច្បាស់ខ្ញុំហេតុជាទីកើតឡើងនៃជនមរណៈ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំទីលេតំ នៃ
ជនមរណៈ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំបដិបតាជាដំណើរទៅកាន់ទីលេតំនៃជនមរណៈ
សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះឯង

១ សំដៅយកចុះសព្វធម៌ ឬមន្តញ្ញណាធម៌ ។

ភកិសមយសំយុត្តក្សត្រិយវិទ្ធិ អរិយសាស្ត្រសម្ព័ន្ធ

សេយ្យជាមិហំ ឯតាហិ ។ យេមំ ហិ កេចិ អនាគត-
មន្ទានំ សមណា វា ប្រាហ្មណា វា ជីវមរណំ អភិ-
ជាតិស្សន្តិ ជីវមរណសមុទេវិ អភិជាតិស្សន្តិ ជីវ-
មរណានិរោធំ អភិជាតិស្សន្តិ ជីវមរណានិរោធតាមិមំ
បដិបទំ អភិជាតិស្សន្តិ សព្វេ តេ ឯវមេវ អ-
ភិជាតិស្សន្តិ សេយ្យជាមិហំ ឯតាហិភិ ។ ឥធមស្ស
អន្ធយេ ញាណំ ។

(១២៦) យកោ ទោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវត្តស្ស ឥ-
មាជិ ទ្វេ ញាណានិ បរិសុទ្ធានិ ហោន្តិ បរិយោធាតានិ
ធម្ម ញាណាត្ថ អន្ធយេ ញាណាត្ថ ។ អយំ វុទ្ធកិ
ភិក្ខុវេ អរិយស្សវត្តោ ធិដ្ឋិសម្បទ្ធោ ឥតិបំ ធស្សន-
សម្បទ្ធោ ឥតិបំ អាតតោ ឥមំ សទ្ធិដ្ឋំ ឥតិបំ បស្សតិ
ឥមំ សទ្ធិដ្ឋំ ឥតិបំ សេក្ខន ញាណាន ១ សមញ្ញតតោ
ឥតិបំ សេក្ខាយ វិជ្ជាយ សមញ្ញតតោ ឥតិបំ ធម្ម-
សោតំ សមាធានោ ឥតិបំ អរិយោ ធិត្វេនិកម្សត្តោ
ឥតិបំ អមតទ្ធារំ អាហារូ ធិដ្ឋតិ ឥតិបំភិ ។

ភកិសមយសំយុត្តក្សត្រិយវិទ្ធិ ឈ្មោះអរិយសាស្ត្រ

ដូចជាភក្ខុអញ ក្នុងកាលវេទនា ។ ពួកសមណៈប្រាហ្មណ៍ណា
មួយក្នុងអនាគតកាល នឹងដឹងច្បាស់ខ្លួនផងនិមរណៈ នឹងដឹងច្បាស់ខ្លួន
ហេតុជាទីកើតឡើងនៃជីវិតនិមរណៈ នឹងដឹងច្បាស់ខ្លួនទីលេខនៃជីវិត
និមរណៈ នឹងដឹងច្បាស់ខ្លួនបដិបទា ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទីលេខនៃជីវិត
និមរណៈ សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ នឹងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះឯង
ដូចជាភក្ខុអញ ក្នុងកាលវេទនា ។ នេះជាអន្ធយញ្ញាណ(*) របស់
អរិយសាស្ត្រនោះ ។

(១២៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្សោយ កាលណាបើអរិយសាស្ត្រ មាន
ញាណទាំង ២ នេះ ធិមញ្ញាណ ១ អន្ធយញ្ញាណ ១ បរិសុទ្ធ ផ្លូវដឹង
ហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្សោយ អរិយសាស្ត្រនេះ ហៅថាបរិច្ចលិ
ដោយទិដ្ឋិកំបាន ថាបរិច្ចលិដោយទស្សនៈកំបាន ថាមកកាន់ព្រះសម្ម
នេះកំបាន ថាយើងព្រះសម្មនេះកំបាន ថាប្រកបដោយសេក្ខញ្ញាណ
កំបាន ថាប្រកបដោយសេក្ខវិជ្ជាកំបាន ថាដល់ព្រម ខ្លួនម្នីស្រោត
កំបាន ថាជាអរិយៈអ្នកមានទិព្វធិកម្សត្តកំបាន ថាបំភិអចន្តិទ្វារ
នៃអមតភ័ក្ត្រកំបាន ។

* សេចក្តីដឹងក្នុងអំឡុងដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមញាណ បាននិសំបូជវត្តលក្ខណ៍ ។

(១២៣) កកមា ច ភិក្ខុវេ ជាតិ ។ បេ ។ កកមោ

ច ភិក្ខុវេ ករោ ... កកមញ្ច ភិក្ខុវេ ទុទាធានំ ... កកមា

ច ភិក្ខុវេ ឥណ្ឌា ... កកមា ច ភិក្ខុវេ វេទនា ... កកមោ

ច ភិក្ខុវេ ជស្សា ... កកមញ្ច ភិក្ខុវេ សន្យាយំតំ ...

កកមញ្ច ភិក្ខុវេ បាមរុមិ ... កកមញ្ច ភិក្ខុវេ វិញ្ញា-

ណំ ... កកមេ ច ភិក្ខុវេ សង្ការ តយោមេ ភិក្ខុវេ

សង្ការ កាយសង្ការេ វចីសង្ការេ ចិត្តសង្ការេតិ

នមេ វុទ្ធកិ ភិក្ខុវេ សង្ការ ។ អវិជ្ជាសមុទយោ សង្ការ-

សមុទយោ អវិជ្ជាចំរោតា សង្ការចំរោតោ អយមេវ

អវិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ សង្ការចំរោតកមិទិ បដិ-

បតា សេយ្យដិទិ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាទិ ។

(១២៣) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ជាតិ តើដូចម្តេច ។ បេ ។ ម្ចាស់

ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ កត តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ។ បុគ្គាន តើ

ដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ឥណ្ឌា តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិ-

ទ្យាយ វេទនា តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ជស្សៈ តើដូចម្តេច...

ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ សទ្យាយកនៈ តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិ-

ទ្យាយ បាមរុមេ តើដូចម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ វិញ្ញាណ តើដូច

ម្តេច ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ សង្ការចាំនិទ្យាយ តើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុ

ចាំនិទ្យាយ សង្ការនេ មាន ៣ គឺ កាយសង្ការ ១ វចីសង្ការ ១ ចិត្ត-

សង្ការ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ នេះហៅថា សង្ការចាំនិទ្យាយ ។

ការកើតឡើងនៃសង្ការ ព្រោះការកើតឡើងនៃអវិជ្ជា ការលក់នៃសង្ការ

ព្រោះការលក់នៃអវិជ្ជា មន្តវិប្រសិប្រេកបដោយអង្គចំនួន ៨ ប្រការ

នេះឯង ជាបដិបតា ដែលជាដំណើរទៅកាន់ទីលក់នៃសង្ការ គឺប្រាថ្នា

យល់ឃើញត្រូវ ១ ។ បេ ។ ការឥតម្តងចិត្តត្រូវ ១ ។

(១២២) យេតោ ខោ កិក្ខុវេ អរិយស្សវុតោ ឯវិ
 សង្ការេ បដាចាតិ ឯវិ សង្ការសមុទយំ បដាចាតិ ឯវិ
 សង្ការនិរោធិ បដាចាតិ ឯវិ សង្ការនិរោធកាមិនិ បដិ-
 បដិ បដាចាតិ ឥន្ទស្ស ធម្មេ ញាណំ ។ សោ
 ឥមិថា ធម្មេន ធម្មេន វិនិកេន អកាលកេន បន្តេន
 បរិយោកាធូន អតីតាចាកកេ ធម៌ ទេតិ យេ ខោ
 កេនិ អតីតមន្តានំ សមណា វា ប្រាហ្មណា វា
 សង្ការេ អន្តក្ខំសុ សង្ការសមុទយំ អន្តក្ខំសុ សង្ការ-
 និរោធិ អន្តក្ខំសុ សង្ការនិរោធកាមិនិ បដិបដិ អន្តក្ខំ-
 សុ សទ្យេ កេ ឯវេវេ អន្តក្ខំសុ សេយ្យជាបិហំ ឯកេ-
 ហិ ។ យេមិ ហិ កេនិ អចាកកមន្តានំ សមណា
 វា ប្រាហ្មណា វា សង្ការេ អភិជាតិស្សន្តិ សង្ការ-
 សមុទយំ អភិជាតិស្សន្តិ សង្ការនិរោធិ អភិជាតិស្សន្តិ

(១២២) ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ កាលណាបរិអរិយសាវ័កដឹងច្បាស់
 ខ្លួនសង្ការចាំឱ្យយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់ខ្លួនហេតុជាទីកើតឡើងនៃសង្ការ
 យ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់ខ្លួនទីរលកនៃសង្ការយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់ខ្លួនដីបថា
 ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលកនៃសង្ការយ៉ាងនេះ នេះជាធម្មញ្ញាណរបស់អរិ-
 យសាវ័កនោះ ។ អរិយសាវ័កនោះ តែងចាំទៅខ្លួនឯង ក្នុងអតីតកាល
 និងអនាគតកាល ដោយធម៌នេះ ដែលខ្លួនបានឃើញហើយ ដឹងច្បាស់
 ហើយ ជាធម៌ដែលដឹងខុសកាល ជាធម៌ដែលខ្លួនបានដល់ហើយ បាន
 ជ្រួតជ្រាបហើយដោយបញ្ញាថា ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ណាមួយក្នុងអតីត-
 កាល បានដឹងច្បាស់ខ្លួនសង្ការចាំឱ្យយ ដឹងច្បាស់ខ្លួនហេតុជាទីកើតឡើង
 នៃសង្ការ ដឹងច្បាស់ខ្លួនទីរលកនៃសង្ការ ដឹងច្បាស់ខ្លួនដីបថាជាដំណើរ
 ទៅកាន់ទីរលកនៃសង្ការ សមណប្រាហ្មណ៍ចាំនិអស់នោះ បានដឹងច្បាស់
 យ៉ាងនេះនិង ដូចជាអាក្ខតកញ្ញក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ។ ពួកសមណៈឬ
 ប្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល នឹងដឹងច្បាស់ខ្លួនសង្ការចាំឱ្យយ
 និងដឹងច្បាស់ ខ្លួនហេតុជាទីកើតឡើងនៃសង្ការ និងដឹងច្បាស់ខ្លួនទីរលក

សង្ខារនិរោធតាមិទំ បដិបទំ អភិជាទិស្សន្តិ សទ្ធវេ ។ ក
ឯកមេវ អភិជាទិស្សន្តិ សេយ្យជាមិហំ ឯកមហិទិ ។
ឥនមស្ស អន្ធវេ ញាណំ ។

(១២៥) យតោ ទោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកស្ស
ឥនាទិ ទ្វេ ញាណាទិ បរិសុទ្ធាទិ ហោន្តិ បរិយោធា-
តាទិ ធម្មេ ញាណាត្ថ អន្ធវេ ញាណាត្ថ ។ អយំ
វុទ្ធភិ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកោ ទិដ្ឋិសម្បទ្ធោ ឥតិប
នស្សនសម្បទ្ធោ ឥតិប អាគរោ ឥមំ សទ្ធម្ហំ ឥតិប
បស្សតិ ឥមំ សទ្ធម្ហំ ឥតិប សេក្ខេន ញាណេន
សមញ្ញតោ ឥតិប សេក្ខាយ វិជ្ជាយ សមញ្ញតោ
ឥតិប ធម្មសោតំ សមាបទ្ធោ ឥតិប អរិយោ ទិព្វេនិ-
កម្សត្តោ ឥតិប អមតទ្ធារំ អាហន្ត តិច្ឆតិ ឥតិបិតិ ។
តតិយំ ។

(១២៦) សាវត្ថយំ វិហារតិ ... សត្តសត្តរំ កេ ភិក្ខុវេ
ញាណាវុទ្ធិ ទេសស្សនិ តំ សុណាថ ស្មាទុកំ
មនសិករោថ ភាសិស្សាមិតិ ។ ឯវិ កន្តតិ ទោ កេ
ភិក្ខុ កតវកោ បទូស្សនស្សំ ។

នៃសង្ខារ ទំនិជីវិត្យសំបូរបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទិវលភវិនៃសង្ខារ
សមណត្រាហ្មណំទាំងអស់នោះ ទំនិជីវិត្យសំយោងទេវេនិ ដូចជាអាត្មា
អញ្ញភូតិកាលផ្សេងទៀត ។ នេះ ជាអន្ធវេញាណ របស់អរិយសាវក
នោះ ។

(១២៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើអរិយសាវក មាន
ញាណទាំង ២ នេះ គឺធម្មញ្ញាណ ១ អន្ធវេញាណ ១ បរិសុទ្ធ ផ្សេង
ដំណើរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកនេះ ហៅថាបរិបូណ៌
ដោយទំនៀកទាន ថាចរិបូណ៌ដោយទស្សនៈកំបាន ថាមកតាមព្រះសទ្ធម្ម
ទេកំបាន ថាឃើញព្រះសទ្ធម្មទេកំបាន ថាប្រកបដោយសេក្ខញ្ញាណ
កំបាន ថាប្រកបដោយសេក្ខវិជ្ជាកំបាន ថាដល់ព្រះមន្ត្រីស្រោកកំ
បាន ថាដោយអ្នកមានទិព្វេនិកម្សត្តាកំបាន ថាបិករិអបទំនិទ្ធាវិនៃ
អមតទិព្វានកំបាន ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

(១២៦) ច្រើនដំណើរជីវិត្យសាវក្ខី ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
កថាឥនិទំសំដៃនិញាណាវុទ្ធិ វេទ ច្រកា ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នក
ទាំងឡាយ ចូរយកចិត្តទុកដាក់ ច្រើនចំណាប់ពាក្យនោះ ឲ្យប្រយោជន៍
កថាឥនិទំពាលឲ្យស្តាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះក្មេងដ៏កវិនៃ
ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[១២៧] កកក ឯកកក កកក កកក កកក កកក

សក្កសក្កិ ញាណវត្ថុនិ ជាតិប្បទូយា ជនមរណានិ

ញាណំ អសតិ ជាតិយា នត្ថិ ជនមរណានិ ញាណំ

អតីតម្យ អទ្ធានំ ជាតិប្បទូយា ជនមរណានិ ញាណំ

អសតិ ជាតិយា នត្ថិ ជនមរណានិ ញាណំ អនាគតម្យ

អទ្ធានំ ជាតិប្បទូយា ជនមរណានិ ញាណំ អសតិ ជា

តិយា នត្ថិ ជនមរណានិ ញាណំ យម្យស្ស កំ ធម្មដ្ឋិ

កិញ្ញាណំ កម្យ ទយធម្មំ វយធម្មំ វិកកធម្មំ វិរោធនធម្មនិ

ញាណំ ។ កវប្បទូយា ជាតិកិ ញាណំ ។ បេ ។

ទុច្ចាតានប្បទូយា កកកិ ញាណំ... កណ្តាបទូយា ទ-

ចាតាននិ ញាណំ... វេទនាបទូយា កណ្តាភិ ញាណំ...

[១២៧] ប្រាសាទកថាប្រតិប្រាសំដូច្នោះ ម្ចាស់កុំចាំនិ

ទ្បាយ ញាណវត្ថុនិ ៧៧ ប្រការ តើដូចម្តេច គិសេចក្តីដឹងថា ជននិ

មរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។ សេចក្តីដឹងថា កាលបើជាតិមិន

មាន ជននិមរណៈក៏មិនមាន ។ សេចក្តីដឹងថា ជននិមរណៈជាអតីត-

កាលកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។ សេចក្តីដឹងថា កាលបើជាតិ

មិនមាន ជននិមរណៈក៏មិនមាន ។ សេចក្តីដឹងថា ជននិមរណៈជា

អនាគតកាលកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។ សេចក្តីដឹងថា កាលបើ

ជាតិមិនមាន ជននិមរណៈក៏មិនមាន ។ សេចក្តីដឹងថា ធម្មដ្ឋិតិញាណ

(បច្ចុយាការញាណ) ណា គប្បីមាន ធម្មដ្ឋិតិញាណនោះ មានកិរិយា

កសាទៅជាធម្មតា មានកិរិយាសូទ្យទៅជាធម្មតា មានកិរិយាវិចារទៅ

ជាធម្មតា មានកិរិយាលេខទៅជាធម្មតា ។ ។ សេចក្តីដឹងថា ជាតិកើត

មាន ព្រោះកើតជាបច្ច័យ ។ ។ បេ ។ សេចក្តីដឹងថា កកកើតមាន ព្រោះ

ទុច្ចាតានជាបច្ច័យ ។ ... សេចក្តីដឹងថា ទុច្ចាតានកើតមាន ព្រោះកណ្តាជា

បច្ច័យ ។ ... សេចក្តីដឹងថា កណ្តាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ។ ...

ជស្សប្បទ្ធា វេទនាតិ ញាណំ... សន្យាយ តទ្បទ្ធា
 ជស្សតិ ញាណំ ... តាមរូបប្បទ្ធា សន្យាយ តទ្បទ្ធា
 ញាណំ... វិញ្ញាណប្បទ្ធា តាមរូបទ្បទ្ធា ញាណំ... សង្ខា-
 រម្បទ្ធា វិញ្ញាណទ្បទ្ធា ញាណំ ... អវិជ្ជាមទ្ធា សង្ខារតិ
 ញាណំ អសតិ អវិជ្ជាយ ទត្ថុ សង្ខារតិ ញាណំ
 អតីតម្យ អន្តរំ អវិជ្ជាមទ្ធា សង្ខារតិ ញាណំ
 អសតិ អវិជ្ជាយ ទត្ថុ សង្ខារតិ ញាណំ អនាគតម្យ
 អន្តរំ អវិជ្ជាមទ្ធា សង្ខារតិ ញាណំ អសតិ
 អវិជ្ជាយ ទត្ថុ សង្ខារតិ ញាណំ យម្យស្ស តិ
 ធម្មដ្ឋិតិញាណំ តម្យ ទយធម្មំ វយធម្មំ វិរាគធម្មំ
 ជិរោធម្មទ្បទ្ធា ញាណំ ។ ឥមាធិ វុទ្ធភ្នំ កិក្ការេ សត្ត-
 សត្តវេ ញាណាវុទ្ធិតិ ។ ទត្ថុត្ថំ ។

(១២៨) សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... អវិជ្ជាមទ្ធា
 កិក្ការេ សង្ខារ សង្ខារម្បទ្ធា វិញ្ញាណំ

សេចក្តីដឹងថា វេទនាតិមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ។ ... សេចក្តីដឹង
 ថា ជស្សតិមាន ព្រោះជស្សាយន្តជាបច្ច័យ ។ ... សេចក្តីដឹងថា
 សន្យាយន្តរតិមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ។ ... សេចក្តីដឹងថា នាម-
 រូបតិមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ។ ... សេចក្តីដឹងថា វិញ្ញាណតិ
 មាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ ... សេចក្តីដឹងថា សង្ខារទាំងឡាយតិ
 មាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។ សេចក្តីដឹងថា កាលបើអវិជ្ជាមិនមានហើយ
 សង្ខារទាំងឡាយក៏មិនមាន ។ សេចក្តីដឹងថា សង្ខារទាំងឡាយជាអតីត-
 កាលតិមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។ សេចក្តីដឹងថា កាលបើអវិជ្ជាមិន
 មាន សង្ខារទាំងឡាយក៏មិនមាន ។ សេចក្តីដឹងថា សង្ខារទាំងឡាយ
 ជាអនាគតកាលតិមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។ សេចក្តីដឹងថា កាល
 បើអវិជ្ជាមិនមាន សង្ខារទាំងឡាយក៏មិនមាន ។ សេចក្តីដឹងថា ធម្មដ្ឋិតិ-
 ញាណណាម្យមាន ធម្មដ្ឋិតិញាណានោះ មានកិរិយាអស់ទៅជាធម្មតា
 មានកិរិយាស្មុន្យទៅជាធម្មតា មានកិរិយាវិទាសទៅជាធម្មតា មានកិរិយា
 លេត់ទៅជាធម្មតា ។ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ញាណវុ
 ទ្ធិតិ ប្រការ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(១២៨) ទ្រង់នឹងទៅជិតក្រុងសាវត្ថិ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សង្ខារទាំងឡាយតិមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណតិមាន

អភិសមយសំយុត្តស្ស កុទ្ធារម្មិយវន្ត ជនមរណាទុត្តា

។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវសស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទរយោ ហោតិអំ ។

(១២៧) ឯវំ វុត្តេ អញ្ញាតោ កិក្ខុ កតវន្តំ ឯកទភេទ កាតមំ ទុ ទោ កន្ត ជនមរណំ កាស្ស ច បនំទំ ជនមរណាន្តំ ។ ទោ កាលោ បញ្ញាតិ កំភវំ អភេទ កាតមំ ជនមរណំ កាស្ស ច បនំទំ ជនមរណាន្តំ ឥតិ វំ កិក្ខុ យោ វិទយ្យ អញ្ញំ ជនមរណំ អញ្ញស្ស ច បនំទំ ជនមរណាន្តំ ឥតិ វំ កិក្ខុ យោ វិទយ្យ ទុកយមេតំ ឯកត្ថំ ព្យក្ខន្ធមាមា ឆានំ ។ តំ ធីវំ តំ សវីវន្តំ វំ កិក្ខុ ធិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយកាសោ ទ ហោតិ អញ្ញំ ធីវំ អញ្ញំ សវីវន្តំ វំ កិក្ខុ ធិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយកាសោ ទ ហោតិ ។ ឯតេ កិក្ខុ ទោ អន្ត អទុបកម្ម មជ្ឈេន តថាគំតោ ចម្មំ ទេសេតិ ជាតិប្បទូយា ជនមរណាន្តំ ។

អភិសមយសំយុត្ត កុទ្ធារម្មិយវន្ត កាលោស្សរេវជននិមរណោ

ព្រោះសន្តិកាជាបច្ច័យ ។ ថេ ។ ការកើតឡើងក្រែមវៃនកន្តក្នុងវាំងសំខ្លះ វែមនិមានយ៉ាងនេះ ។

(១២៧) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ ១ រូប ក៏ក្រាបចូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បតិក្រព្រះអង្គដ៏ ចម្រើន ជននិមរណៈ កើតដូចម្តេចហ្ន៎ មួយទៀត ជននិមរណៈនេះ ឯង ជាបេសំអ្នកណា ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ប្រសូនខេមិនត្រូវ ទេ ហើយទ្រង់ត្រាស់តទៅទៀតថា ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលណាពោលថា ជននិមរណៈ ដូចម្តេច មួយទៀត ជននិមរណៈនេះឯង ជាបេសំ អ្នកណា ដូច្នោះក៏ ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលណាពោលថា ជននិមរណៈដទៃ មួយទៀត ជននិមរណៈនេះឯង ជាបេសំបុគ្គលដទៃ ដូច្នោះក៏ ពាក្យ ទាំង ២ នេះ មានអក្ខដូចគ្នា ផ្សេងតែព្យក្ខន្ធនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ កាល បើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតនោះ ក៏គឺសរិរនោះ ដូច្នោះក៏ ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ វែមនិមិនមាន ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញ ថា ជីវិតដទៃ សរិរដទៃ ដូច្នោះក៏ ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ ក៏វែមនិមិន មាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ព្រះអង្គជាគតមិនប្រកាន់ខ្លះអន្តចមិ គឺធម៌ដ៏លាមក ទាំង ២ នោះឡើយ តែគិតសំដែងធម៌ដោយបទកំណាលថា ជននិមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ។

សុត្តនិបិដក សំយុត្តនិកាយ ទី១៧

(១៣១) កកមា ទុ ទោ កាណ្ណ ជាតិ កស្ស ច បទាយំ ជាតិភិ ។ ទោ កាណ្ណា បញ្ញាតិ ភកា អរោច កកមា ជាតិ កស្ស ច បទាយំ ជាតិភិ ឥតិ វា កិក្កុ យោ វិទេយ្យ អញ្ញា ជាតិ អញ្ញស្ស ច បទាយំ ជាតិភិ ឥតិ វា កិក្កុ យោ វិទេយ្យ ឧកយមេតិ ឯកត្ថំ ព្យញ្ជនមេវ ធានំ ។ តិ ជីវិ តិ សវិវុទ្ធំ វា កិក្កុ ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវសោ ច ហោតិ អញ្ញំ ជីវិ អញ្ញំ សវិវុទ្ធំ វា កិក្កុ ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវសោ ច ហោតិ ។ ឯតេ តេ កិក្កុ ឧកោ អន្តេ អទុ បកម្ម មាជ្ឈន តថាគោ ធម្មំ ទោសតិ វាវ្យច្ចយា ជាតិភិ ។

(១៣២) កកមា ទុ ទោ កាណ្ណ ករោ កស្ស ច បទាយំ ករោតិ ។ ទោ កាណ្ណា បញ្ញាតិ ភកា អរោច កកមា ករោ កស្ស ច បទាយំ ករោតិ ឥតិ វា កិក្កុ យោ វិទេយ្យ អញ្ញា ករោ អញ្ញស្ស ច បទាយំ ករោតិ ឥតិ វា កិក្កុ យោ វិទេយ្យ ឧកយមេតិ ឯកត្ថំ

សុត្តនិបិដក សំយុត្តនិកាយ ទី១៧

(១៣៣) បពិត្រព្រះអង្គជីវម្រឹម ជាតិ តើដូចម្តេចហ្ន៎ មួយ ទៀត ជាតិទេឯង ជាបេសំអ្នកណា ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ប្រស្នានមិនត្រូវទេ ហើយទ្រង់ត្រាស់ទៅទៀតថា ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គល ណាពាលថា ជាតិ ដូចម្តេច មួយទៀត ជាតិទេឯង ជាបេសំអ្នក ណា ដូច្នោះក្តី ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលណាពាលថា ជាតិដទៃ មួយទៀត ជាតិទេឯង ជាបេសំបុគ្គលដទៃ ដូច្នោះក្តី ពាក្យទាំង ២ ទេឯង មាន អក្ខដូចគ្នា ផ្សេងតែព្យញ្ជនៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតនោះ ក៏គឺសវិវេនោះ ដូច្នោះក្តី ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ វិមនមិន មាន ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតដទៃ សវិវេដទៃ ដូច្នោះក្តី ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ ក៏វិមនមិនមាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ព្រះ ភកាគត មិនបានប្រកាន់នូវអន្តចមិទាំង ២ នោះឡើយ តែសំដែងចមិ ដោយបទកណ្តាលថា ជាតិកើតមាន ព្រោះគេជាបច្ចុយ ។

(១៣៤) បពិត្រព្រះអង្គជីវម្រឹម ភត តើដូចម្តេចហ្ន៎ មួយទៀត ភតទេឯង ជាបេសំអ្នកណា ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ប្រស្នានមិន ត្រូវទេ ហើយទ្រង់ត្រាស់ទៅទៀតថា ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលណាពាល ថា ភត ដូចម្តេច មួយទៀត ភតទេឯង ជាបេសំអ្នកណា ដូច្នោះ ក្តី ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលណាពាលថា ភតដទៃ មួយទៀត ភតទេឯង ជាបេសំបុគ្គលដទៃ ដូច្នោះក្តី ពាក្យទាំង ២ ទេឯង មានអក្ខដូចគ្នា

អភិសមយសំយុត្តស្ស កឡានុទ្ទិយវន្ត ភវិវច្ឆា

ក្សត្រានមេ ចាតំ ។ តំ ជីវំ តំ សរិវន្តំ ក ភិក្ខុ

និដ្ឋិយោ សតំ ត្រហ្មចវិយវសោ ន ហោតិ អញ្ញំ ជីវំ

អញ្ញំ សរិវន្តំ ក ភិក្ខុ និដ្ឋិយោ សតំ ត្រហ្មចវិយវសោ

ន ហោតិ ។ ឋិតេ តេ ភិក្ខុ ទុកោ អន្តេ អនុបតម្ម

មជ្ឈេន តតាភតោ ជម្មំ ទេសេតិ ទុចាតានប្បទូយោ

ករោតិ ។ បេ ។ តណ្ហាបទូយោ ទុចាតានន្តំ ... វេទនា

បទូយោ តណ្ហាតិ ... ផស្សប្បទូយោ វេទនាតិ ... សន្យា

យតទប្បទូយោ ផស្សាតិ ... ចាម្បបប្បទូយោ សន្យាយ

តទន្តំ ... វិញ្ញាណប្បទូយោ ចាម្បបន្តំ ... សង្ហាប្បទូយោ

វិញ្ញាណន្តំ ។

អភិសមយសំយុត្ត កឡានុទ្ទិយវន្ត កាលោកស្សរករកតាដើម

ផ្សេងនៃក្សត្រានៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិត

នោះ គឺគឺសរិវន្តនោះ ដូច្នោះក្តី ការប្រព្រឹត្តិត្រហ្មចវិយៈ វេទនិមន្តាន

ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតវេទ សរិវន្តវេទ ដូច្នោះ

ក្តី ការប្រព្រឹត្តិត្រហ្មចវិយៈ គឺវេទនិមន្តាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ព្រះតថា

ភគ មិនប៉ះពាល់នូវអន្តរមិច្ឆាតិ ២ នោះឡើយ តែសំដែងនិមន្តវេទ

បទកណ្តាលថា គតាភិក្ខុនា ព្រោះទុចាតានជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ថា

ទុចាតានភិក្ខុនា ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ... ថា តណ្ហាភិក្ខុនា

ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ... ថា វេទនាភិក្ខុនា ព្រោះផស្សៈជា

បច្ច័យ ... ថា ផស្សៈភិក្ខុនា ព្រោះសទ្យាយននៈជាបច្ច័យ ...

ថា សទ្យាយននៈភិក្ខុនា ព្រោះចាម្បបជាបច្ច័យ ... ថា ចាម្បបភិក្ខុ

នា ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ... ថា វិញ្ញាណភិក្ខុនា ព្រោះសង្ហា

ជាបច្ច័យ ។

[១៣៦] កតមេ នុ ទោ កន្តេ សង្ការ កស្ស
 ច បដិមេ សង្ការតិ ។ ទោ កន្តេ បញ្ញាតិ ភវន
 អនន កតមេ សង្ការ កស្ស ច បដិមេ សង្ការតិ
 ឥតិ វា ភិក្ខុ យោ វិនិយម្យ អញ្ញេ សង្ការ អញ្ញស្ស
 ច បដិមេ សង្ការតិ ឥតិ វា ភិក្ខុ យោ វិនិយម្យ
 ឧកយមេតិ ឯតត្ថំ ក្សត្តិយមេ ធានំ ។ តិ ជិវ
 តិ សវ័ន្តំ វា ភិក្ខុ ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវសោ
 ន ហោតិ អញ្ញំ ជិវ អញ្ញំ សវ័ន្តំ វា ភិក្ខុ ទិដ្ឋិយា
 សតិ ព្រហ្មចរិយវសោ ន ហោតិ ។ ឯតេ តេ ភិក្ខុ
 ឧកោ អន្តេ អនុបកម្ម មជ្ឈេន តថាគតោ ចម្ម
 ទោសេតិ អវិជ្ជាបត្តយា សង្ការតិ ។

[១៣៧] អវិជ្ជាយ ត្រូវ ភិក្ខុ អសេសវិភក្ខិវេទនា
 យាធិស្ស តាធិ វិសុតាយតាធិ វិសេវិតាធិ វិប្បដ្ឋិតាធិ
 តាធិធិ តាធិធិ កតមំ ជវាមរណំ កស្ស ច បដិទំ ជវា
 មរណំ ឥតិ វា អញ្ញំ ជវាមរណំ អញ្ញស្ស ច បដិទំ ជវា

[១៣៦] បតិក្រាព្រាអនិដ្ឋិមេ សង្ការតំនិទ្ធកាយ តើដូច
 ម្តេច មួយទៀត សង្ការតំនិទ្ធកាយ ជាបេសំអ្នកណា ។ ព្រាពោ
 ព្រាគាតត្រាស់ថា ប្រស្នាទេមិនត្រូវទេ ហើយទ្រង់ត្រាស់ទៅទៀតថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលណាពោលថា សង្ការតំនិទ្ធកាយ ដូចម្តេច មួយទៀត
 សង្ការតំនិទ្ធកាយជាបេសំអ្នកណា ដូច្នោះ ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលណាពោល
 ថា សង្ការតំនិទ្ធកាយដទៃ មួយទៀត សង្ការតំនិទ្ធកាយជាបេសំបុគ្គល
 ដទៃ ដូច្នោះ ពាក្យទាំង ២ នេះមានអន្តរដូចគ្នា ផ្សេងតែព្យាបាទ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតនោះ ក៏គឺសវ័រនោះ
 ដូច្នោះ ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ វែងមិនមាន ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើ
 មានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតដទៃ សវ័រដទៃ ដូច្នោះ ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្ម
 ចរិយៈ ក៏វែងមិនមាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ព្រះតថាគត មិនបំភាន់ដូ
 អន្តរដទៃទាំង ២ នោះឡើយ តែសំដែងចម្លែងដោយបទបណ្តាលថា សង្ការ
 តំនិទ្ធកាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។

[១៣៧] ម្ចាស់ភិក្ខុ សេចក្តីចម្រើនចម្រាស សេចក្តីច្រកាន់ទំន
 ទំន រសេចក្តីច្រកាន់ទំនណាមួយ ។ ចេសំបុគ្គលនោះ ជាជវាធិមរណ
 ណៈ ដូចម្តេច មួយទៀត ជវាធិមរណៈនេះឯងជាបេសំអ្នកណា ដូច្នោះ
 ក្តី ជាជវាធិមរណៈដទៃ មួយទៀត ជវាធិមរណៈនេះឯងជាបេសំបុគ្គល

អភិសមយសំបុត្តស្ស កុណ្ណាទុតិយវន្តេ ភវិទិបុត្ត

មរណំ ឥតិ វា តំ ជីវិតំ សរិរិ ឥតិ វា អញ្ញំ ជីវិ
អញ្ញំ សរិរិ ឥតិ វា សញ្ញាទិស្ស ភាទិ បហិបាទិ កវន្តំ
ទុទ្ធីទ្ធម្មលាទិ ភាលាវត្តកភាទិ អនកាវន្តភាទិ អាយតិ
អទុប្បាទទម្មាទិ ។

[១៣៦] អវិជ្ជាយ ត្រូវ ភិក្ខុ អសេសវិភក្តិកេតា
យាទិស្ស ភាទិ វិស្សកាយិភាទិ វិសេវិភាទិ វិប្បន្តំភាទិ
កាទិទិ កាទិទិ កាទិទិ កាទិទិ ជាតិ កស្ស ច បទាយិ
ជាតិ ឥតិ វា អញ្ញា ជាតិ អញ្ញាស្ស ច បទាយិ ជាតិ
ឥតិ វា តំ ជីវិតំ សរិរិ ឥតិ វា អញ្ញំ ជីវិ អញ្ញំ សរិរិ
ឥតិ វា សញ្ញាទិស្ស ភាទិ បហិបាទិ កវន្តំ ទុទ្ធីទ្ធម្ម-
លាទិ ភាលាវត្តកភាទិ អនកាវន្តភាទិ អាយតិ អ-
ទុប្បាទទម្មាទិ ។

[១៣៧] អវិជ្ជាយ ត្រូវ ភិក្ខុ អសេសវិភក្តិកេតា
យាទិស្ស ភាទិ វិស្សកាយិភាទិ វិសេវិភាទិ វិប្បន្តំ-
ភាទិ កាទិទិ កាទិទិ កាទិទិ កាទិទិ កាទិទិ កាទិទិ កា-
តិមំ ទុបាទាទិ ... កាតិមា កល្យាណ ... កាតិមា វេទិតា ...

អភិសមយសំបុត្ត សុណ្ណាទុតិយវន្តេ ករសោកស្សបរោកជាដើម

ដទៃ ដូច្នោះ ថា ជីវិតនោះ គឺសរិរិនោះ ដូច្នោះ ថា ជីវិតដទៃ ស-
រិរិដទៃ ដូច្នោះ ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ បុគ្គលនោះ បានលះបង់ហើយ
បានគាស់រលើនិប្បសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឱ្យនៅសល់តែទីនៅដូចជាទី
នៅនៃដើមភ្នំ ជាធម្មជាតិដល់នូវការមិនមានបែបភាព មានសភាពមិន
កើតឡើងទៅ ព្រោះការវិនាសនិងការលេតមិនសេសសល់នៃអវិជ្ជា ។

[១៣៦] ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីចម្រើនចម្រាស សេចក្តីប្រកាន់ទំនឹង
ទំនឹង សេចក្តីប្រកាន់ត្រូវណាមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះថា ជាតិ ដូច
ម្តេច មួយទៀត ជាតិទេវធនជាបេសំអ្នកណា ដូច្នោះ ថា ជាតិដទៃ
មួយទៀត ជាតិទេវធនជាបេសំបុគ្គលដទៃ ដូច្នោះ ថា ជីវិតនោះ គឺ
សរិរិនោះ ដូច្នោះ ថា ជីវិតដទៃ សរិរិដទៃ ដូច្នោះ ធម្មជាតិទាំង
អស់នោះ បុគ្គលនោះ បានលះបង់ហើយ បានគាស់រលើនិប្បសគល់អស់
ហើយ បានធ្វើឱ្យនៅសល់តែទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើមភ្នំ ជាធម្មជាតិ
ដល់នូវការមិនមានបែបភាព មានសភាពមិនកើតឡើងទៅ ព្រោះការ
វិនាសនិងការលេតមិនសេសសល់នៃអវិជ្ជា ។

[១៣៧] ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីចម្រើនចម្រាស សេចក្តីប្រកាន់ទំនឹង
ទំនឹង សេចក្តីប្រកាន់ត្រូវណាមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះថា ភក ដូចម្តេច
។ បេ ។ ទុបាទា ដូចម្តេច ... កល្យាណ ដូចម្តេច ... វេទិតា ដូចម្តេច ...

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និកាយត្រៃ

កកមោ ជស្សា ... កកមំ សន្យាយតំ ... កកមំ
បាមរុបំ ... កកមំ វិញ្ញាណំ ... ។

[១៣៦] អវិជ្ជាយ ត្រូវ ភិក្ខុ អសេសវិកតំរោជា
យាចិស្ស តាចំ វិស្សតាយំតាចំ វិសេវិកាចំ វិប្បន្តិកា-
ចំ កាចិចិ កាចិចិ កកមេ សង្ការ កាស្ស ច
បដិមេ សង្ការ កតិ វា អញ្ញា សង្ការ អញ្ញាស្ស ច
បដិមេ សង្ការ កតិ វា តំ ដីវំ តំ សរិវំ កតិ វា អញ្ញំ
ដីវំ អញ្ញំ សរិវំ កតិ វា សញ្ញាចិស្ស តាចំ បដិបា-
ចំ កវន្តំ ឧច្ឆិទ្ធម្មណាចំ កាលាវត្តកតាចំ អនកាវន្តំតាចំ
អាយតិ អនុប្បាណធម្មាចិកំ ។ បញ្ចមំ ។

[១៣៧] សាវគ្គុយំ វិហារតិ ... តត្រ ទោ ។ បេ ។
អវិជ្ជាបច្ចយា ភិក្ខុវេ សង្ការ សង្ការប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ
។ បេ ។ ឯវិមេកស្ស កេវលស្ស ទុក្ខកុទ្ធស្ស សមុ-
នយោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និកាយ

ផស្សៈ ដូចម្តេច ... សទ្ធកយននៈ ដូចម្តេច ... តាមរូ ដូចម្តេច ...
វិញ្ញាណ ដូចម្តេច ... ព្រោះការវិភាសនិងការលេក់មិនសេសសល់នៃ
អវិជ្ជា ។

[១៣៦] ខ្នាលភិក្ខុ សេចក្តីប្រឆាំងប្រាស សេចក្តីប្រកាន់ទំនិ
ននៃសី សេចក្តីប្រកាន់ឆ្លើយនាមមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះថា សង្ហា
ចាំនិទ្ធាយ ដូចម្តេច មួយទៀត សង្ហាចាំនិទេរេងនិបាបេសំអុកណា
ដូចម្តេច ថា សង្ហាចាំនិទ្ធាយដទៃ មួយទៀត សង្ហាចាំនិទេរេងនិបាបេសំ
បុគ្គលដទៃ ដូចម្តេច ថា ជីវិតនោះ កតិសរិវេនោះ ដូចម្តេច ថា ជីវិត
ដទៃ សរិវេដទៃ ដូចម្តេច ធម្មជាតិចាំនិទេរេនោះ បុគ្គលនោះ បានលះ
បដិបោយ បានគាសិវេលីនិបុសគល់អស់ហើយ បានធ្វើទ្បទៅសល់តែទី
នៅដូចជាទីនៅនៃដើមគ្រាត ជាធម្មជាតិដល់នូវការមិនមានបែបភាព មាន
សភាពមិនកើតឡើងនៅ ព្រោះការវិភាសនិងការលេក់មិនសេសសល់
នៃអវិជ្ជា ។ ចប់សូត្រ ទី៧ ។

[១៣៧] ប្រឆាំងនឹងនៅជិតគ្រូសាវគ្គុយំ ... ក្នុងទីនោះនឹង ។ បេ ។
ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ សង្ហាចាំនិទ្ធាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ
វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ហារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងក្រែម
នៃកតិទុក្ខចាំនិទេរេនោះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស កត្តាទន្ធិយវេទ្ធ សង្ខារត្ថោ

(១៣៧) កតមំ ជនមរណំ កស្ស ច បដិទំ
 ជនមរណាទ្ធិ ឥតិ វា ភិក្ខុវេ យោ វិនិយម្យ អញ្ញំ ជនម-
 រណំ អញ្ញស្ស ច បដិទំ ជនមរណាទ្ធិ ឥតិ វា ភិក្ខុវេ
 យោ វិនិយម្យ ទុកយមេតំ ឯកត្ថំ ព្យាញ្ញនមេវ ចានំ ។
 តំ ជីវំ តំ សវ័ន្តំ វា ភិក្ខុវេ ទិដ្ឋិយោ សតិ ព្រហ្ម-
 ចរិយវសោ ន ហោតិ អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សវ័ន្តំ វា ភិក្ខុវេ
 ទិដ្ឋិយោ សតិ ព្រហ្មចរិយវសោ ន ហោតិ ។ ឯកេ កេ
 ភិក្ខុវេ ទុកោ អន្តេ អនុបកម្ម មរដ្ឋន តថាកតោ
 ធម្មំ ធនសេតិ ជាតិប្បទូយា ជនមរណាទ្ធិ ។ បេ ។
 កតមា ជាតិ ... កតមោ ករោ ... កតមំ ទុចាចានំ ...
 កតមា តណ្ហា ... កតមា វេនចា ... កតមោ ដស្សា ...
 កតមំ សន្យាយតនំ ... កតមំ ចាមរុបំ ... កតមំ
 វិញ្ញាណំ ... ។

(១៣៨) កតមេ សង្ខារ កស្ស ច បដិមេ
 សង្ខារតិ ឥតិ វា ភិក្ខុវេ យោ វិនិយម្យ អញ្ញំ សង្ខារ
 អញ្ញស្ស ច បដិមេ សង្ខារតិ ឥតិ វា ភិក្ខុវេ យោ
 វិនិយម្យ ទុកយមេតំ ឯកត្ថំ ព្យាញ្ញនមេវ ចានំ ។

អភិសមយសំបុត្ត កត្តាទន្ធិយវេទ្ធ ករណាត្តបុកេសត្វា

(១៣៨) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ បុគ្គលណាពាលថា ជន
 ទិវិមរណៈ ដូចម្តេច មួយទៀត ជនទិវិមរណៈនេះជាបេសំអ្នកណា
 ដូច្នោះក្តី ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ បុគ្គលណាពាលថា ជនទិវិមរណៈដទៃ
 មួយទៀត ជនទិវិមរណៈនេះជាបេសំបុគ្គលដទៃ ដូច្នោះក្តី ពាក្យចាំ ២
 នេះមានអត្ថដូចគ្នា ផ្សេងតែព្យញ្ជនៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ កាលបើ
 មានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតនោះ កិរិសិរិះនោះ ដូច្នោះក្តី ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្ម-
 ចរិយៈ វេទនិមិទមាន ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា
 ជីវិតដទៃ សិរិះដទៃ ដូច្នោះក្តី ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ កិរិវេទនិមិទមាន ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ ព្រះភថាគតមិទបំពោលនូវអន្តរមិទចាំ ២ នោះទៀត
 តែសំដែងតមិទដោយបទកណ្តាលថា ជនទិវិមរណៈកើតមាន ព្រោះ
 ជាតិជាចម្បង ។ បេ ។ ជាតិ ដូចម្តេច ... ភព ដូចម្តេច ... ។ ចុចាន
 ដូចម្តេច ... តណ្ហា ដូចម្តេច ... វេទនា ដូចម្តេច ... ផស្សៈ ដូចម្តេច ...
 សទ្បាយគនៈ ដូចម្តេច ... នាមរូប ដូចម្តេច ... វិញ្ញាណ ដូចម្តេច ... ។

(១៣៩) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ បុគ្គលណាពាលថា សង្ខារ
 ចាំទ្បាយ ដូចម្តេច មួយទៀត សង្ខារចាំទ្បាយនេះជាបេសំអ្នកណា
 ដូច្នោះក្តី ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ បុគ្គលណាពាលថា សង្ខារចាំ-
 ទ្បាយដទៃ មួយទៀត សង្ខារចាំទ្បាយនេះ ជាបេសំបុគ្គលដទៃ ដូច្នោះ
 ក្តី ពាក្យចាំ ២ នេះ មានអត្ថដូចគ្នា ផ្សេងតែព្យញ្ជនៈ ។

តំ ជីវំ តំ សរីរំ ឥតិ វា ភិក្ខុវេ ធិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មច-
 រិយវាសោ ន ហោតំ អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សរីរំ ឥតិ វា
 ភិក្ខុវេ ធិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវាសោ ន ហោតំ ។
 ឋិតេ ភិក្ខុវេ ឧភោ អន្តេ អនុបតម្ម មជ្ឈេ តថា-
 កោ ធម្មំ ធនេសតិ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារ ។ បេ ។

[១២០] អវិជ្ជាយ ភ្លេច ភិក្ខុវេ អសេសវិកតចំណ-
 ងា យោធិស្ស តាចំ វិសុកាយតាចំ វិសេវតាចំ វិប្បត្តិ-
 តាចំ តាចំចិ តាចំចិ កតមំ ជរាមរណំ កស្ស ច
 បទំធិ ជរាមរណំ ឥតិ វា អញ្ញំ ជរាមរណំ អញ្ញស្ស
 ច បទំធិ ជរាមរណំ ឥតិ វា តំ ជីវំ តំ សរីរំ ឥតិ
 វា អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សរីរំ ឥតិ វា សព្វាធិស្ស
 តាចំ បហំតាចំ កវត្តំ ឧច្ឆិទ្ធម្មណាចំ កាលាវុត្តកតាចំ
 អំណាវុត្តតាចំ អាយតិ អនុប្បននម្មាចំ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតនោះ កំរិតសរីរៈ
 នោះ ដូច្នោះក្តី ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ វែងមិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ កាលបើមានសេចក្តីឃើញថា ជីវិតវង់ សរីរៈវង់ ដូច្នោះក្តី
 ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ កំរែមិនមែន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
 រាជាគតមិនបំពេល់នូវអន្តមិទាំង ២ នោះឡើយ តែសំដែងធម៌ដោយ
 បទកល្យាណថា សន្តិវាចន្តទ្បាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។ បេ ។

[១២០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើនព្រាស សេចក្តី
 ប្រកាន់ទទឹងទៃន ក៏សេចក្តីប្រកាន់ទ្រូងណាមួយ ។ បេសំបុគ្គលនោះថា
 ជរាមរណៈ ដូចម្តេច មួយទៀត ជរាមរណៈនេះជាបេសំបុគ្គល
 ដូច្នោះក្តី ថា ជរាមរណៈវង់ មួយទៀត ជរាមរណៈនេះជាបេសំ
 បុគ្គលវង់ ដូច្នោះក្តី ថា ជីវិតនោះ កំរិតសរីរៈនោះ ដូច្នោះក្តី ថា ជីវិត
 វង់ សរីរៈវង់ ដូច្នោះក្តី ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ បុគ្គលនោះ បានល-
 ចន្តិហើយ បានគាស់រលើងចូសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឱ្យទៅសល់តែ
 ទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើមគ្រួសារ ជាធម្មជាតិដល់នូវការមិនមានវិបាក
 មានសភាពមិនកើតឡើងទេ ព្រោះការវិនាសនិងការលក់មិនសេស
 សល់នៃអវិជ្ជា ។

[១៤១] អវិជ្ជាយ ត្រូវ កិក្ខុវេ អសេសវិកតនិ-

រោតា យានិស្ស កានិ វិស្សកាយិកានិ វិសេវិកានិ

វិប្បន្និកានិ កានិចំ កានិចំ កតមា ជាតិ ។ បេ ។

កតមោ ករេ ... កតមី ទុច្ចាតានិ ... កតមា ឥណ្ឌា ...

កតមា វេទនា ... កតមា ដស្សា ... កតមី សន្យា-

យតនំ ... កតមី បាមរូបំ ... កតមី វិញ្ញាណំ ... ។

[១៤២] អវិជ្ជាយ ត្រូវ កិក្ខុវេ អសេសវិកតនិរោតា

យានិស្ស កានិ វិស្សកាយិកានិ វិសេវិកានិ វិប្បន្និកានិ

កានិចំ កានិចំ កតមេ សង្ខារ កស្ស ច បដិមេ

សង្ខារ ឥតិ វា អញ្ញេ សង្ខារ កស្ស ច បដិមេ

សង្ខារ ឥតិ វា តំ ជីវិតំ សរិរិ ឥតិ វា អញ្ញំ ជីវិ

អញ្ញំ សរិរិ ឥតិ វា សព្វានិស្ស កានិ បរិវាទានិ កវិន្តិ

ទុច្ចិទ្ធម្មណានិ កាលាវត្តកកានិ អនកាវត្តកានិ អាយតិ

អនុប្បាទនម្មានិកិ ។ ធម្មំ ។

[១៤១] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ សេចក្តីចម្រើនចម្រាស សេចក្តី

ប្រកាន់ទំនឹងទៃនី សេចក្តីប្រកាន់ទ្រូងណាតិមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះ

ថា ជាតិ ដូចម្តេច ។ បេ ។ ភព ដូចម្តេច ... ទុច្ចាតា ដូចម្តេច ...

កណ្តា ដូចម្តេច ... វេទនា ដូចម្តេច ... ដស្សៈ ដូចម្តេច ... ស-

ទ្ធាយកនៈ ដូចម្តេច ... បាមរូប ដូចម្តេច ... វិញ្ញាណ ដូចម្តេច ...

ព្រោះការវិភាសនិងការលនំនៃសេសសល់នៃអវិជ្ជា ។

[១៤២] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ សេចក្តីចម្រើនចម្រាស សេចក្តី

ប្រកាន់ទំនឹងទៃនី សេចក្តីប្រកាន់ទ្រូងណាតិមួយ ។ របស់បុគ្គលនោះថា

សង្ខារចាំនិទ្ធាយ ដូចម្តេច មួយទៀត សង្ខារចាំនិទ្ធាយរបស់អកណា

ដូចម្តេច ថា សង្ខារចាំនិទ្ធាយដទៃ មួយទៀត សង្ខារចាំនិទ្ធាយរបស់

បុគ្គលដទៃ ដូចម្តេច ថា ជីវិតនោះ ភកិសរិរេនោះ ដូចម្តេច ថា ជីវិត

ដទៃ សរិរេដទៃ ដូចម្តេច ធម្មជាតិចាំនិទ្ធាយនោះ បុគ្គលនោះ បាន

លេចនិហើយ បានគាស់រំលឹកបុសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យរាវសល់

គេទិវាដូចជាទិវានៅនិដេមភាព ជាធម្មជាតិដល់ខ្លួនការមិនមានចែកបាត

មានសភាពមិនកើតឡើងក្រៅ ព្រោះការវិភាសនិងការលនំនៃសេសសល់នៃអវិជ្ជា ។ ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

(១៤៣) សាវត្ថុយំ វិហារតិ... តាយំ ភិក្ខុវេ កាយោ
តុត្តាកំ តាបិ អញ្ញោសំ ។ បុកណាមំទំ ភិក្ខុវេ កម្មំ
អភិសង្កតំ អភិសញ្ចេតយិតំ វេទនិយំ ទដ្ឋង្គំ ។

(១៤៤) តត្រ ភិក្ខុវេ សុត្តកំ អរិយស្សវគោ ប.
ទិព្វសមុប្បាទញ្ញោ សាទុកំ យោធិសោ មនសិករោតិ
ឥតិ ឥមស្មី សតិ ឥទំ ហោតិ ឥមស្សប្បាទា ឥទំ
ទុប្បជ្ជតំ ឥមស្មី អសតិ ឥទំ ទ ហោតិ ឥមស្ស
ធិរោតា ឥទំ ធិវុជ្ជតំ យធិទំ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារ
សង្ខារប្បក្ខយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស
ទុក្ខក្ខានុស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ ត្រេវ
អសេសវិកកធិរោតា សង្ខារធិរោតា សង្ខារធិរោតា
វិញ្ញាណធិរោតា ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស
ទុក្ខក្ខានុស្ស ធិរោតា ហោតិ ។ សត្តមំ ។

(១៤៥) ត្រៃវិជ្ជាវិជ្ជាសាវត្ថុ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
កាយខេ មិនមែនជាបេសកក្នុងឡាយ ទាំងមិនមែនជាបេសកក្នុង
ទាំងឡាយដទៃទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុកណាកម្មខេ បុគ្គលគប្បី
ឃើញថា មានច្រើនភាវៈក្នុង មានចេតនាជាមូល ជាហេតុនៃវិទា ។

(១៤៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចណ្ណបុគ្គលទាំងនោះ អរិយ-
សាវត្ថ អ្នករងទឹក រមែងធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយទុក្ខប្រាជ្ញា ឲ្យច្រក
ឲ្យចង្អុលសមុប្បាទថា កាលបើធម្មជាតិមានមាន ធម្មជាតិកើតមានដែរ
ព្រោះតែធម្មជាតិកើតឡើង បានជាធម្មជាតិកើតឡើងដែរ កាល
បើធម្មជាតិមានមាន ធម្មជាតិកើតមានដែរ ព្រោះតែធម្មជាតិ
លេងរំពៅ បានជាធម្មជាតិលេងរំពៅដែរ ដូចជា សង្ខារទាំងឡាយកើត
មាន ព្រោះអវិជ្ជាជាច្រើន វិញ្ញាណ កើតមាន ព្រោះសង្ខារជាច្រើន
។ បេ ។ ការកើតឡើងច្រើននៃកងទុក្ខទាំងអស់នោះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។
ការលេងរំពៅសង្ខារ ព្រោះការវិធាននិងការលេងរំពៅសេសសល់នៃអវិជ្ជា
ការលេងរំពៅវិញ្ញាណ ព្រោះការលេងរំពៅសង្ខារ ។ បេ ។ ការលេងរំពៅ
ទុក្ខទាំងអស់នោះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

គតិសមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធសាស្ត្រាធម្មបទសមុទយោ

(១២៨) សាវត្ថុយំ វិហាតិ ... យេតុ ភិក្ខុវេ ទេវេតិ
 យេតុ បកាប្បតិ យេតុ អនុសេតិ អាម្មណោមេតិ
 ហោតិ វិញ្ញាណស្ស វិចិត្តិយា អាម្មណោ សតិ ប-
 តិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ហោតិ តស្មី បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណោ
 វិទ្យុធូ អាយតិ បុណ្ណកិច្ចិត្តិ ហោតិ អាយតិ បុ-
 ណ្ណកិច្ចិត្តិយា សតិ អាយតិ ជាតិជរាមណំ សោ-
 កបរិទេវទុក្ខោមទស្សុចាយាសា សម្ពុត្តិ វិវេច-
 តស្ស កោលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។
 ចោ ច ភិក្ខុវេ ទេវេតិ ចោ ច បកាប្បតិ អថ
 ច អនុសេតិ អាម្មណោមេតិ ហោតិ វិញ្ញាណស្ស
 វិចិត្តិយា អាម្មណោ សតិ បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ហោតិ

គតិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធសាស្ត្រាធម្មបទសមុទយោ

(១២៨) ប្រតិទិន្យោវិចិត្តិសាវត្ថុ ... ខ្នាលភិក្ខុចាំទ្បាយ
 បុគ្គលញ្ញាណចេតនាពាទ្យត្រិវិធីត(១)ក្តី ញ្ញាណច្បះណាទ្យសម្រេច(២)
 ក្តី ញ្ញាណអនុសំយណាទ្យផេកោទៅរឿយ ។ ក្តី ធម្មជាតិចានចេតនាជា
 ដើមរះ ជាអាម្មណ(៣) ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅវិញ្ញាណ(៤)
 កាលបើអាម្មណមាន ការតាំងនៅវិញ្ញាណក៏មានផែរ កាលបើ
 វិញ្ញាណនោះ តាំងនៅហើយ លូតលាស់ឡើងហើយ ការកើត
 ធិកថ្មីវេចមានទៅ កាលបើការកើតធិកថ្មីមានទៅទៀត ជាតិ
 ជរា មរណៈ សេចក្តីរោគ សេចក្តីទ្បឹកទ្បួល សេចក្តីលំបាក
 កាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តចាំទ្បាយ ក៏
 កើតមានព្រមទៅ ការកើតឡើងព្រមទៅក៏ទុក្ខចាំទ្បាយអស់ទុរ វេច
 មានយ៉ាងនេះ ។ ខ្នាលភិក្ខុចាំទ្បាយ បើបុគ្គលមិនញ្ញាណចេតនា
 ទ្បត្រិវិធីតក្តី មិនញ្ញាណច្បះណាទ្យសម្រេចក្តី ប្រាន់តែញ្ញាណអនុសំយ
 ទ្បផេកោទៅរឿយ ។ អនុសំយរះ ជាអាម្មណ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ការតាំងនៅវិញ្ញាណ កាលបើអាម្មណមានហើយ ការតាំងនៅ

១ សំដៅយកកុសលចេតនា និងអកុសលចេតនា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកិច្ច ៣ ។ ២ សំដៅ
 យកកុសលច្បះ និងទុក្ខច្បះ ដែលមានក្នុងលោកសហធម្មចិត្តចាំទ្បាយ ។ ៣ អាម្មណ
 គឺចម្បយ ។ ៤ វិញ្ញាណគឺកិច្ចវិញ្ញាណ ។ (សង្កតថា) ។

សុត្តនិកាយ សំយុទ្ធនិកាយស្ស និកាយទ្វេ

កស្មី បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណោ វិវុទ្ធូ អាយតិ បុទត្តកំភិ-
ទិទ្ធក្ខំ រោតិ អាយតិ បុទត្តកំភិទិទ្ធក្ខំយា សតិ អាយតិ
ជាតិជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខោធមទស្សនា-
យាសា សម្មវន្តំ វិវេកស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
សមុទយោ ហោតិ ។

(១៤៤) យតោ ច ចោ ភិក្ខុវេ តោ ច ចេតេតិ
តោ ច បកច្យុតិ តោ ច អនុសេតិ អាម្មណោមេតិ
ច ហោតិ វិញ្ញាណស្ស បិគិយោ អាម្មណោ អសតិ
បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ច ហោតិ តទប្បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណោ
អវិវុទ្ធូ អាយតិ បុទត្តកំភិទិទ្ធក្ខំ ច ហោតិ អាយតិ
បុទត្តកំភិទិទ្ធក្ខំយា អសតិ អាយតិ ជាតិជរាមរណំ
សោកបរិទេវទុក្ខោធមទស្សនាយាសា វិវុទ្ធូ វិវេក-
ស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោតោ ហោតិ ។
អដ្ឋមំ ។

សុត្តនិកាយ សំយុទ្ធនិកាយ និកាយទ្វេ

វិនិញ្ញាណភិក្ខុវេ កាលបើវិញ្ញាណោតោភិក្ខុវេហើយ លូតលាស់
ឡើងហើយ ការកើតធិតិវិចារិយោធមោ កាលបើការកើតធិតិវិចារិយោ
មាននៅទៀត ជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រុឌទ្រួល
សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
ចំពោះខ្លួន ក៏កើតមានព្រមទៅ ការកើតឡើងព្រមទៅនឹងទុក្ខចំពោះអស់
គ្នា វិចារិយោធមោ ។

(១៤៤) មាលភិក្ខុចំពោះខ្លួន កាលណាបើបុគ្គល មិនញ៉ាំង
ចេតនាឱ្យត្រូវវិចារិយោ មិនញ៉ាំងកម្មៈឱ្យសម្រេចផល មិនញ៉ាំងអនុស្សយ
ឱ្យដេកនៅរឿយ ។ ផល ការម្នាក់នេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការកំនើត
វិនិញ្ញាណឡើយ កាលបើការម្នាក់នេះមិនមាន ការកំនើតវិនិញ្ញាណភិ
ក្ខុវេ កាលបើវិញ្ញាណោមិនមាន ការកំនើតវិនិញ្ញាណភិ
មិនមាននៅ កាលបើវិញ្ញាណោតោភិក្ខុវេហើយ មិនលូតលាស់
ឡើងហើយ ការកើតធិតិវិចារិយោមិនមានទៅ កាលបើការកើតធិតិវិចារិយោ
មិនមាននៅទៀត ជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រុឌ
ទ្រួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
ចិត្តចំពោះខ្លួន ក៏កើតទៅ សេចក្តីលេងលែងទុក្ខចំពោះអស់គ្នា វិចារិយោ
ធមោ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស កម្មារម្មិយវិទ្ធ ទុក្ខត្តសមុទយោ

(១២៨) សារគ្គិយំ វិហារតិ ... យត្ថ កិក្ខារេ ទេតេតិ

យត្ថ បកាច្យេតិ យត្ថ អនុសតិ អារម្មណំ មតិ

ហោតិ វិញ្ញាណស្ស មិតិយា អារម្មណំ សតិ មតិដ្ឋា

វិញ្ញាណស្ស ហោតិ ឥស្សំ មតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណំ វិទ្យោ

តាមរូបស្ស អវក្កន្តិ ហោតិ តាមរូបប្បទូយា សន្យា

យតនំ សន្យាយតនប្បទូយា ជស្សា ជស្សប្បទូយា

វេទនា ... តណ្ហា ... ទូតានា ... ភវេ ... ជាតិ ... ជវាមរ

ណំ សោកមវិទេវទុក្ខដោមនស្សតាយាសា សម្ពុត្តិ

ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខត្តទូស្ស សមុទយោ

ហោតិ ។ ទោ ច កិក្ខារេ ទេតេតិ ទោ ច បកាច្យេតិ

អភិសមយសំយុត្ត កម្មារម្មិយវិទ្ធ ករតេតទៀងកោស្យ

(១២៩) ប្រតិទតិវេនាជិតក្រុងសាតិ ... ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ

បុគ្គល ញ៉ាំងចេតនាឲ្យគ្រិះរិះគិត ញ៉ាំងកម្មៈណាឲ្យសម្រេចក្តី

ញ៉ាំងអនុស័យណាឲ្យដកទៅរឿយ ។ ក្តី ឧប្បដាគមានចេតនាជាដើម

នេះ ជាភារម្មណ៍ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅខ្លីពេញណា កាលបើភា

ម្មណ៍មាន ការតាំងនៅខ្លីពេញណាក៏មានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះតាំង

នៅហើយ ល្អកលាស់ឡើងហើយ អវក្កន្តិចមិនខ្លីនៃនាមរូបក៏មាន ស

ឡាយគនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាច្រើន វេស្សៈកើតមាន ព្រោះ

សឡាយគនៈជាច្រើន វេទនាកើតមាន ព្រោះវេស្សៈជាច្រើន ...

តណ្ហា ... ទុក្ខមាន ... ភព ... ជាតិ ... ជនិមមណៈ សេច

ក្តីស្ថិត សេចក្តីទ្រុកទ្រុល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត

និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទាំងឡាយ ក៏កើតមានព្រម ការកើតឡើង

ព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ វែងមានយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ

បើបុគ្គល មិនញ៉ាំងចេតនាឲ្យគ្រិះរិះគិតផង មិនញ៉ាំងកម្មៈឲ្យសម្រេចផង

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស វិទានវិញ្ញា

អថ ច អនុសេតិ អារម្មណៈមតិ ហោតិ វិញ្ញាណស្ស
 មតិយា អារម្មណោ សតិ មតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ហោតិ
 តស្មិ មតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណោ វិវុទ្ធី ធាមរូបស្ស អវក្កន្តិ
 ហោតិ ធាមរូបវិញ្ញាណោ សន្យាយតនំ ។ បេ ។ ឯវមេ-
 តស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

(១២៨) យោ ច មេ កិក្ខវេ យោ ច ទេតេតិ

យោ ច មកៈម្យតិ យោ ច អនុសេតិ អារម្មណមតិ
 ច ហោតិ វិញ្ញាណស្ស មតិយា អារម្មណោ អសតិ
 មតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ច ហោតិ តធម្មតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណោ
 អវិវុទ្ធី ធាមរូបស្ស អវក្កន្តិ ច ហោតិ ធាមរូបនិរោត
 សន្យាយតននិរោតោ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោតោ ហោតិ ។ ទវមិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិទានវិញ្ញា

គ្រាន់តែញ៉ាំងអនុស័យឱ្យដកនៅរឿយ ។ អនុស័យនេះ ជាការម្នាក់
 ប្រតិបត្តិទៅដើម្បីការតាំងនៅវិញ្ញាណ កាលបើការម្នាក់មាន ការតាំង
 នៅវិញ្ញាណក៏មានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះតាំងនៅហើយ ល្អ
 ណាស់ឡើងហើយ អវក្កន្តិធម៌សន្យាធាមរូបក៏មាន សន្យាយតនៈកើត
 មាន ព្រោះធាមរូបជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងល្អនៃកងទុក្ខចំពោះ
 អស់នេះ វេទន៍មានយ៉ាងនេះ ។

(១២៨) ម្នាលភិក្ខុចំពោះខ្សោយ កាលណាបើបុគ្គល មិនញ៉ាំង

ចេតនាឱ្យគ្រិះរើតែផង មិនញ៉ាំងក្បួនឱ្យសម្រេចផង មិនញ៉ាំងអនុស័យ
 ឱ្យដកនៅរឿយ ។ ផង ធម្មជាតិមានចេតនាជាដើមនេះ ជាការម្នាក់
 មិនប្រតិបត្តិទៅដើម្បីការតាំងនៅវិញ្ញាណឡើយ កាលបើការម្នាក់មិន
 មាន ការតាំងនៅវិញ្ញាណក៏មិនមានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះមិន
 តាំងនៅហើយ មិនល្អណាស់ឡើងហើយ អវក្កន្តិធម៌សន្យាធាមរូបក៏
 មិនមាន ការលេតនៃសន្យាយតនៈ ព្រោះការលេតនៃធាមរូប ។ បេ ។
 ការលេតនៃកងទុក្ខចំពោះអស់នេះ វេទន៍មានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

(១២៧) សាវត្ថុយំ វិហារតិ... យេត្ត ភិក្ខុវេ ចេតេតិ

យេត្ត វេកាប្បេតិ យេត្ត អនុសេតិ អាម្មណមេតិ

ហោតិ វិញ្ញាណស្ស មតិយា អាម្មណេ សតិ មតិជា

វិញ្ញាណស្ស ហោតិ តស្មី មតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណេ វិរុទ្ធា ទតិ

ហោតិ ទតិយា សតិ អាគតិភតិ ហោតិ អាគតិភតិយា

សតិ ទុក្ខមចាតោ ហោតិ ទុក្ខមចាតោ សតិ អាយតិ

ជាតិជរាមរណំ សោកាមវិវេទុក្ខោមនស្សចាយាសា

សម្ពុត្តិ ឋានមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ស-

មុនយោ ហោតិ ។ ចោ ច ភិក្ខុវេ ចេតេតិ

(១២៧) ប្រជំគង្គនោជិតក្រុងសាវត្ថុ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

បុគ្គល ញ៉ាំងចេតនាណាឡត្រិវេរិតភក្តិ ញ៉ាំងតប្បុរណាឡសាប្រេតភក្តិ

ញ៉ាំងអនុស័យណាឡដេកេនាវៀយ ។ ក្តី ចម្បជាកមាខេតនាជាដើមខេ

ជាអាម្មណំ ច្រប្រើក្តៅដើម្បីការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណ កាលបើអាម្មណំ

មាន ការតាំងនៅនៃវិញ្ញាណក៏មានដែរ កាលបើវិញ្ញាណខោះតាំងនៅ

ហើយ លូតលាស់ឡើងហើយ ទតិ(១)គឺតណ្ហាភិមាន កាលបើទតិ

គឺតណ្ហាមាន កាគតិភតិ(២)ក៏មានដែរ កាលបើកាគតិភតិមាន ទុក្ខ

និងបដិសន្ធិក៏មានដែរ កាលបើទុក្ខនិងបដិសន្ធិមាន ជាភិ ជរា មរ-

ណាៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខក្សល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តី

លំបាកចិត្ត នឹងសេចក្តីចង្រៀតចង្រៀលចិត្តទាំងឡាយ កំរើតក្រែមកទៅ

ការកើតឡើងក្រែមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គល មិនញ៉ាំងចេតនាឡត្រិវេរិតភក្តិ

១ ប្រែថា ទតិ គឺជាទតិទៅក្នុងអាម្មណំមានប្រការដើម ។ ២ ប្រែថា គតិ គឺកើតមានក្នុងអាគតិ ។
អាគតិ សំដៅយកកម្ម ឬ កម្មនិមិត្ត ឬក៏គតិវិមិត្ត ដែលប្រាកដឡើង គតិ គឺដំណើរនៃវិញ្ញាណ
ដោយអំណាចនៃបដិសន្ធិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស វិទានវគ្គោ

នោ ច បកប្បេតិ អដ ច អនុសេតិ អាម្មណមេតិ
 ហោតិ វិញ្ញាណស្ស បិតិយា អាម្មណោ សតិ បតិដ្ឋា
 វិញ្ញាណស្ស ហោតិ តស្មី បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណោ វិទ្យោ
 ធម៌ ហោតិ ធម៌យា សតិ អាគតិកតិ ហោតិ
 អាគតិកតិយា សតិ ទុក្ខបទាតោ ហោតិ កុក្ខបទាតោ
 សតិ អាយតិ ជាតិជរាមរណំ សោកមរិទេវទុក្ខុវោ
 មទស្សនាយាសា សន្តវន្តិ វិមេតស្ស កោវសស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[១៥០] យតោ ច ទោ កិក្ខវេ នោ ច ចេតេតិ

នោ ច បកប្បេតិ នោ ច អនុសេតិ អាម្មណមេតិ
 ធម៌ ហោតិ វិញ្ញាណស្ស បិតិយា អាម្មណោ អសតិ
 បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ធម៌ ហោតិ តទប្បតិដ្ឋិតេ វិញ្ញាណោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិទានវគ្គោ

មិនញ្ញាតិកប្បៈឱស្សប្រេចផនំ ព្រានំនៃញ្ញាតិអនុស័យឱស្សដេកទៅរឿយ ។
 អនុស័យនេះ ជាអាម្មណំ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅវិញ្ញាណ កាល
 បើអាម្មណំមាន ការតាំងនៅវិញ្ញាណក៏មានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះ
 តាំងនៅហើយ ល្អកលាស់ឡើងហើយ ឧត្តិគណ្ណក៏មានដែរ កាល
 បើឧត្តិគណ្ណមាន កាគតិកតិ(*)ក៏មានដែរ កាលបើកាគតិកតិមាន ចុកិ
 ធិនិចដិសន្តិក៏មានដែរ កាលបើចុកិធិនិចដិសន្តិកមាន ជាតិ ជរា មរណៈ
 សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រុឌទ្រួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាក
 ចិត្ត ធិនិសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទាំងឡាយ ក៏កើតព្រមទៅ ការកើត
 ឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ ។

[១៥០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាបើបុគ្គល មិនញ្ញាតិចត-
 នាឱ្យគ្រប់រយៈគេផនំ មិនញ្ញាតិកប្បៈឱស្សប្រេចផនំ មិនញ្ញាតិអនុស័យឱស្ស
 ដេកទៅរឿយ ។ ផនំ ចម្មជាតមានចេតនាជាដើមនេះ ជាអាម្មណំ មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីការតាំងនៅវិញ្ញាណឡើយ កាលបើអាម្មណំមិនមាន
 ការតាំងនៅវិញ្ញាណក៏មិនមានដែរ កាលបើវិញ្ញាណនោះមិនតាំងនៅ

* កម្មតិ កម្មនិមិត្តតិ គតិមិត្តតិ ដែលចកតាំងនៅចំពោះហើយ ហៅថា កាគតិ, ធិនិចដិសន្តិ វិញ្ញាណ ហើយអំណាចនៃចដិសន្តិ ហៅថា ចុកិ (ឥន្ទ្រកថា) ។

អភិសមយសំបុត្រ កឡានុយោន ទ្រង់

អវិជ្ជា ធាតុ ១ ហោតិ ធាតុយា អសតិ អាតតិកតិ
១ ហោតិ អាតតិកតិយា អសតិ ទុក្ខបទាតោ ១
ហោតិ ទុក្ខបទាតោ អសតិ អាយតិ ជាតិជរាមរណំ
សោកមរំទេវទុក្ខោមនស្សចាយាសា ចិវ្យុទ្ធិ វិវេ-
តស្ស កេវលុស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ចិរោតោ ហោតិកិ ។
ធសមំ ។

កឡានុយោន ចក្ខុវិញ្ញាណ ។

ធស្ស ទុក្ខាតិ

ក្ខតមិទំ កឡានុយោន

ទ្រ ៦ ញាណវត្ថុទំ

អវិជ្ជាបទុយា ៦ ទ្រ

ធាតុ ១៤ តាយាតិ ។

អភិសមយសំបុត្រ កឡានុយោន ទ្រង់

ហើយ ល្អិតល្អន់រឿងហើយ ឧត្តិកណ្ណកិមិទមាទវេរ កាលបើឧត្តិ
កិណ្ណកិមិទមាទ កាតតិកតិកិមិទមាទវេរ កាលបើកាតតិកតិកិមិទមាទ ចុតិ
និមិទមិសន្តិកិមិទមាទវេរ កាលបើចុតិកិមិទមិសន្តិកិមិទមាទ ជាតិ ជរា
មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រុឌទ្រួល សេចក្តីសំបុកកាយ សេចក្តី
សំបុកចិត្ត និរិសេចក្តីចង្អៀតចង្អៀលចិត្ត កិរលក្កតោ ការលក្កតោ ក
ទុក្ខចាំអស្មិទំ វេរិមាទយោរិទេ ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ កឡានុយោន ទី ៤ ។

ទុក្ខានៃកឡានុយោនវិញ្ញាណនោះគឺ

និយាយអំពីចុក្ខុលរយេញជាធម្មជាតិរាងជាភូត ១ និយាយ
អំពីកឡានុយោនកិកុ ១ និយាយអំពីញាណវត្ថុមាន ៦ លើក
និយាយអំពីចង្អៀតចង្អៀលវិញ្ញាណមាន ៦ លើក និយាយអំពីកាយ
ខេរ មិនមែនជាចេសំអ្នកចាំទុក្ខយ ១ និយាយអំពីចេតនា
មាន ៣ លើក ។

គហបតិវគ្គ

(១៩០) សាវត្ថុយំ វិហរតិ ... អដាទា អបាដបិណ្ឌិ-
កោ គហបតិ យេន ភគវា ភេទុបសន្តមិ ឧប-
សន្តមិកា ភគវន្តំ អភិវាទេតា ឯកមន្តិ ធិសិទិ ។ ឯ-
កមន្តិ ធិសិទិ ទោ អបាដបិណ្ឌិកំ គហបតិ ភគវា
ឯកទរោច យេតោ ទោ គហបតិ អរិយសព្វវកស្ស
បញ្ច កយោទិ វេកទិ វុបសន្តាទិ ហោន្តិ ចត្វហិ ច
សោតាបត្តិយេន្តិហិ សមន្តាកោ ហោតិ អរិយោ ចស្ស
ញាយោ បញ្ញាយ សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុប្បដិវិទ្ធោ សោ
អាតម្ពមាថោ អត្តថា វ អត្តទំ ព្យាការយ្យ ទិណ-
ទិវយោន្តិ ទិណតិវន្តាទាយោទិយោ ទិណបិត្តិវិសយោ
ទិណនាយទុក្ខតិវិទិតោ សោតាបត្តាមាមស្មិ អរិទិ-
ថាគន្ធា ធិយោតោ សម្ពោទិបកយោតិ ។

គហបតិវគ្គ

(១៩១) ទ្រង់នឹងទៅដឹងត្រង់សាវត្ថុ ... គ្រោះពារឯង គមាថ-
បិណ្ឌិកគហបតិ បានចូលទៅគាល់គ្រោះពានគ្រោះពាន លុះចូលទៅដល់
ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំគ្រោះពានគ្រោះពាន រួចក្នុងយក្ខទិសមន្ត ។
លុះអនាថបិណ្ឌិកគហបតិ ក្នុងយក្ខទិសមន្តហើយ ទើបគ្រោះពានគ្រោះ
ពានទ្រង់គ្រាស់យ៉ាងនេះថា ឱលក្ខតគហបតិ កាលណាបើក៏យចូរៀវ
តំនី ៨ ប្រការ អរិយសាវត្ថុបានម្ខាងហើយ អរិយសាវត្ថុនោះឈ្មោះ
ថា ប្រកចដោយក្នុងវិសោតាបត្តិ ២ ប្រការផង បានឃើញច្បាស់ចាក់
ចូរៀញយកមិនប្រសើរដោយប្រាថ្នាផង អរិយសាវត្ថុនោះ បើចង់
ព្យាករក៏អប្បព្យាករខ្លួនដោយខ្លួនឯងថា ភាគអញក៏សំខាន់ហើយ អស់
កំណើតក៏ច្រានហើយ អស់ប្រកវិស័យហើយ អស់អបាយទុក្ខតិវិទិតា
ហើយ ជាអ្នកបានដល់នូវសោភ័ណហើយ បានសភាពមិនបានផ្ទាត់ចុះ
ជាច្បុក្ខលទៀន មានការគ្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅភាគមុខ ដូច្នោះក៏បាន ។

(១៨៦) កាតមាណំ បព្វ កហោនំ វេរាណិ វុប-
 សត្តានំ ហោត្តិ ។ យំ កហបតិ ចាណាតិចាតិ ចា-
 ណាតិចាតប្បព្វយា ធិដ្ឋធម្មិកម្យំ កយំ វេរំ បសវតិ
 សម្បរាយិកម្យំ កយំ វេរំ បសវតិ ចេតសិកម្យំ ធុក្កំ
 ឆោមនស្សំ បដិសំវេនយតិ ចាណាតិចាតា បដិវិភេស្ស
 ឃិវំ តំ កយំ វេរំ វុបសត្តំ ហោតិ ។ យំ កហបតិ
 អធិន្ទាធាយំ អធិន្ទាធានប្បព្វយា ធិដ្ឋធម្មិកម្យំ កយំ
 វេរំ បសវតិ សម្បរាយិកម្យំ កយំ វេរំ បសវតិ
 ចេតសិកម្យំ ធុក្កំ ឆោមនស្សំ បដិសំវេនយតិ
 អធិន្ទាធាចា បដិវិភេស្ស ឃិវំ តំ កយំ វេរំ វុបសត្តំ
 ហោតិ ។ យំ កហបតិ កាមេសុមិច្ឆាចារិ កាមេ-
 សុមិច្ឆាចារប្បព្វយា ធិដ្ឋធម្មិកម្យំ កយំ វេរំ បសវតិ
 សម្បរាយិកម្យំ កយំ វេរំ បសវតិ ចេតសិកម្យំ ធុក្កំ
 ឆោមនស្សំ បដិសំវេនយតិ កាមេសុមិច្ឆាចារ បដិវិ-
 ភេស្ស ឃិវំ តំ កយំ វេរំ វុបសត្តំ ហោតិ ។ យំ កហបតិ

(១៨៦) ចុក័យប្បុរោ វេរំ ធិសិយសាវិកេម្យាបំហើយ ភេ-
 ដ្ឋចម្ពេច ។ ម្ចាស់គហ ភិ បុគ្គលអ្នកសម្រាប់សត្វ តែងចូលប្រសព្វខ្លួនក៏យ
 ប្បុរោវណាក្នុងចក្ខុប្បន្នផង ចូលប្រសព្វខ្លួនក៏យប្បុរោវណាក្នុងបរលោកផង
 ទទួលនូវទុក្ខនិងគោមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចក្ខុផង ព្រោះតែបុណ្យកិច្ចការ
 ជាចម្លើយ ក៏យប្បុរោវោ អរិយសាវិកេម្យាវ្យាស្រឡះចាកបុណ្យកិច្ចការ
 បានម្រាប់ហើយ យ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់គហបតិ បុគ្គលអ្នកកាន់យកទ្រព្យ
 ដែលគេមិនបានឲ្យ តែងចូលប្រសព្វខ្លួនក៏យប្បុរោវណាក ក្នុងចក្ខុប្បន្នផង
 ចូលប្រសព្វខ្លួនក៏យប្បុរោវណាក ក្នុងបរលោកផង ទទួលនូវទុក្ខនិងគោម-
 នស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចក្ខុផង ព្រោះតែអធិន្ទាបានជាចម្លើយ ក៏យប្បុរោវ
 ោ អរិយសាវិកេម្យាវ្យាស្រឡះចាកអធិន្ទាបាន បានម្រាប់ហើយ យ៉ាង
 នេះ ។ ម្ចាស់គហបតិ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តការមេសុមិច្ឆាចារ តែងចូលប្រ-
 សព្វខ្លួនក៏យប្បុរោវណាកក្នុងចក្ខុប្បន្នផង ចូលប្រសព្វខ្លួនក៏យប្បុរោវណាកក្នុង
 បរលោកផង ទទួលនូវទុក្ខនិងគោមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចក្ខុផង ព្រោះ
 តែការមេសុមិច្ឆាចារជាចម្លើយ ក៏យប្បុរោវោ អរិយសាវិកេម្យាវ្យាស្រ-
 ឡះចាកការមេសុមិច្ឆាចារ បានម្រាប់ហើយ យ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់គហបតិ

សុត្តន្តបិដក សម្មាសម្ពុទ្ធសិទ្ធិសុត្តនិទាន

មុសាភតិ មុសាភតិ ធម្មតិ ធម្មតិ កយំ វេរី
 មសាភតិ សម្មាសម្ពុទ្ធសិទ្ធិសុត្តនិទាន កយំ វេរី មសាភតិ សម្មា-
 សម្មាសម្ពុទ្ធសិទ្ធិសុត្តនិទាន កយំ វេរី មសាភតិ ចេតសិកម្មំ ទុក្ខំ
 តោមនស្សំ បដិសំវេទយតិ មុសាភតា បដិវិភាស្ស
 ឯវំ តំ កយំ វេរី វុបសន្តំ ហោតិ ។ យំ កហមតិ
 សុកមោយមជ្ឈម្បមាណសំ យំ សុកមោយមជ្ឈម្បមាណសំ
 ធម្មតិ ធម្មតិ កយំ វេរី មសាភតិ សម្មា-
 សម្មាសម្ពុទ្ធសិទ្ធិសុត្តនិទាន កយំ វេរី មសាភតិ ចេតសិកម្មំ ទុក្ខំ
 តោមនស្សំ បដិសំវេទយតិ សុកមោយមជ្ឈម្បមាណសំ
 បដិវិភាស្ស ឯវំ តំ កយំ វេរី វុបសន្តំ ហោតិ ។
 វេរី មសាភតិ កយាទិ វេរី វុបសន្តំ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សម្មាសម្ពុទ្ធសិទ្ធិសុត្តនិទាន

បុគ្គលអ្នកកោលទូរោក្យកុហក តែងចូលច្រសព្វទូរោក្យកុហក ក្នុង
 ច្បាប់ចម្លង ចូលច្រសព្វទូរោក្យកុហកក្នុងបរិវេណក្នុង ទទួលទូរោក្យ
 ទិវិចារមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ក្រោយតែមុសាភតិជាច្រើន ក៏យក
 ទៅដោះ ក៏យកទៅដោះស្រាយទៅក្នុងមុសាភតិ បានម្ខាងហើយ
 យ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់គោបតិ បុគ្គលអ្នកកោលទូរោក្យកុហក ក្នុងស្រីនិស្សកទិវិចារមោយ
 ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រឆាំង តែងចូលច្រសព្វទូរោក្យកុហក ក្នុង
 ច្បាប់ចម្លង ចូលច្រសព្វទូរោក្យកុហកក្នុងបរិវេណក្នុង ទទួលទូរោក្យ
 ទិវិចារមនស្សប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ក្រោយតែមុសាភតិជាទីតាំងនៃសេចក្តី
 ប្រឆាំង ក៏ដកទឹកស្រវឹងនិស្សកទិវិចារមោយជាច្រើន ក៏យកទៅដោះ ក៏
 យកទៅដោះ ក្នុងស្រីនិស្សកទិវិចារមោយជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រឆាំង ក៏ដកទឹក
 ស្រវឹងនិស្សកទិវិចារមោយ បានម្ខាងហើយ យ៉ាងនេះ ។ នេះ ក៏យកទៅ
 តាំង ៧ ដែលក្នុងក្រោយស្រីនិស្សកទិវិចារមោយ ។

អរិយធម៌សំបុត្រស្នេហា ហេតុវិវេក លោកបណ្ឌិត

[១៧៧] កកមេហិ ចតុហិ លោកបណ្ឌិតយន្តហិ

សមញ្ញកតោ ហោតិ ។ ឥឡ កហមតិ អរិយស្សវកោ

កុទ្ធ អវេទុច្ចសារោ ធន សមញ្ញកតោ ហោតិ ឥតិបិ

សោ កកា អរហិ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាធរណសម្បត្តោ

សុកតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសធម្មសារថិ សត្វ

ទេវមនុស្សាធនំ កុទ្ធា កកាតិ ធម្មេ អវេទុច្ចសារោ ធន

សមញ្ញកតោ ហោតិ ស្វាត្វកតោ កកាតោ ធម្មោ

សន្តិដ្ឋិតោ អកាលិតោ ឃតិមស្សិតោ ឧបទយិតោ

បទុក្ខំ វេទិតោ វិញ្ញាហិតិ សាធុ អវេទុច្ចសារោ ធន

សមញ្ញកតោ ហោតិ សុប្បដិបត្តោ កកាតោ សាវកា

អរិយធម៌សំបុត្រស្នេហា ហេតុវិវេក លោកបណ្ឌិត

[១៧៧] អរិយសាវកប្រកបដោយអង្គនៃលោកបណ្ឌិត ២ ប្រការ គឺ

អ្វីៗ ។ ម្ចាស់គោតិ អរិយសាវកក្នុងសាសនានៃ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើកក្នុងព្រះពុទ្ធជា ព្រះបាទព្រះភាគអង្គនោះ ជាព្រះអរហន្ត ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងខ្លះញញើតដោយព្រះអង្គឯងដោយប្រពៃ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាវិនិច្ឆ័យលោះ ជាព្រះសុគត ព្រះអង្គប្រាបចក្ខុសម្តីព្រះលោក ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាវិបុលាគប្បក្កលណាមួយស្មើគ្នា ព្រះអង្គអ្នកប្រដៅបុរសបុគ្គលដូចនាយសារថី ជាសាស្តាចារ្យទេវតាឯង មនុស្សចាត់ខ្យល់ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងខ្លះចក្ខុវិយសច្ច ព្រះអង្គលែងវិល ត្រឡប់មកកាន់កងថ្មីទៀត ។ អរិយសាវក ប្រកបដោយសិលចក្តីជ្រះថ្លា មិនកម្រើកក្នុងព្រះធម៌ជា ព្រះបរិយត្តិធម៌ ជាធម៌ព្រះបាទព្រះភាគទ្រង់ ត្រាស់សំដែងរោយដោយប្រពៃ ព្រះទ្រព្យលោកុត្តរធម៌ ជាធម៌គប្បក្កល គប្បីឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ជាធម៌ទ្រព្យវិសេសវិសេស ជាធម៌អ្នក ដល់ឯហិបស្សវិធី ជាធម៌អ្នកប្រដៅចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ជាធម៌វេលាក្នុង វិញ្ញាណប្រដៅច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ។ អរិយសាវក ប្រកបដោយសេចក្តី ជ្រះថ្លាមិនកម្រើកក្នុងព្រះសង្ឃជា ព្រះសង្ឃជាសាវកនៃព្រះបាទព្រះភាគ

សុទ្ធកិច្ចាបិណ្ឌ សំយោគិកាយស្ស វិចារន្ត

សាដ្ឋា ឧប្បជ័យោ កកវតោ សាវកសដ្ឋោ
 ញាយប្បជ័យោ កកវតោ សាវកសដ្ឋោ សាមិច្ឆប្ប-
 ជ័យោ កកវតោ សាវកសដ្ឋោ យនិទំ ចត្តាវិ ប្បិស-
 យុកានិ អដ្ឋប្បិសមុក្កលា ឯស កកវតោ សាវកសដ្ឋោ
 អាហុទេយ្យោ ខាហុទេយ្យោ ធកុំលោយ្យោ អញ្ញាសិ-
 កខណិយោ អនុត្តិ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សានិ អវិយ-
 កាន្តោ សិលេហិ សមន្តាកតោ ហោតិ អទាន្តោ
 អន្តិទ្ធាហិ អសតលេហិ អកម្មាសហិ កុដិស្សហិ
 វិញ្ញាបសត្តោហិ អបរាមដ្ឋោហិ សមាទិសិវត្តិកោហិ ឥម-
 ហិ ចត្វោហិ សោតាបត្តិយដ្ឋោហិ សមន្តាកតោ ហោតិ ។

(១៨៤) កកវតោ ចស្ស អវិយោ ញាយោ បញ្ញាយ
 សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុប្បជ័យោ ។ ឥទ កហាបតិ
 អវិយស្សាវិកា បដិទ្ធសមុប្បាទញោ សាទុកំ យោ-
 ទិសោ មនសិករោតិ ឥតិ ឥមស្មិ សតិ ឥទិ
 ហោតិ ឥមស្សប្បាទា ឥទិ ឧប្បជ្ជតិ ឥមស្មិ អសតិ

សុទ្ធកិច្ចាបិណ្ឌ សំយោគិកាយ វិចារន្ត

លោកប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃជាសាវកនៃព្រះមោឃព្រះភោគ លោក
 ប្រតិបត្តិដោយត្រង់ ព្រះសង្ឃជាសាវកនៃព្រះមោឃព្រះភោគ លោកប្រតិ-
 បត្តិដើម្បីការជើង ព្រះសង្ឃជាសាវកនៃព្រះមោឃព្រះភោគ លោកប្រតិ-
 បត្តិដ៏សមន្តរដល់សាមិច្ឆកម្ម បើកប់ជានូវឧបុសមាន ៤ ក្នុង បើកប់រៀង
 ជាបុសចក្កលមាន ៨ នេះ ជាសង្ឃសាវកនៃព្រះមោឃព្រះភោគ លោក
 ក្នុងទ្វលទ្ធិចក្កប្បវ័យ ក្នុងទ្វលទ្ធិអាគុណមានដែលគេដាក់មកបូជា ក្នុ
 រទ្វលទ្ធិទុក្ខណាមាន ក្នុងដល់អញ្ញាសិកម្ម ជាបុញ្ញក្ខេត្តិប្រសើរបេស
 សត្វលោក ១ អវិយសាវក ប្រកបដោយអិយកន្តសិលធិសិល ៨ ដែល
 ជាទិពញ្ញាចិក្ករបេសិយេៈ មិនដាច់ មិនទុរ មិនព្រុះ មិនពពាល ជា
 សិលមិនខ្វះកណ្ត ជាសិលដែលពួកអ្នកប្រាជ្ញប្បិសសើរ ដែលមិន
 បានបំពាលដោយកណ្ត ដែលប្រត្រឹមទៅដើម្បីសមាទិ ១ អវិយសាវក
 ប្រកបដោយអង្គនៃសោតាបត្តិទាំង ៤ ប្រការនេះឯង ។

(១៨៤) ចុញ្ញាយធម៌វិប្រសើរ ដែលអវិយសាវកនោះ បាន
 ឃើញដោយប្រពៃ បានចាក់ទុរដោយប្រពៃដោយប្រាជ្ញា កើតដូចម្តេច ។
 មាលគហចតិ អវិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ធ្វើទុកក្នុងចិក្កនូវបដិទ្ធស-
 មុប្បាទធម៌ដោយទុយប្រាជ្ញាប្រពៃថា កាលបើបេសនោះមាន របស់
 នេះក៏មាន បេសនោះក៏ទៀង គ្រោរក៏គបេសនោះ កាលបើបេសនោះ

កំណំ ១ ហោតិ កមស្ស ធិរោតា កំណំ ធិរុជ្ជតិ យធិធិ
 អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ការា សង្ការម្បច្ចយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។
 ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុធិយោ
 ហោតិ អវិជ្ជាយត្រេវ អសេសវិភក្ខធិរោតា សង្ការធិ-
 រោតា សង្ការធិរោតា វិញ្ញាណធិរោតា ។ បេ ។
 ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ធិរោតា ហោ-
 តិ ។ អយមស្ស អវិយោ ញាយោ បញ្ញាយ សុធិដ្ឋា
 ហោតិ សុប្បដិវិន្ទោ ។

[១៨៨] យតោ ទោ គហបតិ អវិយស្សវិកាស្ស
 កំណំ បញ្ច គហេធិ វេរាធិ រូបសង្ការធិ ហោតិ កមេហិ
 ១ ចតុហិ សោតាបត្តិយធីហិ សមុត្តារតោ ហោតិ
 អយត្តស្ស អវិយោ ញាយោ បញ្ញាយ សុធិដ្ឋា
 ហោតិ សុប្បដិវិន្ទោ សោ អាកាដ្ឋមាតោ អត្តនា ។
 អត្តានំ ក្យាការយ្យ ទីណាធិយោត្តិ ទីណាតិវច្ឆាធិ-
 យោធិយោ ទីណាបិក្ខិវិសយោ ទីណាចាយទុក្ខតិវិធិចា-
 តោ សោតាបច្ឆាមាមស្ស អវិធិចាតធិដ្ឋោ ធិយតោ
 សម្ពោធិមកយោតិ ។ បេ ។

មិនមាន បេសំនេកិមិនមាន បេសំនេរលេខ៧ ព្រោះលេខ៧បេសំ
 នេះ សង្ការទាំងឡាយកើតឡើង ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើត
 ឡើង ព្រោះសង្ការជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រៃវិនិច្ឆ័យទុក្ខទាំង
 អស់ទុះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ការលេខ៧សង្ការ ព្រោះការវិចារនិង
 ការលេខ៨សេសសល់នៃអវិជ្ជា ការលេខ៩វិញ្ញាណ ព្រោះការលេខ
 ៧សង្ការ ។ បេ ។ ការលេខ៩នៃកងទុក្ខទាំងអស់ទុះ រមែងមានយ៉ាងនេះ ។
 ញាយធម៌ដ៏ប្រសើរនេះហើយ ដែលអរិយសាវ័កនោះ ឃើញដោយប្រពៃ
 ចាក់ចុះដោយប្រពៃ ដោយប្រាជ្ញា ។

[១៨៩] ម្ចាស់គហបតិ កាលណាបើក៏យច្បាប់ទាំង ៨ ប្រការ
 នេះ ក៏អរិយសាវ័កម្ចាស់ហើយ អរិយសាវ័កនោះ ឈ្មោះថាបានប្រកប
 ដោយអង្គនៃសោតាបត្តិ ៤ ប្រការនេះផង ទាំងញាយធម៌ដ៏ប្រសើរនេះ
 ក៏អរិយសាវ័ក បានឃើញដោយប្រពៃ ចាក់ចុះដោយប្រពៃ ដោយ
 ប្រាជ្ញាផង អរិយសាវ័កនោះ បើចង់ព្យាបា ក៏ឃើញព្យាបាដោយខ្លួន
 ឯងថា កាក្ខត្តេ អស់មកហើយ អស់កំណើតនិរុត្តិយហើយ អស់
 ប្រេតវិស័យហើយ អស់អបុរិស័យនៃបុរិស័យហើយ ជាអ្នកបានដល់នូវ
 សោភៈ មានសភាពមិនបានធ្លាក់ចុះ ជាបុគ្គលឡើង មានការត្រាស់ដឹង
 ប្រព្រឹត្តទៅភាគមុខ ដូច្នោះក៏បាន ។ បេស្សត្ត ទី ១ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិហារវិទ្យា

[១៨៦] សារត្តិយំ វិហារតិ ... យតោ ចោ កិច្ចាវ
 អរិយសុត្តវិកស្ស បញ្ច កយាមិ វេរាមិ វុបសន្តាមិ
 ហោន្តិ ទត្វហំ ច សោតាបត្តិយន្ត្រីហិ សមន្តាគរោ
 ហោតិ អរិយោ ទស្ស ញាយោ បញ្ញាយ សុទិដ្ឋា
 ហោតិ សុប្បជិវិទ្ធា សោ អាត្មន្តមាទោ អត្តនា វ
 អត្តាមិ ព្យាករេយ្យ ចំណាទិវយោម្ហិ ។ បេ ។ អវិចិ
 ចាតធម្មា និយតោ សន្តោមិបរាយោតិ ។

(កិច្ចាវតិ សត្វំ វិគ្គាវេតត្ថំ) ។

[១៨៧] កតមាមិ បំពុ កយាមិ វេរាមិ វុបសន្តាមិ
 ហោន្តិ ។ យំ កិច្ចាវ ចាណាតិចាតិ ។ បេ ។ យំ កិច្ចាវ
 អទិដ្ឋាធាយិ ។ បេ ។ យំ កិច្ចាវ កាទេសុមិច្ឆាចារិ
 ។ បេ ។ យំ កិច្ចាវ មុសាភាមិ ។ បេ ។ យំ កិច្ចាវ សុ
 រាមេវយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាយិ ។ បេ ។ វិហារិ បញ្ច កយាមិ
 វេរាមិ វុបសន្តាមិ ហោន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិហារវិទ្យា

[១៨៦] ត្រីភីនីវេរោ បក្រិសាវតិ ... ម្ចាស់ភិក្ខុចំណែក
 កាលណាមើ ភ័យចូរៀចំណែក ៥ ប្រការ គឺអរិយសាវ័កបានម្ចាស់ហើយ
 អរិយសាវ័កនោះ ក៏បានប្រកបដោយអង្គនៃសោតាបត្តិ ៤ ប្រការផង ចំណែក
 ញាយធម៌ដ៏ប្រសើរ ក៏អរិយសាវ័កនោះ បានឃើញដោយប្រៀប ចាក់
 ចូរដោយប្រៀប ដោយប្រាជ្ញាផង អរិយសាវ័កនោះ មើលឃើញកតិកាច្បា
 ព្យាករដោយខ្លួនឯងថា អាត្មាអញ អស់ទៅហើយ ។ បេ ។ មាន
 សភាវិទូបានដាក់ចុះ ជាបុគ្គលទៀត មានការក្រាស់ជើងប្រព្រឹត្តទៅ
 បានមុនដូច្នោះក៏បាន ។

(ត្រីភីនីវេរោ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតត្រូវធ្វើឱ្យគិតស្តារគ្រប់អង្គឯងចុះ) ។

[១៨៧] ភ័យចូរៀចំណែក ៥ ប្រការ គឺអរិយសាវ័កម្ចាស់ហើយ
 ក៏ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំណែក បុគ្គលអ្នកសម្រាប់សក្ក ។ បេ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចំណែក បុគ្គលអ្នកកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឱ្យ ។ បេ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចំណែក បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តទុក្ខសក្កកាមចំណែក ។ បេ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចំណែក បុគ្គលអ្នកពោលពាក្យកុហក ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចំណែក បុគ្គល អ្នកជំនិតស្រវឹងនិស្សរាមិទិវេយដារហេតុនៃសេចក្តី
 ប្រមាទ ។ បេ ។ នេះ ភ័យចូរៀចំណែក ៥ ប្រការ ដែលអរិយសាវ័ក
 បានម្ចាស់ហើយ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ឧបេសិវន្ត កុត្តក្ការណំ

[១៧៨] កកមេហំ ចត្វហំ សោតាបត្តិយន្ត្រហំ
សមន្តាកតោ ហោតិ ។ នន កិក្ការេ អរិយស្សាវតោ
តុទ្ធ ។ មេ ។ ធម្ម ។ មេ ។ សន្នេ ។ មេ ។ អរិយ-
កន្ត្រហំ សីលេហំ សមន្តាកតោ ហោតិ ។ មេ ។ នមេ-
ហំ ចត្វហំ សោតាបត្តិយន្ត្រហំ សមន្តាកតោ ហោតិ ។

[១៧៩] កកមោ ចស្ស អរិយោ ញាយោ បញ្ញាយ
សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុច្ឆន្ទិវិន្ទោ ។ នន កិក្ការេ អរិយ-
ស្សាវតោ បដិទូសមុប្បនន្តោ សាទុកំ យោធិសោ
មនសិករោតិ ។ មេ ។ អយមស្ស អរិយោ ញាយោ
បញ្ញាយ សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុច្ឆន្ទិវិន្ទោ ។

[១៨០] យតោ មោ កិក្ការេ អរិយស្សាវតស្ស នមាធិ
បញ្ច កយាធិ វេរាធិ វុបសន្តាធិ ហោតិ នមេហំ ច ចត្វហំ
សោតាបត្តិយន្ត្រហំ សមន្តាកតោ ហោតិ អយតុស្ស
អរិយោ ញាយោ បញ្ញាយ សុទិដ្ឋោ ហោតិ សុច្ឆន្ទិវិ-
ន្ទោ ។ សោ អាតត្ថមោយោ អត្តចាវ អត្តាធិ ព្យាករេយ្យ
ទិណាធិយោម្ហិ ទិណាតិវន្តាធិយោធិយោ ទិណាធិក្កិវិសយោ

អភិសមយសំយុត្ត ឧបេសិវន្ត កាត្តារណំ

[១៨១] ចុះអរិយសារិក ដែលប្រកបដោយអង្គនៃសោតាបត្តិ ៤
ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនុយ អរិយសារិកក្នុងសាសនា
នេះ (ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនកម្រើក) ក្នុងព្រះពុទ្ធ ។ មេ ។ ក្នុង
ព្រះធម៌ ។ មេ ។ ក្នុងព្រះសង្ឃ ។ មេ ។ ប្រកបដោយអរិយកត្តសីល
។ មេ ។ អរិយសារិក ប្រកបដោយអង្គនៃសោតាបត្តិ ៤ ប្រការនេះឯង ។

[១៨២] ចុះញាយធម៌ដ៏ប្រសើរ គឺអរិយសារិកនោះ ឃើញ
ដោយប្រពៃ ចាក់ចូលដោយប្រពៃ ដោយប្រាជ្ញា តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុចំនុយ អរិយសារិកក្នុងសាសនានេះ ធ្វើខ្ពស់ក្នុងចិត្តដូច
សមុប្បនន្តមិ ដោយទុយប្រាជ្ញា ឲ្យប្រពៃ ។ មេ ។ នេះ ជាញា-
យធម៌ដ៏ប្រសើរ គឺអរិយសារិក ឃើញដោយប្រពៃ ចាក់ចូលដោយប្រពៃ
ដោយប្រាជ្ញា ។

[១៨៣] ម្ចាស់ភិក្ខុចំនុយ កាលណាបើភ័យព្រៀម ៥ ប្រការ
នេះ គឺអរិយសារិកបានម្ចាស់ហើយ អរិយសារិកនោះ ក៏បានប្រកបដោយ
អង្គនៃសោតាបត្តិ ៤ ប្រការនេះផង ចំនែកញាយធម៌ដ៏ប្រសើរនេះ ក៏អរិយ-
សារិកឃើញដោយប្រពៃ ចាក់ចូលដោយប្រពៃ ដោយប្រាជ្ញាផង ។
អរិយសារិកនោះ បើចង់ព្យាករ ក៏ស្ស៊ីព្យាករខ្លួនដោយខ្លួនឯងថា កត្តា
អញអស់ទៅហើយ អស់កិណិកិច្ចទៅហើយ អស់ប្រតិវិស័យហើយ

ចំណាចាយទុក្ខតិវិទំទានេតោ សោតាមប្រោហមស្មិ អវិទិ-

តាគទេឃ្មា និយតោ សម្ពោជិចរាយតោតិ ។ ទុក្ខិយំ ។

[១៦១] សាវគ្គិយំ វិហារតិ ... ទុក្ខស្ស ភិក្ខុវេ

សមុទយេត្វ អត្តន្តមេត្វ នេសេស្សមិ តំ សុណំរាជ

សាទុកំ មនសិករោជ កាសិស្សមិទិ ។ ឯវំ កន្តេតិ

ទោ តេ ភិក្ខុ កតវតោ បច្ចុស្សនសុំ ។

[១៦២] កតវា ឯតទរោច កតមោ ច ភិក្ខុវេ

ទុក្ខស្ស សមុទយោ ចក្កេត្វ បដិទ្ធិ រូបេ ច ឧប្បជ្ជ-

តិ ចក្កវិញ្ញាណំ តិណ្ណំ សន្តតិ ជេស្សា ជស្សប្បទ្ធុ-

យា វេនតា វេនតាបច្ចយា កណ្ណា អយំ ទោ ភិក្ខុវេ

ទុក្ខស្ស សមុទយោ ។ សោតេត្វ បដិទ្ធិ សន្តេ ច ...

អសំអបាយទុក្ខតិវិទំបាតហើយ ជាអ្នកផលវ្យាសោកៈហើយ មានសភាព

មិនប្តាក់ចុះ ជាបុគ្គលទៀត មានការប្រាប់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅភាវិយុវ ដូច្នោះ

ភិក្ខុន ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[១៦១] ទ្រង់អង្វរទៅទៀតក្រុងសាវគ្គិ ... ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ

កថាភក ទិសិវដេក ខ្យល់ហក្កុវេលនាំឱ្យកើតទុក្ខផង ខ្យល់សេចក្តីលេក

នៃទុក្ខផង អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុក្ខក៏ចិត្តឱ្យប្រៃពេចុះ

កថាភកទិសិវដេក ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធជីវិតនៃព្រះ

មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[១៦២] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ខ្មាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ចូរហក្កុវេលនាំឱ្យកើតទុក្ខ តើដូចម្តេច ចក្កវិញ្ញាណកើត

ឡើង ព្រោះភាស្រ័យចក្កនិវេ ការចូចដុំចេសំទាំង ៣ និចក្ក ១ រូប ១

ចក្កវិញ្ញាណ ១ ហៅថាជស្សៈ វេទនាភិក្ខុឡើង ព្រោះជស្សៈជាចម្លើយ

កណ្ណកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាចម្លើយ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង

ហៅថា ហក្កុវេលនាំឱ្យកើតទុក្ខ ។ ព្រោះភាស្រ័យត្រឡប់ទិសិវដេក ...

យាទត្ត បដិច្ច គាទ្ធ ច ... ជ្រុំត្ត បដិច្ច វសេ ច ...

កាយត្ត បដិច្ច ដោដ្ឋាទ្ធ ច ... បទត្ត បដិច្ច ទម្ម

ច ទម្មជ្ជតិ មនោវិញ្ញាណំ ភិណ្ណំ សង្កតិ ជស្សា

ជស្សប្បទូយា វេទនា វេទនាបទូយា ភណ្ណា អយំ

មោ ភិក្ខុវេ ទុក្ខស្ស សមុទយោ ។

(១៦៣) កតមោ ច ភិក្ខុវេ ទុក្ខស្ស អន្តរាមា

មោ ។ ចក្កត្ត បដិច្ច រូប ច ទម្មជ្ជតិ ចក្កវិញ្ញាណំ

ណំ ភិណ្ណំ សង្កតិ ជស្សា ជស្សប្បទូយា វេទនា

ព្រោះកាស្រ័យច្របូងនឹងកិច្ច ... ព្រោះកាស្រ័យអណ្តាភតិវិសេ ...

ព្រោះកាស្រ័យកាយនិងដាច្ចុះ ... មនោវិញ្ញាណកើតឡើងបាន គឺ

ព្រោះកាស្រ័យនិងនឹងវិញ្ញាណ ការបង្កើតរបស់ទាំង ព្យ ភិច្ច ។

ចម្មាម្មណំ ។ មនោវិញ្ញាណ ។ ហៅថា ជស្សៈ វេទនាកើតឡើង

ព្រោះជស្សៈដាច្ចុះយ ភណ្ណាកើតឡើង ព្រោះវេទនាដាច្ចុះយ ម្ចាស់

ភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវធនៈហៅថា ហេតុទាំងឡាយកើតទុក ។

(១៦៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីលេងនៃទុក គឺ

ដូចម្តេច ។ ចក្កវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យចក្កនិងរូប ការចូលជុំ

របស់ទាំង ព្យ ហៅថា ជស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះជស្សៈដាច្ចុះយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិហារិយ

វេទនាបទ្ធាយា កណ្តា កស្សាយេវ កណ្តាយ អសេ-
 សវិភក្ខិកេតា ឧបាសានិកេតា ឧបាសានិកេតា
 កវិភក្ខិកេតា កវិភក្ខិកេតា ជាតិវិភក្ខិកេតា ជាតិវិភក្ខិកេតា
 ជនមរណី សោកមរិទេវទុក្ខានោមនស្សតាយាសា ធំ-
 រុជ្ឈន្តំ ឯវមេកស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស វិភក្ខិកេតា
 ហោតិ អយំ ទោ កិក្ខវេ ... ទុក្ខស្ស អក្ខន្តំ មោ ។
 សោកញ្ច បដិទ្ធិ សន្តេ ច ... យានញ្ច បដិទ្ធិ កន្តេ
 ច ... ជីវិតញ្ច បដិទ្ធិ រសេ ច ... កាយញ្ច បដិទ្ធិ ដោជ្ឈត្វេ
 ច ... មនញ្ច បដិទ្ធិ ធម្មេ ច ឧប្បជ្ឈតិ មហេវិញ្ញាណំ
 កិណ្ឌិ សន្តតិ ជស្សោ ជស្សប្បទ្ធាយា វេទនា វេទនា-
 បទ្ធាយា កណ្តា កស្សាយេវ កណ្តាយ អសេសវិភក្ខិ-
 កេតា ឧបាសានិកេតា ឧបាសានិកេតា កវិភក្ខិកេតា
 កវិភក្ខិកេតា ជាតិវិភក្ខិកេតា ជាតិវិភក្ខិកេតា ជនមរណី
 សោកមរិទេវទុក្ខានោមនស្សតាយាសា ធំរុជ្ឈន្តំ ឯវមេ-
 កស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស វិភក្ខិកេតា ហោតិ
 អយំ ទោ កិក្ខវេ ទុក្ខស្ស អក្ខន្តំ មោ ។ កតិយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិហារិយ

កណ្តាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាច្រើន ការលក់ទេពុទ្ធាន ព្រោះ
 ការវិនាសនិងការលក់មិនសេសសល់នៃកណ្តាឆាន់ ការលក់នៃក
 ព្រោះការលក់ទេពុទ្ធាន ការលក់នៃជាតិ ព្រោះការលក់នៃក ជន
 មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខ ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ កិរមេតិលេតំ ព្រោះការលក់នៃជាតិ ការលក់នៃកន្តទុក្ខ
 ទាំងអស់នេះ វេទនាទាយ៉ាងនេះ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហៅថា
 សេចក្តីលក់នៃទុក្ខ ។ ព្រោះកាស្រ័យព្រះចៀតនិកសំឡេង ... ព្រោះ
 កាស្រ័យច្រមុះនិងក្តិច ... ព្រោះកាស្រ័យអណ្តាភក្តិនិសេ ... ព្រោះ
 កាស្រ័យកាយនិងដាង្កុះ ... មហេវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យ
 ចិត្តនិងមហេវណំ ការជួបជុំរបស់ទាំង ៣ ហៅថា វេស្សៈ វេទនាកើត
 ឡើង ព្រោះវេស្សៈជាច្រើន កណ្តាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាច្រើន
 ការលក់ទេពុទ្ធាន ព្រោះការវិនាសនិងការលក់មិនសេសសល់នៃ
 កណ្តាឆាន់ ការលក់នៃក ព្រោះការលក់នៃទេពុទ្ធាន ការលក់
 នៃជាតិ ព្រោះការលក់នៃក ជនមរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តី
 ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ កិរមេតិលេតំ
 ព្រោះការលក់នៃជាតិ ការលក់នៃកន្តទុក្ខទាំងអស់នេះ វេទនាទាយ៉ាង
 នេះ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហៅថា សេចក្តីលក់នៃទុក្ខ ។
 ចប់ស្រ្ត ទី ៣ ។

(១៦៤) សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... លោកសម្ម កិក្ខុវេ
 សមុទយេត្ត អនុវត្តមត្ត ទោសស្សាមិ តំ សុណាជ ...
 កកមោ ច កិក្ខុវេ លោកសម្ម សមុទយោ ចក្កុត្ត
 បដិទ្ធ រូប ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្កុវិញ្ញាណំ តិណ្ហំ សង្កតិ
 ជស្សោ ជស្សប្បទ្វយា វេទនា វេទនាមទ្វយា តណ្ហា
 តណ្ហាមទ្វយា ឧបាទានំ ឧបាទានមទ្វយា ករណំ ក-
 វប្បទ្វយា ជាតិ ជាតិប្បទ្វយា ជរាមរណំ សោក-
 មរណេវទុក្ខនោមទស្សនាយាសា សម្មវត្ថុ អយំ ទោ
 កិក្ខុវេ លោកសម្ម សមុទយោ ។ សោកត្ត បដិទ្ធ
 សន្ត ច ... យានត្ត បដិទ្ធ កន្ត ច ... ដ្ឋិត្ត
 បដិទ្ធ វស ច ... កាយត្ត បដិទ្ធ ដោដ្ឋត្ត ច ...
 មនត្ត បដិទ្ធ ធម្ម ច ឧប្បជ្ជតិ មតោវិញ្ញាណំ
 តិណ្ហំ សង្កតិ ជស្សោ ជស្សប្បទ្វយា វេទនា

(១៦៤) ទ្រង់នឹងទៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ
 ភថភត ខឹងសំដែងហេតុដែលនាំឱ្យកើតសង្ខារលោកនិងសេចក្តីលក់នៃ
 សង្ខារលោក អ្នកចាំនិទ្ធាយចូរស្តាប់ធម៌នោះចុះ ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ
 ចុះហេតុដែលនាំឱ្យកើតសង្ខារលោក តើដូចម្តេច ។ ក្បួនញាណកើត
 ឡើង ព្រោះកាស្រ័យចក្ខុនិងប្រ ការចូបជុំរបស់ចាំនិ ធា ហៅថាជស្សៈ
 វេទនាកើតឡើង ព្រោះជស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនា
 ជាបច្ច័យ ឧបាទានកើតឡើង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ករណកើតឡើង
 ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតឡើង ព្រោះកកជាបច្ច័យ ជរាមរ-
 ណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខក្សល រុក្ខ ចោមទស្ស និងសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អៀតនៃចក្ខុ ក៏កើតឡើងព្រម ព្រោះជាកជាបច្ច័យ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចាំនិទ្ធាយ នេះនឹង ហៅថា ហេតុនាំឱ្យកើតសង្ខារលោក ។ ព្រោះ
 កាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង ... ព្រោះកាស្រ័យព្រមនិងក្លិន ... ព្រោះ
 កាស្រ័យអណ្តាតនិងវស ... ព្រោះកាស្រ័យកាយនិងដៅដង្ហុះ ... មតោ-
 វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យចក្ខុនិងឧបាទាន ការចូបជុំរបស់
 ចាំនិ ធា ហៅថា ជស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះជស្សៈជាបច្ច័យ

។ មេ ។ ជាតិវិញ្ញាណោ ជនាមរណំ លោកមរណេវទុក្ខា

តោមនស្សចាយាសា សម្ពុទ្ធិំ អយំ តោ កិក្ខុវេ

លោកស្ស សមុទាយោ ។

[១៦៦] កតមោ ច កិក្ខុវេ លោកស្ស អម្ពុទ្ធិមោ ។

ចក្កក្កា បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ឈតិ ចក្កវិញ្ញាណំ កំណំ

សង្កតិ ធម្មស្ស ធម្មស្សវិញ្ញាណោ វេទនា វេទនាបច្ចយា

តណ្ហា តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេសវិភក្ខនិរោធា

ឧបាសាននិរោធា ឧបាសាននិរោធា កវនិរោធា ។ មេ ។

ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខានុស្ស និរោធា ហោតិ

។ មេ ។ ជនាមរណោ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រៀមរូស ទុក្ខ ចោមនស្ស

និនិសេចក្តីចរន្ត្រៀនចន្តលំចិត្ត កំភើតទ្រើងគ្រាម ព្រោះជានិច្ចជាបច្ច័យ

ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ នេរោធិៈហៅថា ហេតុនាំឱ្យកើតសង្ខារលោក ។

[១៦៥] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ចុះសេចក្តីលន់នៃសង្ខារលោក

កើតដូចម្តេច ។ ចក្កវិញ្ញាណកើតទ្រើង ព្រោះការស្រ័យចក្កនិរូប ការចូបដុំ

ចេសំចាំនិ ព្យ ហៅថា វេទនា វេទនាកើតទ្រើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ

តណ្ហាកើតទ្រើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ការលន់នៃទុក្ខទាន ព្រោះ

ការវិនាសនិងការលន់មិនសេសសល់នៃតណ្ហាចារោធិន ការលន់នៃ

ភព ព្រោះការលន់នៃទុក្ខទាន ។ មេ ។ ការលន់នៃកងទុក្ខចាំនិអស្មិដុះ

អយំ ចោ កិក្ខុវេ លោកស្ស អក្ខន្តំមោ ។ លោ-
 កត្វ បដិទ្ធ សន្ត ច ... យាទត្វ បដិទ្ធ កន្ត ច ...
 ជីវិត្ត បដិទ្ធ រស ច ... កាយត្វ បដិទ្ធ ដាដ្ឋាទ្ធ
 ច ... មនត្វ បដិទ្ធ ទម្មេ ច ឧប្បជ្ជតិ មចោវិញ្ញាណំ
 តំណ្ហំ សន្តតិ ធម្មស្ស ធម្មស្សប្បទូយា វេទនា វេទ-
 នាបទូយា តណ្ហា តស្សយេវ តណ្ហាយ អសេសវិក-
 កនិរោធិ ឧបាធាននិរោធិ ឧបាធាននិរោធិ កវិ-
 រោធិ ។ មេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 និរោធិ ហោតិ អយំ ចោ កិក្ខុវេ លោកស្ស អក្ខន្ត-
 មោតិ ។ ចក្កំ ។

(១៦៦) ឯវមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកក
 ញាតិកោ វិហាតំ តិញ្ញកាវសថេ ។ អថចោ កកក
 វហោកតោ បដិសន្ធិតោ វមំ ចម្មបរិយាយំ អកា-
 សំ ចក្កត្វ បដិទ្ធ រូប ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្កវិញ្ញា-
 ណំ តំណ្ហំ សន្តតិ ធម្មស្ស ធម្មស្សប្បទូយា វេទនា

វេទនាធាយំនិទេ ម្ខាសភិក្ខុចាំងឡាយ ទេវេនិ ហៅថា រសចក្កិ
 លេនវៃសត្វិរោក ។ ព្រោះកាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង ... ព្រោះ
 កាស្រ័យច្រមុះនិងភ្នែក ... ព្រោះកាស្រ័យអណ្តាតនិងរស ... ព្រោះ
 កាស្រ័យកាយនិងចាដ្ឋាៈ ... មចោវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យ
 ចិត្តនិងធម្មាម្មណ៍ ការចូបជុំរបស់ចាំង ព្វ ហៅថាវេស្សៈ វេទនាកើត
 ឡើង ព្រោះវេស្សៈជាច្រើន តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាច្រើន
 ការលេងវៃទុក្ខទាន ព្រោះការវិវាទនិងការលេងវៃទុក្ខទានសេសសល់នៃ
 តណ្ហាខាងនិ ការលេងវៃទុក្ខ ព្រោះការលេងវៃទុក្ខទាន ។ មេ ។
 ការលេងវៃទុក្ខចាំងអស់នុ៎ះ វេទនាធាយំនិទេ ម្ខាសភិក្ខុចាំងឡាយ
 ទេវេនិហៅថា ការលេងវៃសត្វិរោក ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(១៦៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះធានព្រះ
 កាត ទ្រង់នង្គីនៅក្នុងប្រាសាទឈ្មោះតិញ្ញកាវសថៈ តិចហាប្រាសាទ
 ដែលគេដោយដីដីជាចេសំព្វក្រព្រាញតិ ។ ព្រោះខាងនិ ព្រះធានព្រះ
 កាតនង្គីនៅក្នុងទីស្ងាត់ សម្លឹងមួយព្រះអង្គនិង ទ្រង់សំដែងធម្មបរិយាយ
 នេះថា ចក្កវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យចក្កនិងរូប ការចូបជុំរបស់
 ចាំង ព្វ នេះហៅថាវេស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះវេស្សៈជាច្រើន

វេទនាបទ្ធាយា តណ្ហា តណ្ហាបទ្ធាយា ឧបាទានំ ។ មេ ។
 វិវេកស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្កុទ្ធស្ស សមុទ្ទយោ
 ហោតិ ។ សោភក្ក បដិទ្ធិ សន្តោ ច ... យានត្ថ
 បដិទ្ធិ កទ្ធិ ច ... ដ្ឋិត្ត បដិទ្ធិ វស ច ... កាយត្ថ
 បដិទ្ធិ តោដ្ឋត្ថ ច ... មនត្ថ បដិទ្ធិ ចម្មេ ច ឧប្បជ្ជតិ
 មហេវិញ្ញាណំ តិណ្ហំ សន្តតិ ជស្សោ ជស្សប្បទ្ធាយា
 វេទនា វេទនាបទ្ធាយា តណ្ហា តណ្ហាបទ្ធាយា ឧបាទានំ
 ។ មេ ។ វិវេកស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្កុទ្ធស្ស សមុទ្ទ-
 យោ ហោតិ ។

(១៦៧) ចក្កក្ក បដិទ្ធិ វេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្ក-
 វិញ្ញាណំ តិណ្ហំ សន្តតិ ជស្សោ ជស្សប្បទ្ធាយា វេទនា
 វេទនាបទ្ធាយា តណ្ហា តណ្ហាយេវ តណ្ហាយ អសេស-
 វិកតិវេទនា ឧបាទានំវេទនា ឧបាទានំវេទនា វិវេ-
 កោ ។ មេ ។ វិវេកស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្កុទ្ធស្ស
 វិវេទនា ហោតិ ។ សោភក្ក បដិទ្ធិ សន្តោ ច ។ មេ ។

តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ។ ធានាភិក្ខុឡើង ព្រោះ
 តណ្ហាជាបច្ច័យ ។ មេ ។ ហេតុវេទនាជាបច្ច័យកើតឡើងវិភេទទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ
 តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង ... ព្រោះ
 អាស្រ័យប្រមុខនិងភ្លឺង ... ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាតនិងវេស ... ព្រោះ
 អាស្រ័យកាយនិងដង្ហែង ... មិនវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យ
 ចិត្តនិងធម្មាម្មណ៍ ការចូលជុំរបស់ទាំង ៣ ហៅថាជស្សៈ វេទនាកើត
 ឡើង ព្រោះជស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ
 ។ ធានាភិក្ខុឡើង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ។ មេ ។ ការកើតឡើងត្រម
 វិភេទទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(១៦៧) ចក្កវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចិត្តនិងចូ ការ
 ចូលជុំរបស់ទាំង ៣ ហៅថាជស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះជស្សៈជាបច្ច័យ
 តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ការវេសនៃឧបាទាន ព្រោះ
 ការវិវាសនិងការវេសនៃវេសសសលនៃតណ្ហានានិង ការវេសនៃកក
 ព្រោះការវេសនៃឧបាទាន ។ មេ ។ ការវេសនៃវិភេទទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ
 តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀកនិងសំឡេង ។ មេ ។

មនក្ខ បដិក្ខ ធម្មេ ច ឧប្បជ្ជនំ មនោវិញ្ញាណំ ភិក្ខុ
 សន្តិកំ មស្សោ មស្សប្បទូណា វេទនា វេទនាបទូណា
 តណ្ហា តស្សយេវ តណ្ហាយ អាសេសវិកតចិកេតា
 ឧបាទានចិកេតា ឧបាទានចិកេតា កវចិកេតា ។ មេ ។
 វិវេកស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ចិកេតា
 ហោតិ ។

[១៦៨] គេ ទោ បទ សមយេន អញ្ញតកោ

ភិក្ខុ កកវតោ ឧបស្សនំ(១) បិកោ ហោតិ ។ អនុសា
 ទោ កកវ តំ ភិក្ខុំ ឧបស្សនំ បិកំ ជិស្វាន តំ ភិក្ខុំ
 ឯតនកេច អស្សោសិ ធា ភ្នំ ភិក្ខុ ឥមំ ធម្មបរិយា-
 យន្តិ ។ វិវេកស្ស ។ ឧត្តណ្ហាហំ ភ្នំ ភិក្ខុ ឥមំ ធម្ម-
 បរិយាយំ បរិយាបូណាហំ ភ្នំ ភិក្ខុ ឥមំ ធម្មបរិយាយំ
 តាវេហំ ភ្នំ ភិក្ខុ ឥមំ ធម្មបរិយាយំ អកុសត្តិកោយំ
 ភិក្ខុ ធម្មបរិយាយោ អាទិព្រហ្មចរិយកោតិ ។ មញ្ជមំ ។

១. ឧបស្សនំ បិកា ។

មនោវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះភាស្រ័យចំគ្នានឹងធម្មាធម្មណ៍ ការរួបរួម
 របស់ទាំង ៣ ហៅថាវេទនៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះវេទនៈជាបច្ច័យ
 តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ការលេងនៃទុក្ខទាន ព្រោះ
 ការវិចារនឹងការលេងនឹងមនសសសលនៃតណ្ហាទានឯង ការលេងនៃភក
 ព្រោះការលេងនៃទុក្ខទាន ។ មេ ។ ការលេងនៃភកទុក្ខទានអស់នុ៎ះ
 តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[១៦៨] សម័យនោះឯង ភិក្ខុមួយរូបឈរអែបចាំស្តាប់ប្រាមេន្តូល

ប្រាមេន្តូលព្រះភាគ ។ ប្រាមេន្តូលព្រះភាគ បានទាយឃើញភិក្ខុនោះ ដែលកំ-
 ពុងឈរអែបចាំស្តាប់ លុះទាយឃើញហើយ ទើបទ្រង់ក្រាស់នឹងភិក្ខុនោះ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកពូជម្តាយយាយនេះ ឬមិនព្រេ ។ ភិក្ខុនោះ
 ក្រាមេន្តូលថា ព្យ ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូលរៀនធម្មបរិយាយ
 នេះចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូលទទួលធម្មបរិយាយនេះចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នក
 ចូរទ្រង់ធម្មបរិយាយនេះចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុ ឯធម្មបរិយាយនេះ ប្រកប
 ដោយប្រយោជន៍ ជាភិក្ខុព្រហ្មចរិយៈ ។ ចប់សូត្រទី ៨ ។

[១៦៧] សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... អថទោ អញ្ញាតោ

ក្រាហ្មណោ យេន កកា ភេទុបសាវត្ថុមិ ឧបសាវត្ថុមិ តា
កកាតា សន្តិ សម្មាទិ សម្មាទម្មិយំ កដំ សាក-
ណិយំ វិភិសាវត្ថោ ឯកមន្តំ ទិសិទិ ។

[១៧០] ឯកមន្តំ ទិសិទ្ធា ទោ សោ ក្រាហ្ម-

ណោ កកាវត្ថុ ឯកទភេទ កំ ទុ ទោ កោ កោតម សោ
កកោតិ សោ បដិសំវេទយតីតិ ។ សោ កកោតិ សោ
បដិសំវេទយតីតិ ទោ ក្រាហ្មណោ អយមេកោ អន្តោ ។
កំ បទ កោ កោតម អន្តោ កកោតិ អន្តោ
បដិសំវេទយតីតិ ។ អន្តោ កកោតិ អន្តោ បដិ-
សំវេទយតីតិ ទោ ក្រាហ្មណោ អយំ ទុតិយោ អន្តោ
ឯតេ តេ ក្រាហ្មណោ ឧកោ អន្តោ អនុបកម្ម មន្ស័រ
កតាកោ ធម្មំ ទេសេតិ អវិជ្ជាបទុយោ សង្ការ

[១៦៧] ទ្រង់គង់ទៅទៀបក្រុងសាវត្ថុ ... ក្រាហ្មនេក មាន

ក្រាហ្មណ៍ម្នាក់ បានចូលទៅគាល់ប្រះបាទប្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ក៏និយាយសំណេរសំណាប ជាមួយនឹងប្រះបាទប្រះភាគ លុះ
បញ្ចប់ពាក្យដែលអ្នករីករាយ និងពាក្យដែលអ្នកទ្រុកហើយ ទើបអង្គុយក្នុង
ទិសមួយ ។

[១៧០] លុះក្រាហ្មណ៍នោះ អង្គុយក្នុងទិសមួយហើយ ក៏ក្រាប

បង្គំទូលសូត្រោហោប្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រប្រះភាគដ៏ចម្រើន
ចុះចូលនោះធ្វើកម្ម ចុះចូលនោះទទួលផលកម្ម ។ ប្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់
ថា ម្ចាស់ក្រាហ្មណ៍ ពាក្យថា ចុះចូលនោះធ្វើកម្ម ចុះចូលនោះទទួលផល
កម្ម នេះជាដូរលាមកទីមួយ ។ បពិត្រប្រះភាគដ៏ចម្រើន ចុះចុះចូល
ដទៃធ្វើកម្ម ចុះចូលដទៃទទួលផលកម្ម ។ ម្ចាស់ក្រាហ្មណ៍ ពាក្យថា
ចុះចូលដទៃធ្វើកម្ម ចុះចូលដទៃទទួលផលកម្ម នេះជាដូរលាមកទីពីរ ម្ចាស់
ក្រាហ្មណ៍ គឺជាគតមិនបានចេះគាល់ដូរលាមកទាំងពីរនោះទេ សំដែង
ធម៌រាមដូរលាមក សង្ការទាំងឡាយកើតឡើង ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ

អភិបាលសំបុត្រស្នំ ឧបាសិក្ខុ កក្កដា(១២៧)

សង្ហាប្បទូណោ វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស

ទុក្ខក្កុទ្ធស្ស សមុទាយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ ត្រេ

អសេសវិកកចំរោតា សង្ហារចំរោតា សង្ហារចំរោតា

វិញ្ញាណចំរោតា ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស

ទុក្ខក្កុទ្ធស្ស ចំរោតោ ហោតិ ។

(១៧១) ឯវ វុត្តេ សោ ត្រាហ្មណោ កក្កដំ ឯ

កក្កដោ អភិក្កដំ កោ កោតម អភិក្កដំ កោ កោតម

។ បេ ។ ទុចាសកំ មំ កវិ កោតមោ ជាវេតុ អដ្ឋកត្តេ

ចាណុបេតិ សវណ្ណ្តក្កដំ ។ ធម្មំ ។

(១៧២) សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... អថេតោ ជាណុស្សា

ណំ ត្រាហ្មណោ យេន កក្កដំ កេតុបស្កមិ ។ បេ

ស្កមិ កក្កដា សន្តិ ។ បេ ។

អភិបាលសំបុត្រស្នំ ឧបាសិក្ខុ ធាណុស្សាណំត្រាហ្មណំចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ

វិញ្ញាណាភិក្ខុឡើង ព្រោះសង្ហារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការភិក្ខុឡើងក្រែម

ខែកងទុក្ខចំរើសំខ្លះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ការលេខនៃសង្ហារ ព្រោះ

ការវិចារនិងការលេខនៃសេសសល់ នៃអុជ្ជា ការលេខនៃវិញ្ញាណ

ព្រោះការលេខនៃសង្ហារ ។ បេ ។ ការលេខនៃកងទុក្ខចំរើសំខ្លះ តែង

មានយ៉ាងនេះ ។

(១៧១) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ

ត្រាហ្មណំនោះបានក្រាបចង្អុលទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រ

ព្រះភាគដ៏ចម្រើន ពីកោណសំ បពិត្រព្រះភាគដ៏ចម្រើន ពីកោ

ណសំ ។ បេ ។ សូមព្រះភាគដ៏ចម្រើន ចាំទុកទូរ្យព្រះអង្គជាជា

ទុបសក អ្នកជល់ទូលសរណះស្មើដោយដីវិក ចាប់ដើមតាំងពីថ្ងៃនេះត

ទៅ ។ ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

(១៧២) ទ្រង់នឹងទៅទៀតក្រុងសាវត្ថិ ... ត្រាហ្មណំ

ឈ្មោះជាណុស្សាណំ ចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់

ហើយ ។ បេ ។ ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ ។

សុត្តនិកាយ សំយុត្តនិកាយ វិទាណ្យ

[១៧៣] ឯកាមន្តំ ធិសិទ្ធា ទោ ជាណុស្សនណិ
 ត្រាហ្មណោ កកវន្តំ ឯកទរោច កី ទុ ទោ កោ កោត
 ម សត្វមត្តិកំ ។ សត្វមត្តិកំ ទោ ត្រាហ្មណោ អយមេតោ
 អន្តោ ។ កី បទ កោ កោតម សត្វំ ទត្តិកំ ។ សត្វំ
 ទត្តិកំ ទោ ត្រាហ្មណោ អយំ ទុតិយោ អន្តោ ឯតេ តេ
 ត្រាហ្មណោ ឧកោ អន្តោ អនុបកម្ម មជ្ឈេន តថាគកោ
 ទម្មំ នោសតិ អវិជ្ជាបទុយា សង្ខារ សង្ខារប្បទុយា
 វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ តេវ អសេសវិកកធំ
 កោត សង្ខារធំកោត សង្ខារធំកោត វិញ្ញាណធំកោត
 ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ធំកោត
 ហោតិកំ ។

[១៧៤] ឯវិ វុត្តោ ជាណុស្សនណិ ត្រាហ្មណោ
 កកវន្តំ ឯកទរោច អភិក្កន្តំ កោ កោតម ។ បេ ។
 ជាណុបេតិ សវណាភ្នំតន្តិ ។ សត្តមំ ។

សុត្តនិកាយ សំយុត្តនិកាយ វិទាណ្យ

[១៧៥] កុរោណុស្សនណិ ត្រាហ្មណំ អន្តិយក្កន្តិសមម្ភ
 ហើយ កំក្រាបបង្គំទូលសូត្រោនាទត្រោកោយ៉ាងនេះថា បតិក្រត្រោរោត
 តមដំចម្រើន របស់ទាំងអស់ បានប្តូរ ។ ត្រូវអង្គរបថា ម្ចាស់
 ត្រាហ្មណំ ពាក្យថា របស់ទាំងអស់បាន នេះជាផ្លូវលាមកទីមួយ ។
 បតិក្រត្រោរោតតមដំចម្រើន ចុះរបស់ទាំងអស់ មិនបានទេ ។ ម្ចាស់
 ត្រាហ្មណំ ពាក្យថា របស់ទាំងអស់ មិនបាន នេះជាផ្លូវលាមកទីពីរ
 ម្ចាស់ត្រាហ្មណំ អថាគមិនបានបំរើរាល់ធម៌លាមក ២ ប្រការទុំទេ
 សំដែងធម៌តាមផ្លូវកណ្តាលថា សង្ខារទាំងឡាយកើតឡើង ព្រោះអវិជ្ជា
 ជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើត
 ឡើងព្រមទាំងទុក្ខទាំងអស់ទុំ នែងបានយ៉ាងនេះ ។ ការលក់ខ
 សង្ខារ ព្រោះការវិនាសនិងការលក់មិនសេសសល់នៃអវិជ្ជា ការលក់
 នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលក់នៃសង្ខារ ។ បេ ។ ការលក់នៃទុក្ខ
 ទាំងអស់ទុំ នែងបានយ៉ាងនេះ ។

[១៧៦] កាលបើត្រោនាទត្រោកោ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 ជាណុស្សនណិ ត្រាហ្មណំ កំក្រាបបង្គំទូលសូត្រោនាទត្រោកោ យ៉ាងនេះ
 ថា បតិក្រត្រោរោតតមដំចម្រើន កិរណោសំ ។ បេ ។ អ្នកផល់ទូ
 សរណៈស្មើជាយដ៏វិគ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស ឧបាសិវន្ត ទុក្ខក្កុសធុរយោ

[១៧៥] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... អដិទោ លោកាយតិ.

កោ ក្រាហ្មណោ យេន កកក ភេទុបសន្តិមិ ។ បេ ។

[១៧៦] ឯកមន្តំ ធិសិដ្ឋោ ទោ លោកាយតិកោ

ក្រាហ្មណោ កកវន្តំ ឯកនកេច កំ ទុ ទោ កោ

កោតម សព្វមគ្គិកំ ។ សព្វមគ្គិកំ ទោ ក្រាហ្មណ

ដេដ្ឋមេតិ លោកាយតំ ។ កំ បទ កោ កោតម សព្វ

ទគ្គិកំ ។ សព្វ ទគ្គិកំ ទោ ក្រាហ្មណ ទុតិយមេតិ

លោកាយតំ ។ កំ ទុ ទោ កោ កោតម សព្វមេកក្កន្តិ ។

សព្វមេកក្កន្តិ ទោ ក្រាហ្មណ តតិយមេតិ លោកាយ

តំ ។ កំ បទ កោ កោតម សព្វ បុដ្ឋក្កន្តិ ។ សព្វ

បុដ្ឋក្កន្តិ ទោ ក្រាហ្មណ ចក្កុមេតិ លោកាយតំ

ឯតេ តេ ក្រាហ្មណ ទោ អន្តេ អនុបក្កុ មជ្ឈេន

តថាកោ ធម្មំ ទេសេតិ អវិជ្ជាបទ្ធាយោ សង្ខារ

សង្ខារច្បវុយោ វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស

កោវលស្ស ទុក្ខក្កុស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត សហមវន្ត ហេតុទំឡកើតាឯឡ

[១៧៧] ទ្រង់ធិនេវោទ្យបក្រុសិសាភី... ត្រាវោធិនំ ក្រាហ្មណំ

ល្មោរលោកាយតិកៈ ពុទ្ធចល្មោរពាលំព្រះធានត្រាកោ ។ បេ ។

[១៧៨] ល្មោរលោកាយតិកៈ ក្រាហ្មណំ អន្តិយក្កន្តិទិសមន្តុហើយ

កំក្រាបបន្តិទូលស្សព្រះធានត្រាកោ យ៉ាងនេះថា បតិក្រព្រះគោតមដ៏

ចម្រើន របស់ទាំងអស់ មានប្តូរ ។ ព្រះអង្គឧបថា ម្ចាស់ក្រាហ្មណំ

ពាក្យថា របស់ទាំងអស់ មាន នេះជាលោកាយនេះជាច្បង ។ បតិក្រ

ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន របស់ទាំងអស់ មិនមានទេ ។ ម្ចាស់ក្រាហ្មណំ

ពាក្យថា របស់ទាំងអស់ មិនមាន នេះជាលោកាយនេះជាច្បង ។ បតិក្រ

ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន របស់ទាំងអស់ មានសកាតតែមួយ ។ ម្ចាស់

ក្រាហ្មណំ ពាក្យថា របស់ទាំងអស់ មានសកាតតែមួយ នេះជាលោ-

កាយនេះទីបី ។ បតិក្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន របស់ទាំងអស់ មាន

សកាតផ្សេងគ្នា ។ ម្ចាស់ក្រាហ្មណំ ពាក្យថា របស់ទាំងអស់ មាន

សកាតផ្សេងគ្នា នេះជាលោកាយនេះទីបួន ម្ចាស់ក្រាហ្មណំ គឺថាគ

មិនបានចំពាល់ដូរលាមកទាំង ២ នេះ ។ សំដែងធម៌តាមដូរកណ្តាលថា

សង្ខារទាំងឡាយកើតឡើង ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតឡើង

ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមទាំងទុក្ខទាំងអស់

នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

សុទ្ធក្នុងនាម សំយោគកាយស្វ ទំព័រទី១

អវិជ្ជាយ ទ្រេវ អសេសវិកតតំភេតា សង្ការទំព័រទី១
សង្ការទំព័រទី១ វិញ្ញាណទំព័រទី១ ។ បេ ។ វិវាទស្ស
កេវលស្ស ទុក្ខក្នុងនាម ទំព័រទី១ ហោតិ ។

(១៧៧) ឋវិ វុត្ត លោកាយតំភេតា ព្រាហ្មណ
ភកវន្តំ ឋតទភេត អភិក្កន្តំ រោ ភោតម អភិក្កន្តំ រោ
ភោតម ។ បេ ។ អដ្ឋតត្តេ ចាណុបេតំ សវណ្ណ្តក្កន្តំ ។
អដ្ឋមំ ។

(១៧៨) សាវត្ថិយំ វិហាតិ ... តត្រ ទោ ... ទ កំក្កវេ
សុតវតោ អវិយស្សវកស្ស ឋវិ ហោតិ កំ ទុ ទោ កំស្មី
សតិ កំ ហោតិ កំស្សប្បទា កំ ទុប្បជ្ជតិ កំស្មី
សតិ សង្ការ ហោតិ កំស្មី សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ
កំស្មី សតិ ធានុប្បំ ហោតិ កំស្មី សតិ សន្យាយកំ
ហោតិ កំស្មី សតិ ធម្មស្ស ហោតិ កំស្មី សតិ
វេទនា ហោតិ កំស្មី សតិ តណ្ហា ហោតិ កំស្មី សតិ

សុទ្ធក្នុងនាម សំយោគកាយ ទំព័រទី១

ការលក់នៃ បត្តិ ព្រោះការវិវាទនិងការលក់នៃសេសសល់នៃអវិជ្ជា
ការលក់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលក់នៃសង្ការ ។ បេ ។ ការលក់នៃ
កត្តាទុក្ខនៃសង្ការ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(១៧៩) កាលបើព្រះមានព្រះភោគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
លោកាយតិកព្រាហ្មណ៍ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភោគ យ៉ាងនេះ
ថា ចត្តិព្រះភោគដ៏ប្រើ ពីពេលពេល ចត្តិព្រះភោគដ៏
ប្រើ ពីពេលពេល ។ បេ ។ អដ្ឋតល់នូវសេសសល់ដោយជីវិត ចាប់
ដើមអំពីវិជ្ជាទេវតា ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

(១៨០) ទ្រង់នឹងទៅទៀបក្រុងសារត្ថិ ... ក្នុងទីនោះនឹង ...
ម្ចាស់កុំចាំនិទ្យាយ អំយសារតិអុតចេនឹង ទំនងសេចក្តីត្រូវយ៉ាង
នេះថា កាលបើចេស្តីមាន ទើបចេស្តីមានហ្ន៎ ចេស្តីកើតឡើង
ព្រោះការកើតឡើងនៃចេស្តីហ្ន៎ កាលបើចេស្តីមាន ទើបសង្ការចាំនិ-
ទ្យាយមាន កាលបើចេស្តីមាន ទើបវិញ្ញាណមាន កាលបើចេស្តី
មាន ទើបធាមប្រធាន កាលបើចេស្តីមាន ទើបសទ្យាយអនៈមាន
កាលបើចេស្តីមាន ទើបធម្មស្សមាន កាលបើចេស្តីមាន ទើបវិទ្ធ-
នាមាន កាលបើចេស្តីមាន ទើបតណ្ហាមាន កាលបើចេស្តីមាន

ឥតិសមយសំយុត្តស្ស គហចរិវិទ្ធ លោកសុខុណោ

ទុច្ចាធានំ ហោតិ កំស្មី សតិ ករេ ហោតិ កំស្មី សតិ
ជាតិ ហោតិ កំស្មី សតិ ជរាមរណំ ហោតិ ។

[១៧៧] អធិទោ ភិក្ខុវេ សុត្តរោ អរិយស្សាវកស្ស

អបរម្យច្ចយា ញាណមេវេតុ ហោតិ ឥមស្មី សតិ

ឥទំ ហោតិ ឥមស្សប្បាទា ឥទំ ឧប្បន្នតិ អវិជ្ជាយំ សតិ

សង្ខារ ហោន្តិ សង្ខារេសុ សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ

វិញ្ញាណោ សតិ ពាមរូបំ ហោតិ ពាមរូបេ សតិ សន្យា-

យតនំ ហោតិ សន្យាយតនេ សតិ ធិស្សោ ហោតិ

ធិស្សេ សតិ វេទនា ហោតិ វេទនាយ សតិ ឥណ្ឌា

ហោតិ ឥណ្ឌាយ សតិ ទុច្ចាធានំ ហោតិ ទុច្ចាធានេ

សតិ ករេ ហោតិ ។ មេ។ ជាតិយា សតិ ជរាមរណំ

ហោតិ ។ លោ វិវិ បជាតាតិ វិវិ យយំ លោកោ

សុខុណយតិ ។

ឥតិសមយសំយុត្ត គហចរិវិទ្ធ លោកសុខុណោ

ទើបទុច្ចាធានោ កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបភពមាន កាលបើរបស់អ្វី

មាន ទើបជាតិមាន កាលបើរបស់អ្វីមាន ទើបជរាមរណៈមាន ដូច្នេះ

ឡើយ ។

[១៧៧] ម្ចាស់ភិក្ខុចំរង់ខ្យង ត្រាតោងឯង អរិយសាវ័កថា

អ្នកចង់ដឹង មានញាណក្នុងធម៌នោះ ព្រោះចម្លើយដែលកើត ។ គ្នាថា

កាលបើរបស់នេះមាន របស់នេះក៏មាន របស់នេះក៏មាន ព្រោះការ

កើតនៃរបស់នេះ កាលបើអវិជ្ជាមាន សង្ខារចំរង់ខ្យងក៏មាន កាលបើ

សង្ខារចំរង់ខ្យងមាន វិញ្ញាណក៏មាន កាលបើវិញ្ញាណមាន ពាមរូប

ក៏មាន កាលបើពាមរូបមាន សន្យាយតនៈក៏មាន កាលបើសន្យាយតនៈ

មាន ធិស្សៈក៏មាន កាលបើធិស្សៈមាន វេទនាក៏មាន កាលបើវេទនា

មាន ឥណ្ឌាក៏មាន កាលបើឥណ្ឌាមាន ទុច្ចាធានក៏មាន កាលបើទុច្ចា-

ធានមាន ភពក៏មាន ។ មេ។ កាលបើជាតិមាន ជរាមរណៈក៏មាន ។

អរិយសាវ័កនោះ តែងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា លោកនេះ កើតឡើងព្រម

យ៉ាងនេះ ។

សុត្តនិកាយ សុត្តនិកាយស្ស ឯកវគ្គ

[១៨០] ទ ភិក្ខុវេ សុត្តរោ អរិយស្សាវកស្ស ឯវិ

ហោតំ កំ ទុ ហោ កំស្មី អសតិ កំ ទ ហោតិ កំស្មី
និរោតា កំ ទិវុជ្ឈតិ កំស្មី អសតិ សង្ការ ទ ហោតិ
កំស្មី អសតិ វិញ្ញាណំ ទ ហោតិ កំស្មី អសតិ
នាមរូបំ ទ ហោតិ កំស្មី អសតិ សន្យាយតនំ ទ
ហោតិ កំស្មី អសតិ ផស្សៈ ទ ហោតិ កំស្មី អសតិ
វេទនា ទ ហោតិ កំស្មី អសតិ តណ្ហា ទ ហោតិ
កំស្មី អសតិ ទុច្ចាធានំ ទ ហោតិ កំស្មី អសតិ ករណ
ទ ហោតិ កំស្មី អសតិ ជាតិ ទ ហោតិ កំស្មី អសតិ
ជរាមរណំ ទ ហោតិ កំស្មី ។

[១៨១] អថ ហោ ភិក្ខុវេ សុត្តរោ អរិយស្សាវ

កស្ស អបរច្ចុយា ញាណមេវេតុ ហោតិ ឥមស្មី
អសតិ ឥនំ ទ ហោតិ ឥមស្ស និរោតា ឥនំ ទិវុជ្ឈតិ
វិញ្ញាណោ អសតិ នាមរូបំ ទ ហោតិ នាមរូបេ អសតិ
សន្យាយតនំ ទ ហោតិ ។ បេ ។ ទុច្ចាធានំ ទ
ហោតិ ... ករណ ទ ហោតិ ... ជាតិ ទ ហោតិ ជាតិយា

[១៨០] ម្នាលភិក្ខុចាំទ្បាយ អរិយសាវកជាអ្នកចេះដឹង មិន

បានសេចក្តីត្រូវដឹងទេថា កាលបើបេសំអ្វីមិនមាន បេសំអ្វីក៏មិនមាន
បេសំអ្វីរលត់ ព្រោះការរលត់នៃបេសំអ្វី កាលបើបេសំអ្វីមិនមាន សង្ការ
ចាំទ្បាយក៏មិនមាន កាលបើបេសំអ្វីមិនមាន វិញ្ញាណក៏មិនមាន កាល
បើបេសំអ្វីមិនមាន នាមរូបក៏មិនមាន កាលបើបេសំអ្វីមិនមាន សន្យា-
យតនៈក៏មិនមាន កាលបើបេសំអ្វីមិនមាន ផស្សៈក៏មិនមាន កាលបើ
បេសំអ្វីមិនមាន វេទនាក៏មិនមាន កាលបើបេសំអ្វីមិនមាន តណ្ហាក៏មិន
មាន កាលបើបេសំអ្វីមិនមាន ទុច្ចាធានក៏មិនមាន កាលបើបេសំអ្វីមិន
មាន ករណក៏មិនមាន កាលបើបេសំអ្វីមិនមាន ជាតិក៏មិនមាន កាលបើ
បេសំអ្វីមិនមាន ជរាមរណៈក៏មិនមាន ដូច្នេះឡើយ ។

[១៨១] ម្នាលភិក្ខុចាំទ្បាយ គ្រានោះឯង អរិយសាវកជា

អ្នកចេះដឹង បានញាណក្នុងធម៌នោះ ព្រោះបច្ច័យវិជ្ជាវេទនា ។ គ្នា
ថា កាលបើបេសំនៃមិនមាន បេសំនៃរក៏មិនមាន បេសំនៃរលត់
ព្រោះការរលត់នៃបេសំនៃ កាលបើវិញ្ញាណមិនមាន នាមរូបក៏មិន
មាន កាលបើនាមរូបមិនមាន សន្យាយតនៈក៏មិនមាន ។ បេ ។ ទុច្ចា-
ធានក៏មិនមាន ... ករណក៏មិនមាន ... ជាតិក៏មិនមាន កាលបើជាតិ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ឧបោសិក្ខុ លោកសុខុរោ

អសតិ ជនមរណំ ១ ហោតីតិ ។ សោ ឃិ បដាធាតិ
ឃិវមយំ លោកោ ឱវុជ្ឈតីតិ ។

[១៨២] យតោ ទោ កិក្កុវេ អវិយស្សាវតោ ឃិ
លោកស្ស សមុទយញ្ច អន្តត្ថមញ្ច យដាក្ខតំ បដាធា-
តិ អយំ វុត្តតិ កិក្កុវេ អវិយស្សាវតោ ធិដ្ឋិសម្បត្តោ
សតិបិ ។ មេ ។ អមតទ្ធាវិ អាហាច្ច តិដ្ឋតិ សតិបិ ។
ទវមិ ។

[១៨៣] សាវត្ថិយំ វិហោតិ ... គម្រ ទោ ... ១ កិក្កុវេ
សុតវតោ អវិយស្សាវតស្ស ឃិ ហោតិ តិ ទុ ទោ
តិស្មិ សតិ តិ ហោតិ កិស្សប្បធា តិ ឧប្បជ្ជតិ
តិស្មិ សតិ សម្ពាណ ហោតិ តិស្មិ សតិ វិញ្ញាណំ
ហោតិ តិស្មិ សតិ នាមរូបំ ហោតិ តិស្មិ សតិ
សន្យាយតនំ ហោតិ តិស្មិ សតិ ជស្សោ ហោតិ
តិស្មិ សតិ វេទនា ហោតិ តិស្មិ សតិ មណ្ឌា ហោតិ
តិស្មិ សតិ ឧបាទានំ ហោតិ តិស្មិ សតិ ករកំ
ហោតិ តិស្មិ សតិ ជាតិ ហោតិ តិស្មិ សតិ
ជនមរណំ ហោតីតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត សោភិវិទ្ធ ហេតុតំឱកេតិសម្ភារលោក

មិនមាន ជនមរណៈក៏មិនមាន ។ អវិយសាវកោ នា វេសិជីវិច្ចក្កសំ
យ៉ាងនេះថា លោកនេះ តែងលេតយ៉ាងនេះ ។

[១៨២] ម្ចាស់កិក្កុវេចំឱក្ខយេ អវិយសាវកេ ជីវិច្ចក្កសំតាមភិក
ត្តុវេហេតុវេសនំឱក្ខកេត្យឿន ឱនិសេចក្តិលេតវិវេលោកយ៉ាងនេះ ម្ចាស់
កិក្កុវេចំឱក្ខយេ អវិយសាវកេនេ គថាគហោថា អ្នកបរិច្ចាហិដោយឱដ្ឋិ
ដូច្នោះ ។ មេ ។ ថាអ្នកបរិវេសនិច្ចាវិវេលោកយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ ក្នុង
កាលនោះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[១៨៣] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះឯង ...
ម្ចាស់កិក្កុវេចំឱក្ខយេ អវិយសាវកេថាអ្នកចេះដឹង មិនមានសេចក្តីត្រិះរិ
យ៉ាងនេះថា កាលបើចេសំអ្វីមាន ទើបចេសំអ្វីមានហ្ន៎ ចេសំអ្វីមាន
ប្រាកោកេតិក្ខេត្យឿនវិវេលោកយ៉ាងនេះ កាលបើចេសំអ្វីមាន ទើបសង្ការចំឯ-
ឱក្ខយមាន កាលបើចេសំអ្វីមាន ទើបវិញ្ញាណមាន កាលបើចេសំអ្វីមាន
ទើបនាមរូបមាន កាលបើចេសំអ្វីមាន ទើបសន្យាយនេះមាន កាល
បើចេសំអ្វីមាន ទើបជស្សៈមាន កាលបើចេសំអ្វីមាន ទើបវេទនាមាន
កាលបើចេសំអ្វីមាន ទើបមណ្ឌាមាន កាលបើចេសំអ្វីមាន ទើបឧប-
ទានមាន កាលបើចេសំអ្វីមាន ទើបកតមាន កាលបើចេសំអ្វីមាន ទើប
ជាតិមាន កាលបើចេសំអ្វីមាន ទើបជនមរណៈមាន ។

សុត្តនិបិទេ សំយុត្តនិកាយស្ស ឱកាវេត្តា

[១៨២] អដថោ ភិក្ខុវេ សុត្តវេតោ អរិយសន្តវេ-
 កាស្ស អបរម្បច្ចយោ ញាលាមវេត្ត ហោតិ ឥមស្មី
 សតិ ឥទ្ធំ ហោតិ ឥមស្សប្បនា ឥទ្ធំ ឧប្បជ្ជតិ អវិជ្ជា-
 យ សតិ សង្ការោ ហោន្តិ សង្ការេសុ សតិ វិញ្ញាណំ
 ហោតិ វិញ្ញាណោ សតិ ធាម្បបំ ហោតិ ធាម្បរេសតិ
 សន្នាយតទំ ហោតិ សន្នាយតទេ សតិ ជស្សោ
 ហោតិ ជស្សេ សតិ វេទនា ហោតិ វេទនាយ សតិ
 តណ្ហា ហោតិ តណ្ហាយ សតិ ឧបាទានំ ហោតិ
 ឧបាទានេ សតិ ភកេ ហោតិ ភវេ សតិ ជាតិ ហោតិ
 ជាតិយា សតិ ជរាមរណំ ហោតិ វិ ។ ឆោ វិ
 បជាតាតិ វិវមយំ ឆោកោ សមុទយតិវិ ។

[១៨៣] ឧ ភិក្ខុវេ សុត្តវេតោ អរិយសន្តវេកាស្ស
 វិ ហោតិ កី ទុ ចោ កិស្មី អសតិ កី ឧ
 ហោតិ កិស្សុ ឱកេតា កី ឱប្បជ្ជតិ កិស្មី អសតិ

[១៨២] ខ្លាបភិក្ខុចាំនិទ្ធកាយ ព្រោះបានឯង អរិយសាវ័កជា
 អ្នកចេះដឹង បានញាណក្នុងចម្លោះ ព្រោះបច្ចុប្បន្នដែលកើត ។ គ្នាជា
 កាលបើរបស់នោះបាន របស់នេះក៏បាន របស់នេះកើតឡើង ព្រោះ
 ការកើតឡើងនៃរបស់នេះ គឺកាលបើអវិជ្ជាមាន សង្ការចាំនិទ្ធកាយក៏បាន
 កាលបើសង្ការចាំនិទ្ធកាយមាន វិញ្ញាណក៏បាន កាលបើវិញ្ញាណមាន
 ធាម្បបំក៏បាន កាលបើធាម្បបំមាន សន្នាយអនៈក៏បាន កាលបើស-
 ន្នាយអនៈមាន ជស្សុក៏បាន កាលបើជស្សុមាន វេទនាក៏បាន កាល
 បើវេទនាមាន តណ្ហាក៏បាន កាលបើតណ្ហាមាន ឧបាទានក៏បាន កាល
 បើឧបាទានមាន ភកក៏បាន កាលបើភកមាន ជាតិក៏បាន កាលបើជាតិ
 មាន ជរាមរណៈក៏បាន ។ អរិយសាវ័កនោះ តែងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា
 លោកនេះ វែមកើតឡើងព្រម យ៉ាងនេះ ។

[១៨៣] ខ្លាបភិក្ខុចាំនិទ្ធកាយ អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង មិនបាន
 លេចក្តីត្រូវវិញយ៉ាងនេះថា កាលបើមិនបានរបស់អ្វី ទើបមិនបានរបស់អ្វី
 របស់អ្វីលេចក៏ទៅ ព្រោះការលេចក៏ទៅនៃរបស់អ្វី កាលបើរបស់អ្វីមិនបាន

អភិសមយសំយុត្តស្ស ឧហោតិវិទ្ធ វិទ្ធិសម្បទកាណ

សង្ខារំ ឧ ហោតិ កិស្មិ អសតិ វិញ្ញាណំ ឧ ហោតិ
កិស្មិ អសតិ ធាតុរូបំ ឧ ហោតិ កិស្មិ អសតិ សន្យា-
យតទំ ឧ ហោតិ កិស្មិ អសតិ ផស្សៈ ឧ ហោតិ
កិស្មិ អសតិ វេទនា ឧ ហោតិ កិស្មិ អសតិ តណ្ហា
ឧ ហោតិ វ បេ វ ទុច្ចាតាទំ ... ករណំ ... ជាតិ ... កិស្មិ
អសតិ ជរាមរណំ ឧ ហោតិ វ ។

[១៨៦] អថ ទោ ភិក្ខុវេ សុត្តរិកា អវិយស្សវកាស្ស
អមាប្បទុយោ ញាណាមវេត្ត ហោតិ ឥធិស្មិ អសតិ ឥទំ
ឧ ហោតិ ឥធិស្ស ចិរេនា ឥទំ ចិវុជ្ជតិ អវិជ្ជាយ
អសតិ សង្ខារំ ឧ ហោតិ សង្ខារេសុ អសតិ វិញ្ញាណំ
ឧ ហោតិ វិញ្ញាណោ អសតិ ធាតុរូបំ ឧ ហោតិ
ធាតុរូបេ អសតិ សន្យាយតទំ ឧ ហោតិ វ បេ វ
ជាតិយា អសតិ ជរាមរណំ ឧ ហោតិ វ ។ សោ ឃិវិ
ចជាតាភិ ឃិវេយំ លោកោ ចិវុជ្ជតិ វ ។

[១៨៧] យតោ ទោ ភិក្ខុវេ អវិយស្សវកោ
ឃិវិ លោកស្ស សុខុមយេត្វ អត្តត្ថមេត្វ យថា-
ភ្នំតិ មជាតាភិ អយំ វុត្តតិ ភិក្ខុវេ អវិយស្សវកោ

អភិសមយសំយុត្ត សហវទិវិទ្ធ ភាវនៃព្រះគោតិយសាវកោចិវុត្តោដោយវិទ្ធិ

ទើបសង្ខារទាំងឡាយមិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ទើបវិញ្ញាណ
មិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ទើបធាតុរូបមិនមាន កាលបើរបស់អ្វី
មិនមាន ទើបសន្យាយតទះមិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ទើបផស្សៈ
មិនមាន កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ទើបវេទនាមិនមាន កាលបើរបស់អ្វី
មិនមាន ទើបតណ្ហាមិនមាន វ បេ វ ។ កុចាន ... ភព ... ជាតិ ...
កាលបើរបស់អ្វីមិនមាន ទើបជរាមរណៈមិនមាន ដូច្នោះឡើយ ។

[១៨៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រាវនាវង្ស អវិយសាវកជាអ្នក
ចេះដឹង មានញាណក្នុងចម្លើយនោះ ក្រៅចេញយ៉ាងលើកតៗ ម្នាក់ កាល
បើរបស់នេះមិនមាន របស់នោះក៏មិនមាន របស់នេះលេចទៅ ក្រោយការ
លេចនៃរបស់នេះ គឺកាលបើអវិជ្ជាមិនមាន សង្ខារទាំងឡាយក៏មិនមាន
កាលបើសង្ខារទាំងឡាយមិនមាន វិញ្ញាណក៏មិនមាន កាលបើវិញ្ញាណ
មិនមាន ធាតុរូបក៏មិនមាន កាលបើធាតុរូបមិនមាន សន្យាយតទះក៏
មិនមាន វ បេ វ កាលបើជាតិមិនមាន ជរាមរណៈក៏មិនមាន វ អវិយ-
សាវកនោះ វេយ្យាសំយាទិវេនេថា លោកនេះវេយ្យាសំយាទិវេនេ ។

[១៨៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អវិយសាវក ដឹងច្បាស់តាម
ភិក្ខុ ខ្លះហេតុដែលនាំឲ្យកើតសង្ខារលោក ចិនិសេចក្តីលេចនៃសង្ខារ-
លោកយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អវិយសាវកនេះ

សុត្តនិបិទ សំយដ្ឋនិកាយសូ វិចារន្ត

ធិដ្ឋិសម្បត្តោ ឥតិបំ នស្សនសម្បត្តោ ឥតិបំ អាគារោ
 ឥមំ សទ្ធិម្មំ ឥតិបំ បស្សតិ ឥមំ សទ្ធិម្មំ ឥតិបំ
 សេក្ខនំ ញាណំ សមញ្ញកតោ ឥតិបំ សេក្ខាយ
 វិជ្ជាយ សមញ្ញកតោ ឥតិបំ ធម្មសោតំ សមាបន្តោ
 ឥតិបំ អរិយោ ធិត្វេនិកប្បញ្ញោ ឥតិបំ អមតត្វារិ
 អាហារុ តិដ្ឋតិ ឥតិបំតិ ។ នសមំ ។

សហចរិត្តោ បញ្ចមោ ។

ពិស្ស ទុទ្ទានំ

ទ្វេ បញ្ចារេកយោ វុត្តោ
 ទុក្ខំ លោកោ ច ញាតិកំ
 អញ្ញតរិ ជាណុស្សនណំ ច
 លោកាយតិកោ អដ្ឋមំ
 ទ្វេ អរិយសាវកោ វុត្តោ
 វុត្តោ គេន បវុត្តតិ ។

សុត្តនិបិទ សំយដ្ឋនិកាយ វិចារន្ត

ហៅថា ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយខំដ្ឋិដូច្នោះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយទស្សនៈ
 ដូច្នោះ ជាអ្នកមកកាន់ព្រះសទ្ធិដូច្នោះ ជាអ្នកឃើញព្រះសទ្ធិ
 ដូច្នោះ ជាអ្នកប្រកបដោយញាណជាសេក្ខៈដូច្នោះ ជាអ្នកប្រ-
 កបដោយវិជ្ជាសេក្ខៈដូច្នោះ ជាអ្នកសម្រេចធម្មស្រោកដូច្នោះ ជា
 អរិយៈអ្នកមាននិព្វេនិកប្បញ្ញោ (ប្រាថ្នាទម្រាយចង់ដ្ឋិកិលេស) ដូច្នោះ
 ជាបិក្ខវេទនិក្វារិមមតនិព្វានដូច្នោះ ក្នុងកាលនោះ ។ ចប់សូត្រ
 ទី ១០ ។

ចប់ សហចរិត្ត ទី ៧ ។

បញ្ជីរឿងនៃគហបរិវត្តនោះគឺ

បញ្ចារេកយសូត្រ លោកោពាលអស់ ២ លើក ច្រើនសំដែង
 ហេតុដែលឱ្យកើតទុក្ខ ហេតុដែលឱ្យកើតលោក ព្រះគង្គ
 អង្គក្នុងស្រុកជាចេសំព្រះញាតិ រឿងអញ្ញតរាត្រាហ្មណំ រឿង
 ជាណុស្សនណំត្រាហ្មណំ រឿងលោកាយតិកត្រាហ្មណំត្រា
 ថា ៨ លោកោពាលជាអរិយសាវក ២ លើក វត្តោពាល
 កមរឿងនោះ ។

ទុក្ខវិគ្គ

(១៨៨) ឯវិញ្ញេ សុតិ ។ ឯកំ សមយំ ភគវ សា-
វគ្គិយំ វិហារនិ ជេតវន អនាថបិណ្ឌិតស្ស អាណមេ ។
តត្រ ទោ ភគវ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុភោតិ ។ ភទន្ត-
តិ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ បទ្ធស្សោសុំ ។ ភគវ ឯតន-
ភេត កិក្ខុវតោ នុ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បរិវិមិសមាថា
បរិវិមិសេយ្យ សទ្ធសោ សម្មា នុក្ខក្ខយាយាតិ ។
ភគវិម្ហលកា ថោ ភទ្ត ធម្មា ភគវិទេត្តិកា ភគវិបដិ-
សវណា សាទុវត ភទ្តេ ភគវន្តិយេវ បដិកាតុ ឯតស្ស
កាសិកស្ស អន្តោ ភគវតោ សុត្វា ភិក្ខុ ទារេស្សន្តិកំ ។
តេធិ ភិក្ខុវេ តិ សុណាវ សាទុកំ មនសិករោថ
កាសិស្សមិតិ ។ ឯវិ ភទ្តតិ ទោ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ
បទ្ធស្សោសុំ ។

ទុក្ខវិគ្គ

(១៨៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមោ
ព្រះភោគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ទៀប
ក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទំនោរឯង ព្រះមោព្រះភោគត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំង
ខ្យល់មកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យល់ ។ ក្នុងភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់
ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមោព្រះភោគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះ
មោព្រះភោគត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យល់ ភិក្ខុកាលឯង
ភិក្ខុវតោ អ្នកវិចារណាដើម្បីកិរិយាអស់ទៅនៃសេចក្តីទុក្ខ ដោយប្រាក
គ្រប់ប្រការ ដោយហេតុដូចម្តេចហ្ន៎ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបបង្គំទូល
ថា បតិក្រព្រះអង្គដឹងចម្រើន ធម៌ទាំងខ្យល់របស់ក្នុងយើងខ្ញុំ មានព្រះមោ
ព្រះភោគជាបូសគល់ មានព្រះមោព្រះភោគជាអ្នកដឹកនាំ មានព្រះមោ
ព្រះភោគជាទីគង់ បតិក្រព្រះអង្គដឹងចម្រើន សូមទ្រង់មេត្តាប្រោស សូម
ព្រះមោព្រះភោគបំភ្លឺសេចក្តីនៃកាសិកន្ត៖ ក្នុងភិក្ខុបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការនៃ
ព្រះមោព្រះភោគហើយ គង់បានចាំទុក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យល់ បើ
ដូច្នោះ ចូរអ្នកទាំងខ្យល់ ស្តាប់ធម៌នោះចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តប្រាក
ចុះ គង់គន់នឹងសំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការ
នៃព្រះមោព្រះភោគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(១៨៧) កត្តា ឯកទេវោ ឥទ្ធ កិច្ចាវ កិច្ចា
បរិវិម្មិសមាថោ បរិវិម្មិសតិ យំ ទោ ឥទ្ធ អនេកវិទំ
នាទប្បការកំ ទុក្ខំ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ ជនមរណំ
ឥទ្ធ ទុ ទោ ទុក្ខំ កិច្ចំនាទំ កំសមុទយំ កិជាតិកំ
កំបកវំ កំស្មី សតិ ជនមរណំ ហោតិ កំស្មី អសតិ
ជនមរណំ ទ ហោតិ ទ ។ សោ បរិវិម្មិសមាថោ ឯ
បជាចាតិ យំ ទោ ឥទ្ធ អនេកវិទំ នាទប្បការកំ ទុក្ខំ
លោកេ ឧប្បជ្ជតិ ជនមរណំ ឥទ្ធ ទោ ទុក្ខំ ជាតិទំ
នាទំ ជាតិសមុទយំ ជាតិជាតិកំ ជាតិប្បកវំ ជាតិយា
សតិ ជនមរណំ ហោតិ ជាតិយា អសតិ ជនមរណំ
ទ ហោតិ ទ ។ សោ ជនមរណាញ បជាចាតិ ជ
នមរណាសមុទយញ បជាចាតិ ជនមរណាទិរោទញ
បជាចាតិ យា ទ ជនមរណាទិរោទសារុប្បកាមិទំ
បដិបទា តញ បជាចាតិ តថា បដិបទា ទ ហោតិ
អនុទម្មទាវ ។ អយំ វុទ្ធតិ កិច្ចាវ កិច្ចា សុទ្ធសោ
សម្មា ទុក្ខាត្តយាយ បដិបទា ជនមរណាទិរោទាយ ។

(១៨៨) ព្រះមោឃព្រះភាគ ច្រើនព្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់កិច្ច
ទាំងឡាយ កិច្ចក្នុងសាសនានេះ កាលនឹងពិចារណា កិច្ចពិចារណាថា
ជនមរណៈណា ជាទុក្ខ មានប្រការច្រើន មានប្រការផ្សេង ៗ កើតឡើង
ក្នុងលោក សេចក្តីទុក្ខនេះឯង មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាឱ្យកើត មាន
អ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព កាលបើអ្វីមាន រើបដកមរណៈមាន
កាលបើអ្វីមិនមាន រើបដកមរណៈមិនមាន ។ កាលកិច្ចាធារពិចារណា
ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា ជនមរណៈណា ជាទុក្ខ មានប្រការច្រើន មាន
ប្រការផ្សេង ៗ កើតឡើងក្នុងលោក សេចក្តីទុក្ខនេះឯង មានជាតិជា
ហេតុ មានជាតិជាឱ្យកើត មានជាតិជាកំណើត មានជាតិជាប្រភព
កាលបើជាតិមាន ជនមរណៈក៏មាន កាលបើជាតិមិនមាន ជនមរណៈ
ក៏មិនមាន ។ កិច្ចាធារ ក៏ដឹងច្បាស់ខ្លះជនមរណៈផង ដឹងច្បាស់ខ្លះ
ហេតុជាទីកើតនៃជនមរណៈផង ដឹងច្បាស់ខ្លះទីលេខនៃជនមរណៈផង
ដឹងច្បាស់ខ្លះជនមរណៈផង ជាដំណើរទៅកាន់ទីលេខនៃជនមរណៈផង
ហើយច្រកបក្តីភាសសំគាននោះ ជាអ្នកច្រកបក្តីនៃភាសសម្មាផង ។ ម្ចាស់
កិច្ចទាំងឡាយ កិច្ចនេះ ហៅថា ជាអ្នកច្រកបក្តី ដើម្បីគិរិយាអស់
ទៅនៃទុក្ខ ដើម្បីការលែងខ្លះជនមរណៈ ដោយច្រក ដោយច្រក
ទាំងឡាយ ។

(១៧៦) អថាបរិ បរិវិធិសមាទោ បរិវិធិសតិ ជាតិ
 បទាយំ កំចិនាទា កំសមុទយា កំជាតិកា កំប-
 កក កំស្មិ សតិ ជាតិ ហោតិ កំស្មិ អសតិ ជាតិ ឧ
 ហោតិ ។ សោ បរិវិធិសមាទោ ឃិ បទាទាតិ ជាតិ
 កវិនិទាទា កវសបុទយា កវជាតិកា កវប្បកក កវ
 សតិ ជាតិ ហោតិ កវ អសតិ ជាតិ ឧ ហោតិ ។
 សោ ជាតិកា បទាទាតិ ជាតិសមុទយកា បទាទាតិ
 ជាតិវិនិទាទកា បទាទាតិ យា ឧ ជាតិវិនិទាទសាវប្បកា-
 មិទិ បទិវេទា កកា បទាទាតិ កថា បទិបទា ឧ ហោ-
 តិ អនុបម្មថាវិ ។ អយំ ក្រុតិ កំកុវេ កិកុ សទ្ធសោ
 សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ បទិបទា ជាតិវិនិទាយ ។

(១៧៧) អថាបរិ បរិវិធិសមាទោ បរិវិធិសតិ ករោ
 បទាយំ កំចិនាទោ ។ បេ ។ ទទាទានំ បទិទំ កំចិនា-
 ទំ ... កណ្តា បទាយំ កំចិនាទា ... វេទនា បទាយំ
 កំចិនាទា ... វេស្សា បទាយំ កំចិនាទោ ... សទ្ធកាយ-
 កំ បទិទំ កំចិនាទំ ... ទាមរុបំ បទិទំ កំចិនាទំ ...

(១៧៨) បើភិក្ខុពិចារណាទៅទៀត រមែងពិចារណាថា ចុះ
 ជាតិទេ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាឱ្យកើត មានអ្វីជាតំណើត មានអ្វី
 ជាប្រកាស កាលបើអ្វីមាន រើបជាតិមាន កាលបើអ្វីមិនមាន រើប
 ជាតិមិនមាន ។ កាលភិក្ខុពិចារណា ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថាជាតិ
 មានកកជាហេតុ មានកកជាឱ្យកើត មានកកជាតំណើត មានកកជា
 ប្រកាស កាលបើកកមាន ជាតិក៏មាន កាលបើកកមិនមាន ជាតិក៏
 មិនមាន ។ ភិក្ខុនោះ រមែងដឹងច្បាស់ខ្លះជាតិផង ដឹងច្បាស់ខ្លះហេតុជា
 មីកើតនៃជាតិផង ដឹងច្បាស់ខ្លះទីលកើតនៃជាតិផង ដឹងច្បាស់ខ្លះបទិបទា
 ដ៏សមន្ត ជាដំណើរទៅកាន់ទីលកើតនៃជាតិផង ហើយប្រតិបត្តិតាមសំ-
 ភាវនាៈ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តចមិតាមសមន្តផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 នេះ ហៅថា ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីកិរិយាអស់ទៅនៃទុក្ខ ដោយប្រកែក
 ដើម្បីរំលត់ជាតិ ដោយសព្វគ្រប់ ។

(១៧៩) បើភិក្ខុពិចារណាទៅទៀត រមែងពិចារណាថា
 ចុះកតនេះ មានអ្វីជាហេតុ ។ បេ ។ ចុះវេទនានេះ មានអ្វីជា
 ហេតុ ... ចុះកណ្តានេះ មានអ្វីជាហេតុ ... ចុះវេទនានេះ មាន
 អ្វីជាហេតុ ... ចុះវេស្សានេះ មានអ្វីជាហេតុ ... ចុះសទ្ធកាយ-
 កនេះ មានអ្វីជាហេតុ ... ចុះទាមរុបនេះ មានអ្វីជាហេតុ ...

វិញ្ញាណំ មនិទំ កិច្ចំធានិ ... សង្ខារ មនិមេ កិច្ចំធានា
 កិសមុធម្មា កិជាតិកា កិបកវា កិស្មិ សតិ
 សង្ខារ ហោន្តំ កិស្មិ អសតិ សង្ខារ ន ហោន្តិភិ ។
 សោ បរិវិធិសមាចោ ឋវិ មជាតាតិ សង្ខារ អវិជ្ជាធិ.
 ធានា អវិជ្ជាសមុធម្មា អវិជ្ជាជាតិកា អវិជ្ជាបកវា អ.
 វិជ្ជាយ សតិ សង្ខារ ហោន្តំ អវិជ្ជាយ អសតិ សង្ខារ
 ន ហោន្តិភិ ។ សោ សង្ខារេ ធម មជាតាតិ សង្ខារស.
 មុធមត្យ មជាតាតិ សង្ខារនិរោធត្យ មជាតាតិ យោ ក
 សង្ខារនិរោធសារុប្បកម័និ មជិមយា តត្យ មជាតាតិ
 តថា មជិមន្នោ ច ហោតិ អនុជម្មចារិ ។ អយំ
 វុត្តិ កិក្ការេ កិក្កុ សុត្តសោ សម្មា ទុក្ខក្កយាយ
 មជិមន្នោ សង្ខារនិរោធហយ ។ អវិជ្ជាកកោ^(១) កិក្ការេ
 បុរិសបុគ្គលោ បុត្តាញេ សង្ខារិ អកិសន្តំរោតិ បុត្តាបតំ
 ហោតិ វិញ្ញាណំ អបុត្តាញេ សង្ខារិ អកិសន្តំរោតិ
 អបុត្តាបតំ ហោតិ វិញ្ញាណំ អនេជញេ^(២) សង្ខារិ
 អកិសន្តំរោតិ អនេជ្ជបតំ ហោតិ វិញ្ញាណំ ។

១ ឧ.ម. អវិជ្ជាគោយំ ។ ២ អនេត្តញេនិច្ចនំ ។

វិញ្ញាណោ ធានអ្វីជាហេតុ ... សង្ខារទាំងឡាយនោះ ធានអ្វីជាហេតុ
 ធានអ្វីជាទ្រុកើត ធានអ្វីជាកំណើត ធានអ្វីជាប្រភព កាលបើអ្វីធាន ទើប
 សង្ខារទាំងឡាយធាន កាលបើអ្វីមិនធាន ទើបសង្ខារទាំងឡាយមិនធាន ។
 កាលភិក្កុនោះចំពោះលោក ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សង្ខារទាំងឡាយ ធាន
 អវិជ្ជាជាហេតុ ធានអវិជ្ជាជាទ្រុកើត ធានអវិជ្ជាជាកំណើត ធានអវិជ្ជា
 ជាប្រភព កាលបើអវិជ្ជាធាន សង្ខារទាំងឡាយក៏ធាន កាលបើអវិជ្ជា
 មិនធាន សង្ខារទាំងឡាយក៏មិនធាន ។ ភិក្កុនោះ រមែងដឹងច្បាស់ខ្លះ
 សង្ខារទាំងឡាយផង ដឹងច្បាស់ខ្លះហេតុជាទ្រុកើតនៃសង្ខារផង ដឹងច្បាស់
 ក្នុងទីលំនៅនៃសង្ខារផង ដឹងច្បាស់ខ្លះបដិបត្តាដ៏សមគួរជានិរោធិ៍ទៅកាន់ទី
 លំនៅនៃសង្ខារផង ហើយប្រតិបត្តិតាមលំនាំនោះនោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌តាម
 សមគួរផង ។ ខ្មាលភិក្កុទាំងឡាយ ភិក្កុនោះ ហៅថា ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បី
 កិរិយាអស់ទៅនៃសេចក្តីទុក្ខ ដោយប្រពៃ ដើម្បីការលក់នៃសង្ខារ ដោយ
 ប្រការទាំងពួង ។ ខ្មាលភិក្កុទាំងឡាយ ទើបសេចក្តីលុប លុបក្តីកំណាច
 អវិជ្ជាហើយ រមែងភាគតែនៃសង្ខារជាបុណ្យ^(១) វិញ្ញាណក៏ចូលទៅកៀក
 នឹងបុណ្យ ចើភាគតែនៃសង្ខារជាបុណ្យ^(២) វិញ្ញាណក៏ចូលទៅកៀកនឹងបុណ្យ
 ចើភាគតែនៃសង្ខារជាអនេជ្ជ^(៣) វិញ្ញាណក៏ចូលទៅកៀកនឹងអនេជ្ជ ។

១ សំដៅយកកម្រិតចុះសល់ចេតនា ២ ដឹងច្រើនចក្ខុសលចេតនា ៣ ប្រដា ១៣ ។
 ៤ ចានដល់អកុសលចេតនា ៥ ។ ៦ ចានដល់អរុចារិចកុសលចេតនា ៦ ។

(១៧២) យតោ ចោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អវិជ្ជា
 បដិចា ហោតិ វិជ្ជា ឧប្បត្តា ។ សោ អវិជ្ជាវិភតា
 វិជ្ជុប្បតា នេវ បុញ្ញាភិសង្ការំ អភិសង្ករោតិ ឧ
 អបុញ្ញាភិសង្ការំ អភិសង្ករោតិ ឧ អនេជាភិសង្ការំ
 អភិសង្ករោតិ អនភិសង្ករោតោ អនភិសញ្ចេតយន្តោ ឧ
 កិញ្ចំ លោកេ ឧបាទិយតិ អនុបាទិយំ ឧ បរិកស្សតិ
 អបរិកស្សំ បទុក្ខំយេវ បរិនិព្វាយតិ ចំណា ជាតិ សុភិ
 ត្រហ្មនិយំ កតិ ករណិយំ ចាបរិ កត្តក្កាយាតិ បដា-
 ចាតិ ។ សោ សុទតោ វេទនំ វេទយតិ សា អនិច្ចាតិ
 បដាចាតិ អនន្ទ្រាសិកាតិ បដាចាតិ អនភិទន្ទិកាតិ
 បដាចាតិ ។ ទុក្ខតោ វេទនំ វេទយតិ សា អនិច្ចាតិ
 បដាចាតិ អនន្ទ្រាសិកាតិ បដាចាតិ អនភិទន្ទិកា-
 តិ បដាចាតិ ។ អនុក្ខេសុទតោ វេទនំ វេទយតិ

(១៧២) កាលភិក្ខុចាំនិខ្យាយ កាលដែលភិក្ខុលចេញពីដួងចោល
 ហើយ វិជ្ជាគឺតទៀត ។ ព្រោះតែការបាត់ទៅនៃអវិជ្ជា ព្រោះតែការ
 កើតឡើងវិជ្ជា បានជាភិក្ខុនោះ លែងភាគតែនិបុញ្ញភិសង្ការ លែង
 ភាគនៃនិបុញ្ញភិសង្ការ លែងភាគតែនិអនេជាភិសង្ការ កាលបើលែង
 ភាគតែនិ លែងសន្សំហើយ ក៏លែងប្រកាន់អ្វីតិចតួចក្នុងលោកសោ
 ឡើយ កាលបើលែងប្រកាន់ហើយ ក៏អនតកំស្មុគ កាលបើអនតកំស្មុគ
 ហើយ វែងរលក់កិលេស ដោយវិការទូឯង ទើបដឹងច្បាស់ថា
 ជាតិ (របស់ភក្ខកញ) អស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈភក្ខកញបានទៅរួច
 ហើយ សោយសកិក្ខុភក្ខកញបានធ្វើស្រេចហើយ មន្តការភាគិច្ចដរៃ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសក្តិចរទៀត មិនបានឡើយ ។ បើភិក្ខុនោះ
 ទទួលវេទនាជាសុទ្ធ ក៏ដឹងច្បាស់ថា វេទនានោះ មិនទៀត ដឹងច្បាស់
 ថា លោកមិនប្រកាន់ហើយ ដឹងច្បាស់ថា លោកមិនប្រកាន់ហើយ ។
 បើភិក្ខុនោះ ទទួលវេទនាជាទុក្ខ ក៏ដឹងច្បាស់ថា វេទនានោះ មិនទៀត
 ដឹងច្បាស់ថា លោកមិនប្រកាន់ហើយ ដឹងច្បាស់ថា លោកមិនប្រកាន់
 ហើយ ។ បើភិក្ខុនោះ ទទួលវេទនា មិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុទ្ធ

សា អនិច្ចាតិ បដាចាតិ អនាជ្ឈាសិកាតិ បដាចាតិ
 អនកិទទ្ធិកាតិ បដាចាតិ ។ សោ សុខតេ វេទនំ
 វេទយតិ វិសញ្ញត្តា នំ វេទយតិ ទុក្ខតេ វេទនំ វេទ-
 យតិ វិសញ្ញត្តា នំ វេទយតិ អនុក្ខមសុខតេ វេទនំ
 វេទយតិ វិសញ្ញត្តា នំ វេទយតិ ។ សោ កាយបរិ-
 យទ្ធិកំ វេទនំ វេទយនាថា កាយបរិយទ្ធិកំ វេទនំ
 វេទយាមីតិ បដាចាតិ ។ ជីវិតបរិយទ្ធិកំ វេទនំ
 វេទយនាថា ជីវិតបរិយទ្ធិកំ វេទនំ វេទយាមីតិ បដា-
 ចាតិ ។ កាយស្ស ភេតា ទុទ្ធិ ជីវិតបរិយាទាថា វេទ-
 សទ្ធវេទយំតាមិ អនកិទទ្ធិកាមិ សីតិកវិស្សន្តំ សវីកាមិ
 អវិសិស្សន្តិកិ បដាចាតិ ។

កិដីនិច្ចាសំថា វេទនាថា មិនទៀត ដីនិច្ចាសំថា លោកមិនប្រកាន់
 ហើយ ដីនិច្ចាសំថា លោកមិនប្រកាន់ហើយ ។ បើភិក្ខុនោះទទួល
 សុខវេទនា លុះប្រាសចេញហើយ ក៏នៅឯទទួលសុខវេទនាថា បើ
 ភិក្ខុនោះទទួលទុក្ខវេទនា លុះប្រាសចេញហើយ ក៏នៅឯទទួលទុក្ខវេ-
 ទនាថា បើភិក្ខុនោះទទួលអនុក្ខមសុខវេទនា លុះប្រាសចេញហើយ
 ក៏នៅឯទទួលអនុក្ខមសុខវេទនាថា ។ កាលភិក្ខុនោះ ទទួលវេទនា
 មានកាយជាទីបំផុត ក៏ដីនិច្ចាសំថា ភក្ខុអញទទួលវេទនាមានកាយជា
 ទីបំផុត ។ កាលភិក្ខុនោះ ទទួលវេទនាមានជីវិតជាទីបំផុត ក៏ដីនិច្ចាសំ
 ថា ភក្ខុអញទទួលវេទនាមានជីវិតជាទីបំផុត ។ ភិក្ខុនោះ លុះចេត
 នាយភិក្ខុកាយខាងលើកំភិក្ខុយាអស់ពីរដៅ ក៏ដីនិច្ចាសំថា វេទនា
 ចាំត្រូវ ក្នុងលោកនេះ ភក្ខុអញមិនប្រកាន់ទេ ទំនងវេទនាដ៏ប្រ-
 ជាក់ ទំនងនៅសល់តែសរិះចុះល្អោះ ។

ភកិសយសំយុទ្ធស្ស ទុក្ខវិន្ទ បុញ្ញកិសង្ការមិភិសន្តិណេត្ត

(១៧៧) សេយ្យជាបិ កិក្ការេ បុរិសោ កុដ្ឋកា-
 រោតកា ទុណ្ណំ កុដ្ឋំ ទុក្ខវិកា សមេ ក្ខមិកាកេ មតិដ្ឋ-
 មេយ្យ កត្រ យាយំ ទស្មា សា ភក្កេវ វុសសមេយ្យ
 កមល្លានំ អវសិសេយ្យំ ឯវមេវ ទោ កិក្ការេ កិក្កា-
 កាយបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយមាតោ កាយបរិយន្តិកំ
 វេទនំ វេទយមិតិ មជាតាតិ ។ ជីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ
 វេទយមាតោ ជីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយមិតិ មជា-
 តាតិ ។ កាយស្ស កេតា ទុក្ខំ ជីវិតបរិយាតាតា វេទនំ
 សត្វវេទយំកានំ អនភិទន្តិកានំ សីតិកវិស្សន្តិ សវិរាទិ
 អវសិស្សន្តិកិ មជាតាតិ ។

(១៧៨) តំ កិ មញ្ញម កិក្ការេ អបិ ទុ ទោ
 ទិណាសវេ កិក្កា បុញ្ញកិសង្ការំ ក អភិសង្ការេយ្យ
 អបុញ្ញកិសង្ការំ ក អភិសង្ការេយ្យ អទេជាភិសង្ការំ ក
 អភិសង្ការេយ្យាតំ ។ ឆោ ហេតំ កន្តេ ។ សត្វសោ
 ក មន សង្ការេសុ អសតិ សង្ការនិរោតា អបិ ទុ ទោ
 វិញ្ញាណំ មញ្ញាយេជាតិ ។ ឆោ ហេតំ កន្តេ ។

ភកិសយសំយុទ្ធស្ស ទុក្ខវិន្ទ ប្រតិប្បវេកាការោនៃឧប្បញ្ញកិសង្ការោនិ

(១៧៧) ខ្នាលភិក្ខុចំនិទ្យាយ ដូចជាបុរស រើយកម្លាំងក្បែរកំ
 កន្លែងដុតភ្នំ ហើយដាក់លើដៃនៃជីវិតស្មី ចំហាយណា ដែលនៅក្នុង
 ទីនោះ ចំហាយនោះ ក៏ស្ងប់ម្តប់នៅក្នុងទីនោះឯង នៅសល់តែកំចែង
 យ៉ាងណា ខ្នាលភិក្ខុចំនិទ្យាយ ដូចជាភិក្ខុទទួលវេទនាមានកាយជាទី
 បំផុត ក៏ដឹងច្បាស់ថា ភាគាអញ្ញទទួលវេទនាមានកាយជាទីបំផុត យ៉ាង
 នោះឯង ។ កាលភិក្ខុទទួលវេទនាមានជីវិតជាទីបំផុត ក៏ដឹងច្បាស់ថា
 ភាគាអញ្ញទទួលវេទនាមានជីវិតជាទីបំផុត ។ លុះភិក្ខុនោះបែកខ្ចាយក៏
 កាយនិងលើអំពីកាយអស់ជីវិតនៅ ក៏ដឹងច្បាស់ថា វេទនាចំនិក្ខន្ធ
 ក្នុងលោកនេះ ភាគាអញ្ញមិនប្រករទេ នឹងជាវេទនាជីគ្រជាក់ នឹង
 នៅសល់តែសរិះប៉ុណ្ណោះ ។

(១៧៨) ខ្នាលភិក្ខុចំនិទ្យាយ អ្នកចំនិទ្យាយសំរាល់សេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច ភិក្ខុជាទិណាស្រឡាត្រូវតែដឹងបុញ្ញកិសង្ការ ភាគតែដឹងអបុញ្ញ-
 កិសង្ការ ភាគតែដឹងអទេជាភិសង្ការដែរឬទេ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបចង្អុលទូលថា
 បរិគ្រាមអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះមិនមានទេ ។ កាលបើសង្ការចំនិទ្យាយ
 មិនមាន ព្រោះការលេត់នៃសង្ការដោយប្រការចំនិក្ខន្ធ តើវិញ្ញាណនៅ
 គ្រាកដដែរឬទេ ។ បរិគ្រាមអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះមិនគ្រាកដទេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិហារវគ្គ

សត្វសោ វ បទ វិញ្ញាណោ អសតិ វិញ្ញាណាទំរោតា
 អបិ ទុ ទោ ធាមរុបំ បញ្ញាយេថាភិ ។ នោ ហេតំ
 ករុន្ត ។ សត្វសោ វ បទ ធាមរុបេ អសតិ ធាមរុបទំ-
 រោតា អបិ ទុ ទោ សន្យាយកទំ បញ្ញាយេថាភិ ។ នោ
 ហេតំ ករុន្ត ។ សត្វសោ វ បទ សន្យាយកទេ
 អសតិ សន្យាយកទំរោតា អបិ ទុ ទោ ជស្ស្វ
 បញ្ញាយេថាភិ ។ នោ ហេតំ ករុន្ត ។ សត្វសោ
 វ បទ ជស្ស្វ អសតិ ជស្ស្វទំរោតា អបិ ទុ ទោ
 វេទនា បញ្ញាយេថាភិ ។ នោ ហេតំ ករុន្ត ។ សត្វសោ
 វ បទ វេទនាយ អសតិ វេទនាទំរោតា អបិ ទុ ទោ
 តណ្ហា បញ្ញាយេថាភិ ។ នោ ហេតំ ករុន្ត ។ សត្វ-
 សោ វ បទ តណ្ហាយ អសតិ តណ្ហាទំរោតា អបិ ទុ
 ទោ ទុច្ចាធាទំ បញ្ញាយេថាភិ ។ នោ ហេតំ ករុន្ត ។
 សត្វសោ វ បទ ទុច្ចាធាទេ អសតិ ទុច្ចាធាទទំរោតា
 អបិ ទុ ទោ ករេ បញ្ញាយេថាភិ ។ នោ ហេតំ ករុន្ត ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិហារវគ្គ

កាលបើវិញ្ញាណាមិនមាន ព្រោះការលេតនៃវិញ្ញាណ ដោយប្រការទាំង-
 គ្នា កើតធាមរុបនៅប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ
 ខ្ពុំមិនប្រាកដទេ ។ កាលបើធាមរុបមិនមាន ព្រោះការលេតនៃធាមរុប
 ដោយប្រការទាំងគ្នា កើតសទ្ធសយកទេនៅប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្ពុំមិនប្រាកដទេ ។ កាលបើសទ្ធសយកទេមិន
 មាន ព្រោះការលេតនៃសទ្ធសយកទេ ដោយប្រការទាំងគ្នា កើតស្ស្វ
 នៅប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្ពុំមិនប្រាកដ
 ទេ ។ កាលបើស្ស្វមិនមាន ព្រោះការលេតនៃស្ស្វ ដោយប្រការ
 ទាំងគ្នា កើតវេទនានៅប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ
 ខ្ពុំមិនប្រាកដទេ ។ កាលបើវេទនាមិនមាន ព្រោះការលេតនៃវេទនា
 ដោយប្រការទាំងគ្នា កើតតណ្ហានៅប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ហេតុខ្ពុំមិនប្រាកដទេ ។ កាលបើតណ្ហាមិនមាន ព្រោះ
 ការលេតនៃតណ្ហា ដោយប្រការទាំងគ្នា កើតទុច្ចាធានៅប្រាកដដែរឬ
 ទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្ពុំមិនប្រាកដទេ ។ កាលបើទុច្ចា-
 ធាមិនមាន ព្រោះការលេតនៃទុច្ចាធា ដោយប្រការទាំងគ្នា កើតក
 នៅប្រាកដដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុខ្ពុំមិនប្រាកដទេ ។

អតិសម័យសំយោគស្ស ឡុវ្ត ឡុវ្តសុខយោ

សព្វសោ វ មន កវ អសតិ កវិទិភេតា អបិ ទុ

ទោ ជាតិ មញ្ញាយេជាតិ ។ ទោ ហេតិ កន្ត ។

សព្វសោ វ មន ជាតិយា អសតិ ជាតិវិភេតា អបិ ទុ

ទោ ជកមរណំ មញ្ញាយេជាតិ ។ ទោ ហេតិ កន្ត ។

(១៧៧) សាទុ សាទុ កិក្ការេ វិសេតិ កិក្ការេ មញ្ញ

ថ សន្តហថ វិសេតិ កិក្ការេ អនិម្បក្ខេ វិញ្ញាណំ វិញ្ញ

ហោថ វិញ្ញិចិកិញ្ញា វិសេតិ ទុក្ខសព្វាតិ ។ មវមំ ។

(១៧៨) សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... កត្រ ទោ កតវំ ...

ទុតាទានិយសុ កិក្ការេ ទម្មសុ អស្សាធានុបស្សិទោ

អតិសម័យសំយោគស្ស ឡុវ្ត កាលិក្កេនៃកងឡុវ្ត

កាលបើភពមិនមាន ព្រោះការលេងនៃភព ដោយប្រការទាំងឡាយ គឺ

ជាតិនៅប្រាកដនៃវិញ្ញាណ ។ បតិប្រាណ្ឌិក្ខិយោ ហេតុនិមិត្តប្រាកដ

ទេ ។ កាលបើជាតិមិនមាន ព្រោះការលេងនៃជាតិ ដោយប្រការ

ទាំងឡាយ គឺជាកមរណៈនៅប្រាកដនៃវិញ្ញាណ ។ បតិប្រាណ្ឌិក្ខិយោ

ហេតុនិមិត្តប្រាកដទេ ។

(១៧៩) ព្រះអង្គប្រាសថា ខ្ញុំលក្ខណ៍ទាំងឡាយ ត្រូវហើយ

ត្រូវហើយ អ្នកទាំងឡាយ ទូរសំគាល់ ចូរឆ្លើយសេចក្តីខ្ញុំ យ៉ាងនេះ

ចុះ ខ្ញុំលក្ខណ៍ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំស្រឡាញ់ កុំសង្ស័យក្នុង

ដំណើរខ្ញុំឡើយ នេះឯង ជាទីបំផុតនៃសេចក្តីខ្ញុំ ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

(១៨០) ច្រើននឹងនៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមាន

ព្រះភាគ ... ខ្ញុំលក្ខណ៍ទាំងឡាយ កាលកិក្ខិតារណាយើញ ទូរសេចក្តី

ប្រកាស ក្នុងទុក្ខទាំងឡាយ (ធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ធម៌)

វិហារតោ តណ្ហា បវឡតិ តណ្ហាបទ្ធកាយា ឧបាសានំ ឧ-
បាសានប្បទ្ធកាយា ករេ កវប្បទ្ធកាយា ជាតិ ជាតិប្បទ្ធកាយា
ជនមរណំ សោកមរិទេវទុក្ខោនោមទស្សនាហសា ស-
អ្កវន្តិ វិវេសេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ
ហោតិ ។

(១៧៧) សេយ្យថាបំ កិក្ខវេ ទសន្តំ វា កដ្ឋ-
វាហានំ វិសាយ វា កដ្ឋវាហានំ វិសាយ វា កដ្ឋវា-
ហានំ ចត្តាវិសាយ វា កដ្ឋវាហានំ មហា អក្កិក្ខត្តោ
ជលេយ្យ តត្រ បុរិសោ កាលេន កាលំ សុត្តានំ
ទេវ តំណាទិ មក្ខិមេយ្យ សុត្តានំ ច កោមយានំ
មក្ខិមេយ្យ សុត្តានំ ច កដ្ឋានំ មក្ខិមេយ្យ វិវត្តិ សោ
កិក្ខវេ មហា អក្កិក្ខត្តោ តតាហារេ តទុបាសានោ
ចិវំ ទិយមន្ទានំ ជលេយ្យ វិវេសេ ទោ កិក្ខវេ ឧបាសា-
នំយេសុ ចឌ្មេសុ អស្សនានុបស្សិទោ វិហារតោ តណ្ហា
បវឡតិ តណ្ហាបទ្ធកាយា ឧបាសានំ ។ មេ ។ វិវេសេតស្ស
កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

ជាបច្ច័យវិទេបុប្ផានំ ២) តណ្ហាវែងវិច្ឆេទទៀង ឧបាសានំ
ទៀង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ កតក៏ទៀង ព្រោះឧបាសានំជាបច្ច័យ
ជាតិក៏ទៀង ព្រោះកតជាបច្ច័យ ជនមរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តី
ទ្រុឌទ្រួល សេចក្តីទុក្ខ ចោមទស្ស មិនសេចក្តីចង្អៀតចង្អៀល កិ
ក៏ទៀងព្រម ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ការក៏ទៀងព្រមវែងវែកទុក្ខទាំង
អស់ទុះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(១៧៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ និទានភ្លើងធំ របស់អ្នករោទស ១០
នាក់ក្តី អ្នករោទស ២០ នាក់ក្តី អ្នករោទស ៣០ នាក់ក្តី អ្នករោទស ៤០
នាក់ក្តី នេះទៀង (បើ) បានបុរសយកស្មៅស្នូក គោម័យស្នូក ទិវិលើ
ស្នូកទៅដាក់លើធំនៃភ្លើងនោះសព្វកាល ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
យ៉ាងនេះ និទានភ្លើងធំ ដែលបានស្មៅស្នូកដាំដើមនោះជាតាហារ បាន
ស្មៅស្នូកដាំដើមនោះជារឿងនេះ មុននោះអស់កាលយូរកន្លែង យ៉ាង
ណាម៉េញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុចំពារណាម៉េញ ទូរសេចក្តី
ក្រេកអរ ក្នុងឧបាសានំយេនិទានទៀងហើយ តណ្ហាវែងវិច្ឆេទទៀង
ឧបាសានំក៏ទៀង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ។ មេ ។ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ការ
ក៏ទៀងព្រមវែងវែកទុក្ខទាំងអស់ទុះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(១៧៥) ទុច្ចាតាធិយេសុ កិក្ខុវេ ធម្មសុ អាធិ-
 ធិកិទុបស្ស្រោ វិហារោ កណ្ណា ធិរុដ្ឋតិ កណ្ណាធិ-
 រោតា ទុច្ចាតាធិរោតា ទុច្ចាតាធិរោតា កវធិរោតា
 កវធិរោតា ជាតិធិរោតា ជាតិធិរោតា ជនមរណំ សោ-
 កមវិទេវទុក្ខោមនស្សុចាយាសា ធិរុដ្ឋតំ វិវេមគស្ស
 កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ធិរោតា ហោតិ ។

(១៧៧) សេយ្យថាមិ កិក្ខុវេ ធម្មតំ វា កដ្ឋ-
 វហានំ វិសាយ វា កដ្ឋវហានំ វិសាយ វា កដ្ឋវ-
 ហានំ ចត្តាវិសាយ វា កដ្ឋវហានំ មហោ អក្ខិក្ខុវោ
 ជលេយ្យ តត្រេ បុរិសោ ធន កាលេន កាលំ សុត្តានំ
 វេវ តិណានំ មត្តិមេយ្យ ធន សុត្តានំ ធន តោម-
 យានំ មត្តិមេយ្យ ធន សុត្តានំ ធន កដ្ឋានំ មត្តិមេយ្យ

(១៧៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការភិក្ខុភិចារណាយិញ្ញោស
 ក្នុងទុច្ចាតាធិយេសុទាំងឡាយហើយ កណ្ណាភិក្ខុវេវេ ការលេខ១
 ទុច្ចាតា ព្រោះការលេខ១កណ្ណា ការលេខ១អត ព្រោះការលេខ១
 ទុច្ចាតា ការលេខ១ជាតិ ព្រោះការលេខ១អត ជនមរណៈ សេចក្តី
 សោក សេចក្តីឡើងចូល ទុក្ខ ចោមស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
 កិលេត្តវេ ព្រោះការលេខ១ជាតិ ការលេខ១កណ្ណាទុក្ខទាំងអស់នេះ តែង
 បានយ៉ាងនេះ ។

(១៧៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ និទម្កេតិចំ ចេសំអ្នកកេទស ១០
 ភាគក្តី អ្នកកេទស ២០ ភាគក្តី អ្នកកេទស ៣០ ភាគក្តី អ្នកកេទស
 ៤០ ភាគក្តី អប្បិរេនេ (តែម៉ែ) បុរសមិនយកស្មៅស្នូក មិនយកភោជ័យ
 ស្នូក មិនយកតំណក់រោយស្នូក ទៅដាក់ក្នុងនិទម្កេតិចំនោះគ្រប់ការទេ

ឯវត្តំ សោ កិក្ខុវេ មហា អត្តិក្ខុវេនា បុរិមស្ស ច
 ទុច្ចាននស្ស បរិយាតានា អញ្ញាស្ស ច អនុបហារា
 អនាហារោ វិញាយេយ្យ ឯវត្តំ ទោ កិក្ខុវេ ទុច្ចាននិ-
 យេសុ ធម្មេសុ អាទិន្តនុបស្សនោ វិហារោ តណ្ហា
 វិញ្ញាណំ តណ្ហាវិញ្ញាណំ ទុច្ចាននិវិញ្ញាណំ ។ បេ ។
 ឯវត្តំ កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស វិញ្ញាណំ ហោតិ-
 តិ ។ ទុតិយំ ។

(២០០) សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... តត្រ ទោ កកា ...

សញ្ញាជនិយេសុ កិក្ខុវេ ធម្មេសុ អស្សាណនុបស្សនោ
 វិហារោ តណ្ហា បវត្តំ តណ្ហាបច្ចយា ទុច្ចាននិ
 ទុច្ចាននប្បច្ចយា កកា កវច្ចច្ចយា ជាតិ ជាតិប្បច្ចយា
 ជកមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខោមនស្សនាយាសា
 សម្ពុទ្ធិ ឯវត្តំ កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុ-
 យោ ហោតិ ។

(គំនរភ្នំនោះក៏មិនគាចនោះទេ) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើផ្ទះខ្លះ
 គំនរភ្នំនោះមិនមានសាហារ ឥច្ចរលត់ទៅ ព្រោះការអស់គ្រឿងនេះ
 មុនផង ព្រោះការមិនបានបម្រើបម្រើផង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនិពារណាយើញទោស ក្នុងទុក្ខនិយមទាំង-
 ឡាយហើយ តណ្ហារវែងរលត់ទៅ ការលត់នៃទុក្ខនេះ ព្រោះការ
 រលត់នៃតណ្ហា ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់
 នោះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(២០០) ទ្រង់នឹងទៅទៀបព្រៃសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ

មានព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនិពារណាយើញខ្លះ
 សេចក្តីព្រះភាគ ក្នុងសញ្ញាជនិយមទាំងឡាយ (ធម៌ជាគ្រឿងប្រកប
 ព្រម) ហើយ តណ្ហារវែងបម្រើនៃ ទុក្ខនេះកើតឡើង ព្រោះតណ្ហា
 ជាច្ច័យ កកាត់ឡើង ព្រោះទុក្ខនេះជាច្ច័យ ជាតិកើតឡើង
 ព្រោះកកាជាច្ច័យ ជកមរណៈ សេចក្តីសាក សេចក្តីរៀនរូប ទុក្ខ
 ចោមនស្ស មិនសេចក្តីចង្រៀតចង្រៀលចិត្ត ក៏កើតឡើងព្រម ព្រោះជាតិ
 ជាច្ច័យ ការកើតឡើងព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នោះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២១១] សេយ្យជាចំ កិក្ខុវេ កេលត្វ បដិទ្ធ
 វដ្តត្វ បដិទ្ធ កេលប្បដិទ្ធោ លាវេយ្យ កត្រ បុរិសា
 កាលេន កាលំ កេលំ អាសិក្ខេយ្យ វដ្តំ ឧបសំហា
 វេយ្យ វេត្តំ សោ កិក្ខុវេ កេលប្បដិទ្ធោ កតាហារេ
 កុដាតាថោ ចំវិ ធិយមត្តានំ ជេលយ្យ វេវេវេ ទោ
 កិក្ខុវេ សញ្ញាជនិយេសុ ធម្មេសុ អស្សាធានុបស្សិ
 ទោ វិហារោ កណ្ណា បវឡ្ហតិ កណ្ណា បដិទ្ធិយា ឧបាទានំ
 ឧបាទានប្បទ្ធិយា ករំ កវប្បទ្ធិយា ជាតំ ជាតិប្បទ្ធិ
 យា ជរាមរណំ សោ កមេវិទេវទុក្ខោ ធម្មនុស្សតាយាសា
 សម្មវដ្តំ វេវេវេស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខត្តស្ស សមុ
 ធមោ ហោតិ ។

[២១២] សញ្ញាជនិយេសុ កិក្ខុវេ ធម្មេសុ អាទិ
 នវទុបស្សិទោ វិហារោ កណ្ណា វិវឡ្ហតិ កណ្ណា ធិរោ
 ជា ឧបាទាននិរោជា ឧបាទាននិរោជា កវនិរោជា

[២១១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្លោយ ប្រឌឹបប្រេង ទោះទុន ព្រោះ
 កាស្រ័យប្រេងផង ព្រោះកាស្រ័យប្រេងផង (ថើ) ធុរស ចាក់ប្រេង
 វេញប្រេង ដាក់ក្នុងប្រឌឹបប្រេង ទោះទុនកាល ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្លោយ
 កាលបើដូច្នោះ ប្រឌឹបប្រេង ដែលទានប្រេងនិងប្រេងទោះទុនជាអាហារ
 ទានប្រេងនិងប្រេងទោះទុនជាគ្រឿងទោះ ធុរសទោះទុន អស់កាលយូរ
 អង្រែង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្លោយ កាលភិក្ខុពិបាកលោឃើញ
 ធុរសចក្ខុព្រេកអរ ក្នុងសញ្ញាជនិយេសុទាំងខ្លោយហើយ កណ្ណាវែង
 ចម្រើនឡើង ទុក្ខទានចម្រើនឡើង ព្រោះកណ្ណាជាបច្ច័យ ភកចម្រើន
 ឡើង ព្រោះទុក្ខទានជាបច្ច័យ ជាតិកើនឡើង ព្រោះភកជាបច្ច័យ ជរា
 មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រឹកទ្រួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តី
 ចង្រ្កីនចង្រ្កីលំចិត្ត កិកើនឡើងព្រម ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ កំយ៉ាងទោះឯង
 កាលកើនឡើងព្រមទែកងទុក្ខទាំងអស់នោះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២១២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្លោយ កាលភិក្ខុពិបាកលោឃើញទោសក្នុង
 សញ្ញាជនិយេសុទាំងខ្លោយហើយ កណ្ណាវែងលេក់ទៅ ការលេក់នៃ
 ទុក្ខទាន ព្រោះការលេក់នៃកណ្ណា ការលេក់នៃភក ព្រោះការលេក់នៃ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គ

កវិនិកោតា ជាតិវិនិកោតា ជាតិវិនិកោតា ជនមរណំ សោ-
កមរិទេវទុក្ខោនោមនស្សតាយាសា វិវុដ្ឋន្តិ វិវេកស្ស
កេវលស្ស ទុក្ខក្ខានុស្ស វិនិកោតា ហោតិ ។

(២០៣) សេយ្យជាមិ កិក្ខុវេ កេលកុ មដិទ្ធ
វដ្តិកុ មដិទ្ធ កេលធម្មទិវោ ណាយេយ្យ តត្រ បុរិសោ
ន កាលេន កាលំ កេលំ អាសិកេយ្យ ទ វដ្តិ ទម-
សំហាយេយ្យ វិវុត្តំ សោ កិក្ខុវេ កេលធម្មទិវោ បុរិមស្ស
ទ ទុច្ឆាននស្ស មរិយានាតា អញ្ញស្ស ទ អនុបហាក
អនាភោកេ វិញ្ញាយេយ្យ វិវេកេ ចោ កិក្ខុវេ សញ្ញាជ-
និយសុ ទម្មេសុ អនិទកនុបស្សិវោ វិហរោ តណ្ហា
វិវុដ្ឋនិ តណ្ហាវិនិកោតា ទុច្ឆានវិនិកោតា ។ មេ ។
វិវេកស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខានុស្ស វិនិកោតា ហោតិ-
តិ ។ តតិយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ទុច្ឆាន កាលេវិនិកោតិ ព្រោកាលេវិនិកោត ជនមរណៈ សេចក្តី
សោក សេចក្តីទុក្ខស្រ ទុក្ខ ចោមនស្ស វិនិសេចក្តីចន្ទៀតចន្ទិល្អំ
ចិត្ត កិរលកំចៅ ព្រោកាលេវិនិកោតិ កាលេវិនិកោតទុក្ខទុក្ខទាំងអស់
នុ៎ះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២០៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រចំបប្រេង ទេរេឡើងបាន
ព្រោកាស្រ័យប្រេងផង ព្រោកាស្រ័យប្រេងផង (តែមី) ចុសេ មិន
ចាត់ប្រេង មិនវេញប្រេង ជាក់ក្នុងប្រចំបប្រេងនោះគ្រប់កាលទេ (ប្រ-
ចំបប្រេងនោះក៏មិនអាចទេរេឡើងបាន) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
ដូច្នោះ ប្រចំបដែលមិនមានកាលនោះ ធម្មិលេកំចៅ ព្រោកាអស់
ត្រៀងទេមុនផង ព្រោកាមិនបរិច្ចេក្នុងទៀតផង យ៉ាងណាមិញ
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុកិចារណារយិញ្ញាទាស គុណិសញ្ញាជនិយ-
មមិទាំងឡាយហើយ តណ្ហាកិរលកំចៅ កាលេវិនិកោតា ព្រោ-
កាលេវិនិកោត ។ មេ ។ ក៏យ៉ាងនោះដែរ កាលេវិនិកោតទុក្ខទាំង
អស់នុ៎ះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់ស្រុត ទី ៣ ។

[២០៤] សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... កម្រ ទោ កតា ...

សេយ្យជាមិ កិក្ការេ កេសិក្ក បដិទ្ធ វដ្តិក្ក បដិទ្ធ
កេសិក្កនិទោ ឈាយេយ្យ កម្រ បុរិសោ កាលេន
កាលំ កេសិ កាសិកេយ្យ វដ្តិ ទុបសិហារេយ្យ វិវត្តិ
សោ កិក្ការេ កេសិក្កនិទោ កតាហារេ កតាហារេ
និវិ ធិយមត្តាមិ ជលេយ្យ វិវេទ ទោ កិក្ការេ សញ្ញា
និវិយេសុ ធម្មេសុ អស្សាណាទុបស្សនោ វិហារេ
កត្តា បវត្តិកិ កត្តាបទ្ធករ ទោនាមិ ។ បេ ។ វិវេ
កស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្កទស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[២០៥] សេយ្យជាមិ កិក្ការេ កេសិក្ក បដិទ្ធ
វដ្តិក្ក បដិទ្ធ កេសិក្កនិទោ ឈាយេយ្យ កម្រ
បុរិសោ ន កាលេន កាលំ កេសិ កាសិកេយ្យ
ន វដ្តិ ទុបសិហារេយ្យ វិវត្តិ សោ កិក្ការេ កេ
សិក្កនិទោ បុរិសស្ស ន ទោនាទស្ស បវិយាដាតា
កំត្តស្ស ន អទុបហារេ អតាហារេ ធិញ្ញាយេយ្យ

[២០៤] ប្រតិក្កនិទោទ្បវិទ្ធករសាវត្ថុ ... កុក្កិទិទោ ព្រ

មានព្រគោន ... ម្ចាស់កិក្កតាំងខ្យាយ ប្រតិប្រតិ គេរឡើងបាន
ព្រោះកាស្រ័យប្រតិផង ព្រោះកាស្រ័យប្រតិផង (បើ) ចុះស ចាក់
ប្រតិ វេញប្រតិ ដាក់កុក្កិប្រតិប្រតិទោប្រតិកាលេយ្យ ម្ចាស់កិក្ក
តាំងខ្យាយ កាលេយ្យចុះ ប្រតិប្រតិ ដែលមានប្រតិទិវិប្រតិទោ
ដាក់ហារេផង មានប្រតិទិវិប្រតិទោដាក់ទ្រៀងនេះផង មុនដាក់សេស
កាលេយ្យក្នុង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់កិក្កតាំងខ្យាយ កាលេយ្យកិក្ក
ណាយិញ ខ្ញុំសេចក្តីគ្រេកអរ កុក្កិសញ្ញាធិយមត្តាមិទោ បើ
កត្តាវិវេទប្រតិទ្បវិទ្ធករ ទុក្ខមានប្រតិទ្បវិទ្ធករ ព្រោះកត្តាជាបទ្ធករ
។ បេ ។ កិយ៉ាងនោះផង កាលេយ្យប្រតិទ្បវិទ្ធករតាំងអស់ខ្លះ
ដែលមានយ៉ាងនេះ ។

[២០៥] ម្ចាស់កិក្កតាំងខ្យាយ ប្រតិប្រតិ គេរឡើងបាន ព្រោះ

កាស្រ័យប្រតិផង ព្រោះកាស្រ័យប្រតិផង (បើ) ចុះស មិនបាន
ចាក់ប្រតិ មិនវេញប្រតិ ដាក់កុក្កិប្រតិប្រតិទោប្រតិកាលេយ្យ (ប្រ
តិប្រតិទោ មិនកាលេយ្យ) ម្ចាស់កិក្កតាំងខ្យាយ កាលេយ្យចុះ
ប្រតិប្រតិ ដែលមិនមានកាលេយ្យ កាលេយ្យ ព្រោះកាលេយ្យ
ទ្រៀងនេះមិនផង ព្រោះកាលេយ្យប្រតិទ្បវិទ្ធករផង យ៉ាងណាមិញ

សុត្តនិកាយ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយស្ស និកាយ

ឯវិមេវ ទោ ភិក្ខុវេ សាញាជនិយេសុ ធម្មេសុ អាទិទ-
ភទុបស្សិទោ វិហារោ កណ្ណា បវុទ្ធកិ កណ្ណាជិកោតា
ទុចានានិកោតោ ។ មេ ។ ឯវិមេវស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ជិកោតោ ហោតិ ។ ចក្កំ ។

(២០៦) សាវគ្គិយំ វិហារតិ ... កម្រ ទោ កករា ...
ទុចានានិយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អស្សាណទុបស្សិ-
ទោ វិហារោ កណ្ណា បវុទ្ធកិ កណ្ណាបទូហោ ទុចានានិ
ទុចានានបទូហោ កករា ។ មេ ។ ឯវិមេវស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

(២០៧) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ មហាវុក្ខោ កស្ស
យានិ ទេវ មូលានិ អនោគមាណិ យានិ ច តិវិយត្ថំមាណិ
សក្កានិ កាណិ ទុទ្ធិ ទុដំ អភិហារត្ថំ ឯវិញ្ញំ សោ ភិក្ខុវេ
មហាវុក្ខោ កណាហារោ កទុចានានោ ចិវិ ជិយ-
មន្ទានំ តិដ្ឋេយ្យ ឯវិមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ទុចានានិយេសុ
ធម្មេសុ អស្សាណទុបស្សិទោ វិហារោ កណ្ណា បវុទ្ធកិ

សុត្តនិកាយ សម្មាសម្ពុទ្ធិកាយ និកាយ

ខ្នាលភិក្ខុទាំងខ្លោយ កាលបើភិក្ខុចំពារណាឃើញទោស ក្នុងសញ្ញា-
ជនិយធម៌ទាំងខ្លោយហើយ កណ្ណាគឺរលត់ទៅ ការរលត់ទេពុចាន
ព្រោះការរលត់ទេកណ្ណា ។ មេ ។ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ការរលត់ទៅនៃ
កងទុក្ខទាំងអស់នោះ ក្រែងបានយ៉ាងនោះ ។ ចប់សូត្រ ៦ ។

(២០៦) ទ្រង់នឹងទៅទៀបក្រុងសាវគ្គិ ... ក្នុងទិវានា ព្រះបាទ
ព្រះរាជ ... ខ្នាលភិក្ខុទាំងខ្លោយ កាលភិក្ខុចំពារណាឃើញទូរសេចក្តី
ប្រកាស ក្នុងទេពុចានិយធម៌ទាំងខ្លោយ កណ្ណារមែនចម្រើនឡើង ទេពុ-
ចានចម្រើនឡើង ព្រោះកណ្ណាជាបច្ច័យ កតចម្រើនឡើង ព្រោះទេពុ-
ចានជាបច្ច័យ ។ មេ ។ ការកើនឡើងព្រមទៅនឹងទុក្ខទាំងអស់នោះ ក្រែង
បានយ៉ាងនោះ ។

(២០៧) ខ្នាលភិក្ខុទាំងខ្លោយ ដូចជាឈើធំ ឫសទាំង
អស់ចែកចាយដូចនោះ ដែលដុះចាក់ទៅក្រោម ដុះចាក់ទៅទើង
រមែងនាំទុរសេទៅចុងភាគលើ កាលបើដូច្នោះ ខ្នាលភិក្ខុទាំងខ្លោយ
ឈើដំនោះ ដែលបានឫសនោះជាភាហារផង បានឫសនោះជា
គ្រឿងចម្អិនផង មុនជាប់គេទៅ អស់កាលយូរអង្វែង យ៉ាងណាមិញ
ខ្នាលភិក្ខុទាំងខ្លោយ កាលភិក្ខុចំពារណាឃើញ ទូរសេចក្តីប្រកា-
ស ក្នុងទេពុចានិយធម៌ទាំងខ្លោយហើយ កណ្ណារមែនចម្រើនឡើង

តណ្ហា បទុយា ទុតាធានី ទុតាធានប្បទុយា ករក
។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទ-
យោ ហោតិ ។

(២០៥) ទុតាធានីយេសុ កិក្ខុវេ ធម្មេសុ អាទិទ-
កទុបស្សិវោ វិហារោ តណ្ហា ធិរុជ្ឈតិ តណ្ហាធិរោតា
ទុតាធានិរោតា ទុតាធានិរោតា កវិរោតា ។ បេ ។
ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ធិរោតា ហោតិ ។

(២០៧) សេយ្យថាបិ កិក្ខុវេ មហា វុក្ខោ អដ-
បុរិសោ អាគារ្ណយ្យ កុត្តាលបិដកំ អាតាយ សោ តំ
វុក្ខំ មូលេ ធិទ្ធកយ្យ មូលេ ធម្មា បលិទ្ធកយ្យ បលិ-
ទធំត្វា មូលាធិ ទទ្ធកយ្យ អទ្ធមសោ ទសីវោធា-
មត្តាធិបិ ។ សោ តំ វុក្ខំ ទណ្ហាទណ្ហិកំ ធិទ្ធកយ្យ
ទណ្ហាទណ្ហិកំ ធិទ្ធិត្វា ជាលយ្យ ជាលេត្វា សកលិកំ
សកលិកំ ករយ្យ សកលិកំ សកលិកំ ករិត្វា
វិសាសេយ្យ វិសាសេយ្យ វិសាសេត្វា អក្កិថា
ធមោយ្យ អក្កិថា ទុហេត្វា មសិ ករយ្យ មសិ ករិត្វា

ទុតាធានប្រិទ្ធាទ្រិកំ ក្រោតេស្តា ជាបច្ច័យ ភពប្រិទ្ធាទ្រិកំ ក្រោតេ
ទុតាធានបច្ច័យ ។ បេ ។ កិយំវិទោនាធិកំ កាយកិក្ខុវេ ព្រហ្មវិទកនិ
ទុក្ខតាំងអសំខុះ តែវិទោយំវិទោ ។

(២០៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យង កាលភិក្ខុពិចារណាយេញទោស
ក្នុងទុតាធានបច្ច័យទាំងខ្យងហើយ តណ្ហាវេវិទោលកំទៅ កាលលក្ខណ៍
ទុតាធាន ក្រោតេកាលលក្ខណ៍តណ្ហា កាលលក្ខណ៍ភព ក្រោតេកាលលក្ខណ៍
ទុតាធាន ។ បេ ។ កាលលក្ខណ៍ភពទុក្ខតាំងអសំខុះ តែវិទោយំវិទោ ។

(២០៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យង ដូចជាឈើធិមួយដើម កាល
នោះ បុរសម្នាក់កាន់ចំបង់កញ្ជើដើមក កាត់ឈើនោះក្រុងឫស
លុរកាត់រួចហើយ ទើបកាត់រំលឹក លុរកាត់រំលឹករួចហើយ ក៏
រើឫស ដោយរហូតទៅស្ងួតទៅសល់ប៉ុន្មានស្បូវក្នុងកំប៉ិចបាន ។
បុរសនោះ កាត់ឈើនោះ ឲ្យមានកំណាត់ក្នុងកំណាត់ដំ លុរកាត់
ឲ្យកំណាត់ក្នុងកំណាត់ដំហើយ ទើបកុះ លុរកុះរួចហើយ ក៏ធ្វើឲ្យ
ជាបន្ទុក្ខ ។ លុរធ្វើឲ្យជាបន្ទុក្ខ ។ ហើយ ក៏យកទៅហោលឲ្យលំ
នឹកកំដៅថ្ងៃ លុរហោលឲ្យលំនឹកកំដៅថ្ងៃហើយ ទើបយកភ្លើងដុត លុរ
យកភ្លើងដុតរួចហើយ ទើបធ្វើឲ្យជាម្កូតច្រូង ធ្វើឲ្យជាម្កូតច្រូងហើយ

សុត្តនិបាត សំយដ្ឋនិកាយស្ស និទានិកា

មហាភិកេ ភិក្ខុវេទិយោ ទុដ្ឋោយេយ្យ ទទិយា ភិ សិយសោភាយ
 មហិហេយ្យ ឯវត្តំ សោ ភិក្ខុវេ មហាវុត្តោ ទុច្ឆិទ្ធ-
 ប្បាលា អស្ស កាលាវុត្តកាភោ អនោវុត្តិកោ អាយតិ
 អនុប្បននម្មោ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ទុចាណនិយេសុ
 ធម្មេសុ អាទិទកទុបស្សិណោ វិហារោ កណ្ណា ទិវុជ្ឈតិ
 កណ្ណានិរោទា ទុចាណនិរោទា ទុចាណនិរោទា
 កវិនិរោទោ ។ បេ ។ ឯវមេវស្ស កោវសស្ស ទុក្ខ-
 ក្ខន្ធស្ស និរោទោ ហោតិ ។ បញ្ចមិ ។

(២០០) សាវគ្គិយំ វិហារតំ ... គប្បត ទោ ភកភា ...
 សេយ្យជាមិ ភិក្ខុវេ មហាវុត្តោ កស្ស យោនិ
 ចេវ មូលានិ អនោកមាទិ យោនិ ច តំវិយដ្ឋមាទិ
 សញ្ញានិ កាទិ ទុដ្ឋំ ទុដ្ឋំ អភិហារន្តំ ឯវត្តំ សោ
 ភិក្ខុវេ មហាវុត្តោ កណ្ណាហារោ កុទុចាណោ
 ទិវិ និយមន្តានំ តិដ្ឋេយ្យ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ
 ទុចាណនិយេសុ ធម្មេសុ អស្សាណាទុបស្សិណោ វិហា-
 រោ កណ្ណា ឯវុជ្ឈតិ កណ្ណាបទ្ធកាយ ទុចាណនិ

សុត្តនិបាត សំយដ្ឋនិកាយ និទានិកា

កំពុចទៅកាមរាជ្យលំដំ ឬក៏បរិស្ថាននៅក្នុងស្ថានដែលមានវត្ថុទឹកហូរហៀង
 ម្ខាងភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏កាលបើដូច្នោះ ឈើធំនោះ ឈ្មោះថាគេបាន
 ផ្កាវដ្តិលឬសគល់ចោលហើយ បានធ្វើឱ្យលែងមានទឹកវត្ថុផ្សេងៗ ជា
 ឈើផ្កាវដ្តិគេបានដាច់ទៅ មិនមានការកើតឡើងទៅទៀតជាធម្មតា
 យ៉ាងណាមិញ ម្ខាងភិក្ខុទាំងឡាយ កាលកំពុងពិចារណាឃើញទោស
 ក្នុងទុច្ចាតនិយមទាំងឡាយហើយ កណ្ណាវែងរលត់ទៅ ការលេងខ្លះ
 ទុច្ចាតន ព្រោះការលេងខ្លះកណ្ណា ការលេងខ្លះគណ ព្រោះការលេងខ្លះ
 ទុច្ចាតន ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះបង ការលេងខ្លះខ្លះទុក្ខទាំងអស់គ្នា
 តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៥ ។

(២១០) ទ្រង់នឹងទៅទៀតក្រុងសាវគ្គិ ... ក្នុងទីនោះបង ព្រះមហា
 ព្រះកោស ... ម្ខាងភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាឈើធំ ឬសគល់ឈើធំនោះ
 ទាំងអស់ ដែលដុះចាត់ទៅខាងក្រោម ដុះចាត់ទៅខាងលើ ដែលដុះជា
 សេនៅចុងខាងលើ ម្ខាងភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏កាលបើដូច្នោះ ឈើធំនោះ
 ដែលមានឬសគល់ជាគហារផង មានឬសគល់ជាផ្កាវដ្តិផង ឬទង
 បិទនៅអស់កាលយូរអង្វែង យ៉ាងណាមិញ ម្ខាងភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 កំពុងពិចារណាឃើញសេចក្តីក្រេកអរ ក្នុងទុច្ចាតនិយមទាំងឡាយហើយ
 កណ្ណាវែងរលត់ច្រើនទៀត ទុច្ចាតនច្រើនទៀត ព្រោះកណ្ណាជាបដិម

១ មេ ១ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្កុទ្ធស្ស សមុទ-
យោ ហោតិ ។

[២០០] សេយ្យថាមំ ភិក្ខុវេ មហា វុក្ខោ អ-
ថ បុរិសោ អាភទ្ទេយ្យ កុត្តាលមិដកំ អាធាយ សោ
កំ វុក្ខំ មូលេ ចិន្ទេយ្យ មូលេ ទេត្វា បលិទទេយ្យ
បលិទទិក្ខា មូលានំ ទុក្ខេយ្យ ។ មេ ១ ទទិយា វ
សីយសោតាយ បវហោយ្យ ឯវត្តិ សោ ភិក្ខុវេ មហា
វុក្ខោ ទុច្ឆិទ្ធមូលោ អស្ស កាលាវត្ថុកោ អំណាវត្ថុកោ
អាយកំ អនុប្បាទទេន្ទោ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ទុខាធានិ-
យេសុ ទម្មេសុ អាទិទវទុបស្សិទោ វិហារកោ ភណ្ណា
និវុដ្ឋិតិ ភណ្ណានិរោធា ទុខាធាននិរោធា ។ មេ ១
ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្កុទ្ធស្ស និរោធា ហោ-
តិ ។ ទដ្ឋំ ។

១ មេ ១ កិយ៉ាធិនាវេជេ ការភិក្ខុទ្រើត្រៃវនិក្ខត្តតាំងអស្មុន្ត វេន
មានយ៉ាធិនេ ។

[២១១] ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងខ្សោយ ដូចជាឈើធំមួយដើម កាលនោះ
បុរសម្នាក់ កាន់យកចបនិងកញ្ជើមីមេក កាត់ឈើធំនោះត្រង់បួស លុះ
កាត់បួសហើយ ក៏តាសវិលើក លុះតាសវិលើកហើយ ក៏បើបួស ។ មេ ១
បូកិបល្អោតទៅក្នុងស្មុំនិងវេលមានវ្យាជំហូរខ្លាញ់ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងខ្សោយ
កាលបើដូច្នោះ ឈើធំនោះ ឈ្មោះថា គេបានផ្គាំផ្គងបួសគល់ចោល
ហើយ បានធ្វើឲ្យលែងមានទឹកខ្លាំងដូរទៀត ជាឈើដល់ខ្លាតមិនមាន
គេទៅ មិនមានការភិក្ខុទ្រើតទៅទៀតជាចម្បង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់
ភិក្ខុតាំងខ្សោយ កាលភិក្ខុភិបារណាយើញទោស ក្នុងទុក្ខនឹងយកទំនំ-
ខ្សោយហើយ ភណ្ណាវេនិលេក់ទៅ ការលេក់នៃទុក្ខនោះ គ្រោះការ
លេក់នៃភណ្ណា ។ មេ ១ កិយ៉ាធិនាវេនិ ការលេក់នៃក្ខត្តតាំងអស្មុ-
ន្ត វេនមានយ៉ាធិនេ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និកាយទី១

[២១៦] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... គម្រោ ទោ កកាណ ...

សញ្ញាជនិយេសុ កិក្ខុវេ ធម្មេសុ អស្សា ធានុបស្សិទោ
វិហារោ កណ្ណា បវឡុតិ កណ្ណាបទ្ធាយា ទោធានំ
។ មេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុ-
ធមោ ហោតិ ។

[២១៧] សេយ្យជាមិ កិក្ខុវេ កុរុណោ វុត្តោ

កស្ស បុរិសោ កាលេន កាលំ មូលានំ មលិសន្នេយ្យ
កាលេន កាលំ បិសុំ ធម្មេយ្យ កាលេន កាលំ ទ-
ណកំ ធម្មេយ្យ ឯវត្តំ សោ កិក្ខុវេ កុរុណោ វុត្តោ
កតាហារោ កទុច្ឆាធាចោ វុឡិ វុឡិ វេមុលំ អាមន្នេយ្យ
ឯវមេវ ទោ កិក្ខុវេ សញ្ញាជនិយេសុ ធម្មេសុ អស្សា-
ធានុបស្សិទោ វិហារោ កណ្ណា បវឡុតិ កណ្ណាបទ្ធា-
យា ទោធានំ ។ មេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស
ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុធមោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និកាយទី១

[២១៦] ច្រនំគន្លឹះដោះទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... កុនិទិដោរងិ ប្រា-

មាសប្រាភាស ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុភិបារណាឃើញខ្ញុំ
សេចក្តីប្រកាស កុនិសញ្ញាជនិយេនមិទាំងឡាយហើយ កណ្ណាវែង
ចម្រើនឡើង ទុក្ខានចម្រើនឡើង ព្រោះកណ្ណាជាបង្គុយ ។ មេ ។
ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើខ្ចី ឬសឥក្ស

ឬសរបស់ឈើខ្ចីគ្រប់កាល ចាត់ដីគ្រប់កាល ស្រោចទឹកគ្រប់កាល ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នោះ ឈើខ្ចីនោះ ដែលមានរបស់ទាំងនោះជា
អាហារ មានរបស់ទាំងនោះជាកម្លាំង ក៏ដល់ខ្លួនសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល
ចំនូលាយឡើង យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុភិបារណា
ឃើញខ្ញុំសេចក្តីប្រកាសកុនិសញ្ញាជនិយេនមិទាំងឡាយហើយ កណ្ណា
វែងចម្រើនឡើង ទុក្ខានចម្រើនឡើង ព្រោះកណ្ណាជាបង្គុយ ។ មេ ។
ក៏យ៉ាងនោះរងិ ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ តែងមានដោយ
ប្រការដូច្នោះរងិ ។

អភិសមយស័យុត្តស្ស ទុក្ខវិទូ ឧបសម្ព័ន្ធមា

[២១២] សុញ្ញាជនិយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អា-
និទកទុបស្សិទោ វិហារោ កណ្ណា ចិរុជ្ឈតិ កណ្ណាចិ-
រោតា ឧបាសាននិរោតោ ។ មេ ។ ឯវមេតស្ស កោវ-
លស្ស ទុក្ខកុទ្ធស្ស ចិរោតោ ហោតិ ។

[២១៣] សយ្យដាមិ ភិក្ខុវេ ឧបសម្ព័ន្ធមា អដ-
បុរិសោ អាតម្មេយ្យ កុត្តាលបិដកំ អាតាយ ។ មេ ។
ននិយោ ក សីយសោតាយ មហិហេយ្យ ឯវត្ថំ សោ
ភិក្ខុវេ ឧបសម្ព័ន្ធមា ទុក្ខទុក្ខលោ អស្ស កាលាវកុ-
កោតោ អនកាវត្ថុកោ អាយតិ អទុច្ឆាននោ ឯវមេវ
ទោ ភិក្ខុវេ សុញ្ញាជនិយេសុ ធម្មេសុ អានិទកទុ-
បស្សិទោ វិហារោ កណ្ណា ចិរុជ្ឈតិ កណ្ណាចិរោតា
ឧបាសាននិរោតោ ។ មេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស
ទុក្ខកុទ្ធស្ស ចិរោតោ ហោតិ ។ សត្តមំ ។

អភិសមយស័យុត្ត សុត្តន្ត ឧបសម្ព័ន្ធមា

[២១៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុទាំងឡាយឃើញពោស
ក្នុងសុញ្ញាជនិយេសុទាំងឡាយហើយ កណ្ណាមែនលេចទៅ ការលេច
នៃឧបាសាន ព្រោះការលេចនៃកណ្ណា ។ មេ ។ ការលេចនៃកណ្ណាទាំង
អស់នេះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២១៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើខ្លី កាលនោះ
បុរសកន្លែងក្នុងបរិវេណដើមឈើ កាត់ឈើខ្លីត្រង់ចូល ។ មេ ។ បណ្តា
នៅក្នុងស្ថានីយ៍ដែលមានទ្រូងហូរចេញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
ដូច្នោះ ឈើខ្លីនោះ ឈ្នោះជាគុណផ្តាច់ផ្តិលចូលអស់ចោលហើយ បាន
ធ្វើឲ្យលែងមានទឹកត្រង់ដូច្នោះហើយ ជាឈើដល់ខ្លីកាត់ចំណាត់ទៅ
មិនមានការកើតឡើងទៅទៀតជាធម្មតា យ៉ាងណាម៉េញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ កាលភិក្ខុទាំងឡាយឃើញពោស ក្នុងសុញ្ញាជនិយេសុទាំងឡាយ
ហើយ កណ្ណាមែនលេចទៅ ការលេចនៃឧបាសាន ព្រោះការលេច
នៃកណ្ណា ។ មេ ។ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ការលេចនៃកណ្ណាទាំងអស់នេះ
តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

(២០៦) សាវត្ថិយេ វិហារតិ ... តត្រ ចោ កកក ...
 សញ្ញាជនិយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អស្សាធានុបស្សិទោ
 វិហារោ ធាមរូបស្ស អវក្កន្តិ ហោតិ ធាមរូបប្បវុ
 យា សន្យាយកំ ។ ចេ ។ វិវេកស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

(២០៧) សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ មហាវុត្តោ តស្ស
 យាទំ ទេវ មូលាទំ អនាគមាទំ យាទំ ធម៌ិយវុទ្ធិមាទំ
 សទ្ធាទំ កាទំ ទុទ្ធិ ទុទ្ធិ អភិហារទ្ធិ វិវក្កិ សោ ភិក្ខុវេ
 មហាវុត្តោ តទាហារោ តទុចាទាទោ ចំវិ ជិយមទ្ធាទំ
 តិដ្ឋយ្យ វិវេកេ ចោ ភិក្ខុវេ សញ្ញាជនិយេសុ ធម្មេសុ
 អស្សាធានុបស្សិទោ វិហារោ ធាមរូបស្ស អវក្កន្តិ
 ហោតិ ធាមរូបប្បវុយា សន្យាយកំ ។ ចេ ។ វិវេក-
 តស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

(២០៦) ប្រនីតន៍ទោទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... កុដិទិវាធិនិ ក្រា
 ធានក្រាភាវ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុពិចារណាយើង ខ្ញុ
 សេចក្តីប្រកាស កុដិសញ្ញាជនិយមទិទាំងឡាយហើយ ការចាប់កំណើត
 នៃធាមរូបកំធាន សទ្ធាយកនៈកំធាន ក្រោយធាមរូបជាបច្ច័យ ។ ចេ ។
 ការកើតឡើងក្រៅខែកន្ត្រៃទុក្ខទាំងអស់ទុំ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២០៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើធំ ឬសទាំងអស់
 របស់ឈើនោះ ដែលដុះចាក់ទៅខាងក្រោម ដុះចាក់ទៅខាង តែងតាំង
 ទៅសេចក្តីចុងខាងលើ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នោះ ដើមឈើ
 នោះ ដែលមានចូសនោះជាភាពារ មានចូសនោះដាក់ក្នុង កំបិក
 ទៅអស់កាលយូរអង្វែង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 ភិក្ខុពិចារណាយើងខ្ញុំសេចក្តីប្រកាស កុដិសញ្ញាជនិយមទិទាំងឡាយ
 ហើយ ការចាប់កំណើតនៃធាមរូបកំធាន សទ្ធាយកនៈកំធាន ក្រោយ
 ធាមរូបជាបច្ច័យ ។ ចេ ។ កំយ៉ាងនោះឯង ការកើតឡើងក្រៅខែកន្ត្រៃ
 ទាំងអស់ទុំ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២១៨] សញ្ញាជនិយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អាទិ-
 នកិទុមស្សិវោ វិហារោ តាមរូបស្ស អវក្កន្តិ ១ ហោតិ
 តាមរូបនិរោតា សន្យាយកននិរោតោ ។ បេ ។ ឯវ-
 មេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោតោ ហោតិ ។

[២១៩] សេយ្យតាមិ ភិក្ខុវេ មហា វុត្តា អថ
 បុរិសោ អាតធួយ្យ កុត្តាលច័ដកំ អាតាយ ។ បេ ។
 អយតិ អទុប្បននម្ភោ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ
 សញ្ញាជនិយេសុ ធម្មេសុ អាទិនកិទុមស្សិវោ វិហារោ
 តាមរូបស្ស អវក្កន្តិ ១ ហោតិ តាមរូបនិរោតា
 សន្យាយកននិរោតោ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោតោ ហោតិ ។ អដ្ឋមិ ។

[២២០] សាវគ្គិយំ វិហារតិ ... តត្រ ទោ កកវា ...
 សញ្ញាជនិយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អស្សាតាទុមស្សិវោ
 វិហារោ វិញ្ញាណស្សិ អវក្កន្តិ ហោតិ វិញ្ញាណប្បទូយា
 តាមរូបំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 សមុទយោ ហោតិ ។

[២១៧] ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងខ្សោយ កាលភិក្ខុពិចារណាយិញ្ញាតាម
 ក្នុងសញ្ញាជនិយេនិមិតាំងខ្សោយហើយ ការចាប់កំណើតឡើងនៃនាមរូបកិ
 មិនមាន សខ្សោយនេះលក់ ព្រោះការលេងនៃនាមរូប ។ បេ ។ ការ
 លេងនៃកងទុក្ខតាំងអស់នោះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

[២១៨] ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងខ្សោយ ដូចជាដើមឈើធំ កាលនោះ
 បុរសកាន់យកច្រវីកញ្ជុះដីរមក កាត់ឈើចំនោះក្នុងដូច ។ បេ ។
 ជាឈើដល់ទៅកាកមិនមានទៅ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងខ្សោយ
 កាលភិក្ខុពិចារណាយិញ្ញាតាម ក្នុងសញ្ញាជនិយេនិមិតាំងខ្សោយហើយ
 ការចាប់កំណើតនៃនាមរូបកិមិនមាន ការលេងនៃសខ្សោយនេះ ព្រោះ
 ការលេងនៃនាមរូប ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ការលេងនៃកងទុក្ខតាំង
 អស់នោះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

[២២០] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវគ្គិ ... ក្នុងទីនោះដែរ ព្រា
 មានព្រះភាវ ... ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងខ្សោយ កាលភិក្ខុពិចារណាយិញ្ញា ខ្ញុំ
 សេចក្តីប្រកាស ក្នុងសញ្ញាជនិយេនិមិតាំងខ្សោយហើយ ការចាប់កំណើត
 ឡើងនៃវិញ្ញាណវេទនិមាន នាមរូបកិមិនមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាចម្លើយ
 ។ បេ ។ ការកើតឡើងនៃកងទុក្ខតាំងអស់នោះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

សុត្តនិកាយ សំយុត្តនិកាយ និកាយ

(២២៤) សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ មហារុក្ខោ ធម្មស្ស យោធិ ទេវ ម្ពណាធិ ។ មេ ។ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ សញ្ញាជនិយេសុ ធម្មេសុ អស្សាធានុបស្សិវេតា វិហារោ វិញ្ញាណស្ស អវក្កន្តិ ហោតិ វិញ្ញាណាច្យុទ្ធយោ ធាន្យបិ ។ មេ ។ ឯវមេវធម្មស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

(២២៥) សញ្ញាជនិយេសុ ភិក្ខុវេ ធម្មេសុ អាធិណិទុបស្សិវេតា វិហារោ វិញ្ញាណស្ស អវក្កន្តិ ម ហោតិ វិញ្ញាណាធិរោតា ធាន្យបទិរោតោ ។ មេ ។ ឯវមេវធម្មស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោតោ ហោតិ ។

(២២៦) សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ មហារុក្ខោ អថ បុរិសោ អាគរោយ្យ កុត្តាលចិដកំ អាទាយ ។ មេ ។ អាទាយតិ អនុប្បាធមម្មោ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ សញ្ញាជនិយេសុ ធម្មេសុ អាធិណិទុបស្សិវេតា វិហារោ វិញ្ញាណស្ស អវក្កន្តិ ម ហោតិ វិញ្ញាណាធិរោតា ធាន្យបទិរោតោ ។ មេ ។ ឯវមេវធម្មស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោតោ ហោតិ ។ ទវមិ ។

សុត្តនិកាយ សំយុត្តនិកាយ និកាយ

(២២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើធំ រួមទាំងអស់របស់ឈើធំនោះ ។ មេ ។ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុភិក្ខុវេយ្យោធម្មេសុក្កិក្កេតា ក្នុងសញ្ញាជនិយេសុទាំងឡាយ ហើយ ការចាប់កំណើតនៃវិញ្ញាណវេទនិមន្ត ធាន្យបទិរោតោ ព្រោះវិញ្ញាណាច្យុទ្ធិ ។ មេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការកើតឡើងនៃក្រមុំនៃក្នុងទុក្ខទាំងអស់នោះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២២៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុភិក្ខុវេយ្យោធម្មេសុក្កិក្កេតា ក្នុងសញ្ញាជនិយេសុទាំងឡាយហើយ ការចាប់កំណើតនៃវិញ្ញាណកិមិមន្ត ធាន្យបទិរោតោ ព្រោះការលន្តនៃវិញ្ញាណ ។ មេ ។ ការលន្តនៃក្នុងទុក្ខទាំងអស់នោះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២២៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើធំ ពាលនោះ បុរសកាន់យកចប់នឹងការក្លែងប្លែង កាន់ឈើធំនោះគ្រប់បួស ។ មេ ។ ជាឈើដល់ខ្លះកាកមិនបានទេ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុភិក្ខុវេយ្យោធម្មេសុក្កិក្កេតា ក្នុងសញ្ញាជនិយេសុទាំងឡាយហើយ ការចាប់កំណើតនៃវិញ្ញាណវេទនិមន្ត ធាន្យបទិរោតោ ព្រោះការលន្តនៃវិញ្ញាណ ។ មេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ការលន្តនៃក្នុងទុក្ខទាំងអស់នោះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ចបិស្សុត ទី ៧ ។

អភិសម័យសិរីយុស្ស និករវិទូ បដិទូសមុប្បទេកម្ពុជ

(២២២) ឯកំ សមយំ កកវំ ក្បុសុ វិហរិ កត្តា-
សន្និ(១) តាម ក្បុរំ និករោ ។ អដោ អាយស្មា
អាទេត្វា យេន កកវំ គេទុបសន្តមិ ទុបសន្តមិក្ខ
កកវំ អកិវនេត្វា ឯកមន្តំ និសិទិ ។ ឯកមន្តំ និ-
សិន្ទោ ទោ អាយស្មា អាទេត្វា កកវំ ឯកនិកេត
អន្តវិយំ កន្ត អន្តតិ កន្ត យាវកម្ពុតេ តាយំ កន្ត
បដិទូសមុប្បទោ កម្ពុតេករសោ ច អដ ច បទ មេ
ទត្តានកុត្តានកោ វិយ ទាយតិ ។

(២២៣) មា ហេវិ អាទន្ត មា ហេវិ អាទន្ត
កម្ពុតេ តាយំ អាទន្ត បដិទូសមុប្បទោ កម្ពុតេករសោ
ច ឯកស្ស អាទន្ត ធម្មស្ស អញ្ញាលា អនុកោតា
អប្បនិវេតា ឯវមយំ បថា កត្តាកុលជាតា(២) កុន្សិ-
កុណិកជាតា មុត្តប្បវេក្ខតា អថាយំ ទុក្ខតិ វិទិតាតិ
សិសារិ ធាតិវុត្តតិ ។

១ កត្តាសម្បត្តិ ធម្ម ។ ២ ទ. ខ. កុលជាតា ។

អភិសម័យសិរីយុស្ស និករវិទូ និម្រិតសិរីយុស្ស

(២២៤) សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភោគ ច្រើននឹងនៅក្នុងនិម្រ
ណ្ណារកម្មាសម្មៈ របស់អ្នកដទៃកុ ក្នុងដទៃកុ ។ ព្រះមាន៦៨
ព្រះកាន់ខ្លាចភាយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភោគ លុះចូលទៅដល់
ហើយ គឺក្រាចថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភោគ រួចក្នុងក្នុងទិសមន្ត ។
លុះព្រះកាន់ខ្លាចភាយ ក្នុងក្នុងទិសមន្តហើយ ទើបក្រាចបង្គំចូល
ព្រះមានព្រះភោគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំឡែកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បដិទូ-
សមុប្បទេធម៌នេះ មានជម្រៅពាក់ផង មានទោសដ៏ជ្រៅផង កិប្បុខ្ល
ហាក់ដូចជាកវ ។ ប្រាកដដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។

(២២៥) ម្ចាស់កាន់ខ្លាច មិនមែនយ៉ាងនេះទេ ម្ចាស់កាន់ខ្លាច មិន
មែនយ៉ាងនេះទេ ម្ចាស់កាន់ខ្លាច បដិទូសមុប្បទេធម៌នេះ មានជម្រៅផង
មានទោសដ៏ជ្រៅផង ម្ចាស់កាន់ខ្លាច ពន្ធកុសត្តនេះ ជាប់ចំពាក់វិករ
ចាក់ស្រែស្រុកស្មាញ ដូចជាស្រូវយាបូននិងស្រូវដំណេកទទួល វែង
មិនកន្លងអបាយ ទុក្ខតិ វិទិតាត ទិសនិករ ព្រះវេទកាមិនស្គាល់
ការមិនគ្រាន់ដឹង ការមិនចាក់ចុះ ខ្លួនបដិទូសមុប្បទេធម៌នេះ ។

(២២៦) ទុច្ចានានិយេសុ អាណន្ទ ចម្មេសុ អស្សា-
 នានុបស្សិទោ វិហារោតោ តណ្ហា បវឡុតិ តណ្ហាបទ្ធា
 ទុច្ចានានិ ទុច្ចានានប្បទ្ធា ករោ កវប្បទ្ធា ជាតិ
 ជាតិប្បទ្ធា ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខោនោម-
 នស្សចាយាសា សម្ពុទ្ធិ វិវាទេស្ស កោវសស្ស
 ទុក្ខក្កុទ្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

(២២៧) សេយ្យជាមិ អាណន្ទ មហារុក្ខោ តស្ស
 យានិ ទេវ ម្មណានិ អនោគមាណិ យានិ ច តំវិយន្តមាណិ
 សត្វានិ តានិ ទុទ្ធិ ទុទ្ធិ អភិហារន្តំ វិវត្តិ សេក អាណន្ទ
 មហារុក្ខោ តនាហារោ តទុច្ចានោ ចិរិ ជីយ-
 មន្ទានិ តិដ្ឋេយ្យ វិវាទេវ ទោ អាណន្ទ ទុច្ចានានិយេសុ
 ចម្មេសុ អស្សានានុបស្សិទោ វិហារោតោ តណ្ហា បវឡុតិ
 តណ្ហាបទ្ធា ទុច្ចានានិ ទុច្ចានានប្បទ្ធា ករោ ។ មេ ។
 វិវាទេស្ស កោវសស្ស ទុក្ខក្កុទ្ធស្ស សមុទយោ
 ហោតិ ។

(២២៦) ម្ចាស់កាន់ខ្លួន កាលភិក្ខុពិចារណាយើញ ខ្លះសេចក្តី
 ក្រែកអរ ក្នុងទុក្ខខាងឆ្វេងខាងស្រយោង កាលត្រូវច្រើនឡើង
 ទុក្ខខាងច្រើនឡើង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភកច្រើនឡើង ព្រោះ
 ទុក្ខខាងបច្ច័យ ជាតិច្រើនឡើង ព្រោះភកជាបច្ច័យ ដកវារណៈ
 សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ខ្ពុក ទោមស្ស និងសេចក្តីចង្រៀក
 ចង្រៀកចិត្ត តិរិច្ឆិកាឡើងក្រែម ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ការកើតឡើងក្រែម
 ខែកក្កដាទុក្ខទាំងអស់នោះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២២៧) ម្ចាស់កាន់ខ្លួន ដូចជាដើមឈើធំ ឬសទាំងអស់របស់
 ឈើនោះ ដែលដុះចាក់ទៅក្រែម ដុះចាក់ទៅខាងទិស ថែមទាំងទុ-
 ក្ខន្តសេចក្តីខាងលើ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន កាលចេះដូច្នោះ ឈើនោះ ឈ្មោះ
 ថា មានឫសនោះដោយហោរ មានឫសនោះដោយម្នាក់ មុនជាបីដាច់
 នៅអស់កាលយូរ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន កាលភិក្ខុ ពិចារណា
 យើញខ្លះសេចក្តីក្រែកអរ ក្នុងទុក្ខខាងឆ្វេងខាងស្រយោង កាល
 ត្រូវច្រើនឡើង ទុក្ខខាងច្រើនឡើង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភក
 ច្រើនឡើង ព្រោះទុក្ខខាងបច្ច័យ ។ មេ ។ ការកើតឡើងក្រែមខែ
 កក្កដាទុក្ខទាំងអស់នោះ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

អភិសមយសំបុត្តស្ស និកាយនិទ្ទេ មហាប្បដក

(២២៨) ទុច្ចារណំយេសុ អាទទ្ធ ចម្មេសុ អាទិទ-
ភនុបស្សនោ វិហារោ អណ្ណា ធិន្ទ្រនិ អណ្ណានិរោតា
ទុច្ចារណំរោតា ទុច្ចារណំរោតា កវិនិរោតា ។ ប ។
ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោតោ ហោតិ ។

(២២៩) សេយ្យជាមិ អាទទ្ធ មហាប្បដក អដ-
ប្បិសោ អាតទ្ធប្ប កុដ្ឋាលមិដតំ អាតាយ សោ
តំ រុក្ខំ មូលេ ធិន្ទេយ្យ មូលេ ធាត្វា បលិទេយ្យ
បលិទនិក្ខា មូលានិ ទទ្ធរយ្យ អន្តមសោ ទសីរ-
ចាធិ្យមត្តានិមិ ។ សោ តំ រុក្ខំ ទណ្ណាទណ្ណិកំ
ធិន្ទេយ្យ ទណ្ណាទណ្ណិកំ ធាត្វា ជាលយ្យ ជាលេត្វា
សកលំតំ សកលំតំ កវេយ្យ សកលំតំ ស-
កលំតំ កវិក្ខា វិភាគមេ វិសោសេយ្យ វិភាគមេ
វិសោសេត្វា អត្តិចា ទរោយ្យ អត្តិចា ទរោត្វា
មសី កវេយ្យ មសី កវិក្ខា មហាភិគេ វិ
ធិន្ទេយ្យ ធិន្ទេយ្យ វិ សីយសោកាយ មវរោយ្យ

អភិសមយសំបុត្តស្ស និកាយនិទ្ទេ មហាប្បដក

(២២៨) ម្ចាស់អាទទ្ធ កាលភិក្ខុនិចារណាយិញ្ញោស ក្នុង
ទុច្ចារណំយេសុ អាទទ្ធ ចម្មេសុ អាទិទ-
ភនុបស្សនោ វិហារោ អណ្ណា ធិន្ទ្រនិ អណ្ណានិរោតា
ទុច្ចារណំរោតា ទុច្ចារណំរោតា កវិនិរោតា ។ ប ។
ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោតោ ហោតិ ។

(២២៩) ម្ចាស់អាទទ្ធ ដូចជាដើមឈើធំ កាលនោះ បុរសកាន់ចប
និងកញ្ជើដើមក កាត់ឈើនោះត្រង់បួស លុះកាត់បួសរួចហើយ ក៏គាត់
រំលែង លុះគាត់រំលែងហើយ ក៏រើបួសចេញ ដោយហោចទៅស្ងួតនៅ
សល់តែប៉ុន្មានស្ងួតតែម្តងទាន ។ បុរសនោះ កាត់ឈើនោះ ឲ្យជា
កំណាត់ក្នុងកំណាត់ធំ លុះកាត់ឲ្យជាកំណាត់ក្នុងកំណាត់ធំហើយ ក៏កុះ
លុះកុះហើយ ធ្វើឲ្យជាបន្ទុះតូច ។ លុះធ្វើឲ្យជាបន្ទុះតូច ។ ហើយ ហាល
ឲ្យលំនិតក៏ដៅវិថ្វ លុះហាលឲ្យលំនិតក៏ដៅវិថ្វហើយ យកក្លើដុត លុះ
យកក្លើដុតហើយ ធ្វើឲ្យជាកម្ទេចត្បូង លុះធ្វើឲ្យជាកម្ទេចត្បូងហើយ
ចុះទៅលើឡលំដំ ឬចំណុចទៅក្នុងស្ទឹង ដែលមានវិទ្ធិទឹកហូរត្រួត

សុត្តនិបិដក សំយុទ្ធនិកាយស្ស និទានវិញ្ញា

ឯវិញ្ញា សោ អាទន្ទ មហាវុត្តោ ឧច្ឆិទ្ធស្ថលោ អស្ស

កាលាវត្តកតោ អនកាវត្តិកោ អាយតិ អនុប្បននោ

ឯវិមេវ ទោ អាទន្ទ ឧបាសានិយេសុ ចាម្មេសុ អនិច

កនុបស្សនោ វិហារេតោ ភណ្ណា ធិវុជ្ឈតិ ភណ្ណា ធិរោតា

ឧបាសានិរោតោ ឧបាសានិរោតោ កវិរោតោ កវិ

រោតោ ជាតិរោតោ ជាតិរោតោ ជកមរណំ សោ

កមរិទេវនុក្កោនោមនុស្សោយាសា ធិវុជ្ឈន្តិ ឯវិមេតស្ស

កោវលស្ស ធិក្កក្កនុស្ស ធិរោតោ ហោតិ ។ ទសមំ ។

បុព្វវិញ្ញា ទោ ។

សុត្តនិបិដក សំយុទ្ធនិកាយ និទានវិញ្ញា

បាលកន្ទ កាលបើដូច្នោះ ឈើធំនោះ ឈ្មោះថា គេបានដាក់ផ្តល់ឱ្យ

គល់អស់ហើយ បានធ្វើឱ្យលើកទឹកភ្នែកដូរទៀតហើយ ជាឈើដល់

ឱ្យភាគមុខខាងទៅ មិនបានការកើតឡើងទៅទៀតជាធម្មតា បាល

កន្ទ កាលភ្នែកពិបាកឃើញវិញ ក្នុងវិញ្ញាណនៃធម៌ចាំឱ្យយ

ហើយ គណ្ណារវិញ្ញាណទៅ ការលេងវិញ្ញាណ ក្រោយការលេងវិញ

គណ្ណា ការលេងវិញ្ញាណ ក្រោយការលេងវិញ្ញាណ ការលេងវិញ្ញាណ

ក្រោយការលេងវិញ្ញាណ ជកមរណៈ សេចក្តីសេក សេចក្តីទ្រុឌទ្រោម

ទុក្ខ ទោមនស្ស មិនសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កំលែកទៅ ក្រោយការ

លេងវិញ្ញាណ ការលេងវិញ្ញាណទុក្ខចាំអស់គ្នា តែងបានយ៉ាងនេះ ។

ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ បុព្វវិញ្ញា ទី ៦ ។

សិវសមយស្សន្ត ធិតានិទ្ទេ ទ្រាង

តស្ស ទ្រាង

បរិវិម័សនុបាទានំ

ទ្វេ ច សញ្ញាជនានំ ច

មហាវុត្តាន ទ្វេ វុត្តា

តុរណោ ច សត្តមំ

ចាមរូបញ្ច វិញ្ញាណំ

និទានោ ច គោដសាភិ ។

សិវសមយស្សន្ត ធិតានិទ្ទេ ទ្រាង

ទ្រាងនៃទ្រាងគ្រោះជំ

និយាយពីភិក្ខុធិតានិទ្ទេ ។ និយាយពីភិក្ខុយើញ

ទោស និវាសនគ្រោះជំ ក្នុងទុក្ខនិយមនិ ២ លើក

និយាយពីសញ្ញាជនានិយមនិ ២ លើក រោលប្រៀបពីដើម

លើក ២ លើក សេចក្តីប្រៀបដោយដើមឈើទ្រាងគ្រោះជំ ៧

និយាយពីការចាប់គំរោលនៃនាមរូប ។ និយាយពីវិញ្ញាណ

បើកប់ភាវនិទាន វាធិ ១៧ ។

មហាវគ្គ

(២៣០) ឯវង្ខេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកក

សាវត្ថុយំ វិហរតិ ជេតវិទេ អនាថបិណ្ឌិកាស្ស អាណមេ ។

កក្រ ទោ កកក... អស្សុកកំ កិក្ការេ បុដ្ឋុដ្ឋោ ឥមស្សិ

នាគុម្មហាភូតិកាស្សិ កាយស្សិ ធិត្ថិទ្ធកយ្យបិ វិរដ្ឋេយ្យបិ

វិមុទ្ធកយ្យបិ តំ កំស្ស ហេតុ ធិស្សតិ ហិ កិក្ការេ

ឥមស្ស នាគុម្មហាភូតិកាស្សិ កាយស្ស អាចយោបិ

អបចយោបិ អាណាធម្យំ ធិកេចធម្យំ កស្មា កក្រាស្សុ-

កក បុដ្ឋុដ្ឋោ ធិត្ថិទ្ធកយ្យបិ វិរដ្ឋេយ្យបិ វិមុទ្ធកយ្យបិ ។

យញ្ច ទោ ឯកំ កិក្ការេ វុទ្ធតំ ធិត្ថំ ឥតិបិ មនោ

ឥតិបិ វិញ្ញាណំ ឥតិបិ កក្រាស្សុកកំ បុដ្ឋុដ្ឋោ ធាលំ

ធិត្ថិទ្ធតំ ធាលំ វិមុទ្ធតំ ធាលំ វិមុទ្ធតំ តំ កំស្ស ហេតុ

មហាវគ្គ

(២៣០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះពោធិ៍

កាម ទ្រង់នឹងទៅក្នុងវិញ្ញាណនោះ របស់អនាថបិណ្ឌិកាសេដ្ឋី ទៀបក្រុង

សាវត្ថុ ។ ព្រះពោធិ៍ ព្រះពោធិ៍កាម ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

បុដ្ឋុដ្ឋោអ្នកមិនចេះដឹង ឥច្ចៀយណាយផង កុញច្រានផង ដុតស្រឡះ

ផង ក្នុងកាយដែលកើតអំពីមហាក្កតាំង ២ នោះ ដំណើរនោះ ព្រោះ

ហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា សេចក្តីចម្រើនក្តី សេចក្តីវិនាស

ក្តី ដំណើរកើតឡើងក្តី ដំណើរវិបត្តយក្តី នៃកាយដែលកើតអំពីមហា-

ក្កតាំង ២ នោះ តែងប្រាកដ ហេតុនោះ បានជាបុដ្ឋុដ្ឋោអ្នកមិនចេះដឹង

ឥច្ចៀយណាយផង កុញច្រានផង ដុតស្រឡះផង ក្នុងកាយដែល

កើតអំពីមហាក្កតាំង ២ នោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកនាង

ធម្មជាតិណា ដែលហៅថាចិត្តនូវ ហៅថាមនោនូវ ហៅថាវិញ្ញាណនូវ

បុដ្ឋុដ្ឋោអ្នកមិនចេះដឹង មិនអាចឡើយណាយ មិនអាចកុញច្រាន មិនអាច

ដុតស្រឡះ ក្នុងធម្មជាតិនោះទេឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី

ធិយាភ្នំ ហេតុ កិច្ចាវ អស្សុតវតោ បុទ្ធជ្នងស្ស អន្តោ-
សិតិ មមាយិតិ មកមជ្ជំ ឯតិ មម ឯសោហមស្ស
ឯសោ មេ អត្តាតិ តស្ស តត្រាស្សុតា បុទ្ធជ្នង
ចាលិ ធិត្តិធិត្តិ ចាលិ វិជ្ជិតិ ចាលិ វិជ្ជិតិ ។

[២៣០] វិ កិច្ចាវ អស្សុតា បុទ្ធជ្នង ឥមំ
បាតុមហាភូតិកំ កាយំ អត្តាតា ឧបតទ្ធកាយំ ច ត្រូវ
ធិត្តិ តំ កិស្ស ហេតុ ធិស្សតាយំ កិច្ចាវ បាតុមហា-
ភូតិកោ កាយោ ឯកម្យំ វស្សំ តិដ្ឋមានោ ទ្រូបំ
វស្សានំ តិដ្ឋមានោ តិណិបំ វស្សានំ តិដ្ឋមានោ ចត្តា-
វិបំ វស្សានំ តិដ្ឋមានោ បញ្ចិបំ វស្សានំ តិដ្ឋមានោ
នសិបំ វស្សានំ តិដ្ឋមានោ វិសតិបំ វស្សានំ តិដ្ឋមានោ
តិសម្យំ វស្សានំ តិដ្ឋមានោ ចត្តាធិសម្យំ វស្សានំ
តិដ្ឋមានោ បញ្ញាសម្យំ វស្សានំ តិដ្ឋមានោ វស្សសតម្យំ
តិដ្ឋមានោ កិយ្យាបិ តិដ្ឋមានោ ។ យញ្ច ទោ ឯតិ
កិច្ចាវ វុទ្ធិតិ ចិត្តំ ឥតិបិ មោ ឥតិបិ វិញ្ញាណំ ឥតិបិ
តិ វត្តិយា ច ធិវសស្ស ច អត្តាតា ឧប្បជ្ជិតិ
អត្តំ ធិវុទ្ធិតិ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុចំនីឡាយ ព្រោះថាប្រាថ្នាខ្លះ បុទ្ធជ្នងអ្នកមិនចេះដឹង ចាប់
ចូលចិត្ត កប់កាន់ ប្រកាន់មកហើយអស់កាលជាអង្វែងជា ខ្លះថាចេស
អញ ខ្លះថាអញ ខ្លះថាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះ ហេតុនោះ បានជាបុទ្ធជ្នង
អ្នកមិនចេះដឹង មិនកាន់ឲ្យយល់ភាព មិនកាន់បុញ្ញត្រាន់ មិនកាន់ផុត
ស្រឡះ ក្នុងធម្មជាតិពោធិ៍ទៀត ។

[២៣១] ម្ចាស់ភិក្ខុចំនីឡាយ បុទ្ធជ្នងអ្នកមិនចេះដឹង រមែង
ប្រកាន់កាយដែលកើតអំពីមហាក្ខតាំង ២ នេះ ថាប្រាសិរ ដោយថាជា
ខ្លួន តែមិនប្រកាន់ខ្លួនឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុ
ចំនីឡាយ ព្រោះថា កាយដែលកើតអំពីមហាក្ខតាំង ២ នេះ កាលបើ
បិទនៅបានមួយឆ្នាំខ្លះ បិទនៅបានពីរឆ្នាំខ្លះ បិទនៅបានបីឆ្នាំខ្លះ បិទ
នៅបានបួនឆ្នាំខ្លះ បិទនៅបានប្រាំឆ្នាំខ្លះ បិទនៅបាន ១០ ឆ្នាំខ្លះ បិទ
នៅបាន ២០ ឆ្នាំខ្លះ បិទនៅបាន ៣០ ឆ្នាំខ្លះ បិទនៅបាន ៤០ ឆ្នាំខ្លះ
បិទនៅបាន ៥០ ឆ្នាំខ្លះ បិទនៅបាន ១០០ ឆ្នាំខ្លះ បិទនៅបាន ១០០ ឆ្នាំ
ខ្លះ តែងប្រាថ្នា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនីឡាយ ចំណែកឯធម្មជាតិ ដែល
ហៅថាចិត្តខ្លះ មនោខ្លះ វិញ្ញាណខ្លះនោះ តែងកើតឡើងផ្សេង រលត់
ទៅផ្សេង តាំងយប់តាំងថ្ងៃ ។

សុត្តនិបិទេ សំយុទ្ធនិកាយស្ស វិទានេត្ត

[២៣២] សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ មក្កនោ អរក្ខ
០ ព្រហ្មវេ(១) ទេវតាវោ សាទំ កណ្ណាតិ តំ មុត្តិកា
អញ្ញំ កណ្ណាតិ តំ មុត្តិកា អញ្ញំ កណ្ណាតិ តំ មុត្តិកា
អញ្ញំ កណ្ណាតិ ឋវេវេ ទោ ភិក្ខុវេ យទិទំ វុត្តិ
ទិទំ ភិក្ខុវេ មទោ ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ ភិក្ខុវេ តំ វត្តិយា
០ ទិវសស្ស ០ អញ្ញាទេវ ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញំ ទិវុជ្ជតិ ។

[២៣៣] តត្រ ភិក្ខុវេ សុត្តនិ អរិយស្សវតោ ប-
ដិទ្ធសមុប្បនិញ្ញាវ សាទុកំ យោធិសោ មទសិករោតិ
ភិក្ខុ ភិក្ខុស្សី សកំ ភិក្ខុ យោតិ ភិក្ខុស្សី ប្បពា ភិក្ខុ
ឧប្បជ្ជតិ ភិក្ខុស្សី អសតិ ភិក្ខុ ០ យោតិ ភិក្ខុស្សី ទិវេតា
ភិក្ខុ ទិវុជ្ជតិ យទិទំ អវិជ្ជាបទ្ធកាយា សង្ខារ សង្ខា-
រច្បយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឋវេវេវស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខកុក្ខទ្ធស្ស សមុទយោ យោតិ ។ អវិជ្ជាយ ភ្លេត
អសេសវិកតទិវេតា សង្ខារទិវេតា សង្ខារទិវេតា
វិញ្ញាណទិវេតា ។ បេ ។ ឋវេវេវស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខកុក្ខទ្ធស្ស ទិវេតា យោតិ ។

១ ឧ.ម. បរិ. ១

សុត្តនិបិទេ សំយុទ្ធនិកាយ វិទានេត្ត

[២៣៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចស្នា ត្រង់ទៅក្នុងក្រុង
ក្រុង តែងចាប់មែកឈើ លែងមែកដែលចាប់ទោរហើយ ចាប់មែក
ដទៃ លែងមែកដទៃទោរហើយ ចាប់មែកដទៃទៀត លែងមែកដទៃទៀត
ទោរហើយ ចាប់មែកដទៃទៀត យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ធម្មជាតិ ដែលយោវចចិត្តនូវ មេតានូវ វិញ្ញាណនូវទោរ តែង
កើតឡើងផ្សេង លេងទៅវិញផ្សេង ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

[២៣៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់សេចក្តីនោះ អរិយសាវ័ក
អ្នកចង់ដឹង តែងធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវចម្លងសមុប្បនិម្មិត ដោយទុកយល់
ប្រាជ្ញាប្រយោជន៍ កាលបើក្តីនោះបាន លើក្តីនោះបាន ព្រោះក្តី
នេះកើតឡើង បានជាក្តីនេះកើតឡើងដែរ កាលបើក្តីនេះមិនបាន ក្តី
នេះកើតមិនបានដែរ ព្រោះក្តីនេះមិនបាន បានជាក្តីនេះមិនបានដែរ គឺ
ជា សង្ខារទាំងឡាយកើតបាន ព្រោះអវិជ្ជាជាចម្លើយ វិញ្ញាណកើតបាន
ព្រោះសង្ខារជាចម្លើយ ។ បេ ។ ការកើតឡើងព្រមទៅនឹងទុក្ខទាំងអស់នូវ
តែងមានយ៉ាងនេះ ។ ឯការលេងនៃសង្ខារ ព្រោះការវិភាសនិងការ
លេងនៃសេសសល់នៃអវិជ្ជា ការលេងនៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលេងនៃ
សង្ខារ ។ បេ ។ ការលេងនៃនក្ខន្ធទុក្ខទាំងអស់នូវ តែងមានយ៉ាងនេះ ។

(២៣២) ឃី ឃស្សី កិក្ខុវេ សុត្តនិ អរិយស្សន្តវិកោ
 រូបស្សីបិ ធិត្តិទ្ធកិ វេទនាយបិ ធិត្តិទ្ធកិ សញ្ញាយបិ
 ធិត្តិទ្ធកិ សង្ខារេស្សបិ ធិត្តិទ្ធកិ វិញ្ញាណស្សីបិ ធិត្តិទ្ធកិ
 ធិត្តិទ្ធកិ វិជ្ជាតិ វិភកា វិមុត្តិ ។ វិមុត្តស្សី វិមុត្តិ
 ញាណំ ហោតិ ។ ទំណា ជាតិ វុសិតិ ព្រហ្មចរិយ
 កតិ កាណិយំ ឆាបរិ ឥត្តក្កាយាតិ មជាធាតិ ។
 បថមំ ។

(២៣៣) សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... កម្រ ចោ កកា ...
 អស្សត្តា កិក្ខុវេ បុគ្គុទ្ធាចា ឥមស្សី ចាតុម្មហាក្ខតិ-
 កាស្សី កាយស្សី ធិត្តិទ្ធកិ វិជ្ជាយ្យបិ វិមុត្តយ្យបិ
 តំ កិស្ស ហេតុ ធិស្សតិ ហិ កិក្ខុវេ ឥមស្ស
 ចាតុម្មហាក្ខតិកាស្ស កាយស្ស អាចយោបិ អបច-
 យោបិ អាធានម្យិ ធិកេចនម្យិ កស្មា កម្រាស្សត្តា
 បុគ្គុទ្ធាចា ធិត្តិទ្ធកិ វិជ្ជាយ្យបិ វិមុត្តយ្យបិ ។

(២៣៤) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ អរិយសាវកេអុក្ខចេដេនិ កាល
 បើយើងយ៉ាងនេះ តែងឲ្យយលាយក្នុងរូបផង ឲ្យយលាយក្នុង
 វេទនាផង ឲ្យយលាយក្នុងសញ្ញាផង ឲ្យយលាយក្នុងសង្ខារចាំនិ-
 ទ្ធាយផង ឲ្យយលាយក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើឲ្យយលាយ គឺ
 តែងឲ្យគ្រាន់ ព្រោះតែការធុញគ្រាន់ ចំនួនឥតស្រឡះបាន ។ កាល
 បើចំនួនឥតស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងថា ចំនួនឥតស្រឡះហើយ ដូច
 កំរិតទាន ។ អរិយសាវកេនា តែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់កត្តា
 អញ) អស់ហើយ មន្តព្រហ្មចរិយៈកត្តាអញបាននៅលើហើយ សោ-
 ឡសកិច្ច កត្តាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មន្តការណ៍ចុងដៃប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនទាន់ឲ្យយ ។ ចប់សូត្រ ១១ ។

(២៣៥) ទ្រង់នឹងនៅទៀតក្រុងសាវត្ថិ ... ក្នុងវិភាគនិង ព្រះ
 ទានព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ បុគ្គុទ្ធាចា ឥមស្សី ចាតុម្មហាក្ខតិ-
 កាយស្សី ធិត្តិទ្ធកិ វិជ្ជាយ្យបិ វិមុត្តយ្យបិ ក្នុងកាយវេល
 កើតអំពីមហាក្ខតចាំនិ ៤ នេះ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់
 ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ព្រោះថា សេចក្តីចម្រើនក្តី សេចក្តីវិនាសក្តី ដំណើរ
 កើតក្តី ដំណើរវិចកថាយក្តី របស់កាយវេលកើតអំពីមហាក្ខតចាំនិ ៤
 នេះ តែងប្រាកដ ហេតុនោះ បានជាបុគ្គុទ្ធាចា ឥមស្សី ចាតុម្មហាក្ខតិ-
 កាយស្សី ធិត្តិទ្ធកិ វិជ្ជាយ្យបិ វិមុត្តយ្យបិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយសូ ទី១៦៧

យេតុ ចោ ឯកំ កិក្ខុវេ វុទ្ធកំ ចំភ្នំ ឥតិបិ មហោ ឥតិបិ
 វិញ្ញាណំ ឥតិបិ កក្រាស្សុកា បុទ្ធក្នុងោ ចាលំ ចំភ្នំភ្នំកុំ
 ចាលំ វិទ្ធកំ ចាលំ វិមុទ្ធកំ កំ កំស្ស ហេតុ ធិយវត្តិ
 ហេតិ កិក្ខុវេ អស្សុកា បុទ្ធក្នុងោ អន្តោសិកំ
 មហាយិកំ បកមជ្ជំ ឯកំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ
 អក្កាតិ កស្មា កក្រាស្សុកា បុទ្ធក្នុងោ ចាលំ ចំភ្នំភ្នំកុំ
 ចាលំ វិទ្ធកំ ចាលំ វិមុទ្ធកំ ។

(២៣៦) វិមិ កិក្ខុវេ អស្សុកា បុទ្ធក្នុងោ ឥមិ
 ចាតុម្មហាក្ខតិកំ កាយំ អក្កោតោ ឧបកាធម្មយ្យ ទ
 ត្រេវ ចំភ្នំ កំ កំស្ស ហេតុ ធិស្សតាយំ កិក្ខុវេ
 ចាតុម្មហាក្ខតិកោ កាយោ ឯកម្យំ វស្សំ តិដ្ឋមានោ
 ទ្រេមិ វស្សានិ តិដ្ឋមានោ តិណិមិ វស្សានិ តិដ្ឋមានោ
 ចត្តាវិមិ វស្សានិ តិដ្ឋមានោ ចញ្ចមិ វស្សានិ តិដ្ឋ-
 មានោ ធនមិ វស្សានិ តិដ្ឋមានោ វិសិមិ វស្សានិ
 តិដ្ឋមានោ តិសិមិ វស្សានិ តិដ្ឋមានោ ចត្តាឡិសម្បិ
 វស្សានិ តិដ្ឋមានោ ចត្តាសម្បិ វស្សានិ តិដ្ឋមានោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ទី១៦៧

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកខាងធម្មជាតិណា ដែលហៅថា ចិក្ខុវេ
 មហាវុះ វិញ្ញាណវុះ បុទ្ធក្នុងអ្នកមិនទេវេនិក មិនកាចទៀយណាយ
 មិនកាចចុញគ្រាន់ មិនកាចផុសស្រឡះ ក្នុងធម្មជាតិទាំងឡាយ ដ៏-
 លើកនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ធម្មជាតិ
 គុះ បុទ្ធក្នុងអ្នកមិនទេវេនិក ធ្លាប់ចូលចិត្ត រាប់កាន់ ប្រកាន់មកហើយ
 អស់កាលជាអង្រែងជា គុះជាបេសកក្ស គុះជាអក្ស គុះជាខ្លួនបេសកក្ស
 ដូច្នោះ ហេតុនោះ បានជាបុទ្ធក្នុងអ្នកមិនទេវេនិក មិនកាចទៀយណាយ
 មិនកាចចុញគ្រាន់ មិនកាចផុសស្រឡះ ក្នុងធម្មជាតិទាំងឡាយ ។

(២៣៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុទ្ធក្នុងអ្នកមិនទេវេនិក តែងប្រកាន់
 កាយដែលកើតអំពីមហាក្ខតាំង ៤ នេះ ថាប្រសើរ ដោយថាជាខ្លួន តែ
 មិនប្រកាន់ខ្លួនចិត្តឡើយ ដ៏លើកនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រោះថា កាយដែលកើតអំពីមហាក្ខតាំង ៤ នេះ កាលបើបិទនៅបាន
 ១ ដង្វះ បិទនៅបាន ២ ដង្វះ បិទនៅបាន ៣ ដង្វះ បិទនៅបាន ៤ ដង្វះ
 ៥ ដង្វះ បិទនៅបាន ៦ ដង្វះ បិទនៅបាន ៧ ដង្វះ បិទនៅបាន ៨ ដង្វះ បិទនៅបាន ៩ ដង្វះ
 បិទនៅបាន ១០ ដង្វះ បិទនៅបាន ២០ ដង្វះ បិទនៅបាន ៤០ ដង្វះ
 បិទនៅបាន ៨០ ដង្វះ បិទនៅបាន ២០០ ដង្វះ បិទនៅបាន ៤០០ ដង្វះ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ចរាវិទូ ចជិទ្ធសមុប្បាទមនសិការោតិ

វស្សសភិបិ តិដ្ឋមាដោ កិយ្យោបិ តិដ្ឋមាដោ ។ យក្ស
ទោ ឯតំ កិក្ខារេ វុទ្ធកិ ចិក្ខុំ ឥតិបិ មដោ ឥតិបិ
វិញ្ញាណំ ឥតិបិ កំ វត្តិយា ច ធិវសស្ស ច អញ្ញាវេ
ឧប្បជ្ជតិ អញ្ញំ ធិវុជ្ជតិ ។

(២៣៧) គម្រ កិក្ខារេ សុតិក អវិយស្សវិកោ
មជិទ្ធសមុប្បាទិយេវ សាទុកំ យោធិសោ មនសិការោតិ
ឥតិ ឥមស្មិ សតិ ឥទំ ហោតំ ឥមស្សប្បាទា ឥទំ
ឧប្បជ្ជតិ ឥមស្មិ អសតិ ឥទំ ឆ ហោតំ ឥមស្ស ធិរោ-
តា ឥទំ ធិវុជ្ជតិ ។ សុទវេទនិយំ កិក្ខារេ ឧស្សំ ចជិទ្ធុ
ឧប្បជ្ជតិ សុទា វេទនា គស្សវេ សុទវេទនិយស្ស
ឧស្សស្ស ធិរោតា យំ តជ្ជិ វេទនិយំ សុទវេទនិយំ
ឧស្សំ ចជិទ្ធុ ឧប្បជ្ជា សុទា វេទនា សា ធិវុជ្ជតិ

អភិសមយសំយុត្ត សមាវិទូ កោលអំពីការតំណត់ទុកក្នុងចំនួនវិទូសមុប្បាទ

បិទៅបាន ១០០ គ្នា៖ បិទៅច្រើនជាង ១០០ គ្នា៖ តែងប្រាកដ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកឯធម្មដៈគណា ដែលហៅថា ចិក្ខុ
មនោរុះ វិញ្ញាណរុះ ចម្បងនោះ តែងកើតឡើងផ្សេង លេងទៅ
វិញផ្សេង តាំងយប់តាំងថ្ងៃ ។

(២៣៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រងសចក្ខីនោះ អវិយសាវិក្ខុ
ចេតិក តែងធ្វើទុកក្នុងចិក្ខុ ខ្យល់ដ៏ចូសមុប្បាទធម៌ ដោយឧបាយប្រដូ
ឲ្យប្រពៃថា កាលបើក្រទេមោម ទើបក្រទេមោម ព្រោះតែក្រទេមោម
ឡើង បានជាក្រទេមោមកើតឡើងដែរ កាលបើក្រទេមោមមិនបាន ក្រទេមោម
មិនដែរ ព្រោះតែក្រទេមោមលត់ បានជាក្រទេមោមលត់ដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ សុទវេទនាវិចារកើតឡើង ព្រោះការស្រ័យផស្សៈដែលជាច្រើន
នៃសុទវេទនា វេទនាណា ដែលកើតអំពីផស្សៈនោះ ធិសុទវេទនាដែល
កើតឡើង ព្រោះការស្រ័យផស្សៈដែលជាច្រើននៃសុទវេទនា វេទនា
នោះ កំលត់ទៅ ស្ងប់ម្ខាងទៅ ព្រោះការលេងនៃផស្សៈដែលជាច្រើន

សុត្តន្តបិដក សំយដ្ឋនិកាយស្ស វិទានវគ្គ

សា វ្រុបសមតិ ។ ទុក្ខវេទនំយំ កិក្ខវេ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ឈតិ ទុក្ខា វេទនា តស្សេវ ទុក្ខវេទនិយស្ស
 ធម្មស្ស វិរោតា យំ តជ្ឈំ វេទយំតិ ទុក្ខវេទនំយំ
 ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បត្តា ទុក្ខា វេទនា សា វិវុឌ្ឍតិ សា
 វ្រុបសមតិ ។ អទុក្ខមសុខវេទនំយំ កិក្ខវេ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ឈតិ អទុក្ខមសុខា វេទនា តស្សេវ អទុក្ខមសុ-
 ខវេទនិយស្ស ធម្មស្ស វិរោតា យំ តជ្ឈំ វេទយំតិ
 អទុក្ខមសុខវេទនំយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បត្តា អទុក្ខ-
 មសុខា វេទនា សា វិវុឌ្ឍតិ សា វ្រុបសមតិ ។

[២៣៨] សេយ្យថាបិ កិក្ខវេ ទ្ធិដ្ឋំ កដ្ឋានំ
 សង្ឃសមមោតាតា ទស្មា ជាយតិ តេថា អភិវិញ្ញ-
 តិ តេសំយេវ ទ្ធិដ្ឋំ កដ្ឋានំ ធាតាកភវិវិញ្ញាតា(១)
 យា តដ្ឋា ទស្មា សា វិវុឌ្ឍតិ សា វ្រុបសមតិ

១. ១. ធាតាកភវិវិញ្ញាតា ។

សុត្តន្តបិដក សំយដ្ឋនិកាយ វិទានវគ្គ

នៃសុខវេទនាគារងង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខវេទនា វេទនិកើត
 ឡើង ព្រោះភាស្រ័យធម្មស្សៈជាចម្លើយនៃទុក្ខវេទនា វេទនាណា ដែល
 កើតអំពីធម្មស្សៈនោះ ឯទុក្ខវេទនាដែលកើតឡើង ព្រោះភាស្រ័យធម្មស្សៈ
 ដែលជាចម្លើយនៃទុក្ខវេទនា វេទនាគារង កំលេងទៅ ស្ងប់ម្ខាងទៅ
 ព្រោះការលេងនៃធម្មស្សៈដែលជាចម្លើយនៃទុក្ខវេទនាគារងង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ វេទនាដែលមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ វេទនិកើតឡើង ព្រោះ
 ភាស្រ័យធម្មស្សៈដែលជាចម្លើយនៃវេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ វេទនាណា
 ដែលកើតអំពីធម្មស្សៈនោះ ឯវេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ ដែលកើតឡើង
 ព្រោះភាស្រ័យធម្មស្សៈដែលជាចម្លើយនៃវេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ វេទនា
 គារង កំលេងទៅ ស្ងប់ម្ខាងទៅ ព្រោះការលេងនៃធម្មស្សៈដែលជា
 ចម្លើយនៃវេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខគារងង ។

[២៣៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាចំហាយក្តៅ កើតឡើង
 ភ្លើងកំកើតឡើង ព្រោះវិភារាប្រជុំរូបម្ខាងឈើកំណាត់ កាលថើរឈើ
 ទាំងពីរកំណាត់គារងង ព្រែកឃ្មុតចេញពីឃ្មុតហើយ ចំហាយក្តៅដែល
 កើតអំពីកំណាត់ឈើនោះ កំលេងទៅ ស្ងប់ម្ខាងទៅ យ៉ាងណាមិញ

ឥតិសមយសំយុទ្ធស្ស បរោវន្ត សុខវេទនិយម្បិទំ

ឯវមេវ ទោ កិក្ការេ សុខវេទនិយម្បិ ធម្មំ បដិទ្ធ
 ឧប្បជ្ជតិ សុខា វេទនា កស្សេវ សុខវេទនិយស្ស
 ធម្មស្ស ចិរោតា យំ ឥទ្ធិ វេទយិតំ សុខវេទនិយម្បិ
 ធម្មំ បដិទ្ធ ឧប្បន្នា សុខា វេទនា សា ចិវុជ្ជតិ សា
 វុបសមតំ ទុក្ខវេទនិយម្បិ ធម្មំ បដិទ្ធ ឧប្បជ្ជតិ ទុក្ខា
 វេទនា កស្សេវ ទុក្ខវេទនិយស្ស ធម្មស្ស ចិរោតា
 យំ ឥទ្ធិ វេទយិតំ ទុក្ខវេទនិយម្បិ ធម្មំ បដិទ្ធ ឧប្បន្នា
 ទុក្ខា វេទនា សា ចិវុជ្ជតិ សា វុបសមតំ អទុក្ខ-
 មសុខវេទនិយម្បិ ធម្មំ បដិទ្ធ ឧប្បជ្ជតិ អទុក្ខមសុខា
 វេទនា កស្សេវ អទុក្ខមសុខវេទនិយស្ស ធម្មស្ស
 ចិរោតា យំ ឥទ្ធិ វេទយិតំ អទុក្ខមសុខវេទនិយម្បិ ធម្មំ
 បដិទ្ធ ឧប្បន្នា អទុក្ខមសុខា វេទនា សា ចិវុជ្ជតិ
 សា វុបសមតំ ។

ឥតិសមយសំយុទ្ធស្ស បរោវន្ត ការតើតឡើងនៃសុខវេទនាជាដើម

ខ្លួនភិក្ខុទាំងខ្លះយ សុខវេទនា តែងតែតឡើង ព្រោះគាត់ស្រ័យ
 ធម្មស្សដែលជាបច្ច័យនៃសុខវេទនា វេទនាណា ដែលតើតអំពីធម្មស្សៈ
 នោះ គឺសុខវេទនាដែលតើតឡើង ព្រោះគាត់ស្រ័យធម្មស្សដែលជាបច្ច័យ
 នៃសុខវេទនា វេទនានោះ កិលេតំទៅ ស្ងប់ម្ខាងទៅ ព្រោះការលេង
 នៃធម្មស្សដែលជាបច្ច័យនៃសុខវេទនាជាងគេ ទុក្ខវេទនា តែងតែតឡើង
 ព្រោះគាត់ស្រ័យធម្មស្សដែលជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនា វេទនាណា ដែល
 តើតអំពីធម្មស្សៈនោះ គឺទុក្ខវេទនាដែលតើតឡើង ព្រោះគាត់ស្រ័យធម្មស្សៈ
 ជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនា វេទនានោះ កិលេតំទៅ ស្ងប់ម្ខាងទៅ ព្រោះ
 ការលេងនៃធម្មស្សដែលជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនាជាងគេ វេទនាមិនជាទុក្ខ
 មិនជាសុខតើតឡើង ព្រោះគាត់ស្រ័យធម្មស្សដែលជាបច្ច័យនៃវេទនាមិន
 ជាទុក្ខមិនជាសុខ វេទនាណា ដែលតើតអំពីធម្មស្សៈនោះ គឺវេទនាមិន
 ជាទុក្ខមិនជាសុខ ដែលតើតឡើង ព្រោះគាត់ស្រ័យធម្មស្សដែលជាបច្ច័យ
 នៃវេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ វេទនានោះ កិលេតំទៅ ស្ងប់ម្ខាងទៅ
 ព្រោះការលេងនៃធម្មស្ស ដែលជាបច្ច័យនៃវេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ
 ជាងគេ ក៏យ៉ាងវេទនាដទៃ ។

(២៣៧) ឃី ឃស្សី កិក្ខុវេ សុត្តា អរិយស្សវិកោ
 ដស្សបិ ធិត្តំទុតិ វេទនាយបិ ធិត្តំទុតិ សញ្ញាយថ
 ធិត្តំទុតិ សង្ខារេសុបិ ធិត្តំទុតិ វិញ្ញាណស្មិបិ ធិត្តំទុតិ
 ធិត្តំទុតិ វិដ្ឋុតិ វិណតា វិដ្ឋុតិ ។ វិដ្ឋុតិស្មិ វិដ្ឋុតិមិត
 ញាណំ ហោតិ ។ ចីណា ជាតំ ស្រីតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ការណីយំ ឆាបរំ ឥត្តក្ខយាតិ បដាចាតិតិ ។
 ទុតិយំ ។

(២២០) សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... កក្រ ទោ កកា ...
 ចត្តារោមេ កិក្ខុវេ អាហារា ក្ខតានំ វា សក្កានំ បិតិយា
 សង្ការេសីនំ វា អទុក្ខហាយ ។ កកមេ ចត្តារោ ។
 កវជ្ឈីការោ អាហារោ វិជ្ជាវិកោ វា សុទ្ធាមោ វិ
 ដស្សា ទុតិយោ ធមោសញ្ញេតោ តតិយា វិញ្ញាណំ
 ចត្តុតំ ។ ឥមេ ទោ កិក្ខុវេ ចត្តារោ អាហារា ក្ខតានំ
 វា សក្កានំ បិតិយា សង្ការេសីនំ វា អទុក្ខហាយ ។

(២៣៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យោយ អរិយសាវកអ្នកចេះដឹង កាល
 បើឃើញយ៉ាងនេះ តែងនាំឱ្យយល់ក្នុងសម្បុរដឹង ឡើយកាល
 ក្នុងវេទនាដឹង ឡើយកាលក្នុងសញ្ញាដឹង ឡើយកាលក្នុងសង្ខារ
 ទាំងខ្យោយដឹង ឡើយកាលក្នុងវិញ្ញាណដឹង កាលបើឡើយកាល
 ក៏តែងឧត្តប្រាថ្នា ប្រារម្ភការឧត្តប្រាថ្នា ចំណុះផ្តុំស្រឡាចនា ។
 កាលបើចំណុះផ្តុំស្រឡាចនាហើយ សេចក្តីដឹងថា ចំណុះផ្តុំស្រឡាចនាហើយ
 ដូច្នោះ ក៏កើតមាន ។ អរិយសាវកនោះ តែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (ចេស
 ភាគអញ) អស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈភាគអញបាននៅចូលហើយ សោឡ
 សតិច្ចុភាគអញបានធ្វើស្រេចហើយ មន្តការភាគចុងដ៏ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 សោឡសតិច្ចុនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ១២ ។

(២២០) ត្រង់នឹងនៅទៀតប្រព្រឹត្តសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រា
 មានព្រារោគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យោយ កាល១២ នេះ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីការភ្នំនៅចុងនៃពួកក្នុងសក្ខុដឹង ដើម្បីអនុប្រារម្ភដល់ពួកសម្បុរសី
 សក្ខុដឹង ។ កាល១២ ក៏ដូចម្តេច ។ កវជ្ឈីការោ ដ៏គ្រោក
 គ្រោកក្តី ល្អិតក្តី (ជាទីមួយ) ដស្សហារ ជាទីពីរ មេទោសញ្ញេតា
 ហារជាទីបី វិញ្ញាណហារ ជាទីបួន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងខ្យោយ កាល១២
 នេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីការភ្នំនៅចុងនៃពួកក្នុងសក្ខុដឹង ដើម្បី
 អនុប្រារម្ភដល់ពួកសម្បុរសីសក្ខុដឹង ។

(២២០) កថា កិច្ចាវ កវិជ្ជា កាណ កថា ក
 កថា ។ សេយ្យជាបិ កិច្ចាវ ទ្វេ ជាយបតិកា
 បរិភូ សម្ពុលី អាធាយ កត្តាមត្តិ បដិបន្ទេយ្យំ គេ
 សមស្ស ឯកបុគ្គកោ បិយោ មធាចោ ។ អថទោ
 គេសំ កិច្ចាវ ទ្វិដ្ឋំ ជាយបតិកាធំ កត្តាភកាធំ យា
 បរិភូ សម្ពុលមត្តា សា បរិភូយំ បរិយាធាធំ កថេយ្យ
 សំយោ បនេស(១) កត្តាភវសេសោ អនិច្ចិណ្ណា(២) ។
 អថទោ គេសំ កិច្ចាវ ទ្វិដ្ឋំ ជាយបតិកាធំ ឯវមស្ស
 អម្ពាភំ ទោ យា បរិភូ សម្ពុលមត្តា សា បរិភូណា
 បុរិយាធិដ្ឋា អត្តិ ចាយំ កត្តាភវសេសោ អនិច្ចិណ្ណា
 យទ្ធន មយំ ឥមំ ឯកបុគ្គកំ បិយំ មធាបំ វិជ្ជា
 វល្លវត្ថុ សោណ្ឌិកត្ថុ កវិភូ បុគ្គមិសាធំ ទានត្ថា
 ឯវ(៣) ទ្វេបិ កំ កត្តាភវសេសំ ធំគុវយ្យាម ទោ ទេ(៤)
 សទ្ធាវ កថោ វិទស្សត្ថាភិ ។ អថទោ គេ កិច្ចាវ
 ទ្វេ ជាយបតិកា ឯវ ឯកបុគ្គកំ បិយំ មធាបំ វិជ្ជា

១ ទ. ប. សំយោ បនេស ។ ២ ប. អនិច្ចិណ្ណា ។ ៣ ទ. ប. វិញ្ញាណកម្មសំ ។
 ៤ តា សទ្ធាវ ។

(២២១) ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្សយ កវិជ្ជាភកហា គេត្រូវយប់
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្សយ ដូចជាភិយោស្វាមីភិទោ គប្បីចាំយក
 ស្បៀងភិទម្ពុដើរទៅកាន់ផ្លូវលំបុក ស្វាមីភិយោសោ បានកូនច្រសវៃ
 មួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្សយ ប្រាកាលដែល
 ភិយោស្វាមីចាំនិទ្ធាភំ កំពុងដើរទៅកាន់ផ្លូវលំបុកនោះ ស្បៀងបង្គិច
 បង្គុចនោះ អស់លើដីទៅ ផ្លូវលំបុកនោះ នៅសល់ត្រង់មិនទាន់ផុត ។
 ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្សយ ទើបភិយោស្វាមីចាំនិទ្ធាភំនោះ ប្រើក្បួនយ៉ាង
 នេះថា ស្បៀងភាកហាបង្គិចបង្គុចរបស់យើងនោះ អស់លើដីទៅហើយ
 ផ្លូវលំបុកនៅសល់ត្រង់មិនទាន់ផុតឡើយ បើដូច្នោះ យើងត្រូវសម្លាប់កូន
 ច្រសវៃមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តនោះ ធ្វើជារៀងរាល់ ជាផ្នែកផង
 កាលយើងយំចាំនិទ្ធាភំ ស៊ីសាច់កូននោះហើយ ទើបត្រូវផ្លូវលំបុក
 ដែលនៅសល់នោះផុតបាន បើមិនដូច្នោះ យើងចាំនិទ្ធាភំ មុនជា
 ទើបស្លាប់ចាំនិទ្ធាភំ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្សយ ប្រាកោះ ភិយោស្វាមី
 ចាំនិទ្ធាភំនោះ សម្លាប់កូនច្រសវៃមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តនោះ

សុខុម្ពិទ្ធិនៈ សំយោគនិកាយ វិចារន្ត

ស្រុក លោក្ខិកក្ស កវិក្ខា បុគ្គម៌សាចិ ទានត្ថា
 ឯវ តំ កត្តាភវិសសំ ចិត្តវយ្យំ តេ បុគ្គម៌សាចិ ទេវ
 ទានយ្យំ ទុវេ ឧ បតិបិសេយ្យំ កហំ ឯកបុគ្គក
 កហំ ឯកបុគ្គកាតិ ។ តំ កំ មញ្ញផ ភិក្ខុវេ អបិ
 ទុ តេ ឧវយ វ អាហារិ អាហារយ្យំ មធាយ វ
 អាហារិ អាហារយ្យំ មណ្ឌតាយ វ អាហារិ អាហារយ្យំ
 វិក្ខុសតាយ វ អាហារិ អាហារយ្យន្តំ ។ ទោ ហោតិ
 ភន្ត ។ ឧទុ តេ ភិក្ខុវេ យាវទេវ កត្តាវស្ស ចិត្តវ
 ណត្តាយ អាហារិ អាហារយ្យន្តំ ។ ឯវ ភន្ត ។ ឯវមេវ
 ទ្វាហំ ភិក្ខុវេ កវិក្ខុកាភេ អាហារេ ធម្មត្រោតិ
 វតាមិ ។ កវិក្ខុកាវេ ភិក្ខុវេ អាហារេ បរិញ្ញាតេ
 មត្តកាមតុណិកោ វតោ បរិញ្ញាតោ ហោតិ មត្ត
 កាមតុណិកោ វតោ បរិញ្ញាតោ ឧត្តំ តំ សញ្ញាជំជំ
 យេន សញ្ញាជំនេន សញ្ញត្តោ អវិយស្សនិកោ មុន
 វិមិ លោកំ អាគច្ឆេយ្យ ។

សុខុម្ពិទ្ធិនៈ សំយោគនិកាយ វិចារន្ត

ធ្វើជាវៀរជន ជាផ្គុំជន កាលបើវិចារន្តាមិទំភិវោសំ សុំសាចំ
 កូនហើយ ទើបដើរត្រូវផ្លូវលំបាកដែលនៅសល់នោះឱ្យផុតខុន វិចារ
 ន្តាមិទាន សុំសាចំកូនជន តែច្រើនជនជា ហែកូនប្រុសតែមួយ អ្នកឯង
 ទៅឯណា ហែកូនប្រុសតែមួយ អ្នកឯងទៅឯណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ខ្យង អ្នកទាំងខ្យង សំគាល់ដំណើរនោះដូចម្តេច វិចារន្តាមិ
 នោះ លេបអាហារដើម្បីការលេង លេបអាហារដើម្បីការស្រវឹង លេប
 អាហារដើម្បីការប្រដាប់ភាពតែង លេបអាហារដើម្បីការស្លូតស្តួក ដែរ
 ឬ ។ បរិក្រព្រាអង្គដ៏ចម្រើន ដំណើរនៃវិចារន្តដូច្នោះទេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងខ្យង វិចារន្តាមិទាន ក្រែងលេបអាហារគ្រាន់តែដើម្បីនឹងត្រូវ
 ផ្លូវលំបាកឱ្យផុតតែប៉ុណ្ណោះទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងខ្យង គង់គរពាលថ្មី គ្រូអ្នកលំបាក ឯលំកឱ្យកាហារ កំ
 យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងខ្យង កាលបើកំណត់ដីកឱ្យកាហារ
 ហារហើយ កំណត់ជាទុកកំណត់ដីកនោះ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងយម
 កុលទាំង ៧ ដែរ កាលបើកំណត់ដីកនោះដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាមកុល
 ទាំង ៧ ហើយ វិចារន្តាមិ ដែលប្រកចដោយសំយោជនៈណាហើយ
 គ្រូត្រូវបំបែកកាន់លោកនេះម្តងទៀត សំយោជនៈនោះមិនទាន់ទេ ។

ភក្ដិសម្រាប់យុទ្ធសាស្ត្រ ហោរវិទ្យា ធម្មសាស្ត្រ

(២២២) កថក្កា កិក្ខុវេទ ធម្មសាស្ត្រ ធម្មតោ ។
 សេយ្យោបិ កិក្ខុវេ កាវិ ធិត្ត្រា កុណ្ឌោតោ ធិស្សាយ
 កិដ្ឋយ្យ យេ កុណ្ឌធិស្សិតា ចាណា ភេ ធិ ទានេយ្យ
 វុក្ខោតោ ធិស្សាយ កិដ្ឋយ្យ យេ វុក្ខធិស្សិតា ចាណា
 ភេ ធិ ទានេយ្យ ទទកោតោ ធិស្សាយ កិដ្ឋយ្យ យេ
 ទទកធិស្សិតា ចាណា ភេ ធិ ទានេយ្យ អកាសោតោ
 ធិស្សាយ កិដ្ឋយ្យ យេ អកាសធិស្សិតា ចាណា ភេ
 ធិ ទានេយ្យ យត្តោទេ ហិ សា កិក្ខុវេ កាវិ ធិត្ត្រា
 ធិស្សាយ កិដ្ឋយ្យ យេ តំ ធិស្សិតា តំ ធិស្សិតា
 ចាណា ភេ ធិ ទានេយ្យ វិវេទេ ទ្វាហំ កិក្ខុវេ
 ធម្មសាស្ត្រ ធម្មតោ វិវេទេ ។ ធម្មស្ស កិក្ខុវេ
 អហារេ បរិញ្ញាភេ កិស្សោ វេទនា បរិញ្ញាភា ហោត្តិ
 តិសុ វេទនាសុ បរិញ្ញាភាសុ អរិយស្សវកស្ស ធិត្ត
 កំក្ខុ ឧត្តវិកាណិយត្តិ វិវេទេ ។

ភក្ដិសម្រាប់យុទ្ធសាស្ត្រ ហោរវិទ្យា ព្រះពោធិវិទ្យា

(២២២) ម្នាលភិក្ខុចំនុំឡាយ ធម្មសាស្ត្រ គឺត្រូវយល់ដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចំនុំឡាយ ដូចជាមេតាដែលមិនមានស្បែក បើ
 ឈរនៅក្នុងជញ្ជាំង ក៏ត្រូវត្រួតសត្វដែលកាស្រ័យនៅក្នុងជញ្ជាំងនោះ
 បើឈរនៅក្នុងដីមេឈើ ក៏ត្រូវត្រួតសត្វដែលកាស្រ័យនៅក្នុងដីមេឈើ
 នោះ បើឈរនៅក្នុងទឹក ក៏ត្រូវត្រួតសត្វដែលកាស្រ័យនៅក្នុង
 ទឹកនោះ បើកម្រិតប្រមាណ បើឈរកណ្តាលរល ក៏ត្រូវត្រួតសត្វដែលកាស្រ័យ
 នៅក្នុងកាកសំណល់នោះ ម្នាលភិក្ខុចំនុំឡាយ មេតាដែលមិនមានស្បែក
 នោះ ឈរនៅក្នុងទីណា ។ ក៏គង់ត្រូវត្រួតសត្វដែលកាស្រ័យនៅក្នុងទី
 នោះ ។ វាសិ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុចំនុំឡាយ គង់គតិកាល
 ថា ត្រូវត្រួតសត្វដែលកាស្រ័យលើធម្មសាស្ត្រ គឺយ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ចំនុំឡាយ កាលបើកំណត់ដីធម្មសាស្ត្រហើយ ក៏ឈ្មោះថា កំណត់
 កំណត់ដីធម្មសាស្ត្រ កាលបើកំណត់ដីធម្មសាស្ត្រទៅកំណត់ដីហើយ
 គង់គតិកាលថា កំណត់ដី ដែលអរិយសាវ័កត្រូវធ្វើទៅទៀត
 មិនមានឡើយ ។

(២២២) កថត្តា កិក្ខុវេ មនោសញ្ចេតនាហារោ
 ទដ្ឋញោ ។ សេយ្យជាមិ កិក្ខុវេ អង្ការកាសុ សាធំ-
 កាចារិសា បុណ្ណា អង្ការាធំ វិភង្គិកាធំ(*) វិភង្គមាធំ
 អថ បុរិសោ អាគារេយ្យ ធីវិភុកាមោ អមិភុកាមោ
 សុខកាមោ ទុក្ខម្យង្គិក្កាលា អមេធំ ទ្វេ ពលវត្តោ
 បុរិសា ធាតាតាហាសុ កាលោក្ខា កំ អង្ការកាសុ ទប-
 កាឡយ្យំ ។ អថតោ កិក្ខុវេ ឧស្ស បុរិសស្ស អា-
 កាវស្ស ធមតោ អាវកា វ មក្ខតា អាវកា បណិធំ កំ
 កស្ស ហេតុ វិធិតញ្ញិ(*) កិក្ខុវេ ឧស្ស បុរិសស្ស ហោតិ
 វិភង្គាហំ អង្ការកាសុ បបតិស្សាមិ កតោធំធំ ម-
 ណំ ។ ធិតញ្ញមិ មណាមត្តំ វ ទុក្ខន្តំ វិវេសេ ទ្វាហំ
 កិក្ខុវេ មនោសញ្ចេតនាហារោ ទដ្ឋញោតិ វនាមិ ។
 មនោសញ្ចេតនាយ កិក្ខុវេ អាហារ បរិញ្ញាតេ

* វិភង្គិកាធំ ពន្លឺ ចេតនា ទិស្សតិ ។ ២ ១. ១. ២៧៧ ។

(២២៣) ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ មនោសញ្ចេតនាហារោ គេត្រៃ
 យលំដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ ដូចជា រណ្តៅរើកភ្លើង មាន
 ជម្រៅជាងមួយជួបបុរស ពេញដោយរើកភ្លើង ឥតមានអណ្តាត ឥត
 មានជ្រុង ចូរជា មានបុរសអ្នកប្រាថ្នាចង់រស់នៅ មិនប្រាថ្នាចង់ស្លាប់
 ស្រឡាញ់សុខ ឆ្លើមទុក្ខ ដើរមក ស្រាប់តែបុរសក៏ទាក់ទានកម្លាំង
 ចាប់បុរសនោះ ត្រង់ដើមវែងម្នាក់ម្នាក់ ទាញទម្លាក់ទៅក្នុងរណ្តៅរើក
 ភ្លើងនោះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ កាលបើដូច្នោះ បុរសនោះ សម
 ជាមានចេតនាអំណត់ឱ្យឃ្លាត មានប្រាថ្នាចង់ឱ្យឆ្ងាយ មានបំណងចង់ឱ្យ
 ឃ្លាត ឥតរណ្តៅរើកភ្លើងនោះ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់កិក្ខុ
 ចាំនិទ្យាយ ព្រោះថា បុរសនោះ បានដឹងដាក់លាក់ថា បើកាតាអញ
 នឹងទម្លាក់ទៅក្នុងរណ្តៅរើកភ្លើងនេះ កាតាអញមុខជានឹងដល់ខ្ញុំរសេចក្តី
 ស្លាប់ ឬដល់ខ្ញុំរសេចក្តីទុក្ខស្មោះនឹងស្លាប់ ព្រោះឥតការទម្លាក់ទៅក្នុងរណ្តៅ
 រើកភ្លើងនោះជាហេតុ ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ អថឥត
 ការលថា ត្រូវអ្នកលំដោយលំមនោសញ្ចេតនាហារោ កិដ្ឋុច្ចារវេជេ ។
 ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ កាលបើកំណត់ដឹងខ្ញុំមនោសញ្ចេតនាហារោហើយ

អភិសម្ពេទ្ធសិលា ធម្មវិញ្ញាណបារមី

កិស្សា កណ្តា បរិញ្ញាតា ហោត្តិ ភិសុ កណ្តាសុ
បរិញ្ញាតាសុ អរិយស្សវកស្ស ទុក្ខំ កំព្វំ ទុក្ខិកា-
រណីយន្តិ វធម៌ ។

(២២២) កថត្ថុ ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណបារមី ទដ្ឋក្រោ
សេយ្យជាមិ ភិក្ខុវេ ចោវ អកុចារិ កមោត្តា វញ្ញា
ទស្សយ្យំ អយន្ត ទេវ ចោរោ អកុចារិ វមស្ស
យំ ឥច្ឆសិ ភំ ទណ្ឌំ មណោហិតិ កមេធំ រាជា វរិ
វទេយ្យ កច្ឆថ រោ ឥមំ បុរិសំ បុព្វស្តាសមយំ
សត្តិសកេន ហោតាតិ កមេធំ បុព្វស្តាសមយំ
សត្តិសកេន ហោទេយ្យំ អថ រាជា មជ្ឈន្តិកសមយំ
វរិ វទេយ្យ អន្តោ កថំ សោ បុរិសោតិ កថេវ
ទេវ ធីតិកិ កមេធំ រាជា វរិ វទេយ្យ កច្ឆថ រោ
ភំ បុរិសំ មជ្ឈន្តិកសមយំ សត្តិសកេន ហោតាតិ

អភិសម្ពេទ្ធសិលា ធម្មវិញ្ញាណបារមី

កិស្សា កណ្តា បរិញ្ញាតា ហោត្តិ ភិសុ កណ្តាសុ
បរិញ្ញាតាសុ អរិយស្សវកស្ស ទុក្ខំ កំព្វំ ទុក្ខិកា-
រណីយន្តិ វធម៌ ។

(២២២) ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរិញ្ញាណបារមី តើត្រូវយល់
ដូចម្តេច ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាពួកអនុបុរស ចាប់បាទាចារិ
ដែលប្រព្រឹត្តអំពើកាត្រក់ យកមកផ្ទុយផល់គ្រោះរាជជា បពិត្រគ្រោះ
សម្មាសម្ពុទ្ធបុគ្គលនោះជាបាទាចារិបុរស ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអំពើកាត្រក់
សូមទ្រង់ដាក់កាត្រក់ចល់ចោរនេះ កាមត្រាណេដបំណង ត្រាណេជាទានគ្រោះ
បទុលចំពោះបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ខ្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន ចូរអ្នកទាំងឡាយ
ទៅប្រហារបុរសនោះ ១០០ លំហែង ក្នុងវេលាព្រឹក រាជបុរសក៏ប្រហារ
បុរសនោះ ១០០ លំហែង ក្នុងវេលាព្រឹក លុះដល់សម័យថ្ងៃត្រង់ ត្រា
ណេជាគ្រាស្នូយ៉ាងនេះថា ខ្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន បុរសនោះដូចម្តេចទៅ
រាជបុរសក្រាចចូលថា បពិត្រគ្រោះសម្មាសម្ពុទ្ធបុគ្គល បុរសនោះនៅសេដីដែលទេ
ត្រាណេជាទានគ្រោះបទុលចំពោះបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ខ្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន
ចូរអ្នកទាំងឡាយទៅប្រហារបុរសនោះ ១០០ លំហែង ក្នុងសម័យថ្ងៃត្រង់

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទាមវគ្គ

កមេតំ មជ្ឈន្តិកសមយំ សន្តិសកេន ហនេយ្យំ អថ
 រាជា សាយណ្ណសមយំ ឃរំ វនេយ្យ អន្តោ កថំ សោ
 បុរិសោតិ កថេវ នេវ ជីវតីតំ កមេតំ រាជា ឃរំ វនេយ្យ
 កច្ចថ ភោ តំ បុរិសំ សាយណ្ណសមយំ សន្តិសកេន
 ហនថាតិ កមេតំ សាយណ្ណសមយំ សន្តិសកេន ហ-
 នេយ្យំ ។ តំ កំ មក្ខន កិក្ខវេ អថ ទុ ទោ សោ
 បុរិសោ និវសំ តីហំ សន្តិសកេហំ ហក្ខមាទោ
 កកោនិទានំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវនេយេថាតិ
 ឯកំសន្ធិថិ កិក្ខវេ សន្តិយា ហក្ខមាទោ កកោនិទានំ
 ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវនេយេថ ភោ ចទ វិទោ
 តីហំ សន្តិសកេហំ ហក្ខមាទោតិ ឯវមេវ ទ្វាហំ
 កិក្ខវេ វិញ្ញាណហារោ ទដ្ឋោតិ វនាមិ ។ វិញ្ញាណ
 កិក្ខវេ អាហារេ បរិញ្ញាតេ ជាមរុថំ បរិញ្ញាតិ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទាមវគ្គ

កថបុរសកំប្រហារបុរសនា ១០០ លំតៃតិ កុតិសម័យវ័ថ្មក្រតិ លុរេដលំ
 សម័យវ័ថ្មស្យល ព្រហេតាទ្រង់ត្រាស់ស្មយ៉ាងនេះថា ខ្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន
 បុរសនាដូចម្តេចទៅ កថបុរសក្រាបទូលថា ចតិទ្រព្រះសម្មតិទេត
 បុរសនាដៅសំដីដលទេ ព្រហេតាទ្រង់ទានព្រះបទូលចំពោះបុរសនា
 យ៉ាងនេះថា ខ្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន ចូរអ្នកទាំងឡាយទៅប្រហារបុរសនា
 ១០០ លំតៃតិ កុតិសម័យវ័ថ្មស្យល កថបុរសកំប្រហារបុរសនា ១០០
 លំតៃតិ កុតិសម័យវ័ថ្មស្យល ។ ខ្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
 សំគាល់សេចក្តីនាដូចម្តេច កាលបើបុរសនា ត្រូវគេប្រហារ ៣០០ លំ-
 តៃតិកុតិសម័យវ័ថ្ម ទំនិទុក្ខទោមនស្ស ព្រោះហេតុគេប្រហារនោះ ខ្នាល
 កិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុរសនាត្រូវប្រហារត្រឹម ១ លំតៃតិប៉ុណ្ណោះ កំ-
 រងទុក្ខទោមនស្ស ព្រោះគេប្រហារ ១ លំតៃតិនោះទៅយើង ចំណង់
 បើត្រូវប្រហារដល់ ៣០០ លំតៃតិនោះ មិនធ្ងន់និយាយទេ យ៉ាង
 ណាមិញ ខ្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតពាលថា ត្រូវអ្នករាល់គ្នាយល់
 វិញ្ញាណហារ កំយ៉ាងនោះដែរ ។ ខ្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកំណត់
 ដឹងវិញ្ញាណហារហើយ កំណោះថា ពុទ្ធកំណត់ដឹងនូវទោមនស្សដែរ

ពាទ្យោ បរិញ្ញាតេ អរិយស្សវកស្ស ទក្ខំ កិញ្ចិ

ទុក្ខវិការណីយន្តំ វនាមីតិ ។ តតិយំ ។

(២២៨) សាវគ្គិយំ វិចារតិ ... តត្រ ចោ កតា ...

ចត្តារោមេ កិក្ខុវេ អហារក ក្ខតានំ វ សត្តានំ បិគិយោ

សម្ពវេសីនំ វ អនុក្កហាយ ។ កតមេ ចត្តារោ ។

កវឡិការោ អហារោ ឧឡវិកោ វ សុទ្ធិមោ វ

ធម្មេ ទុកិយោ មោសាសោតតា តតិយោ វិញ្ញាណិ

ចក្ខុកំ ។ ឥមេ ចោ កិក្ខុវេ ចត្តារោ អហារក ក្ខតានំ

វ សត្តានំ បិគិយោ សម្ពវេសីនំ វ អនុក្កហាយ ។

កាលបើកំលាតំដឹងនូវភាពនិងប្រហើយ គឺជាគតិកាលថា កិច្ចណាមួយ

ដែលអរិយសាវ័កត្រូវធ្វើទៅទៀត មិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ

ទី ៣ ។

(២២៨) ច្រើននឹងទៅទៀតក្រុងសាវគ្គិ ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ

ពាទ្យោ ... ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កហោ ៤ ច្រើន

ទៅដើម្បីការតាំងនៅបាននៃក្នុងក្នុងសត្វផង ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ក្នុងសម្ព-

វេសីសត្វផង ។ កហោ ៤ កើដូចម្តេចម្តេ ។ គឺត្រូវតាមហារ ដ៏

គ្រោគគ្រោក្ខិ ល្អិត្តិ (ជាទីមួយ) ដស្សហារជាទីពីរ មោសាសោតតា-

ហារជាទីបី វិញ្ញាណហារជាទីបួន ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កហោ ៤

នេះឯង ច្រើនទៅដើម្បីការតាំងនៅបាននៃក្នុងក្នុងសត្វផង ដើម្បីអនុ-

គ្រោះដល់ក្នុងសម្ពវេសីសត្វផង ។

(២២២) កិក្ខុវេ អាហារ អត្ថំ

វាសា អត្ថំ ទន្ធិ អត្ថំ តណ្ហា បតិជ្ជិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ

វិជ្ជំ យត្ថ បតិជ្ជិតំ វិញ្ញាណំ វិជ្ជំ អត្ថំ តត្ថ ចាម-

រុបស្ស អវក្កន្តំ យត្ថ អត្ថំ ចាមរុបស្ស អវក្កន្តំ អត្ថំ

តត្ថ សង្ខារំ វិជ្ជំ យត្ថ អត្ថំ សង្ខារំ វិជ្ជំ អត្ថំ

តត្ថ អាយតិ បុទត្តកំភិណិត្តិ យត្ថ អត្ថំ អាយតិ

បុទត្តកំភិណិត្តិ អត្ថំ តត្ថ អាយតិ ជាតិជរាមរណំ

យត្ថ អត្ថំ អាយតិ ជាតិជរាមរណំ សសោកំ កំ

កិក្ខុវេ សវជំ(១) សទ្ធាយោសន្តិ វិធាមិ ។ ជស្ស ទេ

កិក្ខុវេ អាហារ ... មរោសញ្ចេតាយ ទេ កិក្ខុវេ

១ ឧ.ប. សទ្ធិ ។

(២២២) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ បើតាម្រក សេចក្តីរីករយ

ចំណង់ មានក្នុងវិទ្យុកាកហារហើយ វិញ្ញាណកំលូតលាស់ កាំងនៅ

សិប្បក្នុងវិទ្យុកាកហារនោះដែរ វិញ្ញាណកំលូតលាស់ កាំងនៅសិប្បក្នុង

ទិណ ឆាមរុបកំណាមចុក្កន្តិទីនោះ ឆាមរុបកំណាមចុក្កន្តិទិណ សង្ខារ

ចាំនិទ្យាយកំចេះម្រឹមក្នុងទីនោះ សង្ខារចាំនិទ្យាយចេះម្រឹមក្នុងទិណ ការ

ចាប់កំណើតក្នុងភក្តីគេទៅទៀត ក៏មានក្នុងទីនោះ ការចាប់កំណើតក្នុង

ភក្តីគេទៅទៀត មានក្នុងទិណ ជាតិ ជរា មរណៈគេទៅទៀត ក៏មាន

ក្នុងទីនោះ ជាតិ ជរា មរណៈគេទៅទៀត មានក្នុងទិណ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិ-

ទ្យាយ គឺជាគតារោលថា ទីនោះ ប្រកបដោយសោក ប្រកបដោយ

គុណិកភាពក្តីលេស ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ

ចាំនិទ្យាយ បើក្នុងវិទ្យុកាកហារ ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ បើក្នុងមរោ-

ភកិសមយសំយុត្តស្ស មហាវិទ្ធ រណិវិទ្ធការុណមា

អាហារេ ... វិញ្ញាណេ ទេ ភិក្ខុវេ អាហារេ អត្ថំ រណេ
អត្ថំ ទទ្ធំ អត្ថំ តណ្ហា បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ វិរុទ្ធិ
យត្ថ បតិដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ វិរុទ្ធិ អត្ថំ តត្ថ ធាមរុបស្ស
អវិក្កន្តំ យត្ថ អត្ថំ ធាមរុបស្ស អវិក្កន្តំ អត្ថំ តត្ថ
សង្ខារំ វុឌ្ឍិ យត្ថ អត្ថំ សង្ខារំ វុឌ្ឍិ អត្ថំ តត្ថ
អាយតិ បុព្វកំភិវិទ្ធិ យត្ថ អត្ថំ អាយតិ បុព្វកំ-
ភិវិទ្ធិ អត្ថំ តត្ថ អាយតិ ជាតិជរាមរណំ យត្ថ អត្ថំ
អាយតិ ជាតិជរាមរណំ សសោកំ តំ ភិក្ខុវេ សវនំ
សទ្ធាយាសន្តិ វតាមិ ។

(២២៧) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ រណេកា វិ ចិក្ខុ-
ការណេ វិ សតិ រណេយ វិ លាទាយ វិ ហលិទ្ធិ-
យា វិ ចិលិយា វិ មត្តិដ្ឋាយ វិ សុមដ្ឋេ(១) វិ ជល-
កេ វិ ភិក្ខុយា វិ ទុស្សបដេ វិ វត្តិបិ វិ បុរិសរុបិ
វិ អភិវិទ្ធិទេយ្យ សទ្ធិប្បទ្ធី ឯវាមវ ទោ ភិក្ខុវេ

១ សុចរិត្តំ វិ វិ ភក្ខិ អត្តំ យោគេ ទិស្សតិ ។

ភកិសមយសំយុត្ត មហាវិទ្ធ ឧបាទោយនាម្រលកំប្បដានិទុរ

សញ្ញាភាហា ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើប្រក រសត្តិភកយ
ចំណង់ មានក្នុងវិញ្ញាណហារ វិញ្ញាណកិល្យតហសំ ភាំងនៅសិប្ប
ក្នុងវិញ្ញាណហារនោះ វិញ្ញាណកិល្យតហសំ ភាំងនៅសិប្បក្នុងវិញ្ញា
នាមប្រតិយោបុក្កទិវនោះ នាមប្រតិយោបុក្កទិវនា សង្ខារទាំង-
ឡាយ ក៏ចម្រើនឡើងក្នុងវិញ្ញាណ ក៏ចម្រើនឡើងក្នុងវិញ្ញាណ
ការចាប់កំណើតក្នុងកាលទៅទៀត ក៏មានក្នុងវិញ្ញាណ ការចាប់កំណើត
ក្នុងកាលទៅទៀត មានក្នុងវិញ្ញាណ ជាតិ ជរា មរណៈក៏ទៅទៀត
ក៏មានក្នុងវិញ្ញាណ ជាតិ ជរា មរណៈក៏ទៅទៀត មានក្នុងវិញ្ញាណ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគរោលថា វិញ្ញាណ ប្រកចរដោយរសាត ប្រក
ដោយគុណិកភិក្ខុវេសេ ប្រកចរដោយរសាត្តិក្នុងវិញ្ញាណ ។

(២២៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាជាតិជ្រលកំ ឬជាតិ
និទុរ កាលបើមានទឹកជ្រលកំ លីក្ខតិ រមៀតក្ខិ ក្រុក្ខិ ស្បែកក្ខិ កិក្ខុ
រេស្តិ ឬបុប្ផាស ឲ្យមានគោរយៈត្បូចសត្វគ្រប់ គាច្រជាស ឬផែ
ក្ការ គាជញ្ជកំ ឬផ្កាសំពតំ ដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

សុត្តនិបិដក សំយុត្តនិកាយ សុត្តនិកាយ វិចារនិទាន

ករវិញ្ញាណ ទេ អាហារ អត្ថំ រាគ អត្ថំ ទទ្ធិ អត្ថំ
 តណ្ហា បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ វិជ្ជំ យត្ថ បតិដ្ឋិតំ
 វិញ្ញាណំ វិជ្ជំ អត្ថំ តត្ថ ទាមរុបស្ស អវក្កាន្តិ យត្ថ អត្ថំ
 ទាមរុបស្ស អវក្កាន្តិ អត្ថំ តត្ថ សដ្ឋារាជំ វុទ្ធិ យត្ថ
 អត្ថំ សដ្ឋារាជំ វុទ្ធិ អត្ថំ តត្ថ អាយតិ បុទត្តវកិច្ចំ ព្វត្ថំ
 យត្ថ អត្ថំ អាយតិ បុទត្តវកិច្ចំ អត្ថំ តត្ថ អាយតិ
 ជាតិជរាមរណំ យត្ថ អត្ថំ អាយតិ ជាតិជរាមរណំ
 សសោកំ តំ ភិក្ខុវេ សាជំ សទ្ធាយាសន្តំ វិនាមិ។
 ឧស្សេ ទេ ភិក្ខុវេ អាហារេ ... មចោសកោតាយ ទេ
 ភិក្ខុវេ អាហារេ ... វិញ្ញាណេ ទេ ភិក្ខុវេ អាហារេ អត្ថំ
 រាគ អត្ថំ ទទ្ធិ អត្ថំ តណ្ហា បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ
 វិជ្ជំ យត្ថ បតិដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ វិជ្ជំ អត្ថំ តត្ថ ទាម-
 រុបស្ស អវក្កាន្តិ យត្ថ អត្ថំ ទាមរុបស្ស អវក្កាន្តិ

សុត្តនិបិដក សំយុត្តនិកាយ វិចារនិទាន

បើកម្រេក សេចក្តីកេរយ ចំណង់ មានក្នុងវិញ្ញាណហារនោះ វិញ្ញាណ
 កិល្យតណសំ កាំងនៅស៊ប់ក្នុងវិញ្ញាណហារនោះ វិញ្ញាណកិល្យតណសំ
 កាំងនៅស៊ប់ក្នុងចំណង ទាមរុបស្សចុះក្នុងចំណង ទាមរុបស្សចុះ
 ក្នុងចំណង សដ្ឋារាជំច្បាយក៏ចម្រើនឡើងក្នុងចំណង សដ្ឋារាជំច្បាយ
 ចម្រើនក្នុងចំណង ការចាប់កំណើតក្នុងភពច្រើនទៀត ក៏មានក្នុងចំណង
 ការចាប់កំណើតក្នុងភពច្រើនទៀត មានក្នុងចំណង ជាតិ ជរា មរណៈ
 ករវិញ្ញាណ ក៏មានក្នុងចំណង ជាតិ ជរា មរណៈករវិញ្ញាណ មាន
 ក្នុងចំណង ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ គឺជាគតិភាពជា ចំណង ប្រកបដោយ
 សោក ប្រកបដោយចុលីនិកាទំក្តីលេស ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អៀលចិត្ត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ បើក្នុងវិញ្ញាណហារ ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ
 បើក្នុងមរណ មរណភពហារ ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ បើកម្រេក
 សេចក្តីកេរយ ចំណង់ មានក្នុងវិញ្ញាណហារ វិញ្ញាណកិល្យតណសំ
 កាំងនៅស៊ប់ក្នុងវិញ្ញាណហារនោះ វិញ្ញាណកិល្យតណសំ កាំងនៅស៊ប់
 ក្នុងចំណង ទាមរុបស្សចុះក្នុងចំណង ទាមរុបស្សចុះក្នុងចំណង

អត្ថំ តត្ថ សង្ខារំ វុទ្ធិ យត្ថ អត្ថំ សង្ខារំ វុទ្ធិ
 អត្ថំ តត្ថ អាយតី បុព្វកំភិទ្ធិត្ថំ យត្ថ អត្ថំ អាយតី
 បុព្វកំភិទ្ធិត្ថំ អត្ថំ តត្ថ អាយតី ជាតិជរាមណំ
 យត្ថ អត្ថំ អាយតី ជាតិជរាមណំ សសោតំ តំ
 កិក្ខុវេ សវនំ សុខាយាមន្តំ វិនាមិ ។

(២២៨) កវុទ្ធិការ តេ កិក្ខុវេ អាយា ទត្ថំ

រកោ ទត្ថំ ទត្ថំ ទត្ថំ តណ្ហា អប្បតិដ្ឋតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ
 អវុទ្ធិ យត្ថ អប្បតិដ្ឋតំ វិញ្ញាណំ អវុទ្ធិ ទត្ថ តត្ថ
 ចាមរុបស្ស អក្កន្តំ យត្ថ ទត្ថ ចាមរុបស្ស អ-
 ក្កន្តំ ទត្ថ តត្ថ សង្ខារំ វុទ្ធិ យត្ថ ទត្ថ សង្ខារំ
 វុទ្ធិ ទត្ថ តត្ថ អាយតី បុព្វកំភិទ្ធិត្ថំ យត្ថ ទត្ថ
 អាយតី បុព្វកំភិទ្ធិត្ថំ ទត្ថ តត្ថ អាយតី ជាតិជរា-

សង្ខារំ ចំណិទ្ធិយកិច្ចា ច្រើនឡើងក្នុងចំនោម សង្ខារំ ចំណិទ្ធិយកិច្ចា ច្រើនឡើង
 ក្នុងចំណា ការចាប់កំណើតក្នុងភពថ្មីនោះទៀត ក៏មានក្នុងចំនោម ការ
 ចាប់កំណើតក្នុងភពថ្មីនោះទៀត មានក្នុងចំណា ជាតិ ជរា មរណៈ
 គរទៅទៀត ក៏មានក្នុងចំនោម ជាតិ ជរា មរណៈគរទៅទៀត មានក្នុង
 ចំណា ម្ចាស់ភិក្ខុចំណិទ្ធិយ គឺជាគរពាលថា មិនមាន ប្រកបដោយ
 សោក ប្រកបដោយគុណភិក្ខុលេស ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អៀលចំនួន ភិក្ខុប្រាជ្ញា ។

(២២៨) ម្ចាស់ភិក្ខុចំណិទ្ធិយ បើកម្រេក សេចក្តីរីករាយ ចំ-

ណា មិនមានក្នុងវេទ្យកាពហារទេ វិញ្ញាណក៏មិនល្អណាស់ មិន
 តាំងនៅស៊ប់ក្នុងវេទ្យកាពហារនោះដែរ វិញ្ញាណមិនល្អណាស់ មិន
 តាំងនៅស៊ប់ក្នុងចំណា នាមរុបក៏មិនឈានចុះក្នុងចំនោម នាមរុបមិន
 ឈានចុះក្នុងចំណា សង្ខារចំណិទ្ធិយ ក៏មិនច្រើនឡើងក្នុងចំនោម
 សង្ខារចំណិទ្ធិយ មិនច្រើនឡើងក្នុងចំណា ការចាប់កំណើតក្នុងភពថ្មី
 គរទៅទៀត ក៏មិនមានក្នុងចំនោម ការចាប់កំណើតក្នុងភពថ្មីនោះទៀត
 មិនមានក្នុងចំណា ជាតិ ជរា មរណៈគរទៅទៀត ក៏មិនមានក្នុងចំនោម

មរណំ យេតុ នត្ថិ អាយតិ ជាតិជរាមរណំ អសោកំ
 តំ ភិក្ខុវេ អរជំ អនុបាយាសន្តំ វនាមំ ។ ឧស្សេ ទេ
 ភិក្ខុវេ អហារេ ... មរោសាត្យោតាយ ទេ ភិក្ខុវេ
 អហារេ ... វិញ្ញាណោ ទេ ភិក្ខុវេ អហារេ នត្ថិ រាគ
 នត្ថិ នន្ទំ នត្ថិ ភណ្ណា អប្បតិដ្ឋិតំ តត្ថ វិញ្ញាណំ អវិ
 ជ្ឈន្តំ យេតុ អប្បតិដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ អវិជ្ឈន្តំ នត្ថិ តត្ថ
 ធាមរុបស្ស អវក្កន្តំ យេតុ នត្ថិ ចាមរុបស្ស អវក្កន្តំ
 នត្ថិ តត្ថ សម្មាសម្ពុទ្ធិ វិជ្ជន្តំ យេតុ នត្ថិ សម្មាសម្ពុទ្ធិ វិជ្ជ
 នត្ថិ តត្ថ អាយតិ បុណ្ណកំភិណ្ឌិត្តំ យេតុ នត្ថិ អាយតិ
 បុណ្ណកំភិណ្ឌិត្តំ នត្ថិ តត្ថ អាយតិ ជាតិជរាមរណំ យេតុ
 នត្ថិ អាយតិ ជាតិជរាមរណំ អសោកំ តំ ភិក្ខុវេ
 អរជំ អនុបាយាសន្តំ វនាមំ ។

ជាតិ ជរា មរណៈតទៅទៀត មិនមានក្នុងទិណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 គង់អភរោលថា ទិវនា មិនមានសោក មិនមានគុណសិក្ខាភិក្ខុលេស
 មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើក្នុង
 ផស្សហារ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើក្នុងមោសាញោតាយាហារ ...
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើក្នុងម្រេក សេចក្តីរីករាយ ចំណង់ មិនមានក្នុង
 វិញ្ញាណាហារេ វិញ្ញាណកំមិនល្អកលាសំ មិនគាំទ្រនៅសិបក្នុងវិញ្ញា
 ណាហារេនោះទេ វិញ្ញាណមិនល្អកលាសំ មិនគាំទ្រនៅសិបក្នុងទិណា
 ធាមរុបកំមិនឈានចុះក្នុងទិវនា ធាមរុបមិនឈានចុះក្នុងទិណា សង្ហារ
 ទាំងឡាយ ក៏មិនចម្រើនឡើងក្នុងទិវនា សង្ហារទាំងឡាយមិនចម្រើន
 ឡើងក្នុងទិណា ការចាប់កំណើតក្នុងភពដ្ឋិតទៅទៀត ក៏មិនមានក្នុងទិ
 វនា ការចាប់កំណើតក្នុងភពដ្ឋិតទៅទៀត មិនមានក្នុងទិណា ជាតិ
 ជរា មរណៈតទៅទៀត ក៏មិនមានក្នុងទិវនា ជាតិ ជរា មរណៈត
 ទៅទៀត មិនមានក្នុងទិណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គង់អភរោលថា
 ទិវនា មិនមានសោក មិនមានគុណសិក្ខាភិក្ខុលេស មិនមានសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្តឡើយ ។

អភិសយសំយុត្តស្វ មហាវិទ្ធ ព្រហ្មសាសនា

(២២៧) សេយ្យជាមី កិច្ចាវេ ក្វាតាវា ក ក្វាតា-
 ការសាលា ក ឧត្តរាយ ក ឧត្តរាយ ក ខាទិស-
 គខាតា សុរិយេ ឧត្តរាយ ក គខាទេ រស្មី បវិសិក្វា
 ក្វាស្ស មតិដ្ឋិតាតិ ។ មជ្ឈិមាយី ក ឧត្ត កិច្ចិយដ្ឋិ ។
 មជ្ឈិមាយ ទេ កិច្ចាវេ កិច្ចិ ធាស្ស ក្វាស្ស មតិដ្ឋិតាតិ ។
 មមវិយំ ក ឧត្តតិ ។ មមវិ ទេ កិច្ចាវេ ធាស្ស ក្វាស្ស
 មតិដ្ឋិតាតិ ។ អាមស្មី ក ឧត្តតិ ។ អាថោ ទេ កិច្ចាវេ
 ធាស្ស ក្វាស្ស មតិដ្ឋិតាតិ ។ អម្បតិដ្ឋិតា ក ឧត្តតិ ។
 អវមេវ ទោ កិច្ចាវេ កាវធិកាវ ទេ អាហារេ ឧត្ត
 កតោ ឧត្ត ឧត្ត ឧត្ត តណ្ហា ... ជស្សេ ទេ កិច្ចាវេ
 អាហារេ... មនោសតោតាយ ទេ កិច្ចាវេ អាហារេ...
 វិញ្ញាណោ ទេ កិច្ចាវេ អាហារេ ឧត្ត កតោ ឧត្ត
 ឧត្ត ឧត្ត តណ្ហា អម្បតិដ្ឋិតំ តតុ វិញ្ញាណំ អវិជ្ជា

អភិសយសំយុត្ត មហាវិទ្ធ ទេមាជាយដ្ឋិវិញ្ញាណមាតិកុល

(២២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាដ្ឋានតំកុល ឬសាលា
 តនតំកុល ក្នុងទិសខាងជើង ឬក្នុងទិសខាងត្បូង មានបង្គុំទាំងភិក្ខុ
 កាលបើព្រះអាទិត្យរះឡើង ស្ទើរចប់ព្រះអាទិត្យនោះ កំពូលតាមបង្គុំ
 តើទៅកាន់នៅក្នុងទិសណា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាន់នៅត្រង់
 ជញ្ជាំងទិសខាងលិច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើជញ្ជាំងទិសខាង
 លិចមិនមានទេ តើស្ទើរបស់ព្រះអាទិត្យនោះ កាន់នៅក្នុងទិសណា ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាន់នៅលើផែនដី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បើផែនដីមិនមានទេ តើស្ទើរបស់ព្រះអាទិត្យនោះ កាន់នៅក្នុងទិសណា ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លើទឹក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើទឹកមិន
 មានទេ តើស្ទើរបស់ព្រះអាទិត្យនោះ កាន់នៅក្នុងទិសណា ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនកាន់នៅទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការនេះ
 ក៏យ៉ាងនោះដែរ បើកម្រេក សេចក្តីរីករាយ ចំណង់ មិនមានក្នុង
 វត្ថុក្រៃបកហារទេ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងវស្សាហារទេ ...
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងមនោសញ្ចេតនាហារទេ ... ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បើកម្រេក សេចក្តីរីករាយ ចំណង់ មិនមានក្នុងវិញ្ញាណហារ
 ទេ វិញ្ញាណក៏មិនលូតលាស់ មិនកាន់នៅលើក្នុងវិញ្ញាណហារនោះដែរ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

យេតុ អប្បន្តិដ្ឋតិ វិញ្ញាណំ អវ្យាជ្ឈំ ទត្តំ តត្ថ បាមរុ
 បស្ស អវក្កន្តិ យេតុ ទត្តំ បាមរុបស្ស អវក្កន្តិ ទត្តំ
 តត្ថ សម្ពាទំ វុឡំ យេតុ ទត្តំ សម្ពាទំ វុឡំ ទត្តំ
 តត្ថ អាយតិ បុទន្តកំធិត្ថតិ យេតុ ទត្តំ អាយតិ
 បុទន្តកំធិត្ថតិ ទត្តំ តត្ថ អាយតិ ជាតិជនមរណំ
 យេតុ ទត្តំ អាយតិ ជាតិជនមរណំ អសោកំ ភិ
 ក៏ត្តុវេ អវជំ អទុចាយាសន្តំ វធាមិទិ ។ ទត្ថត្ថំ ។

[២៥១] សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... គក្រ ទោ កកវំ ...

បុត្រោ មេ ក៏ត្តុវេ សម្ពោតា អទកំសក្កុន្ធស្ស ពោធិ-
 សត្តស្ស្រា សតោ ឯតនមោសំ កំដ្ឋំ វតាយំ លោ-
 កោ អាមាឆោ ជាយតិ ច ជិយ្យតិ ច មិយ្យតិ ច ទវតិ
 ច ឧប្បជ្ឈតិ ច អថ ច បធិមស្ស ទុក្ខស្ស ចិស្សរណំ
 ធម្មជាតតិ ជនមរណស្ស កុតាស្ស បាម ឥមស្ស
 ទុក្ខស្ស ចិស្សរណំ បញ្ញាយិស្សតិ ជនមរណស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គោ

វិញ្ញាណមិនល្អកាលសំ មិនកំរិតនៅសិប្បក្នុងចំណា ឆាមរូបកំមិនឈាន
 ចុះក្នុងទិវារា ឆាមរូបមិនឈានចុះក្នុងចំណា សង្ខារទាំងឡាយ ក៏មិន
 ចម្រើនឡើងក្នុងទិវារា សង្ខារទាំងឡាយ មិនចម្រើនឡើងក្នុងចំណា
 ការចាប់កំរិតក្នុងកត្តិកទៅទៀត ក៏មិនមានក្នុងទិវារា ការចាប់កំ-
 រិតក្នុងកត្តិកទៅទៀត មិនមានក្នុងចំណា ជាតិ ជន មរណៈ កទៅ
 ទៀត ក៏មិនមានក្នុងទិវារា ជាតិ ជន មរណៈ កទៅទៀត មិនមាន
 ក្នុងចំណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគរោធាយថា ទិវារា មិនមាន
 សោក មិនមានចុះសិទ្ធិកាចិក្កិលេស មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
 ឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[២៥១] ទ្រង់កំរិតទៅទៀតក្រុងសារក្តិ ... ក្នុងទិវារា ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលមុនកំរិតការក្រាស់ដីនី កាល
 គឺជាគរោធាយថា មិនមានទុក្ខក្រាស់ដីនីទៅឡើយ មានសេចក្តី
 ត្រិះរិយោធិនេរថា ឧហ្មំ សត្វលោកនេ ផល់ខ្លួនសេចក្តីលំបាកណាស់
 វិភង្គិក ចាស់ ស្លាប់ ច្បូក ទំនំចាប់ចង្កីសន្តិ វែមទាំងមិនដឹង
 ច្បាស់ខ្លួនការលាស់ចោលសេចក្តីទុក្ខ ឯជនមរណៈនេះទៀតផង កាល
 ណាទៅហ្មំ ទើបការលាស់ចោលខ្លួនសេចក្តីទុក្ខ ឯជនមរណៈនេះ ទំនំ
 ប្រាកដឡើងបាន ។

[២៧១] ឥស្ស មយ្ហំ កិក្ការេ ឯតទយោសំ កំម្ហំ ទុ
 ទោ សតិ ជនមរណំ យោតិ កំបទ្ធយោ ជនមរណាទ្ធិ ។
 ឥស្ស មយ្ហំ កិក្ការេ យោធិសោមនសិកាវា អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ ជាតិយោ ទោ សតិ ជនមរណំ
 យោតិ ជាតិប្បទ្ធយោ ជនមរណាទ្ធិ ។ ឥស្ស មយ្ហំ
 កិក្ការេ ឯតទយោសំ កំម្ហំ ទុ ទោ សតិ ជាតិ យោតិ
 ។ ថេ ។ ករេ យោតិ ... ទោធានំ យោតិ ... គណ្ណ
 យោតិ ... វេទនា យោតិ ... ជស្សោ យោតិ ... សន្យាយ
 តនំ យោតិ ... ធាម្បបំ យោតិ កំបទ្ធយោ ធាម្បបទ្ធិ ។
 ឥស្ស មយ្ហំ កិក្ការេ យោធិសោមនសិកាវា អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ វិញ្ញាណោ ទោ សតិ ធាម្បបំ
 យោតិ វិញ្ញាណប្បទ្ធយោ ធាម្បបទ្ធិ ។ ឥស្ស មយ្ហំ
 កិក្ការេ ឯតទយោសំ កំម្ហំ ទុ ទោ សតិ វិញ្ញាណំ
 យោតិ កំបទ្ធយោ វិញ្ញាណាទ្ធិ ។ ឥស្ស មយ្ហំ កិក្ការេ
 យោធិសោមនសិកាវា អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ

[២៧២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគតោ ទានសេន្ទិគ្រិះវិះ
 យ៉ាងនេះថា កាលបើមានអ្វីប្តី ទើបមានជនមរណៈ ជនមរណៈមាន
 ប្រោសអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគតោ កំបុនក្រាស់ដឹង
 ដោយបញ្ញា ប្រោសយោធិសោមនសិកាវេថា កាលបើមានជាតិ ទើបមាន
 ជនមរណៈ ជនមរណៈមាន ប្រោសអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ភថាគតោ ទានសេន្ទិគ្រិះវិះយ៉ាងនេះ (ភរេវទេ) ថា កាល
 បើមានអ្វីប្តី ទើបមានជាតិ ។ ថេ ។ ទើបមានករណ ... ទើបមានវេទនា
 មាន ... ទើបមានគណ្ណ ... ទើបមានវិញ្ញាណ ... ទើបមានសន្យា ...
 ទើបមានសន្យាយក្នុង ... ទើបមានធាម្បបំ ធាម្បបទ្ធិ ប្រោសអ្វីជា
 បច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគតោ កំបុនក្រាស់ដឹងដោយ
 បញ្ញា ប្រោសយោធិសោមនសិកាវេថា កាលបើមានវិញ្ញាណ ទើបមាន
 ធាម្បបំ ធាម្បបទ្ធិ ប្រោសវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភថាគតោ ទានសេន្ទិគ្រិះវិះយ៉ាងនេះថា កាលបើមានអ្វីប្តី ទើបមាន
 វិញ្ញាណ វិញ្ញាណមាន ប្រោសអ្វីជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថា
 គតោ កំបុនក្រាស់ដឹងដោយបញ្ញា ប្រោសយោធិសោមនសិកាវេថា

តាមរូប ។ ទា សតិ វិញ្ញាណំ ។ ហោតិ តាមរូបម្បដ្ឋយា
 វិញ្ញាណន្តំ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទយោសិ
 បទុណាវត្ថុតិ ទោ វិនិ វិញ្ញាណំ តាមរូបម្ប ១ បរិ
 កច្ឆតិ ឯត្តាវតា ជាយេជ វា ជិយ្យេជ វា មិយ្យេជ
 វា ចរេជ វា ឧបបន្ថេជ វា យនិជំ តាមរូបម្បដ្ឋយា
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាម្បដ្ឋយា តាមរូបំ តាមរូបម្បដ្ឋយា
 សឡាយតនំ សឡាយតនម្បដ្ឋយា ជិស្សា ។ បេ ។
 ឯវមេតស្ស កោវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយា
 ហោតិ ។ សមុទយោ សមុទយោតិ ទោ មេ ភិក្ខុវេ
 បុព្វេ អនទុស្សុតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទទាទិ ញាណំ
 ឧទទាទិ បញ្ញា ឧទទាទិ វិជ្ជា ឧទទាទិ អាណាគោ
 ឧទទាទិ ។

(២៧៦) តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទយោសិ កម្មិ
 ទុ ទោ អសតិ ជនមរណំ ១ ហោតិ កសិ ជិ-
 រោតា ជនមរណាទិរោតាតិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ

កាលបើមានតាមរូប ទើបមានវិញ្ញាណ វិញ្ញាណមាន ព្រោះតាមរូបជា
 ច្រើន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតតោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា វិញ្ញាណនេះ តែងត្រឡប់មកវិញតាមរូប មិនមែនទៅកាន់ទី
 ដទៃទេ សត្វលោកកើតក្តី ចាស់ក្តី ស្លាប់ក្តី ច្បុកក្តី ចាប់បដិសន្ធិក្តី
 ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ គឺថា ព្រោះតាមរូបជាច្រើន ទើប
 មានវិញ្ញាណ ព្រោះវិញ្ញាណជាច្រើន ទើបមានតាមរូប ព្រោះតាម-
 រូបជាច្រើន ទើបមានកាយនេះ ៦ ព្រោះកាយនេះ ៦ ជាច្រើន ទើប
 មានជស្សៈ ។ បេ ។ ការកើតឡើងត្រឡប់មកវិញទុក្ខទាំងអស់នេះ តែង
 មានយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតមានចក្កកើតឡើងហើយ
 មានញាណកើតឡើងហើយ មានបញ្ញាកើតឡើងហើយ មានវិជ្ជាកើត
 ឡើងហើយ មានតន្ត្រីកើតឡើងហើយ ក្នុងនាមទាំងឡាយ ដែលគឺជាគត
 មិនធ្លាប់បានស្តាប់មកក្នុងកាលមុនថា ហេតុជាទីកើតទុក្ខ ហេតុជាទី
 កើតទុក្ខ ។

(២៧៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតតោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា កាលបើមានភិក្ខុ ទើបមានវិញ្ញាណ ព្រោះតែភិក្ខុ
 លេត ទើបវិញ្ញាណលេត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតតោះ

អភិសមយេវំយុត្តស្ស មហានិទ្ទេ ទុក្ខត្រិះរោតោ

យោធិសោមនសិកាណ អហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ
 ជាតិយោ ទោ អសតិ ជនមរណំ ន ហោតិ ជាតិធិ-
 រោតោ ជនមរណំរោតោតិ ។ តស្ស មយ្ហំ កិក្ខុវេ
 ឯតទហោសិ កិម្ហំ ទុ ទោ អសតិ ជាតិ ន ហោតិ
 ។ បេ ។ ករេ ន ហោតិ ... ឧបាទានំ ន ហោតិ ...
 តណ្ហា ន ហោតិ ... វេទនា ន ហោតិ ... ជស្សា
 ន ហោតិ ... សន្យាយតនំ ន ហោតិ ... ធាម្រុបំ ន
 ហោតិ កិស្ស ធិរោតោ ធាម្រុបធិរោតោតិ ។ តស្ស
 មយ្ហំ កិក្ខុវេ យោធិសោមនសិកាណ អហុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ វិញ្ញាណោ ទោ អសតិ ធាម្រុបំ ន ហោតិ
 វិញ្ញាណធិរោតោ ធាម្រុបធិរោតោតិ ។ តស្ស មយ្ហំ
 កិក្ខុវេ ឯតទហោសិ កិម្ហំ ទុ ទោ អសតិ វិញ្ញាណំ
 ន ហោតិ កិស្ស ធិរោតោ វិញ្ញាណធិរោតោតិ ។
 តស្ស មយ្ហំ កិក្ខុវេ យោធិសោមនសិកាណ អហុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ ធាម្រុបេ ទោ អសតិ វិញ្ញាណំ
 ន ហោតិ ធាម្រុបធិរោតោ វិញ្ញាណធិរោតោតិ ។

អភិសមយេវំយុត្ត មហានិទ្ទេ កាលេនិទេកេត្ត

កិក្ខុវេត្រាសំដីនិដោយបញ្ញា ព្រោះយោធិសោមនសិការេថា កាលបើ
 មិនមានជាតិ ទើបមិនមានជនមរណៈ ព្រោះតែជាតិលេក ទើបជន-
 មរណៈលេក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ គេជាគតានោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា កាលបើមិនមានអ្វីហ្ន៎ ទើបមិនមានជាតិ ។ បេ ។ ទើបមិន
 មានករណ៍ ... មិនមានទុក្ខទាន ... មិនមានតណ្ហា ... មិនមានវេទនា...
 មិនមានវស្សៈ ... មិនមានកាយកនៈ ៦ ... មិនមានធាម្រុបេ ព្រោះតែ
 អ្វីលេក ទើបធាម្រុបលេក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ គេជាគតានោះ បាន
 ត្រាស់ដឹងដោយបញ្ញា ព្រោះយោធិសោមនសិការេថា កាលបើមិនមាន
 វិញ្ញាណ ទើបមិនមានធាម្រុបេ ព្រោះតែវិញ្ញាណលេក ទើបធាម្រុប-
 លេក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ គេជាគតានោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា កាលបើមិនមានអ្វីហ្ន៎ ទើបមិនមានវិញ្ញាណ ព្រោះតែអ្វីលេក
 ទើបវិញ្ញាណលេក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ គេជាគតានោះ បានត្រាស់
 ដឹងដោយបញ្ញា ព្រោះយោធិសោមនសិការេថា កាលបើមិនមានធាម្រុ-
 បេ ទើបមិនមានវិញ្ញាណ ព្រោះតែធាម្រុបលេក ទើបវិញ្ញាណលេក ។

សុត្តនិបិដក សំយុត្តនិកាយ វិហារវគ្គ

កស្ស មឃ្ហំ កិក្ខុវេ ឯតទហោសំ អនិកតោ ទោ ឡាយិ
 មក្កោ តោតាយ យទិទំ តាមរុបនិរោតា វិញ្ញាណនិរោ-
 តោ វិញ្ញាណនិរោតា តាមរុបនិរោតោ តាមរុបនិរោតោ
 សន្យាយតទនិរោតោ សន្យាយតទនិរោតោ ជស្សនិរោ-
 តោ ។ បេ ។ ឯវមេកស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 និរោតោ ហោតិ ។ និរោតោ និរោតោតិ ទោ មេ
 កិក្ខុវេ មុត្តេ អនុទុស្សុតេសុ ធម្មសុ ទត្ថំ ទទទានិ
 ញាណំ ទទទានិ បញ្ញា ទទទានិ វិជ្ជា ទទទានិ
 អាណាតោ ទទទានិ ។

[២៧៣] សេយ្យថាបិ កិក្ខុវេ បុរិសោ អរត្តា បវេ
 ធរមាតោ ធរស្សេយ្យ បុរាណមក្កំ បុរាណត្វសំ បុព្វ-
 កេហិ មនុស្សេហិ អនុយាតំ ។ សោ កមនុកង្ខេយ្យ
 កមនុកង្ខេយ្យ ធរស្សេយ្យ បុរាណំ ទកវំ បុរាណំ រាជ-
 តានិ បុព្វកេហិ មនុស្សេហិ អជ្ឈាវុត្ថំ អាភមសម្បន្នំ
 វទសម្បន្នំ ចោក្កុវណិសម្បន្នំ ទុត្តាបវន្តំ រមណីយំ ។

សុត្តនិបិដក សំយុត្តនិកាយ វិហារវគ្គ

ម្ចាស់កិក្ខុទាំងខ្យង ភវាធករោ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ដូច្នេះ
 ត្រូវទៅដើម្បីការគ្រាស់ជំងឺនេះ ភវាធករោគ្រាស់ជំងឺហើយ និថាព្រោះ
 តែនាមបូលេតំ ទើបវិញ្ញាណលេតំ ព្រោះវិញ្ញាណលេតំ ទើបនាមបូ-
 លេតំ ព្រោះតែនាមបូលេតំ ទើបភាគខនៈ ៦ លេតំ ព្រោះតែភាគ-
 ខនៈ ៦ លេតំ ទើបជស្សលេតំ ។ បេ ។ ការលេតំខែកងទុក្ខទាំងអស់ខ្ញុំ
 រមែងមានយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងខ្យង ភវាធករោបក្កុក្ខេវ្យនិ
 ហើយ មានញាណកើតឡើងហើយ មានបញ្ញាកើតឡើងហើយ មាន
 វិជ្ជាកើតឡើងហើយ មានតត្តិកើតឡើងហើយ ក្នុងធម៌ទាំងខ្យង ដែល
 ភវាធករោបក្កុក្ខេវ្យនិ បានស្តាប់មកអំពីមុនថា ហេតុជាច្រៀងលេតំ ហេតុជា
 ច្រៀងលេតំ ដូច្នោះ ។

[២៧៣] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងខ្យង ដូចជាបុរស កាលដើរទៅក្នុង
 ព្រៃក្នុង ព្រៃធំ ឃើញដូរចាស់ ក្លាចាស់ ដែលពួកមនុស្សជាតិមុនតែង
 ដើរទៅ ។ បុរសនោះ ដើរទៅតាមដូរចាស់ កាលដើរទៅតាមដូរចាស់
 ក៏ប្រទេយ្យឃើញក្រុងបុរាណ រាជធានីបុរាណ ដែលពួកមនុស្សជាតិមុន
 បានទៅកសាងហើយ ជាតំទ្រង់បិច្ចុណិដោយស្នូលច្បារ ចិច្ចុណិ
 ដោយព្រៃ ចិច្ចុណិដោយស្រូវ មានកំរែង ជាទីគួរឱ្យប្រករ ។

ភិក្ខុវិញ្ញាណប្បដិសន្ធិ ប្រាណាញសមា

អនិច្ចាតោ សោ ភិក្ខុវេ បុរិសោ មញ្ញោ ន កជមហា-
 មត្តស្ស ន អាភោទេយ្យ យាស្ស កន្តោ ជាទេយ្យសិ
 អហំ អន្ទសំ អរញ្ញោ បរិទេ ចរោ ចាមាតោ បុកណាមត្តិ
 បុកណាញសំ បុព្វកេហិ មនុស្សហិ អនុយាតំ សោ(១)
 កមទុកត្តិ កមទុកត្តន្តោ អន្ទសំ បុកណំ ទករំ បុកណំ
 កជជាតិ បុព្វកេហិ មនុស្សហិ អដ្ឋារត្តិ អាភម-
 សម្បត្តិ វេសម្បត្តិ ចោក្ការណិសម្បត្តិ ឧត្តាបវត្តិ
 វេសណិយំ តំ កន្តោ ទករំ មាមេហិតិ ។ អនិច្ចាតោ សោ
 ភិក្ខុវេ កជា ន កជមហាមញ្ញោ ន តំ ទករំ
 មាមេយ្យ កនស្ស ទករំ អបរេទេ សមយេទេ ឥទ្ធិ
 ទេវ ធីតំ ទ ពហុជញ្ញំ(២) អាភិណ្ណាមនុស្សំ វិញ្ញិវេ-
 តុស្សច្បត្តិ ។ ឯវទេវ ទ្វាហំ ភិក្ខុវេ អន្ទសំ បុកណាមត្តិ
 បុកណាញសំ បុព្វកេហិ សម្មាសម្មុទ្ធហិ អនុយាតំ ។

១ កម្មវិ អម្បានំ ចោត្តេ កត្តិ ចាហិ វិស្សតិ ។ ២ ពហុជញ្ញំ ចាហិ ។

ភិក្ខុវិញ្ញាណប្បដិសន្ធិ ចរណិយោប្បដិសន្ធិ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នោះ បុរសនោះក៏ត្រូវចូលដល់គ្រូរោង
 ឬក៏ដមហាមាត្រ្យថា សូមទ្រង់មេត្តាប្រោស សូមទ្រង់ជ្រាប ខ្ញុំព្រះ
 អង្គប្រាប់ទៅក្នុងវិញ្ញាណ ក្រែង បានឃើញផ្លូវចាស់ ឬចាស់ ដែល
 ក្នុងមនុស្ស ជាងមុន ភ្ជាប់ដើរទៅរឿយ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គបានដើរតាម
 ផ្លូវនោះ កាលខ្ញុំព្រះអង្គដើរទៅតាមផ្លូវនោះ បានឃើញក្រុងបុកណ
 កជជាតិបុកណ ដែលមនុស្សទាំងឡាយជាងដើម ភ្ជាប់ទៅគ្រាស្រីយ
 ជាកន្លែងបំប្លែងដោយស្នេហា បំប្លែងដោយព្រៃ បំប្លែងដោយ
 ស្រះ បានកំរែង ជាទីឆ្មារឿយក្រអៅ បតិព្រោះអង្គ សូមព្រះអង្គ
 ទ្រង់សាងទីក្រុងនោះឡើង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង
 ត្រូវរោង ឬក៏ដមហាមាត្រ្យនោះ ក៏សាងក្រុងនោះ លុះសម័យធម៌
 ក្រុងនោះ ក៏ស្តុកស្តម្ភ សម្បូរ បានរបស់ជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន
 កុះករដោយមនុស្ស ជាគន្លោះសេចក្តីចម្រើនទូលំទូលាយ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរនេះក៏ដូច្នោះដែរ គឺជាគន្លោះឃើញផ្លូវចាស់
 ឬចាស់ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយជាងដើម តែងត្រាច់ទៅ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវិញ្ញា

កតតោ ច សោ កំក្ការេ បុរាណមក្កោ បុរាណញ្ញសោ
 បុត្រកេហំ សម្មាសម្ពុទ្ធមំ អនុយោកោ ។ អយមេវ
 អរិយោ អន្តរ្គំកោ មក្កោ សេយ្យដំនំ សម្មានិដ្ឋិ ។ បេ ។
 សម្មាសមាទំ ។ អយំ ចោ សោ កំក្ការេ បុរាណមក្កោ
 បុរាណញ្ញសោ បុត្រកេហំ សម្មាសម្ពុទ្ធមំ អនុយោកោ
 សោ កមទុក្ខំ កមទុក្ខន្តោ ជរាមរណំ អន្តញ្ញា-
 សី ជរាមរណសមុធមំ អន្តញ្ញាសី ជរាមរណនិរោធំ
 អន្តញ្ញាសី ជរាមរណនិរោធភាមិនំ បដិបទំ អន្តញ្ញាសី
 កមទុក្ខំ កមទុក្ខន្តោ ជាតិ អន្តញ្ញាសី ។ បេ ។ ភវិ
 អន្តញ្ញាសី... ទុខាធានំ អន្តញ្ញាសី... តស្មំ អន្តញ្ញាសី...
 វេទនំ អន្តញ្ញាសី... ធម្មំ អន្តញ្ញាសី .. សន្យាយតនំ
 អន្តញ្ញាសី... នាមរូបំ អន្តញ្ញាសី... វិញ្ញាណំ អន្តញ្ញាសី
 កមទុក្ខំ កមទុក្ខន្តោ សង្ខារេ អន្តញ្ញាសី សង្ខា-
 រសមុធមំ អន្តញ្ញាសី សង្ខារនិរោធំ អន្តញ្ញាសី
 សង្ខារនិរោធភាមិនំ បដិបទំ អន្តញ្ញាសី កធម៌ញ្ញាយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវិញ្ញា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្លូវចាស់ ផ្លូវចាស់ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ
 ដាន់ដើម តែងក្រាច់ទៅនោះ កើតដូចម្តេច ។ ផ្លូវប្រកបដោយអង្គ ៨
 ដ៏ប្រសើរនេះឯង គឺសេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ ១ ។ បេ ។ កាលម្តងចិត្ត
 ត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ជាផ្លូវចាស់ ផ្លូវចាស់ ដែលព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយដាន់ដើម តែងក្រាច់ទៅ គឺជាគតនារបាទដើរទៅ
 តាមផ្លូវនោះ កាលដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ក៏បានដឹងច្បាស់នូវផកនិចមរណៈ
 ដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតនៃផកនិចមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវទីលេកនៃផក
 និចមរណៈ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់ទីលេកនៃផកនិច
 មរណៈ គឺជាគតបាទដើរទៅតាមផ្លូវនោះ កាលដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ក៏
 បានស្គាល់ច្បាស់នូវជាតិ ។ បេ ។ បានស្គាល់ច្បាស់នូវកត ... បានស្គាល់
 ច្បាស់នូវទុក្ខាទ ... បានស្គាល់ច្បាស់នូវគណ្ណា ... បានស្គាល់ច្បាស់
 នូវវេទនា ... បានស្គាល់ច្បាស់នូវធម្មរូបៈ ... បានស្គាល់ច្បាស់នូវសច្ចា-
 យគនៈ ... បានស្គាល់ច្បាស់នូវនាមរូប ... បានស្គាល់ច្បាស់នូវវិញ្ញាណ
 គឺជាគតបាទដើរទៅតាមផ្លូវនោះ កាលដើរទៅតាមផ្លូវនោះ ក៏បានដឹង
 ច្បាស់នូវសង្ខារទាំងឡាយ បានដឹងច្បាស់នូវហេតុជាទីកើត នៃសង្ខារ
 បានដឹងច្បាស់នូវទីលេកនៃសង្ខារ បានដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរ
 ទៅកាន់ទីលេកនៃសង្ខារ លុះគឺជាគតបាទដឹងច្បាស់ នូវធម៌នោះហើយ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ឧបាទ្បេ អនុសម្មសារថា

អាចក្ខំ ភិក្ខុចំ ភិក្ខុចំបិ ទុចាសកាចំ ទុចាសិកា-
ចំ ។ កយិចំ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មចរិយំ ឥទ្ធិ ទេវេ ធីតំ ឧ-
វិញ្ញាវិកំ ឧហុជញ្ញំ បុដ្ឋក្ខតំ យាវ ទេវមនុស្សហិ
សុប្បកាសិកត្ថំ ។ បក្ខមំ ។

(២៤២) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
កុរុស្ស វិហារតិ កម្មាសនម្មំ ចាម កុរុចំ ធិតមោ ។
កត្រ ទោ កកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។
កនន្តេតិ តេ ភិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សាសុំ ។ កកវា
ឯតនកោច សម្មសាមិ ទោ តុម្ពេ ភិក្ខុវេ អន្តរំ សម្ម-
សត្ថំ ។ ឯវំ វុត្តេ អញ្ញាតវេ ភិក្ខុ កកវត្ថំ ឯតនកោច
អហិ ទោ កានុ សម្មសាមិ អន្តរំ សម្មសត្ថំ ។

អភិសមយសំយុត្ត ហោវន្ត វិធាយអំពីការពិចារណាចង្វាយខាងក្នុង

កិច្ចាប្រាប់ដល់ក្នុងភិក្ខុ ភិក្ខុនិ ។ បុសក ។ បុសិកា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
តាំងឡាយ ព្រហ្មចរិយៈនោះឯង សុកស្តម្ភ សម្បូរ ទូលាយ សម្រាប់
ដទៃច្រើនគ្នាចេះដឹង ជាព្រហ្មចរិយៈក្រាស់ក្រល ដែលព្រះពុទ្ធតាំងឡាយ
ប្រកាសដោយច្រវែក ដល់ភ្នកទៅតា ឱនិមនុស្ស ជាក់លាក់ ។
ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

(២៤២) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងកម្មាសនម្មនិមម របស់ភ្នកអ្នកកុរុ ក្នុងដែនកុរុ ។
ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ក្រាស់ហៅភិក្ខុតាំងឡាយថា ម្ចាស់
ភិក្ខុតាំងឡាយ ។ ភិក្ខុតាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគ
ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ក្រាស់យ៉ាងនេះ
ថា ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយ ពិចារណាខ្លះធម៌ជាគ្រឿងពិចារ-
ណាខាងក្នុង ដែរឬទេ ។ កាលព្រះមានព្រះភាគក្រាស់យ៉ាងនេះ ភិក្ខុ
មួយរូប បានក្រាចទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គតែងពិចារណាខ្លះធម៌ជាគ្រឿងពិចារណាខាងក្នុងដែរ ។

សុទ្ធដំណើ សំយោគិកយស្ស និកាមវិញ

យថាភាគី មន ភិក្ខុ សម្មសសំ អន្តរំ សម្មសន្តិ ។

អដិទោ សោ ភិក្ខុ ព្យាភាសិ យថា សោ ភិក្ខុ

ព្យាភាសិ ន សោ ភិក្ខុ ភកវតោ ចិត្តំ អាណនេសិ ។

(២៩៨) ឃី វុត្តោ អាយស្មា អាណនោ ភកវត្ថំ

ឯតនោច ឯតស្ស ភកវ កាណ្យោ ឯតស្ស សុតត

កាលោ យំ ភកវ អន្តរំ សម្មសំ កាសយ្យ ភក-

វតោ សុត្វា ភិក្ខុ ធារេស្សន្តិភិ ។ តេនហានន្ត សុ-

ណាម សាទុកំ មនសិករោម ភាសិស្សាមិភិ ។ ឃី

កន្តិទោ តេ ភិក្ខុ ភកវតោ បទ្ធាស្សាសី ។

សុទ្ធដំណើ សំយោគិកយស្ស និកាមវិញ

ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកតំបារណាខ្លះមិថាគ្រឿងតំបារណាភាគីក្នុង តើដូចម្តេច

ខ្លះ ។ ភិក្ខុនោះ គឺបានដោះស្រាយភ្លាម តែភិក្ខុនោះដោះស្រាយយ៉ាង

ណា ភិក្ខុនោះ តំរិះញ៉ាំងស្រាយច្រើន របស់ព្រះមានព្រះភាគឱ្យ

ក្រែកអយ៉ាងនោះបានឡើយ ។

(២៩៩) កាលបើភិក្ខុនោះក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះកោន្ត

មានភាវុ បានស្រាបទូលគ្រប់មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះ

ភាគ គ្រប់ដែលខ្លះមិថាគ្រឿងតំបារណាភាគីក្នុងណា បត់គ្រប់ព្រះមាន

ព្រះភាគ ពាលនេះ ថាកាលគ្រប់ការសំដែងខ្លះមិថាគ្រឿងតំបារណា

ភាគីក្នុងខ្លះហើយ បត់គ្រប់សុតត ពាលនេះ ថាកាលគ្រប់ការ

សំដែងខ្លះមិថាគ្រឿងតំបារណាភាគីក្នុងខ្លះហើយ ភិក្ខុចាំនិទ្ទាយ បាន

ស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចងចាំទុក ។ ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់

ថា ម្ចាស់កោន្ត បើដូច្នោះ ចូរអ្នកចាំនិទ្ទាយ ស្តាប់ចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុង

ចិត្តឱ្យប្រៀបចុះ គឺថាគតនឹងសំដែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុចាំនិទ្ទាយ ទទួលព្រះ

កុម្មជីការៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

អភិសមយសំយុត្តំ មហានិទ្ទ ឧប្បាសន្តសមាថា

[២៨៦] កកក ឯតទរោច វេទ កិក្ខុវេ កិក្ខុ
 សម្មសមាថោ សម្មសតំ អន្តរំ សម្មសំ យំ ទោ
 វេទំ អរោកវិទំ ចានប្បការកំ ទុក្ខំ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ
 ជរាមរណំ វេទំ ទុ ទោ(១) ទុក្ខំ កំចំធានំ កិសមុធយំ
 កំជាតិកំ កិបករំ កិស្មិ សតិ ជរាមរណំ ហោតិ
 កិស្មិ អសតិ ជរាមរណំ ទ ហោតិ ។ សោ
 សម្មសមាថោ ឯវិ ជាតាតិ យំ ទោ វេទំ អរោកវិទំ
 ចានប្បការកំ ទុក្ខំ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ ជរាមរណំ វេទំ
 ទោ ទុក្ខំ ឧបជិចំធានំ ឧបជិសមុធយំ ឧបជិជាតិ-
 កំ ឧបជិប្បករំ ឧបជិស្មិ សតិ ជរាមរណំ ហោតិ
 ឧបជិស្មិ អសតិ ជរាមរណំ ទ ហោតិ ។ សោ
 ជរាមរណាញ បជាតាតិ ជរាមរណាសមុធយញ បជា-
 តាតិ ជរាមរណាវិរោធនញ បជាតាតិ យា ទ ជរាម-
 រណាវិរោធសារុប្បកាមិទំ បដិបតា តញ បជាតាតិ

១ ឧ.ម. វិ កោ ។

អភិសមយសំយុត្តំ មហានិទ្ទ វិយាយគំពិការោតារាណបរិយាប្បវាងកុ

[២៨៦] ព្រាមានព្រាភេត បានព្រាសំយ៉ាងខេថា ខ្នាល
 ភិក្ខុតាំងខ្យាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ កាលតំចារណាធម៌ ជាគ្រឿង
 តំចារណាភាវក្នុង វេមនិចារណាថា ទុក្ខតិដកខិនមរណៈនេះ មាន
 ប្រការច្រើន មានប្រការផ្សេងៗ តែងកើតឡើងក្នុងលោក ទុក្ខនេះ មាន
 អ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាចំរើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភពហ្ន៎
 កាលបើមានអ្វី ទើបមានដកខិនមរណៈ កាលបើគ្មានអ្វី ទើបគ្មានដក
 ខិនមរណៈ ។ កាលភិក្ខុនាតំចារណា កំវេមនិដ៏និយ៉ាងខេថា ទុក្ខ
 តិដកខិនមរណៈនេះ មានប្រការច្រើន មានប្រការផ្សេងៗ តែងកើត
 ឡើងក្នុងលោក ទុក្ខនេះឯង មានទម្រង់ជាហេតុ(១) មានទម្រង់ជាចំរើត
 មានទម្រង់ជាកំណើត មានទម្រង់ជាប្រភព កាលបើមានទម្រង់ ទើបមាន
 ដកខិនមរណៈ កាលបើទម្រង់មិនមាន ដកខិនមរណៈក៏មិនមាន ។ ភិក្ខុ
 នោះ វេមនិដ៏និច្ចសំខ្យល់ដកខិនមរណៈផង ដ៏និច្ចសំខ្យល់ហេតុជាចំរើត
 វៃដកខិនមរណៈផង ដ៏និច្ចសំខ្យល់ចំរើតលក់ដកខិនមរណៈផង ដ៏និច្ចសំ
 ខ្យល់ដ៏វាជាដំណើរទៅដ៏សមគួរដល់ការលក់ វៃដកខិនមរណៈនោះផង

១ សំដៅយកទម្រង់ទុ ។

សុត្តនិកាយ សុត្តនិកាយស្ស វិចិត្រ

គថា បដិបត្តោ ច ហោតិ អនុធម្មចារី ។ អយំ
វុត្តិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ សម្មា ទុក្ខក្កយាយ
បដិបត្តោ ធនមរណចំរោតាយ ។

(២៥៧) អតាបរិ សម្មសមាពោ សម្មសតិ អន្តរិ
សម្មសិ ឧបទំ បទាយំ កំចិនាពោ កំសមុទយោ
កំជាតិកោ កំបករំ កំស្មី សតិ ឧបទំ ហោតិ
កំស្មី អសតិ ឧបទំ ទ ហោតិ ។ សោ សម្ម-
សមាពោ ឃិ ជាតាតិ ឧបទំ តណ្ហាចិនាពោ តណ្ហា-
សមុទយោ តណ្ហាជាតិកោ តណ្ហាបករំ តណ្ហាយ
សតិ ឧបទំ ហោតិ តណ្ហាយ អសតិ ឧបទំ ទ
ហោតិ ។ សោ ឧបទំតុ បជាតាតិ ឧបទំសមុ-
ទយតុ បជាតាតិ ឧបទំចំរោទតុ បជាតាតិ យា
ច ឧបទំចំរោទសារុប្បកាមិចិ បដិបតា តតុ បជា-
នាតិ គថា បដិបត្តោ ច ហោតិ អនុធម្មចារី ។ អយំ
វុត្តិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សព្វសោ សម្មា ទុក្ខក្កយាយ
បដិបត្តោ ឧបទំចំរោតាយ ។

សុត្តនិកាយ សុត្តនិកាយ វិចិត្រ

ជាអកប្រតិបត្តិយ៉ាងនោះ ប្រព្រឹត្តធម៌សម្មតាមធម៌ផង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ចំនែកៗ ភិក្ខុនេះគឺជាអរោហថ ជាអកប្រតិបត្តិ ដើម្បីការអស់នៃ
ទុក្ខដោយប្រពៃ ដើម្បីការលេងនៃធនមរណៈ ដោយប្រការចំនីក្នុង ។

(២៥៧) ប្រការមួយទៀត កាលភិក្ខុចំនិតិចារណាធម៌ជាគ្រឿង
ពិចារណាពងក្នុងក្រៅទៀត ក៏វែងពិចារណាថា ឧបទំនេរសោត
មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីជាទីកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាប្រភព
កាលបើមានអ្វី ទើបមានឧបទំ កាលបើគ្មានអ្វី ទើបគ្មានឧបទំ ។
កាលភិក្ខុនោះពិចារណា ក៏វែងដឹងយ៉ាងនេះថា ឧបទំ មានកណ្ត
ជាហេតុ មានកណ្តជាទីកើត មានកណ្តជាកំណើត មានកណ្ត
ជាប្រភព កាលបើមានកណ្ត ទើបមានឧបទំ កាលបើគ្មានកណ្ត
ទើបគ្មានឧបទំ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏វែងដឹងច្បាស់នូវឧបទំផង ដឹងច្បាស់
នូវទីកើតនៃឧបទំផង ដឹងច្បាស់នូវទីលេងនៃឧបទំផង ដឹងច្បាស់នូវ
បដិបតា ជាដំណើរដ៏សម្រេចលំការលេងឧបទំនោះផង ជាអកប្រតិបត្តិ
យ៉ាងនោះ ប្រព្រឹត្តធម៌សម្មតាមធម៌ផង ។ ម្នាលភិក្ខុចំនែកៗ
ភិក្ខុនេះ គឺជាអរោហថ ជាអកប្រតិបត្តិ ដើម្បីការអស់នៃទុក្ខ
ដោយប្រពៃ ដើម្បីការលេងនៃធនមរណៈ ដោយប្រការចំនីក្នុង ។

[២៧៧] អថាវិ សម្មសមាទា សម្មសតិ អន្តរ
 សម្មសំ កណ្ណា បចាយំ កក្កុ ឧប្បជ្ឈមាទា ឧប្បជ្ឈតិ
 កក្កុ វិវិសមាទា វិវិសតិ ។ សោ សម្មសមាទា វិ
 ជាទាតិ យំ ទោ លោកេ(១) បិយរូបំ សាតរូបំ ឯត្ថុសា
 កណ្ណា ឧប្បជ្ឈមាទា ឧប្បជ្ឈតិ ឯត្ថុ វិវិសមាទា វិវិ
 សតិ ។ កំព្វ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ។ ធម្មំ
 លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ។ មេ ។ សោតិ លោកេ
 បិយរូបំ សាតរូបំ... យាទំ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ...
 ជិក្ខុ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ... កាយោ លោកេ
 បិយរូបំ សាតរូបំ... មទោ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ
 ឯត្ថុសា កណ្ណា ឧប្បជ្ឈមាទា ឧប្បជ្ឈតិ ឯត្ថុ វិវិសមា
 ទា វិវិសតិ ។

១ យំ ទោ កំព្វ លោកេនិ កក្កុ ចោត្តេ ទិស្សតិ ។

[២៧៨] [ប្រការមួយទៀត] កាលភិក្ខុពិចារណាទូរមិជារៀន
 ពិចារណាភវិក្ក វែមនិពិចារណាថា កណ្ណានេ កាលដែលកើតឡើង
 កើតឡើងក្នុងចំណា កាលដែលកំរើនេ កើតកំរើនេក្នុងចំណា ។
 កាលភិក្ខុនោះ ពិចារណាទៅ ក៏វែមនិយ៉ាងនេះថា ការម្ស័យណា
 ក្នុងលោក ដែលជាសភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ កណ្ណ
 ត្ថុ កាលដែលកើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងការម្ស័យនូវ កាលដែល
 កំរើនេ ក៏កើតឡើងក្នុងការម្ស័យនូវ ។ កើតការម្ស័យនូវ ដែលជា
 សភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក ។ ចក្កជាសភាព
 នូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក ។ មេ ។ សោគៈជា
 សភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក ... យាទៈជា
 សភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក ... ជិក្ខុជា
 សភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក ... កាយជា
 សភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក ... ចិក្កុជាសភាព
 នូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក កណ្ណត្ថុ កាលដែល
 កើតឡើង ក៏កើតឡើងក្នុងការម្ស័យនូវ កាលដែលកំរើនេ ក៏កំរើនេ
 ក្នុងការម្ស័យនូវ ។

[២៩៧] យេ ហិ កោចិ កិក្ខុវេ អភិកម្មទ្ធានំ

សមណោ ន ប្រាហ្មណោ ន យំ លោកេ មិយវមំ

សាគវមំ ភំ ធិទ្ធតោ អន្តកុំ សុទតោ អន្តកុំ អត្តតោ

អន្តកុំ អាណេក្យតោ អន្តកុំ ខេមតោ អន្តកុំ តេ

កណ្ណំ វឡេសុំ ។ យេ កណ្ណំ វឡេសុំ តេ ឧបទំ

វឡេសុំ យេ ឧបទំ វឡេសុំ តេ ទុក្ខំ វឡេសុំ យេ

ទុក្ខំ វឡេសុំ តេ ទ បរិមុត្តិសុ ជាតិយា ជរាយ មរ-

ណោ លោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ តោមទស្សេហិ

ឧបាយសេហិ ទ បរិមុត្តិសុ ទុក្ខស្មាភិ វធាមិ ។

[២៩៧] ញាតិកុតំនិទ្យេយ ភ្នកសមណៈបុត្រាហ្មណំណា

និម្មយ ក្នុងកាលដែលកន្លងទៅហើយ បានឃើញខ្ញុំការឡើង ដែល

ជាសភាពនូវប្រឡូញ ជាសភាពនូវគ្រែកនា ក្នុងលោក ថាទៀង បាន

ឃើញថាសុទ្ធ បានឃើញថាជាបស់ខ្លួន បានឃើញថាជាបស់គ្មាន

រោគ បានឃើញថាជាបស់ក្សេមក្សាន្ត សមណៈបុត្រាហ្មណំតំនិទ្យេយ

នោ ឈ្មោះថាញ៉ាងកណ្ណាឡូចច្រើនឡើង ។ ភ្នកសមណៈបុត្រាហ្មណំ

ណា ញ៉ាងកណ្ណាឡូចច្រើនឡើង ភ្នកសមណៈបុត្រាហ្មណំនោ ឈ្មោះ

ថាញ៉ាងឧបទំឡូចច្រើនឡើង ភ្នកសមណៈបុត្រាហ្មណំណា ញ៉ាងឧបទំ

ឡូចច្រើនឡើង ភ្នកសមណៈបុត្រាហ្មណំនោ ឈ្មោះថាញ៉ាងទុក្ខឡូ

ចច្រើនឡើង ភ្នកសមណៈបុត្រាហ្មណំណា ញ៉ាងទុក្ខឡូចច្រើនឡើង

គឺជាគន្លោងថា ភ្នកសមណៈបុត្រាហ្មណំនោ ឈ្មោះថាមិនរួចចាកជាតិ

ជរា មរណៈ សេចក្តីរោគ សេចក្តីទុក្ខទ្បល សេចក្តីលំបាកកាយ

សេចក្តីលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិនរួចចាកទុក្ខឡើយ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស បរាវន្ត ឧប្បា វិស្សនំ

យេ ហិ កោចិ កំត្តាវេ អបាគតមទ្ធានំ សមណា វា
 ប្រាហ្មណា វា យំ លោកេ បិយរូបំ សាត្យបំ កំ
 និទ្ធុតោ នក្ខុស្សន្តិ^(១) សុទតោ នក្ខុស្សន្តិ អត្តតោ
 នក្ខុស្សន្តិ អាណក្សតោ នក្ខុស្សន្តិ ខេមតោ នក្ខុស្សន្តិ
 តេ តណ្ហំ វឌ្ឍេស្សន្តិ ។ យេ តណ្ហំ វឌ្ឍេស្សន្តិ
 តេ ឧបទិ វឌ្ឍេស្សន្តិ យេ ឧបទិ វឌ្ឍេស្សន្តិ តេ នក្ខុ
 វឌ្ឍេស្សន្តិ យេ នក្ខុ វឌ្ឍេស្សន្តិ តេ ន បរិមុត្តិស្សន្តិ
 ជាតិយា ជវាយ មរណោ ន សោកេហិ ចរិទេវេហិ នុក្ខេ-
 ហិ ធាមនស្សេហិ ឧបាយសេហិ ន បរិមុត្តិស្សន្តិ
 នក្ខុស្ថាតិ វធាមិ ។ យេ ហិ កោចិ កំត្តាវេ វុតហិ
 សមណា វា ប្រាហ្មណា វា យំ លោកេ បិយរូបំ
 សាត្យបំ កំ និទ្ធុតោ បស្សន្តិ សុទតោ បស្សន្តិ

១ ១. មុត្តិ ។

អភិសមយសំយុត្ត បរាវន្ត ការញំនក្ខណ្ឌនាទិឧប្បវេន

ម្នាលកិក្ខុតាំងខ្យោយ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា ដំបូង ក្នុងកាលជា
 អនាគត ទំនិយើញនូវការម្នាក់ដែលជាសភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាព
 នូវគ្រួសារ ក្នុងលោកនេះ ជារៀង ទំនិយើញថាជាសុខ ទំនិ
 យើញវាជាបេសំខ្លួន ទំនិយើញថាជាបេសំភូនពេត ទំនិយើញថា
 ជាបេសំក្សេមក្សាន្ត ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាទំនិញ្ចាង
 កណ្តាឡូចម្រើនឡើង ។ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា ទំនិញ្ចាង
 កណ្តាឡូចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាទំនិ
 ញ្ចាងឧបទិឡូចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា ទំនិញ្ចាងឧបទិ
 ឡូចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាទំនិញ្ចាង
 ទុក្ខឡូចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា ទំនិញ្ចាងទុក្ខឡូ
 ចម្រើនឡើង កថាអត្ថពោលថា ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះ
 ថាទំនិមិនរួចចាកជាតិ ជវ មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រឹកទ្រួល
 សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ទំនិមិន
 រួចចាកទុក្ខឡើយ ។ ម្នាលកិក្ខុតាំងខ្យោយ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា
 ដំបូង ក្នុងកាលនៃឡើងនេះ យើញនូវការម្នាក់ដែលជាសភាពនូវស្រឡា
 ញ់ ជាសភាពនូវគ្រួសារ ក្នុងលោក ជារៀង យើញថាជាសុខ

អត្តាតា បស្សន្តិ អាណក្សតោ បស្សន្តិ ទេមតោ បស្សន្តិ
 តេ គណ្ហំ វឌ្ឍន្តិ ។ យេ គណ្ហំ វឌ្ឍន្តិ តេ ឧបទិ
 វឌ្ឍន្តិ យេ ឧបទិ វឌ្ឍន្តិ តេ ទុក្ខំ វឌ្ឍន្តិ យេ ទុក្ខំ
 វឌ្ឍន្តិ តេ ន បរិមុច្ចន្តិ ជាតិយា ជរាយ មរណោ
 សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ គោគនស្សេហិ
 ទោយាសេហិ ន បរិមុច្ចន្តិ ទុក្ខស្មាតិ វនាមិ ។

[២២០] សេយ្យជាមិ កិក្កវេ អាចារិយកំសោ

វណ្ណសម្បត្តោ កទ្ធសម្បត្តោ វសសម្បត្តោ ។ សោ ច
 ទោ វិសេន សិសត្ថោ ។ អថ បុរិសោ អាតច្ឆេយ្យ
 យឡាភិកត្តោ យម្មបរេតា កំលត្ថោ តសំតោ មិចា
 សិកោ ។ កមេធំ ឃី វឌ្ឍន្តិ អយំ តេ អត្តោ បុរិស
 អាចារិយកំសោ វណ្ណសម្បត្តោ កទ្ធសម្បត្តោ វស-

ឃើញថាជាបស្សន្តិ ឃើញថាជាបស្សន្តិ ឃើញថាជាបស្សន្តិ
 ក្សេមក្សេម ក្នុងសមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាញ៉ាងកណ្តាឲ្យ
 ចម្រើនឡើង ។ ក្នុងសមណៈ បុត្រាហ្មណ៍ណា ញ៉ាងកណ្តាឲ្យចម្រើន
 ឡើង ក្នុងសមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាញ៉ាងឧបទិឲ្យចម្រើន
 ឡើង ក្នុងសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា ញ៉ាងឧបទិឲ្យចម្រើនឡើង ក្នុង
 សមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាញ៉ាងទុក្ខឲ្យចម្រើនឡើង ក្នុង
 សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា ញ៉ាងទុក្ខឲ្យចម្រើនឡើង ក្នុងសមណៈបុត្រាហ្មណ៍
 នោះ ឈ្មោះថាញ៉ាងមិនចេញពីដំណើរ ជរា មរណៈ
 សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខស្មាតិ សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាក
 ចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិនចេញពីដំណើរឡើយ ។

[២២០] មាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាផ្តល់ដៃលេចញាដោយសុក

ចរិច្ចណិដោយពណិ ចរិច្ចណិដោយភិទ ចរិច្ចណិដោយសេ ។ តែផ្តល់
 នោះ គេលាយដោយថ្នាំពិស ។ ចូរជាមនុស្សស្រក្រហាយដោយ
 កំដៅថ្ងៃ ត្រូវកំដៅថ្ងៃចៀនចៀនចោយ មានកាយលំបាក ក្រហល់
 ក្រហាយ ស្រែកយោង មកដល់ ។ មនុស្សទាំងឡាយ និយាយ
 នឹងបុរសនោះឯង យ៉ាងនេះថា ខែបុរសដ៏ចម្រើន ផ្តល់លេចញាដោយ
 សុករនៈ ចរិច្ចណិដោយពណិ ចរិច្ចណិដោយភិទ ចរិច្ចណិដោយសេ

សម្បត្តិ សោ ទ ទោ វិសេន សំសន្តោ សរេ
 អាភត្តសិ មិវ មិវតោ ហិ ទោ តំ ធានេស្សតិ វណ្ណា-
 នមិ ករុនមិ វសេនមិ មិវិត្តា ទ មន កកោនិ-
 ធានំ មរណំ វ និកត្តសិ មរណមត្តំ វ ទុក្ខត្តំ ។
 សោ តំ អាចារិយកំសំ សហសា មប្បដិសដ្ឋា មិ-
 វេយ្យ នប្បដិសិស្សន្ទេយ្យ ។ សោ កកោនិធានំ មរណំ
 វ និកត្តេយ្យ មរណមត្តំ វ ទុក្ខំ ។ ឯវមេវ ទោ
 កិក្ខុវេ យេ ហិ កេចិ អតិកមទ្ធានំ សមណា វ
 ព្រាហ្មណា វ យំ លោកេ មិយរុបំ សាតរុបំ ។ មេ ។
 អនាគតមទ្ធានំ ។ មេ ។ ឯតវហិ សមណា វ ព្រាហ្ម-
 ណា វ យំ លោកេ មិយរុបំ សាតរុបំ តំ

តែដ្ឋិលនោះ គេហេយដោយភ្នំពិស បើអ្នកប្រាថ្នា ចូរអ្នកដឹកចុះ ព្រោះ
 ថា កាលបើអ្នកដឹកទៅហើយ ទឹកនោះនឹងទប់ចិត្តអ្នក ដោយពណ៌ផង
 ដោយក្លិនផង ដោយសេផង ប៉ុន្តែបើអ្នកដឹកទៅហើយ អ្នកនឹងផល់ខ្លួន
 សេចក្តីស្លាប់ ឬផល់ខ្លួនសេចក្តីខ្ពុក្ពើរស្លាប់ ព្រោះតែការដឹកនោះជា
 ហេតុ ។ បុរសនោះ មិនបានពិព្វរណដ្ឋិលនីពេញដោយសុករនោះហើយ
 ក៏ដឹកដោយស្រកន់ មិនលរបង់ចោល ។ បុរសនោះត្រូវផល់ខ្លួនសេចក្តី
 ស្លាប់ ឬផល់ខ្លួនខ្ពុក្ពើរស្លាប់ ព្រោះតែការដឹកនោះជាហេតុ ។ ហាលកិក្ខុ
 ចំនីខ្យោយ សេចក្តីទមេយ្យក៏ដូច្នោះដែរ គួសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា
 មួយ ក្នុងកាលដែលកន្លងទៅហើយ បានឃើញខ្លួនការម្មណ៍ណា ជាស-
 ភាពកម្មស្រឡាញ់ ជាសភាពកម្មប្រេតករ ក្នុងលោក ។ មេ ។ ក្នុងកាលជា
 អនាគត ។ មេ ។ គួសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលផ្សេងនេះ ឃើញខ្លួន
 ការម្មណ៍ដែលជាសភាពកម្មស្រឡាញ់ ជាសភាពកម្មប្រេតករ ក្នុងលោក

ចិទ្ធកោ បស្សន្តិ សុទ្ធកោ បស្សន្តិ អត្តកោ បស្សន្តិ
 អាណក្យកោ បស្សន្តិ ទេមកោ បស្សន្តិ តេ ភណ្ណិ
 វុទ្ធក្នុង ។ យេ ភណ្ណិ វុទ្ធក្នុង តេ ឧបទិ វុទ្ធក្នុង យេ
 ឧបទិ វុទ្ធក្នុង តេ ទុក្ខំ វុទ្ធក្នុង យេ ទុក្ខំ វុទ្ធក្នុង តេ
 ន បរិមុទ្ធក្នុង ជាតិយា ជរាយ មរណោ ន សោកេហិ
 បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ទុក្ខាយាសេហិ
 ន បរិមុទ្ធក្នុង ទុក្ខស្មាតិ វតាមិ ។

(២២១) យេ ច ទោ កោចិ ភិក្ខុវេ អភិកម្មទានំ
 សមណា ន ប្រាហ្មណា ន យំ លោកេ បិយ្យបិ
 សាត្រុបិ តិ អធិទ្ធកោ អន្តក្កំ ទុក្ខកោ អន្តក្កំ អនត្ត-
 កោ អន្តក្កំ រោគកោ អន្តក្កំ ភយកោ អន្តក្កំ តេ

ជាទៀត ឃើញថាជាសុទ្ធ ឃើញថាជាបេសំខ្លួន ឃើញថាជាបេសំគ្មាន
 រោគ ឃើញថាជាបេសំក្សេបក្សួន ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 រឿងចាំញ៉ាំងកណ្តាទ្យចម្រើនឡើង ។ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា
 ញ៉ាំងកណ្តាទ្យចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ រឿងចាំ
 ញ៉ាំងឧបទិទ្យចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា ញ៉ាំងឧបទិទ្យ
 ចម្រើនឡើង ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ រឿងចាំញ៉ាំងទុក្ខទ្យចម្រើន
 ឡើង ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា ញ៉ាំងទុក្ខទ្យចម្រើនឡើង រថាគក
 កោលថា ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ មិនរួចចាកជាតិ ជរា មរណៈ
 សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រឹកទ្រួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាក
 ចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិនរួចចាកទុក្ខឡើយ ។

(២២១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍
 ណាមួយ ក្នុងកាលដែលកន្លងទៅ បានឃើញនូវការម្ចាស់ ដែលជា
 សភាពអន្តរាស្រ្តឡាញ់ ជាសភាពអន្តរាស្រ្តករ ក្នុងលោក ថាមិនទៀត
 បានឃើញថាជាទុក្ខ បានឃើញថាមិនមែនជាបេសំខ្លួន បានឃើញថា
 ជាបេសំគ្មានរោគ បានឃើញថាអន្តរាស្រ្ត ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ

អភិសមធម៌សំយោគស្យ មហានិទ្ទ គណ្ណាទិចគិហវំ

គណ្ណំ បដហិសុ ។ យេ គណ្ណំ បដហិសុ តេ ឧបទិ
 បដហិសុ យេ ឧបទិ បដហិសុ តេ ទុក្ខំ បដហិសុ
 យេ ទុក្ខំ បដហិសុ តេ បរិមុច្ឆិសុ ជាតិយោ ជរាយ
 មរណោ លោកេហំ បរិទេវេហំ ទុក្ខេហំ ជាមនស្ស្នុ
 ហំ ឧបាយាសេហំ បរិមុច្ឆិសុ ទុក្ខាស្មាតំ វតាមិ ។
 យេបិ ហិ កោចិ ភិក្ខុវេ អនាគតមន្តានំ សមណា
 វ ព្រាហ្មណា វ យំ លោកេ បិយរូបំ សាគរូបំ តំ
 អនិច្ចតោ ទក្ខិស្សន្តំ ទុក្ខតោ ទក្ខិស្សន្តំ អនត្តតោ
 ទក្ខិស្សន្តំ រេគតោ ទក្ខិស្សន្តំ ភយតោ ទក្ខិស្សន្តំ
 តេ គណ្ណំ បដហិស្សន្តំ ។ យេ គណ្ណំ បដហិស្សន្តំ
 ។ បេ ។ តេ បរិមុច្ឆិស្សន្តំ ទុក្ខាស្មាតំ វតាមិ ។ យេបិ
 ហិ កោចិ ភិក្ខុវេ ឯតវហិ សមណា វ ព្រាហ្មណា វ
 យំ លោកេ បិយរូបំ សាគរូបំ តំ អនិច្ចតោ បស្សន្តំ

អភិសមធម៌សំយោគស្យ មហានិទ្ទ កាលវគ្គាជាដើម

លវគ្គាបាទ ។ ភ្នកសមណៈបុត្រាហ្មណំណា លវគ្គាបាទហើយ
 ភ្នកសមណៈបុត្រាហ្មណំនោះ លវគ្គបាទ ភ្នកសមណៈបុត្រាហ្មណំ
 ណា លវគ្គបាទហើយ ភ្នកសមណៈបុត្រាហ្មណំនោះ លវគ្គ
 បាទ ភ្នកសមណៈបុត្រាហ្មណំណា លវគ្គបាទហើយ គង្គតោ
 ថា ភ្នកសមណៈបុត្រាហ្មណំនោះ បាទប្រចាកជាតិ ជរា មរណៈ
 សេចក្តីសោក សេចក្តីទុក្ខស្រួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត
 សេចក្តីចង្រៀតចង្រៀលចិត្ត រួចបាទភ្នកហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភ្នកសមណៈបុត្រាហ្មណំណាមួយ ក្នុងកាលជាអនាគត នឹងឃើញ
 ការម្នាក់ ដែលជាសកាតត្រូវស្រឡាញ់ ជាសកាតត្រូវគ្រេកអរ ក្នុង
 លោក ថាមិនទៀង នឹងឃើញថាជាទុក្ខ នឹងឃើញថាមិនមែនមេស្តង្គ
 នឹងឃើញថាមានរោគ នឹងឃើញថាគួររួច ភ្នកសមណៈបុត្រាហ្មណំ
 នោះ នឹងលវគ្គាបាទ ។ ភ្នកសមណៈបុត្រាហ្មណំណា នឹង
 លវគ្គាបាទ ។ បេ ។ គង្គតោថា ភ្នកសមណៈបុត្រាហ្មណំ
 នោះ នឹងប្រចាកទុក្ខបាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្នកសមណៈបុ
 ត្រាហ្មណំណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ឃើញការម្នាក់ ដែល
 ជាសកាតត្រូវស្រឡាញ់ ជាសកាតត្រូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក ថាមិនទៀង

ទុក្ខតោ មស្សន្តិ អនត្តតោ មស្សន្តិ រោគតោ មស្សន្តិ
 កយតោ មស្សន្តិ តេ កណ្ហំ មជហន្តិ ។ យេ កណ្ហំ
 មជហន្តិ តេ ទុបដិ មជហន្តិ យេ ទុបដិ មជហន្តិ
 តេ ទុក្ខំ មជហន្តិ យេ ទុក្ខំ មជហន្តិ តេ បរិមុត្តន្តិ
 ជាតិយា ជរាយ មរណោ ភោគភិ បរិទេវេហិ
 ទុក្ខេហិ ធាមនស្សេហិ ទុច្ចាយសេហិ បរិមុត្តន្តិ
 ទុក្ខស្មាតិ វធាមិ ។

(២២២) សេយ្យថាមិ កិក្ខវេ អាចារិយកិ-

សោ វណ្ណសម្បត្តោ កទ្ធសម្បត្តោ វសសម្បត្តោ ។
 សោ ច ទោ វិសេន សំសត្ថោ ។ អជ ចុរិសោ
 អាគច្ឆេយ្យ យន្តាភិក្ខត្តោ យន្តបរោតោ កិលសត្តោ

ឃើញថាជំនុំ ឃើញថាមិនមែនជាបេសខ្លួន ឃើញថាជាបេសធាន
 រោគ ឃើញថាម្ភទាច ក្នុងសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ វេទនិលរោគណ្តា
 បាន ។ ក្នុងសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា លរោគណ្តាបាន ក្នុងសមណៈបូ
 ត្រាហ្មណ៍នោះ វេទនិលរោគបាន ក្នុងសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា លរ
 ទុបដិបាន ក្នុងសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ វេទនិលរោគបាន ក្នុងសម
 ណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា លរោគបាន ភាគគោតេសថ ក្នុងសមណៈបូ
 ត្រាហ្មណ៍នោះ វេទនិលរោគជាតិ ជរ មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តី
 ទ្រៀមទ្រួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីលំបាកចិត្ត សេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អៀលចិត្ត វេទនិលរោគទុក្ខបាន ។

[២២២] ខ្មោលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាផ្តិលវិសេនត្រូវដោយស្តុក

ចរិច្ចណិដោយពណិ ចរិច្ចណិដោយក្លិន ចរិច្ចណិដោយសេ ។
 តែផ្តិលរោគរង រោគយដោយច្រំកិស ។ ចូរជាធានបុរស ក្តៅក្រ
 ហាយដោយកំដៅថ្ងៃ ក្តៅកំដៅថ្ងៃចៀតចៀនចៀនចៀន មានកាយលំបាក

តសិរោ បិចាសិរោ ។ តាមនំ ឃីរិ វាធម្យំ អយំ
 តេ អន្តោ ឬរិស អាចារិយកំសោ វណ្ណសម្មាទ្ទោ
 កត្តសម្មាទ្ទោ វសសម្មាទ្ទោ សោ ច ទោ វិសេន សិ
 សាទ្ទា សចេ អាភត្តសិ មិវ មិវតោ ហិ ទោ តំ
 ធានេស្សតិ វណ្ណេនមិ កទ្ធនមិ វសេនមិ មិវត្វា ច
 មន តតោនិធានំ មវណំ វ ធិកត្តសិ មវណមត្តំ
 វ ទុក្ខត្តំ ។ អថាទា ភិក្ខុវេ តស្ស ឬរិសស្ស
 ឃីរមស្ស សត្តា ទោ មេ អយំ សុវា បិចាសិរោ
 ចារិយេន វ វិនេតិ ធនិមណ្ឌកោន វ វិនេតិ មជ្ឈិណ
 ណិកាយ វ វិនេតិ លោណសោចិរោតោន^(១) វ វិនេតិ ច
 ត្រេកហត្តំ មិវេយ្យំ យំ មម អស្ស ធិយវត្តំ អហិកាយ
 ទុក្ខាយាតិ ។ សោ តំ អាចារិយកំសិ មជិសត្តា
 ន មិវេយ្យ មជិចិស្សធម្មេយ្យ ។ សោ តតោនិធានំ
 មវណំ វ ច ធិកត្តយ្យ មវណមត្តំ វ ទុក្ខំ ។

១ ឧ.ន.លោណសោវិរោន ។

ក្រហល់ក្រហាយ ស្រែកហ្លោះ មកវល់ ។ មនុស្សទាំងឡាយនិយាយ
 នឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់បុរសដ៏ចម្រើន ផ្តួលគេញដោយសុភវន្ត
 បរិបូណិដោយពលិ បរិបូណិដោយភិទ្ធិ បរិបូណិដោយសេ (សមគួរ)
 ដល់អ្នក កែផ្តួលនោះ គេហាយដោយភ្នំពិស បើអ្នកចង់ កិច្ចផឹកចុះ
 ព្រោះថាកាលបើអ្នកផឹកហើយ ទឹកនោះនឹងគាប់ចិត្តអ្នក ដោយពលិផង
 ដោយភិទ្ធិផង ដោយសេផង កែបើអ្នកផឹកទៅហើយ មុនជាទីដល់
 ទូរសេចក្តីស្លាប់ ឬទីដល់ខ្ញុំទុក្ខស្ទើរស្លាប់ ព្រោះតែការផឹកនោះជា
 ហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលនោះ បុរសនោះ មានសេចក្តី
 ត្រូវរយ៉ាងនេះថា សុវាដែលភាគៗត្រូវស្រែកហើយនេះ អាចបន្ទាបនឹង
 ដោយទឹកត្រជាក់ក៏បាន បន្ទាបនឹងដោយទឹកក្តៅក៏បាន បន្ទាបនឹងដោយ
 ទឹកសក្តៅដែលលាយដោយអំបិលក៏បាន បន្ទាបនឹងដោយភ្នំព្រោះឆ្មោះថា
 លោណសោចិរោ^(១)ក៏បាន ភាគៗត្រូវ មិនត្រូវផឹកសុវា ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីមិនមែនជាទុណ ដើម្បីទុក្ខអស់កាលដ៏យូរ ដល់ភាគៗត្រូវនោះ
 ទេ ។ បុរសនោះ ក៏ប្រតិបត្តិចារណាខ្លះផ្តួល ដែលគេញដោយសុភវន្ត
 ហើយ ក៏មិនបានផឹក លទ្ធផលចោលចេញ ។ បុរសនោះក៏មិនដល់ខ្ញុំ
 សេចក្តីស្លាប់ ឬដល់ខ្ញុំទុក្ខស្ទើរស្លាប់ ព្រោះតែការផឹកនោះជាហេតុទេ ។

១ ផ្តួលដែលគេត្រូវតែយល់ស្រួលយ៉ាងនេះទាំងអស់នេះ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុត្តនិកាយ

ឯវិមេវ ទោ ភិក្ខុវេ យេ ហិ កោចិ អតីតមទ្ធាចំ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា យំ លោកេ បិយរូបំ
 សាតរូបំ ភំ អនិច្ចតោ អន្តកុំ ទុក្ខតោ អន្តកុំ
 អនត្តតោ អន្តកុំ រោគតោ អន្តកុំ កយតោ អន្តកុំ
 តេ តណ្ហំ បដហីសុ ។ យេ តណ្ហំ បដហីសុ តេ
 ឧបទំ បដហីសុ យេ ឧបទំ បដហីសុ តេ ទុក្ខំ
 បដហីសុ យេ ទុក្ខំ បដហីសុ តេ បរិមុច្ឆិសុ
 ជាតិយា ជរាយ មរណោ ភោគេហិ បរិទេវេហិ
 ទុក្ខេហិ ធាននស្សេហិ ទុចាយាសេហិ បរិមុច្ឆិសុ
 ទុក្ខស្មាភិ ខនិ ។ យេ ហិ កោចិ ភិក្ខុវេ
 អនាគតមទ្ធាចំ ។ ចេ ។ ឯតវហិ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា យំ លោកេ បិយរូបំ សាតរូបំ ភំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុត្តនិកាយ

ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ សេចក្តីនេះ មានទមរមេយ្យដូច ក្នុងសមណៈប្ប
 ព្រាហ្មណំណាទីមួយ ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ បានឃើញការម្ចាស់
 ដែលជាសភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក ជាមិន
 ទៀង បានឃើញដាច់ទុក្ខ បានឃើញជាមិនមែនជាចេសំរួន បាន
 ឃើញជាចេសំមានរោគ បានឃើញជាម្បាញច ក្នុងសមណៈប្ប
 ព្រាហ្មណ៍នោះ បានលះគណ្តាហើយ ។ ក្នុងសមណៈប្បព្រាហ្មណំណា
 លះគណ្តាបានហើយ ក្នុងសមណៈប្បព្រាហ្មណ៍នោះ លះទេមចំបាន ក្នុង
 សមណៈប្បព្រាហ្មណំណា លះទុមចំបានហើយ ក្នុងសមណៈប្បព្រាហ្មណ៍
 នោះ លះទុក្ខបាន ក្នុងសមណៈប្បព្រាហ្មណំណា លះទុក្ខបានហើយ
 គឺជាគតិកាលថា ក្នុងសមណៈប្បព្រាហ្មណ៍នោះ រួចចាកជាតិ ផក
 មរណៈ សេចក្តីសោគ សេចក្តីទ្រុកទ្រួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេច
 ក្តីលំបាកចិត្ត និងសេចក្តីទង្រឹមចិត្ត រួចចាកទុក្ខបានហើយ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ ក្នុងសមណៈប្បព្រាហ្មណំណាទីមួយ ក្នុងកាលជា
 អនាគត ។ ចេ ។ ក្នុងសមណៈប្បព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលដំឡើងនេះ ឃើញ
 ការម្ចាស់ដែលជាសភាពនូវស្រឡាញ់ ជាសភាពនូវគ្រេកអរ ក្នុងលោក

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គ សារីបុត្តោ

អដិទ្ធកោ មស្សន្តិ ទុក្ខកោ មស្សន្តិ អនត្តកោ មស្សន្តិ
កោកោ មស្សន្តិ កយកោ មស្សន្តិ កេ កត្តា
បដហន្តិ ។ យេ កត្តា បដហន្តិ កេ ឧបទិ បដហន្តិ
យេ ឧបទិ បដហន្តិ កេ ទុក្ខំ បដហន្តិ យេ ទុក្ខំ
បដហន្តិ កេ បរិមុទ្ធន្តិ ជាតិយា ជរាយ មរណោ
សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ទទា-
យាសេហិ បរិមុទ្ធន្តិ ទុក្ខស្មាតិ វិនាមិតិ ។ ធម្មិ ។

(២២៣) ឯកំ សម្មយំ អាយស្មា ធម សារីបុត្តោ
អាយស្មា ធម មហាកោដ្ឋិកោ ពាកណសិយំ វិហារន្តិ
សំសិបតទេ មិកតាយេ ។ អដទោ អាយស្មា មហា-
កោដ្ឋិកោ សាយណ្ណសមយំ បដិសន្ធាតា វិជ្ជិតា
យេនាយស្មា សារីបុត្តោ កេទុបសន្តមិ ឧបសន្តមិទ្ធា
អាយស្មតា សារីបុត្តោ សន្តិ សម្មោទិ សម្មោទនិយំ
កថំ សាកណិយំ វិកិសារេទ្ធា ឯកមន្តំ ឯសិទិ ។

អភិសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ ព្រះមហាកោដ្ឋិកៈព្រះសារីបុត្តោ

ជាមិនទៀង ឃើញថាជាទុក្ខ ឃើញថាមិនមែនទុក្ខ ឃើញថាមាន
រោគ ឃើញថាគួរទ្រាប ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ វេទនិល្ហ
គណ្ណបាទ ។ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា លទ្ធគណ្ណបាទ ពួក
សមណៈ បូត្រាហ្មណ៍នោះ វេទនិលទេចធិបាទ ពួកសមណៈបូ
ត្រាហ្មណ៍ណា លទេចធិបាទ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ វេទនិ
លទុក្ខបាទ ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍ណា លទុក្ខបាទ គថាគតកោល
ថា ពួកសមណៈបូត្រាហ្មណ៍នោះ វេទនិរូបបាទជាតិ ជរា មរណៈ
សេចក្តីសោក សេចក្តីទ្រុកទ្រុល សេចក្តីសំបាកកាយ សេចក្តីសំ-
បាកចិត្ត សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត វេទនិរូបបាទទុក្ខបាទ ។ ចប់
សូត្រ ទី ២ ។

(២២៣) សម្មយម្ភ ព្រះសារីបុត្តោមានកាយ ឯនិព្រះមហា-
កោដ្ឋិកៈមានកាយ គង់នៅក្នុងសិបបទមិកតាយេនី ទៀបក្រុងពាកណ-
សិ ។ ព្រះនារ ព្រះមហាកោដ្ឋិកៈមានកាយ ចេញកំរើទិសម្នាក់សម្មយ
ថ្ងៃសៀល កិច្ចលទៅព្រះសារីបុត្តោមានកាយ លុះចូលទៅដល់រំហើយ
កំរើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយឯនិព្រះសារីបុត្តោមានកាយ លុះចក្រាបរាក្ស
ដែលទុរិករាយ ឯនិពាក្យដែលទុរិករាយ កំរើយក្នុងទិសម្នាក់ ។

(២៦២) ឯកធម៌ ធិសិទ្ធា ទោ អាយស្មា មហា-
 កោដ្ឋិកោ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯកធម៌កេច កី ទុ ទោ
 អារុសោ សារីបុត្ត សយំកតំ ជរាមរណំ មរកតំ ជ-
 រាមរណំ សយំកតត្យ មរកតត្យ ជរាមរណំ ទុទាហុ
 អសយំការិ អមរការិ អជំទូសមុប្បន្នំ ជរាមរណន្តំ ។
 ឧ ទោ អារុសោ កោដ្ឋិក សយំកតំ ជរាមរណំ ឧ
 មរកតំ ជរាមរណំ ឧ សយំកតត្យ មរកតត្យ ជរា-
 មរណំ នាបិ អសយំការិ អមរការិ អជំទូសមុប្បន្នំ
 ជរាមរណំ អបិច ជាតិប្បទុយា ជរាមរណន្តំ ។ កី ទុ
 ទោ អារុសោ សារីបុត្ត សយំកតា ជាតិ មរកតា ជាតិ
 សយំកតា ឧ មរកតា ឧ ជាតិ ទុទាហុ អសយំ-
 ការិ អមរការិ អជំទូសមុប្បន្នា ជាតិតំ ។ ឧ ទោ
 អារុសោ កោដ្ឋិក សយំកតា ជាតិ ឧ មរកតា

(២៦៦) លុវិត្រាមហាកោដ្ឋិកៈ ឆានភាយ អន្តិយភ្នំវិសមគុរោយ
 ពានសូត្រេសារីបុត្តឆានភាយ យ៉ាទិទេថា ខ្នាលការុសោសារីបុត្ត ជរា
 ធិនិមរណៈ ធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង ឬជរាធិនិមរណៈ ធិបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ ជរា
 ធិនិមរណៈ ធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង ឬបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង ឬជរាធិនិមរណៈ
 មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់អ្នកដទៃទេ គឺកើតឡើង
 ដោយមិនកាស្រីយហេតុ ។ ខ្នាលការុសោកោដ្ឋិកៈ ជរាធិនិមរណៈ មិន
 មែនបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងទេ ជរាធិនិមរណៈ មិនមែនបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យទេ ជរា
 ធិនិមរណៈ មិនមែនបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង មិនមែនបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផងទេ ជរា
 ធិនិមរណៈ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់អ្នកដទៃទេ
 គឺកើតឡើងដោយមិនកាស្រីយហេតុ ក៏មិនមែនដទៃ ចុំខ្លួនជរាធិនិមរណៈ
 កើតឡើង ព្រោះជាតិជាចម្លើយ ។ ខ្នាលការុសោសារីបុត្ត ជាតិ ធិបុគ្គល
 ធ្វើខ្លួនឯង ឬជាតិ ធិបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ ឬជាតិ ធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង
 ឬបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់
 អ្នកដទៃទេ គឺកើតឡើងដោយមិនកាស្រីយហេតុ ។ ខ្នាលការុសោកោ-
 ដ្ឋិកៈ ជាតិ មិនមែនបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងទេ ជាតិ មិនមែនបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យទេ

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហានិទ្ទេ តិច្ឆាវចន្ត

ជាតិ ១ សយំកតា ១ បរកតា ១ ជាតិ ២ បិ អសយំ
 ការិ អបរការិ អធិត្ថសមុប្បន្នំ ជាតិ អមិច ភវប្បត្ត-
 យា ជាតិ ៣ កំ ទុ ទោ អារុសោ សារិបុត្ត សយំក-
 តោ ភវេ ១ បេ ១ សយំកតំ ឧបាណំ... សយំកតា
 តណ្ហា... សយំកតា វេទនា... សយំកតោ ជស្សោ...
 សយំកតំ សន្យាយេតំ... សយំកតំ ចាមរុបំ បរកតំ
 ចាមរុបំ សយំកតត្យ បរកតត្យ ចាមរុបំ ឧបាហុ
 អសយំការិ អបរការិ អធិត្ថសមុប្បន្នំ ចាមរុបន្តំ ។
 ១ ទោ អារុសោ កោដ្ឋិក សយំកតំ ចាមរុបំ ១ បរ-
 កតំ ចាមរុបំ ១ សយំកតត្យ បរកតត្យ ចាមរុបំ
 ចាមិ អសយំការិ អបរការិ អធិត្ថសមុប្បន្នំ ចាមរុបំ
 អមិច វិញ្ញាណប្បត្តយា ចាមរុបន្តំ ។ កំ ទុ ទោ
 អារុសោ សារិបុត្ត សយំកតំ វិញ្ញាណំ បរកតំ វិញ្ញា-
 ណំ សយំកតត្យ បរកតត្យ វិញ្ញាណំ ឧបាហុ
 អសយំការិ អបរការិ អធិត្ថសមុប្បន្នំ វិញ្ញាណន្តំ ។

អភិសមយសំយុត្ត មហានិទ្ទេ ការស្សរោតិច្ឆាវចន្ត

ជាតិ មិនមែនបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង មិនមែនបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផងទេ ជាតិ
 មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃទេ គឺកើត
 ឡើងដោយមិនគាស្រ័យហេតុ ក៏មិនមែនដែរ ប៉ុន្តែជាអំពើករឡើង ព្រោះ
 ភគជាចម្លើយ ។ ម្ចាស់អារុសោ សារិបុត្ត ភគធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងឬ
 ។ បេ ។ ឧបាហុ ធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង ... តណ្ហាធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង...
 វេទនាធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង ... ជស្សៈ ធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង ... សទ្ធិយ-
 កនៈធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង ... ឆាមរុប ធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯង ឆាមរុបធិបុគ្គល
 ដទៃធ្វើឲ្យ ឆាមរុបធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង ឬមួយ
 ឆាមរុបមិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃទេ
 គឺកើតឡើងដោយមិនគាស្រ័យហេតុ ។ ម្ចាស់កោដ្ឋិកៈ ឆាមរុប ធិ
 បុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងក៏ទេ ឆាមរុប ធិបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យក៏ទេ ឆាមរុប មិន
 មែនបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង មិនមែនបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផងក៏ទេ ឆាមរុប
 មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃទេ គឺកើត
 ឡើង ដោយមិនគាស្រ័យហេតុក៏ទេដែរ ប៉ុន្តែឆាមរុបកើតឡើង ព្រោះ
 វិញ្ញាណជាចម្លើយ ។ ម្ចាស់អារុសោសារិបុត្ត វិញ្ញាណ ធិបុគ្គលធ្វើ
 ខ្លួនឯង ឬវិញ្ញាណ ធិបុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យ វិញ្ញាណ ធិបុគ្គលធ្វើខ្លួនឯងផង
 បុគ្គលដទៃធ្វើឲ្យផង ឬមួយវិញ្ញាណ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិន
 មែនជាអំពើរបស់បុគ្គលដទៃទេ គឺកើតឡើងដោយមិនគាស្រ័យហេតុ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គ

ន ទោ អាវុសោ កោដ្ឋិត សយំកតំ វិញ្ញាណំ ន
បរកតំ វិញ្ញាណំ ន សយំកតតត្យ បរកតត្យ វិញ្ញាណំ
នាបិ អសយំកាវិ អបរកាវិ អធិទូសមុប្បន្នំ វិញ្ញាណំ
អបិច ធាមរូបប្បទ្វយា វិញ្ញាណន្តំ ។

[២៦៨] និទានេវ ទោ មយំ អាយស្មតោ សា-
វិបុត្តស្ស កាសិកំ ឯវិ អាជាតាម ន ទោ អាវុសោ
កោដ្ឋិត សយំកតំ ធាមរូបំ ន បរកតំ ធាមរូបំ
ន សយំកតតត្យ បរកតត្យ ធាមរូបំ នាបិ អស-
យំកាវិ អបរកាវិ អធិទូសមុប្បន្នំ ធាមរូបំ អបិច
វិញ្ញាណប្បទ្វយា ធាមរូបន្តំ ។ និទានេវ បន មយំ
អាយស្មតោ សាវិបុត្តស្ស កាសិកំ ឯវិ អាជាតាម
ន ទោ អាវុសោ កោដ្ឋិត សយំកតំ វិញ្ញាណំ
ន បរកតំ វិញ្ញាណំ ន សយំកតតត្យ បរកតត្យ
វិញ្ញាណំ នាបិ អសយំកាវិ អបរកាវិ អធិទូសមុប្បន្នំ
វិញ្ញាណំ អបិច ធាមរូបប្បទ្វយា វិញ្ញាណន្តំ ។ យ-
ថាកតំ បទាវុសោ សាវិបុត្ត សមស្ស កាសិកស្ស
អតោ នដ្ឋត្រាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

ម្ចាស់អាវុសោកោដ្ឋិតៈ វិញ្ញាណ ធិបុគ្គលដ៏ទៃធ្វើខ្លួនឯងក៏ទេ វិញ្ញាណ ធិ
បុគ្គលដ៏ទៃធ្វើឱ្យក៏ទេ វិញ្ញាណ ធិបុគ្គលដ៏ទៃធ្វើខ្លួនឯងផង បុគ្គលដ៏ទៃធ្វើ
ឱ្យផងក៏ទេ វិញ្ញាណ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់
បុគ្គលដ៏ទៃទេ គឺកើតឡើងដោយមិនកាស្រីយេហេតុ ក៏ទេដែរ ប៉ុន្តែ
វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះនាមរូបជាច្រើន ។

[២៦៩] ឥឡូវនេះឯង យើងយល់កាសិករបស់ព្រះសាវិបុត្តបាន
កាយ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោកោដ្ឋិតៈ នាមរូប ធិបុគ្គលដ៏ទៃធ្វើខ្លួនឯងក៏
ទេ នាមរូប ធិបុគ្គលដ៏ទៃធ្វើឱ្យក៏ទេ នាមរូប ធិបុគ្គលដ៏ទៃធ្វើខ្លួនឯងផង
បុគ្គលដ៏ទៃ ធ្វើឱ្យផងក៏ទេ នាមរូប មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែន
ជាអំពើរបស់បុគ្គលដ៏ទៃទេ គឺកើតឡើងដោយមិនកាស្រីយេហេតុ ក៏ទេ
ដែរ ប៉ុន្តែនាមរូបកើតឡើង ព្រោះវិញ្ញាណជាច្រើន ។ ទើបតែគម្យាញ់
មិញ្ញនេះឯង យើងយល់កាសិករបស់ព្រះសាវិបុត្តបានកាយ យ៉ាងនេះថា
ម្ចាស់អាវុសោកោដ្ឋិតៈ វិញ្ញាណ ធិបុគ្គលដ៏ទៃធ្វើខ្លួនឯងក៏ទេ វិញ្ញាណ
ធិបុគ្គលដ៏ទៃធ្វើឱ្យក៏ទេ វិញ្ញាណធិបុគ្គលដ៏ទៃធ្វើខ្លួនឯងផង បុគ្គលដ៏ទៃធ្វើឱ្យ
ផងក៏ទេ វិញ្ញាណ មិនមែនជាអំពើរបស់ខ្លួនឯង មិនមែនជាអំពើរបស់
បុគ្គលដ៏ទៃទេ គឺកើតឡើងដោយមិនកាស្រីយេហេតុ ក៏ទេដែរ ប៉ុន្តែ
វិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះនាមរូបជាច្រើន ។ ម្ចាស់អាវុសោសាវិបុត្ត គឺ
យើងត្រូវយល់ សេចក្តីនៃកាសិកនេះ ដូចម្តេចបាន ។

អភិសមយសំធុន្តស្ស មហាវន្ត ឧប្បកលាវុបា

[២៦៦] កេណាវុសោ ឧបមន្តេ កវិស្សាមិ ឧ-
 បមាយមិទេកាទ្ធ វិញ្ញា បុរិសា កាសិកស្ស អត្ថំ
 អាជាទន្តំ ។ សេយ្យងាមិ អាវុសោ ទ្ធ ធន្យក-
 លាបិយោ អញ្ញមញ្ញំ ធិស្សាយ តិដ្ឋេយ្យំ វិវាមេវ ទោ
 អាវុសោ តាមរូបប្បទ្ធយោ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាប្បទ្ធយោ
 តាមរូបំ តាមរូបប្បទ្ធយោ សន្យាយតទំ សន្យាយត-
 ទប្បទ្ធយោ ជស្សោ ។ មេ ។ វិវាមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ តាសញ្ចេ អាវុសោ
 ធន្យកលាមិទំ ឯកំ អបកាឡេយ្យ ឯកា បប-
 កេយ្យ អបរញ្ចេ អបកាឡេយ្យ អបកា បបកេយ្យ ។
 វិវាមេវ ទោ អាវុសោ តាមរូបទិវេតា វិញ្ញាណទិវេតា
 វិញ្ញាណទិវេតា តាមរូបទិវេតា តាមរូបទិវេតា ស-
 ន្យាយតទទិវេតា សន្យាយតទទិវេតា ជស្សទិវេតា
 ។ មេ ។ វិវាមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 ទិវេតា ហោតិ ។

អភិសមយសំធុន្ត សហវន្ត មហាវេយ្យាធិបត្ថ

[២៦៦] មាសភាវុសោ បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងធ្វើសេចក្តីទុបមាប្រាប់
 លោក ព្រោះចុះសេចក្តីខ្សោយដែលមានប្រាជ្ញាក្នុង ក្នុងលោកនេះ
 តែងយល់សេចក្តីនៃកាសិកដោយរបបទាន ។ មាសភាវុសោ ដូចជា
 ចាប់បុរោហិត កាស្រីយ្យាវិទិត្យាបិទៅ ។ យ៉ាងណាវិញ មាស
 ភាវុសោ សេចក្តីនេះ មានចម្រើយដូច វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះតាម
 រូបជាវដ្តិយ តាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាវដ្តិយ សន្យាយតទៈ
 កើតមាន ព្រោះតាមរូបជាវដ្តិយ ជស្សកើតមាន ព្រោះសន្យាយត-
 ទៈជាវដ្តិយ ។ មេ ។ ការកើតព្រមនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ វែងមាន
 យ៉ាងនេះ ។ មាសភាវុសោ បើចាប់បុរោហិតម្យាមនៈ បុគ្គល
 ភក្សយកចាប់បុរោហិត (ចាប់បុរោហិតសេវា) មួយចាប់ មុនជា
 លំនៅ បើបុគ្គលភក្សយកចាប់បុរោហិតចេញ ចាប់បុរោហិតកំលំនៅ
 ដូចម្តេចវិញ ។ មាសភាវុសោ សេចក្តីនេះ ក៏មានចម្រើយដូច្នោះដែរ
 ព្រោះវែកតាមរូបលេក ទើបវិញ្ញាណលេក ព្រោះវែកវិញ្ញាណលេក ទើប
 តាមរូបលេក ព្រោះវែកតាមរូបលេក ទើបសន្យាយតទៈលេក ព្រោះវែក
 សន្យាយតទៈលេក ទើបជស្សលេក ។ មេ ។ ការលេកនៃកងទុក្ខ
 ទាំងអស់នេះ វែងមានយ៉ាងនេះ ។

សុត្តនិបិដក សំយុទ្ធនិកាយស្ស និកាយោ

[២៦៧] អន្តរិយំ អានុសោ សារិបុត្ត អន្តតំ អានុ-
 សោ សារិបុត្ត យាវ សុភាសិតត្បំនិ អាយស្មតា សារិ-
 បុត្តេន ឥនេត្ត បទ មយំ អាយស្មតោ សារិបុត្តស្ស
 សុភាសិតំ ឥមេហិ ធម្មិសាយ វត្ថុហិ អនុមោទាម
 ជនមវណស្ស ទេ អានុសោ ភិក្ខុ ចិញ្ចិធាយ វិភាយ
 ជិរោធាយ ធម្មំ ទេសេតិ ធម្មកដិសោ ភិក្ខុតិ អលំ
 វចនាយ ។ ជនមវណស្ស ទេ អានុសោ ភិក្ខុ ចិញ្ចិធា-
 យ វិភាយ ជិរោធាយ បដិបទ្ធោ ហោតិ ធម្មានុ-
 ធម្មប្បដិបទ្ធោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយ ។ ជនមវណស្ស
 ទេ អានុសោ ភិក្ខុ ចិញ្ចិធា វិភាយ ជិរោធា អនុចាតា
 វិបុត្តោ ហោតិ ជិដ្ឋធម្មចិញ្ចាធប្បត្តោ ភិក្ខុតិ អលំ
 វចនាយ ។ ជាតិយា ទេ ។ មេ ។ ភវស្ស ទេ...
 ទុចាតានស្ស ទេ... តណ្ហាយ ទេ... វេទនាយ ទេ...
 ជស្សស្ស ទេ... សឡាយតទស្ស ទេ... ធាមវុបស្ស ទេ...

សុត្តនិបិដក សំយុទ្ធនិកាយ និកាយោ

[២៦៧] ខ្នាលភានុសោសារិបុត្ត អស្មារ្យណាសំ ខ្នាលភា-
 សោសារិបុត្ត ចំវៀកណាសំ ព្រះសារិបុត្តបានកាយ ឱយាយទេត្រូវ
 ហើយ មួយទៀត យើងសូមអនុមោទនាសុភាសិត របស់ព្រះសារិបុត្ត
 បានកាយនេះ ដោយវត្ថុ ព្រះនេះ ខ្នាលភានុសោ បើភិក្ខុសំដែងធម៌
 ដើម្បីការឡើយណាយ ដើម្បីការវិនាស ដើម្បីការលេត់ខែដកនិទមរណៈ
 ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុជាធម្មកថក ។ ខ្នាលភានុសោ បើភិក្ខុជាអ្នក
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីការឡើយណាយ ដើម្បីការវិនាស ដើម្បីការលេត់ខែ
 ដកនិទមរណៈ ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុជាអ្នកប្រតិបត្តិទូរធម៌និសមគួរដល់
 ធម៌ ។ ខ្នាលភានុសោ បើភិក្ខុជាអ្នកបានចិត្តច្រសឡូរហើយ ព្រោះការ
 ឡើយណាយ ព្រោះការវិនាស ព្រោះការលេត់ ព្រោះការមិនប្រកាន់
 ស្ម័គ្រ ទូរដកនិទមរណៈ ទើបគួរហៅថា ភិក្ខុជាអ្នកដល់ទូរព្រះនិព្វានក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ។ បើជាតិ ។ មេ ។ បើភក ... បើទុចាតា ... បើតណ្ហា ...
 បើវេទនា ... បើជស្សៈ ... បើសឡាយតទៈ ... បើធាមវុប ...

វិញ្ញាណស្ស ទេ... សង្ការទត្តោ... អវិជ្ជាយ ទេ អាវុសោ
 កិក្កុ ធិត្តិយាយ វិភកាយ ធិរោតាយ ធិដ្ឋំ ទេសេតិ
 ធិដ្ឋកដិកោ កិក្កុតិ អលំ វចនាយ ។ អវិជ្ជាយ ទេ
 អាវុសោ កិក្កុ ធិត្តិយាយ វិភកាយ ធិរោតាយ បដិបទ្ធោ
 ហោតិ ធិដ្ឋុធិដ្ឋប្បដិបទ្ធោ កិក្កុតិ អលំ វចនា-
 យ ។ អវិជ្ជាយ ទេ អាវុសោ កិក្កុ ធិត្តិយាយ វិភក ធិ-
 រោតា អនុចាតា វិមុត្តោ ហោតិ ធិដ្ឋុធិដ្ឋុធិត្តិយាយ ត្តា
 ក្កុតិ អលំ វចនាយាតិ ។ សក្កមំ ។

[២៦៧] ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច មុសិលោ

អាយស្មា ច បរិដ្ឋោ(១) អាយស្មា ច ចារនោ អាយស្មា
 ច អាទន្ទោ កោសម្ពិយំ វិហរន្តំ យោសិកាភោ ។

១ ឧ.សិវិទ្ធា ។

ចេរិញ្ញាណ ... បើសង្ការទាំងឡាយ ... ម្ចាស់អាវុសោ បើកិក្កុអ្នកសំ-
 ដែនធិ ដើម្បីការឡើយណាយ ដើម្បីការវិទាស ដើម្បីការលេតំ នៃ
 អវិជ្ជា ទើបអ្នកហៅថា កិក្កុជាធិដ្ឋុធិត ។ ម្ចាស់អាវុសោ បើកិក្កុជាអ្នក
 ប្រតិចក្កុ ដើម្បីការឡើយណាយ ដើម្បីការវិទាស ដើម្បីការលេតំ
 នៃអវិជ្ជា ទើបអ្នកហៅថា កិក្កុជាអ្នកប្រតិចក្កុនូវធិដ្ឋុធិសម្ពុដេលធិ ។
 ម្ចាស់អាវុសោ បើកិក្កុជាអ្នកមានចិត្តច្របូចចៃដន្យហើយ ព្រោះការឡើយ
 ណាយ ព្រោះការវិទាស ព្រោះការលេតំ ព្រោះការមិនប្រកាន់ស្ម័គ្រ
 នូវអវិជ្ជា ទើបអ្នកហៅថា កិក្កុជាអ្នកដល់នូវព្រះនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។
 ធិដ្ឋុស្សតិ វ ។

[២៦៨] សមយម្ពយ ព្រះមុសិលោកិយោ ព្រះបរិដ្ឋុចាន

កាយ ព្រះចានចានកាយ ធិនិព្វានកាយ កាយ ដៅក្នុងយោសិ-
 កាយ ទៀចក្រុងកោសម្ពិ ។

(២៦៧) អដោ អយស្មា បរិដ្ឋោ អយស្មន្តិ
 មុសិលំ ឯកទេវេន អញ្ញាប្រា អវុសោ មុសិល សទ្ធ-
 យ អញ្ញាប្រា រុចិយា អញ្ញាប្រា អនុស្សវំ អញ្ញាប្រា
 អការបរិវត្តា អញ្ញាប្រា និដ្ឋិទិដ្ឋានក្កន្តិយា អន្តាយ-
 ស្មតោ មុសិលស្ស បទ្កតមេវ ញាណំ ជាតិប្បទ្ធា
 ជនមរណន្តិ ។ អញ្ញាប្រា អវុសោ បរិដ្ឋ សទ្ធ-
 យ អញ្ញាប្រា រុចិយា អញ្ញាប្រា អនុស្សវំ អញ្ញាប្រា អការ-
 បរិវត្តា អញ្ញាប្រា និដ្ឋិទិដ្ឋានក្កន្តិយា អហមេតំ ជា-
 តាមិ អហមេតំ បស្សមិ ជាតិប្បទ្ធា ជនមរណន្តិ ។
 អញ្ញាប្រា អវុសោ មុសិល សទ្ធ-យ អញ្ញាប្រា រុចិយា
 អញ្ញាប្រា អនុស្សវំ អញ្ញាប្រា អការបរិវត្តា អញ្ញា-
 ប្រា និដ្ឋិទិដ្ឋានក្កន្តិយា អន្តាយស្មតោ មុសិលស្ស
 បទ្កតមេវ ញាណំ កវប្បទ្ធា ជាតិ ។ បេ ។ ទតា-
 ណាប្បទ្ធា ករតិ ... កល្យាណបទ្ធា ទតាណានន្តិ ...

(២៦៧) លំដាប់នោះ ព្រះបរិដ្ឋៈបានកោយ បានសូត្រមុសិលៈ
 បានកោយ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភវុសោមុសិលៈ វៀរចាកសេចក្តីទៀ
 (កមរ) វៀរចាកសេចក្តីចូលចិត្ត (ខ្លួនឯង) វៀរចាកសេចក្តីពួក ។ គ្នា
 មក វៀរចាកសេចក្តីគ្រិះរិះដោយការៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្ត កាម
 ការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ តើមុសិលៈបានកោយ មានញាណកើត
 ឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា ជននិងមរណៈកើតឡើង ព្រោះជាតិជាបច្ច័យដូច្នោះ
 ឬទេ ។ ម្ចាស់ភវុសោវិដ្ឋៈ វៀរចាកសេចក្តីទៀ វៀរចាកសេចក្តីចូល
 ចិត្ត វៀរចាកសេចក្តីពួក ។ គ្នាមក វៀរចាកសេចក្តីគ្រិះរិះដោយការៈ
 វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្ត កាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹង
 ហេតុខ្ញុំ ខ្ញុំក៏ឃើញហេតុខ្ញុំថា ជននិងមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជា
 បច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភវុសោមុសិលៈ វៀរចាកសេចក្តីទៀ វៀរចាកសេចក្តី
 ចូលចិត្ត វៀរចាកសេចក្តីពួក ។ គ្នាមក វៀរចាកសេចក្តីគ្រិះរិះដោយការ-
 ការៈ វៀរចាកសេចក្តីពេញចិត្ត កាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ តើ
 មុសិលៈបានកោយ មានញាណកើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា ជាតិកើត
 មាន ព្រោះកតជាបច្ច័យ ដូច្នោះឬទេ ។ បេ ។ ថា កតកើតមាន ព្រោះ
 ។ ទុច្ចានជាបច្ច័យ ... ។ ទុច្ចានកើតមាន ព្រោះកល្យាណជាបច្ច័យ ...

វេទនាបច្ចុយា តណ្ហាភិ ... ជស្សប្បច្ចុយា វេទនាភិ ...
 សន្យាយតប្បច្ចុយា ជស្សាភិ ... តាមរូបប្បច្ចុយា ស-
 ន្យាយតទន្ធិ ... វិញ្ញាណប្បច្ចុយា តាមរូបន្តិ ... សង្ខា-
 ប្បច្ចុយា វិញ្ញាណន្តិ ... អវិជ្ជាបច្ចុយា សង្ខាភិ ។
 អញ្ញាត្រា អាវុសោ បរិដ្ឋ សន្យាយ អញ្ញាត្រ រុទិយា
 អញ្ញាត្រ អនុស្សវា អញ្ញាត្រ អាការបរិវិតក្កា អញ្ញាត្រ
 និដ្ឋិទិដ្ឋាទក្ខន្ធិយា អហមេតំ ជាតមិ អហមេតំ
 បស្សមិ អវិជ្ជាបច្ចុយា សង្ខាភិ ។

(២៧៦) អញ្ញាត្រ ច អាវុសោ មុសិល សន្យាយ
 អញ្ញាត្រ រុទិយា អញ្ញាត្រ អនុស្សវា អញ្ញាត្រ អាការ-
 បរិវិតក្កា អញ្ញាត្រ និដ្ឋិទិដ្ឋាទក្ខន្ធិយា អន្យាយស្មតោ
 មុសិលស្ស បច្ចុត្តោ ញាណំ ជាតិទិវេទា ជនមរណ-
 ទិវេទាភិ ។ អញ្ញាត្រា អាវុសោ បរិដ្ឋ សន្យាយ
 អញ្ញាត្រ រុទិយា អញ្ញាត្រ អនុស្សវា អញ្ញាត្រ អាការបរិ-
 វិតក្កា អញ្ញាត្រ និដ្ឋិទិដ្ឋាទក្ខន្ធិយា អហមេតំ ជាតមិ
 អហមេតំ បស្សមិ ជាតិទិវេទា ជនមរណទិវេទាភិ ។

តណ្ហាភិក្កាន ព្រោះវេទនាជាបច្ចុយា .. វេទនាភិក្កាន ព្រោះជស្សៈ
 ជាបច្ចុយា ... ជស្សៈភិក្កាន ព្រោះសន្យាយតនៈជាបច្ចុយា ... សន្យា-
 យតនៈភិក្កាន ព្រោះតាមរូបជាបច្ចុយា ... តាមរូបភិក្កាន ព្រោះ
 វិញ្ញាណជាបច្ចុយា ... វិញ្ញាណភិក្កាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ចុយា ... សង្ខារ
 ទាំងឡាយភិក្កាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ចុយា ដូច្នោះឬទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 បរិដ្ឋៈ វៀចោកសេចក្តីឆៀ វៀចោកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀចោកសេចក្តីព្រ-
 ត ។ ភ្នាមក វៀចោកសេចក្តីត្រិវិរដោយភាការៈ វៀចោកសេចក្តីពេញ
 ចិត្តភាមការយល់ឃើញនិការពិន្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុខ្លះ ខ្ញុំក៏ឃើញហេតុ
 ខ្លះថា សង្ខារទាំងឡាយភិក្កាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ចុយា ។

(២៧៦) ម្ចាស់អាវុសោមុសិលៈ វៀចោកសេចក្តីឆៀ វៀចោក
 សេចក្តីចូលចិត្ត វៀចោកការព្រត ។ ភ្នាមក វៀចោកសេចក្តីត្រិវិរ
 ដោយភាការៈ វៀចោកសេចក្តីពេញចិត្ត ភាមការយល់ឃើញនិការ
 ពិន្យ តើមុសិលៈមានភាយ មានញាណភិក្ការឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា
 ជាតិវេទំ ទើបដកនិទ្ទេសនាវេទំ ដូច្នោះឬទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 បរិដ្ឋៈ វៀចោកសេចក្តីឆៀ វៀចោកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀចោកការព្រ-
 ត ។ ភ្នាមក វៀចោកសេចក្តីត្រិវិរដោយភាការៈ វៀចោកសេចក្តី
 ពេញចិត្ត ភាមការយល់ឃើញនិការពិន្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុខ្លះ ខ្ញុំក៏
 ឃើញហេតុខ្លះថា ព្រោះវេទនាជាបច្ចុយា ទើបដកនិទ្ទេសនាវេទំ ។

សុត្តនិកាយ សំយុត្តនិកាយ វិទាល្ហ

អញ្ញាត្រូវ អកុសោ មុសិល សន្ទាយ អញ្ញាត្រ រុចិយា
អញ្ញាត្រ អនុស្សវំ អញ្ញាត្រ អាណាបរិកត្តា អញ្ញាត្រ
និដ្ឋិទិដ្ឋានកុច្ឆិយា អន្ទាយស្មតោ មុសិលស្ស ចតុត្ថ-
មេវ ញាណំ កវិនិរោតា ជាតិនិរោតាតិ ។ មេ ។
ឧបាសាននិរោតា កវិនិរោតាតិ ... តណ្ហានិរោតា ឧ-
បាសាននិរោតាតិ ... វេទនានិរោតា តណ្ហានិរោតាតិ ...
ធម្មនិរោតា វេទនានិរោតាតិ... សន្ទាយននិរោតា
ធម្មនិរោតាតិ ... បាមរុបនិរោតា សន្ទាយននិរោ-
តាតិ ... វិញ្ញាណនិរោតា បាមរុបនិរោតាតិ .. សង្ខារនិ-
រោតា វិញ្ញាណនិរោតាតិ ... អវិជ្ជានិរោតា សង្ខារនិ-
រោតាតិ ។ អញ្ញាត្រូវ អកុសោ បវិដ្ឋ សន្ទាយ អញ្ញាត្រ
រុចិយា អញ្ញាត្រ អនុស្សវំ អញ្ញាត្រ អាណាបរិកត្តា
អញ្ញាត្រ និដ្ឋិទិដ្ឋានកុច្ឆិយា អមាមេតំ ជាតាមិ អមា-
មេតំ បស្សាមិ អវិជ្ជានិរោតា សង្ខារនិរោតាតិ ។

សុត្តនិកាយ សំយុត្តនិកាយ វិទាល្ហ

ម្នាលគាវុសោមុសិលៈ វៀរោកាសេចក្តីធ្វើ វៀរោកាសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរ-
ចាកការព្រាងៗគ្នាមក វៀរោកាសេចក្តីគ្រិះរិះដោយអាការៈ វៀរោកាសេចក្តី
ពេញចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ តើមុសិលៈមានអាយុ មាន
ញាណតើឆ្លៀតចំគោរខ្លួនឯងថា ព្រោះតែកកលេតំ ទើបជាតិលេតំ
ដូច្នោះឬទេ ។ មេ ។ ថា ព្រោះតែទុក្ខាលេតំ ទើបកកលេតំ ...
ព្រោះតែតណ្ហាលេតំ ទើបទុក្ខាលេតំ ... ព្រោះតែវេទនាលេតំ ទើប
តណ្ហាលេតំ ... ព្រោះតែធម្មនិរោតាលេតំ ទើបវេទនាលេតំ ព្រោះតែ
សន្ទាយននិរោតាលេតំ ទើបធម្មនិរោតាលេតំ ... ព្រោះតែសង្ខារលេតំ ទើប
សន្ទាយននិរោតាលេតំ ... ព្រោះតែវិញ្ញាណលេតំ ទើបសង្ខារលេតំ ...
ព្រោះតែអវិជ្ជាលេតំ ទើប
សង្ខារលេតំ ដូច្នោះឬទេ ។ ម្នាលគាវុសោបវិដ្ឋៈ វៀរោកាសេចក្តីធ្វើ
វៀរោកាសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរោកាសេចក្តីព្រាងៗ គ្នាមក វៀរោកាសេចក្តី
គ្រិះរិះដោយអាការៈ វៀរោកាសេចក្តីពេញចិត្ត តាមការយល់ឃើញ
និងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុខ្ញុំ ខ្ញុំក៏ឃើញហេតុខ្ញុំថា ព្រោះតែអវិជ្ជា
លេតំ ទើបសង្ខារលេតំ ។

[២៧០] អញ្ញាត្រា អាវុសោ មុសិល សត្វាយ
 អញ្ញាត្រ រុទិយា អញ្ញាត្រ អនុស្សាវ អញ្ញាត្រ អា-
 ការបរិភត្តា អញ្ញាត្រ និដ្ឋិទិដ្ឋានកុដ្ឋិយា អត្តាយ-
 ស្មតោ មុសិលស្ស បទុត្តមេវ ញាណំ កវទិរោតោ
 ទិញានន្តំ ។ អញ្ញាត្រា អាវុសោ បរិដ្ឋ សត្វាយ
 អញ្ញាត្រ រុទិយា អញ្ញាត្រ អនុស្សាវ អញ្ញាត្រ អា-
 ការបរិភត្តា អញ្ញាត្រ និដ្ឋិទិដ្ឋានកុដ្ឋិយា អហមេតិ
 ជាតាមិ អហមេតិ បស្សាមិ កវទិរោតោ ទិញានន្តំ ។
 តេនហាយស្មា មុសិលោ អហំ ទំណាសរោតិ ។
 ឯវំ វុត្តោ អាយស្មា មុសិលោ តុណ្ណិ អហោសិ ។

[២៧២] អថតោ អាយស្មា ចារាតោ អាយស្មន្តិ
 បរិដ្ឋិ ឯតទរោច សាតាវុសោ បរិដ្ឋិ អហំ ឯតំ បញ្ញំ
 លកេយ្យំ ឯវំ បញ្ញំ មុច្ឆ អហំ តេ ឯតំ បញ្ញំ
 ព្យាករិស្សាមីតិ ។ លកតំ^(១) អាយស្មា ចារាតោ

១ កត្តិ អម្ពានំ យោគោ លកតន្តំ ពាយិ ។

[២៧១] ម្ចាស់អាវុសោមុសិលៈ វៀចោកសេចក្តីថ្ងៃ វៀចោក
 សេចក្តីចូលចិត្ត វៀចោកការត្រា ។ ភ្នាមក វៀចោកសេចក្តីត្រិរេដោយ
 អាការៈ វៀចោកសេចក្តីពេញចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិចិត្ត រឺ
 មុសិលៈមានកាយ មានញាណកើតឡើងចំពោះខ្លួននិងថា សេចក្តីលេត
 ខែភក ជាព្រះនិព្វាន ដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោចរិដ្ឋៈ វៀចោក
 សេចក្តីថ្ងៃ វៀចោកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀចោកការត្រា ។ ភ្នាមក វៀចោក
 សេចក្តីត្រិរេដោយអាការៈ វៀចោកសេចក្តីពេញចិត្តតាមការយល់ឃើញ
 និងការពិចិត្ត ខ្ញុំក៏នឹងហេតុខ្ញុំ ខ្ញុំក៏ឃើញហេតុខ្ញុំថា សេចក្តីលេត
 ខែភកជាព្រះនិព្វាន ។ បើដូច្នោះមានតែ ព្រះមុសិលៈមានកាយ ជា
 ព្រះអរហន្តទំណាស្រក ។ កាលបើព្រះចរិដ្ឋៈនិយាយយ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះមុសិលៈមានកាយ ក៏នៅស្ងៀម ។

[២៧២] លំដាប់នោះ ព្រះនារទៈមានកាយ បាននិយាយនឹងព្រះ
 ចរិដ្ឋៈមានកាយ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោចរិដ្ឋៈ ខ្ញុំសូមធុកាស ខ្ញុំគួរតែ
 បានដើម្បីដោះស្រាយប្រស្នាខ្ញុំ កាលបើដូច្នោះ លោកចូរសូមប្រស្នាខ្លះ
 មកចុះ ខ្ញុំនឹងព្យាបាលប្រស្នាខ្ញុំដល់លោក ។ បើព្រះនារទៈមានកាយបាន

ឯកំ បញ្ញំ បុត្តាមហំ អាយស្មន្តំ ចារទំ ឯកំ បញ្ញំ
 ព្យាគារេតុ មេ អាយស្មំ ចារទា ឯកំ បញ្ញំ
 អញ្ញាត្រា អវុស្សា ចារទ សន្តាយ អញ្ញាត្រ វុច្ឆយា
 អញ្ញាត្រ អនុស្សា អញ្ញាត្រ អាការបរិកត្តា អញ្ញាត្រ
 និដ្ឋានិដ្ឋានិកុដ្ឋយា អន្តាយស្មតោ ចារទស្ស បទុក្ក-
 មេវ ញាណំ ជាតិប្បទូយា ជរាមរណានិ ។ អញ្ញាត្រា
 អវុស្សា បរិដ្ឋ សន្តាយ អញ្ញាត្រ វុច្ឆយា អញ្ញាត្រ
 អនុស្សា អញ្ញាត្រ អាការបរិកត្តា អញ្ញាត្រ និដ្ឋ-
 និដ្ឋានិកុដ្ឋយា អហមេតំ ជាតមិ អហមេតំ បស្សមិ
 ជាតិប្បទូយា ជរាមរណានិ ។ អញ្ញាត្រា អវុស្សា
 ចារទ សន្តាយ អញ្ញាត្រ វុច្ឆយា អញ្ញាត្រ អនុស្សា
 អញ្ញាត្រ អាការបរិកត្តា អញ្ញាត្រ និដ្ឋានិកុដ្ឋ-
 យា អន្តាយស្មតោ ចារទស្ស បទុក្កមេវ ញាណំ
 កវប្បទូយា ជាតិ ។ មេ ។ អវិដ្ឋាបទូយា សង្ការតិ ។

(ឧកាសវេទិម្បិដោ) ឧប្រសាទុំ ខ្ញុំសូមសូប្រសាទុំ ចំពោះព្រះនារទៈ
 មានអាយុ សូមព្រះនារទៈមានអាយុ ព្យាគារេតុ ផលខ្ញុំ ម្ចាស់អាវុ-
 សោនារទៈ វៀរចោកសេចក្តីជឿ វៀរចោកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចោកការ
 ពួក ។ គ្នាមក វៀរចោកសេចក្តីគ្រិះរិះដោយអាការៈ វៀរចោកសេចក្តីពេញ
 ចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ តើនារទៈមានអាយុ មានញាណ
 តើគេឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា ជរានិងមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ
 ដូច្នោះឬទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោចរិដ្ឋៈ វៀរចោកសេចក្តីជឿ វៀរចោក
 សេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចោកការពួក ។ គ្នាមក វៀរចោកសេចក្តីគ្រិះរិះដោយ
 អាការៈ វៀរចោកសេចក្តីពេញចិត្ត តាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ
 ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុខ្ញុំ ខ្ញុំក៏ឃើញហេតុខ្ញុំថា ជរានិងមរណៈកើតមាន ព្រោះ
 ជាតិជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់អាវុសោនារទៈ វៀរចោកសេចក្តីជឿ
 វៀរចោកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរចោកសេចក្តីពួក ។ គ្នាមក វៀរចោក
 សេចក្តីគ្រិះរិះដោយអាការៈ វៀរចោកសេចក្តីពេញចិត្តតាមការយល់
 ឃើញនិងការពិនិត្យ តើនារទៈមានអាយុ មានញាណតើគេឡើងចំពោះ
 ខ្លួនឯងថា ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យដូច្នោះឬទេ ។ មេ ។ ថា
 សង្ការទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ដូច្នោះឬទេ ។

អភិសមយសំបុត្រស្ស ឧហរិទ្ធ ពិភវិច្ឆា

អញ្ញាត្រូវ អារុសោ បរិដ្ឋ សន្ទាយ អញ្ញាត្រ រុចិយា
អញ្ញាត្រ អនុស្សវំ អញ្ញាត្រ អាការបរិកត្តា អញ្ញាត្រ
និដ្ឋិទិដ្ឋានក្កន្តិយា អហមេតំ ជាតាមំ អហមេតំ
បស្សមិ អវិជ្ជាបទ្ធកាយា សង្ការាតំ ។

(២៧៣) អញ្ញាត្រ ច អារុសោ ពារទ សន្ទាយ
អញ្ញាត្រ រុចិយា អញ្ញាត្រ អនុស្សវំ អញ្ញាត្រ អាកា-
របរិកត្តា អញ្ញាត្រ និដ្ឋិទិដ្ឋានក្កន្តិយា អន្ទាយស្មតា
ពារទស្ស បទ្ធកមេវ ញាណំ ជាតិទិភេតា ជនមរ-
ណានិភេតា ។ បេ ។ អវិជ្ជាទិភេតា សង្ការទិភេតាតិ ។

អញ្ញាត្រូវ អារុសោ បរិដ្ឋ សន្ទាយ អញ្ញាត្រ រុចិយា
អញ្ញាត្រ អនុស្សវំ អញ្ញាត្រ អាការបរិកត្តា អញ្ញាត្រ
និដ្ឋិទិដ្ឋានក្កន្តិយា អហមេតំ ជាតាមំ អហមេតំ
បស្សមិ អវិជ្ជាទិភេតា សង្ការទិភេតាតិ ។

អភិសមយសំបុត្រ ឧហរិទ្ធ ពាស្សរោជានិទាដិម

ម្ចាស់ការុសោបរិដ្ឋៈ វៀរោកសេចក្តីជឿ វៀរោកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរ-
ចាកសេចក្តីពួក ។ ភ្នាមក វៀរោកសេចក្តីត្រិះរិះដោយភាការៈ វៀរោក
សេចក្តីពេញចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុនេះ ខ្ញុំក៏
ឃើញហេតុនេះថា សង្ការទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ។

(២៧៤) ម្ចាស់ការុសោទានេះ វៀរោកសេចក្តីជឿ វៀរោក
សេចក្តីចូលចិត្ត វៀរោកសេចក្តីពួក ។ ភ្នាមក វៀរោកសេចក្តីត្រិះរិះ
ដោយភាការៈ វៀរោកសេចក្តីពេញចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ
រកឃើញនេះមានកាយ មានញាណកើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងថា ព្រោះវេក
ជាតិលេតំ ទើបជនឯងមរណៈលេតំ ដូច្នេះចុះ ។ បេ ។ ថាព្រោះវេក
អវិជ្ជាលេតំទើបសង្ការលេតំដូច្នេះចុះ ។ ម្ចាស់ការុសោបរិដ្ឋៈ វៀរោក
សេចក្តីជឿ វៀរោកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរោកសេចក្តីពួក ។ ភ្នាមក វៀរ-
ចាកសេចក្តីត្រិះរិះដោយភាការៈ វៀរោកសេចក្តីពេញចិត្តតាមការយល់
ឃើញនិងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុនេះ ខ្ញុំក៏ឃើញហេតុនេះថា ព្រោះវេក
អវិជ្ជាលេតំ ទើបសង្ការលេតំ ។

[២៧២] អញ្ញាត្រាវ អាវុសោ ឆារេ សទ្ធាយ អញ្ញាត្រ

វុចិយា អញ្ញាត្រ អនុស្សាវ អញ្ញាត្រ អណារមរិកត្តា

អញ្ញាត្រ ធិដ្ឋិធិដ្ឋា ធិកុដ្ឋិយា អន្តាយស្មតោ ឆារ

ធស្ស បទុក្កាមវ ញាណំ កវចំរោតោ ធិញ្ញាធិដ្ឋិ ។

អញ្ញាត្រាវ អាវុសោ បរិដ្ឋ សទ្ធាយ អញ្ញាត្រ វុចិយា

អញ្ញាត្រ អនុស្សាវ អញ្ញាត្រ អណារមរិកត្តា អញ្ញាត្រ

ធិដ្ឋិធិដ្ឋា ធិកុដ្ឋិយា អហមេតំ ជាតមិ អហមេតំ

បស្សាមិ កវចំរោតោ ធិញ្ញាធិដ្ឋិ ។ តេធសាយស្ម ឆារ

តោ អរហំ វិណាសកេតិ ។ កវចំរោតោ ធិញ្ញាធិដ្ឋិ ។ ទោ

មេ អាវុសោ យដាត្តកំ សម្មច្បញ្ញាយ សុធិដ្ឋិ ធិ ធិដ្ឋិ

អរហំ វិណាសកេ សេយ្យថាបិ អាវុសោ កត្តារម្មក្កេ

ទុធាតោ កត្រ ធនេស្ស វដ្ឋ ធិ ទុធការកោ អដ

[២៧២] ម្ចាស់អាវុសោឆារេ វៀរោកសេចក្តីឡើ វៀរោក

សេចក្តីចូលចិត្ត វៀរោកសេចក្តីត្បូត ។ ម្ចាស់ វៀរោកសេចក្តីគ្រិះ

ដោយតាការៈ វៀរោកសេចក្តីពេញចិត្ត តាមការយល់ឃើញនិងការ

ពិនិត្យ តើទានៈមានកាយ មានញាណកើតឡើងចំពោះខ្លួនឯងជា

សេចក្តីលេងលក់ ជាព្រះនិព្វាន ដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ

បរិដ្ឋៈ វៀរោកសេចក្តីឡើ វៀរោកសេចក្តីចូលចិត្ត វៀរោកសេចក្តី

ត្បូត ។ ម្ចាស់ វៀរោកសេចក្តីគ្រិះដោយតាការៈ វៀរោកសេចក្តី

ពេញចិត្តតាមការយល់ឃើញនិងការពិនិត្យ ខ្ញុំក៏ដឹងហេតុនេះ ខ្ញុំក៏ឃើញ

ហេតុនេះថា សេចក្តីលេងលក់ ជាព្រះនិព្វាន ។ បើដូច្នោះមាន

តែ ព្រះទានៈមានកាយ ជាព្រះអរហន្តនិព្វានស្រេច ។ ម្ចាស់អាវុសោ

ខ្ញុំយល់ឃើញដោយប្រាជ្ញាជ័យជ័យ តាមសេចក្តីពិនិត្យ សេចក្តី

លេងលក់ ជាព្រះនិព្វាន ដូច្នោះពិតមែន តែខ្ញុំមិនមែនជាព្រះអរហន្ត

និព្វានស្រេច ម្ចាស់អាវុសោ ដូចកណ្តុលទឹកក្នុងដួល់ចុក ទ្រូក៏

មិនមានក្នុងទីនោះ យោងសម្រាប់ដឹងក៏មិនមានក្នុងទីនោះ ស្រាប់តែ

បុរិសោ អកកាជ្ជយ្យ យម្បាភិក្ខុត្តា យម្បមរោតោ កិលាន្តោ
 គសំតោ បិចាសំតោ រោតោ តិ ឧទទាទិ ឧរិលាតោយ្យ
 កស្ស ឧទកន្តិ ហិ ទោ ញាណំ អស្ស ទ ទ
 កាយេទ ធុសិក្ខា វិហារយ្យ ឯវេម ទោ អកុរិសោ
 កវិទិកោតោ ទិញាទន្តិ យតាក្ខតិ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋិ
 ទ ទម្ហិ អរហំ ទិណាសរោតិ ។

(២៧៥) ឯវិ វុត្តោ អយស្មា អាទតោ អយស្មន្តិ
 បវិដ្ឋិ ឯវិករោទ ឯវិវិទិ ត្វិ អកុរិសោ បវិដ្ឋិ អយស្មន្តិ
 ចារទំ កិ វទេសិកិ ។ ឯវិវិទាហំ អកុរិសោ អាទទុ
 អយស្មន្តិ ចារទំ ទ កិក្ខុ វិចាមិ អញ្ញាត្រ កល្យាណា
 អញ្ញាត្រ កុសលាតិ ។ អដ្ឋមិ ។

(២៧៦) ឯវិម្មេ សុតិ ។ ឯកំ សមយំ កត-
 វា សាវត្តិយំ វិហារតិ ជេតវិទេ អចាជបិណ្ឌិកស្ស
 អាវាមេ ។

ចុរិស វិលក្ខត្រហាយ គ្រោត្រោកំដៅវិដ្ឋ ត្រុកំដៅវិដ្ឋចៀតចៀន
 ហើយ លំបាក ត្រហាល់ត្រហាយ ល្រែកឆ្ងោន ដើមកដល់ ចុរិស
 គោត្រោត្រោតិលយើញ្ញាសណ្ឋិកិកាខារ ចុរិសគោដីនិច ទិកាខា
 កិក តែចំនីបំពេលំដោយកាយមិនបាន ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់កុរិសោ
 ខ្ញុំយើញដោយបញ្ញាដ៏ប្រណិកាមកិកថា សេចក្តីលក់កក ជាត្រៃទិញា
 តែខ្ញុំមិនមែនជាត្រៃអេចខ្ញុំណាស្រេក ក៏ដូច្នោះដែរ ។

(២៧៧) កាលព្រះនារទៈនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះកោន្ត
 បានកាយ បាននិយាយនឹងព្រះចៅវ្ត្រៈមានកាយ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ក-
 ុរិសោចៅវ្ត្រៈ លោកតែនិយាយយ៉ាងនេះ ចុរិសោកនិយាយនឹងព្រះនា-
 រទៈមានកាយដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កុរិសោកន្ត ខ្ញុំតែនិយាយយ៉ាងនេះ
 តែខ្ញុំមិនបាននិយាយពាក្យអ្វី នឹងព្រះនារទៈមានកាយ ត្រូវតែកិកាល្ល
 ត្រូវតែកិកាកុសលទេ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

(២៧៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
 មានព្រះកោន ត្រង់គង់នៅក្នុងវិគ្គុរជេតវន របស់អចាជបិណ្ឌិកសេដ្ឋិ
 ជិតត្រង់សាវត្តិ ។

(២៧៧) គម្រ ទោ កកវា ... មហាសមុទ្រោ កិក្ខុវេ

ឧបយេន្តោ មហានិយោ ឧបយាបេតិ មហានិយោ

ឧបយន្តិយោ កុដ្ឋនិយោ ឧបយាបេន្តិ កុដ្ឋនិយោ

ឧបយន្តិយោ មហាសោត្ត ឧបយាបេន្តិ មហាសោត្តា

ឧបយន្តា កុស្សោត្ត ឧបយាបេន្តិ ឯវមេវ ទោ កិក្ខុវេ

អវិជ្ជា ឧបយន្តិ សង្ការេ ឧបយាបេតិ សង្ការេ ឧប

យន្តា វិញ្ញាណំ ឧបយាបេន្តិ វិញ្ញាណំ ឧបយន្តិ ធាតុរូបំ

ឧបយាបេតិ ធាតុរូបំ ឧបយន្តិ សន្យាយកំ ឧបយា

បេតិ សន្យាយកំ ឧបយន្តិ ជស្សំ ឧបយាបេតិ

ជស្សោ ឧបយន្តោ វេទនំ ឧបយាបេតិ វេទនា ឧបយន្តិ

កណ្តំ ឧបយាបេតិ កណ្តា ឧបយន្តិ ទតានំ ឧប

យាបេតិ ទតានំ ឧបយន្តិ កវំ ឧបយាបេតិ កវោ

ឧបយន្តោ ជាតិ ឧបយាបេតិ ជាតិ ឧបយន្តិ ជរាម

រណំ ឧបយាបេតិ ។

(២៧៧) ក្នុងទិវារាត្រ ព្រះមានព្រះភាគ ... ខ្នាលកិក្ខុវេ

ខ្យាយ កាលមហាសមុទ្រេវេន្តិ ខេត្តកិក្ខុវេ កាលខេត្តកិក្ខុវេ

ស្ថិតកិក្ខុវេ កាលស្ថិតកិក្ខុវេ ព្រែកកិក្ខុវេ កាលព្រែកកិក្ខុវេ

ទៀត ព្រែកក្នុងកិក្ខុវេ ពានឧបយាយិកាណមិញ ខ្នាលកិក្ខុវេខ្យាយ

ពានឧបយេជ្ជដូច អវិជ្ជាកាលចម្រើនទៀត កិញ្ចាងសង្ការតាំងខ្យាយឲ្យ

ចម្រើន កាលសង្ការតាំងខ្យាយចម្រើនទៀត កិញ្ចាងវិញ្ញាណឲ្យចម្រើន

កាលវិញ្ញាណចម្រើនទៀត កិញ្ចាងធាតុរូបឲ្យចម្រើន កាលធាតុរូប

ចម្រើនទៀត កិញ្ចាងកាយកមៈ ៦ ឲ្យចម្រើន កាលកាយកមៈ ៦ ចម្រើន

ទៀត កិញ្ចាងជស្សៈឲ្យចម្រើន កាលជស្សៈចម្រើនទៀត កិញ្ចាង

វេទនាឲ្យចម្រើន កាលវេទនាចម្រើនទៀត កិញ្ចាងកណ្តាឲ្យចម្រើន

កាលកណ្តាចម្រើនទៀត កិញ្ចាងទុក្ខាឲ្យចម្រើន កាលទុក្ខាឲ្យ

ចម្រើនទៀត កិញ្ចាងកកឲ្យចម្រើន កាលកកចម្រើនទៀត កិញ្ចាង

ជាតិឲ្យចម្រើន កាលជាតិចម្រើនទៀត កិញ្ចាងជរាមរណៈឲ្យចម្រើន

ដូច្នោះដែរ ។

(២៧៨) មហាសមុទ្រោ កិក្ខុវេ អបយន្តោ មហា-
 ននិយោ អបយាបេតិ មហាននិយោ អបយន្តិយោ
 ក្បន្តនិយោ អបយាបេតិ ក្បន្តនិយោ អបយន្តិយោ
 មហាសោត្ត អបយាបេតិ មហាសោត្ត អបយន្ត
 ក្បស្សោត្ត អបយាបេតិ វិវេរេ ទោ កិក្ខុវេ អវិជ្ជា
 អបយន្តិ សង្ការេ អបយាបេតិ សង្ការក អបយន្តា
 វិញ្ញាណំ អបយាបេតិ វិញ្ញាណំ អបយន្តិ ចាមរូបំ
 អបយាបេតិ ចាមរូបំ អបយន្តិ សន្យាយតនំ អប-
 យាបេតិ សន្យាយតនំ អបយន្តិ ជស្សំ អបយាបេតិ
 ជស្សោ អបយន្តោ វេទនំ អបយាបេតិ វេទនា អប-
 យន្តិ តណ្ហា អបយាបេតិ តណ្ហា អបយន្តិ ឧចានានំ
 អបយាបេតិ ឧចានានំ អបយន្តិ កវិ អបយាបេតិ
 កវោ អបយន្តោ ជាតិ អបយាបេតិ ជាតិ អបយន្តិ
 ជកមរណំ អបយាបេតិ វ ឧវមី ។

(២៧៨) មហាសមុទ្រោ កិក្ខុវេ អបយន្តោ មហា-

ននិយោ អបយាបេតិ មហាននិយោ អបយន្តិយោ
 ក្បន្តនិយោ អបយាបេតិ ក្បន្តនិយោ អបយន្តិយោ
 មហាសោត្ត អបយាបេតិ មហាសោត្ត អបយន្ត
 ក្បស្សោត្ត អបយាបេតិ វិវេរេ ទោ កិក្ខុវេ អវិជ្ជា
 អបយន្តិ សង្ការេ អបយាបេតិ សង្ការក អបយន្តា
 វិញ្ញាណំ អបយាបេតិ វិញ្ញាណំ អបយន្តិ ចាមរូបំ
 អបយាបេតិ ចាមរូបំ អបយន្តិ សន្យាយតនំ អប-
 យាបេតិ សន្យាយតនំ អបយន្តិ ជស្សំ អបយាបេតិ
 ជស្សោ អបយន្តោ វេទនំ អបយាបេតិ វេទនា អប-
 យន្តិ តណ្ហា អបយាបេតិ តណ្ហា អបយន្តិ ឧចានានំ
 អបយាបេតិ ឧចានានំ អបយន្តិ កវិ អបយាបេតិ
 កវោ អបយន្តោ ជាតិ អបយាបេតិ ជាតិ អបយន្តិ
 ជកមរណំ អបយាបេតិ វ ឧវមី ។

[២៧៧] ឯវេទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកក
 កជគហេ វិហាតិ វេទ្ធករោ កាលទូតាទិវមេ ។ ភេទ
 ទោ មន សមយេន កកក សក្កតោ ហោតិ កុកតោ
 មាទិកោ បូជិតោ អបទិតោ លាភិ ចីវរបិណ្ឌាចារសេ-
 ចាសនកិលានប្បទូយកេសជ្ជបរិក្ការាទំ ភិក្ខុសង្កេបិ
 សក្កតោ ហោតិ កុកតោ មាទិកោ បូជិតោ អប-
 ទិតោ លាភិ ចីវរបិណ្ឌាចារសេចាសនកិលានប្បទូយ-
 កេសជ្ជបរិក្ការាទំ ។ អញ្ញតិកុំយា មន បរិព្វាជកា
 អសក្កតោ ហោន្តិ អកុកតោ អមាទិតោ អបូជិតោ
 អនមទិតោ អលាភិតោ ចីវរបិណ្ឌាចារសេចាសនកិលា-
 នប្បទូយកេសជ្ជបរិក្ការាទំ ។

[២៧៨] ភេទ ទោ មន សមយេន សុសិ-
 ហោ បរិព្វាជិកោ កជគហេ បជីវសតិ មហតិយា
 បរិព្វាជកបរិសាយ សន្និ ។ អថទោ សុសិមស្ស
 បរិព្វាជកស្ស បរិសា សុសិមំ បរិព្វាជកំ ឯកទរោចិ

[២៧៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះធាន
 ព្រះកោន ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេទ្ធករោ ជាកលទូតាទិវស្តោ ទៀបក្រុង
 កជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះធានព្រះកោន បានមនុស្សនិងទេវតា
 ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់ពាន បូជា កោតក្រែង ព្រះភ្នំបានខ្ញុំចិវរ
 បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ ទិលានប្បទូយកេសជ្ជបរិក្ការទាំងឡាយ ទាំង
 ភិក្ខុសង្ឃក៏បានមនុស្សនិងទេវតា ធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់ពាន បូជា
 កោតក្រែង ជាអ្នកបានខ្ញុំចិវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ ទិលាន-
 ប្បទូយកេសជ្ជបរិក្ការទាំងឡាយដែរ ។ ចំណែកទាំងពួកបរិព្វាជក ជា
 អន្យតិយ គេមិនធ្វើសក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់ពាន មិនបូជា មិនកោត
 ក្រែង ជាអ្នកមិនបានខ្ញុំចិវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ ទិលានប្បទូយ-
 កេសជ្ជបរិក្ការទាំងឡាយឡើយ ។

[២៧៨] សម័យនោះឯង បរិព្វាជកឈ្មោះសុសិមៈនៅក្រុងស្រីយក្ក
 ក្រុងកជគ្រឹះ ជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិសេដជាច្រើន ។ គ្រាខោរ ពួកបរិ-
 សេដរបស់សុសិមបរិព្វាជក បាននិយាយពាក្យនេះនឹងសុសិមបរិព្វាជកថា

អភិសមយសំច្បុស្ស មហេវន្ត អាទ្យស្សមង្គ

ឯហំ ភ្នំ អាវុសោ សុសិម សមណោ តោគមេ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរ ភ្នំ ធម្មំ បរិយាប្បណិក្ខា អម្ពោ វាគេ.
 យ្យាសិ កំ មយំ ធម្មំ បរិយាប្បណិក្ខា កំហិំ កា.
 សិស្សាម ឯវំ មយម្យំ សក្កតា ភវិស្សាម កុកតា
 មាធិកា ប្បជិតា អបចិតា ណកំចោ ចិវរបំណ្ឌាចាត.
 សេនាសនកិណាចប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខាវាទន្តំ ។ ឯវ.
 អាវុសោតិ ទោ សុសិមោ បរិក្ខាជិកោ សកាយ
 បរិសាយ បដិស្សត្ថា យេនាយស្នា អាទេន្ទា ខេទុ.
 បសន្តិមិ ឧបសន្តិមិក្ខា អាយស្មតា អាទេន្ទូ សន្តិ
 សម្មោធិ សម្មោធិយំ កាដំ សារាណិយំ វិគិសាវត្ថា
 ឯកមន្តំ ធិសិធិ ។ ឯកមន្តំ ធិសិធា ទោ សុសិមោ
 បរិក្ខាជិកោ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ ឯកទេវាទេ កត្តាមហំ
 អាវុសា អាទន្ត កមស្មី ធម្មវិទយេ ព្រហ្មចរិយំ
 ច្រឹក្សន្តំ ។

អភិសមយសំច្បុស្ស មហេវន្ត សុសិមបរិក្ខាជិកាច្បុស្សមហេវន្ត

អាវុសោសុសិមៈ អ្នកចូរមកកាយ ចូរច្រប្រើក្តីព្រហ្មចរិយេនមិ កុត
 (សំណាក់) ព្រះសមណៈតាគម ចូរអ្នករៀនធម៌ ហើយបញ្ញត្តិយើង
 ទាំងឡាយផង យើងទាំងឡាយនឹងរៀនធម៌នោះ ហើយសំដែងប្រាប់
 គ្រូហេតុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ក្នុងយើងមុខទាំងនឹងមានគេធ្វើ
 សក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា កោតគ្រង ជាអ្នកពុទ្ធមូធិវិវ បិណ្ឌ.
 ពុក សេនាសនៈ គិណាចប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខាទាំងឡាយ មិនខាន ។
 សុសិមបរិក្ខាជិក ទទួលពាក្យបរិសំទេសំខ្លួនថា អើអាវុសោ ហើយកិ
 ចូលទៅព្រះអាទន្តមានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យ
 រក់ទាក់ដោយម្លឹងព្រះអាទន្តមានកាយ លុះបញ្ចប់ពាក្យរួចក៏កាយ និង
 ពាក្យរួចរោកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសុសិមបរិក្ខាជិក
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបនិយាយស្តីសេចក្តីនេះ នឹងព្រះអាទន្ត
 មានកាយថា បដិគ្រូព្រះអាទន្តមានកាយ ខ្ញុំប្រាប់ ដើម្បីប្រើក្តី
 ព្រហ្មចរិយៈ ក្នុងធម៌វិទយានេះ ។

(២៨១) អថាទា អាយស្មា អាណាត្តា សុសិមំ
 បរិព្វាជកំ អនាយ យេន ភកវំ តេនុបសន្តមិ
 ឧបសន្តមិព្វា ភកវំនំ អភិវាទេព្វា ឯកមន្តំ ធិសីនិ ។
 ឯកមន្តំ ធិសីនិ ទោ អាយស្មា អាណាត្តា ភកវំនំ
 ឯកនោច អយំ កាន្ត សុសិមោ បរិព្វាជកោ វាវាហ
 ភត្តមហំ អវុសោ អាណន្ត ឥមស្មី ធម្មវិទាយ ព្រហ្ម-
 ទវិយំ ចរិទ្ធិន្តំ ។ តេនហោនន្ត សុសិមំ បព្វាជេជាតិ ។
 អលត្ត ទោ សុសិមោ បរិព្វាជកោ ភកវតោ សន្តិកេ
 បព្វន្តំ អលត្តបសម្បទំ ។

(២៨២) តេន ទោ បទ សមយេន សម្ពហុលេហិ
 កិវ ភិក្ខុហិ ភកវតោ សន្តិកេ អញ្ញា ព្យាកតា
 ហោតិ ទិណា ជាតិ សិទ្ធិ ព្រហ្មទវិយំ កាតំ កា-
 ណិយំ នាបរំ ឥន្តត្តាហោតិ បជាតាមាតិ ។ អស្សាសិ
 ទោ អាយស្មា សុសិមោ សម្ពហុលេហិ កិវ ភិក្ខុហិ
 ភកវតោ សន្តិកេ អញ្ញា ព្យាកតា ទិណា ជាតិ

(២៨១) ត្រាតោឯង ព្រះភោទន្តមានកាយ ភំសុសិមបរិព្វាជក
 ចូលទៅដល់ព្រះមានព្រះភាព លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះ
 ភាព ហើយអង្គុយក្នុងទីសមរម្យ ។ លុះព្រះភោទន្តមានកាយអង្គុយក្នុងទី
 សមរម្យហើយ ក៏បានក្រាបទូលសេចក្តីទុំ ចំពោះព្រះមានព្រះភាពថា
 បតិព្រះអង្គដ៏បម្រើស សុសិមបរិព្វាជកនេះ បាននិយាយយ៉ាងនេះថា
 បតិព្រះអង្គមានកាយ ខ្ញុំប្រាថ្នាដើម្បីប្រព្រឹត្តត្រហូចិយះ ក្នុងធម៌
 វិន័យនេះ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ភោទន្ត បើដូច្នោះ ចូរអ្នកនាំគ្នា
 បំបួសសុសិមះចុះ ។ សុសិមបរិព្វាជកក៏បានចក្ខុថា បានឧបសម្បទា
 ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាព ។

(២៨២) សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូប បាននាំគ្នា
 ក្រាបទូលទូរអរោត្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាពថា ពួកខ្ញុំព្រះ
 អង្គដ៏ធំច្បាស់ថា ជាតិ (បេសកត្តាអញ) អស់ហើយ មន្តត្រហូ-
 ចិយះកាត្តាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសតិច្ចកាត្តាអញបានធ្វើស្រេច
 ហើយ មន្តការតាតិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសតិច្ចនេះទៀត
 មិនបានឡើយ ។ សុសិមភិក្ខុមានកាយ បានឮថា ពួកភិក្ខុច្រើន
 រូប នាំគ្នាប្រាបទូលអរោត្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាពថា ពួក
 ខ្ញុំព្រះអង្គដ៏ធំច្បាស់ថា ជាតិ (បេសកត្តាអញ) អស់ហើយ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ឧបោស្ថេ សុសិច្ចុត្តា

សុសិច្ចុត្តា ប្រាជ្ញាជ័យំ កតំ កាណិយំ ឆាបរំ ឥត្តក្កា-
 យាតិ បដាឆាមាតិ ។ អដទោ អាយស្មា សុសិមោ
 យេន ភេ កិក្ខុ ភេទុបសន្តមិ ទុបសន្តមិក្ខា ភេហិ
 កិក្ខុហិ សន្តិ សម្មាទិ សម្មាទិយំ កថំ សាកណិយំ
 វិកិសារេក្ខា ឯកមន្តំ ចិសិទិ ។ ឯកមន្តំ ចិសិទ្ធោ
 ទោ អាយស្មា សុសិមោ ភេ កិក្ខុ ឯកទេវេន សន្តិ
 កិក អាយស្មន្តេហិ កកវេត សន្តិកេ អន្តា ឡាក-
 កា ទីណា ជាតិ សុសិច្ចុត្តា ប្រាជ្ញាជ័យំ កតំ កាណិយំ
 ឆាបរំ ឥត្តក្កាយាតិ បដាឆាមាតិ ។ ឯវហាវុសោតិ ។

[២៨៣] អមិ ទុ តុម្ពេ អាយស្មន្តោ ឯវិ ជាទន្តា
 ឯវិ បស្សន្តា អនេកវិហិតំ ឥន្តិវិចំ បច្ចុទុកោច ឯកោមិ
 ហុក្ខា ឥហុតា ហោដ ឥហុតាមិ ហុក្ខា ឯកោ ហោដ

អភិសមយសំយុត្ត ឧបោស្ថេ កាត្វ ប្បុរោសំសុ ឯមភិក្ខុ

មន្តក្រហ្មចរិយៈ កាត្វាអញ្ញបានៅចេហើយ សោឡសកិច្ចកាត្វាអញ
 បានធ្វើស្រេចហើយ មន្តការវាតិក្ខុដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ច
 នេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ប្រាថាឯង សុសិមភិក្ខុបានកាយ កិច្ចល
 ទៅកេតិកុតាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ កិរោលពាក្យកត់ចាត់ ជា
 មួយនឹងកិច្ចតាំងនោះ លុះបញ្ចប់ពាក្យអ្វីក៏រាយនឹងពាក្យអ្វីទៀតហើយ
 ក៏អង្គុយក្នុងទីសម្បុរ ។ លុះសុសិមភិក្ខុបានកាយ អង្គុយក្នុងទីសម្បុរ
 ហើយ ទើបកោលពាក្យនេះ នឹងកិច្ចតាំងនោះ បានពូថា លោកមាន
 កាយទាំងឡាយ ទាំងគ្រាបទូលអរោហ្តផល ក្នុងសំណាក់ព្រះធានព្រះ
 ភាគថា ពួកខ្ញុំគ្រអែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់កាត្វាអញ) អស់ហើយ
 មន្តក្រហ្មចរិយៈ កាត្វាអញ្ញបានៅចេហើយ សោឡសកិច្ចកាត្វាអញ
 បានធ្វើស្រេចហើយ មន្តការវាតិក្ខុដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡស-
 កិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ (ដូច្នោះ) កិរាមេច្ច ។ ពួកកិច្ចតាំងនោះ
 កថថា កិរាមេ កាវុសោ ។

[២៨៣] សុសិមភិក្ខុស្តេ បកិក្រលោកមានកាយទាំង
 ឡាយ ចុះលោកទាំងឡាយ កាលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ គឺ
 បានឡូការភាគីនៃ ចូសំផងប្តូរច្រើនប្រការ គឺកាយតែមួយ ធ្វើឱ្យ
 ទៅជាកាយច្រើនក៏បាន កាយច្រើន ធ្វើឱ្យទៅជាកាយតែមួយវិញក៏បាន

សុទ្ធភិណេ សំយុត្តនិកាយ សុខវិញ្ញា

អភិការី តិណេការី តិណេកុដ្ឋិ តិណេចាគារី តិណេមត្តតំ
 អស្សន្តមាតា កច្ចដ សេយ្យជាមិ អកាសេ បវវិយាមិ
 ទុម្ពុដ្ឋនិម្ពុដ្ឋិ ករោម សេយ្យជាមិ ទុណេក ទុណេកមិ
 អភិជ្ជមាតេ កច្ចដ សេយ្យជាមិ បវវិយំ អកាសេមិ
 បស្សន្តេន កមម សេយ្យជាមិ បក្កំ សក្កុណោ
 នមេមិ ចន្ទិមសុវិយេ វិវិមហិទ្ធិកេ វិវិមហាទុការេ
 ចាលិតា បរិមសថ បរិមដ្ឋថ យាវ ព្រហ្មណេកាមិ
 កាយេន វសំ វត្តេជាតិ ។ យោ យោតំ អារុសោ ។

[២៧៦] អបិ ទុ គុម្ព អាយស្សន្តោ វិវិ ជាទត្តា
 វិវិ បស្សន្តោ ជិញ្ញាយ សោតតាគុយា វិសុត្តាយ អ-
 តិក្កន្តមាទុសិកាយ ទុណេ សន្តេ សុណាម ជិញ្ញេ ច
 មាទុសេ ច យេ ទ្វារ សន្តិកេ ចាតិ ។ យោ
 យោតំ អារុសោ ។

សុទ្ធភិណេ សំយុត្តនិកាយ សុខវិញ្ញា

ដើរទៅក្នុងទីណាក៏បាន ដកដានទើសចាល់ គឺទៅក្នុងទីកំបាំង ដើរទៅ
 ក្នុងទីកំបាំងក៏បាន ទៅទានក្នុង ដើរចេញទៅទានក្រៅក៏បាន ទៅទាន
 ក្នុងជញ្ជាំង ដើរចេញទៅទានក្រៅជញ្ជាំង (ដោយដកដានដេកដូរ) ក៏
 បាន ទៅទានក្នុងកំរែ ដើរចេញទៅទានក្រៅកំរែក៏បាន ទៅទាន
 ក្នុងក្តុំ ដើរចេញទៅទានក្រៅក្តុំវិញដកដានទើសចាល់ ដូចជាដើរទៅ
 ក្នុងអាកាសក៏បាន មុជទឹកក្នុងផែនដី ដូចជាមុជទឹកក្នុងទឹកក៏បាន
 ដើរលើទឹកដកដានបែកបាយ ដូចជាដើរលើផែនដីក៏បាន អង្គុយកែន
 ក្រែលើអាកាស ដូចជាសកុណជាតិទាំងឡាយ ដែលមានស្នាមហើរ
 ទៅក្នុងអាកាសក៏បាន យកវដ្តស្នាមអង្គុយ (មណ្ឌល) ព្រះចន្ទ្រព្រះ
 អាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានប្លង់មានអានុភាពធំយ៉ាងនេះក៏បាន ឬញាតិ
 អំណាចកាយឱ្យផ្សព្វផ្សាយទៅ ហេតុដល់ព្រហ្មណេកក៏បាន ដូច្នោះបាន
 ទូទេ ។ មិនដូច្នោះទេ អារុសោ ។

[២៧៦] ចក្កិព្រហ្មណេកទាំងអាយុទាំងឡាយ ចុះកាលបើលោក
 ទាំងឡាយ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ តើមានគ្រូចៀកដូចជាទិញ
 ដំបៅស្នូ កន្លងហួសគ្រូចៀកជាចេសមុខស្រឡាត វេទនិកសំរោងពីរ
 ប្រការ គឺសំរោងទិញដំបៅសំរោងមុខស្រ ដែលនៅក្នុងទីត្រាយ ឬនៅ
 ក្នុងទីដីផែនដី ។ មិនដូច្នោះទេ អារុសោ ។

អភិសមយសិយុត្តស្ស មហានិទ្ទេ ទេពោវិយក្កាណវុត្តា

(២៧៧) អបិ នុ គុប្ប អាយស្សនោ ឯវិ ជាទត្តា

ឯវិ មស្សត្តា មរសត្តាចំ មរម្បត្តលាចំ ទេកសា ទេតោ

មរិច្ច ជាតាម សរកំ វា ចំត្តំ សរកំ ចំត្តន្តំ មជាតាម

វិភរកំ វា ចំត្តំ វិភរកំ ចំត្តន្តំ មជាតាម សនោសំ

វា ចំត្តំ សនោសំ ចំត្តន្តំ មជាតាម វិភនោសំ វា ចំត្តំ

វិភនោសំ ចំត្តន្តំ មជាតាម សមោហំ វា ចំត្តំ សមោ-

ហំ ចំត្តន្តំ មជាតាម វិភមោហំ វា ចំត្តំ វិភមោហំ

ចំត្តន្តំ មជាតាម សម្ពិក្ខំ វា ចំត្តំ សម្ពិក្ខំ ចំត្តន្តំ

មជាតាម វិក្ខំ វា ចំត្តំ វិក្ខំ ចំត្តន្តំ មជាតា-

ម មហក្ខតំ វា ចំត្តំ មហក្ខតំ ចំត្តន្តំ មជាតាម

អមហក្ខតំ វា ចំត្តំ អមហក្ខតំ ចំត្តន្តំ មជាតាម

អភិសមយសិកុត្ត មហានិទ្ទេ កាស្សរកទេពោវិយក្កាណ

(២៧៧) បតិគ្រាលោកមានភាយុតាំងឡាយ ចុះកាលបើលោក

តាំងឡាយ ដឹងឃាំងខ្លះ ឃើញឃាំងខ្លះ គឺអាករណតំដឹងចិត្ត

របស់សត្វដទៃ របស់បុគ្គលដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន ធិចិត្តប្រកថ

ដោយកង្កី កំដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រកថដោយកង្កី ចិត្តដែលប្រាសចាក

កង្កី កំដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រាសចាកកង្កី ចិត្តដែលប្រកថដោយទោសៈ

ក្តី កំដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រកថដោយទោសៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈ

ក្តី កំដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រាសចាកទោសៈ ចិត្តដែលប្រកថដោយមោហៈ

ក្តី កំដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រកថដោយមោហៈ ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈ

ក្តី កំដឹងច្បាស់ថាចិត្តប្រាសចាកមោហៈ ចិត្តដែលត្រូវដឹង កំដឹង

ច្បាស់ថាចិត្តត្រូវដឹង ចិត្តដែលរាយមាយក្តី កំដឹងច្បាស់ថាចិត្តរាយមាយ

ចិត្តដែលជាមហន្តរៈ គឺច្រាវចរខឹងអច្រាវចរក្តី កំដឹងច្បាស់ថាចិត្តជា

មហន្តរៈ ចិត្តដែលមិនមែនជាមហន្តរៈក្តី កំដឹងច្បាស់ថាចិត្តមិនមែន

សោ តតោ ទុកោ អមុត្រ ឧទហនី តត្រាចាសិ
 ឃីវិណោ ឃីវិកោត្តោ ឃីវិវណ្ណោ ឃីវិហាយារោ ឃីវិសុ-
 ទទុក្ខប្បដិសំវេទិ ឃីវិហយុបរិយោត្តោ សោ តតោ ទុកោ
 ឥទ្ធិបបាត្នាតិ ឥតិ សាការិ សឧទ្ទេសិ អនេកវិហិតិ
 បុព្វេចិវាសិ អនុស្សាវេតិ ។ យោ យោតិ អារុសោ ។

[២៨៧] អបិ នុ តុត្ត អាយស្មត្តោ ឃីវិ ជាទត្តា

ឃីវិ បស្សត្តា និព្វេន កត្តាចា វិសុទ្ធីន អតិក្កន្តមាទុ-
 សកោន សត្តោ បស្សថ ធុវហនិ ឧបបដ្ឋហានេ ហីនេ
 មណីតេ សុវណ្ណោ ទុព្វណ្ណោ សុតតេ ទុក្ខតេ យថា-
 កម្មបតតេ សត្តោ បដាចាថ ឥមេ វត កោត្តោ សត្តា
 កាយទុច្ឆរិកេន សមន្ទាតតា វិទិទុច្ឆរិកេន សមន្ទាតតា
 មនោទុច្ឆរិកេន សមន្ទាតតា អរិយានិ ឧបវាទកា មិច្ឆា-
 និដ្ឋិកា មិច្ឆានិដ្ឋិកម្មសមាទាទា តេ កាយស្ស កេតា

លុកោត្តាអញ្ញច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏បានទៅកើតក្នុងកាលនោះ
 ដែលទៅកើតក្នុងកាលនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានតាត្រយ៉ាងនេះ
 មានសម្បយ៉ាងនេះ មានកាយយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខនិងទុក្ខ
 យ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ លុកោត្តាអញ្ញៈនោះច្យុតចាក
 អត្តភាពនោះហើយ ក៏បានមកកើតក្នុងកាលនោះ លោកទាំងឡាយពួក
 ឃើញនូវបុព្វេនិវាសជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការៈ អិប្បនិវាសនា
 ជាដើម ព្រមទាំងទទួល តិរិយាននិងគោត្រកូល ដោយប្រការដូច្នោះ
 បានដៃប្រទេ ។ មិនដូច្នោះទេ ពរុសោ ។

[២៨៧] បរិក្រាលោកមានអាយុទាំងឡាយ ចុះកាលបើលោក
 ទាំងឡាយ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ក៏មានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏
 បរិសុទ្ធ កន្លងបន្លឺទូទៅចក្ខុជាបេសមនុស្សព្រមគ្នា រមែងឃើញនូវពួកសត្វ
 ដែលច្យុត ដែលកើត ជាសត្វដោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ មានសម្បរល្អ
 មានសម្បអាក្រក់ មានអតិល្អ មានអតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់ នូវពួក
 សត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើប៉ា សត្វទាំងអម្បាលនេះ
 ប្រកបដោយភាយទុច្ឆរិក ប្រកបដោយវិច្ឆុច្ឆរិក ប្រកបដោយមនោ-
 ទុច្ឆរិក ជាអ្នកគំរាជៀលព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តីយល់ខុស ប្រកាន់
 នូវអំពើតាមសេចក្តីយល់ខុស សត្វទាំងអម្បាលនោះ លុកោត្តាអាយ

សុត្តនិកាយ សំយុទ្ធនិកាយស្ស និកាយព្រៃ

ឃី មរណា អថាយំ ទុក្ខតំ វិនិច្ឆ័យំ វិចិត្តំ ឧបបត្តា
 ឥមេ វិ បទ កោដ្ឋោ សត្តា កាយសុចរិតេន
 សមញ្ញកតា វិនិសុចរិតេន សមញ្ញកតា មនោសុចរិ-
 តេន សមញ្ញកតា អវិយាទំ អនុបវាទកា សម្មា-
 និដ្ឋិតា សុវណនិដ្ឋិតាសមាធានា តេ កាយស្ស
 ភេតា ឃី មរណា សុភតិ សត្តំ លោកំ ឧបបត្តាតិ
 ឥតិ ធិត្វេន ទត្តុយា វិសុទ្ធវេន អតិក្កន្តមាទុសកោន
 សត្តេ បស្សៈ ឧវហានេ ឧបបដ្ឋមាទេ ហីនេ បណីតេ
 សុវណោ ទុព្វណោ សុភតេ ទុក្ខតេ យថាកម្មបរិក
 សត្តេ បដាធាថាតិ ។ យោ ហេតិ អារុសោ ។

[២៧៤] អធិ ទុ ក្ខត្ត កាយស្សត្តោ ឃី ជា-
 នត្តា ឃី មស្សត្តា យេ តេ សត្តា វិមោក្ខា អតិក្កន្ត
 រូបេ អារុប្បា តេ កាយេន ធុសិត្តា វិហារថាតិ ។
 យោ ហេតិ អារុសោ ។

សុត្តនិកាយ សំយុទ្ធនិកាយ និកាយព្រៃ

ស្តាប់ទៅ កំទៅកើតក្នុងកំណើតនិព្វាន ប្រេត ឥសូរកាយ នរក
 មួយទៀត កើត្នី សត្វទាំងអម្បាលនោះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត
 ប្រកបដោយវិនិសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមិនអើម្បើល
 ព្រះអរិយបុគ្គល មានសេចក្តីយល់ត្រូវ ប្រកាន់ខ្ជាប់កិច្ចការសេចក្តីយល់
 ត្រូវ សត្វទាំងអម្បាលនោះ លុះវិលវិលកាយស្តាប់ទៅ កំទៅកើតក្នុង
 សុភតិស្និ ទៅលោក ចុះលោកទាំងឡាយ មានទុក្ខដូចជាទិព្វ ដី
 បរិសុទ្ធ កន្លងបង្អស់ចុះជាយល់សុខស្រួលម្នាក់ រមែងឃើញខ្លះក្នុងសត្វ
 ដែលច្បុក ដែលកើត ជាសត្វដោកចាប ខ្លង់ខ្លស់ មានសម្បុរល្អ
 មានសម្បុរកាប្រក់ មានឥត្តិល្អ មានឥត្តិកាប្រក់ ដឹងច្បាស់ខ្លះក្នុង
 សត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ដោយប្រការដូច្នោះ ដែរឬទេ ។
 មិនដូច្នោះទេ អារុសោ ។

[២៧៤] បក្សិគ្រលោកមានកាយទាំងឡាយ ចុះកាលចេះលោក
 ទាំងឡាយ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ កើតក្នុងខ្លួនដូច្នោះហើយ
 បាននូវការច្រៀងច្រាប ដែលជាធម៌ស្តាប់ទៅដោយនាមកាយ ហើយ
 សម្រាន្តទៅ ដែរឬទេ ។ មិនដូច្នោះទេ អារុសោ ។

[២៨៧] ឯកុដានិ អាយស្មត្តា ឥនត្ត វេយ្យា-

ករណំ ឥមេសត្ត ធម្មានិ អសមាមត្តំ ឥទំ តោ អវុ-
សោ កមត្តំ ។ បញ្ញាវិមុត្តា ទោ មយំ អវុសោ
សុសិមាភំ ។ ទ ទ្វាហំ ឥមស្ស អាយស្មត្តានិ សត្តិក្កន្ធ
កាសិកស្ស វិញ្ញាវេន អត្តំ អជាតាមិ សាទុ មេ អាយ-
ស្មត្តា ភជា កាសន្ត យជាហំ ឥមស្ស អាយស្មត្តានិ
សត្តិក្កន្ធ កាសិកស្ស វិញ្ញាវេន អត្តំ អជាតាយ្យន្តំ ។
អជាតាយ្យសិ វ ភំ អវុសោ សុសិម ទ វ ភំ
អជាតាយ្យសិ អថទោ បញ្ញាវិមុត្តា មយន្តិ ។

[២៨៨] អថទោ អាយស្មា សុសិមោ ឧដ្ឋាយា-
សតា យេន កករំ តេនុបសន្តមិ ឧថសន្តមិក្ខា កករន្តិ
អភិវិនេត្តា ឯកមន្តំ ចិសិនី ។ ឯកមន្តំ ចិសិន្ទា
ទោ អាយស្មា សុសិមោ យាវតតោ តេហិ ភិក្ខុហិ
សន្តិ អហោសិ កថាសល្លាថោ ភំ សត្តំ កករតោ
អាភេទេសិ ។ បុព្វេ ទោ សុសិម ធម្មជ្ជិតិញ្ញាណំ

[២៨៩] សុសិមភិក្ខុក្កុល ខ្នាលលោកមានកាយុទាំងឡាយ
ឥច្ចុវិនៈ ការងារស្រាយទេក្តី ការមិនបានលុះខ្លះចម្រើនទេក្តី ក្នុង
ដំណើរខ្លះ ខ្នាលកាវុសោ ចុះហេតុទេកើតដូចម្តេច ។ ក្នុងភិក្ខុទាំងនោះ
គបថា ខ្នាលកាវុសោសុសិមៈ យើងទាំងឡាយ ជាបញ្ញាវិមុត្តបុគ្គល
គឺជាអ្នកចម្រើនចាកភិលេសដោយសារបញ្ញាទេក្តី ។ សុសិមភិក្ខុឆ្លើយ
ថា ខ្ញុំមិនខាន់យល់សេចក្តី វិនោក្យវេទនាលោកមានកាយុទាំងឡាយ
សំដែងសន្តិបហើយទេ ដោយភិក្ខុវេទនាខ្ញុំសូមអង្វរ សូមលោក
មានកាយុទាំងឡាយ សំដែងប្រាប់ខ្ញុំ យ៉ាងណាខ្យងខ្យាងនៃខ្ញុំយល់សេចក្តី
វិនោក្យវេទនាលោកមានកាយុទាំងឡាយសំដែងសន្តិបហើយទេ ដោយ
ភិក្ខុវេទនា ។ ក្នុងភិក្ខុទាំងនោះគបថា ខ្នាលកាវុសោសុសិមៈ លោក
យល់ក្តី មិនយល់ក្តី យើងទាំងឡាយជាក់ជាបញ្ញាវិមុត្តបុគ្គលដោយពិត ។

[២៩០] ព្រះនារោង ភិក្ខុមានកាយុ ក្រោកអំពីតា-
សនៈចូលទៅគាល់ព្រះព្រះព្រះភាគ លុច្ចលទៅដល់ ផ្ទះបង្គំព្រះ
មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមរម្យ ។ លុះសុសិមភិក្ខុមានកាយុ
អង្គុយ ក្នុងទីសមរម្យហើយ ទើបក្រាបចង្អុល ខ្ញុំពាក្យទាំងអស់នោះ
ដែលខ្លួនចេញទាំងចម្រើន ជាមួយនឹងភិក្ខុទាំងនោះ ចំពោះព្រះព្រះ
ព្រះភាគ ។ ព្រះព្រះព្រះភាគក្រាស់ថា ខ្នាលសុសិមៈ ធម្មជ្ជិតិញ្ញាណ

មច្ឆា ធិត្វារោ ញាណន្តំ ។ ទ ទ្វាហំ កន្តុ ឥមស្ស
 កកវតា សន្តិគ្គេន កាសិកស្ស វិគ្គារោ អត្ថំ អាជាតាមិ
 សាទុ មេ កន្តុ កកវិ តថា កាសតុ យថាហំ
 ឥមស្ស កកវតា សន្តិគ្គេន កាសិកស្ស វិគ្គារោ អត្ថំ
 អាជាទេយ្យន្តំ ។

[២៧៦] អាជាទេយ្យសិ ក សុសិម ទ វ ត្វំ

អាជាទេយ្យសិ អថទោ ធម្មដ្ឋិតិញ្ញាណំ បុព្វេ មច្ឆា
 ធិត្វារោ ញាណំ ។ តំ កី មច្ឆាសិ សុសិម រូមិ
 ធិត្ថំ ក អធិត្ថំ វាតិ ។ អធិត្ថំ កន្តុ ។ យំ

ធិបស្សនាញាណ តែងកើតឡើងមុន ការដឹងក្នុងព្រះធិត្វារោ ធិមគ្គ-
 ញាណ តែងកើតឡើងក្រោយ ។ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិន
 អាចយល់សេចក្តីនៃព្រះពុទ្ធដីតា ដែលព្រះអង្គសំដែងសន្តិបទនោះ ដោយ
 ពិស្តារបានទេ សូមច្រើនព្រះមេត្តាជ្រាប សូមព្រះទោសព្រះភាគសំដែង
 ប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងណាឲ្យបានត្រឹមត្រូវនៃខ្ញុំព្រះអង្គ យល់សេចក្តីនៃព្រះពុទ្ធ-
 ដីតា ដែលព្រះអង្គសំដែងសន្តិបទនោះ ដោយពិស្តារបានឲ្យបាន ។

[២៧៧] ម្ចាស់សុសិមៈ អ្នកយល់ក្តី អ្នកមិនយល់ក្តី ចំណែក

ធម្មដ្ឋិតិញ្ញាណ តែងកើតឡើងមុន ការដឹងក្នុងព្រះធិត្វារោ តែងកើត
 ឡើងក្រោយដោយពិត ម្ចាស់សុសិមៈ អ្នកសំខាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
 ប្រទេស្យេន ឬមិនទេស្យេន ។ មិនទេស្យេនទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា

អភិសមយសំយុត្តស្ស ខហារេ ព្រាង្គាវិទ្យា

បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វា ភិ សុទ្ធំ វា ភិ ។ ទុក្ខំ ករណ៍ ។ យំ
 បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ ភិ សមនុ-
 បស្សិតំ ឯតិ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាភិ ។
 ចោ ហេតិ ករណ៍ ។ វេទនា និច្ចា វា អនិច្ចា វា ភិ ។
 អនិច្ចា ករណ៍ ។ យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វា ភិ សុទ្ធំ
 វា ភិ ។ ទុក្ខំ ករណ៍ ។ យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិ-
 ណាមធម្មំ កល្យំ ទុ ភិ សមនុបស្សិតំ ឯតិ មម
 ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាភិ ។ ចោ ហេតិ
 ករណ៍ ។ សញ្ញា និច្ចា វា អនិច្ចា វា ភិ ។ អនិច្ចា
 ករណ៍ ។ បេ ។ សង្ខារ និច្ចា វា អនិច្ចា វា ភិ ។
 អនិច្ចា ករណ៍ ។ យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វា ភិ សុទ្ធំ
 វា ភិ ។ ទុក្ខំ ករណ៍ ។ យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណា-
 មធម្មំ កល្យំ ទុ ភិ សមនុបស្សិតំ ឯតិ មម ឯសោ-
 ហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាភិ ។ ចោ ហេតិ ករណ៍ ។

អភិសមយសំយុត្ត ខហារេ កាស្មុអរុបទិទៀនិទិដិ

វេសមិទៀតិ របស់នោរោច្ចុក ឬជាសុទ្ធ ។ ជាទុក្ខ ព្រាអង្គ ។
 ចុរបស់ណា វេសមិទៀតិ ជាទុក្ខ ទានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មក
 គ្នានឹងយល់ឃើញនូវរបស់នោរោច្ចុ គុរបស់អញ គុជាអញ គុជាខ្លួន
 របស់អញ ដូច្នោះទៀត ។ មិនគ្នានឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ព្រាអង្គ ។
 វេទនាទៀត ឬមិទៀតិ ។ មិទៀតិទេ ព្រាអង្គ ។ ចុរបស់ណា
 វេសមិទៀតិ របស់នោរោច្ចុ ឬជាសុទ្ធ ។ ជាទុក្ខ ព្រាអង្គ ។ ចុ-
 របស់ណា វេសមិទៀតិ ជាទុក្ខ ទានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មក គ្នា
 នឹងយល់ឃើញរបស់នោរោច្ចុ គុរបស់អញ គុជាអញ គុជាខ្លួនរបស់
 អញ ដូច្នោះទៀត ។ មិនគ្នានឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ព្រាអង្គ ។
 សញ្ញាទៀត ឬមិទៀតិ ។ មិទៀតិទេ ព្រាអង្គ ។ បេ ។ សង្ខារ
 ជាទុក្ខយទៀត ឬមិទៀតិ ។ មិទៀតិទេ ព្រាអង្គ ។ ចុរបស់
 ណា មិទៀតិ របស់នោរោច្ចុ ឬជាសុទ្ធ ។ ជាទុក្ខ ព្រាអង្គ ។
 ចុរបស់ណា វេសមិទៀតិ ជាទុក្ខ ទានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មក
 គ្នានឹងយល់ឃើញរបស់នោរោច្ចុ គុរបស់អញ គុជាអញ គុជាខ្លួន
 របស់អញ ដូច្នោះទៀត ។ មិនគ្នានឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ព្រាអង្គ ។

វិញ្ញាណំ ចិត្តំ វា អចិត្តំ វា វា អចិត្តំ កន្តោ ។ យំ
 បចាចិត្តំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វា វា ទុក្ខំ កន្តោ ។
 យំ បចាចិត្តំ ទុក្ខំ វិបរិណាអធម្មំ កាលំ ទុ តំ
 សមនុបស្សិតំ វា មម វិសោហមស្មំ វិសោ មេ
 អក្កតំ ។ យោ យោតំ កន្តោ ។

[២៧២] ភស្មាភិហា សុសំម យំ កំកំ រូបំ អតិ-
 ភាតាភកប្បប្បដ្ឋំ អដ្ឋង្គំ វា ពហំធ្វា វា ឱន្យាវិកំ
 វា សុខុមំ វា ហិចំ វា បណីតំ វា យំ ទូរេ សន្តិកោ
 វា សត្វំ រូបំ ទេតំ មម ទេសោហមស្មំ ទ មេសោ
 អក្កតំ វិវេមតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋង្គំ ។
 យោ កាចិ វេទនា អតិភាតាភកប្បប្បដ្ឋំ អដ្ឋង្គំ
 វា ពហំធ្វា វា ឱន្យាវិកោ វា សុខុមា វា ហិចា វា
 បណីតា វា យោ ទូរេ សន្តិកោ វា សត្វា វេទនា
 ទេតំ មម ទេសោហមស្មំ ទ មេសោ អក្កតំ វិវេមតំ
 យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋង្គំ ។ យោ កាចិ
 សញ្ញា ។ មេ ។ យេកាចិ សង្ខារ អតិភាតាភ-

វិញ្ញាណោ ចិត្តោ វា មិនោ ចិត្តោ វា ចុរេបសំណា
 មិនោ ចិត្តោ ចេសំនារជាទុក្ខ ចូជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុរេ
 ចេសំណា ដែលមិនចិត្ត ជាទុក្ខ មានសចក្តិប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរ
 នឹងយល់ឃើញចេសំនារជា ខ្ញុំចេសំអញ ខ្ញុំជាអញ ខ្ញុំជាខ្លួនចេសំ
 អញ ដូច្នោះចូរ ។ មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ព្រះអង្គ ។

[២៧២] ម្ចាស់សុសំមៈ ព្រោះហេតុនោះ ចូណាមួយ ដែល
 ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី
 ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី ចូណា ដែលមានក្នុងទីត្វាយក្តី ក្នុងទី
 ជីវិតក្តី ចេតាំងអស់នោះ គ្រាន់តែជាចូរ (ចុរេណារេង) ចូរលក្ខណៈឃើញ
 ចូរចុរេដោយចក្កាជីប្រៃវា ភាមភិស យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនមែនចេសំអញ
 ខ្ញុំមិនមែនជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនចេសំអញឡើយ ។ វេទនាណា
 មួយដែលជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោត-
 គ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខមក្តី វេទនាណា ដែលមានក្នុងទីត្វាយ
 ក្តី ក្នុងទីជីវិតក្តី វេទនាចាំងអស់នោះ គ្រាន់តែជាវេទនា (ចុរេណារេង)
 ចូរលក្ខណៈឃើញវេទនាចុរេដោយចក្កាជីប្រៃវា ភាមភិស យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិន
 មែនចេសំអញ ខ្ញុំមិនមែនជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនចេសំអញឡើយ ។
 សញ្ញាណាមួយ ។ មេ ។ សង្ខារចាំងទូរេណាមួយ ដែលជាអតីត

គតិសមយសំយុត្តស្ស មហានិទ្ទេ ព្រះវិញ្ញាណ

កប្បទុប្បន្នា អដ្ឋង្គា វា តហិទ្ធា វា ឱន្យវិកា
 វា សុទ្ធិមា វា ហិទ្ធា វា មណីសា វា យេ ទ្ធកេ
 សន្តិកោ វា សទ្ធិ សង្ខារ វេតិ មម ទេសោហមស្មិ
 ទ មេសោ អត្តាតិ វិវាមេតិ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 ទដ្ឋង្គំ ។ យំ កំភូ វិញ្ញាណំ អតីតាចកកប្បទុប្បន្នំ
 អដ្ឋង្គំ វា តហិទ្ធា វា ឱន្យវិកា វា សុទ្ធិមា វា ហិទ្ធា
 វា មណីសា វា យំ ទ្ធកេ សន្តិកោ វា សទ្ធិ វិញ្ញាណំ
 វេតិ មម ទេសោហមស្មិ ទ មេសោ អត្តាតិ វិវាមេតិ
 យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋង្គំ ។

(២៧៧) ឯវិ មស្សំ សុសមីម សុកវា អរិយស្សា-
 វិកោ រូបស្មិចំ វិញ្ញាណំ វេទនាយមិ វិញ្ញាណំ សញ្ញា-
 យមិ វិញ្ញាណំ សង្ខារេសុមិ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណស្មិចំ
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ

គតិសមយសំយុត្ត សហវន្ត ករុណេយ្យោយុត្តាដិទេ

អនាគត បច្ចុប្បន្ន ភាវិត្តិ ភាវិត្តិ គ្រោតគ្រោត្តិ ល្អិត្តិ
 ថោកតាបត្តិ ទុក្ខមត្តិ សង្ខារតាំងទ្យាយណា ដែលមានក្នុងចំងាយក្តី
 មានក្នុងចំងាយក្តី សង្ខារតាំងអស់ទោះ គ្រាន់តែជាសង្ខារ (ប៉ុណ្ណោះឯង)
 បុគ្គលគួរឃើញសង្ខារទុះ ដោយបញ្ជាដ៏ប្រៃបៃ ភាមតិក យ៉ាងនេះថា
 ទុះមិនមែនរបស់អញ ទុះមិនមែនជាអញ ទុះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ
 ឡើយ ។ វិញ្ញាណណាមួយ ដែលជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ភាវិត្តិ
 ភាវិត្តិ គ្រោតគ្រោត្តិ ល្អិត្តិ ថោកតាបត្តិ ទុក្ខមត្តិ វិញ្ញាណ
 ណា ដែលមានក្នុងចំងាយក្តី ក្នុងចំងាយក្តី វិញ្ញាណតាំងអស់ទោះ
 គ្រាន់តែវិញ្ញាណ (ប៉ុណ្ណោះឯង) បុគ្គលគួរឃើញវិញ្ញាណទុះ ដោយ
 បញ្ជាដ៏ប្រៃបៃ ភាមតិក យ៉ាងនេះថា ទុះមិនមែនរបស់អញ ទុះមិនមែន
 ជាអញ ទុះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។

(២៧៨) ខ្លួនសុសមីម ករុណេយ្យោយុត្តាដិទេ កាលបើ
 យល់ឃើញយ៉ាងនេះ ក៏ឡើយណាយក្នុងចុង ឡើយណាយក្នុងចុង
 ខាងក្នុង ឡើយណាយក្នុងសញ្ញាផង ឡើយណាយក្នុងសង្ខារតាំងទ្យាយ
 ផង ឡើយណាយក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើឡើយណាយ (យ៉ាង
 នេះហើយ) ក៏ប្រាសចាកគម្រោក ចំក្នុងដុះស្រឡះ (ចាកគាសវៈ)
 គ្រោះប្រាសចាកគម្រោក ។ កាលចំក្នុងដុះស្រឡះ (ចាកគាសវៈ)

សុត្តនិបាត សំយដ្ឋនិកាយស្ស វិចារវគ្គ

វិមុត្តមិត្ត ញាណំ ហោតិ ។ ចីណា ជាតិ វុសិតំ
ព្រហ្មចរិយំ កាតំ កាណិយំ ធាបរិ វត្តត្តាយាតិ
បជាបាតិ ។

[២៧២] ជាតិប្បទូយា ជនមរណាន្តិ សុសិម បស្ស-
សីតិ ។ ឃីរិ ករុណ្ណ ។ កវប្បទូយា ជាតិកំ សុសិម បស្ស-
សីតិ ។ ឃីរិ ករុណ្ណ ។ ឧបាទានប្បទូយា ករកិ សុសិម
បស្សសីតិ ។ ឃីរិ ករុណ្ណ ។ កណ្ណាបទូយា ឧបាទានន្តិ
សុសិម បស្សសីតិ ។ ឃីរិ ករុណ្ណ ។ វេទនាបទូយា
កណ្ណាតិ... ឧស្សប្បទូយា វេទនាតិ... សន្យាយកប្បទូ-
យា ឧស្សាតិ... ធាម្របប្បទូយា សន្យាយកន្តិ...
វិញ្ញាណប្បទូយា ធាម្របន្តិ... សង្ហាប្បទូយា វិញ្ញា-
ណាន្តិ... អវិជ្ជាបទូយា សង្ហាភតិ សុសិម បស្សសីតិ ។
ឃីរិ ករុណ្ណ ។

សុត្តនិបាត សំយដ្ឋនិកាយ វិចារវគ្គ

ហើយ ញាណ (បេសអរិយសាវ័កោ) កើតឡើងប្រាកដថា ចិត្តអ្នក
ស្រឡាញ់ហើយ ។ អរិយសាវ័កោ វេទនីដ៏ច្បាស់ថា ជាតិ (បេស
កត្តាអញ) អស់ហើយ មន្តព្រហ្មចរិយេៈ កត្តាអញ បាននៅចេហើយ
សោឡសតិច្ច កត្តាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មន្តការវាតិច្ចដ៏ប្រព្រឹត្ត
ទៅធ្វើឱ្យសោឡសតិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[២៧២] ខ្នាលសុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ជនមរណកិច
មាន ព្រោះជាតិជាចម្លើយដែរ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ខ្នាល
សុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ជាតិកើតមាន ព្រោះករណជាចម្លើយដែរ ។
ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ខ្នាលសុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ករណកើតមាន
ព្រោះឧបាទានជាចម្លើយដែរ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ខ្នាល
សុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ឧបាទានកើតមាន ព្រោះកណ្ណជាចម្លើយ
ដែរ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ កណ្ណកើតមាន ព្រោះវេទនា
ជាចម្លើយ ... វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សជាចម្លើយ ... ផស្សកើតមាន
ព្រោះតាយគនៈ ៦ ជាចម្លើយ ... តាយគនៈ ៦ កើតមាន ព្រោះនាមរូបជា
ចម្លើយ ... នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាចម្លើយ ... វិញ្ញាណកើតមាន
ព្រោះសង្ហារជាចម្លើយ ... ខ្នាលសុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា សង្ហារទាំង-
ឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាចម្លើយដែរ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[២៧៥] ជាតិវិភេទា ឧបាសាវិភេទាតិ សុសិម
 មស្សសិមិ ។ ឃិវិ ករុណ ។ កវិវិភេទា ជាតិវិភេទាតិ
 សុសិម មស្សសិមិ ។ ឃិវិ ករុណ ។ ទុបាសាវិភេទា
 កវិវិភេទាតិ ... កណ្ណាវិភេទា ទុបាសាវិភេទាតិ ...
 វេទនាវិភេទា កណ្ណាវិភេទាតិ... មស្សវិភេទា វេទនាវិ-
 ភេទាតិ... សន្យាយកវិភេទា មស្សវិភេទាតិ... តា-
 ម្រុបវិភេទា សន្យាយកវិភេទាតិ... វិញ្ញាណវិភេទា
 តាម្រុបវិភេទាតិ... សង្ហារវិភេទា វិញ្ញាណវិភេទាតិ...
 អវិជ្ជាវិភេទា សង្ហារវិភេទាតិ សុសិម មស្សសិមិ ។
 ឃិវិ ករុណ ។

[២៧៦] អបិ ទុ ត្វិ សុសិម ឃិវិ ជាទន្តោ ឃិវិ
 មស្សន្តោ អទេកវិហិតិ ឥន្ទិវិចិ មទុទុកោសិ ឃិកោមិ
 ហុត្វា ពហុតា ហោសិ ពហុតាមិ ហុត្វា ឃិកោ
 ហោសិ អវិកាវិ តិរោកាវិ តិរោកុដ្ឋិ តិរោតាកាវិ

[២៧៧] ម្ចាស់សុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ការលេងនៃជនមហោៈ
 ព្រោះការលេងនៃជាតិផែរេយ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់សុសិមៈ
 អ្នកយល់ឃើញថា ការលេងនៃជាតិ ព្រោះការលេងនៃកលផែរេយ ។ ព្រះ
 ករុណា ព្រះអង្គ ។ ការលេងនៃកល ព្រោះការលេងនៃទុបាសា ... ការ
 លេងនៃទុបាសា ព្រោះការលេងនៃកណ្ណា ... ការលេងនៃកណ្ណា ...
 ការលេងនៃវេទនា ... ការលេងនៃវេទនា ព្រោះការលេងនៃមស្សៈ ...
 ការលេងនៃមស្សៈ ព្រោះការលេងនៃតាយននៈ ៦ ... ការលេងនៃតា-
 យននៈ ៦ ព្រោះការលេងនៃតាមរូម ... ការលេងនៃតាមរូម ព្រោះការ
 លេងនៃវិញ្ញាណ ... ការលេងនៃវិញ្ញាណ ព្រោះការលេងនៃសង្ហារ ...
 ម្ចាស់សុសិមៈ អ្នកយល់ឃើញថា ការលេងនៃសង្ហារ ព្រោះការលេង
 នៃអវិជ្ជាផែរេយ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[២៧៨] ម្ចាស់សុសិមៈ ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
 យ៉ាងនេះ តើបាននូវការពាក់តែង ឬសំដែងឬច្នៃច្រើនច្រកា គឺកាយ
 តែមួយ ធ្វើឲ្យទៅជាកាយច្រើនកំពុង កាយច្រើន ធ្វើឲ្យទៅជាកាយ
 តែមួយតែឆ្លុះកំពុង ដើរទៅទិលា ឥតទើសទាល់ គឺនៅក្នុងចំកំពុង
 ដើរទៅក្នុងទិលាចំពុំ ទៅទាត់ក្នុង ដើរចេញទៅទាត់ក្រៅកំពុង
 ទៅទាត់ក្នុងដំពូក ដើរចេញទៅទាត់ក្រៅដំពូក (ដោយឥតទ្វារ
 ឬផ្លូវ) កំពុង ទៅទាត់ក្នុងកំពុង ដើរចេញទៅទាត់ក្រៅកំពុងកំពុង

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គ

តិកេមត្តតំ អសន្តមាថោ កច្ចសិ សេយ្យជាមិ អកា-
 សេ បឃវិយាមិ ឧម្ពុជ្ជនិម្ពុជ្ជំ ករោសិ សេយ្យជាមិ
 ឧទកេ ឧទកេមិ អភិជ្ជមារោ កច្ចសិ សេយ្យជាមិ
 បឃវិយំ អកាសេមិ បស្សន្តំ កមសិ សេយ្យជាមិ
 បក្ខំ សកុណោ ឥមេមិ ចន្ទមសុវិយេ ឃវិមហិទ្ធិកេ
 ឃវិមហានុការេ ចាលិចា បរិមសសិ បរិមជ្ជសិ យាវ
 ព្រហ្មលោកាមិ កាយេន វសិ វត្តសីតិ ។ ចោ ហេតំ
 កន្ត ។

[២៧៧] អមិ ទុ ភ្នំ សុសិម ឃវិ ជាទន្លេ ឃវិ
 បស្សន្តោ និព្វាយ សោតតាតុយោ វិសុទ្ធាយ អភិក្កន្ត-
 មាទុសិកាយ ឧកេ សន្តេ សុណាសិ និព្វេ ច មាទុ-
 សេ ច យេ ទ្ធវេ សន្តិកេ ចាតិ ។ ចោ ហេតំ កន្ត ។

[២៧៨]-អមិ ទុ ភ្នំ សុសិម ឃវិ ជាទន្លេ ឃវិ
 បស្សន្តោ បរសត្តានិ បរមុក្កលានិ ចេតសា ចេតោ
 បរិទ្ធិ ជាតាសិ សរាតំ វា ចិត្តំ សរាតំ ចិត្តន្តំ បជា-

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

នៅភក្តីភក្តី ដើរចេញទៅភក្តីក្រៅភក្តីភក្តីសាល ដូចជាដើរ
 ទៅក្នុងភាសាខ្មែរកំបុត មុជនិបក្ខន្តិផែនដី ដូចជាមុជនិបក្ខន្តិទឹក
 កំបុត ដើរលើទឹកដកចែកគ្នាយ ដូចជាដើរលើផែនដីកំបុត កែវ
 ក្រែវទៅក្នុងភាសា ដូចជាសកុណាជាតិដែលមានស្លាបហើរទៅក្នុងភា-
 សាភក្តី យកដៃទៅស្តាប់អន្លើល (មណ្ឌល) ព្រះចន្ទព្រះភោជ័យ
 យ៉ាងនេះ ដែលមានដូចច្រើន មានកាតុភាពច្រើនយ៉ាងនេះកំបុត ញ៉ាំង
 អំណាចកាយឲ្យផ្សែងផ្សាយទៅ ហេតុផលព្រះហេតុតាមកំបុត ដៃ
 ច្នៃ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

[២៧៧] ម្ចាស់សុសិមៈ ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
 យ៉ាងនេះ តើមានគ្រូចៀកដូចជាទិព្វ ដំបូរសុទ្ធ កន្លងហួសគ្រូចៀកជា
 របស់មនុស្សធម្មតា រមែងត្រូវសំឡេងពីរប្រការ គឺសំឡេងទិព្វនិងសំឡេង
 មនុស្ស ដែលនៅក្នុងទីគ្រាឃើញនៅក្នុងទីជិត ដៃច្នៃ ។ មិនដូច្នោះ
 ទេ ព្រះអង្គ ។

[២៧៨] ម្ចាស់សុសិមៈ ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
 យ៉ាងនេះ តើកាចុកណាអំពីនិច្ចារបស់សត្វដទៃ របស់ច្រុកដទៃ ដោយ
 ចិត្តរបស់ខ្លួនបាន គឺចិត្តប្រកបដោយអះក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកប

ឥតិសមយសំយុត្តស្ស មហានិទ្ទ វិទូចុបុប្ផា

ចាសិ ។ បេ ។ អវិមុត្តំ វា ជិត្តំ អវិមុត្តំ ចិត្តន្តំ បដា-
ចាសិតិ ។ ចោ ហេតិ ករុណំ ។

(២៧៧) អមិ ទុ ភំ សុសមិ ឯវិ ជាទន្តោ ឯវិ
បស្សន្តោ អនេកវិហិតំ បុព្វចិន្តសំ អនុស្សវេសិ
សេយ្យមិទំ ឯកម្យិ ជាតិ ។ បេ ។ ឥតិ សាភាវិ
សទន្តេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វចិន្តសំ អនុស្សវេសិតិ ។
ចោ ហេតិ ករុណំ ។

(៣០០) អមិ ទុ ភំ សុសមិ ឯវិ ជាទន្តោ ឯវិ
បស្សន្តោ ជិទ្ធនេ ចក្កាណ វិសុទ្ធនេ អតិក្កន្តមនុស្ស-
កេន សត្តេ បស្សសិ ចរមារេ ។ បេ ។ យជាកម្ម-
បតេ សត្តេ បដាចាសិតិ ។ ចោ ហេតិ ករុណំ ។

(៣០១) អមិ ទុ ភំ សុសមិ ឯវិ ជាទន្តោ ឯវិ
បស្សន្តោ យេ តេ សត្តា វិហោត្តា អតិក្កម្ម រូបេ
អារុប្បា តេ កាយេន ផុសិត្តា វិហារសិតិ ។
ចោ ហេតិ ករុណំ ។

ឥតិសមយសំយុត្ត សមាវន្ត កាលោករូបរាជទុច្ចុ

ដោយករៈ ។ បេ ។ ចិត្តមិនបានផុតស្រឡះក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិន
បានផុតស្រឡះ ដែរឬទេ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

(២៧៧) ខ្នាលសុសមៈ ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
យ៉ាងនេះ តើព្រះឃើញបុព្វចិន្តសំ បានជាច្រើនប្រការ គឺព្រះឃើញ
បាន ១ ជាតិ ។ បេ ។ អ្នកព្រះឃើញបុព្វចិន្តសំ បានជាច្រើនប្រការ
ព្រមទាំងតាការៈ ព្រមទាំងទេស ដោយប្រការដូច្នោះ ដែរឬទេ ។
មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

(៣០០) ខ្នាលសុសមៈ ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
យ៉ាងនេះ តើបានចុះដូចជាទិព្វ ដ៏ចម្រើន អន្តរាយសច្ចុប្បន្នរបស់មនុស្ស
ធម្មតា ឃើញពួកសត្វកាលខ្យត ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំពួកសត្វដែល
ប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ដែរឬទេ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

(៣០១) ខ្នាលសុសមៈ ចុះកាលបើអ្នក ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
យ៉ាងនេះ តើអន្តរាយរបស់ខ្លួន ហើយបានខ្ញុំការប្បវិទោក្ខ ដែលជាធម៌
ស្ងប់ស្ងាម ដោយនាមកាយ ហើយសម្រាន្តទៅ ដែរឬទេ ។ មិន
ដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស ខិណ្ឌវិញ្ញាណ

(៣០២) ឯតុដានិ សុសិម ភទត្ថ វេយ្យាការណំ
 ភមេសត្ថ ធម្មាធិ អសមាបន្តិ ភទំ វោ សុសិម ក-
 ធីន្តិ ។ អថោ អយស្មា សុសិមោ កកវតោ ចារេ-
 សុ សិវសា ធិបតីត្វា កកវន្តំ ឯតុដានិ អច្ចយោ មិ
 កន្តេ អច្ចក្កា យថាពាលំ យថាម្ពុជ្ឈំ យថាអកុសលំ
 យ្ហាហំ ឯវិ ស្វាត្វាតេ ធម្មវិទយេ ធម្មត្តុទិកា
 បទ្ធវិគោ ភស្ស មេ កន្តេ កកវ អច្ចយំ អច្ចយតោ
 បដិក្កណ្ណតុ អាយតិ សិវយាតិ ។

(៣០៣) ភក្ស ភំ សុសិម អច្ចយោ អច្ចក្កា
 យថាពាលំ យថាម្ពុជ្ឈំ យថាអកុសលំ យោ ភំ
 ឯវិ ស្វាត្វាតេ ធម្មវិទយេ ធម្មត្តុទិកា បទ្ធវិគោ
 សេយ្យថាមិ សុសិម ទោវិ អកុចារិ កហេត្វា រញ្ញា
 នស្សេយ្យំ អយំ តេ ទេវ ទោវេ អកុចារិ ភមស្ស
 យំ ភទ្ធសិ ភំ ទណ្ឌំ បណោហិតិ ភមេនំ ភំជា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខិណ្ឌវិញ្ញាណ

(៣០២) ម្ចាស់សុសិមៈ ដូច្នោះនេះ ការដោះស្រាយនេះក្តី ការ
 មិនបានលុះតែទាំងនេះក្តី ក្នុងដំណើរនោះ ម្ចាស់សុសិមៈ ចុះហេតុខេ
 តើដូចម្តេច ។ គ្រាពោះឯង ព្រះសុសិមៈមានភាយ ក្រាបចុះទៀប
 ព្រះទោត ខែព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរ្សៈ ពោលទោតសន្តិ
 ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កំហុសគ្របសន្តិកំហើយ
 ទូរ្យ្យំព្រះអង្គ ភាមដោយខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្សល្ងន់ទៅ ជាមនុស្សរឹង
 ជាមនុស្សមិនឆ្ងោស ខ្ញុំព្រះអង្គណា ជាអ្នកល្អចម្រើ ឬសក្កន៍ចម្រើន
 ដែលព្រះអង្គសំដែងហើយដោយប្រពៃ យ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះមានព្រះភាគ អត់ទូរកំហុសភាមទោស របស់ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ
 ដើម្បីការសង្រួមតោ ។

(៣០៣) បើសុសិមៈ កំហុសគ្របសន្តិកំហុស ភាមដោយអ្នក
 ជាមនុស្សល្ងន់ទៅ ជាមនុស្សរឹង ជាមនុស្សមិនឆ្ងោសមែន អ្នកឯង
 ដែលជាអ្នកល្អចម្រើ ឬសក្កន៍ចម្រើន ដែលគាត់អត់សំដែងហើយដោយ
 ប្រពៃ យ៉ាងនេះ ម្ចាស់សុសិមៈ ដូចគ្នាក្នុងបុរសចាប់បានចារីដែល
 ប្រព្រឹត្តការក្រក់ តាំងកថាយព្រះរាជាថា បពិត្រព្រះសេដ្ឋកិទេព នេះ
 ជាចារ ប្រព្រឹត្តការក្រក់នឹងព្រះអង្គ ព្រះអង្គទ្រង់សព្វព្រះហឫទ័យដាក់
 កង្ការណា ដល់ចារីនេះ សូមព្រះអង្គដាក់កង្ការនោះចុះ ទើបព្រះរាជា

ឃី វេទយ្យ តទ្ធដ ភោ ឧមំ បុរិសំ ធន្ទាយ វជ្ជយា
 បច្ឆាភាហំ កាឡតទ្ធនំ តទ្ធិត្វា ទុរមុណ្ណំ កវិត្វា
 ទាស្សវេទ បណាវេទ វជិយា វជិយំ សិដ្ឋាដកោ
 សិដ្ឋាដកំ បរិទេត្វា ធកុំណោទ ត្វាវេទ ធិត្វាមេត្វា
 ធកុំណោតោ ធករស្ស សិសំ ធិទ្ធជាតិ តមេទំ វត្តា
 បុរិសា ធន្ទាយ វជ្ជយា បច្ឆាភាហំ កាឡតទ្ធនំ
 តទ្ធិត្វា ទុរមុណ្ណំ កវិត្វា ទាស្សវេទ បណាវេទ វជិយា
 វជិយំ សិដ្ឋាដកោ សិដ្ឋាដកំ បរិទេត្វា ធកុំណោទ
 ត្វាវេទ ធិត្វាមេត្វា ធកុំណោតោ ធករស្ស សិសំ
 ធិទ្ធយ្យំ តំ កំ មត្តាសិ សុសិម អមិ ទុ សោ
 បុរិសោ តោតាធិតាធិ ទុក្ខាធាមទស្សំ បដិសំវេទយេ-
 ថាតិ ។ ឃី ករទ្ធ ។

មានព្រះបង្គុលនឹងកងបុរសនោះហើយទេថា នៃប្រស្នាតំនឹងខ្យាយ បើ
 ដូច្នោះ អ្នកតាំងខ្យាយ ចូរតាំងបុរសនោះ ឲ្យមានដើមដៃទៅទាត់
 ក្រោយ (ចងស្តារបុរស) ឲ្យភ្ជាប់ ដោយឡែងមាំ កោរក្បាលឲ្យលើក
 ចេញហើយ (ត្រូវទ្រុក) ស្តារដើមដៃលមានសំរេចរួចភ្ជាប់ តាំងបណ្តើរដុំ
 វិញសព្វច្រក សព្វដុំត្រូវឡើងកែង តាំងចេញទៅតាមទ្វារទាត់ក្បាលហើយ
 ចូរកាត់ក្បាលត្រង់កន្លែងសម្រាប់ពិយាក ជាទាត់ក្បាលនៃព្រះនគរបុរៈ ឯក្នុង
 កងបុរស តាំងតាចាប់ចងបុរសនោះ ឲ្យមានដើមដៃទៅទាត់ក្រោយឲ្យភ្ជាប់
 ដោយឡែងមាំ កោរក្បាលឲ្យលើកចេញ (ទ្រុក) ស្តារដើមដៃលមាន
 សំរេចរួចភ្ជាប់ តាំងបណ្តើរដុំវិញ សព្វច្រក សព្វដុំត្រូវឡើងកែង ចូរតាំង
 ចេញទៅតាមទ្វារទាត់ក្បាល កាត់ក្បាលនៅទាត់ក្បាលនៃព្រះនគរ ម្ចាស់
 សុសិមៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បុរសនោះ គ្រឿងទ្រុកទុក
 ទោមទស្ស ព្រោះដំណើរនោះហេតុដៃម្តេច ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[៣០៤] យំ វេទ វេទ សុសិម បុរិសោ ភិកាចិណ្ណំ
 ទុក្ខុនោមទស្សំ បដិសំវេទយេថ យោ ឯវំ ស្វាគ្វាត
 ធម្មវិទយេ ធម្មុនុទកស្ស បព្វជ្ជា អយំ តតោ ទុក្ខុវិ-
 ចាកតក ធម កុដុកវិចាកតក ធម អបិច វិចិតាតាយ
 សំវត្តតិ យតោ ធម វេទ ភ្នំ សុសិម អទ្ធយំ អទ្ធយតោ
 ធិស្វា យថាធម្មំ បដិករោសិ តន្ត អយំ បដិក្កហាម
 វុឌ្ឍិ វេទសា សុសិម អវិយស្ស វិទយេ យោ អទ្ធយំ
 អទ្ធយតោ ធិស្វា យថាធម្មំ បដិករោសិ អាយតិ
 សំវិ អាបជ្ជតិកិ ។ ធសមំ ។

ឧហវិញ្ញោ សុត្តន្ត ។

(៣០៤) ខ្នាលសុសិមៈ បុរសៈនា ទទួលទុក្ខោមទស្ស

ព្រោះវិវេកៈនោះ ជាហេតុណា បព្វជ្ជាណា របស់បុគ្គលអ្នកល្ងង់
 ក្នុងចម្រើន ដែលគេថាគេសំដែងហើយដោយប្រពៃ យ៉ាងនេះ បព្វជ្ជា
 នេះ មានទុក្ខវិបាកភ្នំផង មានវិបាកៈខ្លាំងផ្សារភ្នំផង ជាងហេតុ
 នោះទៅទៀត មិនតែប៉ុណ្ណោះ បព្វជ្ជានេះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវិបាក-
 កំណើត ។ ខ្នាលសុសិមៈ កាលណាបើអ្នកឃើញទោសភាមទោស
 ហើយ សំដែងទោសទ្យសមគួរកាមចមិ គេថាគេទទួលគត់ទោសផលអ្នក
 នោះទោម ខ្នាលសុសិមៈ រន្ធន៍ ជាសេចក្តីចម្រើន ក្នុងវិវេករបស់
 ភិយៈ ខែបុគ្គលដែលឃើញទោសភាមទោស ហើយសំដែងទោសភាម
 ចមិ ផលវិនិច្ឆ័យសេចក្តីសង្រួមទៅដោយភិក ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ ឧហវិញ្ញោ ទី ៨ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហានិទ្ទ ទ្វាដំ

ធិស្ស ទ្វាដំ

ទ្វ អស្សុតវតា វត្តា

បុត្តមំសេន ចាបិ

អត្ថុរតោ ច នតិ

សម្មសំ នន្យកាលាបិយំ^(១)

កោសម្ពិ ឧបយន្តិ ច

នសមោ វត្តា សុសិមេនា^(២)តិ ។

១ ១. នន្យកាលាបិយំ ។ ២ នុសមេន ចាតិ ។

អភិសមយសំយុត្ត មហានិទ្ទ អំពីទ្វាដំ

ចញ្ជីរឿងនៃមហាវិគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីបុគ្គល ២ ពួក គឺបុគ្គលអ្នកមិនចេះដឹង និងបុគ្គល
អ្នកចេះដឹង ដែលព្រះធានព្រះភាគគ្រាន់ហើយ ១ អំពីបរិ-
ភោគដូចបរិភោគសាច់ក្នុង ១ អំពីធម៌នានាដូចជាដើមដែល
មាននិងមិនមានក្នុងភាហារ ១ អំពីអង្គនិងមន្តដូចជូរទៅកាន់
បុគ្គលាននា ១ អំពីការកើតរលាកនូវបដិច្ចសមុប្បទ ១ អំពី
នាមរូបដូចចាប់បុរ ១ អំពីធម្មកថិតនៅក្នុងក្រុងកោសម្ពិ ១
អំពីបដិច្ចសមុប្បទចម្រើនរឿង និងជយកម្លាំងដូចមហា-
សមុទ្រជាដើម ១ អំពីសុសិមេនវិញ្ញាណ ១ ក្រៅជា ១០ ។

សមណព្រាហ្មណវគ្គ

(៣០៥) ឯវខ្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកក

សាវគ្គិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អបាជបិណ្ឌិកាស្ស អាភមេ ។

(៣០៦) តត្រ ទោ ភកក ... យេ ហំ កេចិ

ភិក្ខុវេ សមណា ភំ ព្រាហ្មណា ភំ ជកមវណំ ធម្មជា-

ទន្តិ ជកមវណសមុទយំ ធម្មជាទន្តិ ជកមវណាទិរោជំ

ធម្មជាទន្តិ ជកមវណាទិរោជតាមិទិ បដិបទិ ធម្ម-

ជាទន្តិ ធម មេតេ ភិក្ខុវេ សមណា ភំ ព្រាហ្មណា

ភំ សមណោសុ ភំ សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ

ភំ ព្រាហ្មណសម្មតា ធម ធម មទ តេ អាយស្មត្តោ

សាមញ្ញកំ ភំ ព្រហ្មញ្ញកំ ភំ ទិដ្ឋេវ ទខ្មេ សយំ

អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តិ ។

(៣០៧) យេ ធម ទោ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា ភំ

ព្រាហ្មណា ភំ ជកមវណំ បជាទន្តិ ។ មេ ។ តេ ទោមេ

ភិក្ខុវេ សមណា ភំ ព្រាហ្មណា ភំ សមណោសុ ទេវ

សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ ធម ព្រាហ្មណសម្មតា

សមណព្រាហ្មណវគ្គ

(៣០៨) ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមោឃ្មត្រៃ
ភាគ ច្រើនគង់ក្នុងគ្រូជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកាសេដ្ឋី ដីកក្រុងសាវត្ថី ។

(៣០៦) ក្នុងវិទ្យាវង្ស ព្រះមោឃ្មត្រៃភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ពួកសមណៈ ឬ ព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មិនដឹងច្បាស់នូវជកនិទ
មរណៈ មិនដឹងច្បាស់នូវហេតុឱ្យកើតជកនិទមរណៈ មិនដឹងច្បាស់នូវ
សេចក្តីលេងជកនិទមរណៈ មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់
សេចក្តីលេងជកនិទមរណៈ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍
ទាំងនោះ មិនរាប់ថាជាសមណៈ ក្នុងពួកសមណៈផង មិនរាប់ថាជា
ព្រាហ្មណ៍ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង មិនតែប៉ុណ្ណោះ សមណព្រាហ្មណ៍
មានភាយទាំងនោះ វេទនិមិនធ្វើឱ្យកាន់ច្បាស់សម្រេច នូវសាមញ្ញផល
ឬព្រហ្មញ្ញផល ដោយប្រាជ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នឡើយ ។

(៣០៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍
ណាមួយ ដឹងច្បាស់នូវជកនិទមរណៈ ។ ចេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ទាំងឡាយនោះឯង ទើបរាប់ថាជាសមណៈ
ក្នុងពួកសមណៈផង រាប់ថាជាព្រាហ្មណ៍ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង

អភិសមយសំបុព្វប្ប សម កម្រាហ្ម ហិវេន្ត ទិវ ហិវេន្ត វ

គ ច បាយស្មុត្តោ សាបញ្ញត្តញ្ច ប្រញញត្តញ្ច
និរោ ធម្ម សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
វិហារន្តិកំ ។ សុត្តន្តោ ឯកោ ។

(៣៤) ឯវម្មេ សុតំ ។ បេ ។ ជាតិ ធម្មជាទន្តិ
។ បេ ។ អវំ ធម្មជាទន្តិ ... ឧតាជាទិ ធម្មជាទន្តិ ... កណ្ណំ
ធម្មជាទន្តិ ... វេទនំ ធម្មជាទន្តិ ... ឥស្សិ ធម្មជាទន្តិ
សន្យាយកនំ ធម្មជាទន្តិ ... តាមរមំ ធម្មជាទន្តិ ...
វិញ្ញាណំ ធម្មជាទន្តិ ... សង្ការេ ធម្មជាទន្តិ សង្ការ-
សមុទយំ ធម្មជាទន្តិ សង្ការនិរោធិ ធម្មជាទន្តិ
សង្ការនិរោធតាមិទី បដិបតិ ធម្មជាទន្តិ ។ បេ ។
សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តិកំ ។
ឯកោទសមំ ។

សមណក្រាហ្មណវិញ្ញោ ភន្តិមោ ។

អភិសមយសំបុព្វ សមណក្រាហ្មណវិញ្ញោ សេចក្តីមិនដឹងដឹងនិរោធិនិរោធិនិរោធិនិរោធិ

មិនតប៉ុណ្ណោះ ក្នុងសមណក្រាហ្មណវិញ្ញោនោះ វេទនិវត្តន្ត
ជាក់ច្បាស់ សម្រេចខ្លួនសាមញ្ញផលផង ខ្ញុំក្រាហ្មណវិញ្ញោ ដោយ
ប្រាជ្ញាជំនុំម្តាយរបស់ខ្លួនឯង ក្នុងចម្បង ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

(៣៤) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំ
ជាតិ ។ បេ ។ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំភព ... មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំឧបាទាន ...
មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំតណ្ហា ... មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំវេទនា ... មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំ
ផស្សៈ ... មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំតាយកនៈ ៥ ... មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំតាមរមៈ ...
មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំវិញ្ញាណ ... មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំសង្ការទាំងឡាយ មិនដឹង
ច្បាស់ខ្ញុំវេទនាឡើយ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំសេចក្តីលក់សង្ការ មិន
ដឹងច្បាស់ខ្ញុំបដិបតិជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលក់សង្ការ ។ បេ ។ ធ្វើ
ឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាជំនុំម្តាយរបស់ខ្លួនឯង ។ ចប់
សូត្រ ទី ១១ ។

ចប់ សមណក្រាហ្មណវិញ្ញោ ទី ១ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

តិស្ស ទុក្ខាង្គំ

បទ្ទយេកាននស វត្តា

ធនុស្សន្តិកដ្ឋាន

សមណព្រាហ្មណវគ្គោ

យំធានំ កវតិ អដ្ឋមំ ។

វិគ្គស្ស ទុក្ខាង្គំ

តុត្តា អាហារនសតលោ

កន្សរំ កហមតិបក្ខមំ

នុត្តវត្តោ មហាវត្តោ

អដ្ឋមំ សមណព្រាហ្មណ្ឌំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

បញ្ញិញ្ញៃនៃសមណព្រាហ្មណវគ្គនោះគឺ

ការចែកនូវសច្ចៈ ៤ មានបច្ច័យ ១១ ព្រះមានព្រះភោគក្រាស់

ហើយ សមណព្រាហ្មណវគ្គ មាននិទានជាគម្រប់ ៨ ។

បញ្ញៃនៃវិគ្គគឺ

តុត្តវគ្គ ១ អាហារវគ្គ ១ មហាវគ្គ ១ កន្សរវគ្គ ១

នុត្តវគ្គ ១ ជាគម្រប់ ៨ តុត្តវគ្គ ១ មហាវគ្គ ១ សមណ-

ព្រាហ្មណវគ្គ ១ ត្រូវជាគម្រប់ ៨ ។

អន្តរប្រយោល

[៣០៧] សាវត្ថុយំ វិហាតិ... តត្រ ទោ ភគវា ...

ឧបាសា កិច្ចាវ អជាទតា អបស្សតា យថាភូតំ
ឧបាសោ យថាភូតំ ញាណាយ សត្តា បរិយេសិ-

តោ ឧបាសាសមុទយំ អជាទតា អបស្សតា យ-
ថាភូតំ ឧបាសាសមុទយេ យថាភូតំ ញាណាយ

សត្តា បរិយេសិតតោ ឧបាសាទិកោនំ អជាទតា
អបស្សតា យថាភូតំ ឧបាសាទិកោទេ យថាភូតំ

ញាណាយ សត្តា បរិយេសិតតោ ឧបាសាទិកោទ-
តាមិទំ បដិបទំ អជាទតា អបស្សតា យថាភូតំ

ឧបាសាទិកោទតាមិទយា បដិបទាយ យថាភូតំ
ញាណាយ សត្តា បរិយេសិតតោតិ(១) ។

(សត្វេសំ ឯវំ ប្រយោលោ) ។

១ កត្តិ កុត្តន្តោ ធិកោ ធីតិ វា បាយោ វិស្សតិ ។

អន្តរប្រយោលៈ

[៣០៧] ព្រះមោឃព្រះភោគ ត្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថុ ...

ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមោឃព្រះភោគ ... ម្ចាស់ក្នុងចំណោម បុគ្គលកាល
មិនចាន់ដឹង មិនចាន់ឃើញខ្លួនដកនិមន្តៈតាមភិក្ខុ ឧប្បវិស្សនិកេសាស្ត

សាស្ត ដើម្បីការដឹងក្នុងដកនិមន្តៈតាមភិក្ខុ បុគ្គលកាលមិនចាន់
ដឹង មិនចាន់ឃើញខ្លួនហេតុ ដែលនាំឱ្យកើតដកនិមន្តៈតាមភិក្ខុទេ

ឧប្បវិស្សនិកេសាស្ត ដើម្បីការដឹងក្នុងហេតុដែលនាំឱ្យកើតដកនិមន្តៈ
តាមភិក្ខុ បុគ្គលកាលមិនចាន់ដឹង មិនចាន់ឃើញខ្លួនសេចក្តីលក់ដកនិមន្តៈ

តាមភិក្ខុទេ ឧប្បវិស្សនិកេសាស្ត ដើម្បីការដឹងក្នុងសេចក្តីលក់
ដកនិមន្តៈតាមភិក្ខុ បុគ្គលកាលមិនចាន់ដឹង មិនចាន់ឃើញខ្លួនដិ-

បចា ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលក់ដកនិមន្តៈតាមភិក្ខុទេ ឧប្ប
វិស្សនិកេសាស្ត ដើម្បីការដឹងក្នុងដិបចា ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលក់

ដកនិមន្តៈតាមភិក្ខុ ។

(ការបំប្រែប្រួលខ្លះខាងសំយោងខេងឯង) ។

ជាតិ ភិក្ខុវេ អជាទតា អបស្សតា យជាភ្នត់ ... ភវិ
 ភិក្ខុវេ អជាទតា អបស្សតា យជាភ្នត់ ... ឧទាធានំ
 ភិក្ខុវេ អជាទតា អបស្សតា យជាភ្នត់ ... តណ្ហំ ភិក្ខុវេ
 អជាទតា អបស្សតា យជាភ្នត់ ... វេនំ ភិក្ខុវេ
 អជាទតា អបស្សតា យជាភ្នត់ ... ដស្សំ ភិក្ខុវេ
 អជាទតា អបស្សតា យជាភ្នត់ ... សន្យាយតំ ភិក្ខុវេ
 អជាទតា អបស្សតា យជាភ្នត់ ... ធាមរូមំ ភិក្ខុវេ
 អជាទតា អបស្សតា យជាភ្នត់ ... វិញ្ញាណំ ភិក្ខុវេ
 អជាទតា អបស្សតា យជាភ្នត់ ... សង្ខារេ ភិក្ខុវេ
 អជាទតា អបស្សតា យជាភ្នត់ សង្ខារេសុ យជា-
 ភ្នត់ ញាណាយ សត្តា បរិយេសិតញោ សង្ខារេស-
 មុនយំ អជាទតា អបស្សតា យជាភ្នត់ សង្ខារេស-
 មុនយេ យជាភ្នត់ ញាណាយ សត្តា បរិយេសិ-
 តញោ សង្ខារេនំរោធំ អជាទតា អបស្សតា យជាភ្នត់

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញទូ
 ជាភិកាយភិក្ខុ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិន
 ទាន់ឃើញទូរកាយភិក្ខុ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិន
 ទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញទូរធារាភិក្ខុ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញទូរកាយភិក្ខុ... ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញទូរវេទនាភិ
 ក្ខុ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់
 ឃើញទូរធស្សៈភិក្ខុ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិន
 ទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញទូរកាយភិក្ខុ ៦ ភិក្ខុ... ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញទូរតាមបុគ្គលភិ
 ក្ខុ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញ
 ទូរវិញ្ញាណភិក្ខុ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់
 ដឹង មិនទាន់ឃើញទូរសង្ខារទាំងឡាយភិក្ខុ ធម្មិស្មនិរកសា-
 ស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងសង្ខារទាំងឡាយភិក្ខុ បុគ្គលកាលមិនទាន់
 ដឹង មិនទាន់ឃើញទូរហេតុ ដែលទាំងឡាយភិក្ខុភិក្ខុភិក្ខុ ធម្មិ
 ស្មនិរកសាស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងហេតុ ដែលទាំងឡាយភិក្ខុភិក្ខុ
 បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញទូរសេចក្តីរលកសង្ខារភិក្ខុ

អភិសមយសំយុត្តស្ស អន្តរោយ្យោលេ សិក្ខាទិកាណិយត

សង្ខារនិរោធិយ យថាភូតំ ញាណាយ សត្វា បរិ-
យេសិតិញ សង្ខារនិរោធិកាមិនិ បដិបទំ អជាធិតា
អបស្សតា យថាភូតំ សង្ខារនិរោធិកាមិនិយោ បដិ-
បទាយ យថាភូតំ ញាណាយ សត្វា បរិយេសិ-
តិញាតិ ។

(សត្វេសំ ចតុស្សត្តិកំ កាតត្ថំ សុត្តន្តោ ឯកោ)។

(៣១១) ជនមរណំ ភិក្ខុវេ អជាធិតា អបស្សតា
យថាភូតំ ជនមរណោ យថាភូតំ ញាណាយ សិក្ខា
ករណីយា ។

(ឯវិ មេយ្យោលោ ចតុស្សត្តិកំ កាតត្ថំ) ។

យោកោ ករណីយោ...នោ ករណីយោ... ឧស្សន្ត្រិ
ករណីយោ... អប្បដិវាទំ ករណីយោ... អាតប្បិ ករណី-
យំ ... វិរិយំ ករណីយំ ... សាតត្ថិ ករណីយំ ... សតិ
ករណីយោ ... សម្បជញ្ញំ ករណីយំ ... អប្បមាធា
ករណីយោតិ ។

អភិសមយសំបុរុ អន្តរោយ្យោលេ ភិរិយោធ្វើវិកាបិទ្បាវិដិម

ធម្មិស្មនិកេសាស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងសេចក្តីលេក់សង្ខារតាមពិត បុគ្គល
កាលមិនទាន់ដឹង មិនទាន់ឃើញ ខ្ញុំបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តី
លេក់សង្ខារតាមពិតទេ ធម្មិស្មនិកេសាស្តា ដើម្បីការដឹងក្នុងបដិបទាជា
ដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលេក់សង្ខារតាមពិត ។

(ធម្មិធ្វើបច្ច័យវៃបទទាំងអស់វ្យប្រកបដោយសច្ចៈ ៤ ស្សត្ត ទី ១) ។

(៣១២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនទាន់ដឹង មិន
ទាន់ឃើញ ខ្ញុំជននិងមរណៈតាមពិតទេ ធម្មិធ្វើការសិក្សា ដើម្បីការដឹង
ក្នុងជននិងមរណៈតាមពិត ។

(ព្រៃធ្វើវិកាបិទ្បាវិដិមបច្ច័យវៃប្រកបដោយសច្ចៈ ៤ យ៉ាងទេ)។

ធម្មិធ្វើការប្រកបព្យាយាម ... ធម្មិធ្វើសេចក្តីពេញចិត្តក្នុងកុសល ...
ធម្មិធ្វើសេចក្តីច្រើនប្រសើរដ៏ធំ ... ធម្មិធ្វើសេចក្តីព្យាយាមមិនរួញក ...
ធម្មិធ្វើសេចក្តីព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ... ធម្មិធ្វើសេចក្តីព្យាយាមខ្លះ
ខ្លះ ... ធម្មិធ្វើសេចក្តីព្យាយាមរឿយ ។ ... ធម្មិធ្វើសេចក្តីព្យាបាទ ...
ធម្មិធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួន ... ធម្មិធ្វើសេចក្តីមិនប្រមាទ ។

ឥស្ស ទុក្ខានំ

សត្តា សិក្ខា ក យោគោ ច
 ចត្តា ទស្សន្តិ មត្តមី
 អម្បជំភំនិយោគម្បិ
 វិរិយំ សាគកុ វុទ្ធានិ
 សតិ ច សម្បជញ្ញត្តា
 អម្បមាណេច ក្លានសាតិ ។

សុត្តន្ត អន្តរាយ្យសា និម្មិត ។

មរេ ភេ ក្លានស ហោន្តិ
 សុត្តា ទុក្ខីស សតានិ ច
 ចតុសច្ចេន ភេ វុត្តា
 មេយ្យាលា អន្តរម្បិ យេតិ ។

អន្តរាយ្យលេសុ ទុក្ខំ សម្បំ ។

បរញ្ជិរ្យោនៃអន្តរាយ្យលៈនោះគឺ

ការស្វែងរកសាស្តា ១ ការសិក្សា ១ ការប្រកបព្យាយាម ១
 សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងកុសល ១ សេចក្តីប្រឹងប្រែងដ៏មាំមួន ១ ជា
 ទី ៥ សេចក្តីព្យាយាមមិនប្រញាក់ ១ សេចក្តីព្យាយាមដុះគំរៅ
 ពិលេស ១ សេចក្តីខ្វះខាត ១ សេចក្តីព្យាយាមរឿយ ។ ១
 សេចក្តីព្យាបាទ ១ សេចក្តីដឹងខ្លួន ១ សេចក្តីមិនប្រមាទ ១
 ក្រៅ ១២ ។

ចប់ សូត្រនៃអន្តរាយ្យលៈ ។

សូត្រក្រៅពីនេះ មាន ១២ ជន មាន ១៣៦ ជន មេយ្យាលៈ
 ណា មានក្នុងចត្តានុវគ្គ មេយ្យាលៈនោះ ព្រះអង្គសំដែងហើយ
 ដោយសច្ចៈ ៤ ។

ចប់ បញ្ជីនៃអន្តរាយ្យលៈ ។

អភិសមយវិត្ត

(៣០០) ឯវាម្ម សុតំ ។ ឯវា សមយំ កករំ

សាវត្ថុយំ វិហាតិ ជេតវនេ អចាដបិណ្ឌិកស្ស អា-

កមេ ។ អថេចា កករំ បរិភ្នំ ឧទសិទាយ បិសុ

អាភេបត្តា ភិក្ខុ អាមន្តេសំ តំ កំ មញ្ញាដ ភិក្ខុវេ

កតមំ ទុ ទោ តហុតំ យោ ចាយំ មយោ បរិភ្នំ ឧ-

ទសិទាយ បិសុ អាភេបិតោ អយំ ច មហាបមរិតិ ។

ឯតទេវ កន្ត តហុតំ យទំទំ មហាបមរិ អប្បមត្តកោ

កករតា បរិភ្នំ ឧទសិទាយ បិសុ អាភេបិតោ ទេវ

សតិមំ កាលំ ទុបេតិ ឧ សហស្សិមំ កាលំ ទុបេតិ ឧ

សតសហស្សិមំ កាលំ ទុបេតិ មហាបមរិ ទុបនិទាយ

កករតា បរិភ្នំ ឧទសិទាយ បិសុ អាភេបិតោតិ ។

អភិសមយវិត្ត

(៣១១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះនាម

ព្រះភាគ ទ្រង់ទង់នៅក្នុងវត្តជេតវន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀច

ក្រុងសាវត្ថុ ។ គ្រាពោះឯង ព្រះមោទនព្រះភាគ ទ្រង់ចាប់លើកកាចម៍

ដីចម្អិន ដោយចុងព្រះទន្ធ រួចទ្រង់គ្រាស់ស្នូលញាត់ភិក្ខុទាំងឡាយជា

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច កាចម៍ដី

ចម្អិន ដែលគេចាត់ចាប់លើកដោយចុងក្រពកនេះ ខ្ញុំមហាប្រិថិតីនេះ

ភើណាច្រើនជាង ។ ពួកភិក្ខុក្រាបទូលថា ចតិក្រព្រាអង្គដ៏ចម្រើន

មហាប្រិថិតីច្រើនជាង កាចម៍ដីចម្អិន ដែលព្រាអង្គចាប់លើកដោយចុង

ព្រះទន្ធ៖ មានប្រមាណភិវណាសំ ការទំដីចម្អិន ដែលព្រាអង្គចាប់

លើកដោយចុងព្រះទន្ធ៖ យកទៅច្រៀមទៀចខ្ញុំមហាប្រិថិតី មិនផល

ខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយរយៈចំណែក មិនផលខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយ

រយៈចំណែក មិនផលខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

(៣០២) ឯវិមេវ ទោ ភិក្ខុវេ អវិយស្សាវកស្ស

និដ្ឋិសឃ្យន្តស្ស បុគ្គលស្ស អភិសមេតាវិចោ ឯវិមេវ

ពហុតវំ ទុក្ខំ យនិទំ បរិក្ខំណំ បរិយានិទ្ឋំ អប្ប-

មត្តកំ អវសិដ្ឋំ ទេវ សតិមំ កាលំ ឧបេតិ ន ស-

ហស្សិមំ កាលំ ឧបេតិ ន សតសហស្សិមំ កាលំ

ឧបេតិ បុរិមំ ទុក្ខក្ខត្តំ បរិក្ខំណំ បរិយានិទ្ឋំ ឧប-

និទាយ យនិទំ សត្តក្ខត្តបរមតា ។ ឯវិ មហត្ថិយោ

ទោ ភិក្ខុវេ ធម្មាភិសមយោ ឯវិ មហត្ថិយោ ធម្ម-

ចក្កប្បដិណ្ណកាតិ ។ មមមំ ។

(៣០២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានៗរបបយ្យដូច

បុគ្គលជាអវិយសាវក ជាអ្នកបរិច្ចេកវិជ្ជាដោយចំនួន ក្រាស់ដីធូលីអវិយសច្ច

រមែងមានសេចក្តីទុក្ខដែលអស់ទៅ រឹងស្អុរទៅ ច្រើនជាង ឯសេចក្តី

ទុក្ខដែលសល់ទៅ សំដៅយកត្រឹម ៧ អត្តកាក មានប្រមាណភិច

ណាស់ មិនដល់ខ្លាំងណែកមួយ ក្នុងមួយយប់ណែក មិនដល់ខ្លាំង

ណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់ណែក មិនដល់ខ្លាំងណែកមួយ ក្នុងមួយ

មួយសែនណែក ដោយការច្រៀបចៀបចំណិតទុក្ខអំពីមុន ដែលអស់

ទៅ សាចសូន្យទៅឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការក្រាស់ដីធូលី

មានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ការបោនធម្មចក្ក មានប្រយោជន៍ច្រើន

យ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

[៣១៣] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... តត្រ ទោ កកា...

សេយ្យតំបិ ភិក្ខុវេ ចោត្តារណិ បញ្ញាសយោជនា
 អយោមេន បញ្ញាសយោជនា វិញ្ញាវេន បញ្ញាសយោជ-
 នា ទុទ្ធលេន បុណ្ណា ទុទកស្ស សមត្ថុកា កាក-
 យេយ្យ តតោ បុរិសោ កុសត្តេន ទុទកំ ទុទ្ធវេយ្យ ។
 តំ កំ បញ្ញាបិ ភិក្ខុវេ កតមំ ទុ ទោ ពហុតវំ យំ វា
 កុសត្តេន ទុទកំ ទុត្តតំ យំ វា ចោត្តារណិយា ទុទ-
 កត្តិ ។ ឯតនេវ កត្តេ ពហុតវំ យទិទិ ចោត្តារណិយា
 ទុទកំ អប្បមត្តកំ កុសត្តេន ទុទកំ ទុត្តតំ នេវ
 សតមំ កលំ ទុបេតិ ធន សហស្សំ កលំ ទុបេតិ ធន
 សតសហស្សំ កលំ ទុបេតិ ចោត្តារណិយា ទុទកំ
 ទុបទិទាយ កុសត្តេន ទុទកំ ទុត្តត្តិ ។

[៣១៣] ច្រើននឹងទៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... ក្នុងទិវានាងនឹង ព្រះ

មានព្រះភោគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ដូចជាស្រែពុលី មាន
 បរិលាមយ ៥០ យោជនំ ទទឹង ៥០ យោជនំ ជម្រៅ ៥០ យោជនំ
 ពេញដោយទឹកស្អីចាំច្រាំង ល្មមក្នុងទុទកកុទ្ធាន មានបុរសម្នាក់ទៅ
 ដួសទឹកអំពីស្រែនោះ ដោយចុងស្បូវ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ អ្នកចាំនិ-
 ទ្ធាយ សំគាល់ចេតុនោះដូចម្តេច ទឹកដែលបុរសដួសដោយចុងស្បូវ
 នឹងទឹកក្នុងស្រែពុលី តើណាច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ទឹកក្នុងស្រែពុលីនេះច្រើនជាង ទឹកដែលបុរសដួសឡើងដោយចុង
 ស្បូវ មានប្រមាណតិចណាស់ ទឹកដែលបុរសដួសឡើងដោយចុងស្បូវ
 យកទៅប្រៀបធៀបនឹងទឹកក្នុងស្រែពុលី មិនដល់ខ្លាំងណាមួយ
 ក្នុងមួយយប់ណែក មិនដល់ខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយរាត្រីណែក មិន
 ដល់ខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយសែនណែកឡើយ ។

[៣១២] ឯវិទាន ទោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកស្ស
 ធីដ្ឋិសម្បទ្ធស្ស បុគ្គលស្ស អភិសមេតាវិទោ ឯគរោ
 ពហុតវំ ទុក្ខំ យទិទំ បរិក្ខំណំ បរិយាទិទំ អប្បមត្តកំ
 អវសិដ្ឋិ ទេវ សតិមំ កាលំ ឧបេតំ ឈ សហស្សិមំ
 កាលំ ឧបេតំ ឈ សតសហស្សិមំ កាលំ ឧបេតំ បុរិមំ
 ទុក្ខក្ខន្ធិ បរិក្ខំណំ បរិយាទិទំ ឧបទិទាយ យទិទំ
 សត្តក្ខន្ធិបរមតា ។ ឯវិ មហត្ថុយោ ទោ ភិក្ខុវេ
 ធម្មាភិសមយោ ឯវិ មហត្ថុយោ ធម្មតក្ខប្បដិណ-
 កោតិ ។ ទុទិយំ ។

[៣១៤] សាវត្ថុយំ វិហោតិ ... តត្រ ទោ កកា ...
 សេយ្យជាមិ ភិក្ខុវេ យត្ថុមា មហោធនិយោ សំសទ្ធា
 សមទ្ធិ សេយ្យដិទំ កត្តំ យមុនា អចិវតិ សារា
 មហំ តតោ បុរិសោ ទ្វេ វា ភិណំ វា ឧទកកុសិ-
 កាទិ ឧទ្ធកេយ្យ ។ តំ កំ មញ្ញមិ ភិក្ខុវេ កកមំ ទុ
 ទោ ពហុតវំ យាទិ វា ទ្វេ វា ភិណំ វា ឧទកកុសិ-
 កាទិ ឧទ្ធកាទិ យំ វា សម្ពេដ្ឋឧទកកុសិ ។ ឯគរោ ករណ៍

[៣១២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មាន១០មេឃ្យដូច
 បុគ្គល ជាអរិយសាវ័ក ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ គ្រាសំដីនិទ្ទវិយសច្ច
 វេមិធិមានទុក្ខដែលអស់ទៅ សាបសូន្យទៅ ច្រើនជាង ឯទុក្ខដែល
 សល់ទៅ សំដៅយកត្រឹម ៧ អត្តភាព មានប្រមាណតិចណាស់ មិន
 ដល់ទូចំណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់ទូចំណែកមួយ ក្នុង
 មួយពាន់ចំណែក មិនដល់ទូចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែក ដោយ
 ការប្រៀបធៀបនឹងកងទុក្ខដែលអស់ទៅ សាបសូន្យទៅរឿយ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ការគ្រាសំដីនិទ្ទមិ មានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ការ
 បានធម្មចក្ខុ មានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[៣១៤] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះឯង
 ព្រះមានព្រះភាព ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចទន្ធាន្តនេះ គឺទន្ធា
 គង្គា យមុនា អចិវតិ សារេ មហំ កែងហូរមេកប្រសព្វលោយចូល
 ស្មើគ្នា ក្នុងទីណា បុរសម្នាក់ទៅដួសយកកំណក់ទឹកពីបើកំណក់ កំពី
 ទីនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់ហេតុនោះ ដូច
 ម្តេច កំណក់ទឹកពីបើកំណក់ដែលបុរសនោះដួស និងទឹកដែលហូរមក
 ប្រសព្វ លោយចូលគ្នា កើតការច្រើនជាង ។ ចប់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

ពហុតវំ យទំទំ សុអន្តរុទ្ធកំ អប្បមត្តកាធំ ទ្វេ
 វំ ភីណិ វំ ទុនកដុសិកាធំ ទុត្តកាធំ ទេវ សតិម៌
 កាលំ ទុមេន្តិ ទ សហស្សិម៌ កាលំ ទុមេន្តិ ទ សត-
 សហស្សិម៌ កាលំ ទុមេន្តិ សុអន្តរុទ្ធកំ ទុបទំធាយ
 ទ្វេ វំ ភីណិ វំ ទុនកដុសិកាធំ ទុត្តកាធំ វំ ។

(៣១៦) ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ ឯវិ មហាភ្នំ-

យោ ទម្មតកុប្បដិណាកោតិ ។ ភតិយំ ។

(៣១៧) សាវភ្នំយំ វិហារតិ... តត្រ ទោ ភកវំ ...

សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យត្ថំមា មហានិទ្ទេស សិសន្តិ
 សមេន្តិ សេយ្យមិទំ កត្តា យមុតា អចិវតិ សក្ខ
 មហិ ភិ ទុនកំ បវិត្តយំ បវិយាធានំ កាត្មយ្យ វេមេត្តា

ទិកវំផលំហូមកប្រសព្វាលោយចូលក្នុងខ្លួន ច្រើនជាង កំណត់ទឹកពីរ
 បីកំណត់ដែលបុរសដួសខ្លួន មានប្រមាណភិច្ឆណាសំ កំណត់ទឹកពីរ
 កំណត់ដែលបុរសដួសនោះ យកទៅប្រៀបធៀបនឹងទឹក ដែលហូរមក
 ប្រសព្វាលោយចូលគ្នា មិនដល់ខ្លួនវែងណាមួយ ក្នុងមួយយប់វែងណា មិន
 ដល់ខ្លួនវែងណាមួយ ក្នុងមួយពាន់វែងណា មិនដល់ខ្លួនវែងណាមួយ ក្នុង
 មួយសែនវែងណាឡើយ ។

[៣១៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានទម្រង់យូរដូច

។ បេ ។ ការបោនខ្លួនដូចក្នុង មានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ។ ចប់
 សូត្រ ទី ៣ ។

[៣១៧] ទ្រង់គង់នៅទៀងក្រុងសាវភ្នំ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ

មានព្រះភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចខ្លួនទាំងនេះ គឺទទួលបាន
 យមុតា អចិវតិ សក្ខ មហិ តែងហូរមកប្រសព្វាលោយចូលស្មើគ្នា
 ក្នុងទឹកណា ទឹកនោះត្រូវអស់ទៅ រីឯស្នូតទៅ ក្នុងទីនោះ រៀនវែង

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស វិចារវគ្គោ

ទ្វេ វា ភីណិ វា ទុណកដុសិកាធិ ។ តំ កិ មញ្ញជ
 កិក្ការេ កកមំ ទុ ទោ ពហុតវិ យំ វា សម្ពុជ្ជទុណកំ
 បរិក្ខិណំ បរិយាទិទ្ឋិ យាទិ វា ទ្វេ វា ភីណិ វា ទុណក-
 ដុសិកាធិ អវសិដ្ឋាទិកំ ។ ឯតទេវ កាល្ណ ពហុតវិ សម្ពុជ្ជ-
 ទុណកំ យទិទិ បរិក្ខិណំ បរិយាទិទ្ឋិ អប្បមត្តកាធិ
 ទ្វេ វា ភីណិ វា ទុណកដុសិកាធិ អវសិដ្ឋាទិ ទេវ ស-
 តិមិ កាលិ ទុមេទ្ឋិ ធន សហស្សិមិ កាលិ ទុមេទ្ឋិ ធន
 សតសហស្សិមិ កាលិ ទុមេទ្ឋិ សម្ពុជ្ជទុណកំ បរិក្ខិ-
 ណំ បរិយាទិទ្ឋិ ទុមទិធាយ ទ្វេ វា ភីណិ វា ទុណកដុ-
 សិកាធិ អវសិដ្ឋាទិកំ ។

[៣១៨] ឯវទេវ ទោ កិក្ការេ ។ មេ ។ ឯវិ
 មហាគិយោ ធម្មទត្តុប្បដិលាកោតិ ។ ចតុត្ថំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ វិចារវគ្គោ

តែតំណកំទិកភិបិភំណកំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
 សំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ទិកដែលហូរមកច្រសព្វលោយចូលគ្នា ដែល
 អស់ទៅ រើស្អូតទៅ មិនតំណកំទិកភិបិភំណកំ ដែលសល់នៅ កើ
 ណារច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទិកហូរមកច្រសព្វលោយ
 ចូលគ្នា ដែលអស់ទៅ រើស្អូតទៅ ច្រើនជាង តំណកំទិកភិបិភំណកំ
 ដែលសល់នៅ មានប្រមាណតិចណាស់ តំណកំទិកភិបិភំណកំដែល
 សល់នៅ យកទៅប្រៀបធៀបនឹងទិក ដែលហូរមកច្រសព្វលោយចូល
 គ្នា ដែលអស់ទៅ រើស្អូតទៅ មិនដល់ខ្ទប់ណែកមួយ ក្នុងមួយយេ
 ចំណែក មិនដល់ខ្ទប់ណែកមួយ ក្នុងមួយគាត់ចំណែក មិនដល់ខ្ទ
 ប់ណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

[៣១៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានបរមេឃ្យ
 ដូច ។ មេ ។ ការបានធម្មចក្ក មានប្រយោជន៍ច្រើន យ៉ាងនេះ ។ ចប់
 សូត្រ ទី ២ ។

(៣១៧) សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... តត្រ ទោ កកវំ ...

សេយ្យជាមិ កិក្ខុវេ បុរិសោ មហាមបរិយោ សត្ត កោ.

លដ្ឋិមត្តិយោ កុឡិកា ឧបទិក្ខុមេយ្យ ។ តំ កំ មត្តាថ

កិក្ខុវេ កកមំ ធុ ទោ ពហុតរិ យា វា សត្ត កោលដ្ឋិ.

មត្តិយោ កុឡិកា ឧបទិក្ខុក្កា យា វា មហាមបរិវិគំ ។

ឯតានេវ កន្តេ ពហុតរិ យទិទិ មហាមបរិ អប្បមត្តិកា

សត្ត កោលដ្ឋិមត្តិយោ កុឡិកា ឧបទិក្ខុក្កា នេវ ស.

តំមិ កាលំ ឧបេន្តំ ធុ សហស្សិមំ កាលំ ឧបេន្តំ ធុ

សតសហស្សិមំ កាលំ ឧបេន្តំ មហាមបរិ ឧបទិទាយ

សត្ត កោលដ្ឋិមត្តិយោ កុឡិកា ឧបទិក្ខុក្កាតិ ។

(៣២០) ឯវមេវ ទោ កិក្ខុវេ ។ មេ ។ ឯវិ មហត្ថិ.

យោ ធម្មតក្កុប្បដិលាកោតិ ។ មញ្ជមំ ។

(៣១៧) ច្រវឹកន័រទៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រា

មានព្រះភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសលើកយកដុំដី ពីដុំ

ប៉ុនផ្នែកទ្រា អំពីមហាប្រិថតិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង

ឡាយសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ដុំដី ពីដុំ ប៉ុនផ្នែកទ្រា ដែលគេ

លើកយកមក និងមហាប្រិថតិ ភីណាច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គ

ដ៏ចម្រើន មហាប្រិថតិ ច្រើនជាង ឯដុំដី ពីដុំ ប៉ុនផ្នែកទ្រាដែលគេ

លើកយកមកនោះ មានប្រមាណតិចណាស់ ដុំដី ពីដុំ ប៉ុនផ្នែកទ្រា

ដែលគេចាប់លើកឡើង យកមកប្រៀបធៀបនឹងមហាប្រិថតិ មិនដល់

ខ្ទប់ចំណែកមួយ ក្នុងមួយយប់ចំណែក មិនដល់ខ្ទប់ចំណែកមួយ ក្នុងមួយ

ពាន់ចំណែក មិនដល់ខ្ទប់ចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

(៣២០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានទេវមេយ្យដូច

។ មេ ។ ការពង្រឹងការប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ។ ចប់

សូត្រ ទី ៧ ។

(៣២០) សាវត្ថុយំ វិហារតិ... តត្រ ទោ កតតំ...

សេយ្យជាមិ កិក្ការេ មហាមវរិ មរិក្កុយំ មរិយាធានិ
កធម្មយ្យ មរិយេនា សត្ត កោលដ្ឋិមត្តិយោ កុឡិកា ។
តំ កិ មត្តច កិក្ការេ កតមិ នុ ទោ ពហុតរិ យំ
កំ មហាមវរិយា មរិក្កុណំ មរិហេនិដ្ឋិ យា កំ សត្ត
កោលដ្ឋិមត្តិយោ កុឡិកា អវសិដ្ឋាតិ ។ ឯតទេវ
កន្ត ពហុតរិ មហាមវរិយា យនិទិ មរិក្កុណំ មរិយា-
និដ្ឋិ អប្បមត្តិកា សត្ត កោលដ្ឋិមត្តិយោ កុឡិកា
អវសិដ្ឋា ទេវ សតិមិ កាលំ ទមេន្នំ ន សហស្សិមិ
កាលំ ទមេន្នំ ន សតសហស្សិមិ កាលំ ទមេន្នំ
មហាមវរិយា មរិក្កុណំ មរិយានិដ្ឋិ ទមនិទាយ សត្ត
កោលដ្ឋិមត្តិយោ កុឡិកា អវសិដ្ឋាតិ ។

(៣២២) ឯវមេវ ទោ កិក្ការេ ។ មេ ។ ឯវិ
មហត្តិយោ នម្មតក្កុម្បជិណកោតិ ។ នដ្ឋិ ។

(៣២១) ទ្រង់ធីន៍ទៅទៀបត្រង់សាវត្ថុ... ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ

មានព្រះភោគ... ម្ចាស់កិក្កុតាំងខ្សោយ ដូចមហាប្រិថតិ អប្បិអសំទៅ
វិទាសទៅ រៀវលធីវិកដុំដី៧ដុំ ប៉ុនផ្លុកព្រា ។ ម្ចាស់កិក្កុតាំងខ្សោយ
អ្នកតាំងខ្សោយ សំគាល់ចោទុនារដូចម្តេច មហាប្រិថតិ ដែលអសំទៅ
វិទាសទៅ និកដុំដី៧ដុំ ប៉ុនផ្លុកព្រា ដែលសល់នៅ កើណាច្រើន
ជាង ។ ចក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មហាប្រិថតិដែលអសំទៅ វិទាស
ទៅ ច្រើនជាង ៦ដុំដី៧ដុំ ប៉ុនផ្លុកព្រា ដែលសល់នៅ មានប្រ-
មាណភិចណាសំ ដុំដី៧ដុំ ប៉ុនផ្លុកព្រា ដែលសល់នៅ យកទៅ
ប្រៀបធៀបនឹងមហាប្រិថតិ ដែលអសំទៅ វិទាសទៅ មិនដល់ខ្លាំង
ណែកមួយ ក្នុងមួយយប់ណែក មិនដល់ខ្លាំងណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់
ចំណែក មិនដល់ខ្លាំងណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

(៣២២) ម្ចាស់កិក្កុតាំងខ្សោយ សេចក្តីនេះ មានទម្រង់យូរដូច
។ ចេ ។ ការបុណ្ណម្តេចក្តី មានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងនេះ ។ ចប់
សូត្រ ទី ៦ ។

(៣២៣) សាវត្ថិយំ វិហារតិ .. តត្រ ទោ កកវំ...

សេយ្យជាមី ភិក្ខុវេ បុរិសោ មហាសមុទ្ទា(១) ទ្វេ វា
តីណិ វា ទុទកដុសីតាធិ ទុទ្ធកេយ្យ ។ តិ កី មក្ខាដ
ភិក្ខុវេ កតមំ ទុ ទោ ពហុតវិ យាធិ វា ទ្វេ វា
តីណិ វា ទុទកដុសីតាធិ ទុទ្ធកាធិ យំ វា មហាស.
មុទ្ទេ ទុទកត្ថំ ។ ឯតាវេ កន្តេ ពហុតវិ យនិធិ
មហាសមុទ្ទេ ទុទកំ អប្បមត្តកាធិ ទ្វេ វា តីណិ វា
ទុទកដុសីតាធិ ទុទ្ធកាធិ ទេវ សតិមំ កាលំ ទុ.
បេន្តិ ទ សហស្សិមំ កាលំ ទុបេន្តិ ទ សកសហស្សិមំ
កាលំ ទុបេន្តិ មហាសមុទ្ទេ ទុទកំ ទុបេនិធាយ ទ្វេ វា
តីណិ វា ទុទកដុសីតាធិ ទុទ្ធកាធិតិ ។

(៣២៤) ឯវិហារេ ទោ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ ឯវិ
មហត្ថិយោ ធម្មដក្ខប្បដិលាកោតិ ។ សត្តមំ ។

១ ម មហាសមុទ្ទេ ។

(៣២៥) ទ្រង្គីនដិទៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... ក្នុងទិវារាងនី ព្រះ
មាត្រកោត ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសដួសយកអំណាចទឹក
ពីរឹបំណាត់ពីមហាសមុទ្រ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំ.
ភាលំហេតុនោះជាដូចម្តេច អំណាចទឹកពីរឹបំណាត់ ដែលបុរសដួសឡើង
នឹងទឹកក្នុងមហាសមុទ្រ កើតការច្រើនជាង ។ ចព្រះព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ទឹកក្នុងមហាសមុទ្រ ច្រើនជាង ឯអំណាចទឹកពីរឹបំណាត់ ដែលបុរស
ដួសឡើង មានប្រមាណតិចណាស់ អំណាចទឹកពីរឹបំណាត់ ដែលបុរស
ដួសឡើង យកទៅច្រៀមទៀបនឹងទឹកក្នុងមហាសមុទ្រ មិនដល់ទូរំចំ-
ណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់ទូរំចំណែកមួយ ក្នុងមួយរាត្រី
ចំណែក មិនដល់ទូរំចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

(៣២៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានទចរេយ្យដូច
។ បេ ។ ការទុនធម្មចក្ក មានច្រាយោជន៍ច្រើន យ៉ាងនេះ ។ ចច
ស្សត្ថ ទី៧ ។

សុត្តន្តបិដក សំយដ្ឋនិកាយស្ស វិចារវិញ្ញាណ

(៣២៥) សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... តត្រ ទោ កកវា ...

សេយ្យជាមិ កិក្ការេ មហាសមុទ្រា បរិក្កុយំ បរិយាណាមិ
កន្ទេយ្យ វេយ្យោ ទ្វេ វា ភីណិ វា ទុណកដុសិ-
តាមិ ។ តំ កិ មញ្ញម កិក្ការេ កកមិ ទុ ទោ ពហុ-
កវំ យំ វា មហាសមុទ្រា ទុណំ បរិក្កុយំ បរិយា-
ណិ យាមិ វា ទ្វេ វា ភីណិ វា ទុណកដុសិតាមិ អវ-
សិដ្ឋាមិ ។ ឯតទេវ កន្ទ ពហុកវំ មហាសមុទ្រ
ទុណំ យនិមិ បរិក្កុយំ បរិយាណិ អប្បមត្តកាមិ ទ្វេ
វា ភីណិ វា ទុណកដុសិតាមិ អវសិដ្ឋាមិ ទេវ ស-
តិមិ កាលំ ទុយេន្តំ ធន សហស្សិមិ កាលំ ទុយេន្តំ ធន
សតសហស្សិមិ កាលំ ទុយេន្តំ មហាសមុទ្រ ទុណំ
បរិក្កុយំ បរិយាណិ ទុយេនិយាយ ទ្វេ វា ភីណិ វា
ទុណកដុសិតាមិ អវសិដ្ឋាមិ ។

(៣២៦) ឯវិទេវ ទោ កិក្ការេ ។ បេ ។ ឯវិ
មហាគិយោ ធម្មតក្កប្បជីណាកោតិ ។ អដ្ឋមិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយដ្ឋនិកាយ វិចារវិញ្ញាណ

(៣២៥) ត្រីភីនីវេទ្យោបក្រមិសារី ... ក្នុងវិចារវេនិ ព្រា

មានព្រាភាគ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចមហាសមុទ្រ គប្បីអស់ទៅ
រឹងស្ងួតទៅ លើកលែងតែអំណក់ទឹកតិរិបីអំណក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ទឹកដែលអស់ទៅ
រឹងស្ងួតទៅអំពីមហាសមុទ្រ និងអំណក់ទឹកតិរិបីអំណក់ដែលសល់ទៅ តើ
ណាច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទឹកក្នុងមហាសមុទ្រដែលអស់
ទៅ រឹងស្ងួតទៅ ច្រើនជាង ឯអំណក់ទឹកតិរិបីអំណក់ដែលសល់ទៅ
មានប្រមាណតិចណាស់ អំណក់ទឹកតិរិបីអំណក់ដែលសល់ទៅ យកទៅ
ប្រៀបធៀបនឹងទឹកក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលអស់ទៅ រឹងស្ងួតទៅ មិនដល់
ខ្ទប់ណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់ខ្ទប់ណែកមួយ ក្នុងមួយ
ពាន់ណែក មិនដល់ខ្ទប់ណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

(៣២៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានទម្រង់ដូច
។ បេ ។ ការពុទ្ធសម្មតក្ក មានប្រយោជន៍ច្រើន យ៉ាងនេះ ។ ចប់
សូត្រ ទី ៨ ។

(៣២៧) សាវត្ថិយំ វិហារតិ... តត្រ ទោ ភកា ...

សេយ្យជាមិ កំត្តុវេ បុរិសោ ហិមវតោ បព្វតកាជស្ស
សត្ត សាសបមត្ថិយោ ចាសាណាសក្កា ឧបទិក្ខិ-
បេយ្យ ។ តំ កី មញ្ញដ កំត្តុវេ កាតមំ ទុ ទោ
ពហុតវំ យោ វិ សត្ត សាសបមត្ថិយោ ចាសាណា-
សក្កា ឧបទិក្ខិក្កា យោ វិ ហិមវា បព្វតកាជាតិ ។
ឯតទេវ កន្តេ ពហុតវំ យទិទិ ហិមវា បព្វតកាជា
អប្បមត្តិកា សត្ត សាសបមត្ថិយោ ចាសាណាសក្កា
ឧបទិក្ខិក្កា ទេវ សតិមំ កាលំ ឧបេន្នំ ធន សហស្សិមំ
កាលំ ឧបេន្នំ ធន សតសហស្សិមំ កាលំ ឧបេន្នំ
ហិមវន្តំ បព្វតកាជាទំ ឧបទិកាយ សត្ត សាសបមត្ថិ-
យោ ចាសាណាសក្កា ឧបទិក្ខិក្កាតិ ។

(៣២៨) ឯវិមេវ ទោ កំត្តុវេ ។ បេវ ឯវិ មហត្ថិយោ
ធម្មតក្កប្បដិលាកោតិ ។ ទេវមិ ។

(៣២៧) ច្រងំអនីវេទៀបក្រុងសាវត្ថិ... ក្នុងទិវនារង ព្រា

មានព្រាភាគ ... ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសរើសយកធុងក្រូស ៧
ដុំ ប៉ុន្មានប្រាប់ស្តី អំពីស្តេចភ្នំហិមពាន្ត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង
ឡាយ សំគាល់ចោទុរនារជាដូចម្តេច ធុងក្រូស ៧ ដុំ ប៉ុន្មានប្រាប់ស្តី
ដែលបុរសរើសយកមក ឯងស្តេចភ្នំហិមពាន្ត តើណាច្រើនជាង ។
បត់គ្រូគ្រូអង្គជំបម្រើម ស្តេចភ្នំហិមពាន្តច្រើនជាង ៦ធុងក្រូស ៧ ដុំ
ប៉ុន្មានប្រាប់ស្តី ដែលបុរសរើសយកមក មានប្រមាណតិចណាស់ ធុង
ក្រូស ៧ ដុំ ប៉ុន្មានប្រាប់ស្តី ដែលបុរសរើសយកមក ទៅប្រៀបធៀប
ឯងស្តេចភ្នំហិមពាន្ត មិនដល់ខ្លួនចំណែកមួយ ក្នុងមួយយេន្រចំណែក មិន
ដល់ខ្លួនចំណែកមួយ ក្នុងមួយកាន់ចំណែក មិនដល់ខ្លួនចំណែកមួយ
ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

(៣២៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានទមរមេយ្យដូច
។ បេវ កាណេន្តបុរាណ មានប្រយោជន៍ច្រើន យ៉ាងនេះ ។ ចប់
សូត្រ ទី ៤ ។

[៣៦៤] សាវត្ថុយំ វិហារតិ ... តត្រ ទោ កកវំ ...

សេយ្យភាមិ ភិក្ខុវេ ហិមវេ បព្វករាជា បរិក្ខុយំ
 បរិយោទានំ តទ្ធូយ្យ វេយេត្តា សត្ត សាសមមត្តិយោ
 ចាសាណាសក្ការ ។ តំ កិ មត្តាដ ភិក្ខុវេ កកមិ
 ទុ ទោ តហុតវំ យំ វំ ហិមវេតោ បព្វករាជស្ស
 បរិក្ខុណំ បរិយោទិន្នំ យោ វំ សត្ត សាសមមត្តិ-
 យោ ចាសាណាសក្ការ អវសិដ្ឋាតិ ។ ឯតទេវ ករុ
 តហុតវំ ហិមវេតោ បព្វករាជស្ស យទិន្នំ បរិក្ខុណំ
 បរិយោទិន្នំ អប្បមត្តិកា សត្ត សាសមមត្តិយោ ចា-
 សាណាសក្ការ អវសិដ្ឋា ទេវ សតិមិ កាលំ ឧបេន្និ
 ន សហស្សិមិ កាលំ ន ឧបេន្និ ន សកសហស្សិមិ
 កាលំ ឧបេន្និ ហិមវេតោ បព្វករាជស្ស បរិក្ខុណំ
 បរិយោទិន្នំ ឧបេន្និធាយ សត្ត សាសមមត្តិយោ ចាសា-
 ណាសក្ការ អវសិដ្ឋាតិ ។

[៣៦៥] ច្រនីតនីទោទៀបត្រងសាវត្ថិ ... ក្នុងទិវារាង ព្រា

នាទព្រះការ ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចស្តេចភ្នំហិមពាន្ត ដល់ខ្ញុំការ
 អស់ទៅ វិចារទៅ លើកលែងតែធម្មក្រ្រួស ៧ ដុំ ប៉ុន្តែប្រាប់វិស្ត ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ហេតុនោះ ថាដូចម្តេច
 ស្តេចភ្នំហិមពាន្ត ដែលអស់ទៅ វិចារទៅ ឯធម្មក្រ្រួស ៧ ដុំ ប៉ុន
 ប្រាប់វិស្តដែលសល់ទៅ តើណាច្រើនជាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ស្តេចភ្នំហិមពាន្ត ដែលអស់ទៅ វិចារទៅ ច្រើនជាង ឯធម្មក្រ្រួស ៧
 ដុំ ប៉ុនប្រាប់វិស្តដែលសល់ទៅ មានប្រមាណតិចណាស់ ធម្មក្រ្រួស ៧
 ដុំ ប៉ុនប្រាប់វិស្តដែលសល់ទៅ យកទៅប្រៀបធៀបនឹងស្តេចភ្នំហិម-
 ពាន្ត ដែលអស់ទៅ វិចារទៅ មិនដល់ខ្ញុំចំណែកមួយ ក្នុងមួយ
 យេចំណែក មិនដល់ខ្ញុំចំណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់ចំណែក មិនដល់
 ខ្ញុំចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែចំណែកទៀត ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អភិសមយវេទ្ធ សិទ្ធាទ្ធករក្ខតមា

[៣៣០] ឯវិមេវ ទោ ភិក្ខុវេ អវិយស្សាវកស្ស
និដ្ឋិសម្បទ្ធស្ស បុគ្គលស្ស អភិសមេតាវិចោ ឯគនេវ
តហុតវំ ទុក្ខំ យទិទិ បរិក្ខំណំ បរិយានិទ្ធិ អប្បមត្តកំ
អវិសិដ្ឋិ ទេវ សតិមំ កាលំ ទុបេតិ ទ សហស្សិមំ
កាលំ ទុបេតិ ទ សតសហស្សិមំ កាលំ ទុបេតិ
បុរិមំ ទុក្ខក្ខន្ធិ បរិក្ខំណំ បរិយានិទ្ធិ ទុបទិចាយ យ.
ទិទិ សត្តកុក្កុបរមតា ។ ឯវិ មហត្ថិយោ ទោ ភិក្ខុវេ
ធម្មាភិសមយោ ឯវិ មហត្ថិយោ ធម្មចក្កប្បដិណ-
កោតិ ។ ទសមំ ។

[៣៣១] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ... តត្រ ទោ ភក្កវា ...
សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ សិទ្ធាស្ស បព្វតកាជស្ស
សត្ត មុត្តមត្ថិយោ ខាសាណាសក្កា ទុបទិក្ខំបេយ្យ ។
តំ កំ មញ្ញថ ភិក្ខុវេ កាតមំ ទុ ទោ តហុតវំ
យោ វា សត្ត មុត្តមត្ថិយោ ខាសាណាសក្កា
ទុបទិក្ខំត្តា យោ វា សិទ្ធា បព្វតកាជាតិ ។ ឯគ-
នេវ កន្ថេ តហុតវំ យទិទិ សិទ្ធា បព្វតកាជា

អភិសមយសំយុត្ត អភិសមយវេ ទេមាដោយស្តេចក្ខំសិទ្ធា

[៣៣០] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ សេចក្តីនេះ មានបរមេយ្យដូច
បុគ្គលជាអវិយសាវក ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ក្រាស់ដឹងនូវអវិយសច្ច
វេមនិទានទុក្ខ ដែលអស់ទៅ រឹងស្អុតទៅច្រើនជាង ឯទុក្ខដែលសល់
ទៅ សំដៅយកត្រឹម វិអក្ខតាត មានប្រមាណតិចណាស់ មិនដល់នូវ
ចំណែកមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយពាន់
ចំណែក មិនដល់នូវចំណែកមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ការក្រាស់ដឹងនេះ មានប្រយោជន៍ច្រើន យ៉ាងនេះ ការ
បានធម្មចក្ក មានប្រយោជន៍ច្រើន យ៉ាងនេះ ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

[៣៣១] ទ្រង់គង់នៅទៀបក្រុងសាវត្ថិ ... ក្នុងទីនោះឯង
ព្រះមានព្រះភាព ... ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ដូចបុរសរើសយកថ្ម ឬ
ក្រូស វិដ្ឋុ ប៉ុន្តែគ្រាប់សណ្តែកបាយ អំពីស្តេចក្ខំសិទ្ធា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ចាំនិទ្ធាយ អ្នកចាំនិទ្ធាយ សំគាល់ហេតុនោះជាដូចម្តេច ឬឬក្រូសប៉ុន
គ្រាប់សណ្តែកបាយ ដែលបុរសរើសមក មិនស្តេចក្ខំសិទ្ធា រតីណា
ច្រើនជាង ។ បតិក្រព្រះអង្គដឹងច្រើន ស្តេចក្ខំសិទ្ធាច្រើនជាង ឯថ្ម

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស ខំគាវន្តោ

អប្បមត្តិកា សត្ត មុត្តមត្តិយោ ចាសាណសត្តក
ឧបទិក្ខត្តា នេ សតិមំ កាលំ ឧបេតិ ន សហស្សិមំ
កាលំ ឧបេតិ ន សតសហស្សិមំ កាលំ ឧបេតិ
សំនេរុំ បទ្ធករាជាទំ ឧបទិជាយ សត្ត មុត្តមត្តិយោ
ចាសាណសត្តក ឧបទិក្ខត្តាទំ ។

[៣៣៦] ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ អរិយសន្តវកស្ស
ទិដ្ឋិសម្បទ្ធស្ស បុគ្គលស្ស អទិកមំ ឧបទិជាយ អញ្ញ-
តិក្ខិយស្សមណាប្រាហ្មណបរិព្វាជកាទិ អទិកមោ នេវ
សតិមំ កាលំ ឧបេតិ ន សហស្សិមំ កាលំ ឧបេតិ ន
សតសហស្សិមំ កាលំ ឧបេតិ ។ ឯវិ មហាទិកមោ
ទោ ភិក្ខុវេ ទិដ្ឋិសម្បទ្ធនោ បុគ្គលោ ឯវិ មហាភិក្ខោ-
តិ ។ ឯកាទសមំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខំគាវន្តោ

ឬក្រស វេ ជុំ ប៉ុន្មានប្រាប់សណ្តែកបាយដែលបុរសរើសមក បានប្រមាណ
និចណាស់ ឬឬក្រស វេ ជុំ ប៉ុន្មានប្រាប់សណ្តែកបាយ ដែលបុរសរើស
មក យកទៅប្រៀបធៀបនឹងស្តេចភ្នំសិរីនេរ មិនដល់ខ្លាំងណាមួយ ក្នុង
មួយរយចំណែក មិនដល់ខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយពាន់ចំណែក មិន
ដល់ខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយសែនចំណែកឡើយ ។

[៣៣៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ បានទបមេឃ្យដូច
ការក្រាស់ដីនី របស់សមណប្រាហ្មណបរិព្វាជក ជាអន្សក្តិយ ប្រៀប
ធៀបនឹងការក្រាស់ដីនី របស់បុគ្គលជាគិរិយសារីក ជាអ្នកបរិច្ចណិដោយ
ទិដ្ឋិ មិនដល់ខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយរយចំណែក មិនដល់ខ្លាំងណា
មួយ ក្នុងមួយពាន់ចំណែក មិនដល់ខ្លាំងណាមួយ ក្នុងមួយសែន
ចំណែកឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបរិច្ចណិដោយទិដ្ឋិ បាន
ការក្រាស់ដីនីច្រើន យ៉ាងនេះ បានអភិការច្រើន យ៉ាងនេះ ។ ចប់
សូត្រ ទី ១១ ។

អភិសមយសំយុត្តស្ស អភិសមយវន្ត ។ ខ្លាំង

តស្ស ឧទ្ធានំ

នទសិទា ហោក្កុរណំ

សអ្កេដ្ឋឧទកា (*) ទ្វេ

ទ្វេ បឋវី ទ្វេ សមុទ្រា

កាយោ ច បព្វត្វបមាតិ ។

អភិសមយសំយុត្តំ ចបមិ និដ្ឋិតំ ។

* ឧ. ច. សអ្កេដ្ឋឧទកា ច ទ្វេ ។

អភិសមយសំយុត្ត អភិសមយវន្ត ។ ខ្លាំង

បញ្ជីរឿងនៃអភិសមយវន្តនោះគឺ

សំដែងអំពីការប្រៀបធៀបដូចលើកអាចម៍ដីឡើងដោយចុក

ក្រចក ដូចទឹកក្នុងស្រែហេតុក្ករណំ ដូចទឹកដែលហូរប្រេសត្វ

រោយចូលគ្នា ២ លើក ទម្រងាដូចផែនដី ២ លើក ដូចសមុទ្រ

២ លើក ដូចភ្នំ ៣ លើក ។

ចប់ អភិសមយសំយុត្ត ទី ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

តតិយោ ភាគោ

អភិសមយសំយុត្តំ

ពុទ្ធវគ្គោ

មាតិកា

អង្ក

អភិសមយសំយុត្តស្ស ពុទ្ធវគ្គ បដិច្ចសមុប្បទេ	៣
ជាតិ	៥
វិញ្ញាណ	៧
សម្មាសម្ពាសា	៩
ទុក្ខក្ខន្ធសមុទយោ	១១
ទុក្ខក្ខន្ធនិរោធា	១៥

អាហារវគ្គោ

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវគ្គ ទុក្ខក្ខន្ធនិរោធា	២៥
អាហារប្បញ្ញា	២៧
ជកមរណា ទ្យាបជាធនំ	៣១

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គោ

តតិយភាគ

អភិសមយសំយុត្តំ

ពុទ្ធវគ្គ

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយសំយុត្ត ពុទ្ធវគ្គ បដិច្ចសមុប្បទេ	៣
ជាតិ	៥
វិញ្ញាណ	៧
សម្មាសម្ពាសា	៩
ហេតុន្ទ្រកើតកងទុក្ខ	១១
កិរិយាលត់កងទុក្ខ	១៥

អាហារវគ្គ

អភិសមយសំយុត្ត អាហារវគ្គ កិរិយាលត់កងទុក្ខ	២៥
ការសាចស្តារអាហារ	២៧
កិរិយាមិនដឹងច្បាស់នូវឱកាសនិរោធិនិមន្ត	៣១

មាតិកា

អង្ក

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវគ្គ សម្មាទិដ្ឋិប្បញ្ញា	៣៥
ធម្មកថិកប្បញ្ញា	៣៧
កតវន្តបស្កិមនំ	៣៩
ទុក្ខប្បញ្ញា	៤១
ទុក្ខព្យាគណំ	៤៣
ទបសម្បទាលកនំ	៤៥
ទុក្ខប្បញ្ញា	៤៧
ទុក្ខព្យាគណំ	៤៩
ពាលបណ្ឌិតនាទក្កំ	៥១
បដិច្ចសមុប្បទោ	៥៣
សុទ្ធិដ្ឋការណំ	៥៧

ឧសពលវគ្គ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ឧសពលវគ្គ សុទ្ធិដ្ឋការណំ	៦១
វិយការណំ	៦៣
ខុយញ្ញាណំ	៦៥

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយសំយុត្តស្ស អាហារវគ្គ ករណស្សរកសម្មាទិដ្ឋិ	៣៥
ករណស្សរកធម្មកថិក	៣៧
អរោលកស្សរកទូល ទៅរកព្រះមាតា ព្រះភាគ	៣៧
ករណស្សរកសេចក្តីទុក្ខ	៤១
ការព្យាករណ៍នូវសេចក្តីទុក្ខ	៤៣
ការបាទនូវទបសម្បទា	៤៥
ករណស្សរកសេចក្តីទុក្ខ	៤៧
ការព្យាករណ៍នូវសេចក្តីទុក្ខ	៤៩
សេចក្តីផ្សេងគ្នានៃការលំនឹងចល័ត	៥១
បដិច្ចសមុប្បទា	៥៣
ភាពដែលដឹងដែលព្រះអរិយៈបានឃើញច្បាស់	៥៧

ឧសពលវគ្គ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ឧសពលវគ្គ ភាពនៃសេចក្តីសុខនិងទុក្ខ	៦១
ភាពនៃសេចក្តីគ្យាយាម	៦៣
ខុយញ្ញាណ	៦៥

មាតិកា

អង្គ

អភិសមយសំយុត្តស្ស ទសតលវគ្គ យថានិខ្មបវគ្គក្រុមបា . . .	៩៧
បរិច្ចាជវចនំ	៣១
កតវចនសន្តិមនំ	៧៣
កតវគា វចនំ	៧៤
កាននុវចនំ	៧៥
បដិច្ចសមុប្បន្នភាសិតំ	៨១
កាយវិច័យនាភិសន្តិវណំ	៨៧
កតវចនសន្តិមនំ	៨៧
បដិច្ចសមុប្បន្នភាសិតំ	៩១
ជណមរណាទិបជាទនំ	៩៣
ជណមរណាទ្យុបវិជាទនំ	៩៧
ជណមរណាទ្យុបជាទនំ	៩៧

កណ្តុរទត្តិយវគ្គ

អភិសមយសំយុត្តស្ស កណ្តុរទត្តិយវគ្គ សន្តិកម្មកថា . . .	១០៣
កតវចនសន្តិមនំ	១០៧

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយសំយុត្ត ទសតលវគ្គ ឧបមាដោយទិកប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទិកប . . .	៤៧
កក្សវិច័យវចនំ	៣១
ព្រះអាទន្នតូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ	៧៣
ព្រះពុទ្ធដីកៃព្រះមានព្រះភាគ	៧៥
កក្សវិច័យវចនំ	៧៥
ព្រះកោលនូវបដិច្ចសមុប្បន្នមនំ	៨១
កិរិយាធ្វើនូវកាយ វិច័យ មោសាសន្តា	៨៧
ព្រះចេវវណៈតូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ	៨៧
ព្រះកោលនូវបដិច្ចសមុប្បន្នមនំ	៩១
កិរិយាដឹងច្បាស់នូវជរា និងមរណៈជាដើម	៩៣
កិរិយាមិនកំណត់ដឹងនូវជរា និងមរណៈជាដើម	៩៧
កិរិយា មិនដឹងច្បាស់នូវជរា និងមរណៈជាដើម	៩៧

កណ្តុរទត្តិយវគ្គ

អភិសមយសំយុត្ត កណ្តុរទត្តិយវគ្គ ពោលអំពីបុគ្គលមានទំនំកិច្ចការណាហើយ . . .	១០៣
កណ្តុរទត្តិយវគ្គ ព្រះកោលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ	១០៧

មាតិកា

អង្គ

អភិសមយស័យុត្តស្ស កខ្សារខត្តិយវន្ត សាប្តកប្បដិប្បតា . . .	១១៦
ទុក្ខទាននិពានទិករោ . . .	១១៧
ធម្មទ្រព្យទានទិវេនា . . .	១១៨
សាមុក្ការទាន	១១៧
ភិក្ខុបន្តទិ	១១៨
ភក្ខវន្តារកចនំ	១២១
ញាណវត្តកថា	១២៣
ឥកមរណកថា	១២៤
អរិយស្សវិកសាមញ្ញ	១២៧
អភិកាទិញាណិ	១២៨
ញាណវត្តកថា	១៣១
ឥកមរណប្បតា	១៣៣
ភក្ខវិប្បតា	១៣៤
សន្តិវិប្បតា	១៣៤
អវិជ្ជាយ និរោធា	១៤១

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយស័យុត្ត កខ្សារខត្តិយវន្ត ទ្រង់ស្សបញ្ជាក់ព្រះសាវិបុល	១១៦
ភក្ខវន្តទាននិពានទិករោ	១១៧
វេទនាទាននិពានទិករោ	១១៨
ទ្រង់ប្រទានសាមុក្ការ	១១៧
ព្រះសាវិបុលយោជិតុវាំងស្សាយ	១១៧
កខ្សារខត្តិយវន្តប្រាម័យស្សបញ្ជាក់ព្រះភាគ	១២១
ពោលអំពីញាណវត្ត	១២៣
ពោលអំពីឥកមរណ	១២៤
ឈ្មោះអរិយសាវ័ក	១២៧
សេចក្តីដឹងក្នុងអភិកាពលជាដើម	១២៨
ពោលអំពីញាណវត្ត	១៣១
ការសាកសួរអភិកាពលនិមរណ	១៣៣
ការសាកសួរអភិកាពលជាដើម	១៣៤
ការសាកសួរអភិកាពល	១៣៤
ការពលនៃអវិជ្ជា	១៤១

មាតិកា

អង្គ

អភិសមយសំយុត្តស្ស កថាខេត្តិយវគ្គ ទុក្ខកន្ធសមុទយោ . . . ១២៣
 ទុក្ខនំ ១២៤

គហបទវគ្គ

អភិសមយសំយុត្តស្ស គហបទវគ្គ បញ្ចកយានិ ១៥១
 សោភាបត្តិយន្តិយានិ ១៥៣
 អត្តព្យាគរណំ ១៥៥
 ទុក្ខកន្ធិហេ ១៥៨
 លោកសមុទយោ ១៦១
 ទុក្ខកន្ធសមុទយោ ១៦៣
 ភាទិត្រហ្មចរិយេកោ ១៦៥
 កតវន្តបស្សនិមនំ ១៦៧
 ទុក្ខកន្ធសមុទយោ ១៦៨
 លោកសមុទយោ ១៧១
 វិជ្ជិសម្បន្នការោ ១៧៥

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយសំយុត្ត កថាខេត្តិយវគ្គ ការលើកស្មើនៃកងទុក្ខ ១២៣
 ទុក្ខនំ ១២៤

គហបទវគ្គ

អភិសមយសំយុត្ត គហបទវគ្គ ភ័យប្រាំប្រការ ១៥១
 អង្គនៃសោតាមង្គ ១៥៣
 ការព្យាបាលទុក្ខ ១៥៥
 ការលាត់ទៅនៃទុក្ខ ១៥៨
 ហេតុនាំឱ្យកើតសង្ខារលោក ១៦១
 ហេតុនាំឱ្យកើតកងទុក្ខ ១៦៣
 ធម្មបរិយាយជាភាគដើមនៃព្រហ្មចរិយៈ ១៦៥
 ជាលុស្ស្យណាម្នាក់ព្រាហ្មណ៍ចូលទៅកាល់ព្រះ
 មានព្រះភាគ ១៦៧
 ហេតុនាំឱ្យកើតកងទុក្ខ ១៦៨
 ហេតុនាំឱ្យកើតសង្ខារលោក ១៧១
 ភាគនៃព្រះអរិយសាវ័កបរិពូលំដោយវិជ្ជិ ១៧៥

ឧត្តរត្ថ

មាតិកា

អង្ក

អភិសមយសិយុត្តស្ស ឧត្តរត្ថ ឧត្តកុយបរិមិសតា	១៧៧
អវិជ្ជាបហានំ	១៧១
បញ្ចកិសង្កតទិអភិសង្កិណបុត វិញ	១៨៣
ឧត្តកុសមុខយោ	១៨៤
អត្តិកុម្មតា	១៨៧
ឧត្តកុម្មិរោតោ	១៨៧
ភិលប្បទិប្បមតា	១៨១
មហារក្ខមតា	១៨៣
ករុណារក្ខមតា	១៨៧
ឧត្តកុសមុខយោ	១៨៧
បដិច្ចសម្បហុទគម្ពិរោ	២០១
មហារក្ខមតា	២០៣
ទុក្ខំ	២០៤

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយសិយុត្តស្ស ឧត្តរត្ថ ការតិចារណការណវិយោអសំទៅនៃសេចក្តីទុក្ខ	១៧៧
ការលះបង់អវិជ្ជា	១៧១
ទ្រង់សាកសួរពាក្យការតាត់នៃឧត្តកុសមុខយោជាដើម	១៨៣
ការកើតឡើងនៃឧត្តកុសមុខយោ	១៨៤
ឧបមាដោយគំនរភ្លើង	១៨៧
ការលុតទៅនៃឧត្តកុសមុខយោ	១៨៧
ឧបមាដោយប្រទីបច្រូង	១៨១
ឧបមាដោយឈើធំ	១៨៣
ឧបមាដោយឈើខ្លី	១៨៧
ហេតុនាំឱ្យកើតឧត្តកុសមុខយោ	១៨៧
និម្មិតរបស់បដិច្ចសម្បហុទ	២០១
ឧបមាដោយឈើធំ	២០៣
ទុក្ខំ	២០៤

មាតិកា

អង្ក

អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គ បាតុមហាភូតិកការេ	២០៧
កាយឱត្តិ	២០៨
បដិសមុប្បាទមនសិការេថ	២១១
សុខវេទនាទិច្ចជ្ជន្តំ	២១៣
កវឿកកហារេថ	២១៤
ផស្សហារេថ	២១៧
វិញ្ញាណហារេថ	២១៨
ចត្តារេ អាហារ	២២១
វេទចិត្តការក្សមមា	២២៣
កវឿកកហារេ	២២៤
ក្សជាតារសាស្សមមា	២២៧
កវឿកកវិកក្កន្តំ	២២៨
ទុក្ខក្ខន្ធិវារេតា	២៣១
បុព្វណញ្ញសូមមា	២៣៣
អន្តរសម្មសកថា	២៣៤

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ កាតនៃមហាភូតទាំងភូត	២០៧
សេចក្តីរឿយណាយក្នុងកាយ	២០៨
គោលគំនិតការកំណត់ទុក្ខក្នុងចិត្តនូវបដិសមុប្បាទធម៌	២១១
ការកើតឡើងនៃសុខវេទនាជាដើម	២១៣
គោលគំនិតវឿកកហារេ	២១៤
គោលគំនិតផស្សហារេ	២១៧
គោលគំនិតវិញ្ញាណហារេ	២១៨
អាហារប្លាស្ទិក	២២១
ឧបមាដោយជាងគ្រួសក់ឬជាងគំនូរ	២២៣
កវឿកកហារេ	២២៤
ឧបមាដោយផ្សារមាត់ក្នុងឫសាសា	២២៧
សេចក្តីត្រិះរិះរបស់ព្រះមាត្រះកាត	២២៨
ការលេចនៃកងទុក្ខ	២៣១
ឧបមាដោយផ្សារព្រាបស់	២៣៣
និយាយគំនិតវិញ្ញាណច្បុយខាងក្នុង	២៣៤

មាតិកា	ទំព័រ
អភិសមយសំយុត្តស្ស មហាវគ្គ គណ្ណាទិប្បន័	២២១
ភាពុទ្ធិយកំសូបមា	២២៣
គណ្ណាទិបដហនិ	២២៤
ភាពុទ្ធិយកំសូបមា	២២៧
សាប្បេក្ខុបស្ថនិមនិ	២២៨
ជាភាទិប្បតា	២៤១
នទ្យកលាប្បមា	២៤៣
មុសិណទិគ្គោក	២៤៤
ជកមរណាទិប្បតា	២៤៧
ជាភាទិប្បតា	២៦១
យន្តាភិក្ខុបមា	២៦៣
មហាសមុត្ថាបមា	២៦៤
ភានន្តបស្ថនិមនិ	២៦៧
សុសិមប្បតា	២៦៨

មាតិកា	លេខទំព័រ
អភិសមយសំយុត្ត មហាវគ្គ ការញ្ចាតនគណ្ណាទិបដមន្តប្រិទ្ធ	២២១
ឧបមាដោយខ្នុរលោក្ខណ៍ដោយសុក	២២៣
ការលាភគណ្ណាទិបដម	២២៤
ឧបមាដោយខ្នុរលោក្ខណ៍ដោយសុក	២២៧
ព្រះមហាកេត្តិនៈព្រះសាវ័រិយ	២២៨
ការសូត្រជាតិទិដិម	២៤១
ឧបមាដោយចំបុរៈ	២៤៣
ព្រះមុសិលត្រាជាដិម	២៤៤
ការសូត្រកសិកនិទ្ធានាទិដិម	២៤៧
ការសូត្រជាតិទិដិម	២៦១
ឧបមាដោយចុរសវនិលត្រាហាយ	២៦៣
ឧបមាដោយមហាសមុត្រ	២៦៤
សុសិមបិទ្ធានកចុរសវនិលត្រាហាយ	២៦៧
ការសូត្ររបស់សុសិមកិច្ច	២៦៨

មាតិកា

កន្លែង

អភិសមយស័យុត្តស្ស មហានិក្ខេ ចេតោបរិយញ្ញាណបូជា . . . ២៧១

ទិព្វចក្កញ្ញាណបូជា ២៧២

កតវត្ថុសុត្តន្ត ២៧៤

ប្រោទិច្ចាទិបូជា ២៧៧

ប្រោទិច្ចាទិបូជា ២៧៨

អទិវិច្ចិបូជា ២៨១

ទិព្វចក្កបូជា ២៨៣

ចោរក្កហន្តបូជា ២៨៤

វត្ថុនិ ២៨៧

សមណប្រាហ្មណវគ្គ

អភិសមយស័យុត្តស្ស សមណប្រាហ្មណវគ្គ ជមរណោទិអដានិ ២៨៨

អន្តរមេយ្យាលោ

អភិសមយស័យុត្តស្ស អន្តរមេយ្យាលោ សិក្ខាទិករណីយកា . . . ២៨៣

មាតិកា

លេខទំព័រ

អភិសមយស័យុត្ត មហានិក្ខេ ការសូររោចេតោបរិយញ្ញាណ ២៧១

ការសូររោទិព្វចក្កញ្ញាណ ២៧២

សុសិទ្ធិកុត្តលទៅកាល់ព្រះមានព្រះហឫន ២៧៤

ការសូររោចេច្យាទិច្ចាទិ ២៧៧

ការទៀយណាយក្កប្រជាដើម ២៧៨

ការសូររោទិវិច្ចិ ២៨១

ការសូររោទិព្វចក្ក ២៨៣

សេចក្តីចេតោយកាចោចចោរ ២៨៤

វត្ថុនិ ២៨៧

សមណប្រាហ្មណវគ្គ

អភិសមយស័យុត្ត សមណប្រាហ្មណវគ្គ សេចក្តីចិះនិងនូវជំនំនិរណោទិអដើម ២៨៨

អន្តរមេយ្យាលោ

អភិសមយស័យុត្ត អន្តរមេយ្យាលោ កិរិយាទិករណីយកា ២៨៣

មាតិកា

ទំព័រ

អភិសមយវគ្គសរុប	អភិសមយវគ្គ	ចេតនាសម្រេច	. . .	២៧៧
		មហានិទ្ទេស	. . .	២៧៧
		មហានិទ្ទេស	. . .	៣០១
		សិទ្ធិបញ្ជូនកម្មវិធី	. . .	៣០៧
		ទុក្ខនិរតិ	. . .	៣០៧

មាតិកា

ទំព័រ

អភិសមយវគ្គសរុប	អភិសមយវគ្គ	ចេតនាសម្រេច	ចេតនាសម្រេច	. . .	២៧៧
		មហានិទ្ទេស		. . .	២៧៧
		កាលិកា	កាលិកា	. . .	៣០១
		មហានិទ្ទេស		. . .	៣០៧
		ទុក្ខនិរតិ		. . .	៣០៧

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ព្រះពុទ្ធ	ព្រះពុទ្ធ	៤	៨
នរណាហ្ន៎	នរណាហ្ន៎	៦៨	១៧
ទីលេខ	ទីលេខ	៣៣	១០
ដូចជាតំណាងសំពត់	ដូចជាបុរសគ្មាន	៦១	"
ដែលគេកាត់ហើយ	តំណាងសំពត់បិទបាំងកាយ	"	១១
ដូចជាតំណាងសំពត់	ដូចជាបុរសគ្មាន		
ដែលគេកាត់ហើយ	តំណាងសំពត់បិទបាំងកាយ	"	១៣
ធម្ម	ធម្ម	៦៨	៦
ពលវិប	ពលវិប	"	៧
១២៤	១២៤	លេខទំព័រ	
លូតលាស់	មិនលូតលាស់	១២៤	៦
កំលែងទៅ	កំលែងទៅ	"	៦
ប្រហារនោះ	ប្រហារនោះដែរ	៦៦០	១០
ផ្តល់	ផ្តល់	៦៦៧	១
ចាកខាស	ចាកខាស	៦៧១	៨
...ការលេខនៃអណ្ណា...	...ការលេខនៃអណ្ណា ព្រោះ	៦៨១	៦
មួយសិន	សិន	៦៨៦	៨

វិទ្យាវិទ្ធបង្កំ

វិទ្យាវិទ្ធបង្កំ	អវិទ្យាវិទ្ធបង្កំ	អង្ក	រដ្ឋលេខាយ
វិទ្យាវិទ្ធបង្កំ	អវិទ្យាវិទ្ធបង្កំ		
អចរណ	អចរណ	៦៦	៦
អគរិបដិសរណ	អគរិបដិសរណ	៨១	១០
ធសរ្យធម្មយា	ធសរ្យធម្មយា	៧៨	៣
ភន្តិ	ភន្តិ	៨៧	១៧
ទិស្ស	ទិស្ស	"	១៨
អកាលភេទ	អកាលភេទ	១៦៨	៦
ភវទិប្បញ្ញ	ភវទិប្បញ្ញ	១៣៨	១
បរិមេសនា	បរិមេសនា	១៧៨	"
ភាហារ	ភាហារ	៦១៨	១៦
ភវិទិភេទ	ភវិទិភេទ	៦៨៨	៦
ភីសមិ	ភីសមិ	៦៧៦	១៦
ជាតិវិយា	ជាតិវិយា	"	"
ចជរក	ចជរក	៦៨៦	១